CURSUS
THEOLOGICUS

Ad uſum Tyronum elucubratus,

Et in Quotidianis Prælectionibus

A P. DOMINICO VIVA

SOCIETATIS JESU

SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORE

Suis Auditoribus Traditus

In Palæſtra Collegii Neapolitani ejuſdem Societatis,

DICATUS

EXCELLENTISSIMO DOMINO

BARTHOLOMÆO V.
DE CAPUA

MAGNO ALTAVILLÆ COMITI XIX.

Principi Ariciæ, Biccari Comiti, Duci Aerolanorum, Comiti Montis Auri, & Rotelli, Marchioni Arpadii, Utili Domino Civitatis Nicoteræ, Baroni Vallis Majoris, Plancatellæ, & Arnoni, &c. Ex Magnatibus Hiſpaniæ, Domino Domus Capuæ.

PARS SEXTA

DE DIVINI VERBI INCARNATIONE.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii, MDCCXXVI.

Apud Joannem Manfrè.

Superiorum Permiſſu, ac PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

I N D E X
QUÆSTIONUM
DE DIVINI VERBI INCARNATIONE.

DISPUTATIO I.

D*E poſſibilitate, & neceſſitate Incarnationis.* pag. 1.

QUÆSTIO I.

A*N ſaltem negative oſtendi poſſit Incarnationis poſſibilitas?* ibid.

ART. I. *Negative oſtenditur poſſibilitas Incarnationis.* 2

ART. II. *An poſſit etiam poſitive demonſtrari poſſibilitas, & exiſtentia Incarnationis?* 5

QUÆST. II. *Utrum in Deo detur neceſſitas ad optimum, atque adeo ad ponendam Incarnationem?* 8

ART. I. *Explicatur ſtatus Quæſtionis.* ibid.

ART. II. *Stabilitur in Deo neceſſitas moralis ad optimum.* 10

ART. III. *Occurritur objectis.* 12

QUÆST. III. *Utrum neceſſaria fuerit Incarnatio ad condigne ſatisfaciendum pro mortali?* 16

ART. I. *An poſſit juſtus condigne ſatisfacere pro mortali, ſi ſupponatur gravitatis finita?* 17

ART. II. *An poſſit juſtus ſaltem mereri de condigno peccatori gratiam remiſſivam peccati?* 22

QUÆST. IV. *An peccatum ſit gravitatis infinitæ?* 26

ART. I. *Stabilitur ratione prioriſtica infinita peccati gravitas.* ibid.

ART. II. *Roboratur idem poſterioriſtice.* 28

ART. III. *Objectis ſatisfit.* 31

QUÆST. V. *Utrum ſatisfactio, & meritum Chriſti D. fuerit valoris infiniti, & ſuperabundans?* 35

QUÆST. VI. *Utrum ſatisfactio Chriſti D. fuerit ex rigore juſtitiæ?* 40

DISPUTATIO II.

D*E impeccabilitate Chriſti, & libertate ad merendum, & ad ſatisfaciendum requiſita.* 43

QUÆSTIO I.

U*Trum Chriſtus peccare potuerit in ſenſu compoſito Unionis.* 44

QUÆST. II. *An potuerit Chriſtus impeccabilis præcepto preſſe dicto ad mortem acceptandam obligari?* 47

QUÆST. III. *An fuerit in Chriſto libertas ad actus inæqualis perfectionis? Ubi, An fuerit aliquando humana Chriſti voluntas Divinæ voluntati contraria?* 50

QUÆST. IV. *Utrum Humanitas aſſumpta peccare potuerit in ſenſu diviſo ab Unione Hypoſtatica, & viſione beata?* 55

ART. I. *An Humanitas aſſumpta prout videns Deum peccare poſſit peccato impeditivo, aut deſtructivo viſionis beatæ?* 56

ART. II. *Utrum Humanitas aſſumpta peccare etiam poſſit peccato impeditivo, aut deſtructivo unionis hypoſtaticæ?* 59

QUÆST. V. *Quomodo concilietur Chriſti impeccabilitas cum libertate, & Merito in acceptatione mortis præceptæ?* 63

ART. I. *Rejicitur via Thomiſtarum, & Scotiſtarum.* 64

ART. II. *Rejicitur via recurrentium cum Suario ad principium proximum indifferens.* 66

ART. III. *Rejicitur via P. Vaſquii per libertatem ad mortis circumſtantias.* 68

ART. IV. *Refellitur via Cardinalis de Lugo per libertatem ad petendum diſpenſationem.* 70

ART. V. *Munitur via ad conciliandum in præſenti providentia meritum obedientiæ cum impeccabilitate Chriſti.* 72

DISPUTATIO III.

D*E cauſa finali, & meritoria Incarnationis.* 74

QUÆSTIO I.

U*Trum Adam non peccante Verbum fuiſſet incarnatum.* ibid.

QUÆST. II. *Utrum Deus prædefinierit Incar-*

Digitized by Google

carnationem in remedium peccati in priori ad ſcientiam Viſionis de peccato abſolute futuro? 80

ART. I. *Explicatur ſtatus Quæſtionis*. ibid.

ART. II. *An Deus unico, & ſimpliciſſimo decreto omnia decernat, præſertim Incarnationem, ut redemptivam, & permiſſionem peccati.* 82

ART. III. *Diluuntur objecta.* 85

QUÆST. III. *De merito Chriſti relate ad unionem hypoſtaticam, & alia bona ſibi, & nobis collata.* 91

ART. I. *An Chriſti Humanitas mereri potuerit unionem per operationes natura priores, aut poſteriores ad illam?* ibid.

ART. II. *An Chriſtus meruerit ſibi unionem per operationes tempore poſteriores? Et quomodo Gratias Sanctis Patribus meruerit?* 64.

ART. III. *Quid Chriſtus D. ſibi, & nobis meruerit.* 97

QUÆST. IV. *An SS. PP. de congruo meruerint Incarnationem, & B.V. etiam de condigno Maternitatem.* 99

DISPUTATIO IV.

D*E Unione Hypoſtatica, & eius Extremis.* 102.

QUÆSTIO I.

U*Trum unio immediate terminetur ad ſolam Verbi Perſonalitatem, an etiam ad Naturam?* 103

QUÆST. II. *Utrum detur in Natura Divina ſubſiſtentia abſoluta, quæ poſſit unionem hypoſtaticam terminare?* 109

QUÆST. III. *Utrum unio hypoſtatica ſanctificet Humanitatem non ſolum ut quo, ſed etiam ut quod?* 113

QUÆST. IV. *Utrum B. Virgo phyſice in unionem hypoſtaticam influxerit, & quomodo?* 117.

QUÆST. V. *An plures Perſonæ poſſint eandem naturam aſſumere, & una Perſona plures Naturas?* 121

QUÆST. VI. *An poſſit a Deò aſſumi Natura irrationalis, & forma accidentalis?* 123.

QUÆST. VII. *Quid de facto aſſumpſerit Verbum in Chriſti Humanitate.* 127

DISPUTATIO V.

D*E Termino unionis Hypoſtaticæ, ſeu de ipſo Chriſto D.* 131

QUÆSTIO I.

A*N Chriſti Perſona ſit compoſita, & quomodo trahat idiomatum communicationem?* ibid.

QUÆST. II. *De Chriſti Sanctitate.* 133

ART. I. *An Chriſti Humanitas formaliter ſanctificetur a ſanctitate Increata? & An etiam phyſice, ac infinite?* 134

ART. II. *Utrum fuerit in Chriſto etiam Sanctitas accidentalis?* 138

QUÆST. III. *De multiplici Chriſti ſcientia.* 141.

ART. I. *Quotuplex ſcientia fuerit in Chriſto D.* ibid.

ART. II. *Utrum Chriſtus Dominus clare, & diſtincte cognoſcat in Verbo omnia poſſibilia, aut ſaltem omnia futura?* 142

QUÆST. IV. *De Chriſti D. Sacerdotio, Adoratione, Paſſionibus, & quodnam ſit ejus dominium in temporalia?* 146

CUR-

Digitized by Google

CURSUS THEOLOGICUS

Ad Uſum Tyronum elucubratus.

PARS SEXTA.

DE DIVINI VERBI INCARNATIONE.

PROOEMIUM.

EXplicandum hoc anno Myſterium, cujus non modo exiſtentia, ſed etiam poſſibilitas creatæ mentis aciem obtundit: ut proinde Apoſtolus illud vocet *Sacramentum abſconditum a ſæculis*; & ab Epheſino nuncupetur *Ineffabile, & Incomprehenſibile*. Gordius ſane nodus, quem redordiendo impediamus verius, quam expediamus. Angelicus poſtquam de ultimo fine hominis, ac de peccatis, per quæ ab eo homo recedit, & de Gratia, ac Virtutibus, per quas ad eundem regreditur, abunde diſputavit, aggreditur diſputationes de totius humanæ naturæ Redemptore, ac Salvatore Chriſto Jeſu; *Per quem*, ut loquitur Apoſt. *habemus acceſſum per fidem in gratiam iſtam, in qua ſtamus, & gloriamur in ſpe gloriæ filiorum Dei*. Nos Angelici Præceptoris veſtigiis inhærentes diſputabimus I. De Poſſibilitate, ac neceſſitate Incarnationis. Deinde ut liquidius conſtent ea, quæ in eadem prima diſputatione de Chriſti ſatisfactione, & Merito diſcutienda ſunt, agemus de Chriſti impeccabilitate, & libertate ad merendum, & ſatisfaciendum requiſita; in quibus conciliandis tantopere deſudat Theologia. II. De cauſa finali, & meritoria Incarnationis. III. De Unione hypoſtatica, tum ſecundum ſe, tum ex parte Perſonæ aſſumentis, & Naturæ aſſumptæ. Denique de termino unionis, nempe de Chriſto Domino, quoad ejus Perſonam, & Naturas, communicationem idiomatum, Scientiam, Sanctitatem, necnon de reliquis ad ipſum ſpectantibus, ſi forte Deus ibi poſſit eſſe dicibilis, ubi voluit eſſe viſibilis.

DISPUTATIO I.

De Poſſibilitate, & Neceſſitate Incarnationis.

AD ſignificandum hoc Myſterium uſus eſt Hilarius verbo *Incorporationis*; & Damaſcen. lib.3. de fide cum Chalcedonenſi Concilio verbo *Inhumanationis*; uſitatiſſimum tamen fuit apud Græcos, & Latinos PP., ut notat Amicus, nomen *Incarnationis*; forte ex illo Joan. 1. *Verbum caro factum eſt*; ubi per ſynecdochen pars pro toto accipitur. Quamvis enim Verbum totam naturam humanam aſſumpſerit, cujus Caro eſt pars, & quidem ignobilior; dicitur tamen Carnem induiſſe, ut liquidius conſtet mirabilis illa dignatio Filii Dei ſemetipſum exinanientis uſque ad ſubſtantialem unionem pretioſiſſimæ ſuæ divinitatis cum lutea parte humanitatis noſtræ. Inquiremus hic I. An poſſit Incarnationis poſſibilitas ſaltem negative demonſtrari? II. An ejus exiſtentia fuerit ſimpliciter neceſſaria, eo quod Deus ad optimum neceſſitetur? III. An fuerit neceſſaria ex ſuppoſitione peccati, aut ad condignam ſatisfactionem exhibendam, aut ad condigne merendam peccati remiſſionem, ſive peccatum mortale ſtatuatur infinitæ, ſive finitæ gravitatis in linea injuriæ? Ubi etiam, An poſſit juſtus mereri alteri de condigno gratiam peccati remiſſivam? Denique num ſatisfactio, & meritum Chriſti fuerit valoris infiniti, ac ſuperabundans, necnon de rigore Juſtitiæ?

QUÆSTIO I.

An ſaltem negative oſtendi poſſit Incarnationis Poſſibilitas?

NEſtorius negavit in Chriſto Domino unitatem Perſonæ, ac B. Virginem fuiſſe Dei Matrem, dicens Humanitatem ſolum affective unitam fuiſſe Verbo, non realiter, & unione hypoſtatica, ſeu Perſonali. Eutyches contra negavit in Chriſto Domino dualitatem Naturarum, dicens per unionem Naturam Divinam, & humanam fuiſſe permixtas, & in unam tranſiiſſe. Contra utramque Hæreſim docet Fides

Ca-

Digitized by Google

Catholica in Chriſto Domino unam eſſe Perſonalitatem, nempe Verbi, ac duas naturas. Ex eo autem quod de fide ſit hujuſmodi Incarnationem eſſe de facto poſitam, de fide pariter eſt, eam eſſe poſſibilem. Dubitatur tamen, Utrum Naturali lumine iſthæc poſſibilitas demonſtrari poſſit negative? oſtendendo futiles eſſe objectiones Hæreticorum; & An poſſit etiam demonſtrari poſitive?

ARTICULUS I.

Negative oſtenditur poſſibilitas Incarnationis.

I. Dico equidem cum Martinon. Arriaga, & aliis, poſſe naturali lumine negative demonſtrari Incarnationis poſſibilitatem; quatenus difficultates omnes, quibus Hæretici myſterium impetunt, dilucide poſſunt ſolvi.

Concluſio conſtabit vindicando myſterium a præcipuis difficultatibus, præſertim, quomodo verbum non mutetur intrinſece; & quomodo ex duobus entibus in actu fieri poſſit unum per ſe.

II. Objiciunt itaque 1. Si Verbum incarnaretur, mutaretur intrinſece; ſequela repugnat ex conceptu Divinitatis immutabilis, juxta illud, *Ego Deus, & non mutor*; ergo repugnat Verbum incarnari. Probatur ſequela: Si verbum incarnaretur, uniret ſibi ſubſtantialiter, & intrinſece humanitatem; ergo de novo acquireret intrinſece unionem ſubſtantialem, quam non præhabebat; ſed habere de novo aliquid intrinſece, eſt aliter ſe habere intrinſece, ſeu mutari; ergo Verbum mutaretur intrinſece. Et ſane certum eſt ex Symbolo Divi Athanaſii, quod ſicut Anima & Caro unus eſt homo, ita Deus & homo unus eſt Chriſtus; ſed anima ſeparata, ſi de novo uniretur ſubſtantialiter corpori, mutaretur intrinſece; ergo etiam Verbum: Sicut etiam Angelus mutaretur intrinſece, ſi uniretur hypoſtatice humanitati. Et hinc eſt, quod Decreta libera non poſſint de novo Deo advenire; quia Deus intrinſece mutaretur.

Neque dici poteſt, quod verbum non mutetur, quia eſt incapax mutationis. Nam ex hoc inferunt hæretici Incarnationem eſſe impoſſibilem, quia ſcilicet deberet Deus mutari; ſicuti in exemplo adducto, ideo Decreta libera non poſſunt de novo Deo advenire, quia utraque pars contradictionis ſequeretur, quod ſcilicet Deus mutaretur acquirendo de novo actum vitalem, qui eſſentialiter eſt intrinſecus, & quod non mutaretur; quia cum ſit cumulus omnis perfectionis, non poteſt de novo ullam perfectionem acquirere: Sic etiam communiter dicimus contra Thomiſtas nonnullos repugnare Deo Prædeterminationem ad peccatum; quia ſi Deus prædeterminaret creaturam ad peccatum, amaret illud, & ſimul non amaret, ratione ſuæ bonitatis.

Hæc, ut notant Suar. & Amic., eſt una ex potiſſimis totius Theologiæ difficultatibus; quæ vix poſſit ab humano ingenio explicari; nec mirum; nam ut loquitur Concil. Tolet. XI. *Si ratione hoc myſterium colligeretur, non eſſet mirabile, ſi exemplo, non eſſet ſingulare*: Ea tamen non ſunt tanti facienda, ut propter arduitatem ab explicando tanto Myſterio deſiſtere debeamus. In quo, ut habet Juſtinus lib. de recta ratione, *Sicuti nullibi operoſius, ita nullibi fructuoſius humanum ingenium elaborat*; ex ipſa enim Myſterii incomprehenſibilitate doni excellentiam intelligimus. Varias itaque DD. iniere vias ad ſalvandum quomodo verbum non mutetur, ut videre eſt apud Lugo, Rhodes, Martinon. Aliqui dixerunt unionem hypoſtaticam eſſe verbo extrinſecam, & idcirco non mutari intrinſece; ſic Bonav. in 3. diſt. 1. ubi habet: *Verbum per unionem incipit denominari unitum, ſicut unum album, poſito altero albo, incipit denominari ſimile, quæ eſt denominatio extrinſeca*. Idem videtur ſentire D. Tho. qu. 16. art. 1. Scotus in 3. diſt. 1. Leſſ. &c. Alii vero putant, unionem eſſe verbo intrinſecam non ut ſubjecto, ſed ut termino, quia per illam non perficitur Verbum, ſed ſolum perficit humanitatem terminando illam, complendo, & ſuſtentando. Alii docent unionem identificari realiter cum ipſo Verbo; ſicut Decreta libera identificantur cum Deo, quamvis indigeant complemento extrinſeco ad denominandum, juxta celebrem multorum ſententiam in tractatu de Divina Voluntate.

III. Equidem ſuppono hic ex dicendis, unionem eſſe entitatem modalem, ſubſtantialem, diſtinctam a Verbo, & Humanitate inſtar unionis inter animam, & corpus. Non poteſt enim dici, quod realiter identificetur cum Verbo, ſicut Decreta libera, quia, ut notat Amic., eſto poſſet dari unio ex parte Verbi cum ipſo identificata, deberet tamen ex parte Humanitatis etiam dari unio intrinſeca humanitati, ut dicatur humanitas intrinſece unita; unde de hac ſecunda unione recurrit diffi-

cul-

cultas, Num dicenda ſit intrinſeca, an extrinſeca Verbo? & quomodo Verbum per illam non mutetur.

Cenſeo deinde cum Amic. diſp. 1. ſect. 3. Platel. & aliis, unionem hypoſtaticam neque eſſe abſolute intrinſecam, neque abſolute extrinſecam Verbo; ſed eſſe mediam, atque adeo (juxta laudatum Concil.) ſingularem: Unde dicenda verbo intrinſeca ſolum terminative, non ſubjective; & ideo verbum non mutari.

Prob. 1. pars, quod ſit media inter intrinſecam, & extrinſecam; convenit enim cum aliis unionibus intrinſecis, quatenus facit unum per ſe, exigit præſentialitatem verbi in humanitate, & eſt ratio, qua communicantur humanitati perfectiones, & prædicata verbi, adeo ut habeatur communicatio idiomatum; cum Deus dicatur paſſibilis, mortalis, &c. & hic homo impaſſibilis, immortalis. Convenit etiam cum unionibus extrinſecis, per hoc quod non ſubjectetur in verbo, ſed ad illud pure terminetur; Non ſecus ac Amor, & cognitio terminantur ad ſuum objectum; ergo unio hypoſtatica neque eſt abſolute intrinſeca, neque abſolute extrinſeca verbo; ſed media inter utramque, & propterea a DD. cum Angelico, & Scoto juxta hos varios ſenſus, modo appellatur intrinſeca, modo extrinſeca.

Prob. deinde, quod dicenda potius ſit intrinſeca terminative, non ſubjective. Nam ex una parte præſtat ea omnia, quæ præſtantur ab unione intrinſeca, nempe facere unum per ſe, exigere præſentialitatem mutuam extremorum, & ferre mutuam communicationem prædicatorum, ſeu idiomatum: Ex altera parte non reſpicit verbum ut ſubjectum phyſicum, ſeu potentiale, & perfectibile, ſed tanquam purum terminum, qui complet, perficit, ac ſuſtentat humanitatem; ergo dicenda eſt intrinſeca Verbo terminative, non ſubjective: Cujuſmodi eſt unio inter materiam, & formam in ſententia admittentium duplicem unionem, quarum altera ſubjectetur in materia, & terminetur ad formam, diciturque receptio; altera in forma, quæ dicitur informatio; ſicut etiam in ſententia admittente inter partes quantitatis duas uniones, quarum una ſit in parte A, & terminetur ad B; altera e converſo.

IV. Reſp. nunc ad argumentum nego ſequelam. Ad prob. diſt. min. ſubſ. Acquirere de novo aliquid intrinſece, eſt mutari, ſi acquiratur per modum ſubjecti phyſici potentialis, & perfectibilis, conc., ſi acquiratur per modum termini puriſſimi, qui perficiat, non perficiatur, ſeu per modum ſubjecti logici, quod habet novam denominationem abſque nova perfectione, nego min. & conſeq. Sicut enim Deus de novo denominatur creans mundum abſque nova perfectione; ita denominatur de novo intrinſece unitus humanitati, abſque mutatione intrinſeca. Hinc patet, quare Anima ſeparata, ſi de novo uniretur Corpori, mutaretur intrinſece; Ratio eſt quia anima cum ſit limitata, & perfectibilis, eſt ſubjectum phyſicum unionis, non logicum, ſeu purus terminus, ſicut eſt verbum. Utrum autem poſſit Angelus hypoſtatice uniri humanitati? infra examinabitur; Tranſmiſſo quod ſit poſſibile, dico quod ſi unio reſpiceret Angelum ut purum terminum, juxta doctrinam Albertini apud Platel. nu. 6. & ſicut unio Accidentium Euchariſticorum in multorum ſententia reſpicit corpus, & ſanguinem Chriſti, Angelus non mutaretur intrinſece per talem unionem; ſecus vero ſi Angelus eſſet ſubjectum phyſicum unionis. Ex quibus ſequitur, quod Verbum acquirendo de novo unionem ſibi terminative intrinſecam, habeat aliud intrinſecum de novo, quin tamen ſe habeat aliter intrinſece; quia intrinſece non mutatur, nec novam perfectionem acquirit: Ad eum modum, quo ſi infinitis hominibus addas 10. alios homines, infinitum illud non ſit majus, nec ſe habet aliter, licet habeat aliud: & ratio a priori eſt, quia verbum præcontinet eminenter omnes perfectiones creatas, atque adeo ipſam unionem hypoſtaticam; propterea ſicut complexum ex Deo & creatura non eſt quid perfectius Deo tantum, ita complexum ex verbo, & unione terminative intrinſeca non eſt quid perfectius ſolo Verbo.

Ad 1. paritatem de Decretis, verum eſt, quod Deus perficeretur, & mutaretur intrinſece, ſi de novo illi advenirent Decreta libera, at non mutatur, ſi de novo adveniat illi unio hypoſtatica. Diſparitas eſt quia de ratione actus vitalis eſt perficere potentiam, cum ſit ultima ejus perfectio; ſicut de ratione potentiæ eſt perficere naturam; ergo ſi Decreta, ſeu actus vitales a Deo diſtinguerentur, ab iis perficeretur Deus, eſſetque illorum ſubjectum phyſicum; quod repugnat. Contra vero non eſt de ratione unionis, quod perficiat extremum unitum; (ut patet in ſententia admittente duas uniones in compoſito ſub-

ſtan-

Digitized by Google

ſtantiali, & inter partes quantitatis, quarum quælibet ſubjectetur in una parte, & terminetur ad alteram) ergo verbum hoc quod intrinſece uniatur humanitati, non debet eatenus perfici, nec mutari. Secunda paritas de prædeterminatione phyſica ad peccatum non eſt ad rem; Nam, ut diximus in de Gratia, qui vult A, ad quod tanquam a priori ſequitur B, cenſetur velle ipſum B; qui v. g. vult ebrietatem, ad quam ſequitur homicidium, vult etiam homicidium; ergo ſi Deus vellet prædeterminationem, ad quam ſequitur peccatum, cenſeretur velle, & amare peccatum, quod Divinæ bonitati repugnat: At eſſe intrinſece unitum, de ſe non fert neceſſario perfici ab ea unione, ſi A uniatur tanquam purus terminus, qui perficiat, non perficiatur, eo modo quo verbum unitur humanitati.

V. Objic. 2. Si Verbum poſſet incarnari, poſſet ex verbo, & humanitate fieri unum per ſe; ſed hoc repugnat; ergo &c. Prob. min. Ex duobus entibus in actu, ſeu completis non poteſt fieri unum per ſe. Neque dici poteſt quod ens in actu, nempe Verbum non adveniat Humanitati niſi ut carenti propria ſubſiſtentia; atque adeo ut enti in potentia, ſeu incompleto; Nam adhuc hoc dato, neque poteſt fieri unum per ſe ex uno ente in actu completo, & altero in potentia; v. gr. ex Angelo, & materia prima; atqui Verbum eſt ens completiſſimum; ergo nequit fieri unum per ſe ex verbo, & humanitate.

Confirm. ut poſſit Verbum, & humanitas facere unum per ſe, debent hæc extrema habere proportionem ad invicem; ſed inter verbum infinitum, & humanitatem finitam non habetur proportio, quia finiti ad infinitum nulla proportio: ſi enim ex ſubſtantia, & accidente non poteſt fieri unum per ſe, quia ſunt diverſi generis; a fortiori ex Verbo, & Humanitate, quæ magis inter ſe diſtant, quam ſubſtantia creata, & accidens.

Reſp. nego min. Ad probationem conc. partes ſubſtantiales debere eſſe incompletas, ut faciant unum per ſe in ratione naturæ, ſeu principii operativi, quia altera debet eſſe principium Activum, altera Paſſivum; unde utraque debet eſſe perfectibilis, & incompleta; & ideo ex Angelo, & materia prima nequit fieri unum per ſe in ratione naturæ; ſicut neque ex duobus entibus in actu etiam incompletis, puta ex duabus formis ſubſtantialibus: contra vero ut fiat unum per ſe in ratione habentis, & habiti, ex termino, & terminabili, ex ſuſtentante, & ſuſtentabili, ſufficit quod altera tantum pars, quæ in tali compoſito perficitur, & ſuſtentatur, ſit incompleta, potentialis, & perfectibilis; & ideo ut fiat unum per ſe ex verbo, & humanitate, ſufficit quod humanitas, quæ ſola perficitur, & ſuſtentatur, ſit incompleta, ſeu carens propria ſubſiſtentia; ſive ſubſiſtentia creata dicatur conſiſtere in modo ſubſtantiali ſuperaddito naturæ, ut docent communius Recentiores, ſive in negatione duplicis dependentiæ aptitudinalis, & actualis; ſeu in negatione unionis hypoſtaticæ, ut docent Scotiſtæ; ſive in natura prout eſt ſui juris, ut docent Nominales, putantes humanitatem poſſe facere unum per ſe cum Verbo in ratione habentis, & habiti abſque carentia ullius perfectionis naturaliter debitæ; quod explicant exemplo circuli minoris, qui ut contineatur a majori, ſeu ut componat cum majori unum in ratione continentis, & contenti, non debet habere ullum defectum in ratione circuli: & Cyrillus explicat exemplo ignis, qui ut contineatur in carbone, non debet habere defectum in ratione ignis.

Ad confirm. Ut verbum facere poſſit unum per ſe cum humanitate, ſufficit, ut notat Valentia, proportio habitudinis, qua poſſit unum habere alterum, quam non impedit diſtantia entitativa infinita; ſicut ad videndum objectum ſufficit proportio habitudinis, qua poſſit potentia objectum repræſentare; quam proportionem non impedit diſtantia infinita inter intellectum creatum, & Deum; poteſt enim intellectus Deum videre, quamvis non poſſit oculus videre Angelum, a quo diſtat finite ex defectu talis proportionis; & ideo neque poteſt fieri unum per ſe ex ſubſtantia, & accidente, quamvis finite diſtent.

VI. Objic. 3. Implicat humanitatem ſubſiſtere ſubſiſtentia aliena; ergo repugnat Incarnatio. Prob. antec. Subſiſtere eſt ſtare per ſe; ſubſiſtere vero ſubſiſtentia aliena, eſt ſtare per aliud; ſed implicat idem ſtare per ſe, & ſtare per aliud; ergo &c.

Confirm. 1. Si ſubſiſtentia eſt modus, ut ſupponimus, implicat humanitatem ſubſiſtere ſubſiſtentia aliena, non ſecus ac Petrum ſedere, aut ubicari ſeſſione, aut ubicatione aliena.

Confirm. 2. Non poteſt humanitas ubicari immenſitate Divina; ergo nec ſubſiſtere ſubſiſtentia Divina.

Confirm. 3. quia ſi una Perſona Trinitatis

tis incarnaretur, tota Trinitas deberet diei incarnata. Prob. ſequela, quia operationes Trinitatis ad extra ſunt indiviſæ, eo quod ſint a Deitate, quæ eſt una in Tribus.

Reſp. nego antec. Ad probationem, ſi ſubſiſtere ſumatur pro ſtare per ſe, ſeu vi, & efficacia propria, tranſmitto repugnare aliquid ſubſiſtere ſubſiſtentia aliena; dixi tranſmitto; quia puto poſſe idem ſubſiſtere ſimul ſubſiſtentia propria, & aliena, ut docet Arriaga in metaphyſica; At ſi ſubſiſtere ſumatur, prout hic ſumitur, pro eo quod eſt habere ultimum complementum in linea ſubſtantiæ, eo modo, quo accidentia per inhærentiam habent ultimam perfectionem propriam accidentium, poterit aliquid ſubſiſtere, ſeu compleri ſubſiſtentia aliena.

Ad 1. confirm. Subſiſtentia creata, quæ eſt purus modus, non poteſt reddere ſubſiſtentem, niſi propriam naturam; ſicut nec ubicatio Petri poteſt ubicare Paulum; quia aliter non eſſet ultima actualitas, ſed poſſet ulterius actuari; quod eſt contra definitionem modi: At ſubſiſtentiæ Divinæ non ſunt puri modi; & licet non ſint tres Res, nec tria entia ſubſtantive, cum una ſit eſſentia, ſeu ſubſtantia; ſunt tamen tres realitates, ſeu entitates invicem inter ſe realiter diſtinctæ, ut docent communiſſime Theologi cum Magiſtr. D. Thom. 1. p. q. 23. ar. 3. ex Aug. l. 1. de Doctr. Chr. c. 5. & ideo poſſunt ita naturam Divinam terminare, & ſubſtantialiter complere, ut poſſint etiam complere, & terminare naturam creatam.

Ad 2. Ratio, quare immenſitas divina non poſſit ubicare Creaturam, eſt, quia ubicatio, ut denominet ſubjectum ubicatum, debet habere rationem formæ phyſicæ, quæ perficiat, & perficiatur, non vero puri termini, qui perficiat, non perficiatur; aliter Humanitas Chriſti domini, quæ de facto eſt unita Immenſitati, eſſet formaliter immenſa, quæ eſt hæreſis Ubiquetariorum: contra vero, ut ſubſiſtentia denominet humanitatem ſubſiſtentem, & ſanctitas divina infinite ſanctam, ſufficit quod humanitas illis uniatur tamquam termino puriſſimo, a quo perficiatur, quin perficiat; propterea ſubſiſtentia, & ſanctitas divina poſſunt denominare Humanitatem formaliter ſubſiſtentem, & ſanctam, per hoc præciſe quod ſint formæ logicæ: At non poteſt humanitas Chriſti denominari formaliter immenſa, omnipotens, æterna; quia immenſitas &c. vel deberent phyſice humanitatem informare, vel deberet dari confuſio naturæ divinæ cum humana, juxta hæreſim Euthychianorum. Quare ſolum per communicationem idiomatum de hoc homine in concreto, nempe de Chriſto, dici poteſt, quod ſit immenſus, omnipotens, æternus; non tamen de humanitate in abſtracto, quamvis de ea dici poſſit, quod ſit ſubſiſtens, & ſancta formaliter per ſubſiſtentiam, & ſanctitatem verbi; ſufficit enim quod humanitas iis uniatur, ut ſit ſubſtantialiter completa, & infinite ſancta, ſeu ſumme amabilis; At non ſufficit quod uniatur immenſitati exiſtenti ubique, ut ipſa ſit immenſa, & ubique; ſicut non ſatis eſt quod manus uniatur animæ exiſtenti in capite, ut manus ſit in capite; quamvis enim unum extremum intrinſece unitum alteri debeat eſſe ubi eſt alterum; non tamen ubicumque eſt illud.

Ad 3. nego ſequelam: ad probationem verum eſt operationes divinas ad extra eſſe toti Trinitati communes; unde non ſolum Pater, ſed etiam Filius, & Spiritus Sanctus Cœlum crearunt; at influxus ſuſtentativus, quo ſubſiſtentia verbi ſuſtentat, perficit, ac terminat humanitatem, non eſt influxus effectivus; cum nihil in Humanitate producatur, dum ſubſiſtentia verbi ſupplet defectum ſubſiſtentiæ creatæ; ſicut nec materia aliquid producit, dum ſuſtentat formam; differt tamen influxus ſuſtentativus verbi in humanitatem ab influxu materiæ in formam, quia verbum ſuſtentat pure terminando, & complendo, quin compleatur, & perficiatur, ſecus vero materia; & ideo verbum eſt purus terminus, materia vero eſt ſubjectum phyſicum formæ. Hinc quamvis Incarnatio prout eſt actio unitiva humanitatis cum verbo, ſeu productio unionis hypoſtaticæ, tribuatur toti Trinitati; non tamen prout eſt unionis terminatio, & ſuſtentatio, ac ultimum complementum humanitatis; unde ſolum verbum eſt incarnatum, quamvis etiam Pater, & Spiritus Sanctus incarnaverint, ſeu produxerint unionem verbi incarnativam.

ARTICULUS II.

An poſſit etiam poſitive demonſtrari poſſibilitas, & exiſtentia Incarnationis?

VIII. Demonſtrare poſitive eſt cognoſcere cognitione perfecta per medium ſive prioriſticum, ſive poſterioriſticum, quod aliquid non repugnet; ſicut demonſtrare negative rei poſſibilitatem, eſt cognoſcere non repugnantiam per meram ſolutionem difficultatum; atque adeo ſolum cogni-

Digitized by Google

gnitione imperfecta: propterea ex vi demonſtrationis poſitivæ dicimus abſolute rem eſſe poſſibilem; ex vi demonſtrationis negativæ, dicimus ſolum non apparere repugnantiam, atque adeo eſſe poſſibilem ſecundum quid, ſeu conditionate, ſpectatis ſcilicet iis, quæ apparent.

Dico nunc cum communi; Nequit lumine naturali poſitive demonſtrari poſſibilitas, aut exiſtentia Incarnationis; atque adeo nequit evidenter cognoſci abſoluta poſſibilitas, vel exiſtentia unionis hypoſtaticæ.

Prob. 1. quia paſſim Scripturæ, & PP. docent myſterium hoc eſſe abſconditum a ſeculis, inveſtigabile, ineffabile. D. Aug. habet: *Hic ſi ratio quæratur, non erit mirabile, ſi exemplum poſcitur, non erit ſingulare; Demus Deum aliquid poſſe, quod nos fateamur inveſtigari non poſſe: in talibus rebus tota ratio facti eſt potentia facientis.* D. Dionyſ. *Ipſa*, inquit, *Jeſu in Carne apparitio, & ineffabilis eſt ſermone omni, & omni ignota intelligentiæ.*

Prob. 2. ratione: duplici via poteſt aliquid poſitive demonſtrari, altera a priori, vel per cauſam, vel immediate attingendo prædicata intrinſeca rei, altera a poſteriori attingendo rem ipſam in ſuo effectu; ſed neutro modo poteſt naturali lumine evidenter attingi in Deo vis aſſumptiva humanitatis, ſeu poſſibilitas Incarnationis; ergo nequit poſitive demonſtrari. Probatur minor, non poteſt enim immediate attingi in Deo vis iſta aſſumptiva humanitatis, quia immediata Dei viſio cuicunque Creaturæ eſt naturaliter indebita, ut hic ſupponimus ex prima parte; Neque poteſt evidenter inferri ex ipſo conceptu Dei cumuli omnium perfectionum, ſicut non infertur myſterium Trinitatis, ſeu vis productiva ad intra; utrumque enim myſterium eſt abſconditum a ſæculis; ergo poſſibilitas Incarnationis demonſtrari non poteſt a priori, nec quaſi a priori, ut poteſt in mea ſententia demonſtrari poſſibilitas, & exiſtentia Dei.

Neque poteſt a poſteriori evidenter attingi in aliquo effectu, cum quo prædicatum illud divinum evidenter connectatur; nihil enim aſſignari poteſt, quod connectatur cum vi aſſumptiva humanitatis, quæ eſt in Deo; ergo ſicut nequit etiam a poſteriori demonſtrari Trinitas Perſonarum, quia nihil datur in natura, quod cum eo myſterio formaliter connectatur; ita nec poſſibilitas Incarnationis. Denique ipſa exiſtentia unionis hypoſtaticæ, cum ſit entitative, & quoad ſubſtantiam ſupernaturalis, nequit lumine naturali attingi, quia quod habet entitatem ſupernaturalem, habet etiam proprietates, atque adeo ſpecies impreſſas, & cognoſcibilitatem etiam ſupernaturales, & toti naturæ indebitas.

VIII. Objic. 1. Poteſt poſſibilitas alicujus doni ſupernaturalis evidenter cognoſci, præciſo lumine ſupernaturali; ergo etiam poſſibilitas unionis hypoſtaticæ: Prob. anteced. quia lumine naturali evidens eſt Omnipotentiam infinito exceſſu ſuperare quamcumque exigentiam, & meritum naturæ creatæ; ergo evidens eſt poſſe ponere bona ſupernaturalia excedentia exigentiam totius naturæ.

Reſp. 1. Nego antecedens cum D. Thom. & aliis communius; ex eo enim quod omnipotentia ſit virtutis infinitæ, ſolum ſequitur, quod poſſit ponere bonum præſtantius, & præſtantius in infinitum; non tamen ſequitur quod ſit abſolute poſſibile accidens ſupernaturale indebitum cuicunque naturæ, ſeu ſubſtantiæ creatæ; ſicut in communiſſima ſententia non ſequitur quod ſit poſſibilis ſubſtantia ſupernaturalis, cui ſit debita connaturaliter viſio Dei. Deinde omiſſo antecedente, nego conſeq. quamvis enim evidens ſit dari poſſe aliquod ens ſupernaturale, non proinde ſequitur poſſibilitas hujus determinati entis ſupernaturalis: ex Regula enim Summuliſtica, A genere ad ſpeciem, & a ſpecie ad individuum non tenet conſequentia affirmativa.

Objic. 2. Debita eſt Angelo comprehenſio omnium inferiorum; ergo evidenter Angelus cognoſcit lumine naturali quodcumque prædicatum humanitatis; ſed in humanitate eſt hoc prædicatum, quod poſſit a divina perſona aſſumi; ergo Angelus evidenter attingit hoc prædicatum; atque adeo poſſibilitatem incarnationis. Neque dicas, quod, licet non ſit in humanitate repugnantia, ut aſſumatur, poſſit tamen dari in Perſona divina repugnantia ad aſſumendam humanitatem; Nam impoſſibile eſt in prædicatis reſpectivis repugnantiam eſſe in uno tantum extremo; ergo ſi non datur repugnantia in humanitate, ut aſſumatur, neque dabitur in perſona divina ut aſſumat.

Conf. De facto Angelus naturali lumine cognoſcit in humanitate Chriſti non adeſſe propriam ſubſiſtentiam, nec ſubſiſtentiam aliam creatam; ergo evidenter infert Humanitatem Chriſti terminari ſubſiſtentia divina, atque adeo cognoſcit Incarnationis poſſibilitatem.

Reſp. ad comprehenſionem humanitatis,

de-

Digitized by Google

debitam Angelo ſpectare ſolum, quod evidenter attingat omnia prædicata humanitatis abſoluta, non tamen reſpectiva; Etenim cum non poſſit prædicatum reſpectivum evidenter attingi, niſi evidenter attingatur utrumque extremum, nec poſſit naturaliter Angelus evidenter attingere poſſibilitatem divinam, ad quam dicit reſpectum humanitas ut aſſumibilis; ideo non ſpectat ad comprehenſionem humanitatis, quod evidenter attingatur ejus aſſumibilitas a Perſona divina: quare Angelus dum comprehendit humanitatem, ita attingit omnia prædicata abſoluta humanitatis, ut non cognoſcat in ea eſſe repugnantiam ad aſſumi, quin tamen evidenter cognoſcat, non dari iſtam repugnantiam ut aſſumatur; aliud autem eſt non cognoſcere repugnantiam, aliud vero cognoſcere evidenter, quod non detur repugnantia; ex eo quod non cognoſcatur repugnantia, habetur cognitio poſſibilitatis ſolum ſecundum quid, & conditionate, hoc eſt ſpectatis iis, quæ apparent, quin habeatur cognitio poſſibilitatis perfecta, evidens, & abſoluta; quæ ſolum habetur, quando evidenter cognoſcitur per demonſtrationem, ſive prioriſticam, ſive poſterioriſticam, nullam dari repugnantiam.

Ad Confir. Angelus non cognoſcit in Humanitate Chriſti domini adeſſe ſubſiſtentiam propriam, vel alienam creatam, non tamen cognoſcit evidenter eam non dari; quamvis enim ſi daretur in Chriſto ſubſiſtentia creata, naturaliter deberet Angelus illam cognoſcere: poteſt tamen divinitus ea occultari; unde ex hoc quod non videat Angelus in humanitate Chriſti ſubſiſtentiam creatam, ſolum poteſt inferre disjunctive, vel quod Deus velit illam occultare, vel quod humanitas ſubſiſtat ſubſiſtentia increata; unde non infert evidenter poſſibilitatem Incarnationis; præterquam quod dubitare etiam poteſt, An ea humanitas ſubſiſtat ſubſiſtentia Angeli ſuperioris, cujus comprehenſio non eſt ei debita.

IX. Objic. 3. Dæmon nullam habet cognitionem ſupernaturalem, & tamen cognoſcit evidenter Incarnationem exiſtere; ergo lumine naturali cognoſcitur exiſtentia, atque adeo poſſibilitas Incarnationis. Antec. quoad primam partem ſupponitur; quoad ſecundam probatur, primo quia Luc. 4. dicitur: *Non ſinebat ea loqui, quia ſciebant ipſum eſſe Chriſtum*. Secundo quia Dæmon cognovit vocem illam, *Hic eſt filius meus dilectus*, non fuiſſe prolatam a Creatura, ſed a Deo, qui mentiri non poteſt. Tertio novit Dæmon ipſum Chriſtum ſuam divinitatem teſtatum fuiſſe, & miraculis confirmaſſe; ergo evidenter novit Dæmon incarnationis exiſtentiam.

Reſp. nego ſecundam partem antecedentis. Ad primam probationem dico cum Angelico 3. p. q. 43. ar. 1. quod illud ſcire erat potius ſecundum ſuſpicionem, quam certitudinem; conſtat enim ex Ambroſ. Chryſoſt. & aliis PP. quod Dæmon viſis miraculis ex quadam ſuſpicione ſolum conjecturavit, eum eſſe Filium Dei. Ad ſecundam, non erat evidens demoni, quod vox illa non fuiſſet edita a creatura aliqua ſuperiore; nec erat evidens, de quanam filiatione loqueretur, de naturali ne, an de adoptiva? Ad tertiam, neque erat evidens dæmoni, quod teſtificatio illa eſſet a Filio Dei naturali; nec quod miracula excederent omnem virtutem creatam; & tranſmiſſo quod hoc eſſet illi evidens; non erat evidens, quod miracula illa eſſent a Deo ut loquente; ita ut non poſſent falſum comprobare.

X. Objic. ultimo. Demonſtratur quaſi a priori ex primis, & notiſſimis exiſtentia, & poſſibilitas Dei ſub conceptu entis optimi includentis omnem perfectionem, & excludentis omnem imperfectionem, juxta ratiocinationem D. Anſel., & Perez, ut fuſe diximus in de Deo diſp. 1. q. 1r. 3. ergo etiam ſimiliter demonſtrari poteſt poſſibilitas, ſi minus exiſtentia Incarnationis. Antecedens a nobis admittitur: conſequentia prob. Sic demonſtratur Dei exiſtentia: Nulla chimæra excludit contradictionem; ergo Nulla chimæra excludit aliquam imperfectionem, (nempe illam, quæ imbibitur in contradictione, quæ imperfectio eſt, & malum reddens fruſtrabilem divinam volitionem) ergo nulla chimæra excludit quancumque imperfectionem; (quod enim includit aliquam imperfectionem, non poteſt excludere quancumque nec diſtributive, nec collective) ergo id, quod excludit quancumque imperfectionem, nempe Ens optimum, non eſt chimæra. Hæc ultima conſequentia ſequitur juxta Regulam ſummuliſticam, quod propoſitio univerſalis negativa convertatur ſimpliciter, v.g. Nullus homo eſt lapis, ergo nullus lapis eſt homo; unde ſi nulla chimæra excludit quamcumque imperfectionem, evidenter ſequitur hæc conſeq. ergo nihil, quod excludat quamcumque imperfectionem, eſt chimæra; atque adeo Ens optimum non eſt chimæra, ſed poſſibile; Atqui ſi eſt poſſibile, evidenter exiſtit,

quia

Digitized by Google

quia ſi careret exiſtentia , non excluderet quamcumque imperfectionem;ergo Ens optimum , ſeu Deus evidenter exiſtit . Quod autem hæc omnia vera ſint tum in actu ſignato, tum in actu exercito, ex eo apparet; quia ſimiliter demonſtratur a contrario Ens peſſimum eſſe impoſſibile, dicendo ſic: Nullum poſſibile excludit perfectionem poſſibilitatis; ergo nullum poſſibile excludit aliquam perfectionem; ergo nullum poſſibile excludit quamcumque perfectionem ; ergo quod excludit quamcumque perfectionem , nempe Ens peſſimum , non eſt poſſibile , ſed repugnat , atque adeo non exiſtit . Probatur nunc, quod ſi iſta demonſtratio ſit efficax, demonſtretur etiam poſſibilitas Incarnationis : Nam ſi evidenter oſtenditur non eſſe chimæram, quod excludit quamcumque imperfectionem, ſeu Deum ; evidenter etiam ſequitur non eſſe chimæram in Deo vim aſſumptivam humanitatis excludentem quamcumque imperfectionem ; atque adeo poſſibilem eſſe Incarnationem .

Reſpondeo, Bene demonſtrari Deum ens optimum non eſſe chimæram , ſicut bene etiam demonſtratur Ens optimum non eſſe Creaturam ; atque adeo creaturam optimam repugnare , dicendo ſimiliter: Nulla Creatura excludit dependentiam; ergo neque excludit aliam imperfectionem ; ergo neque quamcumque ; ergo quod excludit quamcumque, nempe ens optimum, non eſt Creatura . Nego tamen poſſe ſimiliter demonſtrari poſſibilitatem Incarnationis , ſicut nec Trinitatis; ſeu quod non ſit chimæra in Deo vis aſſumptiva humanitatis, aut Trinitas Perſonarum; quia ex ea ratiocinatione non ſequitur abſolute quod vis aſſumptiva humanitatis , aut Trinitas excludant imperfectionem , ſed ſolum ſequitur conditionate , quod ſi excluderent quamcumque imperfectionem , non eſſet chimæra, quod Deus poſſit incarnari , & ſit Trinus : contra vero abſolute ſequitur , quod Deus non ſit chimæra, & exiſtat , ut fuſe oſtendimus loco laudato in prima parte perveſtigantes, quomodo exiſtentia Dei demonſtrari poſſit lumine naturali adverſus Atheos .

DISPUTATIO II.

Utrum in Deo detur neceſſitas ad optimum , atque adeo ad ponendam Incarnationem.

QUod Incarnatio fuerit Deo conveniens optime oſtendit D. Th. hic q. 1. Cum enim Divina natura ſit eſſentia bonitatis , & ad rationem boni ſpectet, eſſe diffuſivum ſui , ſeu aliis ſe communicare, & extra ſe ferri, ut notat D. Dionyſius de div. Nom., ideo conveniens fuit ſummæ divinæ bonitati perfectiſſimo modo ſe communicare ad extra, atque adeo non ſolum dando Creaturis quandam ſui ſimilitudinem ſecundum eſſe naturale , & participationem divinæ naturæ per gratiam ſupernaturalem ; ſed etiam conferendo naturæ creatæ propriam perſonalitatem, adeo ut ideo ſimul ſit Deus, & homo, quo communicationis genere ad extra majus dari non poteſt. Quod vero etiam fuerit conveniens Univerſo , cui maximam contulit perfectionem, nemo dubitat ; ſicut etiam quod fuerit conveniens naturæ humanæ : per incarnationem enim Natura humana ad ſolium Divinitatis attollitur , & nos Chriſti membra per gratiam efficimur divinæ conſortes Naturæ , & Chriſti veluti Palmites ; quod expendit Aug. in illud , *Ego ſum vitis &c.* dicendo ; *Unius quippe naturæ ſunt vitis , & palmites : cum ergo eſſet Deus , cujus naturæ non ſumus , factus eſt homo , ut in illo eſſet vitis humana natura , cujus nos palmites eſſe poſſemus .*

Dubitatur tamen , an fuerit etiam neceſſaria Incarnatio ſive ſimpliciter ex quadam Dei neceſſitate morali ad ponendum optimum , ſive ſaltem ex ſuppoſitione peccati ad exhibendam Deo condignam ſatisfactionem . Illud prius in præſenti quæſtione diſcutiemus, hoc in ſequenti .

ARTICULUS I.

Explicatur ſtatus Quæſtionis.

I. CErtum eſt 1. Deum eſſe plene liberum ad quaſcumque Creaturas producendas, nec ulla neceſſitate metaphyſica, aut phyſica cogi ad aliquid producendum ; nec poteſt id ſine errore negari , ut notat Ruiz q. 11. de vol. Dei ; dicitur enim Pſal. 113. *Omnia quæcumque voluit fecit* . & Judith. 9. *Hoc factum eſt , quod ipſe voluiſti:* & ratio eſt , quia ad conceptum Aſeitatis, ac independentiæ ſpectat poſſe Deum ad libitum carere quolibet a ſe diſtincto : Sicut autem poteſt Deus libere ſe non communicare Creaturæ , ita poteſt libere ſe communicare hoc , vel illo pacto , prout libuerit ; etiamſi talis communicatio ſit mi-

Digitized by Google

minus perfecta objective: Propterea ſancti P.P. communiter docent, potuiſſe Deum reparare homines lapſos alio pacto, circumſcripta Incarnatione, quod non eſſet verum, ſi debuiſſet perfectiſſimo modo ſe communicare. Athan. habet or. 3. contra Arianos: *Poterat ſine ullo adventu Chriſti ſolummodo loqui Deus, & ſolvere maledictionem*. Similiter loquuntur Aug., Bern. apud Maur. q. 50. de Deo. Quare errarunt Calvin. Luther., Bucer. &c. putantes apud Bellar. l. 3. de Gr. c. 15., Deum non poſſe facere, niſi ea, quæ facit; Nec non Philoſophi, qui cum Ariſtotele, Avicen., Averr. aliquibus in locis negarunt Dei libertatem, eo quod non poterant percipere myſterium illud Decretorum liberorum, quod videtur ſibi neceſſitatem, & contingentiam identificare.

Certum eſt 2. Deum de facto ſemper feciſſe optimum in iis, in quibus non proceditur in infinitum; v. g. quia melior eſt exiſtentia univerſi, quam non exiſtentia, Incarnatio, quam non Incarnatio, ordo ſupernaturalis, quam ejus negatio, poſitio omnium generum entium, quam non poſitio &c.; ideo de facto Deus hæc omnia poſuit. Conſtat hoc tum ex Concilio Francofordienſi, ubi dicitur: *Credamus eum omnia velle, quæ meliora ſunt*: tum ex ſenſu communi Philoſophorum, Theologorum, & Patrum. Ariſtoteles 2. de Cæl. 34. habet: *Natura ſemper facit eorum, quæ fieri poſſunt, quod optimum eſt*. D. Th. 1. q. 47. a. 3. *Natura facit, quod melius eſt, & multo magis Deus*. Aug. l. 1. de lib. Arb. c. 5. *Quidquid tibi vera ratione melius occurrit, hoc ſcias feciſſe Deum, tamquam bonorum omnium Conditorem*. Idemque docent alii P.P., & Scholaſtici apud Ruiz loc. cit. diſp. 19.

Neque dicas, Deum feciſſe de facto optimum, vel quia ſemper facit quod eſt conforme primæ Regulæ, ſeu voluntati divinæ; vel quia ſemper habet pro fine ſuam gloriam; & pro menſura manifeſtationis ſuæ gloriæ, quam intendit, ſemper adhibet media opportuniora; vel quia ſemper operatio Dei, utpote divina, eſt optima, & honeſtiſſima; unde Deus ſemper fecit optimo modo potius, quam optimum; ſeu optimum formaliter, non materialiter, & objective.

Nam contra eſt, quia juxta has explicationes univerſum deberet dici optimum, etiam ſi eſſet tugurium, in quo pauci homines, cæci, & claudi cum Zoophitis degerent; quod tamen eſt alienum a communi ſenſu. Neque enim dicimus eſſe optimam ſanitatem, quam ponit v. g. Diabolus, juxta menſuram a ſe intentam, ſi ea ſanitas ſit imperfecta; Neque Conciones dicuntur optimæ, ſi ad finem a Concionatore præſtitutum pertingant, quando Concionator ſibi finem imperfectum præſtitit; Quare illud dicitur optimum, quod inter reliqua ſimpliciter præſtat; & in hoc ſenſu dicimus Deum feciſſe univerſum optimum. Si enim decet Deum optima media ponere ad finē ſibi præſtitutum manifeſtationis ſuæ Gloriæ, a fortiori decet Deum præſtituere ſibi finem optimum, atque adeo voluiſſe ſuam gloriam maniſeſtare optimo modo. Idcirco D. Th. 1. p. q. 47. a. 2. *Deus fecit univerſum optimum, ſecundum modum Creaturæ*: modus autem Creaturæ eſt, ut ſit optima non ſolum formaliter, ſed etiam materialiter; ergo Deus fecit univerſum utroque modo optimum; ponendo ſcilicet in illo, quod melius eſt in iis, in quibus non eſt abire in infinitum: In ſpeciebus autem, & in individuis eſt abire in infinitum, ac proinde in iis optimum non eſt poſſibile; ideo in univerſo optimo nec datur optima ſpecies, nec optimum individuum, nec omnia ſimul, cum ſupponantur impoſſibilia; ſed datur in iis dumtaxat optimum relate ad ordinem univerſi; in quo ſenſu Sap. 11. dicitur: *Univerſa in pondere, menſura, & numero diſpoſuiſti*; ſicuti quamvis oculus præſtet pedi; at relate ad Corpus humanum præſtat dari duos oculos, & duos pedes, quam quatuor oculos ſine pedibus; etenim ut dicitur 1. Cor. 12. *Si totum corpus oculus, ubi auditus, ubi odoratus? &c. & ſi omnia eſſent unum membrum, ubi corpus?*

Hinc PP. communiſſime docent, convenientius fuiſſe ad perfectionem Univerſi Primo, quod aſſumeretur natura humana potius, quam Angelica, eo quod ſic utraque Natura, intellectualis ſimul, & corporea aſſumpta quodammodo videatur. Secundo, quod Incarnatio fieret in medio temporum, ut magis æſtimaretur. Tertio quod Deus permiſerit peccata, quia, ut habet Aug. in Enchir. c. 27. *Melius judicavit de malis bona facere, quam mala nulla eſſe permittere*: & ideo Eccleſia canit, *O felix culpa, quæ talem, ac tantum habere meruit Redemptorem*. Quarto quod Incarnatio Chriſti domini facta fuerit in Carne paſſibili; ſic enim elucet magis divina Juſtitia, & miſericordia; nec non Chriſti domini Charitas: Idemque dicas in innumeris aliis Dei operi-

ribus, in quibus PP. conantur ſemper oſtendere ſapientiſſime, & convenientiſſime fuiſſe ſic diſpoſita; qui conatus proculdubio fuiſſet inanis, niſi fixum, ratumque fuiſſet apud PP., Deum ſemper feciſſe optimum.

II. Quæſtio nunc eſt, Utrum Deus ſemper poſuerit optimum ex mero decreto ſuo libero, an vero ex quadam inclinatione, ſeu neceſſitate morali. Ruiz de Dei vol. diſp. 9., Gran. ib. d. 3. P. Thyrſus Gonz. t. 3. d. 11. Maur. de Deo d. 51. docent dari in Deo moralem neceſſitatem ad optimum, adeo ut moraliter certum ſit, optimum a Deo eſſe ponendum, & non niſi imprudentiſſime negetur poſitum; ſicut homo ſine auxilio ſpeciali Dei moraliter neceſſitatur ad ſuccumbendum alicui veniali; cum hoc tamen diſcrimine, quod in Creaturis neceſſitas moralis ſtet cum difficultate in oppoſitum, in Deo vero ſit defæcata ab hac imperfectione, & veluti metaphorica; eo pacto, quo metaphorice dicitur Deus iraſci, pænitere, cogi ad miſerendum, ad puniendum, &c. quatenus ea præſtat, quæ ſolent homines præſtare, quando iraſcuntur, dolent, coguntur, abſque ulla tamen perturbatione, aut difficultate. Propterea putant, quod licet omnipotentia æquilibriter ſe habeat ad utramque partem, Bonitas tamen divina inclinet omnipotentiam ad ponendum optimum pro non optimo, ea tamen inclinatione, quæ non extenuet æquilibrium potentiæ phyſicæ, ſed ſolum reddat inopinabilem effectum non optimum: ſicut inopinabile eſt, quod tali millies projecti idem punctum ſint daturi: nec non quod ea puncta, quæ in primis mille projectionibus dederunt, ſint iterum eodem ordine daturi, ſi centies millies projiciantur; unde neceſſitas ad optimum in Deo non eſt phyſica, ſed moralis. Ex quo fit, quod ſi Deus non poneret optimum, non ſequeretur, quod Deus non eſſet Deus, ut putat Gran. loc. cit.; nam ſic metaphyſice ad optimum neceſſitaretur; ſed ſolum ſequeretur, quod uteretur ſuo dominio, ac libertate prout poteſt.

ARTICULUS II.

Stabilitur in Deo Neceſſitas Moralis ad Optimum.

III. Dico nunc 1. Deus neque metaphyſice, neque phyſice neceſſitatur ad optimum ponendum. Ita communiter.

Prima pars Concluſ. conſtat ex dictis articulo antecedenti; quia neceſſitas metaphyſica in Deo ad ponendum aliquid extra ſe derogat Aſeitati, Independentiæ, ac Libertati divinæ. Secunda pars etiam patet, quia ſi neceſſitaretur phyſice, ſeu ex exigentia propriæ naturæ, neceſſitaretur etiam metaphyſice; cum non poſſit Deus contra propriam naturam operari: Ideo enim poteſt miraculoſe contra exigentiam cauſarum ſecundarum operari, quia illis eſt ſuperior, poteſtque ad arbitrium diſponere contra earum exigentiam; non eſt tamen ſe ipſo ſuperior, unde nequit exigentiam propriæ naturæ fruſtrare.

IV. Dico 2. Neque ex ſuppoſitione, quod velit Deus condere univerſum, tenetur metaphyſice, aut phyſice illud condere optimum. Ita etiam communiter contra Raym. Lullum putantem, quod aliter derogaretur Divinæ Sapientiæ.

Prob. ex dictis articulo ſuperiore, quia ſpectat ad libertatem, & Aſeitatem Dei poſſe carere quolibet a ſe diſtincto; ergo etiam poſſe ponere Creaturas, quas maluerit, etiamſi non optimas; atque adeo poteſt condere univerſum non optimum. Probatur conſequentia, quia utrumque conſonat Libertati, & independentiæ divinæ; nec diſſonat Sapientiæ, ad quam non ſpectat ponere optimum materialiter, ſed formaliter, hoc eſt ex fine honeſto manifeſtandi gloriam ſuam, & adhibendo media idonea ad talem finem, quin teneatur intendere manifeſtationem ſummam gloriæ ſuæ. In tantum Creaturæ rationales eligentes minus bonum præ majori minus ſapienter, ac honeſte operantur, quia ſic minus bene ſe habent in ordine ad finem ultimum, & propriam felicitatem: At Deus perinde eſt felix, & ſemper optime ſe habet in ordine ad finem ſuum, ſive ponat minus bonum, ſive optimum; ergo æque ſapienter, ac honeſte ſemper operatur. Imo ſicut perfectiſſime quoad artem operatur Pictor, quando affabre monſtrum depingit, ita ſapientiſſime operatur Deus, ſi univerſum non optimum velit ponere; quando ex tali opere manifeſtatur ſumma ejus dependentia, & libertas. Quod ex eo etiam patet, quia ex communi PP. ſenſu, potuit in univerſo non ponere Incarnationem; ergo potuit condere univerſum non optimum.

V. Dico 3. Cum DD. laudatis contra Lugo de Incarnat. diſp. 2. Arri., Lumbier, & alios. Datur in Deo inclinatio, ſeu moralis neceſſitas ad ponendum optimum,

Digitized by Google

mum, atque adeo ad Incarnationem ponendam: Neceſſitas tamen hæc eſt potius metaphorica; non ſecus ac metaphorice dicitur Deus iraſci, ac pænitere; cum non imbibat difficultatem in oppoſitum; ſed ſolum fundet Judicium prudens de optimo ponendo, & imprudentiſſimum, ac inopinabile de eo non ponendo.

Prob. 1. ex Scripturis cum Ruiz., & P. Thyrſo, loco citato Lucæ 11. dicitur: *Si vos cum ſitis mali, noſtis bona data dare filiis veſtris, quanto magis Pater veſter de Cælo dabit ſpiritum bonum petentibus ſe?* & Iſa. 49. *Numquid oblivisci poterit mulier infantem ſuum &c. & ſi illa obliviſcitur, ego non obliviſcar tui*. In quibus textibus oſtenditur, quod ſi datur moralis neceſſitas in Parentibus malis ad amandos filios, a fortiori ea datur in Deo Optimo; atque adeo Deus non ex mero libero arbitrio, ſed ex morali neceſſitate, ſeu inclinatione fundata in ſua bonitate dat ſpiritum bonum petentibus ſe; ergo datur in Deo moralis iſta neceſſitas ad optimum.

Prob. 2. ratione: quia negata in Deo neceſſitate morali ad optimum, rueret ſcientia naturalis, ſeu de naturis rerum, nec poſſet a nobis cognoſci, num ignis v. gr. natura ſua calefaciat, an frigefaciat. Sequela eſt abſurda: ergo & id, unde ſequitur; probatur ſequela, quia negata in Deo ea neceſſitate, ſequeretur, quod Deus tum phyſice, tum moraliter eſſet æquilibriter indifferens vel ad ſecundandas, vel ad fruſtrandas exigentias rerum; hoc eſt vel ad operandum ut Author naturæ, dando ſubſtantiæ qualitates exigitas; vel miraculoſe, ut author operum mirabilium, dando ſubſtantiæ qualitates contrarias; ergo ex hoc, quod hactenus dederit igni calorem, non bene poſſet inferri, quod calor ſit exigitus ab igne, atque adeo non poſſemus cognoſcere naturam, ſeu exigentiam naturalem ignis. Præterea ſequeretur, quod quamvis hactenus ignis ſemper calefecerit, & nix frigefecerit, imprudenter tamen hic & nunc expectaremus ab igne potius calorem, quam frigus, & imprudenter potius ad ignem, quam ad nivem accederemus, ut calefiamus. Probatur ſequela: quia ſi Deus caret neceſſitate morali ad ſecundandas rerum exigentias, eo ipſo eſt omnino indifferens ad concurrendum cum igne potius, quam cum nive ad calorem; & licet per tot ſæcula ignis ſemper calefecerit; Deus tamen ab æterno ſicut fuit indifferens ad decernendum prima vice, quod cum igne potius, quam cum nive concurreret ad calorem; ita fuit indifferens ad decernendum, quod hactenus per tot ſæcula ignis calefecerit, & amplius non calefaciat; ergo ſtante hac Dei æquilibri indifferentia ad hoc potius, quam illud decretum, omnino imprudenter expectaremus ab igne potius calorem, quam frigus, tam prima vice, quam nunc; Et ſane quia Deus fuit indifferens v. g. ad ponendum numerum parem, vel imparem Aſtrorum, vel Angelorum, omnino imprudenter, ac temere aſſereremus, Deum poſuiſſe numerum parem potius, quam imparem; ergo ſi fuit ab æterno indifferens ad decernendum, vel quod hactenus tantum ignis calefaciat, & non amplius, vel quod ulterius etiam calefaciat, omnino imprudenter expectaremus nunc calorem ab igne: ab indifferenti enim, qua indifferenti, nihil poteſt inferri determinatum.

Neque dicas, eſſe communem perſuaſionem, quod Deus ſervet ſolitum, & quod ſecundet exigentias rerum: Nam ſi Deus eſt indifferens tam ad decernendum, quod ſervetur ſolitum in poſterum in natura, quam ad decernendum oppoſitum, recurrit, quod iſta perſuaſio, quod ſolitum ſit ſervandum, ſit omnino imprudens, & ſine ullo fundamento.

Prob. denique, quia lumine naturæ videtur notum, Deum non æquilibriter ſe habere moraliter relate ad quamcumque ſuam operationem, vel ejuſdem omiſſionem, quamvis æquilibriter ſe habeat phyſice; ergo admittenda eſt in Deo inclinatio aliqua, ſeu neceſſitas moralis ad aliquam operationem phyſice liberam; ergo etiam relate ad optimum, ad quod eſſentia bonitatis ſumme inclinatur. Antecedens conſtat multipliciter: Nam primo non eodem modo ſe habet Deus ad preces exaudiendas, vel non exaudiendas; ſed ex ſua benignitate inclinatur potius ad illas exaudiendas; ſicut magis inclinatur ad exaudiendas preces Sanctorum, Beatiſſimæ Virginis, ac ipſius Chriſti domini, quam alicujus hominis ſceleſtiſſimi: Secundo non æquilibriter ſe habet ad præmiandas, vel non præmiandas bonas operationes, aut ad puniendas malas. Hinc Clemens Rom. l. 3. Reco. docet, ex juſtitia Dei recte inferri animæ immortalitatem, ut poſt hanc vitam detur bonis, ac malis operibus ſua retributio, quæ ſæpe non datur in hac vita: quod ſi iſta neceſſitas moralis in Deo non daretur, nulla eſſet iſthæc ratiocinatio. Tertio ex ſua miſericordia magis inclinatur ad miſerandum, quam ad puniendum.

dum. Quarto ex ſua Providentia magis inclinatur ad ſecundandas naturæ exigentias, quam ad fruſtrandas, ut oſtendimus. Quinto magis inclinatur ad eligendam Chriſti matrem immaculate conceptam, quam maculatam; aliter inſufficiens eſſet illa celebris ratiocinatio: Potuit Deus eligere immaculatam, decuit; ergo voluit; Quare idem dicendum de Inclinatione ad optimum; Et ratio a priori eſt, quia ex D. Dionyſ. *Bonum eſt diffuſivum ſui*, ſeu inclinat ad ſe aliis communicandum; ergo Deus ſumme bonus eſt ſui ſumme diffuſivus, & ad perfectiſſimam ſui communicationem inclinat; atque adeo ad condendum Univerſum optimum.

Neque dicas, quod deberet inclinare ad condendos plures mundos, ut perfectiori modo ſe communicet. Nam, ut notat D. Th. 1. p. q. 47. ar. 3. plures mundi non eſſent quid perfectius, quam unus, niſi tantum materialiter: Agens autem perfectiſſimum, ut eſt Deus, non intendit pluralitatem materialem, ut finem; quia hæc de ſe non habet certum terminum: ſi enim 10. mundos poſuiſſet, quare non 20.? non 30.? &c. Idcirco non niſi unus mundus debuit poni, ut perfectiſſimo modo ſe diffunderet Deus; Præſertim quia quæ unitatis ordinem habent, perfectiora ſunt.

ARTICULUS III.

Occurritur Objectis.

VI. OBjicies primo. Neceſſitas iſta moralis, etiamſi improprie dicta, & depurata ab omni difficultate in oppoſitum, Deo repugnat; ergo non eſt admittenda; antecedens probatur: nam vel tollit a voluntate divina æquilibrium ad utramque partem, vel non; ſi tollit, jam tollitur a Deo perfecta libertas, ratione cujus, ut loquitur Aug. lib. 13. de Trinit. c. 3. divinæ poteſtati omnia æqualiter ſubjacent; ſi non tollit; ergo nulla datur in Deo propenſio ad optimum, unde morali evidentia certum ſit, optimum potius, quam non optimum eſſe ponendum.

Confir. 1. quia Inclinatio divina identificatur cum ipſomet Deo; ergo debet eſſe infinita; inclinationi autem infinitæ ad ponendum optimum vel non poteſt a Deo reſiſti, vel poteſt. Si primum; inclinatio iſta parit neceſſitatem metaphyſicam; ſi ſecundum; jam non poterit reſiſti, niſi per aliam inclinationem infinitam ad ponendum non optimum, ut oſtendatur divinum Dominium, & libertas: unde æqualis eſſet vis inclinans ad optimum, & non optimum, proinde non poteſt potius inferri, quod ſit ponendum unum, quam alterum.

Confir. 2. quia ut arguit Aug. l. 83. qq. q. 22. *Ubi nulla indigentia, nulla neceſſitas; ubi nullus defectus, nulla indigentia; nullus autem defectus in Deo; nulla ergo neceſſitas*; ergo ſicut repugnat in Deo neceſſitas metaphyſica, aut phyſica ad optimum; ita etiam moralis.

Reſp. Argum. ab Adverſariis ſolvendum in exemplis adductis. In forma, nego antecedens; ad probationem, neceſſitas moralis non tollit æquilibrium a libertate phyſica, ſed perinde ſe habet, ac ſi difficultatem Deus experiretur ad ponendum non optimum; unde imprudenter dubitatur num Deus ſit poſiturus optimum; ſicuti imprudenter dubitatur, An craſtina ſol ſit orturus; & an tali millies projecti ſint daturi puncta difformia: tollitur igitur per hujuſmodi inclinationem æquilibrium a divina libertate morali, non a phyſica, relate ad quam ſolum verificatur dictum Auguſtini laudatum.

Ad 1. confirm. recurrunt inſtantiæ, & dico, inclinationem Divinam eſſe entitative infinitam, utpote identificatam cum ipſomet Deo, ſed terminative, ac virtualiter habere ſuam latitudinem: Sicut enim immenſitas infinita coexiſtit ſpatio majori, vel minori, per majorem, vel minorem virtualitatem, ſeu quatenus præcontinet majorem, aut minorem ubicationem; idemque dicas de æternitate; ita inclinatio divina, quamvis infinita, magis, aut minus inclinat ad bonum majus, vel minus, prout eſt virtualiter majus, aut minus; ſic Deus peccato reſiſtit, adeo ut invitus dicatur ad illud concurrere; iſta tamen reſiſtentia, licet ſubjective ſit infinita, & cum Deo identificata; terminative tamen eſt finita, & eo major, quo gravius eſt peccatum.

Ad 2. Si Deus haberet neceſſitatem phyſicam, aut metaphyſicam, haberet defectum, aut indigentiam, & ideo eſſentialiter illam excludit: neceſſitatem vero moralem ad optimum non habet ex defectu, ſed ex abundantia bonitatis, quæ exigit infinite ſe communicare ad intra, & cum omnimoda libertate inclinat ad ſe communicandum ad extra, quia bonum eſt diffuſivum ſui, modo ſibi conſentaneo.

VII. Objic. 2. Si Deus nullum peccatum permiſiſſet, univerſum eſſet perfectius, & ca-

tamen de facto peccata permiſit; ergo non poſuit optimum; atque adeo ad optimum nullatenus neceſſitatur: Antecedens probatur tum ex D. Th. 1. ſent. d. 46. a. 1. ubi ait: *Si nullus homo peccaſſet, univerſum genus humanum perfectius foret*; tum quia in tantum dici poteſt perfectius eſſe univerſum peccato permiſſo, quam non permiſſo, quia ſic magis manifeſtatur Dei Juſtitia, ac miſericordia: atqui, ut notat Arriaga, poſſet hoc Deus manifeſtare citra permiſſionem peccati, infundendo creaturis rationalibus clariſſimam notitiam de ſumma Dei Juſtitia, ac miſericordia; ergo, &c.

Confirm. Si Deus neceſſitaretur ad id, quod de facto fecit, fruſtra eſſent noſtræ preces, quibus a Deo poſcimus bona; ut quid enim ea poſceremus, ſi ad ea conferenda Deus habet neceſſitatem? Præterea oratio Chriſti Domini, ut tranſiret a ſe Calix, non fuiſſet digna Chriſto; voluiſſet enim a Deo non poni, quod ſumme neceſſarium erat ad Divinam Gloriam manifeſtandam perfectiſſimo modo. Denique beneficia Dei maxime deprimerentur; conferret enim Deus illa non liberaliter, ſed veluti coactus.

Reſp. nego antec. Communiſſime enim PP. docent apud Ruiz loc. cit., convenientius fuiſſe, quod peccata permitterentur: Anſel. in elucid. hæc habet: *Sicut Pictor nigrum colorem ſubſternit, ut albus, vel ruber pretioſior ſit; ſic collatione malorum, Juſti clariores ſiunt.*: & alibi dicit, *ordinem ſeculorum tamquam pulcherrimum carmen quaſi quibuſdam antithetis honeſtavit*. Ipſe D. Th. 1. p. q. 48. a. 2. *Deus*, inquit, *eſt adeo potens, quod etiam bene poteſt facere de malis; unde multa bona tollerentur, ſi Deus nullum malum permitteret: neque enim laudaretur Juſtitia vindicans, & patientia ſufferens, niſi eſſet iniquitas*. Hinc multi apud Maur. q. 33. de Deo docent, D. Thom. ſeniorem, & doctiorem factum retractaſſe in ſumma, quæ Junior in Sententiis docuerat. Neque facit ad rem, quod addit Arriaga, potuiſſe ſcilicet Deum citra peccati permiſſionem, manifeſtare ſua attributa: Nam diverſimode Deus commendatur per hoc quod fecerit, quam per id, quod facere potuerat; magiſque Deo gratias agit Juſtus, dum videt aliorum lapſum, quam ſi non videret; & in Patria *lætabitur Juſtus, cum viderit vindictam*, ut dicitur Pſ. 57. qua lætitia careret, ſi non videret vindictam.

Ad confirm. Noſtræ preces non ſunt fruſtra, quamvis Deus ad optimum neceſſitetur; tum quia Deus poteſt aſſequi optimum in univerſo, etiamſi non conferat nobis beneficia, dummodo conferat aliis; tum etiam quia ad ea, ad quæ determinate inclinatur, puta ad Incarnationem, ad multorum Prædeſtinationem &c. eſt phyſice plene liber; tum demum quia quædam beneficia melius eſt ut conferantur poſtulata, quam precibus non præmiſſis; & ideo preces non ſunt fruſtra ex hoc, quod Deus inclinetur ad optimum; ſed maxime neceſſariæ. Præterea oratio Chriſti Domini, ut tranſiret Calix, non intendebat, quod Deus non poneret optimum, ſed quod poneret optimum alio pacto, ſublata ejus paſſione, & innumerorum damnatione, prout poterat. Quia tamen hoc ipſum erat melius, videlicet ponere optimum cum permiſſione peccati, damnatione multorum, Paſſione Chriſti Domini, & cum ejuſdem oratione, ut Calix tranſiret, idcirco aptiſſime eam poſuit orationem. Denique beneficia Dei ex hac neceſſitate non deprimuntur; tum quia cum pleniſſima libertate phyſica poſſunt ſimpliciter omnibus denegari; tum quia cum libertate morali poſſunt denegari nobis, dummodo aliis conferantur; tum demum quia neceſſitas iſta moralis non oritur ex meritis noſtris, ſed ex divino ingenio, & perfectiſſimo modo operandi; unde bona, quæ confert, uni ipſi debemus, & humillimæ gratiæ rependendæ.

VIII. Objic. 3. Libertas eſt perfectio; ergo libertas perfectiſſima eſt ſumma perfectio Deo tribuenda; atqui libertas tum phyſica, tum moralis perfectior eſt, quam ſola phyſica; ergo utraque Deo tribuenda.

Confirm. Libertas moralis ad eligendum bonum minus præ majori competit creaturæ; ergo a fortiori Deo, qui perinde eſt felix, quodcunque ponat, vel non ponat extra ſe.

Reſp. Deo tribuendam libertatem perfectiſſimam; ſicut autem ex cap. perfectiſſimæ libertatis excluditur a Deo libertas phyſica ad non diligendum ſe ipſum, aut ad amandum malum morale; ita excluditur libertas moralis ad non optimum; atque adeo ſicuti quia eſt perfectiſſime liber, ideo metaphyſice neceſſitatur ad amorem ſui, & odium peccati, ita quia eſt perfectiſſime liber, ideo neceſſitatur moraliter ad optimum, adeo ut apprehenſa Divina bonitate inferatur cum evidentia morali, optimum eſſe ponendum.

Ad confirm. nego conſ. Voluntas crea-

ta ex imperfectione habet, quod ad optimum non neceſſitetur; Deus vero neceſſitatur moraliter ex ſumma ſua bonitate; ita ut quatenus virtualiter præcontinet minus bonum, inclinetur minus ad tale bonum ponendum, & quatenus virtualiter præcontinet majus, inclinetur magis; ſicuti majorem habet complacentiam de bono majori, minorem de minori; & majorem diſplicentiam de peccato graviori, quam de leviori; quia tamen ſe ſolo Deus eſt feliciſſimus, ideo cum hac inclinatione eſt pleniſſime liber ad nihil ponendum, aut ad ponendum univerſum non optimum.

Obji. 1. Sic Deus inclinaretur ad optimum, & poſſet huic inclinationi reſiſtere, poſſet ponere actum ſecundum quid involuntarium: ſequela videtur abſurda; ergo. prob. ſequela, quia actus voluntatis poſitus contra inclinationem naturalem eſt involuntarius ſecundum quid; cujuſmodi ſunt actus ex metu poſiti, & coacti. Cum enim voluntarium ſit, *Quod procedit ab intrinſeco cum cognitione finis*; ſicut eſt ſimpliciter involuntarius actus aut non procedens ab intrinſeco, aut ſine cognitione finis; ita eſt ſecundum quid involuntarius actus procedens ab intrinſeco cum cognitione finis, ſi ſit contra naturalem inclinationem.

Confirm. Vel inclinatio Dei ad optimum eſſet efficax, vel inefficax; ſi primum, inferret neceſſitatem metaphyſicam ad optimum: ſi ſecundum, non fundat probabilitatem de optimo ponendo; ſicut inclinatio Dei inefficax de omnium ſalute non fundat probabilitatem, quod omnes omnino ſint ſalvandi.

Reſp. Deum metaphorice poſſe reſiſtere ſuæ inclinationi ad optimum, ſicut metaphorice neceſſitatur ad optimum, eo quod citra difficultatem in oppoſitum. Hinc poteſt cum eadem metaphora dici, quod Deus reſiſtendo huic ſuæ inclinationi, ponat actum ſecundum quid involuntarium: & in hoc ſenſu PP. communiter docent, Deum coactum ab humanis culpis, & invite ad opera Juſtitiæ deſcendere: & Iſaiæ 28. Punitio dicitur eſſe *Opus peregrinum, & alienum a Deo*. Quare in creatura actus ſecundum quid involuntarius ita eſt contra naturalem inclinationem, ut moleſtiam afferat operanti, eo quod operans careat bono, ad quod inclinatur, ſpectans ad felicitatem creaturæ; ſecus in Deo.

Ad confirm. Inclinatio Dei ad optimum neque eſt efficax ſimpliciter, ſeu metaphyſice, neque inefficax; ſed eſt efficax moraliter; quatenus morali certitudine certum eſt, quod Deus efficiat id, ad quod inclinatur. Voluntas ſalvandi omnes eſt inclinatio Dei efficax quantum eſt ex parte ipſius, inefficax tamen, quantum eſt ex parte creaturæ; cum non teneatur Deus dare omnibus auxilia efficacia; & ideo ex iſta Dei inclinatione non infertur omnes eſſe ſalvandos.

IX. Objic. ult. Si Deus ad optimum neceſſitaretur, deberet in univerſo ponere ordinem gratiæ, & gloriæ, & ipſam Incarnationem, ſine quibus univerſum non eſt optimum; ſed hoc repugnat conceptui gratiæ; ergo nullatenus ad optimum ponendum neceſſitatur, ne moraliter quidem: Prob. min. Gratia ex ſuo conceptu ſuperat omnem exigentiam tum phyſicam, tum moralem totius naturæ; atqui ſi Deus neceſſitaretur ad gratiam ponendam, gratia poneretur in univerſo ut exigita; unde non ſuperaret quamcumque exigentiam; ergo neceſſitas moralis in Deo ad ponendam gratiam in univerſo repugnat conceptui Gratiæ.

Confirm. 1. Incarnatio appellatur a D. Tho. *Miraculum miraculorum*; ſed implicat miraculum, quod eſſentialiter eſt contra exigentiam naturæ, eſſe ſimul juxta exigentiam univerſi; ergo implicat incarnationem exigi in univerſo, & Deum ad illam ponendam neceſſitari moraliter. Neque dici poteſt miraculum hoc non exigi ab univerſo, ſed exigi in univerſo ab ipſa divina bonitate, quæ inclinat ad ſummam communicationem ad extra: Nam cum miraculum invertat ordinem naturæ, deberet dici, quod Deus Author Naturæ exigat inverti ordinem Naturæ, quod nemo dixerit.

Confirm. 2. Si Deus neceſſitaretur ad incarnationem ponendam, ſequeretur, quod Philoſophus Gentilis cognoſcendo lumine naturali hanc Dei inclinationem inferret certitudine morali exiſtentiam Incarnationis, atque adeo Incarnatio eſſet naturaliter cognoſcibilis. Adde, quod deberet inferri, Incarnationem fuiſſe poſitam in naturæ incunabulis; imo etiam ab æterno. Denique ex eo, quod univerſum ſit optimum, deberet inferri, Deum nihil poſſe ei addere, aut demere; unde non eſſet verum quod Deus poſſit condere mundos perfectiores in infinitum.

Reſp. Ordinem gratiæ, & gloriæ eſſe ſupra quamcunque exigentiam naturæ, eo quod a nulla natura, ſeu ſubſtantia particulari creata, aut creabili exigatur gratia, vel

Dei

Digitized by Google

Dei viſio. Cum hoc tamen ſtat, quod poſſit ordo gratiæ, & gloriæ, ac ipſa Incarnatio exigi in univerſo ab infinita Dei bonitate ſumme ſui diffuſiva; proinde inclinatio Dei ad ponendam gratiam non repugnat conceptui gratiæ, ut notat Suar. diſ. 35. Metaph.

Ad 1. confirm. Miraculum, quod eſt contra exigentiam Naturæ naturatæ, eſt juxta exigentiam, & propenſionem Naturæ naturantis, ſeu Dei: Cum enim ad perfectionem Univerſi ſpectet, quod aliquando accidant in eo miracula; & quod non deſit miraculum omnium præſtantiſſimum, nempe Incarnatio, ideo Deus inclinatus ad optimum inclinatur pariter ad patranda aliquando miracula, & ad Incarnationem ponendam: quamvis autem miraculum violet, & invertat leges naturæ particularis; perficit tamen, non invertit ordinem naturæ univerſalis, ſeu Univerſi; & ideo poteſt Author naturæ exigere, quod in univerſo ſint aliquando miracula.

Ad 2. Philoſophus Gentilis non poteſt inferre exiſtentiam Incarnationis, cum non poſſit lumine naturali ejus poſſibilitatem agnoſcere. Quare ex inclinatione Dei ad optimum ſolum infert, quod ſi poſſibilis ſit Incarnatio, ea detur in univerſo, pro quando expedit ad univerſi perfectionem; quia tamen ad perfectionem univerſi, & ad excellentiam myſterii ſpectat, quod poſt innumeras SS. Patrum preces ponatur jam diu expectatum, ideo non debuit inferri, quod extiterit ab orbe condito, & multo minus ab æterno; cum ad manifeſtandam Dei independentiam conſonum fuerit, Mundum poni in tempore, etſi poni potuiſſet ab æterno. Denique ſicut in inſtrumentis muſicalibus harmonia haberi poteſt cum alio, & alio numero chordarum; ita optimum in Univerſo haberi poterat cum aliis, & aliis creaturis perfectioribus, & perfectioribus, dummodo dicant proportionem inter ſe, & relate ad finem. Et juxta hunc ſenſum Eccle. 3. dicitur: *Non poſſumus eis quidquam addere, nec auferre, quæ fecit Deus, ut timeatur*: quatenus non poteſt univerſum condi perfectius neque relate ad finem, qui eſt manifeſtatio Divinæ gloriæ; nec relate ad ordinem creaturarum; Cum Deus *omnia in menſura, & numero, & pondere* diſpoſuerit, ut dicitur Sap. 11. nec relate ad genera, & gradus entium; cum contineat omnia rerum genera, & omnes gradus entium, in quibus ſpecialis aliqua Divina perfectio relucet; ea quippe finita ſunt, cum nequeat dari genus entium majus intellectivo; in quo Deus ipſe continetur.

X. Ex hactenus dictis colliges 1. Dari in Deo moralem neceſſitatem ad optimum, atque adeo ad Incarnationem ponendam, quæ neceſſitas ſit metaphorica quoad modum, quatenus caret difficultate in oppoſitum; non tamen metaphorica, & impropria quoad effectum; infert enim certitudine morali optimum ponendum; ſicut neceſſitas moralis in matre ad amandum filium infert certitudine morali, quod Berta filium amet. Hinc quando Auguſtinus dicit, *facilius iram, quam miſericordiam continebit Deus*, non eſt ſenſus, ut notat Ruiz, quod difficultatem Deus patiatur in continenda miſericordia; ſed quod nos facilius credamus, eſſe iram continendam; cum Deus magis inclinetur ad miſerendum, quam ad iraſcendum.

Colliges 2. Hujuſmodi neceſſitatem in Deo non oriri ex indigentia, & defectu, ſed ex abundantia perfectionis; inclinatur enim ad optimum, non ut ab eo perficiatur, ſed ut illi ſe communicet, illudque perficiat.

Colliges 3. Neceſſitatem iſtam ſpectare ad perfectiſſimam libertatem; non ſecus ac neceſſitas metaphyſica ad non peccandum; unde ſicut Deus, ut loquitur Aug. 5. de Civ. 20. *quia eſt Omnipotens, multa non poteſt*, puta chimeram, peccatum &c. ita quia eſt perfectiſſime liber, moraliter neceſſitatur ad optimum.

Colliges 4. Univerſum eſſe perfectum, & optimum tum formaliter, tum materialiter; & inde ſequi, quod omnes gradus, & genera entium poſſibilia de facto contineat. Quod ſit perfectum, & numeris omnibus abſolutum, conſtat; illud enim dicitur perfectum, quod congruit fini ſuo; ſic gladius dicitur perfectus, ſi feriat; ſerra, ſi ſecet, quia ad hos fines ordinantur; atqui finis Univerſi eſt manifeſtatio Divinæ gloriæ, tum quia *univerſa propter ſemetipſum operatus eſt Dominus*, ut dicitur Prover. 16. tum quia omne agens intendit in effectu ſuo ponere realem ſui imaginem quoad ejus fieri poteſt perfectam: ad hunc autem finem manifeſtandi Divinam gloriam, ac Divina Attributa, Univerſum eſt maxime idoneum, ut fert omnium ſenſus, juxta dicta art. 1. ergo eſt perfectiſſimum. Quod vero hinc ſequatur contineri in Univerſo omnia entium genera, ſic oſtenditur. Sicut cognitio eſt imago intentionalis obje-

Digitized by Google

cti, ita effectus eſt imago realis ſuæ cauſæ; ſed cognitio non eſt perfecta, niſi exprimat omnia prædicata objecti; ergo neque effectus eſt perfectus, niſi exprimat omnia prædicata ſuæ cauſæ; Univerſum autem per hoc dicitur exprimere omnia prædicata, & attributa Divina, quia continet omnia entium genera, quibus perfectiones Divinæ, quæ non poſſunt a ſingulis plene adumbrari, adumbrentur ab omnibus; ergo Univerſum, ex hoc, quod ſit perfectum, debet omnia entium genera continere.

Colliges 5. Regulam iſtam generalem ex Suar. diſp. 35. met. ſect. 1. Quoties aliquis gradus entium præſefert ſpecialem perfectionem, ſi non conſtat illud repugnare, dicendum quod de facto detur: aliter Univerſum non eſſet optimum: Et hinc oſtenditur ratione naturali, Angelos de facto dari: Contra vero quoties aliquis Gradus entium non datur de facto, ut eſt creatura creatrix, impeccabilis, indeſtruibilis, intelligens per propriam ſubſtantiam, ſubſtantia ſupernaturalis &c. dicendum ea repugnare; aliter ſi eſſent poſſibilia, & non darentur de facto, Univerſum non eſſet optimum: ut fuſe oſtendimus in de Angelis, ubi diximus quod Corpus ſimplex, & materia Spiritualis non inferantur impoſſibilia ex eo, quod non dentur de facto, quia non continent ſpecialem aliquam perfectionem, quæ in aliis entibus naturalibus non contineatur modo perfectiori: ſimplicitas enim entis completi, quæ habetur in corpore ſimplici, reperitur perfectiori modo in Angelo, in quo pariter reperitur perfectiori modo ratio ſubſtantiæ ſpiritualis, quæ competit materiæ ſpirituali.

Colliges ultimo, Puerilem eſſe hujuſmodi argumentationem, Neceſſitas ad optimum eſt in Deo: iſta neceſſitas identificatur cum eſſe phyſico Dei: ergo neceſſitas ad optimum in Deo eſt phyſica, non moralis; ſicut pueriliter quis diceret, neceſſitas ad non peccandum, quæ eſt in Deo, identificatur cum eſſe phyſico Dei: ergo eſt neceſſitas phyſica, non metaphyſica: Committitur enim fallacia accidentis, ut ſi dicatur: Hæc Capra eſt mater: Hæc Capra eſt Petri; ergo eſt mater Petri; conſequentia legitima eſt; ergo aliquid quod eſt Petri, eſt mater: excludendo a conſequentia *Capram*, quæ eſt medius terminus: & in caſu noſtro conſequentia legitima eſt; ergo aliquid, quod phyſice identificatur cum Deo, eſt neceſſitas ad optimum; non vero ergo neceſſitas ad optimum eſt phyſica: Illa enim dicitur neceſſitas phyſica, quam poteſt Deus ratione ſupremi dominii in creaturas, & in earum exigentias miraculoſe ſuperare; & illa dicitur neceſſitas metaphyſica, quæ ſine contradictione ſuperari non poteſt: At neceſſitas ad optimum ſine miraculo, & ſine contradictione ſuperari poteſt a Deo; ergo non eſt neceſſitas phyſica, aut metaphyſica, ſed moralis.

QUÆSTIO III.

Utrum neceſſaria fuerit Incarnatio ad condigne ſatisfaciendum pro Mortali.

I. Certum eſt, Incarnationem non fuiſſe ſimpliciter neceſſariam, etiam ex ſuppoſitione peccati, quia poterat Deus aut nolle peccatum remittere, aut velle illud remittere ſive per gratiam, ſive per condonationem extrinſecam, non exhibita prius condigna ſatisfactione. Quare ſolum quæritur, An fuerit neceſſaria Incarnatio ad condignam ſatisfactionem pro mortali exhibendam? Qua in re notandum primo, In peccato diſtinguendam eſſe malitiam ab offenſa; cum enim malum ſit carentia boni debiti, malitia peccati menſuratur a bonitate Actus, cui opponitur; propterea major eſt malitia in odio Dei, quam in infidelitate, vel inobedientia; quia odium Dei opponitur charitati, quæ præſtantior eſt fide, vel obedientia; & quia magis opponitur objecto virtutis actus malus intenſior, & diuturnior, ac cum majore advertentia politus; ideo major eſt malitia peccati in actu intenſiori, ac diuturniori, & cum majore advertentia elicito. Offenſa vero, ſeu injuria menſuratur a dignitate Perſonæ offenſæ; unde gravior eſt offenſa irrogata Regi, quam Principi, aut plebejo. Pariformiter in actu ſatisfactorio, & meritorio diſtinguenda eſt bonitas a ſatisfactione, & obſequio: Bonitas menſuratur a præſtantia, & circumſtantiis objecti; propterea melior eſt actus charitatis, quam fidei, aut obedientiæ: ſatisfactio vero menſuratur a dignitate Perſonæ ſatisfacientis; propterea major eſt ſatisfactio exhibita a Rege, quam a Principe, aut Plebejo.

Notandum ulterius, illam dici ſatisfactionem condignam, quæ in morali æſtimatione in linea obſequii commenſuratur gravitati offenſæ, ut proinde extinguat in offenſo Jus ad odium, & vindictam adverſus

ſus offenſorem : ſicuti illa dicitur Reſtitutio adæquata, quæ extinguit debitum. Indubitatum eſt, quod ſi mortale ſupponatur gravitatis infinitæ, nulla pura creatura poterit condignam ſatisfactionem exhibere pro mortali; atque adeo ad condigne ſatisfaciendum pro mortali neceſſaria fuiſſet Incarnatio; Ratio eſt quia quælibet ſatisfactio præſtita a pura creatura, utpote finita, eſt incommenſurabilis cum offenſa Dei infinita. Si vero ſupponatur mortale eſſe gravitatis finitæ, procedit quæſtio, Utrum neceſſaria fuerit Incarnatio ad condigne ſatisfaciendum, an vero poſſit etiam Juſtus, vel Beatiſſima Virgo condignam hanc ſatisfactionem exhibere? Deinde quærendum, Num fuerit etiam neceſſaria Incarnatio ad condigne merendum peccatori gratiam remiſſivam peccati? Tertio, An re vera mortale ſit gravitatis infinitæ?

ARTICULUS I.

An poſſit Juſtus condigne ſatisfacere pro mortali, ſi ſupponatur gravitatis finitæ.

II. NOtat D. Thom. q. 1. a. 2. ad 2. Satisfactionem dupliciter poſſe eſſe adæquatam: primo ſi ſit perfecta ſecundum ſe, & ex valore ejus, quod retribuitur pro offenſa; ſicuti eſt in debito reali reſtitutio, quæ adæquet debitum: Secundo ſi ſit ſufficiens ex acceptatione ejus, cui ſatisfit, ut ſi pro debito 100. aureorum creditor contentus ſit gemma valente 10. aureis. In hoc tantum ſecundo ſenſu Scot. Gabr. & alii apud Martin. diſp. 2. ſect. 6. docent, potuiſſe puram creaturam ſatisfacere ad æqualitatem pro mortali. Imo Manſtrius diſp. 4. q. 5. expreſſe docet, nunquam fuiſſe de mente Scoti, quod poſſit pura creatura condigne ſatisfacere, hoc eſt juxta primum ſenſum, quidquid Scotiſtæ doceant. Communiſſime etiam Theologi, & PP. idem docent apud Suar. diſp. 4. ſect. 2. Lugo d. 5. dicit enim Athan. Or. 2. contra Arian. *Si Dominus homo factus non fuiſſet, nunquam nos a peccatis vindicati re urrexiſſemus:* & D. Baſil. in illud Pſal. 48. *Frater non redimit, redimit homo;* addit: *Non nudus homo, ſed homo Deus Jeſus Chriſtus; quia nullus alius poterat condignum offerre pretium.* Verum in aſſignanda ratione hujus communiſſimæ doctrinæ variant Theologi.

III. Dico equidem: etiam tranſmiſſo, quod peccatum ſit finitæ gravitatis, non poteſt Juſtus condigne ſatisfacere pro mortali. Ita communiter contra nonnullos apud Gonet. citantes pro ſe Scot., Palud., Duran., Richar., & contra alios Recentiores putantes, quod ſi Juſtus afficiatur gratia importante donationem, & appropriationem Spiritus Sancti, juxta ſententiam Leſſii, & Petavii, quam explicavimus in de Gratia, poſſit condigne pro mortali alieno ſatisfacere.

Prob. Concluſio ratione, quam tradit Angelicus, & promovet Suar. d. 4. ſe. 7. (quamvis illam impugnet Gonet. d. 4.) videlicet ex diverſitate ordinis inter offenſam Divinam, & ſatisfactionem creatam. Impoſſibile eſt, ea, quæ ſunt in ordine diverſo, invicem coæquari; ſed mortale, (quamvis eſſet gravitatis finitæ) & ſatisfactio puræ creaturæ ſunt in ordine diverſo; ergo non poſſunt coæquari; hoc eſt non poteſt in morali æſtimatione eſſe tanti valoris in linea honorationis ſatisfactio puræ creaturæ, quanti ponderis eſt in linea dehonorationis offenſa erga Deum; atque adeo non poteſt Juſtus condigne ſatisfacere pro mortali. Major eſt certa, & conſtat inductione; infinita enim venialia coæquari non poſſunt cum uno mortali ob ordinis diverſitatem; ſicut neque infinitæ operationes meritoriæ naturales cum uno actu ſupernaturali; ut proinde non poſſint operationes naturales, etiamſi creſcant in infinitum, mereri, ne de congruo quidem, unum Gradum Gratiæ: ſimiliter infinita corpora non poſſunt coæquari cum uno Angelo; nec infinita accidentia cum una ſubſtantia; nec infiniti argentei cum uno aureo in ea ratione, qua diverſificantur ſubſtantialiter; quamvis multi argentei in ratione pretii, in qua conveniunt cum aureis, coæquari poſſint cum uno aureo, quia ſcilicet ratio pretii in utroque metallo habetur a voluntate Principis ordinantis monetam ad eundem finem.

Prob. itaque min. quia, ut notat Philoſophus 5. Eth. & D. Th. diſp. 1. q. 2. offenſa eo eſt gravior, quo dignior eſt Perſona offenſa, & ſatisfactio, ſeu ſubmiſſio eo eſt præſtantior, quo dignior eſt Perſona ſatisfaciens; ergo in æſtimatione morali peccatum reponitur in ordine Divino, & ſummo, in quo eſt Deus offenſus; ſatisfactio vero creaturæ, etiamſi affectæ gratia ſanctificante, reponitur in ordine creato, & infimo, in quo eſt creatura ſatisfaciens; atque adeo in æſtimatione morali coæquari non poſſunt: Cum enim ſatis-

tis-

tisfactio ſit quidam honor exhibitus ab offenſore ſubmittente ſe offenſo ad compenſandam dehonorationem, & injuriam illi factam, qua voluit illum ſibi ſubjicere; idcirco in eo ordine debet eſſe dignitas Perſonæ ſatisfacientis, in quo eſt dignitas Perſonæ offenſæ, ut poſſint in æſtimatione morali gravitas offenſæ, & valor ſatisfactionis coæquari: & propterea ſola ſatisfactio Chriſti Domini, utpote Perſonæ infinite dignæ, exhibita pro peccatore coæquari poteſt gravitati mortalis, quod eſt offenſa Perſonę dignitatis etiam infinitæ.

Neque obſtat, quod offenſa irrogata Deo ſupponatur finitæ gravitatis, adeo ut dignitas infinita Dei offenſi non deſcendat ſecundum ſe totam ad gravificandam offenſam, ſed pro menſura cognitionis magis vel minus claræ, qua Deus cognoſcitur; cum gravior ſit offenſa, ſi clarius Deus cognoſcatur. Nam cum hoc etiam ſtat, quod offenſa Divina ſit in ordine ſupremo, & Divino, non ſolum terminative, & extrinſece, ſicut eſt actus Amoris Dei; ſed etiam moraliter, quatenus in morali æſtimatione ſi minus menſuratur Arithmetice offenſa dignitate Perſonæ offenſæ, ſaltem in eo ordine reponitur; ergo cum ſatisfactio creaturæ non reponatur in eodem ordine ſummo, ſed in infimo creato, non poſſunt moraliter coæquari. Neque enim ſufficit ad condignam ſatisfactionem pro mortali, quod ſatisfactio dicat ordinem ad Deum tamquam ad terminum extrinſecum, ſicut mortale dicit ordinem ad eundem Deum: Hinc enim ſequeretur quod etiam actus Amoris Dei naturalis poſſet eſſe condigna ſatisfactio pro mortali, quod nemo ſomniavit: Non enim plene ſatisfacit amando Deum, qui Deum offendit; ſicut Plebejus, qui Regem offendit, non plene ſatisfacit, amando Regem: & ratio a priori eſt, quia ſatisfactio menſuratur a dignitate Perſonæ ſatisfacientis, & injuria a dignitate Perſonæ offenſæ, ut diximus ex Angelico.

Confirm. itaque Concluſio: quia ſi ſufficeret quod Perſona ſatisfaciens pro mortali dicat reſpectum ad Deum tamquam filius Dei adoptivus, ſequeretur, quod etiam homo carens gratia habituali poſſet condigne pro mortali ſatisfacere, per hoc quod ſit ſervus Dei, & creatura Dei; & ſic dicens etiam reſpectum ad Deum: ſequela non admittitur; ergo nec id, unde ſequitur. Hinc communiter docent, quod neque ſatisfactio præſtita a Deipara ſit condigna pro mortali, quia per illam non ſubmittitur Perſona Divina, prout requiritur ad compenſandam offenſam Divinam.

IV. Hinc ſequitur, quod etiam tranſmiſſa poſſibilitate gratiæ importantis donationem Spiritus Sancti, juxta ſententiam laudatam Leſſii, adhuc ſatisfactio præſtita ab homine habente appropriatum ſibi Spiritum Sanctum non erit condigna pro mortali; quandoquidem etiam iſthæc ſatisfactio eſſet præſtita a Filio Dei adoptivo, atque adeo a creatura: ergo non pertingeret ad ordinem Divinum, in quo eſt offenſa. Verum quidem eſt, quod filiatio Dei adoptiva per donationem Spiritus Sancti in ſuo eſſe reali ſit altioris ordinis, quam Gratia, quæ de facto datur, importans participationem Naturæ Divinæ tantum ſimilitudinarie; Nihilominus in utroque caſu ſatisfactio eſſet puræ creaturæ, atque adeo in ordine creato, & infimo; unde non poſſet coæquari cum offenſa Divina, quæ eſt in ordine ſummo.

Neque dicas, quod ſi peccatum ſit gravitatis finitæ, ſicut finite deſcendit Deus ad gravificandam offenſam juxta menſuram cognitionis; ita finite deſcendit Perſona Spiritus Sancti ad dignificationem ſatisfactionis Juſti, juxta menſuram donationis Spiritus Sancti; ergo ſatisfactio, & offenſa poſſunt coæquari.

Nam contra eſt, quia quamvis coæquari poſſint in intenſione cognitio, quæ menſurat gravitatem offenſæ, & donatio Spiritus Sancti, quæ menſurat valorem ſatisfactionis; (ſicut coæquari poſſunt in intenſione, v. g. actus ſupernaturalis & naturalis) ſemper tamen eſt in diverſo ordine offenſa, & ſatisfactio; offenſa enim eſt Divina, quia Deus offenditur; ſatisfactio vero non eſt Divina, quia non ſatisfacit Spiritus Sanctus, ſed ſatisfacit Juſtus habens ſibi appropriatum Spiritum Sanctum; ergo ſicut ſatisfactio Deiparæ licet dignificatæ a Deo veniente in obliquo non coæquatur offenſæ Divinæ, quia Mater Dei, non Deus ſatisfacit; ita ſatisfactio Juſti licet dignificati a Spiritu Sancto veniente in obliquo non coæquatur offenſæ Divinæ; quia homo habens Spiritum Sanctum, non vero ipſe Spiritus Sanctus ſatisfacit. Quod explicatur exemplo Oratoris Regii, qui ſi nomine proprio ſatisfaciat pro offenſa regia, non ſatisfacit ad æqualitatem; quia quamvis ejus ſatisfactio dignificetur moraliter a dignitate Regia veniente in obliquo: tamen non eſt Rex, qui ſatisfacit, ſed Orator Re-

Regis nomine proprio. Quod ſi ſatisfaciat nomine Regis, tunc ſatisfactio erit Regia, perinde ac ſi ipſe Rex immediate ſe ſubmitteret, & tunc coæquaretur offenſæ Regiæ talis ſatisfactio.

V. Objic. 1. Poteſt Plebejus condigne ſatisfacere pro injuria irrogata Regi, ſi v. gr. ad conſervandam Regi vitam & Regnum, exponat ſe millies diſcrimini vitæ; ergo poterit etiam creatura juſta ſatisfacere pro offenſa irrogata Deo, ſi multiplicet in immenſum ſuas ſatisfactiones. Antecedens videtur certum, quia in morali æſtimatione offenſa Regia poteſt compenſari illis ſubmiſſionibus. Conſequentia probatur, quia ſi ſupponatur peccatum eſſe gravitatis finitæ, poterit multiplicatione ſatisfactionum in morali æſtimatione coæquari.

Confirm. Offenſa Deo irrogata ſupponitur gravitatis finitæ; ergo non exigit ſatisfactionē infinitam, ſed finitam; ergo poſſunt adeo multiplicari ſatisfactiones puræ creaturæ, ut illam adæquent.

Reſp. 1. Argumentum probare, quod etiam per actus naturales poſſit peccator ſatisfacere pro peccato proprio, ſi ſatisfactiones multiplicet. Directe, multi negant antecedens, putantes eſſe in diverſo ordine offenſam Regiam, ac ſatisfactionem Plebeii; unde quamvis congruum videatur, quod Rex poſitis innumeris ſubmiſſionibus Plebeii odium deponat, & liberaliter condonet; non putant tamen ad id teneri.

Equidem tranſmiſſo antecedente cum Haunol., nego conſeq. Diſparitas eſt, quia dignitas Regia eſt finita, & accidentalis, & ideo compenſabilis ab ingentibus Plebeii ſubmiſſionibus; dignitas vero Divina eſt infinita, & eſſentialis; & ideo Dei offenſa incompenſabilis eſt a ſatisfactione, quæ non ſit infinita. Per hoc quod dignitas Regia ſit accidentalis, & finita, poteſt Rex aliquando indigere Plebejo, ut ejus ope Regia dignitas ſibi conſervetur; & ideo in morali æſtimatione tanti ſit offenſa Regia, qua Plebejus vult dignitatem Regiam deprimere, quanti ſit ſatisfactio, qua eadem dignitas Regia labens fulcitur: At dignitas Divina eſt eſſentialis; unde nunquam poteſt Deus indigere ope creaturæ, ut ſibi ea dignitas conſervetur; atque adeo quidquid præſtet creatura erga Deum, nunquam tanti ſit, quanti offenſa Divina.

Ratio a priori eſt, quia in morali æſtimatione magna utilitas æquiparatur honori; unde apte matrimonium initur inter maritum divitem, & uxorem nobilem; ergo ſi Rex offenſus hanc utilitatem habeat a Plebejo, quod ejus ope retineat dignitatem Regiam cæteroqui labentem, poterit hæc ſatisfactio in morali æſtimatione æquiparari dehonorationi per offenſam irrogatæ: Cum autem Deus nullam habere poſſit utilitatem a creatura, nunquam poterit ejus dehonoratio per quamcunque ſubmiſſionem creaturæ compenſari. Et ratio ulterior eſt, quia ſubmiſſio nihil eſt aliud, quam itio in inferiorem locum ad compenſandam offenſam, ut accidit cum quis oſculatur pedes offenſi; At creatura ſemper eſt in infimo loco reſpectu Dei; atque adeo ſicut Plebejus, qui Pontificem offendit, non habet vim compenſandi offenſam, oſculando pedes Pontificis; quia Plebejus relate ad Pontificem eſt in humili loco: ita a fortiori quæcunque ſubmiſſio puræ creaturæ facta erga Deum, in æſtimatione morali nullum pondus habet ad compenſandam offenſam; quia creatura eſt in infimo loco relate ad Deum.

Ad confirm. diſt. conſeq. Offenſa Divina ſi ſupponatur eſſe gravitatis finitæ, non exigit ſatisfactionem infinitam per ſe, concedo; per accidens, nego conſequentiam. Finitum per ſe non niſi finito coæquatur; & ideo offenſa finita ſecundum ſe non niſi ſatisfactioni finitæ adæquatur; quia tamen ſatisfactio æqualis poſitive pro mortali repugnat; & ſolum dari poteſt ſatisfactio Chriſti Domini ſuperabundans, & æqualis ſolum negative, hoc eſt non minor; ideo per accidens requiritur ſatisfactio infinita ad condigne ſatisfaciendum pro mortali.

VI. Objic. 2. Si mortale ratione Perſonæ offenſæ infinitæ eſſet in ſuperiori ordine ad quamcunque ſatisfactionem creaturæ, eſſet pariter in ſuperiori ordine veniale; ſequela communiter non admittitur; quia de ratione offenſæ levis inter amicos eſt, quod facile condonetur, & quod poſſit de facili dari pro ea condigna ſatisfactio; ergo mortale non eſt in ſuperiori ordine ad quamcunque ſatisfactionem creaturæ. Prob. ſequela: Ideo mortale eſſet in ſuperiori ordine, quia offenſa in eo ordine, & gradu reponitur, in quo eſt dignitas Perſonæ offenſæ; ſatisfactio vero in eo ordine, in quo eſt dignitas Perſonæ ſatisfacientis; ſed hoc probat etiam veniale eſſe ſuperioris ordinis ad quamcunque ſatisfactionem creaturæ; ergo.

Reſp. cum communi contra Petrum Soto, Rhodes, & alios apud Godoy de Incarn.

Digitized by Google

carn. qu. 1. n. 61. nego ſequelam, ad probationem dico cum Amic. d. 5. n. 201. Peccatum veniale non eſſe offenſam Dei ſtricte dictam, qua ſcilicet Deus contemnatur, & reſcindatur ejus amicitia, quandoquidem per infinita venialia ne unus quidem gradus gratiæ diminuitur; ſed eſſe offenſam Dei analogice, quatenus macula peccati venialis puriſſimos Dei oculos offendit, & per veniale fervor charitatis negligitur. Hinc veniale non reponitur in ordine Divino, nec ejus gravitas menſuratur a dignitate Dei, cujus voluntas non contemnitur; ſed a bono creato, ſeu a fervore charitatis, qui ſolum contemnitur per veniale. Quare ſicut ſatisfactio juſti, vel Deiparæ non eſt in ordine Divino, quia non menſuratur a dignitate Divina, quæ venit tantum in obliquo, non in recto.; quatenus non Deus, ſed filius adoptivus, vel Mater Dei ſatisfacit; ita offenſa venialis non eſt in ordine Divino, quia non menſuratur a dignitate Divina, quæ venit tantum in obliquo, quatenus non offenditur rigoroſe Deus, ſed fervor amicitiæ erga Deum. Hinc mortale dicitur tollere a Deo rationem ultimi finis, atque affective Deum deſtruere, ejuſque amicitiam contemnere; ſecus vero veniale; quamvis utrumque ſit vere peccatum, ſeu contra voluntatem Dei; definitur enim ex Aug. peccatum, *Dictum, factum, concupitum contra legem æternam Dei*.

Hinc fit quod quia veniale in ſtatu elevationis eſt contemptus fervoris gratiæ ſupernaturalis, ideo in ſtatu elevationis non poteſt haberi condigna ſatisfactio pro veniali, niſi per actum ſupernaturalem, quia ſatisfactio debet eſſe in eo ordine, in quo eſt id, quod contemnitur; quia vero in pura natura peccatum veniale non eſſet contemptus fervoris gratiæ ſupernaturalis, ſed rectæ diſpoſitionis naturalis ad aſſequendum ultimum finem, ideo in pura natura, ut notat Amic., haberi poſſet condigna ſatisfactio pro veniali per amorem Dei naturalem. Quamvis etiam requiratur acceptatio Dei in utroque ſtatu, ut optime oſtendit Mart. Perez d. 10. de Pœn. ſect. 4. quia noſtræ operationes ſunt Deo debitæ independenter a culpa præterita, multis aliis titulis; unde liberum eſt Deo eas in ſatisfactionem pro peccatis acceptare, vel non acceptare.

VII. Objic. 3. Poteſt unus aureus in morali æſtimatione, & quoad pretium coæquari multis argenteis; ſic etiam viſio beatifica collata pro uno inſtanti compenſatur æterna beatitudine naturali, adeo ut mallet quis beatitudinem naturalem in æternum, quam pro uno inſtanti Deum videre, & deinde carere omni bono: Sic mallet quis viſionem beatam in perpetuum, quam pro uno tantum inſtanti unionem hypoſtaticam; ergo quæ ſunt ordinis diverſi, poſſunt moraliter coæquari; atque adeo diverſitas ordinis inter mortale, & ſatisfactionem creatam non obſtat, quominus poſſint in morali æſtimatione æquiparari.

Confirm. Saltem juxta ſententiam Vaſq. docentis, actum contritionis, vel charitatis ſupernaturalis formaliter juſtificare, poteſt homo per contritionem ſatisfacere condigne pro mortali; aliter contritio non eſſet forma juſtificans deletiva mortalis; Nam mortale vel expungitur per condonationem, vel per condignam ſatisfactionem: contritio non eſt condonatio: ergo eſt condigna ſatisfactio.

Reſp. Ea, quæ ſunt ordinis diverſi coæquari poſſe ſolum in iis, in quibus conveniunt, & ideo argentum, & aurum, quæ in ratione phyſica coæquari non poſſunt, æquiparari poſſunt in ratione pretii, in qua conveniunt, ſeu in ordine ad utilitatem, quam poteſt quis percipere ex permutatione monetæ cum mercibus, juxta ordinationem Principis; Sic Beatitudo ſupernaturalis inſtantanea, quæ non poteſt intrinſece coæquari cum beatitudine naturali æterna, poteſt cum eadem coæquari in ordine ad perficiendum ſubjectum rationale, in quo ambæ conveniunt, adeo ut forte magis perficiatur ſubjectum a Beatitudine naturali æterna, quam a ſupernaturali inſtantanea, unde illa huic præferatur; idemque dicas de unione inſtantanea hypoſtatica relate ad beatitudinem ſupernaturalem æternam; at inhonoratio, & diſplicentia, quam habet Deus ob unum mortale, coæquari non poteſt cum honoratione, & complacentia, quam habet de omnibus actibus poſſibilibus puræ creaturæ ob ordinis diverſitatem; ergo nulla creatura poteſt condigne ſatisfacere pro mortali.

Ad confirm. Diximus in de gratia, contritionem, & dilectionem Dei ſupernaturalem non eſſe de facto formam juſtificantem. Sed tranſmiſſo, quod juſtificet formaliter, & ſit incompoſſibilis cum peccato, non per hoc ſequitur quod ſit condigna ſatisfactio; quamvis enim poſſet de ſe formaliter extinguere peccatum, ſeu reatum

odii

Digitized by Google

odii Divini, & pœnæ æternæ, adhuc poſſet relinquere debitum ad non tot, quin plura obſequia exigenda a Deo propter peccatum; eo modo, quo in Sacramento Pœnitentiæ, quamvis per gratiam formaliter remittatur peccatum, adhuc ſæpe remanet reatus pœnæ temporalis; unde ſtare poteſt quod contritio ſit forma juſtificans, & non ſit ſatisfactio condigna.

VIII. Objic. 4. Dignitas Perſonæ offenſæ infinita non impedit, quominus poſſit pura creatura condigne ſatisfacere pro mortali; ergo: Prob. antec. Si Plebejus furetur a Rege mille aureos, ſatisfacit adæquate, ſi eos reddat, non obſtante dignitate Regia offenſa; ergo pariter ſi quis mortaliter peccet, tollendo a Deo debitum honorem, adæquate ſatisfacit ponendo honorationem debitam, quam abſtulit.

Confirm. Plebejus, & Nobilis eandem legem tranſgredientes eodem modo offendunt legislatorem humanum, & eodem modo ſatisfaciunt, ſi ſtatutam pœnam ſolvant; ergo de materiali ſe habet dignitas Perſonæ ſatisfacientis ad condigne ſatisfaciendum pro mortali, ſi ponatur quidquid per peccatum a Deo ſublatum eſt, nempe honoratio debita.

Reſp. nego antec. ad probationem, ſatisfactio, & reſtitutio conveniunt in hoc, quod utraque ſit *Redditio æquivalentis*; differunt tamen, quia Reſtitutio præſupponit offenſam realem, hoc eſt circa res, ſeu bona Perſonæ, & reſpicit æqualitatem inter damnum illatum, & bonum, quo idem damnum compenſatur; propterea Reſtitutio fieri poteſt a quacunque Perſona cujuſcunque dignitatis ſit; ſatisfactio vero præſupponit offenſam Perſonalem, ſeu inhonorationem Perſonæ, & per ſe reſpicit æqualitatem inter dignitatem Perſonæ offenſæ, & ſatisfacientis; unde offenſa Perſonalis irrogata Regi a Plebejo non poteſt a Plebejo compenſari, niſi forte ratione magnæ utilitatis, quam Regi afferret. Hinc fit, quod furtum ſit levius, ſi ſit contra Perſonam locupletiorem, offenſa ſit gravior, ſi ſit contra Perſonam digniorem: quia illud fert damnum minus, hæc fert injuriam graviorem. Quod docuit Philoſophus 5. Eth. dicens: *Si is, qui Magiſtratum gerit, alium percutiat, non eſt repercutiendus; at ſi quiſquam eum percuſſerit, non ſolum eſt repercutiendus, ſed etiam ſupplicio afficiendus*; idque ob dignitatem offenſi.

Ad Confir. diverſimode ſe habet tranſgreſſor legis erga legislatorem humanum, & divinum: legislator humanus per ſe loquendo non offenditur a tranſgreſſore; (niſi forte lex reſpiciat, quæ ad dignitatem, & incolumitatem legislatoris ſpectant) imo ſæpe eandem amicitiam cum tranſgreſſore continuat, & ſine indignatione in perſona repetit ab eo ſtatutam pœnam; & ratio eſt quia legislator humanus ſua lege ſpectat tantum, quod Reſp. quiete & pacifice regatur: At tranſgreſſio legis divinæ non ſtat ſine contemptu legislatoris, ut proinde amicitiam reſcindat; quia Deus ſua lege ordinat Creaturam rationalem ad ſuum ultimum finem, & habet pro fine ultimato ſe ipſum, & gloriam ſuam; propterea offenditur, ſi poſtponatur Creaturis, & in iis a peccatore finis ultimus reponatur.

IX. Objic. 5. Si pura Creatura prædita eſſet gratia ſanctificante infinite intenſa, non eſt cur non poſſet ſatisfacere pro mortali, quod ſupponatur finitæ gravitatis; ergo ut prius. Probatur antecedens, quia in tali caſu, ſicut offenſa, eo quod eſſet Perſonæ infinite dignæ, ſed per finitam cognitionem applicatæ offendenti, eſſet in ordine ſumma, ſed finitæ gravitatis; ita ſatisfactio, eo quod eſſet perſonæ habentis gratiam juſtificantem, atque adeo participantem naturam divinam, ſed finito modo, erit pariter ſumma in ordine, & finiti valoris; ergo æquipararentur offenſa & ſatisfactio. Neque obſtat quod Perſona offenſa ſit Deus, & Perſona ſatisfaciens ſit Perſona creata, participans ſolum per gratiam divinam naturam. Nam ad condignam ſatisfactionem non requiritur, quod æquiparentur Perſona offenſa, & Perſona ſatisfaciens; (aliter non poſſet Plebejus in ullo caſu ſatisfacere pro offenſa irrogata Regi, quod communius non admittitur, ut dictum eſt in reſpõſione ad primam objectionem) ſed ſolum requiritur, quod in æſtimatione morali æquiparentur injuria, & ſatisfactio, atque adeo tanti fiat in linea dehonorationis offenſa, quanti æſtimatur in linea honorationis, & ſubmiſſionis ſatisfactio; per hoc enim quod offenſa irrogata Deo ſit offenſa Perſonæ divinæ finito modo applicatæ per cognitionem finitam, videtur ſufficienter coæquari cum ſatisfactione, quæ procedit a Perſona participante naturam divinam in gradu infinite intenſo per Gratiam; ergo.

Reſp. argumentum probare nimis; probat enim quod Creatura affecta uno tantum gradu gratiæ poſſit condigne ſatisfacere pro mortali, eo quod etiam per unum gradum gratiæ participat naturam divinam, quatenus gratia eſt divinæ naturæ participatio.

Di-

Directe dico non æquiparari in æſtimatione morali injuriam irrogatam Perſonæ divinæ cum ſatisfactione quæ procedat a Perſona creata, etiamſi affecta gratia infinite intenſa, eo quod injuria iſta reponatur in ordine divino, & ſatisfactio iſta in ordine creato, qui ordines ob ſummam eorum diſtantiam nunquam poſſunt æquiparari in æſtimatione morali. Et ſane infinitæ ſatisfactiones, quæ procedunt ab infinitis creaturis denudatis gratia ſanctificante, etiam per Adverſarios non ſatisfaciunt condigne pro mortali; ergo neque ſi ſint præditæ gratia ſanctificante utut infinita, eo quod pariter iſta infinitas continetur intra fines ordinis creati incomparabiliter diſtantis ab ordine divino. Nec facit quod gratia ſit Naturæ divinę participatio. Nā licet Perſona affecta hac gratia dicatur participare naturam divinam, non proinde ſit, quod ſatisfactio præſtita ab hac perſona ſit ſatisfactio ullatenus divina, ita ut Deus veniat in recto ad ſatisfaciendum; ſicut offenſa irrogata Deo eſt vere divina, quatenus Deus in recto veniens eſt offenſus. Aliter creatura amans Deum amore naturali infinite intenſo deberet etiam poſſe ſatisfacere condigne pro mortali; quia ſatisfactio hujus creaturæ etiam dignificatur ab amore Dei, atque adeo a Deo veniente in obliquo ad dignificandam hanc ſatisfactionem.

Objic. ult. quantum creſcit offenſa divina ex dignitate Perſonæ offenſæ, tantum decreſcit ex ignobilitate objecti, quod reſpicit, videlicet boni creati delectabilis, quod præfertur honeſto; contra vero ſatisfactio creaturæ quantum decreſcit ex vilitate Perſonæ ſatisfacientis, tantum creſcit ex dignitate objecti, nempe Dei, qui eſt objectum ſatisfactionis; ergo poteſt compenſari offenſa, quæ reſpicit Perſonam infinitam, & objectum infinitum, cum ſatisfactione, quæ reſpicit Perſonam finitam, & objectum finitum.

Reſp. 1. Hoc probare, quod etiam ſine gratia ſanctificante poſſit homo ſatisfacere pro mortali: deinde probat, quod etiam offenſa illata Regi a Plebejo poſſit compenſari per quodcunque obſequium præſtitum Regi ab eodem Plebejo. Tertio dico, offenſam creſcere moraliter ex dignitate Perſonæ, & decreſcere phyſice ex ignobilitate objecti; ſicut etiam ſatisfactio ex vilitate Perſonæ decreſcit moraliter, & creſcit ſolum phyſice ex præſtantia objecti: propterea offenſa, & ſatisfactio moraliter ſunt in ordine diverſo, & ideo moraliter inadæquabiles; ſolum autem proportio moralis attendenda eſt inter offenſam, & ſatisfactionem; unde quamvis phyſice ratione objecti præſtet offenſa divina ſatisfactioni creatæ, non ideo poſſunt coæquari.

ARTICULUS II.

An poſſit Juſtus mereri ſaltem de Condigno Peccatori Gratiam remiſſivam Peccati?

X. Diximus in de Merito, ſatisfactionem condignam in eo differre a merito condigno, quod ſatisfactio condigna dicat æqualitatem arithmeticam cum offenſa, qualis eſt v. g. inter pretium, & mercem; meritum vero condignum dicat ſolum æqualitatem geometricam cum præmio; qualis eſt v. g. inter ſemen, & fructum maximum; ſiquidem quo major eſt munificentia præmiantis, eo majus præmium eſt condignum eidem merito; propterea actus noſtri ſupernaturales, licet finiti, poſſunt de condigno mereri gloriam æternam. Diximus etiam quod in alia Providentia poſſit juſtus mereri de condigno alteri immuni a peccato gratiam ſanctificantem; ſicut enim poteſt Juſtus in præſenti Providentia mereri ſibi de condigno augmentum Gratiæ, ita poteſt in alia Providentia mereri eamdem gratiam aliis ſaltem in gradu remiſſiori.

Quærimus nunc, Utrum juſtus impotens de condigno ſatisfacere pro mortali poſſit ſaltem mereri de condigno in alia providentia alteri peccatori gratiam remiſſivam peccati; An vero neceſſaria fuerit Incarnatio ſicut ad ſatisfaciendum pro mortali, ita etiam ad merendam condigne remiſſionem peccati.

Supponimus hic ex dictis in de Gratia, præter gratiam præſentis ordinis eſſentialiter incompoſſibilem cum peccato, atque adeo formaliter juſtificantem, & ſanctificantem, dari poſſe in alio ordine gratiam habitualem, quæ pariter ſit Natura ſupernaturalis, ſeu radix habituum ſupernaturalium; non tamen habeat incompoſſibilitatem cum mortali, nec formaliter juſtificet; ſicut de facto habitus ſupernaturales Fidei, & ſpei compoſſibiles ſunt cum mortali, nec juſtificant. Quo poſito, præſens Quæſtio procedit de gratia præſentis ordinis.

XI. Certum autem videtur, quod poſſit Juſtus mereri de condigno peccatori gratiam alterius ordinis, quæ non ſit formaliter remiſſiva peccati, & ſolum ſit prima radix habituum, & actuum ſupernaturalium. Ratio

tio eſt, quia poteſt Juſtus mereri de condigno alteri a peccato immuni gratiam præſentis ordinis, quæ reddit hominem filium Dei adoptivum, amicum, & hæredem, & eſt incompoſſibilis cum peccato, ut oſtendimus in de merito; ergo a fortiori poteſt Juſtus mereri alteri peccatori gratiam alterius ordinis jam explicatam, quandoquidem majus beneficium confertur Innocenti in pura natura per gratiam præſentis ordinis, qua fit Filius Dei, amicus, & hæres, quam fiat peccatori per gratiam alterius ordinis, quæ non eſt remiſſiva peccati; eligibilius enim eſt innocenti habere illam gratiam, quam peccatori habere iſtam.

Neque dicas 1. quod ſpectata indignitate ſubjecti, nempe peccatoris, majus beneficium ſit, conferre peccatori gratiam alterius ordinis, ſine remiſſione peccati, quam Innocenti gratiam præſentis ordinis; quia æſtimatio beneficii major eſt, quo major eſt indignitas ſubjecti. Nam contra eſt 1. quia Argumentum probat quod neque poſſet Juſtus mereri de condigno peccatori auxilia ſupernaturalia aut ad reſurgendum, aut ſaltem ad ponendum actum fidei, vel miſericordiæ, quod nemo dixerit. Directe dico, Tunc indignitatem ſubjecti augere æſtimationem beneficii, ita ut beneficium coæquetur indignitati, quando per bonum, quod confertur, tollitur talis indignitas; ſecus vero ſi non tollatur; ut accidit in Caſu noſtro; & ideo ſi peccatori conferatur auxilium ſupernaturale ad reſurgendum, non dicitur conferri beneficium adæquans ejus indignitatem.

Neque dicas 2. Donum collatum indigno conjūgi cum Amore benefactoris ſuperante reſiſtentiā ortam ab indignitate ſubjecti, quæ retardat collationem beneficii; ergo beneficium, quod confertur peccatori, per collationem gratiæ alterius ordinis, tantum eſt, quanta eſt indignitas ſubjecti, ſeu malitia peccati retardantis benefactorem a collatione beneficii; atque adeo ſi non poteſt Juſtus mereri peccatori remiſſionem peccati, nec poterit illi mereri gratiam alterius ordinis.

Nam contra eſt, quia hoc etiam probat, quod neque poſſit juſtus mereri peccatori auxilium ad reſurgendum; quare quamvis ceteris paribus major ſit Amor benefactoris erga indignum, quam erga dignum, ſi utrique idem donum conferat, falſum tamē eſt, quod quodvis donum collatum peccatori ſit beneficium, quod coæquetur malitiæ peccati, & indignitati ſubjecti: aliter etiam collatio boni naturalis facta peccatori eſſet beneficium ordinis ſupremi, ſicut eſt in ſupremo ordine peccatum; quare hoc ſolum verum eſt, quando bonum eſt deſtructivum indignitatis ſubjecti, quod non habetur in caſu noſtro.

XII. Dico nunc: Juſtus non poteſt mereri de condigno peccatori gratiam præſentis ordinis formaliter remiſſivam peccati, imo nec nudam extrinſecam condonationem peccati. Ita Vaſq. Lugo d.5. n. 144. Maur. q. 50. de Gratia, P. Thyrſ. Gonzal. to. 3. d.7. & alii contra Suar. Diſp. 4. ſect. 7. Ripal. diſp. 96. ſect. 4.

Ante probationem Præmitto ex D. Th. Duplex dari malum, Alterum abſolutum, & negativum, conſiſtens in carentia boni debiti, ut eſt carentia frigoris in aqua, vel quinti digiti in manu, ignorantia in intellectu, carentia concurſus divini exigiti in voluntate; Alterum Reſpectivum, & poſitivum, conſiſtens in entitate poſitiva diſſona ſubjecto, ut eſt calor relate ad aquam, ſextus digitus in manu, febris, dolor, error in intellectu, & peccatum in voluntate, quod proinde in de Gratia diximus conſiſtere in poſitivo. Proportionaliter duplex etiam datur bonum; Alterum poſitivum conſiſtens in entitate poſitiva conſona alicui ſubjecto, ut eſt frigus relate ad aquam; Alterum vero negativum conſiſtens in ablatione mali poſitivi, v. gr. in ablatione erroris, febris, peccati: propterea ſicut malum abſolutum, ſeu negativum menſuratur a bono debito; unde tanta eſt v. g. malitia in ignorantia, quanta eſt bonitas in ſcientia debita; & malum poſitivum menſuratur ab entitate poſitiva formæ diſſonæ ſubjecto; unde tanta eſt malitia erroris, febris, peccati, quanta eſt entitas diſſona intellectui, corpori, naturæ rationali &c. Ita pariter bonum poſitivum menſuratur ab entitate poſitiva formæ ſubjecto convenientis; unde tantum bonum confertur animæ, v. g. quando ei confertur gratia, vel ſcientia, quanta eſt bonitas gratiæ, vel ſcientiæ: Bonum vero negativum menſuratur a malo, quod tollitur; unde tantum bonum negativum confertur intellectui, quantus eſt error, qui tollitur; & tantum bonum confertur animæ, quanta eſt malitia peccati, quod remittitur. Hoc poſito

Prob. Concl. Bonum negativum, quod confertur peccatori per gratiam remiſſivam peccati, imo per ipſam condonationē peccati extrinſecam, tantum eſt, quanta eſt malitia peccati, quod tollitur; ſed malitia peccati vel

eſt

eſt infinita, vel in ordine ſupremo, & divino; ergo pariter bonitas negativa remiſſionis peccati eſt vel infinita, vel in ordine divino; atqui Juſtus non poteſt condigne mereri, quæ ſunt in ordine divino, puta unionem hypoſtaticam; ſicut nec poteſt homo in pura natura mereri gratiam; ergo neque poteſt juſtus condigne mereri remiſſionem peccati alieni.

Confir. Quamvis inter meritum condignum, & præmium non debeat intercedere proportio Arithmetica, ut inter ſatisfactionem & offenſam, ſed geometrica; adeo ut poſſit meritum leve, ſpectata munificentia remuneratoris, condigne mereri præmium ingens, & ideo momentaneæ, & leves naturæ operationes ſupernaturales æternum gloriæ pondus merentur; Nihilominus non propter quodcumque meritum creatum poteſt a Deo dari quodcumque præmium habens rationem præmii, & non doni; neque enim operatio meritoria naturalis poteſt exigere in præmium bonum ſupernaturale, nec operatio ſupernaturalis Juſti poteſt condigne mereri unionem hypoſtaticam: & ratio eſt, quia Dei dona vileſcerent, & Deus non liberalitatem, ſed prodigalitatem exerceret, ſi tantis donis vellet hæc merita compenſare; ergo pariter propter operationem juſti non poteſt conferri peccatori in præmium condignum remiſſio peccati: prob. hæc conſequentia: Ideo non poteſt propter operationem naturalem conferri in premium condignum gratia ſupernaturalis, quia ſunt in diverſo ordine illud meritum, & hoc præmium: Rurſus ideo non poteſt propter operationem Juſti conferri in præmium condignum unio hypoſtatica, quia quamvis utrumque ſit in ordine ſupernaturali, meritum tamen juſti eſt in gradu infimo creato relate ad unionem hypoſtaticam, quæ eſt in gradu ſummo, & divino; atque adeo carent æqualitate tum arithmetica, tum etiam geometrica, ſeu proportionis; atqui etiam remiſſio peccati eſt bonum negativum in ordine, & gradu divino, in quo eſt peccatum, quod per illam tollitur; non ſecus ac unio hypoſtatica eſt bonum poſitivum in ordine, & gradu divino, & ſupremo; ergo ſicut operatio juſti non habet æqualitatem geometricam cum unione hypoſtatica; ita nec cum remiſſione peccati; atque adeo juſtus poteſt quidem utrumque hoc præmium mereri de congruo, non tamen de condigno.

Confir. 2. In Phyſicis tanta debet eſſe activitas agentis, quanta eſt reſiſtentia ſuperanda in paſſo; v. g. ſi a paſſo tollendi ſunt ſex gradus frigoris, debet in Agente dari vis productiva ſaltem ſex graduum caloris, ut poſſit reſiſtentiam frigoris ſuperare; ergo & in moralibus ut poſſit tolli peccatum, quod eſt malum in ordine ſupremo, & divino reſiſtens introductioni gratiæ, debet in Agente morali, ſeu in merente dari meritum, quod etiam ſit in ordine divino, cujuſmodi eſt ſolum meritum Chriſti Domini; atque adeo ſolus Chriſtus dominus potuit de condigno mereri nobis remiſſionem mortalis.

XIII. Objic. 1. Remiſſio peccati ſolum terminative, & extrinſece eſt in ordine divino; non ſecus ac Gratia, quæ eſt participatio naturæ divinæ; ergo ſicut poteſt Juſtus mereri in alia Providentia alteri Innocenti gratiam; ita poteſt peccatori mereri de condigno remiſſionem peccati.

Confir. ſi non poſſet Juſtus mereri remiſſionem mortalis alieni, nec poſſet mereri remiſſionem venialis proprii; Cum utrumque ſit contra voluntatem Dei; ſequela non admittitur; ergo nec id unde ſequitur.

Reſp. Quamvis peccatum eſſet finitæ gravitatis, & ſolum terminative infinitum, quia tamen eſt offenſa Dei, quæ moraliter eſt in ordine divino, ideo remiſſio peccati eſt bonum negativum in ordine divino: unde nullam æqualitatem habet cum merito juſti, quod eſt in ordine creato, & ideo meritum Juſti non poteſt ad hoc præmium ſe extendere: contra vero gratia collata innocenti eſt in eodem ordine, ac gradu, in quo eſt meritum juſti, & ideo ſicut poteſt Juſtus in præſenti providentia mereri ſibi condigne augmentum gratiæ, ita poteſt in alia providentia mereri gratiam alteri immuni a peccato. quare tranſmiſſo antecedente, nego conſequentiam, quia non eodem modo moraliter eſt in ordine divino remiſſio peccati, & gratia.

Ad Confirmationem diximus pro veniali poſſe juſtum etiam condigne ſatisfacere; quia non eſt offenſa Dei ſtricte dicta, nec contemptus divinæ amicitiæ; ſed ſolum opponitur fervori Charitatis, & amicitiæ cum Deo; unde non eſt in ordine ſupremo, & divino, ſicut eſt mortale.

XIV. Objic. 2. Poteſt juſtus mereri de condigno ſibi impeccabilitatem; ergo a fortiori alteri remiſſionem peccati. Conſequentia videtur ſequi, quia meritum, quod eſt proportionatum ad præmium majus, a fortiori eſt proportionatum ad minus: ſed majus præmium eſt impeccabilitas, quam remiſ-

Digitized by Google

miſſio peccati; hæc enim eſt mera carentia peccati, illa vero eſt poſitiva impotentia ad peccandum; ergo ſi merito juſti proportionatur impeccabilitas, a fortiori remiſſio peccati. Antecedens itaque probatur, quia poteſt juſtus mereri de condigno ſibi gloriam, ad quam conſequitur impeccabilitas; ergo poteſt ſibi mereri impeccabilitatem.

Reſp. nego conſequentiam: ad probationem dico, quod licet materialiter ſit præmium majus, & utilius impeccabilitas, quam remiſſio peccati; at formaliter in ratione præmii, remiſſio peccati eſt major, & moraliter æſtimabilior; fert enim victoriam mali ſummi; unde eſt bonum negativum ſummum; ſic immortalitas eſt quid materialiter majus & utilius, quam reſurrectio mortui; hæc tamen formaliter in ratione præmii eſt quid æſtimabilius; ſic etiam utilior eſt peccaturo dementia, quam auxilium ſupernaturale inefficax, hoc tamen eſt præſtantius; utilior etiam eſt famelico panis, quam aurum; hoc tamen eſt æſtimabilius. Hinc quamvis poſſit juſtus condigne ſibi mereri gloriam, & impeccabilitatem; non per hoc poteſt alteri mereri remiſſionem peccati, quæ ſuam bonitatem ſummam deſumit a malo, quod per ipſam tollitur.

Inſtabis: quia remiſſio peccati tollit malum ſummum, hoc eſt peccatum, ideo eſt ſumme bona negative; ergo quia impeccabilitas impedit ſummum malum, nempe peccatum, erit pariter ſumme bona negative, & ſimul poſitive magis bona, quam remiſſio peccati; unde tenet vis argumenti, quod ſi poteſt juſtus mereri impeccabilitatem, poterit etiam remiſſionem peccati.

Reſp. Impeccabilitatem haberi poſſe etiam in lapide, quin lapis carens ſummo malo dicatur ſumme bonus negative; quare non tanti æſtimatur, quod impedit malum nondum contractum, quanti ipſa mali ſublatio; ſic majus bonum eſt cæco, vel mortuo reſtitutio viſus, vel vitæ, quam videnti, & viventi impotentia ad cæcutiendum, & immortalitas. univerſim enim moraliter pluris æſtimatur bonum minus, præſente contrario, quod ſuperatur, quam bonum majus, non præſente contrario.

XV. Objic. 3. ex Ripal. loc. cir. meritum Juſti habet proportionem geometricam cum Gloria æterna; ergo etiam cum remiſſione peccati: probatur conſequentia; ideo infinita duratio Gloriæ proportionari poteſt merito finito Juſti, quia Deus præmians eſt infinitus; ergo ex hoc capite poteſt etiam proportionari remiſſio peccati.

Confir. Poteſt Juſtus mereri ſibi vitam æternam; ergo etiam alteri remiſſionem reatus pœnæ æternæ, atque adeo remiſſionem peccati, quod cum reatu pœnæ æternæ commenſuratur.

Reſp. Argumentum probare, quod poſſit etiam Juſtus mereri unionem hypoſtaticam ob infinitam munificentiam Dei præmiantis. In forma nego conſequentiam: ad probationem nego etiam conſequentiam: diſparitas eſt, quia Gloria, quamvis æterna, adhuc eſt in eodem ordine cum merito ſupernaturali juſti: At remiſſio peccati eſt in ordine ſupremo, ut unio hypoſtatica.

Ad Confir. Reſp. 1. per inſtantiam, calor ut 10. poteſt cauſare calorem ut 8. principaliter; ergo poteſt etiam principaliter cauſare ignem, qui exigit calorem ut 8., quod nemo dixerit. Quare tranſmiſſo, quod poſſit Juſtus mereri remiſſionem reatus pœnæ æternæ, in hypotheſi, quod hic ſit ſeparabilis a reatu culpæ, ſeu odii divini; nego quod poſſit etiam mereri remiſſionem peccati exigentis pœnam æternam; peccatum enim eſt in ordine ſupremo, & commenſuratur reatui pœnæ æternæ tantum geometrice, tamquam cum ſua proprietate.

XVI. Objic. ult. Potuit Adam per peccatum ab eo commiſſum condigne mereri nobis privationem gratiæ; ergo poterit etiam Juſtus ita conſtitui caput morale hominum, ut poſſit condigne mereri aliis reſtitutionem gratiæ, & remiſſionem peccati; probatur conſequentia: ſi præſtantia gratiæ non impedit, quominus ejus privatio ceciderit ſub demeritum Adæ, poterit eadem dignificare meritum juſti, ut reſtituatur peccatori.

Confir. Quia D. Th. 3. p. q. 64. ar. 4. docet, potuiſſe Deum miniſtris ſuis talem plenitudinem gratiæ communicare, ut eorum meritum operaretur ad effectus ſacramentorum: atqui inter effectus ſacramentorum eſt remiſſio peccati; ergo poteſt ex D. Th. dari meritum juſti ad remiſſionem peccati.

Reſp. 1. per inſtantiam, potuit Adam per peccatum mereri alteri etiam privationem unionis hypoſtaticæ; ergo poteſt Juſtus ita conſtitui caput morale hominum, ut poſſit aliis mereri unionem hypoſtaticam. Secundo nego conſequentiam; major enim eſt malitia mortalis, quam bonitas actus ſupernaturalis juſti, & ideo plus poteſt demereri peccatum, quam poſſit mereri actus hy-

Digitized by Google

honeſtus. hinc mortale independenter a liberalitate divina exigit pœnam æternam, habetq. cum illa proportionem arithmeticam; actus vero bonus habet cum vita æterna ſolum proportionem geometricam; ut dicemus quæſtione ſequenti.

Ad Confir. Angelicus ibi loquitur de merito congruo, ut interpretatur Vaſq. in tertiam Partem diſp. 135. c. 2. quod nos admittimus tum relate ad remiſſionem mortalis, tum relate ad unionem hypoſtaticam.

QUÆSTIO IV.

An Peccatum ſit gravitatis infinita?

DIximus quæſtione antecedenti, malitiam peccati menſurari ab honeſtate objecti, cui opponitur, & a circumſtantiis; Injuriam vero menſurari præſertim a dignitate offenſi; ſicut ſubmiſſio a dignitate ſatisfacientis. Certum autem eſt, quod, ut offenſa Dei ſit rigoroſe offenſa, ſeu peccatum mortale, requiratur plena advertentia, & libertas in peccatore, aliter nec poteſt eſſe in ſupremo ordine, nec infinita. Quærimus nunc, An ſicut cognitio creata peccatoris, quæ eſt in ordine infimo, non impedit, quominus offenſa divina reponatur in ordine ſummo; ita nec cognitio finita impediat, quominus offenſa ſit gravitatis ſimpliciter infinitæ; eo modo, quo intenſio, vel duratio, aut cognitio finita objecti in operationibus Chriſti domini non impedit, quominus operationes ſatisfactionis Chriſti ſint valoris infiniti, ſeu moraliter infinitæ?

Prima ſententia docet, mortale ab infinita Dei dignitate contrahere gravitatem ſimpliciter infinitam. Ita communiter Thomiſtæ apud Godoy, & Gonet. cum Cajet. Med. & ex noſtris Bernal, Conink, Martin., Hurt., Tanner. Secunda ſententia vult, mortale eſſe finiti ponderis etiam in ſtatera injuriæ, ſed in ordine ſuperiori ad quamcumque offenſam creatam, ſicut viſio Dei eſt in ſuperiori ordine ad quamcumque cognitionem objecti creati; atque adeo ſolum eſſe infinitam terminative, extrinſece, & ſecundum quid. Ita Scotiſtæ, & communius Recentiores, cum Suar. Vaſq., Lugo, Eſpar., Maur.

ARTICULUS I.

Stabilitur Ratione Prioriſtica Infinita Peccati gravitas.

I. DIco equidem cum prima ſententia, Peccatum eſſe gravitatis ſimpliciter infinitæ in linea injuriæ, quamvis quoad malitiam ſit finitum. Ita videtur aperte docere D. Tho. 3. par. qu. 1. art. 2. ad ſecundum, ubi habet: *Peccatum quandam infinitatem habet ex infinitate majeſtatis divinæ:* idcirco autem dicit, habere quandam infinitatem, quia non habet infinitatem phyſicam, ſed ſolum moralem, nec in ratione malitiæ, ſed in ratione injuriæ. Similiter enim qu. 29. de verit. ar. 3. dicit, meritum Chriſti habere *quandam infinitatem* ex circumſtantia Perſonæ infinitæ. Præterea 1. 2. qu. 87. ar. 4. abſolute dicit, peccatum eſſe infinitum, his verbis: *In peccato duo ſunt, Averſio a bono infinito, unde ex hac parte peccatum eſt infinitum; & converſio ad commutabile, & finitum bonum, & ex hac parte peccatum finitum eſt, tum quia eſt finitum hujuſmodi objectum, tum quia iſta converſio eſt actus finitus.* Ecce quomodo Angelicus diſtinguit in peccato injuriam a malitia, & eſſe morale a phyſico.

Prob. Concluſio 1. a priori ex Philoſ. D. Th. & aliis communiſſime; Offenſa menſuratur a dignitate perſonæ offenſæ, non ſecus ac ſatisfactio a dignitate ſatisfacientis; ergo ſicut ſatisfactio eſt infinita moraliter, ſi dignitas Perſonæ ſit infinita; ita pariter offenſa erga Deum eſt infinita. Antecedens conſtat ex doctrina Philoſophi, & ex celebri illo effato, *offenſa moraliter eſt in offenſo, ſicut honor in honorante*, & ſenſus eſt, quod ſicut valor honoris, & ſatisfactionis deſumitur a dignitate honorantis, & ſatisfacientis; ita gravitas offenſæ a dignitate Perſonæ offenſæ; ergo ſicut ſatisfactio, & honor menſurantur arithmetice, non geometrice ab ea dignitate; ita etiam offenſa. Et quidem a fortiori; nam ſatisfactio infinita menſuratur a dignitate verbi, quod ſubmittit ſe, & ſatisfacit ſolum per communicationem idiomatum, denominative, & in alio, nempe in natura aſſumpta; offenſa vero menſuratur a dignitate divina, quæ offenditur in ſe, & formaliter; & propterea in aliqua ratione magis Deus aggravat offenſam, quam valorет, & dignificet ſatisfactionem; quamvis ex alio capite major ſit ſatisfactio Chriſti, quam offenſa divina, quia illa eſt ſubmiſſio,

ſio, & depreſſio effectiva dignitatis infinitæ; offenſa vero ſolum eſt affectiva depreſſio Dei.

II. Dices 1. Offenſa divina limitatur a cognitione divina, quæ impedit, quominus infinita Dei dignitas ſecundum ſe totam deſcendat ad offenſam aggravandam; ergo non eſt gravitatis infinitæ.

Reſp. 1. per inſtantias adductas, Cognitio peccatoris, quæ eſt in ordine creato, & infimo, non impedit, quominus offenſa reponatur in ordine ſupremo, & divino; ergo neque quod ſit infinita. Deinde actus Chriſti domini quamvis ſit finite intenſus, finite durans, ſub cognitione objecti finita, adhuc infinite dignificatur a verbo, & ea limitatio non impedit, quominus infinita verbi dignitas ſecundum ſe totam deſcendat ad dignificandam infinite Chriſti ſatisfactionem; ergo etiam in caſu noſtro. Directe nego offenſam Dei limitari, ac menſurari meraliter a cognitione finita; & ratio eſt, quia ut offenſa ſit infinita, non requiritur quod ſit infinita cognitio, ſed quod ſit infinita perſona cognita, quæ offenditur; ſicuti ut offenſa ſit Regia, non debet eſſe regia cognitio offendentis, ſed perſona offenſa cognita, & ut offenſa ſit in ſupremo ordine, non debet cognitio eſſe in ordine ſupremo etiam per ipſos adverſarios, ſed debet eſſe in ordine ſupremo Perſona offenſa cognita. Et ratio a priori eſt, quia poteſt actus contrahere infinitatem, aut aliam denominationem ex una forma, eſto non contrahat illam ex alia. Sicut Chriſti ſatisfactio contrahit valorem infinitum a Perſona illam dignificante, & non a cognitione prævia; quæ non eſt infinite intenſa, nec ab ipſa intenſione actus ſatisfacientis ut quo, cum actus humanitatis aſſumptæ ſupponantur eſſe finitæ intenſionis.

III. Dices 2. Quo clarior eſt cognitio Perſonæ, quæ offenditur, eo gravior eſt offenſa, & ſi nulla ſit cognitio, nulla eſt offenſa; ergo offenſa menſuratur a cognitione: contra vero ſatisfactio menſuratur a principio dignificante operationes, cum operationes ſint Suppoſitorum; nec requiritur in ſatisfaciente cognitio propriæ dignitatis, ut operatio dignificetur; nam quamvis juſtus ignoret ſe eſſe in gratia, adhuc ejus operatio dignificatur a gratia, & de condigno meretur vitam æternam; unde diſpar ratio inter offenſam, & ſatisfactionem.

Reſp. 1. per inſtantiam quo actus ſubmiſſionis eſt intenſior, vel diuturnior, vel cum cognitione vividiore boni delectabilis, quod contemnitur præ honeſto, eo ſubmiſſio, & ſatisfactio eſt major; quia tamen etiam quo dignitas ſatisfacientis eſt major, eo major eſt ſatisfactio, ideo ſatisfactio Chriſti domini non limitatur ab intenſiono, duratione &c. limitata actus; ſed infinitus eſt valor ſatisfactionis tam in ſubmiſſione intenſa, quam in remiſſa, tam in Crucifixione, quam in genuflexione; ergo licet verum ſit, quod, quo clarior eſt cognitio Perſonæ offenſæ eo gravior ſit offenſa; quia tamen ceteris paribus eo gravior eſt offenſa, quo Perſona eſt dignior, ideo offenſa divina non limitatur a cognitione finita peccatoris.

Directe dico, verum eſſe, quod ſecundum ſe quando Perſona, quæ offenditur, eſt finita, cognitio menſuret offenſam, ita ut cognitio clarior relate ad eandem Perſonam reddat offenſam graviorem; cum hoc tamen ſtat, ut etiam menſuret offenſam dignitas Perſonæ offenſæ, ita ut ſtante eadem claritate cognitionis, eo offenſa ſit gravior, quo Perſona eſt dignior; ergo quamvis peccatum non hauriat infinitatem ex vi cognitionis finitæ, haurit tamen infinitatem ex dignitate Dei offenſi: & recurrit alia inſtantia intercalaris; Nam per adverſarios quamvis cognitio clarior reddat offenſam graviorem; & ſi non detur plena advertentia, non dabitur offenſa ſtricte dicta; non per hoc ſit, quod offenſa divina præciſe ratione Perſonæ non reponatur in ordine ſupremo; ergo nec ſit quominus ſit infinita.

IV. Hinc habes, Non ſolum malitiam, ſed etiam injuriam de ſe eſſe majorem, ſi clarius cognoſcatur Perſona offenſa, quando hæc eſt dignitatis finitæ; quando vero eſt dignitatis infinitæ, tunc injuria eſt ſimpliciter infinita; adeo ut ex hac circumſtantia cognitionis clarioris ſolum creſcat malitia peccati, non vero injuria, utpote infinita. Sicut ſatisfactio de ſe eſt major, ſi actus ſubmiſſivus ſit intenſior; quando tamen Perſona ſatisfaciens eſt infinita, tunc ſatisfactio eſt ſimpliciter infinita, adeo ut ex hac circumſtantia ſubmiſſionis intenſioris creſcat ſolum bonitas actus, non ſatisfactio.

Hinc etiam fit, quod ſicut operationes Chriſti ſunt ſolum inæquales ratione bonitatis, non ratione ſatisfactionis; ita peccata ſunt inæqualia ſolum in ratione malitiæ, non injuriæ; malitia enim in peccato, ut notat Godoy, reſpicit malum peccatoris, qui per peccatum privatur bono finito, & ideo malitia eſt finita; injuria vero reſpicit malum offenſi; (unde largo mo-

Digitized by Google

do etiam injuria dicitur malitia) quatenus per injuriam offendens vult deprimere dignitatem offenſi; & ideo injuria non menſuratur ab honoratione debita offenſo; ſed ab ipſa offenſi dignitate; Cum autem peccator affective velit tollere a Deo dignitatem infinitam, nempe rationem finis ultimi, atque adeo velit irrogare Deo malum infinitum, ideo peccatum in ratione injuriæ eſt infinitum.

Denique infertur, quod cognitio in peccatore ſit mera conditio requiſita, ut infinita Dei dignitas ſecundum ſe totam deſcendat ad aggravandam offenſam; ſicut in Chriſto domino influxus phyſicus humanitatis in operationes Theanthricas eſt conditio requiſita, ut dignitas verbi transfundat infinitum valorem; propterea licet influxus phyſicus poſſit eſſe major, vel minor, prout eſt magis, vel minus intenſus actus humanitatis, ſemper tamen eſt infinitus valor ſatisfactionis, & meriti.

V. Dices ultimo. Etiam viſio Dei, & amor Dei ſunt in ordine divino, & moraliter menſurantur a dignitate objecti, & tamen non ſunt infiniti, niſi tantum terminative; ergo etiam peccatum.

Reſp. 1. diſparitatem dandam ab Adverſariis: Nam amor Dei, licet ſit ſummus terminative, moraliter tamen non eſt in ordine ſupremo; cum non ſit bonum morale ſummum; majus enim bonum eſt Amor Dei ſupernaturalis, quam naturalis, & amor Dei elicitus a Chriſto, quam a Juſto; & magis æſtimabilis eſt unio hypoſtatica. Contra vero peccatum eſt in ordine ſupremo, adeo ut non poſſit dari malum majus ex genere ſuo. Directe diſparitas eſt, quia in morali æſtimatione honor eſt in honorante, & offenſa eſt in offenſo, juxta celebre effatum; propterea ſicut honor, & ſatisfactio moraliter eſt in honorante, quamvis reſpiciat honoratum; ita offenſa moraliter eſt in offenſo, quamvis phyſice ſit in offendente; contra vero Amor Dei, & viſio Dei non ſunt moraliter in objecto divino, quandoquidem in morali æſtimatione non tanti ſit amor objecti, quanti objectum amatum; ubi tanti ſit honor, quanti Perſona honorans; & tanti ſit offenſio, quanti Perſona offenſa. Propterea Deus non ſolum eſt objectum, & terminus offenſæ, ſed etiam eſt ſubjectum, & forma moralis; ſicut verbum eſt ſubjectum, & forma moralis ſatisfactionis. Deus eſt ſubjectum morale offenſæ, per hoc quod Deus dicatur offenſus; & ſimul eſt forma moralis hujus denominationis per hoc quod a Deo moraliter informatur offenſa, ut ſatisfactio.

VI. Hinc confir. Concluſ. Nam in morali æſtimatione non tanti æſtimatur amor terminatus ad Deum, quanti offenſa; ſicut non tanti æſtimatur Amor plebeii erga Regem, quanti offenſa plebeii erga Regem; nec alia poteſt adduci ratio, niſi quia dignitas divina, & Regia relate ad amorem ſe habent ut purus terminus; ad offenſam vero ut forma moralis; ſicut etiam relate ad ſatisfactionem: quod diximus de amore Dei, dicas de viſione Dei; quamvis enim viſio a præſtantia objecti hauriat aliquam moralem æſtimabilitatem, at non tanti æſtimatur, quanti ipſum objectum; non enim viſio Regis tanti æſtimatur, quanti ipſa dignitas Regia; & ideo viſio Dei, quamvis magis æſtimetur, quam viſio cujuſcumque objecti creati, unde ſit in ordine ſupremo, non per hoc tamen eſt moraliter infinita.

ARTICULUS II.

Roboratur idem Poſterioriſtice.

VII. Roboratur deinde Concluſ. a poſteriori: Deus ratione offenſæ poteſt a creatura exigere quamcumque ſubmiſſionem, & ſatisfactionem etiam cruciativam, acerbiorem, & diuturniorem in infinitum, quouſque extinguatur reatus culpæ, quin unquam ſit poſſibilis condigna ſatisfactio præſtita a pura Creatura; etiamſi ſe cædat flagris, ſcorpionibus &c. & quamcumque ſubmiſſionem doloriferam exhibeat; ergo offenſa peccati mortalis eſt gravitatis infinitæ. Antecedens quoad primam partem patet; ſicut enim offenſa realis, puta furtum, trahit jus ad reſtitutionem, quouſque extinguatur offenſa realis, ita offenſa perſonalis trahit jus ad ſatisfactionem, quouſque extinguatur: quoad ſecundam vero partem, quod ſcilicet nulla Creatura poſſit condigne ſatisfacere pro mortali, ſupponitur ex dictis quæſtione antecedenti: probatur itaque conſequentia. Impoſſibile eſt cauſam moralem continere effectus infinitos ſyncategorematice, & non eſſe categorematice infinitam; ſicut impoſſibile eſt cauſam phyſicam non eſſe infinitam categorematice, ſi poteſt producere effectus ſyncategorematice infinitos; v. g. Ignis habet activitatem categorematice infinitam, ſi poteſt producere calorem tum extenſive, tum intenſive in infinitum ſyncategorematice; poteſt quidem ignis finitus habere ſuperioritatem

oi-

ordinis ad calorem infinitum, non poteſt tamen non eſſe infinitus, ſi poteſt cauſare calorem ſyncategorematice infinitum, eo quod debeat actu infinitum hunc effectum præcontinere: atqui peccatum eſt cauſa moralis continens ſatisfactiones etiam cruciativas ſyncategorematice infinitas tum intenſive, tum extenſive, cum det jus ad illas exigendas; ergo peccatum eſt cauſa moralis categorematice infinita, atque adeo gravitatis infinitæ. Ob hanc rationem Suar. diſp. 7. de peccatis ſect. 3. nu. 11. docet, probabiliorem eſſe ſententiam Almain., Pariſienſ. & aliorum putantium, quod mortali debeatur omnis pœna tum extenſive, tum intenſive infinita, ſicut meritis Chriſti debetur omne præmium. Quod docent etiam Bernal. Aldrete, & alii cum Godoy n. 256. qui putat hoc idem doceri implicite ab omnibus, qui tenent peccatum eſſe gravitatis infinitæ. Verum quid hac in re ſentiendum, dicemus art. ſequenti.

Confir. comparando offenſam realem cum perſonali: offenſa realis, v. g. furtum, menſuratur arithmetice a re, quæ ſurripitur: unde ſi quis furetur infinitos aureos, offenſa iſta in morali æſtimatione cenſetur infinite gravis ex hoc etiam capite, quod cauſet effectus morales ſyncategorematice infinitos, conferendo jus ad exigendam reſtitutionem majorem, & majorem in infinitum; ergo pariter offenſa Perſonalis menſuratur arithmetice a dignitate Perſonæ depreſſa, & contempta; unde ſi quis contemnat infinitam Dei dignitatem, offenſa iſta cenſetur infinite gravis, ex hoc etiam capite, quod cauſet effectus morales ſyncategorematice infinitos, conferendo Jus Deo ad exigendas ſatisfactiones majores, & diuturniores in infinitum; ſicut merita Chriſti ſunt infinita ex hoc etiam capite, quod poſſint mereri quodvis præmium, & ſatisfacere pro culpis ſyncategorematice infinitis; ut docet Clem. VI. in Extrav. *Unigenitus*, ubi habet: *Timendum non eſt, ne abundantia peccatorum theſaurus Eccleſiæ extinguatur propter infinita merita Chriſti*.

Dices: Si pro veniali exhibeantur a Juſto ſatisfactiones naturales majores, & diuturniores in infinitum, non per hoc tollitur culpa venialis, quæ unice per ſatisfactiones ſupernaturales deleri poteſt; & tamen veniale non habet infinitam gravitatem, ſed ſolum eſt in ſuperiori ordine; ergo etiam mortale.

Reſp. nego conſeq. Diſparitas eſt, quia licet culpa venialis non tollatur per ſatisfactiones naturales utcunque cruciativas; at Deus non poteſt exigere pro veniali niſi ſatisfactionem conſentaneam pœnæ debitæ, cum non poſſit punire veniale magis ac magis in infinitum; at pro mortali poteſt exigere ſatisfactiones majores, & diuturniores in infinitum; quippe quæ nunquam proportionantur pœnæ æternæ debitæ; ergo ſolum mortale eſt cauſa moralis continens effectus ſyncategorematice infinitos, unde eſt infinita categorematice.

Prob. denique Concluſ. quia tranſmiſſo, quod non poſſit Deus exigere a peccatore pro mortali ſatisfactiones doloriferas ſyncategorematice infinitas, negari non poteſt, quod mortali debeatur pœna æterna; ergo ut arguit Angelicus in 2. diſt. 43. q. 1. ar. 5. peccatum eſt infinitæ gravitatis. Probatur conſequentia: primo, quia duratio pœnæ aggravat pœnam (adeo ut pœna diuturnior æquivaleat intenſiori minus duranti) & culpam menſurat arithmetice, quatenus quo pœna debita eſt diuturnior, eo culpa ſit gravior, ut patet in pœna debita venialibus in purgatorio, & in humanis, ubi carcer v. g. diuturnior debetur delicto graviori; ergo ſi mortali debetur pœna diuturniſſima, & æterna, illud erit graviſſimum & infinitum. Secundo quia ſi mortali deberetur pœna infinite intenſa, ſed temporanea, puta per horam, mortale eſſet infinitæ gravitatis; ergo a fortiori ſi debeatur mortali pœna æterna, quamvis finite intenſa, quia pœna æterna eſt gravior, & ineligibilior, quam pœna infinita, & inſtantanea; ſicut eligibilior eſt beatitudo finite intenſa, & æterna, quam infinite intenſa, & inſtantanea.

Ob hanc etiam rationem multi probabiliter colligunt, quod mortali debeatur omnis pœna tum extenſive, tum intenſive infinita: ſicut meritis Chriſti debetur omne præmium: etenim quælibet pœna ſyncategorematice major, & diuturnior in infinitum eſt eligibilior, & minor, quam ſit pœna æterna; ergo ſi mortali debetur pœna æterna, a fortiori debetur illi pœna ſyncategorematice infinita, atque adeo omnis pœna, ut dicemus in ultima objectione.

VIII. Dices 1. etiam actus ſupernaturales Juſti merentur de condigno vitam æternam, nec proinde ſunt infiniti valoris, & meriti; ergo quamvis mortale mereatur pœnam æternam, non proinde eſt infinitæ gravitatis in linea demeriti.

Reſp. nego conſequentiam: diſparitas eſt, quia meritum dicit proportionem ad præ-

mium ſolum geometricam, ſeu ſpectata munificentia præmiantis; demeritum vero dicit proportionem arithmeticam cum pœna, & ideo ex infinitate pœnæ debitæ arguitur infinitas demeriti; ex infinitate vero præmii exigiti ſolum arguitur infinita munificentia præmiantis; meritum enim non dicit exigentiam præmii abſolutam, ſed reſpectivam, quia reſpicit facultatem moralem tum merentis, tum præmiantis; Cum ita debeat ſe habere merens ad meritum, ſicut ſe habet præmians ad præmium, ut quantum de bonis ſuis ſpoliat ſe merens ponendo meritum, tantum ſpoliet ſe bonis ſuis præmians conferendo præmium; propterea idem meritum majus præmium exigit a præmiante opulentiore, ut propterea Alexander ei, cui ob leve obſequium conceſſerat ingens præmium, dixerit: *Non quæro, quid te oporteat accipere, ſed quid me dare*. Hoc etiam communiter docent PP. apud Conink. Hurt., Rip. d. 16. ſect. 4. Baſilius in pſal. 114. dicit: *Vita æterna non ſecundum meritum operum reddenda eſt*, (ideſt ſecundum meritum abſolute condignum ſpectata tantum ipſorum natura) *ſed ſecundum gratiam munifici Dei*. Similiter loquuntur Aug., Hil., Athan.; & Concil. Senonenſe decr. 16. hæc habet: *Faciet tandem Deus omnis miſericordiæ locum unicuique juxta merita operum ſuorum, non abſoluta condignitate; neque enim condignæ ſunt paſſiones hujuſmodi ad futuram Gloriam, ſed gratuita magis, & liberali promiſſione*.

Dices 2. ex æternitate pœnæ debitæ mortali non infertur infinita peccati gravitas, quia æternitas pœnæ non debetur culpæ ob ejus gravitatem, ſed ob irreparabilitatem; ſeu quia non poteſt peccator pro illa unquam ſatisfacere: unde quia culpa in inferno durat in æternum, ideo æternum durat reatus pœnæ, quæ eſt paſſio culpæ, ſicut ſi ſol duraret æternum, æternum cauſaret lucem, quin proinde ſol eſſet activitatis infinitæ: ſic etiam in moralibus, contractus v. g. Cenſus, vel emphyteuſis ſemel celebratus parit obligationem ſolvendi penſionem, ſeu Canonem, donec retractetur; quamvis non habeat vim obligandi infinitam.

Reſp. falſum eſſe, quod culpa præciſe ob diuturnitatem non liberam mereatur penam diuturniorem; fingamus enim mendacio, A, deberi in purgatorio pœnam annuam; ſi quis poſt tale mendacium incidat in amentiam, & in ea perſeveret per 100. annos, & deinde moriatur, adhuc per annum puniendus eſt in Purgatorio, quamvis culpa duraverit 100. annis. Similiter ſi Deus nollet in Purgatorio remittere culpam talis mendacii, niſi poſt mille annos, (ut poſſet in alia Providentia) non per hoc mereretur niſi pœnam annuam: & ratio a priori eſt, quia in termino, hoc eſt poſt hanc vitam non habetur amplius novum meritum, aut demeritum; ergo in inferno ob æternam diuturnitatem culpæ non habetur demeritum ad pœnam æternam, ſed præciſe ob ejus gravitatem; ſicut enim calor debet eſſe infinite intenſus, ſi poſſit producere calorem in ſphæram infinite extenſam, ita culpa eſt infinite gravis, ſi producat moraliter pœnam in æternum. Propterea D. Tho. loco citato dixit: *Debetur peccatori pœna infinita; quia tamen non poteſt eſſe infinita acerbitate, eo quod in creatura finita non poteſt eſſe qualitas infinita; ideo compenſatur per durationem infinitam*. Sic Chriſto domino propter unionem hypoſtaticam deberetur gratia habitualis infinite intenſa, quia tamen hujuſmodi qualitas infinita repugnat, ideo habet gratiam finite intenſam in æternum in gradu conſentaneo, ut docent communius cum Tho., Suar. contra Major., & Almain. apud Lugo d. 16. ſect. 6.

Ad paritatem de ſole, & contractu patet diſparitas; Ideo ſol (idemque dicas de contractu) ſi perſeveret æternum, æternum cauſat lucem, quamvis ſit activitatis finitæ, quia conſervatio ſolis æquivalet novæ productioni ejuſdem, vel alterius ſolis; cum univerſim conſervatio ſit continuata productio: contra vero peccatum, dum perſeverat citra libertatem peccatoris, non æquivalet novis, & novis peccatis; nec punitur craſtina, eo quod perſeveret uſque ad cras; nec veniale in inferno punitur æternum juxta probabiliorem ſententiam, quamvis culpa venialis perſeveret in æternum; propterea in Purgatorio, & in humanis diuturnitas pœnæ non menſurat diuturnitatem, ſed gravitatem culpæ; ergo mortale non meretur pœnam æternam ob irreparabilitatem, & diuturnitatem æternam, ſed ob infinitam gravitatem; ex eo enim quod ſit irreparabile, ſolum ſequitur, quod non poſſit peccator amplius pro illo ſatisfacere in inferno, non vero quod non poſſit ſatiſpati; ut dicitur probabilius de veniali in inferno, pro quo dari poteſt ſatiſpaſſio, non ſatiſfactio.

Digitized by Google

ARTICULUS III.

Objectionibus ſatisfit.

IX. OBjic. 1. ſi mortale eſſet gravitatis infinitæ, omnia mortalia eſſent æqualia, candemque pœnam mererentur, ut ſomniabant Stoici; ſequelam autem eſſe abſurdam, conſtat ex illo Joan. 10. *Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet*. Neque dicas, peccata eſſe inæqualia in ratione malitiæ, licet non in ratione injuriæ. Nam magis eſt injurioſus Deo contemptus formalis, quam virtualis, & major injuria divinæ majeſtati irrogatur, ſi clarius cognoſcatur; ergo etiam in ratione injuriæ ſunt inæqualia.

Confir. quia magis contemnitur Deus pluribus peccatis, quam paucioribus; ergo ratio injuriæ in mortali non conſiſtit in indiviſibili.

Reſp. Peccata eſſe inæqualia in ratione malitiæ, eſſe vero ſimpliciter æqualia in ratione injuriæ, non ſecus ac ſubmiſſiones Chriſti domini ſunt inæquales in ratione bonitatis, in ratione vero obſequii, & ſatisfactionis ſunt ſimpliciter æquales. Error Stoicorum, ut notat Godoy, n. 138., fuit, quod peccata in omni ratione eſſent æqualia, ſicut etiam virtutes. Ad id quod additur, dico peccata in ratione injuriæ ſolum ſecundum quid, & ſpectato tantum modo contemptus poſſe eſſe inæqualia; non tamen ſimpliciter, & ſpectatis omnibus: injuria enim ex duplici capite creſcit, & ex modo contemptus, & ex dignitate Perſonæ offenſæ: Contemptus formalis Dei ſi præciſe ſpectetur, gravior eſt contemptu virtuali; quia tamen ex dignitate Perſonæ infinitæ uterque contemptus haurit infinitatem, ideo uterque ſimpliciter, & ſpectatis omnibus, eſt æqualiter Deo injurioſus; ſicut ſubmiſſio Chriſti domini in Crucifixione ſolum ſecundum quid, ſeu ſpectato tantum modo ſubmiſſionis, major eſt ſubmiſſione ejuſdem per genuflexionem; utraque tamen ſubmiſſio, utpote infiniti valoris ex dignitate Perſonæ ſatisfacientis, ſpectatis omnibus, eſt æqualis. Sic complexum ex Deo, & Angelo ſimpliciter, & ſpectatis omnibus non eſt majus complexo ex Deo, & homine; quamvis illud ſit majus ſecundum quid, hoc eſt ſpectato tantum Angelo relate ad hominem; ſic etiam ſi dentur duæ quantitates infinite longæ, quarum una ſit bipalmaris ſecundum latitudinem, altera palmaris, illa eſt major ſecundum quid, non ſimpliciter; cum utraque æquivaleat corpori immenſo; & eodem pacto peccatum gravius meretur graviorem pœnam ſolum ſecundum quid, non ſimpliciter, ſi verum eſt, quod cuivis mortali omnis pœna debeatur; ſicut cuivis merito Chriſti debetur omne præmium.

Ad Confir. Sicut plures actiones meritoriæ Chriſti domini, vel plurium humanitatum aſſumptarum ſunt magis ſatisfactoriæ ſolum extenſive, materialiter, & ſecundum quid, non vero intenſive, formaliter, & ſimpliciter; ita plura peccata ſunt magis injurioſa Deo ſolum extenſive, & ſecundum quid; Sic in phyſicis plures infinitates hominum ſunt quid majus ſolum materialiter, & extenſive, quam una infinitas, non vero formaliter & ſimpliciter.

X. Objic. 2. cum Scotiſtis: Peccati gravitas conflatur ex finita entitate actus, & infinita majeſtate Dei offenſi; ergo peccati gravitas non eſt infinita ſimpliciter. Prob. conſequentia, quia quod conflatur ex finito, & infinito, non eſt infinitum ſimpliciter, ſed ſecundum quid, ut linea infinita ſolum ſecundum longitudinem.

Confir. Si peccatum eſſet infinitæ gravitatis, deberet moraliter informari ab infinita Dei dignitate; atqui dignitas infinita non eſt forma moralis, ſed purus terminus offenſæ; ergo peccatum non eſt gravitatis infinitæ. Prob. min. ſi dignitas divina eſſet forma moralis offenſæ, denominatio offenſæ conſtitueretur per hanc formam; unde Deus odio habens offenſam odio haberet ſe ipſum, tamquam conſtitutivum offenſæ, cum non poſſit odio haberi conſtitutum, quin odio habeantur conſtitutiva. Adde, quod Deus magis odio haberet ſe ipſum, quam peccatum; quia propter quod unumquodque tale, & illud magis: ergo ſi peccatum odio habetur a Deo propter infinitam dignitatem offenſam, a fortiori iſta odio haberetur.

Reſp. Reccurrere inſtantiam meritorum Chriſti domini, quæ in communiſſima ſententia ſunt infiniti valoris, quamvis conflentur ex entitate finita actus, & infinitate Perſonæ operantis. Quare nego conſequentiam. Adprobat. Quando pars infinita continet eminenter, ſeu æquivalenter partem finitam, tunc quod conflatur ex finito, & infinito, eſt ſimpliciter infinitum, ſicut complexum ex Deo, & Creatura eſt quid ſimpliciter infinitum, & linea infinita quia æquivalet quantitati immenſæ, ideo eſt

quantitas ſimpliciter infinita: gravitas peccati deſumpta ex dignitate Perſonæ, cum ſit infinita, continet æquivalenter gravitatem deſumptam ex objecto, & circumſtantiis, & ideo gravitas peccati eſt ſimpliciter infinita, quamvis actus phyſice ſit limitatus.

Ad Confir. nego min. ad probationem nego ſequelam; ſicut enim Deus odio habens comeſtionem prohibitam non odit prohibitionem, ſeu divinam Legem prohibentem, a qua conſtituitur denominatio prohibiti; & qui amat pœnam æqualem culpæ, non amat culpam, a qua conſtituitur denominatio iſthæc æqualis; ita Deus odio habens offenſam conſtitutam formaliter a dignitate divina, non odit divinam dignitatem; Et ratio eſt, quia odit offenſam denominative, non quidditative, ſeu conſtitutive; hoc eſt odit actum peccatoris, qui denominatur offenſa, non tamen odit omnia conſtitutiva offenſæ.

Ad id, quod additur, ſicut propter prohibitionem odio habetur comeſtio prohibita, nec proinde magis odio habetur lex prohibens; ſicut etiam propter vinum homo eſt ebrius, nec proinde vinum eſt magis ebrium; ita odio habetur offenſa propter dignitatem perſonæ offenſæ, nec proinde hæc magis odio habetur. Ratio eſt, quia illud axioma habet locum, quando idem prædicatum convenit utrique extremo: v. g. quia prædicatum amabilis convenit tam medio, quam fini, qui amat medium propter finem, a fortiori amat finem: contra vero quia prædicatum odibilis convenit comeſtioni prohibitæ, non tamen prohibitioni; (ſicut prædicatum ebrii convenit homini, non vino) ideo non ſequitur, quod qui odit comeſtionem propter prohibitionem, a fortiori odio habeat ipſam prohibitionem: ita in caſu noſtro.

XI. Objic. 3. Peccatum eſt malum peccatori, quia privat illum bono debito; & eſt malum, ſeu injurioſum Deo, quia privat Deum bono, ſeu honoratione debita; ergo tanta eſt injuria irrogata Deo, quanta eſt honoratio illi debita; ſicuti tanta eſt malitia peccati relate ad peccatorem, quantum eſt bonum, quo privat illum; atqui honoratio debita Deo a Creatura non eſt niſi finita, cum non poſſit Creatura ponere honorationem infinitam, & nemo teneatur ad impoſſibile: ergo injuria in peccato non eſt niſi finita.

Confir. Si ratione formæ teneret hæc argumentatio, quo Perſona offenſa eſt dignior, eo gravior eſt offenſa; ergo ſi Perſona ſit infinitæ dignitatis, offenſa eſt infinitæ gravitatis; ſequeretur quod etiam offenſa venialis ſit infinita; quia eo eſt gravior, quo perſona leviter offenſa eſt dignior; Sic donum a Perſona infinite digna eſſet infinitæ æſtimabilitatis; & viſio objecti infiniti eſſet infinita: ergo argumentum calculatorium non infert, niſi ſuperioritatem ordinis in peccato.

Reſp. Si verum eſſet, quod gravitas peccati menſuretur ab honoratione debita Deo, ſequeretur, quod poſſet Creatura ſatisfacere condigne pro mortali, quia poteſt Creatura ponere honorationem Deo debitam, commenſuratam dehonorationi poſitæ per peccatum: quare ſicut injuria irrogata Regi moraliter non commenſuratur cum honoratione debita Regi; ita injuria irrogata Deo non commenſuratur cum honoratione illi debita: & ratio eſt, quia honor eſt in honorante, offenſa in offenſo: & ideo honor, & inhonoratio non coæquantur. Hinc injuria ſolum menſuratur a dignitate offenſi, & a malo, quod vult offendens illi irrogare deprimendo ejus dignitatem: unde mortale eſt infinitæ gravitatis.

In forma tranſmitto primam partem antecedentis, quod ſcilicet peccatum ſit malum peccatori præciſe, quia privat illum bono debito: diximus enim in de Gratia, quod peccati malitia non conſiſtit in negativo, ſeu in carentia reſtitutionis debitæ, ſed in poſitivo malo voluntatis, ſicut error in poſitivo malo intellectus. Diſtinguo tamen ſecundam partem antecedentis, peccatum eſt injurioſum Deo, præciſe quia privat honoratione debita, nego: quia privat ea honoratione, ponendo inhonorationem indebitam, & deprimendo affective ejus dignitatem infinitam, conc. antecedens, & nego conſequentiam. Si peccatum ideo præciſe eſſet Deo injurioſum, quia privat illum honoratione debita, ſequeretur, quod non peccaret, qui peccat, pro quando non tenetur ponere ullam honorationem, ſed poſſet licite ludere, vel dormire: Quare ideo homo peccat, non ſolum quia privat Deum honoratione aliquando debita, ſed etiam quia ponit inhonorationem poſitivam indebitam, tollendo a Deo affective rationem ultimi finis, quam reponit in Creatura ſupra Deum amata. Hæc autem inhonoratio erga Perſonam infinitæ dignitatis non poteſt non eſſe gravitatis infinitæ in linea injuriæ.

Ad Confirm. Argumentum illud calculatorium non tenet vi formæ, ſed concludit in caſu noſtro vi materiæ, in qua procedit; propterea infinitatem in peccato non oſtendimus vi ſolius argumenti calculatorii, ſed ex illo communi effato, Offenſa eſt in offenſo, ut honor, & ſatisfactio in honorante, & ſatisfaciente, a quibus arithmetice ea menſurantur: Cujus ratio a priori eſt, quia ſicut per offenſam deprimitur dignitas offenſi, ita per ſatisfactionem deprimitur dignitas ſatisſacientis; unde utrobique calculatio procedit arithmetice; quod etiam evincit paritas offenſæ realis, quæ menſuratur a re, quæ ſubripitur; ergo etiam offenſa perſonalis arithmetice menſuratur a dignitate offenſi, quæ ſubripitur affective; contra vero offenſa venialis, cum non ſit rigoroſe offenſa, nec contemptus dignitatis leviter offenſæ, non tanti æſtimatur, quanti dignitas leviter offenſa; ſicut viſio non tanti æſtimatur, quanti dignitas viſa; nec donum quanti dignitas donantis; & ideo hæc creſcunt ſolum geometrice ad Dignitatis incrementum.

XII. Objic. 4. Si mortale eſſet infinitæ gravitatis, mereretur omnem pœnam tum intenſive, tum extenſive infinitam; ſequela non videtur admittenda, utpote contra communiſſimum ſenſum; ergo non eſt gravitatis infinitæ. Major patet tum paritate meritorum Chriſti, quibus debetur omne præmium; tum quia infinitum in una linea eſt æquivalenter infinitum ſimpliciter, & in omni linea. Min. prob. ſi mortale mereretur omnem pœnam, non eſſet ſuperabundans Chriſti ſatisfactio (de qua dicitur in Scripturis: *Copioſa apud eum Redemptio. Empti pretio magno. Non ſicut delictum, ita & donum.*) & ratio eſt, quia ſicut peccatum meretur omnem pœnam poſſibilem, ita meritum Chriſti omne præmium; unde tam peccatum mereri poſſet, ne ſatisfactio Chriſti applicetur peccatori, quam meritum Chriſti mereri poſſet, ne peccatum tollatur, atque adeo invicem ſepelirentur.

Neque dicas, quod Chriſti ſatisſactio ſit ſuperabundans, quia eſt in ordine ſuperiori, eo quod ſit ſubmiſſio, ac depreſſio effectiva dignitatis verbi, peccatum vero ſit depreſſio Dei affectiva. Nam ſaltem ſatisfactio Chriſti non eſſet ſuperabundans relate ad Chriſticidium, quod eſt offenſa Dei effectiva denominative, & in natura aſſumpta, non ſecus ac ſatisſactio Chriſti eſt depreſſio verbi effectiva denominative, & in natura aſſumpta.

Confir. 1. Si peccatum meretur omnem pœnam, meretur etiam, quod careamus Redemptore; unde plus meruiſſet peccatum, quam Chriſtus; Nam Chriſtus non meruit nobis ſe ipſum; peccatum vero meruiſſet nobis carentiam Chriſti. Secundo peccatum mereretur, ne acceptentur a Deo merita Chriſti, & ſic demeritum peccati prævaleret meritis Chriſti. Denique ſequeretur, quod peccatum, utpote malum infinitum, non poſſet a Deo permitti.

Reſp. Mortale de facto in inferno puniri pœna finite intenſa, & æterna; ita ut finita intenſio reſpondeat gravitati peccati finitæ in ratione malitiæ, & converſionis ad Creaturas; æternitas vero reſpondeat gravitati infinitæ in ratione injuriæ, & averſionis a Deo; dicitur enim Apocal. 18. *Quantum glorificavit ſe, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.*. Utrum autem mortale mereatur omnem pœnam etiam infinite intenſam? (quæ tamen infligatur, vel quia ut docet Angel. loc. cit. eſt impoſſibilis, vel quia juxta commune Theologorum axioma Deus ex ſua benignitate ſemper punit citra condignum) Problema eſt habens utrinque graves DD., & fundamenta. Quod mortali omnis pœna debeatur, docent expreſſe Lumb., Godoy, Bernal., Aldret., Almain., Pariſienſ., & implicite idem docent, ut notat Godoy, quotquot cum Cajet., Medin. Alvar., & aliis Thomiſt. ex Angelico docent, peccatum eſſe gravitatis infinitæ; Et ratio eſt, tum quia Deus poteſt exigere a peccatore quamcunque ſubmiſſionem cruciativam acerbiorem, & diuturniorem in infinitum, ut diximus Art. ſuper.; tum etiam quia pœna æterna peccato debita major eſt quavis pœna finita in infinitum, tum intenſive, tum durative: atque adeo ſi mortali debetur pœna æterna, a fortiori debetur pœna ſyncategorematice infinita tum ſecundum intenſionem, tum ſecundum durationem, atque adeo omnis pœna. Alii vero putant, mortali ſolum deberi pœnam æternam ob infinitam gravitatem intrinſecam, non tamen pœnam infinite intenſam: ſicut merito Juſti ob infinitatem extrinſecam divinæ munificentiæ debetur de condigno gloria æterna, non infinite intenſa: ſic meritis mere naturalibus Chriſti domini debetur præmium infinitum naturale; non vero præmium ſupernaturale, ut notat Godoy n. 79. juxta dicta a nobis in demerito q. 1. ar. 2. ex D. Tho. 1. 2. d. 109. ar. 7. quod ſcilicet meritum, & præmium debent eſſe in eodem or-

Digitized by Google

ordine; ſic etiam, ſi Juſtus haberet gratiam infinite intenſam, mereri poſſet de condigno infinitam gloriam, non tamen unionem hypoſtaticam; quare licet infinitum phyſicum, quod eſt in una linea infinitum, eſſet infinitum ſimpliciter, & in omni linea; infinitum tamen morale ſicut poteſt eſſe infinitum ſolum moraliter, & non phyſice, ita videtur poſſe eſſe infinitum in una tantum linea; unde peccatum, quod eſt infinitum ſolum in ratione injuriæ, poterit mereri pœnam infinitam in una tantum linea, nempe æternam, non vero infinite intenſam; quamvis meritum Chriſti, quod ex multiplici capite eſt infinitum, ut dicemus quæſt. ſequenti, mereatur præmium æternum ſimul, & infinitum.

XIII. Equidem primam ſententiam cenſeo probabiliorem, quæ immerito dicitur eſſe contra ſenſum communiſſimum, cum a tot gravibus DD. doceatur, & ab ipſo Suar. qui eſt in oppoſita ſententia, vocetur probabilis diſp. 7. de pecc. ſect. 7. n. 11. Conſtat enim magis arduum eſſe explicare, quod mortale mereatur pœnam æternam, ut docet fides, quam explicare, quod mereatur omnem pœnam, poſito quod mereatur æternam.

In forma: tranſmitto majorem, & nego minorem: ad probationem dico, Chriſti ſatisfactionem eſſe ſuperabundantem, quippe quæ eſt in ordine ſuperiori, cum ſit depreſſio effectiva dignitatis divinæ, peccatum vero ſolum affectiva; in morali autem æſtimatione præſtat una tantum ſatisfactio effectiva, v. g. Regis, plurimis offenſis Regiis mere affectivis; quare ſicut unus Angelus ob ordinis ſuperioritatem præſtat infinitis corporibus, ita una Chriſti ſatisfactio infinitis peccatis: Neque eſt novum, quod duo ſint in eodem ordine divino, & tamen diverſimode in tali ordine reponantur; nam tam Deus eſt infinite ſanctus, quam Chriſti humanitas; Deus tamen præſtantiori modo participat ſanctitatem infinitam per identitatem, quam Chriſti humanitas per ſolam unionem cum illa; ſic operationes Dei, & operationes humanitatis Chriſti longe diverſam habent infinitatem; ſic actus Chriſti naturales meritorii, & actus ſupernaturales diverſam infinitatem habent in ratione meriti, cum illi mereantur præmium infinitum duntaxat naturale, iſti vero omne omnino præmium; ſic in humanis ab eadem dignitate regia diverſimode informatur moraliter ſatisfactio Regis, & offenſa Regi irrogata; ergo dignitas divina poteſt etiam diverſimode informare Chriſti ſatisfactionem, & offenſam infinitam, adeo ut illa ſit in ordine ſuperiori, & præſtet omnibus offenſis. Unde ſit, non poſſe demeritum peccati impedire quominus ſatisfactiones Chriſti applicentur peccatori; eo quod peccati demeritum, utcunque ſit infinitum, eſt tamen in ordine inferiori ad Chriſti merita, & ſatisfactiones.

Ad id, quod additur de Chriſticidio, Dico primo ſatisfactionem, ceteris paribus, præſtare offenſæ, v. g. ſatisfactio Regis effectiva præſtat offenſæ regiæ effectivæ; atque adeo ſatisfactio verbi effectiva in natura aſſumpta præſtat offenſæ Dei effectivæ, quæ pariter fiat in natura aſſumpta, hoc eſt Chriſticidio. Quare ſicut per adverſarios unum mortale præſtat infinitis ſatisfactionibus creatis ob meram ordinis ſuperioritatem, quamvis utriſque competat infinitas ſolum extrinſeca; ita una Chriſti ſatisfactio præſtat infinitis Chriſticidiis ob ordinis ſuperioritatem, quamvis utriſque competat infinitas intrinſeca.

Deinde adverto cum Martinon. n. 68. quod actus externus juxta dicta in de merito, non addat actui interno novum meritum, aut demeritum, niſi forte per accidens ratione novi actus interni; propterea Chriſticidium de ſe non eſt magis demeritorium, nec peccatum gravius, quam mera voluntas interna occidendi Chriſtum, quæ eſt offenſa mere affectiva: contra vero in Chriſto domino etiam ſolus actus internus, quo *tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem, & hoſtiam Deo*, ut dicitur Eph. 5., eſt ſubmiſſio verbi effectiva; cum enim omnes actiones ſint ſuppoſitorum, etiam per hunc actum internum ipſa Perſona verbi humiliavit, & exinanivit ſemetipſam, quamvis non formaliter, ſed denominative, & in natura aſſumpta. Quare quælibet Chriſti ſatisfactio, etiamſi fiat per ſolum actum internum, cum ſit effectiva, præſtat Chriſticidio, quod de ſe non eſt gravius, quam offenſa Dei affectiva.

Ad 1. Confir. concedo quod peccatum mereatur carentiam Redemptoris; unde ex ſola Dei benignitate, qui, ut dicitur Joelis 2. *Præſtabilis eſt ſuper malitia*, nos redempti ſumus. Concedo etiam quod Chriſtus non meruerit ſe ipſum; At non proinde demeritum peccati prævalet meritis Chriſti, quandoquidem Chriſtus ſemetipſum non meruit, non quia non meruit omne præmium poſſibile, ſed quia hoc præmium erat ſibi impoſſibile; cum principium meriti non ca-

Digitized by Google

eadat ſub meritum; quamvis autem ſe ipſum non meruerit, poterat tamen mereri infinitas alias uniones hypoſtaticas aliis.

Ad 2. Si ſupponatur doctrina plurium Recentiorum cum Vadingo, quod merita Chriſti exigant infruſtrabiliter a Deo acceptari in ordine ad præmium, ad quod a Chriſto diriguntur, non ſequitur quod peccatum merens omnem pœnam poſſibilem mereri etiam debeat, quod merita Chriſti non acceptentur a Deo; cum hujuſmodi pœna in hac ſententia ſupponatur impoſſibilis. Quod ſi ſupponamus cum communiori, merita Chriſti illud non exigere infruſtrabiliter, concedo, quod peccatum mereatur, ne merita Chriſti acceptentur in ordine ad applicandas nobis ſuas ſatisfactiones; & quod ſolum ex divina miſericordia in ordine ad hunc effectum acceptentur: Neque hinc ſequitur quod demeritum peccati præſtet meritis Chriſti; qui ideo non meretur quod infruſtrabiliter ſua merita acceptentur a Deo, quia ſicut non poteſt ſub meritum cadere principium meriti, ita nec acceptatio proprii meriti.

Ad ultimam recurrit paritas meritorum Chriſti, quæ quamvis infinite digna, & amabilia, non per hoc ſunt neceſſario amanda, & ponenda a Deo, quia habent infinitatem ſolum moralem, non phyſicam; ergo pariter peccatum, quia habet infinitam odibilitatem, & malitiam ſolum moralem, non phyſicam, non per hoc neceſſario excluditur, quin poſſit a Deo permitti. Adde, quod licet peccatum etiam veniale, utpote malum morale, non poſſit amari a Deo, at permiſſio peccati, utpote bona, & melior quam ejus carentia, relate ad univerſum, non ſolum poteſt a Deo amari, ſed etiam neceſſitatur moraliter Deus ad illam ponendam, ut diximus qu.2. propter majus bonum Redemptionis, quod provenit ex culpa: adeo ut Eccleſia canat, *O felix culpa.*

QUÆSTIO V.

Utrum Satisfactio & Meritum Chriſti Domini fuerit valoris infiniti, & ſuperabundans?

I. CErtum eſt ex Triden. ſeſſ. *6.* c. *6.* Chriſtum dominum meruiſſe, ac pro culpis noſtris ſatisfeciſſe: Indubitatum etiam eſt, Chriſtum de facto meruiſſe in actu ſecundo præmium finitum, & ſatisfeciſſe pro culpis finitis; Et ratio eſt, quia non niſi præmium finitum fuit illi a Deo promiſſum, & ſolum pro culpis finitis omnium hominum uſque ad diem Judicii futurorum ejus ſatisfactio fuit acceptata; conſtat autem ex dictis in de merito, quod ut poſſit operatio meritoria condigne mereri in actu ſecundo præmium aliquod, requiratur divina promiſſio; ſicuti etiam ut poſſit ſatisfactio extinguere culpam alienam, debet pro illa acceptari ab offenſo; nemo enim tenetur, ſecluſo pacto, aut dare præmium, aut cedere juri ſuo, etiamſi alius offerat obſequium, vel pretium æquivalens; & a fortiori Deus, qui poteſt quodcunque obſequium a Creatura, & ab ipſa etiam Humanitate aſſumpta exigere, ut ſibi debitum multis titulis. Denique certum eſt, quod Chriſtus dominus pro omnibus omnino hominibus ſuas ſatisfactiones obtulerit, ut conſtat ex proſcriptione ultimæ Theſis Janſenii dicentis; *Semipelagianum eſt, Chriſtum pro omnibus omnino mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe;* Quamvis enim non pro omnibus fuderit ſanguinem quoad efficaciam, fudit tamen quoad ſufficientiam pro omnibus, atque adeo etiam pro reprobis, quatenus ſi per ipſos non ſtaret, quominus ſibi ſacramenta, Paſſionis inſtrumenta applicentur, etiam ipſis remitterentur peccata, & ſalvarentur.

Dubitatur ſolum, Utrum Chriſti operationes fuerint infiniti valoris in actu primo tum in linea meriti, tum in linea ſatisfactionis; adeo ut potuerint quodvis præmium ſyncategorematice infinitum condigne mereri, ſi promitteretur; & pro culpis ſyncategorematice infinitis ſuperabundanter ſatisfacere, ſi pro iis acceptarentur?

II. Dico equidem, operationes honeſtas Chriſti domini fuiſſe in actu primo infiniti valoris ad ſatisfaciendum, & merendum. Ita communiſſime Theolog. apud Suar. d. 4. ſect. 4. contra Duran., Med., Gabr. & contra Scotum, qui juxta ſua principia negat operationibus meritoriis, & ſatisfactoriis quamcunque virtutem independenter ab acceptatione divina, & quia Deus acceptavit merita Chriſti relate ad præmium finitum, ideo dicit merita Chriſti fuiſſe valoris finiti. Sed communiter Theologi docent, Acceptationem divinam, & ordinationem ad præmium non requiri ad actum primum meriti, ſed ad actum ſecundum: unde quamvis merita Chriſti in actu ſecundo fuerint valoris finiti, quatenus de facto finitum præmium meruerunt; non proinde fuerunt fi-

niti

niti valoris in actu primo, de quo ſolum eſt controverſia.

Prob. 1. ex Scripturis: dicitur enim Cor. 6. *Empti eſtis pretio magno*: ergo meritum, & ſatisfactio Chriſti fuit valoris infiniti, & ſuperbundantis pro quavis culpa. Prob. conſequentia, quia ſi juxta ſententiam Scoti Satisfactio Chriſti eſſet finita, quia menſuratur ab acceptatione Dei, ſequeretur, quod tantus eſſet ejus valor, quanta eſt gravitas, & multitudo culparum, pro quibus acceptatur: ergo ſatisfactio Chriſti non fuiſſet pretium magnum, ſed æquale; cum autem ſit magnum, dicendum, eſſe valoris infiniti, & ſuperabundantis, cum non habeat, unde limitetur.

Confir. Authoritate Clem. VI. in Extrav. *Unigenitus*, ubi docet, non eſſe timendum, quod Theſaurus ſatisfactionum Chriſti Eccleſiæ relictus exhauriatur per quantamcunque remiſſionem culparum, & infuſionem gratiarum, quia (inquit Pontifex) *Infinita ſunt Chriſti merita*: & inferius addit, Chriſtum dominum non effudiſſe guttam ſanguinis modicam; quæ tamen propter unionem ad verbum pro redemptione humani generis ſuffeciſſet: quod etiam docuit Anſel. cap. 14. dicens: *Poteſt Chriſti ſatisfactio ſufficere ad ſolvendum pro peccatis totius mundi, pluſquam in infinitum*. Quod ſi valor ſanguinis Chriſti non fuiſſet infinitus, ſed menſuraretur ab acceptatione divina, non eſſet verum, quod modica gutta ſufficeret ad Redemptionem, ſed requireretur integra paſſio, & mors Chriſti domini, quia juxta omnium Theologorum ſententiam, integra paſſio, & mors fuit oblata a Chriſto, & a Deo acceptata in ſatisfactionem adæquatam. Tannerus poſita hac definitione Clem. VI., cenſet temerariam eſſe ſententiam oppoſitam. Sed ab his cenſuris abſtinendum; cum Sacra Congregatio Pauli V. juſſu declararit, immunem eſſe a Cenſuris Doctrinam Scoti, præceperitque librorum cenſoribus, ne unquam typis prohiberent, quod certe conſtaret e Scoto depromptum. Et quamvis verum ſit, quod docet Maſtrius, Scotum hac in re non recedere a ſententia communiſſima, cum ſolum velit merita Chriſti fuiſſe finita in actu ſecundo, non in actu primo; adhuc a cenſuris abſtinendum, quia Innoc. XI. poſt propoſitiones illas damnatas, in virtute Sanctæ obedientiæ præcepit, ne propoſitiones, quæ inter Catholicos controvertuntur, ulla cenſura, aut nota inurantur.

III. Prob. 2. Concluſ. iiſdem rationibus, quibus oſtendimus infinitam peccati gravitatem; Et primo a poſteriori, quia qualibet cauſa continens effectus ſyncategorematice infinitos eſt categorematice infinita; atqui Chriſti ſatisfactio continet effectus ſyncategorematice infinitos, nempe extinctionem reatus culparum non tot, quin plurium; ergo eſt valoris categorematice infiniti. Minor patet tum ex definitione Clem. VI., tum ex communi ſenſu PP., & locutione Scripturarum; dicitur enim Eſai. 1. *Si fuerint peccata veſtra, ut coccinum, quaſi nix dealbabuntur*; ubi ly, *ut coccinum*, dicitur emphatice, ut PP. interpretantur, & ſit ſenſus, quod peccata ut ut multa, & gravia, per pœnitentiam vi ſatisfactionum Chriſti deleantur.

Deinde ratio a priori eſt, quia juxta commune effatum *Actiones ſunt ſuppoſitorum*, adeo ut magis tribuantur ſuppoſito operanti ut quod, quam naturæ operanti ut quo; ſic in divinis Pater v. gr. dicitur generare, non natura divina; quamvis principium *quo*, juxta celebriorem ſententiam, ſit ſola Natura divina; ergo actiones humanæ Chriſti principalius ſunt Verbi, quam Humanitatis operantis ut *quo*, & inſtrumentaliter: ut proinde a Dionyſio appellentur Theantricæ, ſeu *Dei viriles*, & a Damaſc. Divinæ, ſeu deitate perfuſæ; ergo in ordine ad merendum, & ſatisfaciendum illam æſtimabilitatem habent, quam habet verbum principaliter operans, atque adeo infinitam. Prob. conſequentia, quia actio ſuam æſtimabilitatem ſumit a præcipua ejus circumſtantia, quæ eſt circumſtantia perſonæ, ut proinde damnata ſit a Pio V. & Greg. XIII. propoſitio XX. Baii dicentis: *Opera juſtitiæ, & temperantiæ, quæ Chriſtus fecit, ex dignitate Perſonæ non traxerunt majorem valorem*; ergo, ſi operationes ſint a Perſona infinite digna, infinitam habent æſtimabilitatem; cum in morali æſtimatione tanti fiat operatio, quanti dignitas operantis.

Confir. ex Vaſq. diſt. 6. Quia idem actus phyſice invariatus ex diverſa circumſtantia perſonæ poteſt variari moraliter: v. g. idem actus fidei ſupernaturalis, ſi fiat a peccatore, non eſt meritorius vitæ æternæ; ſecus vero ſi a juſto: ergo actus procedens a ſuppoſito divino eſt infinite meritorius, & ſatisfactorius. Prob. conſeq. quia quoties idem actus phyſice invariatus a nova forma morali haurit novam æſtimabilitatem a forma morali infinita, haurit æſtimabilitatem infinitam; Nam ſicut poteſt moraliter mutari, quin mutetur phyſice, ita poteſt mo-

rali-

raliter infinitari, quin phyſice infinitetur.

IV. Objic. 1. Dignitas Verbi infinita non transfundit moraliter ſuam dignitatem infinitam in operationes Chriſti domini, cum limitetur ab unione hypoſtatica limitata; ſicut communius docent, infinitam Dei dignitatem non deſcendere ſecundum ſe totam ad gravificandam Dei offenſam, ſed limitari a cognitione limitata; ergo operationes Chriſti domini non ſunt dignitatis infinitæ.

Reſp. quamvis poſſet Dei offenſa limitari a cognitione, non per hoc valore operationis Theantricæ limitari poteſt ab unione hypoſtatica limitata. Diſparitas eſt, quia ſi ſupponatur mortale eſſe finitæ gravitatis, & non informari moraliter a Deo offenſo, eo ipſo offenſa reſpicit Deum, ut terminum, & objectum, quod de ſe poteſt varias cognitiones ſpecificare ratione diverſi influxus, & ſic ratione diverſæ cognitionis terminare diverſos ſpecie actus voluntatis, qui non aliam habeant infinitatem, niſi extrinſecam, & terminativam, ut cognitiones: At in caſu noſtro dignitas verbi ſatisfacientis non ſe habet ut objectum, ſeu forma moralis extrinſeca, ſed ut forma moralis intrinſeca, quæ nullatenus poteſt limitari ab unione hypoſtatica phyſice finita; cum enim forma identificetur adæquate cum effectu formali, quem conſtituit, implicat formam eſſe infinitam, & effectum formalem non eſſe pariter infinitum.

Quod autem dignitas verbi ſit forma moralis intrinſeca relate ad operationes Chriſti, patet, quia in morali æſtimatione operationes ſunt ſuppoſitorum; & quamvis Verbum non influat immediate in operationes humanitatis, adhuc iſtæ operationes dicuntur eſſe Verbi principaliter operantis per voluntatem humanitatis, tamquam per aliquid phyſice ſuum; ſicut licet ſolus pennicillus concurrat immediate in picturam, & Ars, quæ eſt in intellectu pictoris concurrat mediate, nobilitas, & excellentia picturæ tribuitur potius arti principaliter concurrenti, quam pennicillo concurrenti inſtrumentaliter.

V. Objic. 2. Si operatio Chriſti hauriret dignitatem infinitam a Perſona Verbi, ſequeretur, quod productio vermis facta a Deo eſſet pariter infinite digna ob infinitam dignitatem Dei producentis, imo ipſe vermis eſſet infinite dignus.

Confirm. quia etiam ſomnus, & alia operatio naturalis, vel indifferens Chriſti domini eſſet infinite digna, & infinite meritoria, quod nemo dixerit.

Reſp. Si loquamur de Decretis divinis, ſeu de voluntate producendi vermem, proculdubio ſunt infinite digna; ſi vero de ipſa productione vermis, cum ipſo verme identificata, incapax eſt, ut denominetur ſancta, & digna a ſanctitate, & dignitate Dei producentis vermem. Solum enim actio libera, & honeſta capax eſt hujus denominationis; productio autem vermis non eſt ipſa actio libera divina, ſed terminus divinæ voluntatis, & ideo denominari non poteſt ſancta, & infinite digna intrinſece, ſed ſolum extrinſece, quatenus dicit habitudinem ad Deum producentem; ſicuti in Rege voluntas equitandi habet dignitatem Regiam, Equus vero Regius non habet dignitatem Regiam, niſi extrinſece per habitudinem ad Regem, qui illo utitur ad equitandum.

Ad Confirm. Nec operationes Chriſti non liberæ, ut ſomnus, nec operationes liberæ moraliter indifferentes, (hoc eſt neque honeſtæ, neque inhoneſtæ) poſſunt eſſe meritoriæ, quia ad meritum eſſentialiter requiritur libertas, & honeſtas actus; unde ſolum extrinſece dignificantur a Verbo.

Objic. 3. Si dignitas, & Sanctitas Verbi tribueret operibus Chriſti valorem infinitum ad merendum, & ſatisfaciendum, ſequeretur 1. quod actus naturales honeſti eliciti a Juſto dignificarentur a gratia habituali, & eſſent meritorii vitæ æternæ. Secundo, quod Juſtus præditus gratia ut 8. eliciendo actum remiſſum haberet meritum ut 8. unde magis mereretur actu remiſſo, qui habet gratiam intenſam, quam actu intenſo, qui habet gratiam remiſſam; quod videtur falſum, & contra illud Scripturæ, *Reddet unicuique juxta opera ſua*. 3. quod vilitas, & indignitas Perſonæ operantis redderet operationes malas magis demeritorias; unde majus eſſet demeritum peccatoris ſceleſtiſſimi, quam non peccatoris, in hypotheſi, quod idem peccatum committant, quod nemo dixerit.

Reſp. Nego 1. ſequelam, meritum debet eſſe in eodem ordine, ac præmium, & ideo actus naturales tam juſti, quam ipſius Chriſti non exigunt præmium ſupernaturale. Sed tranſmiſſo quod operationes naturales Chriſti poſſent dignificari a ſubſiſtentia divina ad meritum ſupernaturale, non per hoc operationes naturales juſti dignificarentur a gratia habituali ad merendum præmium ſupernaturale. Diſparitas eſt, quia, ut notat

Amic.

Digitized by Google

Amic. n. 80., Suppoſitum Verbi etiam relate ad operationes naturales Chriſti eſt Principium *quod*, & ideo illas dignificat: contra vero gratia in juſto non eſt principium operationum naturalium, ſed ſupernaturalium tantum, ad quas influit per habitus ſupernaturales; & ideo gratia ſolum actus ſupernaturales dignificat ad præmium ſupernaturale.

Ad 2. Verum eſt ex D. Thom. quod opera Juſti habentis majorem gratiam, ceteris paribus, ſint magis meritoria; quia gratia in ordine ſupernaturali tenet locum naturæ exigentis habitus infuſos tamquam potentias, & proprietates; Cum autem natura ſe transfundat in operationes ſuas, ideo pro exceſſu bonitatis in tali natura inducitur in operationem major æſtimabilitas. Utrum autem habens gratiam v. g. ut 8. per quemvis actum remiſſum mereatur augmentum gratiæ ut 8., adeo ut dignificetur arithmetice meritum a gratia præexiſtente? Varia varii apud Lugo diſt. 6. ſect. 2. Lumb. nu. 538. & Gonetus putant, Gratiam dignificare actum juxta conatum phyſicum, quem pro libito exhibet voluntas, cui ſubditur. Equidem transmitto, quod habens gratiam ut 8. per actum remiſſum mereatur ſolum v. gr. gratiam ut 4., nempe dimidium gratiæ præhabitæ, & habens gratiam ut 4. per conſimilem actum mereatur augmentum gratiæ ut 2., atque adeo cum porportione ſolum geometrica; Cum hoc tamen ſtat, quod ſi juſtus haberet gratiam infinitam, meritum cujuſcunque actus eſſet infinitum, quia dimidium infiniti eſt etiam infinitum; unde actus Chriſti dignificatus a Verbo eſt infinite meritorius.

Ad illud Scripturæ, *Reddet unicuique juxta opera ſua*, Reſpondet Lugo, ſenſum eſſe, quod Deus non reſpiciat opera nude ſumpta, ſed prout hic & nunc a gratia dignificantur ad præmium; unde eidem operi majus præmium confertur, ſi illud procedat ab habente gratiam intenſiorem.

Ad 3. Dico, duplicem dari vilitatem in creatura, alteram eſſentialem, quatenus relate ad Deum eſt qualibet creatura infinite vilis, alteram accidentalem, quam habet peccator ob ſua crimina: Vilitas ſubſtantialis creaturæ reddit offenſam Dei infinite gravem, non ſecus ac infinita dignitas Dei offenſi; Nam ſicut in phyſicis per idem habetur profunditas, & altitudo; ita in moralibus per eandem circumſtantiam habetur vilitas offendentis, & dignitas offenſi; iſta tamen vilitas ſubſtantialis non reddit alias operationes creaturæ infinite viles, & indignas; cum vilitas iſta ſit quid negativum; contra vero dignitas perſonæ infinitæ, cum ſit quid poſitivum complens principium operativum, & moraliter ſe transfundens in operationes, reddit illas infinite dignas.

Vilitas vero accidentalis, quam habet peccator, non reddit novum peccatum magis indignum, & demeritorium, quia non ſe habet ut natura relate ad operationes malas; gratia vero, quia ſe habet ut natura ſupernaturalis, quæ per ſuas potentias, hoc eſt per habitus infuſos, influit ad actus ſupernaturales, dignificat illos ad majus præmium. Neque dicas, quod ſicut per gratiam participamus naturam divinam, ita per peccatum naturam diaboli, juxta illud Jo. 8. *Vos ex Patre diabolo eſtis*; Nam diaboli natura non participatur realiter, ſicut participatur natura divina per gratiam; ſed metaphorice, per hoc quod imitemur operationes diaboli per peccatum.

VII. Ex dictis ſequitur 1. In hoc differre ſententiam catholicam ab hæreſi Janſenii admittentis etiam ſufficientiam ſanguinis Chriſti ad omnium redemptionem; quod Janſenius voluerit, ſanguinem Chriſti potuiſſe offerri, & acceptari pro omnibus, de facto tamen non fuiſſe oblatum, & acceptatum pro Reprobis; ſicut non fuit oblatus, & acceptatus pro Redemptione dæmonum; quamvis enim intuitu meritorum Chriſti dæmonibus collata ſit gratia ſufficiens ad non peccandum; non tamen ad reſurgendum. Verum Catholici docent, non ſolum pro Prædeſtinatis oblatam fuiſſe Chriſti paſſionem, ſed etiam pro Reprobis hominibus, quibus Chriſtus meruit etiam auxilia ad reſurgendum; dicente Apoſtolo: *Dedit ſemetipſum pro omnibus, ut nos redimeret ab omni iniquitate*. Hinc diximus de Gratia, etiam Parvulis decedentibus in utero matris Deum providiſſe de remedio ad ſalutem.

Sequitur 2. Non eſſe admittendam Scotiſtarum ſententiam putantium, meritum, ſicut etiam ſatisfactionem Chriſti a dignitate Perſonæ creſcere geometrice, atque adeo non eſſe ſimpliciter infinitum, ſed ſolum in ſuperiori ordine ad omnes offenſas. Ratio eſt, quia quod continet moraliter effectus ſyncategorematice infinitos, non ſolum eſt in ſuperiori ordine, ſed eſt etiam categorematice infinitum: atqui Chriſti ſatisfactio de ſe extinguit reatum culparum ſyncategorematice infinitum; ergo eſt categorematice infinita. Admittimus tamen ſen-

ten-

Digitized by Google

tentiam Scoti, juxta interpretationem Manſtrii, quod meritum Chriſti in actu primo ex dignitate Perſonæ creſcat arithmetice; quamvis enim de condigno, & in actu ſecundo meruerit præmium finitum, ob promiſſionem præmii finiti; de congruo tamen, ſeu in actu primo meritum eſt infinitum, quatenus ſi præmium infinitum promiſſum fuiſſet, illud condigne meruiſſet; & pro infinitis culpis condigne ſatisfeciſſet, ſi pro infinitis fuiſſet oblatum.

Sequitur 3. Satisfactionem Chriſti eſſe ſuperabundantem ad omnes culpas, quamvis mortale ſit infinitæ gravitatis; ſicut in omnium ſententia eſt ſuperabundans ad peccata infinita. Ratio eſt, quia modus, quo deprimitur Verbum in ſatisfactione, præſtat modo, quo deprimitur in offenſa; Cum ſatisfactio ſit depreſſio effectiva; peccatum vero affectiva. Nec mirum, quod duo ſint infinita, & in ordine ſupremo, atque adeo æqualia relate ad terminum, & ſimul ſint inæqualia in modo, quo terminum participant: Sic actus charitatis Chriſti præſtat actui miſericordiæ; & actus Chriſti ſupernaturalis actui naturali, quamvis omnes ſint infinite meritorii; ſic ſanctitas Dei præſtat ſanctitati Humanitatis Chriſti quoad modum; quatenus a Deo habetur per identitatem, ab humanitate per unionem. Et ratio a priori eſt, quia ſolus Deus eſt infinitus omni modo; infinitum vero, quod moraliter tantum participat infinitatem, quoad modum, quo participat divinam infinitatem, eſt limitatum; & ideo quoad hunc modum poteſt creſcere.

Sequitur 4. operationes Chriſti eſſe æque dignas, ſanctas, & Deo gratas, ac operationes Dei, imo ac ipſam perſonam Verbi; quamvis non ſint dignæ eodem modo; etenim Verbum eſt infinite dignum, & ſanctum per ſanctitatem infinitam identificatam; merita vero, & ipſa humanitas Chriſti, ſunt infinite digna, & ſancta per eandem Verbi ſanctitatem communicatam, & participatam. Unde quoad modum, quo ſanctificantur, habent limitationem, non vero quoad ipſam ſanctitatem.

Sequitur 5. Singulas Chriſti operationes fuiſſe æque dignas, & meritorias in actu primo cujuslibet præmii poſſibilis, quamvis in actu ſecundo non niſi omnes ſimul fuerint a Deo acceptatæ relate ad præmium finitum; ut paſſim docent PP. tribuentes integræ paſſioni Redemptionem, juxta illud Iſ. 53. *Si poſuerit pro peccato animam ſuam, videbit ſemen longævum.*

Sequitur 6. Quid dicendum ſi duo Chriſti, alter peteret, quod Petrus moriatur & ſalvetur; Alter vero, quod Petrus vivat, & habeat opportunitatem ulterius merendi. Nonnulli apud Haunol. docent, ad divinam providentiam ſpectare, quod duo Chriſti non petant contraria: Alii docent, quod uterque in actu primo exigeret tale præmium; atque adeo ſolum de congruo, quin teneatur Deus illud conferre; ille tamen mereretur de condigno, cui Deus præmium promitteret, quin tamen poſſit Deus utrique ſimul Chriſto præmia illa oppoſita promittere.

Sequitur ultimò, Chriſtum non ſatisfeciſſe ut purum hominem, nec ut purum Deum, ſed ut Deum hominem; quia ut Deus fuit Principium *quod* ſatisfaciens; ut homo vero fuit principium *quo*: Neque hinc ſequitur, quod idem omnino Deus ſit ſatisfaciens, & cui ſatisfit; Nam Deus fuit ſatisfaciens ſolum per operationes humanitatis: unde ſatisfactio fuit ad alterum, imo etiam de rigore juſtitiæ, ut dicemus quæſt. ſequenti.

VIII. Dubitatur hic, An ſatisfactio, & meritum Chriſti ſint infiniti valoris non ſolum ratione perſonæ operantis, ſed etiam ratione rei oblatæ infinitæ? Negant Suar. d. 4. ſect. 4. Vaſq. diſt. 6. c. 2. Quia licet res oblata a Chriſto domino, nempe propria vita, fuerit infinite digna, actus tamen circa tale objectum fuit finitus, & ex modo tendendi limitatus: propterea ſicut oblatio Chriſti domini facta a B. Virgine, & a Simeone in templo non fuit valoris infiniti, ita nec oblatio propriæ vitæ facta a Chriſto domino.

Affirmat Amic. diſt. 6. ſect. 3. ex D. Tho. qu. 48. art. 3. ubi infinitatem ſatisfactionis Chriſti deducit etiam ex infinita dignitate vitæ Deo in ſatisfactionem oblatæ; præſertim quia PP. etiam ſuperabundantiam ſatisfactionis referunt tum ad dignitatem Perſonæ operantis, tum ad dignitatem Rei oblatæ. Ratio ex Amico eſt, quia ideo operatio Chriſti haurit infinitum valorem a Verbo, tamquam a Principio denificante, quia immediate conjungitur Humanitati unitæ Verbo, & ſic mediate unitur phyſice ipſi Verbo; atqui pariter eadem Chriſti operatio, qua offert Patri ſe ipſum, ſuam vitam, corpus, & ſanguinem, immediate unitur huic termino oblato, nempe Humanitati, quæ phyſice unitur Verbo; ergo hujuſmodi operatio infinite dignificatur tum a principio dignificante, tum a termino oblato infinito.

Con-

Confirm. Ad valorem ſatisfactionis, meriti, & ſacrificii a Chriſto oblati concurrit non minus perſona operans, quam res oblata; (quamvis perſona concurrat, ut principium quod, res vero oblata, ut terminus intrinſece conjunctus cum eadem operatione) ergo ſi infinita dignitas Perſonæ transfundit valorem infinitum in ſatisfactionem, etiam transfundet dignitas infinita rei oblatæ.

Ad id, quod objicitur a Suar. & Vaſq. reſpondet Amicus, Tunc actum ad objectum infinitum limitari a modo tendendi, quando reſpicit objectum, ut purum terminum, ſeu ut formam moraliter extrinſecam, non vero quando reſpicit illud, ut effectum moraliter operabilem, ſeu ut rem offeribilem, cum qua intrinſece conjungatur; tunc enim haurit ab eo dignitatem, tamquam a forma morali intrinſeca, non ſecus ac a principio operativo; quia talis actus ſicut conjungitur cum principio operativo, ita etiam cum termino oblato. Et per hæc patet diſparitas, cur oblatio Chriſti facta a B. Virgine, & a Simeone non fuerit moraliter infinita ratione rei oblatæ; quia ſcilicet res oblata non erat intrinſece conjuncta cum oblatione facta a B. Virgine, ſicut eſt conjuncta cum oblatione facta ab eodem Chriſto domino; ſicut enim Perſona operans ſolum dignificat, & moraliter informat operationes ſibi intrinſece conjunctas, non vero alias, ad quas concurrit; (puta ſi Chriſtus phyſice concurrat ad converſionem D. Pauli) ita res oblata dignificat, & moraliter informat operationem, ſeu oblationem ſibi intrinſece conjunctam, & cujus eſt effectus operabilis, non vero alias oblationes.

Dices: Oblatio pecuniæ infinitæ eſſet infiniti valoris, ſicut etiam infinite grave furtum infinitæ pecuniæ; ergo etiam oblatio Chriſti facta a B. Virgine erit infiniti valoris ratione rei oblatæ; quinimo etiam voluntas erogandi ſtipem infinitam, & voluntas furandi pecuniam infinitam, aut occidendi infinitos homines, & contemnendi omnes Creaturas, contrahunt infinitatem; non ſecus ac mortale, necnon & ſatisfactio Chriſti.

Reſp. nego conſeq. & 1. quidem, ſicut per adverſar. iſti actus non ſunt in ordine ſupremo; ita nec per nos infiniti: Deinde oblatio pecuniæ infinitæ ſolum poſſet eſſe infinitæ æſtimabilitatis ratione utilitatis infinitæ, quam afferret, & furtum infinitum eſſet infinite grave ratione damni infiniti; voluntas tamen offerendi, vel tollendi pecuniam infinitam nullam habet infinitatem, niſi extrinſecam, & terminative, quia hujuſmodi voluntas de ſe non habet efficaciam infinitam, ſicut haberet voluntas efficaciter oblativa, vel dativa pecuniæ infinitæ; ſimiliter voluntas occidendi omnes homines, & contemnendi omnes creaturas eſt ſolum terminative infinita; quia in morali æſtimatione offenſa plurium in confuſo minoris fit, quam offenſa plurium in individuo: unde ſicut per Adverſarios voluntas iſta non eſt in ſupremo ordine offenſæ, ita nec per nos habet infinitatem. Denique oblatio Chriſti facta a Beata Virgine neque fuit infiniti valoris in linea obſequii, quia obſequium menſuratur a dignitate offerentis, quæ in caſu noſtro eſt finita; neque fuit infiniti valoris in ratione utilitatis, quam poſſet afferre tale donum infinitum, quia Chriſtus non fuit datus B. Virgini, ut offerret, niſi ob effectum, & utilitatem finitam; ipſe vero Chriſtus, utpote adæquate ſui juris, poterat ſe ipſum offerre ob quemcunque effectum ſyncategorematice infinitum; & ideo ſolum oblatio Chriſti a ſe ipſo facta erat infiniti valoris tum in linea obſequii, tum in ratione utilitatis, quam poſſet afferre hujuſmodi res oblata infinita.

QUÆSTIO VI.

Utrum Chriſti ſatisfactio fuerit ex rigore Juſtitiæ?

I. NEgant Vaſq. d. 7. Lugo d. 3. Amic., Leſſ., & alii putantes Chriſti Satisfactionem, quamvis pro offenſa ſuperabundantem, deficere a rigore Juſtitiæ, eo quod deſint illi nonnullæ ex conditionibus requiſitis, ut ſatisfactio ſit actus juſtitiæ. Affirmant tamen Thomiſtæ apud Gonetum diſt. 4. cum Suar. diſt. 4. Haunol. nu. 87. Martinon. diſt. 2., & aliis communius. Nos ſupponentes ex dictis anno ſuperiore poſſibilem eſſe Juſtitiam inter Deum, & Creaturam, inquirimus, An de facto adfuerint in Chriſti ſatisfactione omnes conditiones ad actum rigoroſæ juſtitiæ requiſitæ, adeo ut poſſit dici, tam Chriſtum exercuiſſe actum Juſtitiæ erga Deum exhibendo pro nobis ſuas ſatisfactiones, quam Deum actum juſtitiæ erga homines exercere, remittendo culpas poſt Chriſti ſatisfactiones juxta acceptationem, & pro-

miſſionem prævįam?

Dico 1. Chriſti ſatisfactionem de facto fuiſſe de toto rigore juſtitiæ.

II. Prob. 1. Ex Scripturis dicentibus, nos emptos eſſe magno pretio, & Chriſtum deleviſſe chirographum, quod erat nobis contrarium; quæ phraſes ad veram, & propriam juſtitiam ſpectant. Sic PP. communiter loquuntur apud Martinon., præſer. Aug. 13. de Trin. 13. ubi habet: *Diabolus non potentia Dei, ſed Juſtitia ſuperandus erat.*

Prob. 2. Ratione: In ſatisfactione Chriſti nulla deeſt conditio requiſita ad actum juſtitiæ preſſe dictæ; ergo: prob. antecedens: Conditiones ad actum juſtitiæ requiſitæ ſunt: Prima, quod hujuſmodi actus ſit ad alterum, cum non poſſit idem erga ſe ipſum juſtitiam exercere. Secunda, quod ſolvatur æquale. Tertia, quod ſolutio non fundetur in gratia creditoris. Quarta, quod repudiari non poſſit. Quinta, quod non fiat ex bonis creditoris. Sexta, quod non fiat ex alias debitis. Atqui nulla ex his defuit conditio in caſu noſtro; ergo: prob. min. per partes.

III. Non defuit 1. conditio, ſcilicet quod detur alteritas Jurium; quia Chriſtus dominus, ut habens naturam humanam, ſatisfecit Deo habenti voluntatem divinam; hypoſtaſis enim Verbi præciſe ſpectata non ſatisfecit, ſed ſolum dignificavit operationes humanitatis, quibus Chriſtus ſatisfecit; unde quamvis non interfuit dualitas, ſeu alteritas Perſonalitatum; interfuit tamen alteritas voluntatum, & jurium ſufficiens ad actum juſtitiæ; ſicut enim ſola diſtinctio voluntatum ſufficit, ut Chriſtus dicatur Deo obedire, gratias agere, &c. ita etiam ſufficit, ut dicatur ex juſtitia ſatisfacere Deo offenſo; eadem enim perſona ſub duplici voluntate divina, & humana, gerere poteſt vices creditoris, & debitoris: ſicut in humanis, quando tutor v. g. nomine pupilli ſolvit ſibi debitum, idem tutor gerit vices creditoris, & debitoris; ſicut etiam, quando Miniſter Regius publico nomine exigit a ſe ipſo contributionem.

IV. Neque defuit ſecunda conditio, nempe æqualitas inter ſatisfactionem, & debitum, ſeu inter jus paſſivum, & activum; eſto verum ſit quod ſatisfactio fuerit ſuperabundans, atque adeo non poſitive æqualis. Nam primo ad ſolvendum ex juſtitia ſufficit æqualitas negativa, ſeu quod non ſit majus debitum, quam ſit ſolutio; etiamſi hæc admiſceat liberalitatem quoad modum, ut ſi debens 100., det gemmam valentem mille. Deinde quamvis ſecundum ſe pro mortali non debeatur ſatisfactio ſuperabundans; tamen poſito pacto oneroſo inito inter Deum, & humanitatem, quod mortale non remittatur, niſi poſita ſatisfactione iſta ſuperabundanti, tenebatur Chriſtus fidejuſſor ad illam ponendam, quæ licet eſſet pro peccato ſuperabundans, erat tamen æqualis obligationi ex juſtitia a ſe ſuſceptæ, ratione pacti oneroſi. Sic licet mille aurei excedant valorem equi; ſi tamen quis obliget ſe ex juſtitia ad dandum mille pro equo, (dummodo non ſe obliget titulo emptionis, de cujus ratione eſt, quod pretium ſit juſtum) certe ex juſtitia tenetur ſolvere mille, dum accipit equum.

V. Neque defuit tertia conditio, quod ſcilicet Chriſti ſatisfactio non fundetur in gratia Dei offenſi, & Creditoris, ne quantum admiſcetur gratiæ, tantum de juſtitia detrahatur: Ad hoc oſtendendum, duplex diſtinguenda eſt gratia Creditoris; altera, quæ ſuppleat defectum valoris ſatisfactionis, v. gr. Si Creditor debenti 100. donet 30., & conſentiat quod dentur ſolum 70.; vel ſi pro debito 100. accipiat gemmam valentem 50. Altera, quæ non ſuppleat defectum valoris, & condignitatis, ſed det ipſi operi valorem, & condignitatem, adeo ut valor operis fiat æqualis debito. Ex his duabus, prior gratia procul dubio impedit, ne actus ſatisfactivus ſit rigoroſæ juſtitiæ; non tamen ſecunda gratia, quæ ſolum habetur in caſu noſtro; Deus enim gratis per unionem hypoſtaticam dignificat operationes humanitatis aſſumptæ; qua condignitate, & valore poſito, ſatisfactio ſit æqualis offenſæ; ergo hæc tertia conditio non defuit.

Dices: Si Petrus debens 100. Paulo, dono accipiat a Paulo etiam 100., ſub conditione, quod illos reſtituat eidem Paulo creditori pro ſuo debito, certe Petrus reſtituendo 100. non ponit actum juſtitiæ, quia reſtitutio iſta fundatur in gratia Pauli creditoris; ergo neque in caſu noſtro.

Reſp. nego conſequentiam: Diſparitas eſt, quia Paulus in caſu poſito non donat Petro 100. abſolute, ſed conditionate, hoc eſt, dummodo reſtituat; unde Petrus non habens dominium abſolutum illorum 100. non reſtituit de bonis propriis, & ideo non ponit actum juſtitiæ reſtituendo; ſecus vero in caſu noſtro; unde paritas retorquetur; Nam ſi Paulus donet abſolu-

te 100. Petro, & hic illos reſtituat deinde eidem Paulo pro ſuo debito, certe ponit actum juſtitiæ, quamvis talis actus fundetur, & præſupponat gratiam Creditoris; quod accidit in caſu noſtro.

VI. Neque defuit Quarta, quod ſcilicet ſatisfactio Chriſti repudiari non poſſit a Deo offenſo; quamvis enim poſſit univerſim offenſus repudiare ſatisfactionem præſtitam ab alio, quam ab offendente; (ſicut poteſt Creditor repudiare pretium juſtum, v. gr. equi furto ſublati, quando poteſt reſtitui idem equus in individuo) Nihilominus, poſito contractu inter Chriſtum, & Deum conſentientem in ſatisfactionem exhibendam a Chriſto fidejuſſore, non potuit deinde Chriſti ſatisfactio a Deo repudiari. Hinc non obſtat ſatisfactioni a Chriſto præſtitæ, quominus ſit actus rigoroſæ juſtitiæ per hoc, quod non ponatur illa a peccatore, ſed a Chriſto, qui non peccavit: ſufficit enim quod Chriſtus fidejuſſerit pro peccatore, ut debitum ſit moraliter proprium Chriſti, & ſatisfactio moraliter dicatur eſſe ab ipſo offenſore. Hinc in Pſalmis dicitur: *Longe a ſalute mea verba delictorum meorum*; quia per fidejuſſionem contraxit Chriſtus debitum ſatisfaciendi, perinde ac ſi ipſe peccaſſet; ſicut autem peccatum noſtrum ratione fidejuſſionis dicitur peccatum Chriſti; ita ſatisfactio Chriſti exhibita pro nobis dicitur ſatisfactio noſtra.

Ubi adverte, quod licet Chriſti ſatisfactio pro omnibus culpis hominum exhibita, & acceptata ſit, non per hoc omnia peccata extinguit in actu ſecundo; ut enim loquitur Trid. ſeſſ. 6. c. 3. *Etſi pro omnibus mortuus eſt Chriſtus, non omnes tamen mortis ejus beneficium accipiunt, ſed ii dumtaxat, quibus meritum paſſionis ejus communicatur*; & ratio eſt, quia Chriſti ſatisfactio non fuit a Deo acceptata, niſi juxta pactum inter Deum, & Chriſtum; quod ſcilicet Paſſio, & mors Redemptoris eorum peccata deleret, quibus applicaretur vel per contritionem extra ſacramentum, vel per ipſam ſacramenti ſuſceptionem.

VII. Neque defuit Quinta conditio, quod ſcilicet ſolutio fiat ex bonis debitoris. Nam quamvis omnes actus humanitatis ſint ſub dominio Dei, hoc non obſtat, quominus etiam ſint ſub dominio pleno ipſius humanitatis, ut explicavimus anno præterito, admittentes in Deo, & creatura dominium in ſolidum poſitive. Quare ſicut poteſt Creatura in omnium ſententia mereri ponendo actus liberos proprios, qui pariter ſunt ſub dominio Dei præmiantis; ita poteſt Chriſti Humanitas ſatisfacere ponendo actus proprios, qui ſimul ſunt ſub Dei dominio; tam enim ad ſatisfactionem, quam ad meritum requiritur, ut ponatur opus proprium.

VIII. Neque defuit Ultima Conditio, quod ſcilicet Solutio non fiat ex alias debitis, etiamſi Deo multis titulis Humanitas, & quævis Creatura debeat ſuas operationes. Nam primo Chriſtus non tenebatur mori; etenim, ut dicemus infra, incapax erat præcepti rigoroſi obligantis in conſcientia, ob ſuam impeccabilitatem: proinde dicitur Iſ. 53. *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*; adeo ut citra ullam inobedientiam, & imperfectionem moralem, potuiſſet non mori, & nolle pro noſtris delictis ſatisfacere; unde ex alias indebitis ſatisfecit. Deinde etiam dato, quod Chriſti humanitas habuerit præceptum rigoroſum de morte ſubeunda, adhuc Chriſtus ponendo ſatisfactionem exercuit actum juſtitiæ ſimul, & obedientiæ; ſicut ſi quis voveat ſolvere, quod debet ex juſtitia, dum ſolvit, exercet actum juſtitiæ ſimul, & Religionis; ſic etiam, ut notat Haunol., ſi Superior præcipiat ſolutionem debiti, ſolvens ponit actum juſtitiæ ſimul, & obedientiæ; ergo ſi Chriſto, poſito contractu de ſatisfaciendo pro hominibus, præcepta fuit mors, ponendo mortem, exercuit actum juſtitiæ ſimul, & obedientiæ; quod enim debetur ex contractu, debetur ex juſtitia.

IX. Objic. 1. Ut ſolutio facta a Chriſto fidejuſſore ſit actus rigoroſæ juſtitiæ, debuit Chriſtus ſolvere, ſeu ponere ſatisfactionem, quam tenebatur ponere peccator principalis debitor; ſed peccator non tenetur ad ſatisfactionem infinitam, cum nemo obligetur ad impoſſibile; ergo Chriſtus ponendo ſatisfactionem infinitam, non exercuit actum rigoroſæ juſtitiæ.

Reſp. Peccatorem non teneri ad ſatisfactionem infinitam a ſe ponendam, ſed teneri vel exhibere ſatisfactionem Perſonæ infinitæ, ſi forte ab amante Redemptore ea ſibi offeratur, & ab offenſore acceptetur; vel ſi nolit illam exhibere, tenetur ſubire pœnas æternas, poſito hoc debito disjuncto, dum ponitur a Chriſto vade, & ſponſore ſatisfactio oblata peccati, tunc ponitur actus rigoroſæ juſtitiæ tam ab ipſo peccatore, qui illam ſibi oblatam debet, & exhibet; quam ab ipſo Chriſto domino, qui etiam debet illam, quatenus eſt Fidejuſſor. In forma conc. maj., & diſtinguo min. peccator non tenetur ponere ſatisfactionem in-

in-

infinitam propriam, concedo, alienam, ſi offeratur, ſubdiſtinguo; non tenetur determinate, concedo; vage, videlicet vel illam ſibi oblatam exhibere, vel pati in æternum, nego min. & conſequentiam.

X. Objic. 2. Si Chriſti Satisfactio eſſet de rigore juſtitiæ, extingueret omnem culpæ reatum; ſed non extinguit; ergo: prob. min. culpa meretur peccatori carentiam auxilii tam efficacis, quam ſufficientis ad reſurgendum; atqui Chriſti ſatisfactio nobis applicata hunc reatum non tollit; cum auxilium ſupernaturale ſufficiens detur peccatori liberaliter, antequam ſatisfactio Chriſti illi applicetur per ſuſceptionem ſacramenti, vel per contritionem; ergo.

Confirm. Satisfactio Chriſti non poteſt extinguere culpas commiſſas poſt Chriſti paſſionem; quia ſatisfactio præſtatur ſolum pro culpa præterita, non pro futura, aut poſſibili. Denique ſi Chriſti ſatisfactio omnem culpam extingueret, eſſet infinita non ſolum in actu primo, ſed etiam in actu ſecundo; quia tolleret offenſam gravitatis infinitæ.

Reſp. Chriſti Satisfactionem extinguere omnem reatum, quia intuitu ſatisfactionum, & meritorum Chriſti Deus liberaliter poſt peccatum confert peccatori auxilia ad reſurgendum, antequam applicentur per ſacramenta Chriſti ſatisfactiones in ordine ad delendum reatum odii, & pœnæ æternæ. delet itaque Chriſtus reatum peccatoris carendi auxiliis ad reſurgendum, per hoc, quod ea meruerit; quæ tamen dicuntur dari peccatori liberaliter, & miſericorditer, quia quamvis dentur ex meritis Chriſti, non dantur tamen ex ullo merito peccatoris, imo cum poſitivo demerito.

Ad Confirm. Chriſti Satisfactio tunc extinguit culpas, quando applicatur per ſacramenta peccatori; applicatur autem poſt culpas patratas; & ideo extinguit omnes culpas poſt Chriſti paſſionem futuras, poſtquam tamen ſunt commiſſæ. Adde, quod ſicut meritum Chriſti mereri potuit gratias datas antiquis PP., adeo ut præmium meritis præiret, prout infra explicabimus; ita Chriſti ſatisfactio utpote infinita ſatisfacere potuit pro culpis futuris; ita ut ſatisfactio culpas antecederet.

Denique Chriſti ſatisfactio dicitur in actu ſecundo finita, quatenus pro multitudine culparum finita ſatisfecit; hoc tamen non obſtat, quominus poſita infinita gravitate peccati, dici etiam poſſit infinita in actu ſecundo relate ad delendam iſtam maculam infinitæ gravitatis; ſicut etiam meritum Chriſti dici poteſt in actu ſecundo infinitum, quatenus condigne meretur præmium æternum, non quidem condignitate mere reſpectiva, ſeu propter infinitam munificentiam præmiantis, prout juſtus meretur vitam æternam; ſed condignitate abſoluta, cum dicat de ſe proportionem arithmeticam ad quodcumque præmium, etiam ad infinitas uniones hypoſtaticas.

XI. Dico 2. Etiam Deus, poſita Chriſti ſatisfactione, exercet actum rigoroſæ juſtitiæ remittendo culpas, pro quibus ea ſatisfactio oblata, & acceptata fuit, dummodo peccatori per ſacramenta applicetur.

Prob. Ut Deus in hoc caſu exerceat actum rigoroſæ juſtitiæ, ſolum requiritur, quod obligaverit ſe contractu oneroſo ad culpas remittendas, ſi ponantur, & applicentur Chriſti ſatisfactiones; atqui de facto ita ſe obligavit; ergo: min. conſtat ex illo Iſ. 53. *Si poſuerit pro peccato animam ſuam, videbit ſemen longævum*; quare quamvis Deus gratis, & ex miſericordia remittat nobis peccata, ſpectata tantum ſatisfactione a nobis exhibita; ſpectata tamen ſatisfactione exhibita a Chriſto, condonat culpas ex juſtitia: proinde dicamus oportet cum Pſalmiſta Pſal. 70. *Domine memorabor juſtitiæ tuæ ſolius*; nempe huius, quæ ſola eſt, in qua *Juſtitia, & Pax oſculatæ ſunt*. Objectiones contra hanc concluſionem diſſolvimus, dum oſtendimus poſſe Deum exercere juſtitiam erga creaturam poſito contractu oneroſo.

DISPUTATIO II.

De Impeccabilitate Chriſti, & Libertate ad merendum, & ſatisfaciendum requiſita.

NOdum hunc pene inextricabilem, quomodo ſcilicet concilietur Chriſti impeccabilitas cum libertate ad meritum, requiſita in acceptatione mortis præceptæ, poſtremo loco diſſolvere decreveram, poſt rite perpenſas alias Chriſti Domini proprietates indaginis non adeo operoſæ: Verum ut altius intelligantur, quæ hactenus diximus de Chriſti merito, & ſatisfactione, diſputationem hanc præcedenti annecto; & in ea quærendum 1., An Chriſtus peccare potuerit in ſenſu compoſito unionis hypoſtaticæ, componendo ſcilicet

Digitized by Google

unionem cum peccato? Scotiſtæ enim putant, Chriſtum Dominum fuiſſe impeccabilem formaliter ſolum ratione viſionis beatæ, & radicaliter ratione unionis; unde ſi careret viſione Beata, poſſent unio hypoſtatica, & peccatum conjungi. Secundo an fuerit capax præcepti obligantis in conſcientia? Tertio an habuerit libertatem indifferentiæ ad actus inæqualis perfectionis? Quarto an Chriſti Humanitas peccare potuerit peccato vel impeditivo, vel deſtructivo tum viſionis Dei, tum unionis hypoſtaticæ? Denique quomodo concilietur impeccabilitas cum libertate in acceptatione mortis præceptæ?

QUÆSTIO I.

Utrum Chriſtus peccare potuerit in ſenſu compoſito Unionis.

I. IN Chriſto nullum fuiſſe peccatum, eſt de fide; Jo. 8. dicitur: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* & 1. Pet. 2. *Qui peccatum non fecit; nec inventus eſt dolus in ore ejus.* Quæritur itaque an peccare potuerit, independenter a viſione beata, ſpectata dumtaxat unione hypoſtatica?

Dico equidem cum communiſſima contra Scotiſtas, Chriſtum præciſe ratione unionis eſſe formaliter impeccabilem in ſenſu compoſito, adeo ut non poſſet unionem, & peccatum conjungere, etiamſi careret viſione beatifica. Hæc Concluſio uſque adeo a Theologis cenſetur vera, ut multi putent oppoſitam eſſe temerariam.

Prob. 1. Authoritate communiſſima Conciliorum, & PP. apud Vaſq. d. 61. c. 3. in 6. Synodo, act. 8. dicitur: *Per ipſam aſſumptionem voluntas Chriſti impeccabilis facta eſt*. Dionyſ. Alexan. *Niſi eſſet Deus, non poſſet eſſe alienus a poteſtate peccandi; nemo enim eſt, qui peccare non poſſit, niſi unus Chriſtus, ſicut Pater Chriſti, & Spiritus Sanctus*. Ubi vides impeccabilitatem tribui Chriſto domino ratione unionis, non ratione viſionis beatæ. Neque dicant Scotiſtæ, tribui ratione unionis radicaliter, non formaliter. Nam cum inquiratur ratio formalis impeccabilitatis Chriſti, minus apte aſſignaretur ratio radicalis; præſertim quia nuſquam PP. tribuunt viſioni hanc impeccabilitatem.

Prob. 2. Ratione: Filiatio Dei adoptiva, & imperfecta, quę habetur per gratiā pręſentis ordinis, eſt incompoſſibilis cum culpa gravi; ergo a fortiori filiatio Dei naturalis, cum ſit filiatio perfectiſſima, quæ habetur per unionem hypoſtaticam, erit incompoſſibilis cum culpa etiam levi: Et ſane filiatio naturalis eſt ſumma communicatio, & unitas cum Deo; ergo debet fundare ſummam amicitiam, & excludere quodvis peccatum; cum omnis communicatio faciat ad amicitiam; unde eſt illud, Amicorum omnia communia.

Neque dicas, Filiationem naturalem in creatis ſtare poſſe ſine amicitia inter Patrem, & Filium; multi enim filii odio habentur a parentibus ob crimina; ergo idem dici poterit de filiatione divina naturali, quæ eſt in Chriſto domino. Negatur enim conſequentia: Filiatio enim creata, cum non ſit ſummæ amabilitatis, conjungi poteſt cum aliqua odibilitate, ſecus vero filiatio naturalis divina, quæ eſt infinite perfecta; unde humanitas habens filiationem Dei naturalem conjungi nequit cum culpa, & odibilitate; quod ſi ſola filiatio adoptiva divina eſt inconjungibilis cum peccato, a fortiori filiatio naturalis Chriſti.

Confirm. Si poſſet Humanitas aſſumpta cum peccato conjungi, Verbum diceretur proprie peccator, & odibile a Deo; ſequela eſt abſurdiſſima; ergo: prob. ſequela: ſicut enim Deus vere patitur, moritur, per hoc quod humanitas ſit principium *quo*; ita vere Deus peccaret, & eſſet odibilis, quamvis principium *quo* eſſet humanitas; quia principium *quod* eſſet Verbum, & operationes ſunt ſuppoſitorum; adeo ut magis tribuantur Principio *quod*, quam principio *quo*; & ideo ſicut Deus proprie dicitur homo per humanitatem; ita proprie dicitur operans per eandem humanitatem, atque adeo ſi humanitas peccaret, Deus proprie diceretur peccare, & eſſe odibilis, ac contemptibilis, quod horrorem ingerit. Et ratio ulterior quare nec poſſit Humanitas aſſumpta peccare, nec Verbum poſſit denominationem peccantis ſuſcipere, eſt, quia unio hypoſtatica trahit ſanctitatem increatam Verbi in humanitatem, illamque ſanctificat ſubſtantialiter, perfectiſſime, & infinite; (ut oſtendemus, cum de ſanctitate Chriſti, quidquid ſit an ipſa etiam unio hypoſtatica ſit forma ſanctificans ut *quod*, de quo infra) atqui cum ſanctitate ſumma, & infinita Humanitatis quævis culpa etiam leviſſima eſt incompoſſibilis, ut patet; ergo impoſſibile eſt Humanitatem aſſumptam in ſenſu compoſito unionis peccare, & Deum

et-

Digitized by Google

etiam per communicationem idiomatum eſſe peccantem.

II. Ex dictis ſequitur 1. Verbum non ſolum non poſſe cum peccato actuali Humanitatis componi, ſed neque cum habituali; atque adeo nequit Deus aſſumere humanitatem, quæ peccavit, ita ut retineat reatum culpæ. Ratio eſt eadem, quia tunc etiam Deus eſſet peccator, & odibilis. Adde ex Vaſq. contra Suar. apud Platel. n. 234. nec poſſe Verbum aſſumere naturam, quæ ſolum retineat reatum pœnæ; quia unio hypoſtatica conſtituit filium Dei naturalem, & dat jus ad perfectam beatitudinem ſtatim habendam, unde formaliter deſtruit omnem reatum pœnæ.

Sequitur 2. quod ſi Chriſtus ſit hic, & ſola humanitas replicetur Romæ, non replicata unione, ne Romæ quidem Humanitas peccare poſſet; quia adhuc illa humanitas eſſet Verbi.

Sequitur 3. ex Suar. d. 34. & Amic. d. 24. quod nec poſſit Chriſtus admittere motus inordinatos in appetitu ſenſitivo, aut actus indeliberatos tendentes in malum in appetitu rationali, atque adeo nec fomitem peccati, ſeu appetitum ſenſitivum expeditum per motus inordinatos ad prævenientdam rationem. Ratio eſt, quia Suppoſitum intellectuale tenetur hos motus non admittere, ſi poteſt illos cohibere, quia dedecent, & ad peccatum de ſe inducunt: propterea ſi Verbum eos admitteret in Humanitate, peccaret Verbum, quamvis humanitas non peccaret; unde totus Chriſtus eſſet odibilis, & malus; ſive ſolum Verbum, ſive ſola humanitas peccaret; ſicut totus homo eſt malus, & odibilis, & reus pœnæ, quamvis ſola anima peccet; Bonum enim ex integra cauſa, & malum ex ſingulis defectibus.

III. Objic. 1. Poteſt Verbum per communicationem idiomatum flagellari, & mori: ergo etiam peccare. Probatur conſequentia, quia non minus dedecet Deum immortalem mori, quam Deum Sanctum peccare; ergo ſi poteſt primum, & ſecundum.

Reſp. Immortalitatem Verbi per unionem hypoſtaticam non communicare Humanitati immortalitatem; ſicut nec immenſitas Verbi communicat immenſitatem; contra vero Sanctitas increata Verbi communicat humanitati ſummam, & infinitam Sanctitatem; & ideo Verbum per communicationem idiomatum mori poteſt, non vero peccare. Ratio cur humanitas per unionem fiat infinite ſancta, non vero fiat immortalis, & immenſa, eſt, quia per hoc præciſe quod ſit conjuncta Deo conjunctione ſubſtantiali, redditur ſumme amabilis, ut dicemus, cum de Chriſti ſanctitate; at non redditur immortalis, & immenſa: Aliter mori non potuiſſet; & ſicut brachium per hoc quod uniatur animæ exiſtenti in pede, non exiſtit ipſum in pede; ita humanitas per hoc quod uniatur Verbo exiſtenti ubique, non ponitur ipſa ubique, nec redditur immenſa.

Diſparitas ulterior eſt, quia poteſt Deo tribui mors, error, & quodcunque malum phyſicum Humanitatis, cum poſſit Deus eſſe author mali phyſici; non poteſt autem Deo tribui malum morale, cum non poſſit eſſe author peccati, & volens illud. Si Verbum per communicationem idiomatum peccaret, Verbo principaliter operanti tribueretur peccatum, unde eſſet author peccati; ſicuti quia homicidium v. g. tribuitur principalius mandanti, quam exequenti, mandans dicitur author, & volens homicidium; ex Aug. enim *Illo authore cum dicimus, illo volente dicimus*. Denique, ut notat Bonav. in 2. d. 12., dedecet Verbum per humanitatem peccare, non vero mori; quia poteſt Deus mortem ſuæ Humanitatis ordinare ad finem noſtræ Redemptionis, non vero culpam, niſi tantum permittendo illam in puris Creaturis; unde potuit ad miſeriam phyſicam deſcendere Deus, & dici moriens, non vero ad miſeriam moralem, & dici peccans.

IV. Objic. 2. Voluntas humanitatis per aſſumptionem non immutatur intrinſece; ergo peccare poteſt, non ſecus ac ſi non eſſet aſſumpta.

Reſp. licet Voluntas non immutetur intrinſece quoad principia influxiva in ſuos actus, adhuc tamen habet modum eſſendi poſt aſſumptionẽ everſivum libertatis ad peccandum, utpote incompoſſibilem cum peccato, & inimpedibilem ab ipſa voluntate; non ſecus ac potentia progreſſiva ſub compedibus non poteſt libere ambulare; ad eum modum quo voluntas non remanet libera, ſi conferat illi Deus auxilium de ſe indifferens, determinate tamen nolit concurrere ad actum malum; hoc enim Dei decretum, quamvis extrinſecum voluntati, redderet illam impotentem ad ponendum actum malum, atque adeo libertatem everteret.

V. Objic. ult. Poteſt Deus aſſumere humanitatem, quæ peccavit; ergo etiam humanitatem, quæ peccet. Prob. conſeq. Si re-

Digitized by Google

pugnaret, quod Verbum dicatur peccans per humanitatem ſuam, deberet etiam repugnare, quod dicatur peccaſſe per humanitatem ſibi unitam.

Confirm. non repugnat in humanitate aſſumpta potentia ad peccandum; ergo nec peccatum; antec. prob. Si humanitati in priori natura ad aſſumptionem præcipiatur actus v. gr. ſpei, & in præmium promittatur illi unio hypoſtatica conferenda in eodem inſtanti ſimul cum gratia, in tali caſu, ſi humanitas poneret actum ſpei præceptum, haberet in eodem primo inſtanti potentiam ad peccandum, & unionem hypoſtaticam; Cum enim poſſet humanitas omittere actum ſpei preceptum, poſſet peccare;& quia ſimul habet in eodem inſtanti unionem hypoſtaticam, & gratiam in præmium ſpei poſitæ, ideo ſimul eſſet potentia ad peccandum, & unio hypoſtatica.

Reſp. nego conſequentiam. diſparitas eſt, quia in eo caſu, ut recte notat Suar. contra Vaſq. apud Platel. n. 282. non poſſet dici Verbum peccare; quia non peccavit ſuppoſitum Verbi, ſed humanitas; unde ſolum dici poſſet, Verbum eſt ſuppoſitum naturæ, quæ ante aſſumptionem peccavit. Ratio a priori eſt, quia communicatio idiomatum non datur inter duo ſuppoſita ejuſdem naturæ; ſic licet Pater Æternus generet, non proinde dicitur generare Filius habens eandem naturam; ergo, licet ſuppoſitum humanum peccaverit, non proinde dici poteſt peccaſſe Verbum habens eandem naturam, quæ ante aſſumptionem peccaverat. Dicitur quidem de Chriſto per communicationem idiomatum, Hic homo creavit mundum, quia idem ſuppoſitum Verbi mundum creavit; At non poteſt dici, Hic homo peccavit; quia non peccavit ſuppoſitum hujus hominis, nempe Verbum; ſed ſuppoſitum humanum ante aſſumptionem hujus humanitatis.

Ad confirm. reſpondeo primo per inſtantiam, poteſt cum gratia componi potentia ad peccandum, ut patet in caſu argumenti; ergo poteſt etiam cum gratia componi peccatum. Directe admitto antecedens, diſcutiendum quæſtione 4., & nego conſequentiam: diſparitas eſt, quia in caſu adducto, in quo cum humanitate aſſumpta datur potentia ad peccandum, non dicitur Verbum potens peccare, ſed ſola humanitas, quæ poteſt omittere actum ſpei præceptum in ſenſu diviſo ab unione; ſeu pro quando, ſi poneretur peccatum, non daretur unio hypoſtatica, nec Chriſtus; ſicuti quando juſtus poteſt peccare in ſenſu diviſo a gratia, fit ſenſus, quod habens gratiam ſpecificative ſumptus poſſit ponere peccatum, quod ſi poneretur, non daretur tunc gratia. Contra vero, ſi cum unione hypoſtatica conjungeretur peccatum, tunc Verbum, & Chriſtus diceretur peccans, quod repugnat.

VI. Ubi in obſequium Chriſti Domini, adverte primo caſum in argumento adductum admitti ſolum de potentia extraordinaria Dei; quia naturaliter non poteſt humanitas operari in priori ad ſuam ſubſiſtentiam, a qua ſubſtantialiter completur, & conſequenter humanitas aſſumpta naturaliter operari non poteſt in priori ad unionem hypoſtaticam, ſicut nequit operari anima in priori ad unionem cum corpore, a quo completur ſubſtantialiter.

Adverte ſecundo, admitti quidem a nobis, quod divinitus poſſit humanitas aſſumpta peccare in ſenſu diviſo ab unione, juxta caſum adductum; ſed non admitti hunc modum loquendi, quod Chriſtus poſſit peccare in ſenſu diviſo ab unione, qui tamen admittitur a P. Thyrſo Gonzalez d. 30. n. 16. Ratio eſt, quia ſola humanitas aſſumpta poteſt per operationes proprias ponere peccatum, & ſic dividere ſe ab unione; quod tamen non poteſt Chriſtus, nec Verbum; unde ſola humanitas aſſumpta poteſt dici peccabilis in ſenſu diviſo ab unione, non tamen Chriſtus, aut Verbum; Sicuti ſi humanitas aſſumpta ante aſſumptionem peccaverit, non poteſt dici, quod Chriſtus, aut Verbum peccaverit. Quare negamus mordicus cum communiſſima PP., & Theologorum, poſſibilem eſſe Chriſtum peccabilem, ſive in ſenſu compoſito, ſive in ſenſu diviſo ab unione; quamvis admittamus poſſibilem humanitatem aſſumptam ſpecificative acceptam, peccabilem in ſenſu diviſo ab unione.

Dices: quia habens gratiam poteſt peccare in ſenſu diviſo, bene ſequitur quod etiam juſtus peccare poſſit in ſenſu diviſo a gratia; ergo ſi admittimus, quod humanitas aſſumpta peccare poſſit in ſenſu diviſo ab unione hypoſtatica, tenemur admittere, quod etiam Chriſtus peccare poſſit, in ſenſu diviſo ab unione.

Reſp. nego conſeq. diſparitas eſt, quia ſuppoſitum, ſeu perſona juſti, quæ proprie dicitur operari, conjungi poteſt cum peccato, tamquam cum propria operatione excluſiva gratiæ; contra vero ſuppoſitum Chriſti, ſeu humanitatis aſſumptæ, quod eſt Ver-

Digitized by Google

Verbum, componi non poteſt cum peccato, quod ſit propria ejus operatio excludens unionem hypoſtaticam, & ideo ſola humanitas aſſumpta peccare poteſt in ſenſu diviſo ab unione, non vero Chriſtus.

QUÆSTIO II.

An potuerit Chriſtus impeccabilis præcepto ſtricte dicto ad mortem acceptandam obligari?

I. DIco 1. Chriſtum Dominum ratione impeccabilitatis fuiſſe incapacem præcepti rigoroſi obligantis in conſcientia, & comminativi odii, ac pœnæ æternæ in hypotheſi tranſgreſſionis. Ita D. Anſel. Lorca, Bernal. Eſparz. Pallavic. & alii apud Haunol. n. 295.

Prob. Præceptum rigoroſum obligans in conſcientia, ut notat Suar. d. 43. includit hanc comminationem: Si hoc non feceris, eris meus inimicus, & reus pœnæ; atqui hæc comminatio cadere non poteſt in Chriſtum eſſentialiter impeccabilem; ergo Chriſtus ratione impeccabilitatis incapax fuit rigoroſi præcepti. Min. prob. primo a poſteriori; Deridetur, & indigna Deo eſt hæc comminatio, v. g. Detrudam Petrum ad tartara, ſi viderit auribus lucem, vel ſi amaverit malum ut malum; quia hoc eſt impoſſibile; ergo indigna etiam Deo eſt ea comminatio facta Chriſto, ſi non feceris quod præcipio, hoc eſt ſi peccaveris, ero tibi inimicus; tam enim eſt impoſſibile, Chriſtum peccare, quam Petrum auribus videre lucem. Secundo a priori, quia comminatio illa facit hunc ſenſum: ſi exerceris potentiam proximam, quam habes, non faciendi quod præcipio, eris meus inimicus; ergo ea comminatio ſupponit in Chriſto potentiam proximam peccandi; quod eſt falſum; unde ea comminatio in Chriſtum cadere non poteſt. Tertio ea comminatio importat in Deo voluntatem paratam ad odio habendum Chriſtum ſub conditione impoſſibili, quod peccet; atque adeo importat in Deo voluntatem paratam ad chimæram; non ſecus ac ſi Deus decerneret odio habere ſe ipſum, in hypotheſi impoſſibili, quod peccet.

Confirm. Promiſſio divina v. gr. de condendo altero mundo ſub hypotheſi impoſſibili, quod detur chimæra, eſt indigna Deo; ergo etiam comminatio de odio habendo Chriſtum in hypotheſi impoſſibili, quod peccet; comminatio enim in eo differt a promiſſione, quod illa ſit voluntas promittens bonum, iſta vero malum, ſeu pœnam.

II. Objic. 1. Paſſim in Script. dicitur Chriſtus habuiſſe præceptum de morte ſubeunda. Joan. 10. *Si præcepta mea ſervaveritis, manebitis in dilectione mea; ſicut & ego Patris mei præcepta ſervavi.* Roman. 5. obedientia Chriſti opponitur inobedientiæ Adami; ergo ſicut Adam habuit præceptum rigoroſum; ita & Chriſtus.

Confirm. 1. Chriſtus non habuit merum conſilium de morte ſubeunda, ut nos habemus de Cœlibatu; quia in Scripturis nuſquam dicitur habuiſſe conſilium, ſed præceptum; ergo.

Confirm. 2. Si Chriſtus caruiſſet vero præcepto mortis, non fuiſſet vere obediens; quod tamen eſt contra ſenſum PP. & contra Apoſtolum dicentem, *Factus obediens uſque ad mortem.*

Reſp. ex ipſis Scripturis conſtare, quod preceptum de morte ſubeunda non fuerit rigoroſum; cum dicatur de Chriſto: *oblatus eſt, quia ipſe voluit.* & Chryſoſt. explicans textum adductum Joannis, aperte dicit, quod nomine mandati, & præcepti veniat ſolum beneplacitum Patris æterni, quod non neceſſitabat Chriſtum ad mortem. Quod autem in Scripturis nomine præcepti non ſemper veniat præceptum rigoroſum, patet; nam Matth. 19. dicitur, Moyſes præcepiſſe repudium uxoris; & Marc. 10. dicitur, Moyſes repudium uxoris permiſiſſe; ergo præceptum de Repudio non erat rigoroſum. Præterea etiam in Scripturis ſæpe dicuntur præcepta Chriſto Domino omnes aliæ operationes, juxta illud, *In capite libri ſcriptum eſt de me, ut faciam voluntatem tuam. Quæ placita ſunt ei, facio ſemper;* & tamen nemo dixerit, quod ad omnes operationes, quas elicuit Chriſtus, obligaretur in conſcientia, ut oſtendemus quæſtione ſequenti; ergo nec ad mortem obligabatur in conſcientia præcepto rigoroſo.

Ad 1. confirm. ſæpe nomine præcepti, & mandati in Scripturis venit purum conſilium, ut notat Ruiz de Prov. tr. 2. d. 9. ſect. 7. dicimus tamen quod Chriſtus Dominus non habuerit merum conſilium, ſed mandatum de morte ſubeunda, inſtar legis pœnalis, ſeu conſilii oneroſi, ut mox explicabimus.

Ad 2. Chriſtus fuit vere obediens uſque

ad mortem, quamvis non habuerit verum præceptum mortis. Nam ex D. Tho. 2. 2. qu. 104. a. 2. habetur vera obedientia etiam ſine vero præcepto ſuperioris; imo eo perfectior eſt obedientia, quo magis præceptum prævenitur; ſufficit enim ad obedientiam, quod cognita voluntate ſuperioris ponatur opus, quia illi eſt gratum. Hanc perfectionem obedientiæ voluit Patriarcha Ignatius in Societate, tanquam ſpiritualis ædificii fundamentum. Et ratio a priori eſt, quia ſpecialis honeſtas obedientiæ conſiſtit in reverentia exhibenda voluntati ſuperioris, quæ eo major eſt, quo minus eſt coacta per præceptum.

III. Objic. 2. Chriſtus tenebatur præceptis naturalibus, v. g. amandi Deum, non pejerandi; ergo erat etiam capax præcepti poſitivi de morte ſubeunda.

Confirmatur 1. Chriſtus qua homo, erat Dei ſervus; ſed ſervus poteſt a Domino obligari per præceptum rigoroſum; ergo &c.

Confirm. 2. Angelus, quamvis in patria peccare non poſſit, poteſt tamen a Deo obligari præcepto rigoroſo, v. g. ad homines cuſtodiendos, & Gabriel ad B. Virginis ſalutationem, &c. ergo impeccabilitas non tollit capacitatem præcepti rigoroſi.

Reſp. diſt. antec. Chriſtus præceptis naturalibus obligabatur obligatione in conſciẽtia, importante in Deo voluntatem odio habendi, & puniendi Chriſtum, in hypotheſi tranſgreſſionis, nego antecedens; obligabatur præceptis naturalibus, quatenus neceſſitate metaphyſica ob impeccabilitatem tenebatur ea ſervare, non ſecus ac Deus tenetur amare ſe ipſum, & ſicut Beati neceſſario Deum amant, & ſervant divina mandata, conc. antec. & diſt. pariter conſequentiam. Chriſtus eſt capax præcepti poſitivi de morte ſubeunda, obligantis inſtar præceptorum naturalium, concedo; obligantis in conſcientia, nego conſequentiam. Hinc fit, quod Chriſtus obſervando præcepta naturalia mereri non poterat quoad ſubſtantiam operis præcepti; ſed ſolum mereri poterat quoad circumſtantias non præceptas, quia ratione impeccabilitatis, ſolum quoad circumſtantias habere poterat indifferentiam, & libertatem requiſitam ad meritum. At relate ad mortem ſubeundam habuit meritum quoad ſubſtantiam, & libere mortuus eſt; ergo non habuit de morte ſubeunda præceptum obligans, & neceſſitans metaphyſice inſtar præceptorum naturalium.

Ad 1. confirm. ut aliquis dicatur vere, & ſtricte ſervus, tria requiruntur: Primo quod teneatur obedire. Secundo quod non ſit ſui juris, ſed alterius. Tertio quod non communicet in bonis, & honore cum Domino, nec habeat jus ad hæreditatem; talis enim eſt ſervitus, quæ inter homines contrahitur jure belli, nativitate, emptione. Chriſtus Dominus, utpote filius Dei naturalis, carebat tertio hoc requiſito, & ideo non erat ſervus ſtricte dictus; unde ſolum in lata ſignificatione dicitur ſervus *Juſtificabit ipſe juſtus ſervus meus multos*; quatenus tenebatur Deo obedire, & erat juris Dei, non ſecus ac filii reſpectu Patris, & quælibet creatura reſpectu Dei, ut dicemus diſp. ult. qu. ult. n. 8. Notat tamen Haunol. ab hoc vocabulo ſervi abſtinendum, ne videamur concedere Chriſto cum Felice, & Elipando damnatis a Concilio Francfordienſi ſervitutem ſtricte dictam incompoſſibilem cum filiatione Dei naturali. His poſitis, tranſmitto, quod Chriſtus, qua homo, dici poſſit Servus Dei; ad rationem tamen ſervi ſolum ſpectat, quod dominus poſſit ab eo obtinere, quod libuerit, vel obligando illum in conſcientia, vel neceſſitando metaphyſice, ſi ſervus ſit impeccabilis, ut in caſu noſtro.

Ad 2. Angeli utpote impeccabiles ſolum poſſunt a Divina voluntate dirigi ad aliquid neceſſario præſtandum, ſicut diriguntur a præceptis naturalibus ad ea præſtanda, quæ ex dictamine rationis ſunt debita; non poſſunt tamen obligari aut præcepto rigoroſo importante comminationem odii, & vindictæ, ut diximus de Chriſto Domino, aut præcepto neceſſitante, (prout Chriſtus Dominus a præceptis naturalibus neceſſitabatur) quod tamen cum libertate cohæreret; ſicut in Chriſto mandatum de morte ſubeunda cohærebat cum libertate ad non moriendum, ut mox oſtendemus.

IV. Dico 2. Quamvis Chriſtus potuerit præcepto mortis minus rigoroſo dirigi, ac neceſſitari ad mortem acceptandam, ſicut neceſſitatur a præceptis naturalibus citra libertatem in contrarium: de facto tamen præceptum mortis non fuit hujuſmodi. Ita D. Thom. q. 46. a. 2. ubi, ut notat Haunol. docet, Chriſtum neceſſario calicem bibiſſe, neceſſitate tantum conſequente, hoc eſt poſita præſcientia, & prædefinitione Dei de ejus paſſione, non vero neceſſitate antecedente everſiva libertatis ad non moriendum: Idemque docet 4. contra Gent. ubi ſoli charitati tribuit acceptationem mortis

tis toleratæ a Chriſto, negata vi coactiva ex ullo præcepto.

Prob. 1. ex Scripturis, & PP. Iſa. 53. *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*, quod etiam apertiſſime dixit Chriſtus Jo. 10. *Ego pono animam meam, & iterum ſumo eam, nemo tollit eam a me; ſed ego pono eam a me ipſo: poteſtatem habeo ponendi eam, & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam. Hoc mandatum accepi a Patre meo*. Aug. 4. de Tr. 3. *Qua voluit, quando voluit, & quomodo voluit, mortuus eſt Chriſtus*. Idemque docent communiſſime PP. apud Platel. loc. cit. præſertim Anſelmus dicens: *Non illi Pater ut moreretur, cogendo præcepit; ſed ille, quod Patri placiturum, & hominibus profuturum intellexit, hoc ſponte fecit*.

Prob. 2. ratione: Si Præceptum mortis metaphyſice neceſſitaret Chriſtum ad mortem acceptandam, mors non fuiſſet libera, & conſequenter nec meritoria, & redemptiva: ergo præceptum mortis non fuit neceſſitans citra libertatem ad non moriendum. Antecedens quoad primam partem patet; ſiquidem neceſſitas, & libertas aperte opponuntur: quoad ſecundam partem vero conſtat ex dictis in de Actibus Humanis diſp. 6. q. 6. ubi oſtendimus, ad meritum requiri libertatem indifferentiæ, nec ſufficere libertatem a coactione, non ſolum in ſtatu naturæ lapſæ, ut definitum eſt contra Janſen. ſed etiam relate ad Chriſtum Dominum, ut videre eſt apud eundem Platel. n. 311. quia ſi obſequium caret libertate indifferentiæ, non meretur recompenſationem, & præmium, quamvis mereri poſſit laudem per ſolam libertatem a coactione.

Confirm. Amori Patris erga Chriſtum filium naturalem, & fiduciæ de ejus virtute, nec non dignitati Filii conſonum erat, quod divinum beneplacitum de morte ſubeunda ſolum inſinuaretur citra præceptum læſivum libertatis, ſive rigoroſum obligans in conſcientia, & moraliter, ſive minus rigoroſum neceſſitans metaphyſice ad mortem acceptandam; ergo præceptum mortis cohærebat cum libertate ad non moriendum.

V. Objic. 1. Chriſtus Dominus lege naturali tenebatur ad redimendum genus humanum; ergo præcepto mortis metaphyſice neceſſitabatur ad mortem ſubeundam; non ſecus ac a præceptis naturalibus. Prob. antec. quia lex naturalis dictat, contemnendam eſſe vitam propriam corporalem pro ſalute ſpirituali aliorum. Hinc in Scripturis dicitur: *oportuit Chriſtum pati, &c. Filius hominis, prout definitum eſt, vadit*.

Reſp. nego antec. purus homo tenetur lege naturali pro ſalute ſpirituali proximi mortem acceptare, non tamen Chriſtus homo Deus, ut notat Vading., cujus dignitas infinita poſtulat, ut permittenda ſit potius omnium damnatio, quam aliquod ejus minimum malum, etiam temporale: propterea ex ſola charitate, non ex ulla obligatione mortuus eſt, ut dicitur Eph. 7. *Chriſtus dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis*. Oportuit tamen Chriſtum pati, videlicet ex ſuppoſitione, quod voluerit offerre Deo ſatisfactionem condignam pro noſtris culpis, & habere glorificationem corporis, & nominis ex merito.

VI. Objic. 2. Chriſtus a præcepto mortis fuit coactus ad moriendum; aliter non dixiſſet: *Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat a me Calix iſte*, ſi libere poterat mortem declinare; ergo non fuit liber ad moriendum.

Reſp. nego antec. Chriſtus, ut notat Arriaga, oravit, ut tranſiret Calix, ſi poterat ſine mandati tranſgreſſione tranſire; quamvis enim mandatum mortis non obligaret in conſcientia, nec neceſſitaret ad mortem, nolebat tamen illud tranſgredi Chriſtus, cum eſſet perfectiſſime obediens.

VII. Dico ult. Præceptum mortis Chriſto impoſitum non fuit proprie pœnale, ſed inſtar legis pœnalis, ſeu conſilii oneroſi, quatenus ſi noluiſſet mori, non ſolum non incurreret culpam, aut imperfectionem moralem, ſed neque etiam pœnam ſtricte dictam, ſeu carentiam boni debiti; Caruiſſet tamen aliqua gloria accidentali indebita, videlicet ſpeciali prærogativa Redemptoris hominum, & ſimul caruiſſet glorificatione corporis, & exaltatione nominis, ut collata ex merito; quamvis non caruiſſet glorificatione corporis, & nominis, ut collata ex exigentia naturali orta ex unione hypoſtatica. Ita Eſpar., Maur. Haun., & alii.

Prob. Concluſio per partes: & primo, quod habuerit Chriſtus præceptum mortis, conſtat ex illo Apoſt. *Factus obediens uſque ad mortem*. Secundo quod præceptum mortis non obligaverit Chriſtum in conſcientia, ſub reatu culpæ, nec illum metaphyſice neceſſitarit ad moriendum, conſtat ex dictis in prima, & ſecunda concluſione. Tertio quod tranſgreſſio talis præcepti non induceret imperfectionem ullam moralem, conſtat ex dicendis qu. ſequenti, ubi oſtendemus, Chriſtum eſſe etiam incapacem eſſentialiter im-

per-

Digitized by Google

perfectionis moralis , tum poſitivæ , tum negativæ. Quarto, quod violatio talis præcepti non induceret reatum pœnæ, ut proinde non ſit præceptum ſtrictè pœnale , patet, quia ſi noluiſſet mori, non caruiſſet ullo bono debito, atque adeo nullam pœnam ſtrictè dictam incurriſſet . Denique , quod hoc præceptum nec fuerit proprie pœnale , nec fuerit merum conſilium , nec mera inſinuatio divinæ voluntatis, (prout ſæpe divina voluntas inſinuatur Beatis abſque ulla coactione) ſed fuerit mandatum inſtar legis pœnalis , prob. quia non erat comminans ullam pœnam , ſed erat ſolum indicens carentiam alicujus boni indebiti in hypotheſi quod renueret mori ; ergo præceptum mortis non fuit proprie pœnale , nec merum conſilium, ſed inſtar legis pœnalis, ſeu conſilii oneroſi: prob. antec. quia ea lege latum fuit præceptum , ut ſi noluiſſet mori Chriſtus , careret titulo Redemptoris hominum, quod non eſt bonum exigitum ab unione hypoſtatica; ſicut non exigitur quod Chriſtus ſit Redemptor Angelorum , ut poterat eſſe ; ergo caruiſſet hoc bono indebito.

Præterea, quamvis unio hypoſtatica exigat glorificationem corporis , & nominis Chriſti ; & Deus de facto illam contulerit ex duplici titulo, videlicet exigentiæ naturalis , & meriti, juxta illud Apoſt. *propter quod exaltavit illum* , &c. nihilominus ſi renuiſſet mori, glorificatio corporis , & nominis collata fuiſſet ſolum ex titulo naturalis exigentiæ , non vero ex titulo meriti, & ſic caruiſſet hoc alio bono indebito, ſeu gloria accidentali ; videlicet quod glorificationem corporis haberet etiam ex merito; glorioſius enim eſt habere aliquid ex merito, quam citra meritum. Supponimus autem hic ex dictis in de merito , poſſe Deum promittere in præmium etiam id , quod eſt naturaliter debitum : proinde diximus cum Thomiſtis cadere ſub meritum condignum contritionis peccatoris etiam primum gradum gloriæ , ceteroqui naturaliter debitum gratiæ dignificanti contritionem; unde potuit Deus promittere Chriſto in præmium mortis toleratæ glorificationem corporis , & nominis , quamvis aliunde naturaliter debitam unioni hypoſtaticæ.

Neque dicas, nullam majorem æſtimabilitatem habere glorificationem corporis, & nominis, ut collatam Chriſto ex duplici titulo meriti, & exigentiæ naturalis , quam ſi collata fuiſſet ex ſolo titulo exigentiæ naturalis; ergo, ſi noluiſſet mori, non caruiſſet hoc bono indebito.

Negatur enim antecedens, ſiquidem majorem æſtimabilitatem habet bonum, quod ne divinitus quidem negari poteſt , quam bonum naturaliter conferendum , & divinitus auferibile ; atqui glorificatio corporis collata ex exigentia naturali erat divinitus auferibilis ; collata vero ex merito condigno erat divinitus innegabilis ; cum meritum condignum ſupponat Dei promiſſionem ineluctabilem; ergo majorem æſtimabilitatem habet glorificatio corporis collata Chriſto ex duplici titulo meriti ſimul, & exigentiæ naturalis , quam ex ſolo titulo naturalis exigentiæ.

QUÆSTIO III.

An fuerit in Chriſto libertas ad actus inæqualis perfectionis ? Ubi , An fuerit aliquando Humana Chriſti voluntas divinæ voluntati contraria?

I. Certum eſt, humanam Chriſti voluntatem fuiſſe liberam ; tum quia libere mortuus eſt ; tum quia non eſt deneganda voluntati Chriſti hæc perfectio naturæ humanæ ; tum etiam quia libertas erat requiſita ad meritum redemptionis. Jo. 7. dicitur: *Ambulabat Jeſus in Galilæam , non enim volebat in Judæam ambulare , quia volebant illum Judæi interficere* ; quare libere iter illud arripiebat. Certum præterea eſt, non ſemper Chriſtum eliciuiſſe actus optimos , & intenſiſſimos , cum repugnet intenſio actus, qua nulla ſit poſſibilis major. Difficultas ſolum eſt, Utrum habuerit libertatem ſolum ad actus æqualis perfectionis, & intenſionis ; An vero etiam ad actus perfectionis , & intenſionis inæqualis , tum intra eandem ſpeciem, tum in ſpeciebus diverſis? v. g. an quando elicuit actum charitatis intenſum ut quatuor , potuerit elicere actum charitatis intenſum ut duo , vel ut ſex ; & an vice actus charitatis poterat ponere actum alterius virtutis inferioris, v. g. temperantiæ?

Prima ſententia docet , ſolum habuiſſe libertatem ad actus perfectionis æqualis . ita Mendoza , & alii. Secunda docet, habuiſſe libertatem phyſicam ad actus perfectio-

ætionis inæqualis, etiamſi inclinaretur, & moraliter neceſſitaretur ad actum optimum, quem poterat hic, & nunc elicere. Ita Lugo d. 26. ſect. 10. Pallav. Eſp. Hannol. Pro hac ſtat etiam Vaſq. d. 74. n. 36. ubi expreſſe docet, Chriſtum, & alios beatos poſſe operari remiſſe, omiſſo actu intenſiori, nec non Valentia, Salas, & ipſemet Suar. apud eundem Lugo, quamvis videatur Suar. contrariæ ſententiæ favere diſp. 37. ſect. 3. ubi dicit: *Non ſolum repugnat Chriſto peccatum, ſed etiam ille imperfectionis modus, qui eſt diſſentire a divina voluntate ſibi propoſita, ut Regula ſuæ operationis*. Si tamen hæc verba rite perpendantur, opinioni oppoſitæ nullatenus favent.

II. Dico equidem cum ſecunda ſententia, Chriſtum habuiſſe phyſicam libertatem ad actus perfectionis inæqualis tum intra eandem ſpeciem, tum in ſpeciebus diverſis; quamvis habuerit neceſſitatem moralem ſtricte dictam ad actum optimum hic & nunc poſſibilem, ſpectata divina præordinatione, non ſecus ac Deus ſolum habet neceſſitatem moralem metaphorice dictam ad effectum optimum ponendum citra ullam difficultatem in contrarium, ut diximus in prima diſputatione qu. 2.

Prob. 1. quia Chriſtus habuit libertatem ad acceptandam, vel non acceptandam mortem præceptam; ſed iſta libertas eſt ad actus perfectionis inæqualis, perfectior enim eſt actus obedientiæ redemptivus, quam actus renuens mortem, ac redemptionem humanam; ergo habuit Chriſtus libertatem phyſicam ad actus perfectionis inæqualis. Major patet ex dictis qu. ſuperiori, ubi oſtendimus, a præcepto mortis non fuiſſe neceſſitatum ad moriendum; aliter ejus mors non fuiſſet meritoria, & redemptiva: propterea Chryſoſt. in illud Apoſt. *Propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit Crucem confuſione contempta*, homil. 28. addit: *Licebat illi nihil pati, ſi voluiſſet*: & Aug. *Qui potuit non mori, ſi nollet, proculdubio quia voluit mortuus eſt*.

Prob. 2. a priori. Danda eſt Chriſto domino libertas requiſita ad meritum: atqui ſola libertas ad actus inæquales eſt ſufficiens ad meritum; ergo habuit Chriſtus hanc libertatem: prob. min. quia libertas ad actus æqualis perfectionis eſt ſolum libertas in genere phyſico, non in genere moris; non enim eſt exigitiva laudis, præmii, & recompenſationis; atque adeo inſufficiens eſt ad meritum; ſicut enim non meretur gratiarum actionem, qui debens 10. dat hæc 10. non illa æqualis bonitatis; ita nec meretur præmium, qui debens ponere actum perfectum ut 3. ponit actum A potius, quam B, æqualis perfectionis. Hinc communiter DD. docent, quod habens conſcientiam perplexam (v. g. putans eodem modo peccare, ſi audiendo miſſam relinquat ægrotum, aut ſi relinquendo ægrotum audiat miſſam) quodcumque eligat, nec peccet, nec demereatur; quia non habet libertatem in genere moris, hoc eſt exigitivam pœnæ, & reprehenſionis; ergo pariter Chriſtus, ſi tantum libertatem haberet ad actus æqualis perfectionis, non haberet libertatem in genere moris fundantem jus ad laudem, & præmium. Et ratio a priori eſt, quia ad meritum requiritur lucta aliqua, & victoria contemptiva alicujus commodi temporalis ob amorem honeſtatis, ut diximus in de merito; atqui, dum eligitur neceſſario alter ex duobus actibus æqualis honeſtatis, non datur nec lucta, nec victoria, quia datur neceſſitas ad alterutrum vage; & electio hujus præ illo non fert ullam arduitatem; ergo negata in Chriſto indifferentia ad actus inæqualis perfectionis non ſalvatur libertas requiſita ad meritum.

III. Quod diximus de Chriſto domino, dicendum de Beatis ex Suar. d. 3. ſect. 4. Lugo, Vaſq. loc. cit. quamvis enim neceſſario Deum ament, non ſemper tamen amant amore intenſiſſimo, & perfectiſſimo ipſis poſſibili; non enim videtur neceſſe, quod Beatus ſemper velit Deo bonitatem divinam, vel gloriam extrinſecam, quam habet ex hominum converſione; neque eſt neceſſe quod ſemper velit ſaltem intenſiſſime implere divinam voluntatem in iis, quæ non ſunt præcepta; & circa ea, quæ præcipiuntur, poteſt voluntas beati libere v. g. hunc actum reflexum exercere: Hoc ipſum, quod Deus præcipit, facerem, etiamſi non eſſet præceptum; & ſic in hujuſmodi reflexionibus ſe exercere; quod ex eo etiam conſtat, ut notat Suar. quia ſi Angelus cuſtos nullam exerceret libertatem relate ad noſtram cuſtodiam, non exigeret a nobis gratitudinem; quod tamen eſt contra ſenſum fidelium.

Denique quod in Chriſto domino fuerit neceſſitas moralis ſtricte dicta ad actum perfectiorem, conſtat ex iis, quæ diximus, cum de neceſſitate morali Dei ad effectum optimum; quia ſcilicet hujuſmodi neceſſitas ſpectat ad perfectionem libertatis, cum inclinatio ad optimum de ſe bona ſit, & perfectio ſimpliciter ſimplex; unde nobis

bis ex gratia conceditur; ergo non eſt denegauda nec Deo, nec Chriſto; quamvis Chriſto competat cum phyſica difficultate in oppoſitum; ut quælibet alia neceſſitas moralis in creatis.

IV. Objic. 1. Si Chriſtus eſſet liber ad actus perfectionis inæqualis, & poſſet minus bonum præeligere in conflictu melioris, ſequeretur quod eſſet capax aut culpæ, aut ſaltem alicujus imperfectionis moralis; ſed hoc pugnat cum infinita Chriſti Sanctitate, & impeccabilitate; ergo non eſt liber ad actus perfectionis inæqualis. Prob. min. quia imperfectio moralis prout diſtinguitur a culpa, nihil aliud eſt, quam electio objecti minus perfecti propter ſe præ perfectiori.

Confirm. Chriſtus dominus eligendo minus bonum eſſet reprehenſibilis: Univerſim enim reprehenſione dignus eſt, qui negligit majus bonum, quod commode poteſt amplecti.

Reſp. nego ſequelam: imperfectio moralis alia eſt negativa, ſeu negatio majoris perfectionis, ut cum quis vult matrimonium, omiſſo cœlibatu; vel dum ponit actum intenſum ut 2. potens ponere intenſum ut 3. Alia eſt poſitiva, ut cum quis omittendo aliquem actum, redditur poſitive indignus ſpeciali Dei protectione; ut cum quis tranſgreditur rubricas divini officii mere directivas, aut Regulas ſuæ Profeſſionis non obligantes ad culpam venialem; ſicut enim dicimus v. g. poſitive indignum Sacerdotio, qui eſt irregularis ex defectu; quamvis non ſit reus culpæ, aut pœnæ; contra vero qui caret excellentia doctrinæ, & ſanctitatis, non dicitur poſitive indignus ſacerdotio, ſed ſolum minus dignus altero, qui habeat ſufficientem doctrinam, & ſanctitatem: ita in caſu noſtro: Quare qui v. gr. amplectitur matrimonium præ cœlibatu, non dicitur contrahere imperfectionem moralem poſitivam, ſed negativam, quatenus eſt minus diſpoſitus ad aſſequendum ultimum finem per actum minus perfectum, quamvis non ſit poſitive indignus ſpeciali Dei protectione, & ſpecialibus auxiliis ad non peccandum, & ad ſublimius aſſequendam beatitudinem, ſicut eſt poſitive indignus, qui tranſgreditur Regulas ſuæ profeſſionis non obligantes ad culpam. Dicimus nunc, quod Chriſtus dominus eliciendo actum minus perfectum, omiſſo perfectiori, neque contrahebat imperfectionem moralem poſitivam, neque negativam ſtricte dictam, hoc eſt minus diſponentem ſubjectum ad ſuam felicitatem eſſentialem: ſi quidem Chriſtus Dominus, utpote Filius Dei naturalis, pleniſſime poſſidebat ſuam felicitatem eſſentialem, nempe viſionem Dei in priori ad quemcumque actum liberum, ut dicemus diſputatione ſequenti: propterea eligendo minus bonum, habebat ſolum actum moralem minus perfectum citra ullam imperfectionem moralem ſtricte dictam: ſicut Deus ſemper optime, & honeſtiſſime operatur, ſive ponendo optimum, ſive non optimum: quamvis poſitio optimi ſit magis conſona divinæ bonitati.

In forma ad probationem ſequelæ, diſt. antec. imperfectio moralis conſiſtit in electione objecti minus perfecti, quoties ea reddit ſubjectum minus diſpoſitum ad ſuum ultimum finem, concedo; ſecus, nego antecedens, & conſequentiam.

Ad Confirm. nego antec. Ille ſolum dicitur reprehenſibilis, qui negligendo majus bonum, redditur minus idoneus ad ſuam beatitudinem; quare ſicut Deus non eſſet reprehenſione dignus, ſi mundum non optimum poneret; ita nec Chriſtus, ſi poneret actum non optimum, quem libere poſſet.

V. Dices: Si Chriſtus non eſſet reprehenſione dignus eligendo actum minus perfectum, neque eſſet dignus laude, ac præmio, eligendo actum præſtantiorem: unde per actum obedientiæ non meruiſſet Redemptionem; ſicut Deus non eſt dignus præmio ponendo optimum: ſequela eſt abſurda: ergo & id unde ſequitur.

Reſp. nego ſequelam; diverſa quippe eſt ratio de probro, & demerito, ac de laude, & merito. Qui ponit opus honeſtum, dignus eſt laude, quamvis per illud non promoveatur ad felicitatem, ut patet in Deo: dignus etiam eſt præmio, qui ponit opus honeſtum, quod ſit obſequioſum præmianti, ac ſuperiori; quia tamen Deus caret ſuperiore, ſolum poteſt exigere laudem, non præmium ob ſuas operationes honeſtas: Chriſtus vero, quia qua homo eſt inferior Deo, poteſt & laudem, & præmium exigere operationibus honeſtis; contra vero ex earum omiſſione non eſſet dignus reprehenſione, quia non contraheret ex iis minorem diſpoſitionem ad felicitatem.

Hinc apparet, quomodo Chriſtus dominus libere poterat non acceptare mortem præceptam citra ullam imperfectionem moralem ſtricte dictam, & citra reprehenſibilitatem: quamvis enim tunc caruiſſet aliquo bono indebito, videlicet titulo Redemptoris,

non

Digitized by Google

non caruiſſet tamen felicitate conſona ſuæ naturæ, & meritis.

VI. Objic. 2. Chriſtus eſt perfectiſſime Dei amicus; ergo non ſolum moraliter, ſed etiam phyſice neceſſitabatur ad eliciendos actus perfectiores, atque adeo ſolum habuit libertatem ad actus æqualis perfectionis. Prob. conſeq. quia ad perfectiſſimam amicitiam ſpectat eadem eodem modo velle, & nolle; ergo Chriſtus debet magis velle, quæ Deus magis vult; ſed Deus magis vult actum perfectiorem, etiam in ipſo Chriſto domino, quam minus perfectum; ergo Chriſtus dominus ad actum perfectiorem neceſſitatur.

Confirm. Tenetur creatura declinare actum malum, quia diſplicet Deo; ergo Chriſtus ſummæ Dei amicus, & filius naturalis tenetur eligere actum perfectiorem, quia magis placet Deo, quam actus minus perfectus.

Reſp. 1. Deum habere infinitam complacentiam in quovis actu Chriſti domini ob dignitatem Perſonæ operantis conferentem operationibus Chriſti bonitatem, & valorem infinitum, quamvis inter actus Chriſti detur major, vel minor bonitas aut ratione objecti, aut ratione intenſionis; propterea ſpectatis omnibus æque Deo placet v. g. Chriſti Crucifixio, ac genuflexio, & quilibet alius actus, quamvis actus intenſior & perfectior magis placeat ratione modi, quo moraliter informatur a Verbo.

Reſp. 2. Difficultatem ſolvendam eſſe in Beatis, qui licet neceſſitentur relate ad objectum primarium, ſeu ad amandum Deum Deo, libertatem tamen habent ad actus perfectionis inæqualis relate ad objecta ſecundaria, ſeu ad amandas has, vel illas creaturas in ordine ad gloriam Dei.

Reſp. 3. Actum perfectiorem Chriſti magis Deo placere complacentia mere approbativa, non vero complacentia aut inductiva in Deo majoris felicitatis, aut reſpiciente in Chriſto majorem diſpoſitionem ad felicitatem ſuam eſſentialem; & ideo æque Deus erat contentus quovis actu Chriſti; ſicut ipſe Deus æque poteſt ponere optimum, vel non optimum, quamvis majorem complacentiam approbativam habeat de optimo; Unde fit, Chriſtum dominum ratione ſummæ amicitiæ cum Deo non teneri ad actum perfectiorem. Ideo juſtus magis Deo placet eligendo actum perfectiorem, adeo ut non dicatur perfecte amicus, ſi eligat actum minus perfectum, quia actus perfectior juſti, quamvis non addat Deo felicitatem, ipſum tamen juſtum magis promovet ad felicitatem ſuam, & ſic ad laudandum Deum magis in æterna beatitudine: At Chriſtus dominus eligendo actum magis perfectum non magis promovetur ad felicitatem, unde non dicitur eſſe minus perfecte amicus, per hoc quod eligat actum minus perfectum.

In forma nego conſeq. Ad prob. diſt. antec. ad perfectam amicitiam ſpectat eadem & eodem modo velle, ac nolle, relate ad ea quæ ſpectant ad felicitatem amici, aut propriam, concedo; relate ad alia, nego antec. & conſeq.

Ad Confirm. Ideo tenentur homines peccatum declinare, quia Deo diſplicet non ſolum diſplicentia mere reprobativa, ſed etiam reſpiciente malum, quod inducit in nobis reddendo indiſpoſitos ad ultimum finem, & ad ipſum laudandum; At Chriſtus eligendo actum minus perfectum, non diſponeretur minus ad ſuam felicitatem, & ad Deum laudandum; ergo non tenetur eligere actum perfectiorem; quippe qui non placet magis Deo, niſi complacentia mere approbativa.

VII. Quæritur hic, Utrum aliquando humana Chriſti voluntas fuerit divinæ voluntati contraria? Certum eſt contra Neſtorianos, Euthychian., & ex iis ortos Monothelitas, in Chriſto fuiſſe duas voluntates, ut conſtat ex illo Matth. 22. *Non mea voluntas, ſed tua fiat*; Cum enim in Chriſto fuerint duæ naturæ, fuerunt etiam duæ voluntates; ſolum dubitatur, an voluntas humana Chriſti fuerit aliquando divinæ voluntati contraria; præſertim quando dixit Matth. 26. *Verumtamen non quod ego volo, ſed quod tu.*

Communiſſime docent, nunquam fuiſſe contrarias; ſed in caſu adducto ſolum appetitum ſenſitivum Chriſti fuiſſe repugnantem Calici præcepto a divina voluntate, & appetitum rationalem, ſeu voluntatem humanitatis habuiſſe tantum ſimplicem diſplicentiam Calicis præcepti, non vero actum deliberate nolentem illum. Voluit autem Deus quod Chriſti appetitus ſenſitivus a Calice refugeret, ut ex ea ſenſuum moleſtia haberet cauſam meriti, & eſſet nobis exemplo ad ſubigendum appetitum ſenſitivum rationi, & divinæ voluntati.

Porro actus ſimplicis diſplicentiæ de Calice bibendo fuit quidem in Chriſto deliberatus, (quia nullus in eo fuit motus indeliberatus, & ſubreptitius) ſed fuit inefficax, quia non reſpuebat mortem abſolute,

lute, ſed ſolum conditionate, hoc eſt ſi ita Deo placeret, & non impediretur reparatio hominum; ſicuti qui vult membri abſciſſionem, ne mors ſequatur, habet ſimplicem diſplicentiam, & inefficacem de membri abſciſſione, quatenus illam nollet, ſi periculum mortis non immineret; cum ea tamen diſplicentia inefficaci conjungit voluntatem abſolutam, & efficacem, quod membrum abſcindatur; Sic Chriſtus Dominus cum ſimplici diſplicentia mortis conjunxit ardens illius deſiderium, juxta illud Luc. 12. *Baptiſmo habeo baptizari, & quomodo coarctor, donec perficiatur*. Quare licet potuerit phyſice voluntas Chriſti renuere, quæ Deus præcipiebat per modum conſilii oneroſi, non quidem ponendo actum inobedientiæ, ſed non ponendo actum obedientiæ, quia tamen moraliter ad actus perfectiſſimos neceſſitabatur, nunquam Chriſti voluntas fuit divinæ voluntati contraria, ut proinde dixerit Jo. 8. *Quæ placita ſunt ei, facio ſemper*.

VIII. Dices: Diſplicentia mortis inefficax avertebat voluntatem Chriſti a morte, quæ erat objectum complacentiæ voluntatis divinæ, cum fuerit præcepta; ergo quamvis voluntas humana Chriſti non reſpueret mortem efficaciter, & abſolute, adhuc ob illam diſplicentiam inefficacem erat quadantenus oppoſita voluntati divinæ.

Reſp. cum D. Tho. Complacentiam, & diſplicentiam de eodem objecto non pugnare, niſi ſint ſecundum eandem rationem, & relate ad idem motivum, v. g. complacentia de medicina ut utili non pugnat cum diſplicentia de eadem ut amara; & complacentia de morte delinquentis propter bonum publicum non opponitur diſplicentiæ de eadem propter malum privatum; quia tamen prævalet amor utilitatis medicinæ, & amor boni publici, ideo complacentia de medicina, & de morte delinquentis eſt efficax, & abſoluta; diſplicentia vero inefficax, & conditionata; In caſu noſtro, Chriſtus habuit complacentiam efficacem de ſua morte ob motivum Redemptionis, & obedientiæ, & ſimul diſplicentiam inefficacem de eadem morte, inquantum ſibi mala; nec hujuſmodi affectus complacentiæ, & diſplicentiæ de eadem morte pugnabant inter ſe; quia non reſpiciebant mortem ſecundum eandem rationem, & ob idem motivum. Pariformiter Pater æternus habebat complacentiam de morte Chriſti ob illud motivum Redemptionis, quin habuerit complacentiam de eadem morte ut mala ipſi Chriſto Domino; & ideo voluntas Chriſti habens complacentiam efficacem de ſua morte ob unum motivum, & diſplicentiam inefficacem de eadem ob aliud motivum, fuit omnino conformis cum voluntate divina. Advertendum tamen, quod licet nunquam humana Chriſti voluntas fuerit abſolute & in rigore divinæ voluntati contraria; nihilominus & potuit citra ullum defectum moralem eſſe contraria voluntati divinæ, quæ dicitur Voluntas ſigni, & fuit de facto in ſpeciem contraria voluntati divinæ, quæ dicitur voluntas beneplaciti; non quidem quoad volitum formale, ſed quoad volitum materiale; quæ apparens contrarietas non ſolum fuit citra defectum moralem, ſed etiam meritoria; & idcirco voluntati divinæ ſigni maxime conformis.

Antequam id oſtendam explico terminos. Circa actus liberos voluntatis duplex in Deo datur voluntas, altera Signi, altera beneplaciti, ut notat D. Th. qu. 23. de veritate ar. 3. apud Eſparzam qu. 37. de Incarnatione. Voluntas ſigni in Deo eſt illa voluntas, qua ſolum ſignificat velle, aut nolle actus liberos noſtros; quæ quadruplex eſt, Præcipiens, Prohibens, Permittens, Conſilians: Voluntas vero beneplaciti eſt illa qua Deus efficaciter, & abſolute aliquid vult; & relate ad hanc diſtinguunt Theologi volitum formale, ſeu motivum, propter quod Deus aliquid vult, a volito materiali, ſeu objecto materiali, quod vult ſecundum ſe. E. G. dum vult damnationem reproborum ad manifeſtationem ſuæ juſtitiæ, volitum formale eſt manifeſtatio divinæ juſtitiæ, popter quam vult damnationem reproborum; ipſa vero damnatio eſt volitum materiale. His explicatis

IX. Voluntas humana Chriſti Domini non potuit eſſe contraria voluntati divinæ, quæ dicitur voluntas ſigni, quatenus eſt Præcipiens actus bonos, Prohibens, aut Permittens actus malos; peccaret enim, ſi nollet, quæ Deus præcipit, aut vellet, quæ Deus prohibet, aut permittit; potuit tamen eſſe contraria Voluntati iſti divinæ, quatenus eſt Conſilians; cum enim præceptum mortis fuerit, ut diximus, inſtar Conſilii oneroſi, poterat Chriſtus citra ullum defectum moralem nolle acceptare mortem ſic præceptam, ſeu conſultam; ſicut poterat etiam ponere actus minus perfectos præ perfectioribus, eſto ſolum ſub conſilio caderent actus perfectiores, ut oſtendimus in quæſtione antecedente, ſequitur quod phyſice poterat voluntas Chriſti humana

eſſe

eſſe contraria voluntati ſigni, quatenus eſt voluntas Conſilians; quamvis de facto nunquam fuerit contraria; eo quod Chriſtus moraliter neceſſitabatur ad actus perfectiores, & ad ea, quæ cadebant ſub conſilium; non ſecus ac Deus potens phyſice ponere non optimum, moraliter ad ponendum optimum neceſſitatur, prout ſupra explicavimus; ac propterea ſemper humana Chriſti voluntas fuit conformis voluntati divinæ, quæ dicitur voluntas ſigni, non ſolum quatenus præcipienti, prohibenti, aut permittenti, ſed etiam quatenus conſilianti.

Quod attinet ad voluntatem divinam, quæ dicitur beneplaciti, certum eſt, quod non poterat humana Chriſti voluntas ab ea diſcrepare quoad volitum formale, ſeu quoad motivum, & finem, propter quem Deus aliquid efficaciter vult: peccaret ſiquidem Chriſtus D. ſi nollet hujuſmodi finem; quia vellet ut divina voluntas efficax fruſtretur; Quare dum Deus vult efficaciter V. G. reproborum damnationem, quam ob delicta illi merentur, idque ad manifeſtationem divinæ juſtitiæ; ſi voluntas creata, aut Chriſti, aut noſtra abſolute nollet, ut divina juſtitia manifeſtetur prout Deus vult efficaciter, certe peccaret; ac proinde Chriſtus, cum ſit impeccabilis, non potuit quoad volitum formale diſcrepare a voluntate divina beneplaciti; Quoad volitum vero materiale de facto in ſpeciem diſcrepavit; ſiquidem oravit pro ſalute reproborum, ac pro illis ſanguinem fudit, ut conſtat ex proſcripta quinta propoſitione Janſenii; oravitque ut Calix a ſe tranſiret; voluit tamen utrumque inefficaciter, & conditionate, ſi ſcilicet eſſet placitum Patri, quod alio pacto ſua juſtitia, & gloria manifeſtaretur citra damnationem reproborum, & citra ſuum calicem paſſionis, ac mortis; Hinc quia Pater Æternus abſolute voluit hæc objecta materialia, & Chriſtus D. videbatur ea nolle, idcirco circa hæc volita materialia videbatur voluntas Chriſti humana eſſe divinæ voluntati contraria: Quia tamen ea Chriſtus D. noluit abſolute, & efficaciter, ſed ſolum conditionate, & inefficaciter, & quia non ſunt inter ſe oppoſiti iſti duo actus; (videlicet volitio abſoluta, & efficax alicujus objecti, & nolitio conditionata, & inefficax ejuſdem obiecti, ut patet in projiciente merces ob metum naufragii, qui efficaciter, & abſolute vult illas projicere, & inefficaciter, ac conditionate non vult illas projicere) idcirco ſolum in ſpeciem voluntas humana Chriſti quoad volitum materiale fuit contraria voluntati divinæ, revera tamen nullatenus fuit illi contraria. Quinimmo in hoc ipſo in quo videbatur contraria, erat ſumme conformis divinæ voluntati, in quantum hæc erat voluntas ſigni conſilians Chriſto talem actum; qui procul dubio fuit honeſtiſſimus, ac meritorius; ſiquidem meritorie oravit, ac fudit ſanguinem pro ſalute reproborum, exoptando ut Deus illis conferret gratias efficaces ad reſurgendum, idque ex motivo Charitatis erga proximum; meritorie etiam oravit, ac exoptavit, ut a ſe tranſiret Calix paſſionis, idque ex motivo charitatis erga ſeipſum; utrumque tamen ſubordinavit volito formali voluntatis divinæ, ſeu motivo, propter quod Deus illa noluit efficaciter; unde ſolum illa Chriſtus exoptavit inefficaciter, & conditionate, prout Deus volebat ut illa Chriſtus exoptaret, & ſic humana Chriſti voluntas divinæ voluntati non ſolum non fuit contraria, ſed ſumme conformis, juxta illud Jo. 8. *Ego, quæ placita ſunt ei, facio ſemper.*

QUÆSTIO IV.

Utrum Humanitas aſſumpta peccare poſſit in ſenſu diviſo ab Unione Hypoſtatica, & viſione beata?

Oſtendimus in 1. quæſtione, Chriſtum Dominum eſſe eſſentialiter impeccabilem tum in ſenſu compoſito, quatenus non poteſt componere cum unione hypoſtatica, & cum viſione Dei peccatum; tum in ſenſu diviſo, quatenus non poteſt per operationes Chriſti, & Verbi proprias dividere ſe ab unione; Quærimus nunc, An Humanitas Chriſti habens unionem hypoſtaticam peccare poſſit in ſenſu diviſo ab unione, & viſione; quatenus ſi peccaret per operationes proprias humanitatis in priori ad ſubſiſtentiam Verbi, & ad viſionem beatam, divideret ſe ab unione, & viſione; ſicut Juſtus peccare poteſt in ſenſu diviſo, quatenus ſi peccaret, divideret ſe a gratia, & Amans poteſt peccare in ſenſu diviſo, dividendo ſe ab Amore. Quod autem longe diverſa ſit hæc quæſtio, Num Chriſtus poſſit peccare in ſenſu diviſo? ab hac alia, Num Humanitas Chriſti poſſit peccare in ſenſu diviſo a viſione beata, &c.

ab

ab unione hypoſtatica? conſtat ex dictis in calce quæſtionis primæ. In 1. Artic. id quæremus de viſione beata. In 2. de unione hypoſtatica.

ARTICULUS I.

An Humanitas aſſumpta prout videns Deum peccare poſſit peccato impeditivo, aut deſtructivo viſionis beatæ?

I. Quod quærimus hic de humanitate aſſumpta vidente Deum, quæri ſolet in de Beatitudine univerſim, An videns Deum peccare poſſit in ſenſu diviſo a viſione beata; ſicut Juſtus peccare potest in ſenſu diviſo a gratia? Certum eſt de facto, & connaturaliter videntes Deum non poſſe ſic peccare; quia viſio Dei connaturaliter datur in priori ad quemcumque actum beatorum; quare ſicut non poſſet peccare juſtus, ſi in priori ad operationes ſuas liberas deberet dari gratia influens in illas, ita non poteſt de facto videns Deum peccare, quia in priori ad omnes actus voluntatis beati datur viſio Dei dirigens ad eos actus, incompoſſibilis cum peccato. Reſtat itaque inquirendum, An id ſit poſſibile in alio ordine, ac de potentia Dei abſoluta, per hoc quod viſio detur in poſteriori ad operationes liberas, ſicut datur de facto gratia habitualis?

II. Recolligo prius breviter quæ alias diximus (in de Beatitudine diſp. 1. qu. 4. & in de Spe) poſſe ſcilicet in eodem intellectu eſſe ſimul in eodem inſtanti cognitionem Dei ænigmaticam, & viſionem beatam, ita tamen ut ſola cognitio ænigmatica dirigat ad aliquem actum voluntatis, v.g. ad actum ſpei præceptum, illuſtrando ejus objectum: viſio vero Dei ſe habeat diſparate, vel in poſteriori ad talem actum ſpei, unde ſolum dirigat ad actum amoris Dei neceſſarium, in poſteriori ad viſionem. Quod hoc non repugnet, oſtenditur tum negative, tum multis exemplis: Nam primo Chriſtus Dominus ad actus mæſtitiæ in horto (quos habuit non ſolum in appetitu ſenſitivo, ſed etiam in rationali, cum dixerit, *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*) non regulabatur a viſione beata. Secundo idem Chriſtus Dominus, ut advertit Suar., per viſionem beatam videbat in Verbo ſuos actus liberos, & tamen ad illos eliciendos non regulabatur a reali viſione, aliter non eſſent liberi, ſi prodirent a viſione eſſentialiter vera, atque adeo cum determinatione ad unam partem. Tertio Deus ipſe habet ſcientiam viſionis de ſuis decretis, ea tamen ſcientia non antecedit decreta, ne evertat eorum libertatem. Quarto ad actus liberos noſtros conſequitur ſcientia experimentalis illorum in eodem inſtanti, quin tamen hæc ſcientia poſſit actus liberos antecedere, & ad illos dirigere. Quinto multi docent, quod Angeli in primo inſtanti fuerint viatores, & comprehenſores, quatenus in primo ſigno habuerunt cognitionem Dei ænigmaticam cum præcepto ad Deum amandum, atque adeo cum potentia ad peccandum; in ſecundo actum amoris Dei præceptum liberum, & meritorium; in tertio ſigno gratiam, & viſionem Dei dirigentem ad amorem neceſſarium. Sexto eadem ratione multi docent, Chriſtum de facto meruiſſe ſibi gloriam eſſentialem, ſeu viſionem beatam; & D. Th. negans id de facto contigiſſe, docet tamen divinitus potuiſſe Chriſtum mereri ſibi in primo inſtanti gloriam eſſentialem per actus non directos a viſione. Denique ſicut bene percipitur quod ad actum liberum contritionis præceptum peccatori ſuccedat in eodem inſtanti gratia, quæ tamen ſi antecederet contritionem, deſtrueret libertatem contritionis præceptæ: (ad libertatem enim ſpectat quod potentia libera ſuis comprincipiis communita poſſit componi cum utraque parte contradictionis; gratia autem ſi eſſet in priori ad actum contritionis, & ſpectaret ad potentiam libere influentem in talem actum, deberet eſſe compoſſibilis cum omiſſione contritionis præceptæ, atque adeo compoſſibilis cum peccato, quod repugnat) ita poteſt intelligi, quod ad eundem actum contritionis ſuccedat ſimul cum gratia viſio beatifica, quæ proinde non dirigeret ad illum actum contritionis prævium, ſed ad amorem Dei neceſſarium, qui ad viſionem conſequeretur.

III. Dico nunc 1. Humanitas aſſumpta prout videns Deum, & quilibet Deum videns poteſt divinitus peccare peccato impeditivo viſionis, non ſecus ac juſtus peccare poteſt de facto peccato impeditivo gratiæ: atque adeo viſio Dei poteſt in eodem inſtanti componi cum potentia ad peccandum. Ita communius Recentiores cum Arriag. d. 43. n. 18. Taner. & aliis.

Prob. In eodem inſtanti, quo juſtus ponit actum meritorium v. g. ſpei, habet de facto in præmium augmentum gratiæ; ergo poteſt etiam habere in præmium viſionem beatam exigitam a gratia; atqui ſi ille

le actus ſpei liber, & meritorius ſupponatur præceptus a Deo, ut poteſt præcipi, tunc daretur in eodem inſtanti in primo ſigno potentia proxima ad omittendum actum ſpei præceptum, atque adeo potentia ad peccandum, in ſecundo ſigno ipſe actus ſpei, & in tertio præmium, nempe augmentum gratiæ, & viſio beata; ergo poteſt in eodem inſtanti dari ſimul viſio beata, & potentia ad peccandum peccato impeditivo viſionis, quatenus ſi poneretur peccatum, non daretur viſio.

Confirm. Non minus eſt incompoſſibilis cum mortali gratia, quam viſio beata; ſed cum gratia ſtare poteſt in eodem inſtanti potentia ad peccandum peccato impeditivo gratiæ; ergo etiam cum viſione. Prob. min. Dum peccator ponit contritionem, ſi ea ſupponatur præcepta, tunc datur potentia ad omittendam contritionem præceptam, atque adeo ad peccandum, & ſimul cum contritione datur ipſa gratia; ergo cum gratia datur potentia ad peccandum peccato impeditivo gratiæ.

IV. Objic. 1. Viſio Dei neceſſitat ad Deum amandum, & inducit impotentiam ad peccandum; ergo non poteſt in eodem inſtanti cum viſione conjungi potentia ad peccandum. Neque obſtat quod potentia ad peccandum eſſet in priori ſigno. Nam quæ opponuntur, non poſſunt conjungi in eodem inſtanti, ne in diverſis quidem ſignis naturæ, ut aſſenſus, & diſſenſus, forma, & privatio; ergo nec viſio, & potentia ad peccandum; in quocunque enim ſigno ponatur viſio pro toto illo inſtanti illuſtrat objectum, & determinat ad non peccandum.

Confirm. Via, & terminus opponuntur; ergo repugnat quod aliquis in eodem inſtanti ſit in via, ſeu habeat indifferentiam ad merendum, vel peccandum, & ſit in termino habens viſionem beatam, quæ importat impotentiam ad peccandum.

Reſp. quod ſicut in eodem inſtanti in priori ad actum imperantem liberum datur potentia ad carendum actu tum imperante, tum imperato, in poſteriori tamen ad actum imperantem non datur potentia ad carendum actu imperato, utpote neceſſario; & ſicut Chriſtus Dominus in priori ad cognitionem ſuorum actuum liberorum in Verbo habebat indifferentiam ad eos omittendos, non tamen in poſteriori ad eam cognitionem; ita poteſt in priori ad viſionem dari potentia ad peccandum peccato impeditivo viſionis, non vero in poſteriori ad viſionem; Sic etiam quando nos ponimus actus liberos, in priori habemus indifferentiam ad cognitionem experimentalem illorum, non vero in poſteriori.

In forma diſting. antec. Viſio Dei ponit impotentiam ad peccandum peccato directo a viſione, conc. peccato directo a cognitione ænigmatica prævie, nego antec., & conſeq. Ad id quod additur, Dico verum eſſe, quod quæ opponuntur, non poſſunt in eodem inſtanti componi, ne pro diverſis quidem naturæ ſignis; potentia tamen ad peccandum peccato directo ab una cognitione, nempe a cognitione ænigmatica, & impotentia ad peccandum peccato directo ab alia, nempe a viſione beatifica, non opponuntur; Sicuti non opponuntur potentia ad A, & impotentia ad B; quod autem poſſit viſio Dei illuſtrare ſuum objectum pro toto inſtanti, utpote indiviſibili, relate ad actus conſequentes ipſam, non vero relate ad actus antecedentes, jam oſtendimus multis exemplis.

Ad Confirm. Non repugnat, quod aliquis ſit in via ratione unius formæ, & ſimul ſit in termino ratione alterius formæ. Sic materia ratione actionis generativæ eſt in via ad formam genitam, & ratione formæ genitæ, eſt in termino; ſic homo ratione actus meritorii eſt in via ad gratiam, & in eodem inſtanti eſt in termino ratione gratiæ, quæ coexiſtit cum actu meritorio: Tunc eſſe in via, & eſſe in terminio opponuntur, quando eſſe in via fert moveri localiter, & eſſe in termino fert quieſcere, quia ubicatio viæ, & termini ſunt incompoſſibiles ſaltem naturaliter.

V. Objic. 2. Ut poſſit homo proxime peccare, debet carere impedimento ad peccandum; ſed viſio Dei eſt impedimentum ad peccatum; ergo cum Dei viſione non ſtat in eodem inſtanti potentia proxima ad peccandum.

Confirm. Si cum potentia proxima ad peccandum componi poſſet viſio Dei neceſſitans ad amorem, poſſet etiam componi prædeterminatio phyſica neceſſitans ad Deum amandum; ſed repugnat, quod cum prædeterminatione neceſſitante phyſice ad Deum amandum ſtet potentia ad peccandum; ergo etiam cum Dei viſione.

Reſpond. Conc. Maj. diſting. min. Viſio eſt impedimentum ad peccatum directum ab illa, conc., & peccatum directum a cognitione ænigmatica, quod ſi poneretur, impediret exiſtentiam viſionis, nego antec., & diſting. conſ. non poteſt cum viſione

Digitized by Google

conjungi potentia ad peccandum peccato directo a viſione, conc., directo a cognitione ænigmatica, nego conſeq. Sic Chriſtus Dominus, dum ponebat actus liberos, videbat illos in Verbo; quia tamen hæc viſio non dirigebat ad eos actus, non erat impedimentum deſtruens eorum libertatem.

Ad Confirm. Quod diximus de Dei viſione, dicimus etiam de prædeterminatione phyſica ad Deum amandum; ſicut enim dari poteſt in Petro in primo ſigno cognitio ænigmatica dirigens ad actum ſpei præceptum; in ſecundo ſigno ipſe actus ſpei; in tertio gratia, & viſio neceſſitans ad amorem: ita in eodem tertio ſigno dari poteſt in præmium cum gratia prædeterminatio phyſica neceſſitans ad amorem Dei; in quo caſu pro primo ſigno intelligeretur potentia ad omittendum actum ſpei præceptum, atque adeo potentia ad peccandum peccato impeditivo prædeterminationis, & in tertio ſigno prædeterminatio cum impotentia ad peccandum peccato conſequente ad eam prædeterminationem. Sic etiam poſito actu libero, quo quis ſe determinat ad non ambulandum, poſſet in poſteriori habere compedes, qui cum eſſent evitabiles, non deſtruerent potentiam expeditam ad ambulandum in ſenſu diviſo; ſicut amor non deſtruit potentiam expeditam ad odium in ſenſu diviſo.

Ratio horum omnium eſt, quia A eſſe in priori ſigno ad B, nihil aliud eſt, quam A eſſe cauſam, vel prærequiſitum ad B; v. g. quia ſol eſt cauſa lucis, & quia ſcientia media eſſentialiter præſupponitur ad decreta libera, & ad ſcientiam viſionis, ideo ſol dicitur eſſe in priori ſigno naturæ ad lucem, & ſcientia media ad decreta libera. In caſu noſtro, voluntas affecta cognitione ænigmatica eſt cauſa actus ſpei, & hic actus eſt cauſa moralis gratiæ, & viſionis beatæ, quæ cauſat amorem Dei neceſſarium, & ideo in ſecundo ſigno dicitur eſſe actus ſpei; in tertio gratia, & viſio; in quarto Amor neceſſarius.

Hinc fit primo, quod viſio Dei licet neceſſitet ad amorem, relinquat tamen in voluntate affecta cognitione ænigmatica libertatem ad ponendum, vel non ponendum actum ſpei præceptum; atque adeo libertatem ad peccandum peccato impeditivo viſionis: Fit ſecundo, quod cum viſione Dei ſtet tam potentia ad peccandum per omiſſionem actus ſpei præceptæ, directi a cognitione ænigmatica, quam impotentia ad peccandum per omiſſionem amoris neceſſarii directi a viſione. Unde potentia ad peccandum, & impotentia eſt relate ad diverſa.

VI. Dico 2. Poteſt pariter cum Dei viſione coniungi potentia ad peccandum pro inſtanti ſequenti peccato deſtructivo viſionis. Ita communius Recentiores in hoc puncto ab antiquis non diſcuſſo, contra Rhodes Diſp. 1. de Act. hum. qu. 3.

Probatur, & explicatur: Conferat Deus Petro viſionem Dei gratis pro inſtanti A, ſed pro inſtanti B det illi cognitionem ænigmaticam, quæ dirigat ad actum ſpei præceptum, adeo ut poſſit Petrus ſub illa cognitione libere omittere actum ſpei, & peccare; decernat tamen Deus, quod ſi peccet, deſtruatur viſio Dei præhabita; ſi vero ponat actum ſpei præceptum, habeat in præmium conſervationem viſionis pro inſtanti B, in tali caſu, qui certe eſt poſſibilis, Petrus in inſtanti A dicitur cum viſione beata habere potentiam ad peccandum pro inſtanti ſequenti, peccato deſtructivo viſionis; quatenus pro inſtanti B habet potentiam ad omittendum actum ſpei præceptum, quo omiſſo, deſtrueretur viſio; ergo poteſt cum viſione Dei conjungi potentia ad peccandum peccato deſtructivo viſionis.

Confirm. De facto Petrus habens gratiam in inſtanti A, dicitur cum gratia habere potentiam ad peccandum pro inſtanti B peccato deſtructivo gratiæ, ſi pro inſtanti B præcipiatur illi v. g. actus ſpei, quem poſſet libere omittere; ergo etiam Petrus habens viſionem in inſtanti A dicitur cum viſione habere ſimul potentiam ad peccandum pro inſtanti B, peccato deſtructivo viſionis, ſi pro inſtanti B præcipiatur illi v. g. actus ſpei, quem poſſet libere omittere, per hoc quod ad illum non dirigat viſio beata, ſed cognitio Dei ænigmatica.

VII. Objic. 1. cum Rhodes; Viſio exiſtens in inſtanti A, dirigit ad omnes actus voluntatis pro inſtanti B; ergo videns Deum in inſtanti A, non poteſt peccare in inſtanti B peccato deſtructivo viſionis: Conſeq. ſeq., antec. prob. Quia aliter videns Deum eodem modo eſſet peccabilis, ac viator habens gratiam, qui peccare poteſt peccato deſtructivo gratiæ.

Reſp. diſt. antec. connaturaliter, conc., eſſentialiter, nego antec. & conſeq. Si enim poteſt in primo inſtanti dari viſio,

quæ

quæ non dirigat ad actum, v. g. ſpei præceptum, unde poteſt componi cum potentia ad peccandum peccato impeditivo viſionis, (quod Rhodes admittit) quare non poteſt pariter divinitus pro ſecundo inſtanti dari eodem modo viſio, quæ non dirigat ad actum ſpei præceptum; unde ſtet cum potentia ad peccandum peccato deſtructivo viſionis? Ad probationem nego ſequelam: videns Deum eſt magis impeccabilis, quam viator; quia ille ratione viſionis exigit, quod in perpetuum viſio Dei ſit in priori, & dirigat ad omnes actus voluntatis: contra vero viator non exigit, quod gratia ſit in priori ad actus voluntatis; & ideo videns Deum ſolum miraculoſe peccare poteſt peccato deſtructivo viſionis; Viator vero etiam naturaliter peccare poteſt peccato deſtructivo gratiæ. Quod autem id exigat viſio Dei, ſupponimus ex dictis in de Beatitudine, ubi oſtendimus ad beatitudinem ſpectare eſſentialiter, quod ejus perpetuitas attingatur a Beato; ad viſionem vero Dei ſpectare connaturalem tantum, non eſſentialem indeſtruibilitatem; & ideo connaturaliter per peccatum non poteſt deſtrui.

VIII. Objic. 2. Juxta ſyſtema Concluſionis deberet in ſecundo inſtanti componi viſio Dei cum peccato, quod repugnat. probatur ſequela, quia in ſecundo inſtanti viſio Dei non deſtruitur, niſi ad exigentiam peccati; ergo deberet in primo ſigno naturæ intelligi potentia ad peccandum; in ſecundo ſigno peccatum; in tertio deſtructio viſionis, atque adeo in primo ſigno deberet eſſe viſio nondum deſtructa per peccatum, quod eſſet in ſecundo ſigno; unde in eodem inſtanti eſſet viſio, & peccatum.

Reſp. Objectionem eſſe puerilem, & ſolvendam ab Adverſariis in deſtructione gratiæ per peccatum; Conſtat enim ex phyſicis, quod forma vetus non coexiſtit cum forma nova, quamvis illa expellatur ad hujus exigentiam; ſicut enim pro primo ſigno naturæ, quo intelligitur Sol, neque intelligitur lux, neque negatio lucis, ſed præſcindit intellectus ab utroque; ita pro primo ſigno naturæ, quo in inſtanti B intelligitur potentia ad peccandum, tunc neque intelligitur peccatum, neque viſio Dei, aut gratia, ſed præciſio ab utroque; ita ut ſi pro ſecundo ſigno ponatur peccatum, tunc intelligatur pro tertio ſigno carentia viſionis, & gratiæ; ſi vero pro ſecundo ſigno ponatur actus ſpei præceptus, tunc intelligatur pro tertio ſigno viſio, & gratia. Quare nego ſequelam. Ad probationem dico, viſionem, & gratiam perſeverare uſque ad illud inſtans excluſive, quo ponitur peccatum, non uſque ad illud ſignum, quo peccatum intelligitur, & ideo nunquam peccatum coexiſtit cum viſione, aut gratia.

ARTICULUS II.

Utrum Humanitas aſſumpta peccare etiam poſſit peccato impeditivo, aut deſtructivo Unionis Hypoſtaticæ?

IX. ADnotavimus qu. 1. non eſſe idem quærere de Chriſto, ac de Humanitate aſſumpta ſpecificative accepta, An poſſit peccare? ſicut non eſt idem quærere de homine, ac de anima unita corpori, An ſit mortalis? ſicut enim poteſt homo eſſe mortalis, & anima unita corpori ſpecificative accepta eſſe immortalis; ita poterit Chriſtus eſſe impeccabilis, & Humanitas aſſumpta peccabilis. Adnotavimus etiam, non poſſe humanitatem aſſumptam connaturaliter peccare in ſenſu diviſo ab unione, quia non poteſt connaturaliter operari in priori ad unionem hypoſtaticam, ſeu ad ſubſiſtentiam increatam, qua ſubſtantialiter completur, & terminatur; ſicut anima rationalis nullam operationem, ne organicam quidem, exercere poteſt ante quam ſit ſubſtantialiter completa per unionem cum corpore; Supponimus tamen hic ex Phyſica, poſſe divinitus naturam operari in priori ad ſubſiſtentiam; non ſecus ac poteſt divinitus anima in priori ad unionem cum corpore; ut communius docent cum Vaſq. diſt. 21. c. 3. contra Suar., & inquirimus, an Humanitas aſſumpta poſſit divinitus in priori ad unionem hypoſtaticam, & ſubſiſtentiam increatam peccare peccato impeditivo, aut deſtructivo unionis hypoſtaticæ, prout diximus de viſione beata? Affirmant Mendoza, Arriag., P. Thyrſ. Gonzalez d. 30. n. 36. & alii Recentiores apud Platel. n. 279. contra Suar., Vaſq. Lugo, Haun.

X. Cenſeo equidem cum prædictis DD. poſſe divinitus humanitatem aſſumptam ſpecificative acceptam peccare in ſenſu diviſo, peccato tam impeditivo, quam deſtructivo unionis hypoſtaticæ.

Prob. Applicando unioni hypoſtaticæ ea, quæ diximus Articulo ſuperiore de viſione beata. Si enim Deus humanitati in prio-

ri ad quamcumque ſubſiſtentiam præcipiat pro inſtanti A actum ſpei, v. gr. & in præmium velit conferre non ſolum gratiam, ſed etiam unionem hypoſtaticam, & viſionem beatam, & humanitas ponat actum præceptum, in eodem inſtanti habet in primo ſigno naturæ potentiam ad peccandum, in ſecundo actum ſpei, in tertio gratiam, unionem hypoſtaticam, & viſionem; ergo poteſt in eodem inſtanti humanitas habere potentiam ad peccandum in ſenſu diviſo, ſimul cum unione hypoſtatica, & Dei viſione, atque adeo poteſt humanitas aſſumpta peccare in primo inſtanti peccato impeditivo unionis, & viſionis. Quod ſi Deus eidem humanitati habenti unionem hypoſtaticam in inſtanti A, præcipiat pro inſtanti B actum ſpei, & in præmium velit conferre conſervationem unionis pro inſtanti B, in tali caſu humanitas aſſumpta in inſtanti B habet potentiam ad peccandum pro inſtanti B peccato deſtructivo unionis.

Confirm. Multi docent apud Munieſſam, Humanitatem Chriſti affectam gratia potuiſſe de congruo mereri unionem hypoſtaticam per operationes poſitas in priori natura ad unionem cum Verbo, & ad ſubſiſtentiam divinam; ergo bene poteſt intelligi, quod ſi hujuſmodi operatio præcipiatur humanitati, in eodem inſtanti detur potentia ad peccandum in ſenſu diviſo cum unione hypoſtatica.

XI. Objic. 1. Eſt eſſentiale naturæ rationali, quod præcedat ſubſiſtentia ad omnes ejus operationes; atqui ſi præcedat ſubſiſtentia Verbi ad operationes humanitatis, eſt impoſſibile quod humanitas peccet, & per peccatum impediat unionem cum Verbo, quippe quæ jam præſupponitur in priori; ergo repugnat humanitati aſſumptæ potentia ad peccandum etiam in ſenſu diviſo ab unione.

Confirm. Non poteſt Agens creatum agere, quin prius ſit ubicatum, & durans: ergo a fortiori, quin prius ſit completum ſubſtantialiter per ſubſiſtentiam.

Reſp. nego maj. cum Vaſq., Arriag., & aliis communius; & ex Philoſophicis ſuppono, quod ſicut anima divinitus operari poteſt in priori ad ſuum complementum ſubſtantiale, ita natura in priori ad ſubſiſtentiam.

Ad Confirm. 1. Retorqueo paritatem, ut Agens creatum producat in ſe ſuam ubicationem, & durationem, non debet prius intelligi ubicatum, & durans; ergo neque humanitas, ut poſſit per actiones liberas obtinere ſubſiſtentiam, debet prius intelligi ſubſiſtens. Deinde diſparitas eſt, quia repugnat Creaturam eſſe nuſquam, aut nunquam; at non repugnat carere ſuo complemento ſubſtantiali; unde ſi humanitas divinitus exiſtat ſine complemento ſubſtantiali ullius ſubſiſtentiæ, adhuc poterit operari; non ſecus ac calor in Euchariſtia carens inhærentia ſibi debita poteſt calefacere; & quamvis operationes connaturaliter ſint ſuppoſitorum, divinitus tamen poſſunt eſſe a natura non ſuppoſitata, ſicut operationes accidentium connaturaliter tribuuntur ſubſtantiæ ſuſtentanti, divinitus tamen poſſunt eſſe ab accidentibus non ſuſtentatis.

XII. Objic. 2. Ex Haunol. Humanitas aſſumpta non poteſt peccare in ſenſu diviſo ab unione naturaliter; ergo neque ſupernaturaliter. Prob. conſeq., quia miraculum non poteſt ordinari a Deo ad hoc, ut ex illo promanet peccatum.

Confirm. Quia ſæpe PP. docent non ſolum Chriſtum eſſe impeccabilem, ſed etiam humanam Chriſti voluntatem, ut habet Origen. apud Vaſq., & ratio eſt, quia videtur derogari ſanctitati ſummæ humanitatis aſſumptæ, dicere, quod ſit peccabilis.

Reſp. Argumentum probare nimis, probat enim, quod ſi divinitus beatus ſpoliaretur viſione, neque poſſet peccare, quia miraculum hoc ordinaretur ad peccatum. Directe nego conſeq. Ad prob. nego, miraculum in caſu noſtro ordinari ad hoc, ut ponatur peccatum; ſed ordinatur ad hoc, ut ponatur actus liber meritorius præceptus, ad quem conſequatur unio hypoſtatica; ſicuti quando Deus confert nobis auxilium inefficax, non ordinat illud ad peccatum, ſed ad actum bonum, quamvis ex culpa voluntatis ſequatur malus.

Ad Confirm. Chriſtus eſt eſſentialiter impeccabilis etiam in ſenſu diviſo; humanitas vero aſſumpta ſpecificative accepta eſt etiam de facto, & connaturaliter impeccabilis, non tamen eſſentialiter. Nunquam autem PP. docuerunt, ut notat P. Thyrſ., quod humanitas etiam de potentia abſoluta ſit impeccabilis in ſenſu diviſo, cum hoc ſpectet ad ſubjectionem debitam creaturæ rationalis omnipotentiſſimæ Dei poteſtati inclinandorum quolibet cordium, ut loquitur Aug.; Nec id derogat ſummæ Chriſti ſanctitati; ſicut non derogat, quod humanitas ante aſſumptionem potuerit pecca-

re,

Digitized by Google

re ; in utroque enim caſu peccatum non componeretur cum unione hypoſtatica, ſed cum ſola humanitate diviſa ab unione.

XIII. Objic. 3. Filiatio Dei naturalis trahit in humanitate Chriſti jus infruſtrabile ad auxilia efficacia ; ergo non poteſt humanitas Chriſti ſpecificative accepta peccare peccato deſtructivo unionis. Prob. antec. Filiatio naturalis trahit jus ad amorem amicabilem Patris, & cum ferat in Chriſto ſanctitatem ſummam, trahit jus ad amorem ſummum tum benevolum, tum beneficum, cum ex Ariſtotele 2. Rhet. 4. Amor ſit activus ; ergo trahit jus ineluctabile ad auxilia efficacia.

Confirm. quia dedecet Verbum denominari peccans ; ergo etiam quod denominetur potens peccare ; atqui ſi humanitas aſſumpta poſſet peccare, Verbum denominari poſset potens peccare, ſicuti denominatur potens mori, quia humanitas aſsumpta poteſt mori ; ergo ut ſupra.

Reſp. Argumentum probare quod filiatio Dei naturalis trahat in Chriſto jus ineluctabile ad viſionem beatam, unde non poſſit divinitus ea privari, quod nemo dixerit ; probat etiam, quod humanitas aſsumpta ſit eſſentialiter inannihilabilis, eo quod ſit ſumme amabilis. Directe nego antec. filiatio Dei naturalis ſicut trahit ſolum exigentiam naturalem viſionis beatæ, & quod in perpetuum conſervetur, ita ſolum trahit exigentiam naturalem divinitus fruſtrabilem auxiliorum efficacium relate ad humanitatem aſsumptam ſpecificative acceptam (cum relate ad Chriſtum, omnia quæcunque auxilia ſint eſſentialiter efficacia ob ejus impeccabilitatem) Ratio a priori horum omnium eſt, quia Humanitas in priori ad unionem, ſicut eſt annihilabilis, ita eſt eſſentialiter peccabilis, & obdurabilis ; adeoque capax auxiliorum inefficacium ob ſubjectionem debitam cujuslibet creaturæ relate ad divinum Dominium.

Ad Confirm. Dico, unionem hypoſtaticam, & peccatum habere ſolum ſimultatem potentiæ, ut habet gratia, & peccatum, contra vero unionem hypoſtaticam, & mortem humanitatis habere etiam potentiam ſimultatis ; quia humanitas unita Verbo de facto mortua eſt, idcirco Verbum dici poteſt mortale, ſeu potens mori per conjunctionem unionis hypoſtaticæ cum morte humanitatis ; non poteſt tamen dici peccabilis, ſeu potens peccare. In forma nego min. ſubſumptam, ſola enim humanitas denominari poteſt potens peccare, non verbum, ſicut ſola humanitas aſſumpta potuit ante aſsumptionem peccare, quin dicatur verbum potuiſse peccare.

XIV. Objic. ult. Non ſolum Chriſto, ſed etiam humanitati aſsumptæ concedenda eſt impeccabilitas major ea, quæ conceditur juſto ; ſed ſi poſſet humanitas aſſumpta peccare in ſenſu diviſo ab unione, ejus impeccabilitas non eſset major impeccabilitate Juſti, qui ſolum peccare poteſt in ſenſu diviſo a gratia, non vero in ſenſu compoſito, componendo gratiam, & peccatum ; ergo humanitas aſſumpta non poteſt peccare in ſenſu diviſo.

Confirm. Humanitati Chriſti utpote ſanctificatæ a verbo competit ſanctitas infinita, qua major excogitari non poteſt ; ſed major eſset ſanctitas hamanitatis Chriſti, ſi excluderet potentiam ad peccandum etiam in ſenſu diviſo ; ergo hæc ſanctitas, & impeccabilitas competit in omni providentia humanitati aſsumptæ. Min. prob. quia ſanctitas ex D. Dionyſio eſt elongatio a ſcelere, & immunditie ; atqui magis elongatur a ſcelere, qui non ſolum excludit peccatum, ſed etiam potentiam ad peccatum, ut excludit Deus infinite ſanctus ; ergo &c.

Reſp. Humanitatis aſsumptæ impeccabilitatem eſse longe præſtantiorem impeccabilitate Juſti. 1. Quia Perſona Juſti peccare poteſt conjungendo peccatum cum proprio ſuppoſito, & ſolum peccare non poteſt conjungendo peccatum cum gratia ; at Perſona Chriſti nec poteſt peccare conjungendo peccatum cum unione, nec cum ſuppoſito Chriſti. 2. Humanitas aſſumpta divinitus tantum peccare poteſt in ſenſu diviſo ; (cum ſolum divinitus Humanitas operari poſſit in priori ad complementum ſubſtantiale, quod habet per ſubſiſtentiam) juſtus vero etiam naturaliter. 3. Poteſt juſtus conjungere cum gratia ſanctificante peccatum veniale : contra vero humanitas aſſumpta cum unione hypoſtatica, & ſanctitate ſubſtantiali, qua ſanctificatur, nec veniale, nec imperfectionem ullam moralem conjungere poteſt.

Ad confirm. Reſp. 1. per inſtantiam, major eſt ſanctitas, quæ excluderet ab humanitate Chriſti potentiam ad peccandum ante aſſumptionem, vel poſt dimiſſionem, cum ſic magis elongetur a ſcelere ; ergo hæc ſanctitas tribuenda eſt Chriſto Domino, quod tamen communius non admittitur, quia peccabilitas eſt de eſſentia humanitatis, quouſque non reddatur ab aliquo dono ſupernaturali (puta a viſione beata, vel unio-

Digitized by Google

ne hypoſtatica) per accidens impeccabilis; & ratio a priori eſt, quia peccabilitas in creatura rationali conſequitur ad phyſicam defectibilitatem, ut proinde fere communiſſime PP. & Theologi doceant, repugnare creaturam rationalem impeccabilem, non ſecus ac repugnat creatura indeſtruibilis. Directe ad argumentum nego min. ſeu potius ſuppoſitum min. Sanctitas enim, quæ excludit ab humanitate potentiam ad peccandum in priori ad unionem, eſt chimærica, non ſecus ac Sanctitas, quæ excludat potentiam ad peccandum in humanitate ante aſſumptionem: Immo ſi dari poſſet Sanctitas participata, quæ excluderet potentiam ad peccandum in ſenſu diviſo, a fortiori deberet poſſe dari Sanctitas, ſeu unio hypoſtatica, quæ excludat eſſentialiter ab Humanitate ipſum peccaſſe ante aſſumptionem, cum pejus ſit peccaſſe, quam poſſe peccare; atqui illud non excluditur eſſentialiter ab unione hypoſtatica; ergo neque hoc. Ad probationem dico, ſumme elongari a ſcelere humanitatem ſanctificatam a Verbo, ſi elongetur quantum poteſt elongari, atque adeo excludendo potentiam ad peccandum in ſenſu compoſito, & ad peccandum in ſenſu diviſo connaturaliter; at impoſſibile eſt, quod excludat potentiam ad peccandum in ſenſu diviſo eſſentialiter ob ſubjectionem debitam divino dominio; Cum poſſit Deus tum ſimpliciter, tum dependenter ab operatione præcepta velle concedere, aut negare unionem, vel ejus conſervationem, & ideo non debet hæc impeccabilitas tribui humanitati aſſumptæ. Sicut enim ad ſummam Dei Sanctitatem non ſpectat, quod non poſſit permittere peccatum creaturæ; nec in Deo potentia ad permittendum peccatum ſtat cum ulla imperfectione morali, aut phyſico-morali, quamvis dicat reſpectum ad peccatum; quod tamen non eſt conjungibile cum Sanctitate Divina: ita ad ſummam Sanctitatem Humanitatis aſſumptæ non ſpectat impotentia ad peccandum in ſenſu diviſo, nec hujuſmodi potentia fert imperfectionem ullam moralem, quamvis dicat reſpectum ad peccatum ob inconjungibilitatem peccati cum unione hypoſtatica.

Hæc in gratiam veritatis perpendimus; Ceterum in obſequium Chriſti Domini abſtinendum puto ab hac Theſi exponenda quoad eam partem, quod poſſit humanitas Chriſti peccare peccato deſtructivo unionis, ne aures imperitorum offendantur, ſicut videntur offendi etiam a ſententia negante Chriſtum eſſe impeccabilem, præciſe ratione unionis; eſto id a viris primæ notæ propugnetur, ut diximus quæſtione prima. Quinimo fateor, quod ſi eſſet poſſibilis ſanctitas excludens in humanitate aſſumpta hanc peccabilitatem, ea concedenda eſſet cuivis humanitati aſſumptæ, utpote ſumme ſanctæ; Cenſeo tamen eam eſſe Chimæricam, quia derogat divino dominio impeccabilitas, ſeu inobdurabilitas, non ſecus ac indeſtruibilitas Creaturæ, immobilitas, inconſervabilitas, immultiplicabilitas, & alia hujuſmodi prædicata, quæ directe ſubtrahunt Creaturam a ſubjectione debita Deo. Et ſane chimærica eſt in Humanitate unio hypoſtatica, quæ exigat eſſentialiter, quod humanitas non potuerit eſſe in priori tempore ad ipſam, ut proinde non potuerit hæc peccare ante aſſumptionem; ergo pariter chimærica eſt unio hypoſtatica, quæ eſſentialiter exigat quod Humanitas non poſſit in priori ſigno naturæ operari, & ponere actum præceptum, ut proinde careat potentia ad peccandum in priori ad unionem peccato impeditivo unionis. Et ratio eſt, quia ſicut derogat divino dominio, quod non poſſit poni Humanitas in priori tempore ad aſſumptionem; ita derogat quod non poſſit humanitas in priori ſigno operari, ac ponere actum præceptum, quo mereatur unionem ipſam hypoſtaticam de congruo; unde humanitas aſſumpta neceſſario debet poſſe componi cum potentia ad peccandum peccato impeditivo unionis; Hæc enim potentia ad peccandum non eſt defectus moralis, nec phyſico-moralis, ut diximus; quamvis enim dicat reſpectum ad peccatum; at non proinde derogat ſanctitati ſummæ, cum qua peccatum nullatenus evadit conjungibile.

XV. Ex dictis ſequitur 1. Quod Humanitas aſſumpta in priori ad unionem, & viſionem Dei capax ſit divinitus præcepti rigoroſi comminantis odium, & pœnam æternam, cum pro tali ſigno ſit peccabilis in ſenſu diviſo.

Sequitur 2. Quod impeccabilitas Chriſti bene cohæreat cum libertate in acceptatione Mortis præcepta, non ſolum ſi dicatur præceptum mortis non fuiſſe rigoroſum, ſed inſtar legis pœnalis; verum etiam ſi ſupponatur fuiſſe divinitus impoſitum præceptum mortis rigoroſum humanitati aſſumptæ in priori ad unionem. Utrum autem ea conciliari poſſint, ſi dicatur præceptum mortis fuiſſe rigoroſum, & fuiſſe impoſitum non quidem humanitati in priori

ri

Digitized by Google

ri ad unionem, ſed ipſi Chriſto? Examinabimus qu. ſequenti.

Sequitur 3. quod videns Deum in priori ad viſionem ſit capax etiam præcepti rigoroſi; in poſteriori vero ad viſionem ſolum poſſit neceſſitari a divino præcepto, non ſecus ac neceſſitatur ad obſervantiam legis naturalis; & in hoc ſenſu inſtituitur illa quæſtio in de Beatitudine, An poſſit videnti Deum reduplicative qua videnti imponi præceptum de ceſſando ab amore? & Vaſq. negat, eo quod non detur præceptum de re impoſſibili; Amicus vero, & alii affirmant, putantes poſſe præcipi aliquid impoſſibile, quoties per præceptum actus, qui præcipitur, moraliter immutatur, & de impoſſibili evadit neceſſarius: Sicut enim voluntas occidendi innocentem eſt impoſſibilis Beato, ſecundum ſe, ea tamen poteſt præcipi a Deo, quia per præceptum evadit bona moraliter, & ex impoſſibili redditur neceſſaria; ita ceſſatio ab amore Dei eſt impoſſibilis videnti Deum, ea tamen ceſſatio præcipi poteſt, quæ per præceptum oſtenditur eſſe Deo grata, ac proinde ex impoſſibili redditur neceſſaria videnti Deum; quippe qui neceſſario conformat ſe voluntati divinæ præceptivæ, quin poſſit peccare.

QUÆSTIO V.

Quomodo concilietur Chriſti impeccabilitas cum libertate, & Merito in acceptatione Mortis præceptæ?

I. Diſſolvendus ſupereſt Gordius nodus, in quo Theologi implicantur, An ſcilicet, & quomodo cohærere poſſit Chriſti impeccabilitas cum libertate ad non moriendum in hypotheſi, quod præceptum mortis rigoroſum, & obligans in conſcientia, ſeu neceſſitans inſtar præceptorum naturalium, impoſitum fuerit non quidem humanitati in priori ad aſſumptionem, ſed ipſi Chriſto, ſeu humanitati aſſumptæ reduplicative acceptæ? Janſenius voluit Chriſti voluntatem in tali caſu habuiſſe ſolum libertatem a coactione, & illam ſufficere ad meritum; ſed ab Innoc. X. damnata eſt ut hæretica ea Janſenii propoſitio: *Ad merendum ſufficit libertas a coactione*; & quamvis in Propoſitione damnata addantur ea verba, *In ſtatu naturæ lapſæ*, & Chriſtus non habuerit humanitatem lapſam, ſed integram; Verba tamen Pontificis, ut notat Platel. nu. 311. non ſunt reſtrictiva, ſed ampliativa, & ſit ſenſus, *Etiam in ſtatu naturæ lapſæ*, ut conſtat ex ſcopo Pontificis damnantis Janſenium, qui dicebat in ſtatu naturæ integræ fuiſſe libertatem a neceſſitate, eamque per peccatum periiſſe, quod fuſe oſtendimus in de Actibus Humanis Diſp. 6. q. 5. Adde Scripturas, & PP. velle Chriſtum habuiſſe non ſolum libertatem a coactione, ſed etiam a neceſſitate, ut diximus qu. 2. & Auguſtinus tract. 37. in Jo. dicit: *Chriſtus quando voluit, a carne diſceſſit, hoc eſt poteſtatis, non neceſſitatis.*

Alias proinde vias iniere Theologi ad nodum hunc diſſolvendum. Prima eſt Thomiſtarum dicentium, Chriſti voluntatem fuiſſe liberam ad mortem non acceptandam in ſenſu diviſo a præcepto; quamvis ipſa non poſſet ſe a præcepto dividere. Secunda Scotiſtarum dicentium, Præceptum eſſe extrinſecum voluntati Chriſti, non vero intrinſecum, ut eſt viſio beata, & ideo a præcepto, quamvis inimpedibili, & incompoſſibili cum omiſſione mortis, non lædi libertatem. Tertia Suarii, Molinæ, Coninck, dicentium unionem hypoſtaticam non lædere indifferentiam principii proximi, & ſic non lædere libertatem. Quarta Vaſqu., Ruiz, Becan. dicentium, fuiſſe Chriſto impoſitum præceptum de morte, non de circumſtantiis mortis, v. g. hoc tempore, loco, ex hoc, vel illo motivo; unde relate ad has circumſtantias fuit liber, quod videtur ſufficere ad meritum in acceptatione mortis. Quinta Cardinalis de Lugo, & Hurtadi; Hic docet, Chriſtum meruiſſe acceptando mortem præceptam, quatenus libere voluit, quod ſibi præceptum mortis imponeretur; unde acceptando mortem ſolum habuit meritum obediendi in cauſa, quatenus libere non impedivit præceptum. Lugo vero pariter docet, Chriſtum meruiſſe in cauſa, ſed quatenus poterat libere petere diſpenſationem præcepti, & non petiit.

Nos viam Thomiſtarum, Scotiſtarum, & Suarii impugnabimus, ut everſivam libertatis, & meriti in actu obedientiæ; viam vero Vaſqu. Hurtadi, & Lugo, quia non ſalvat in proprio ſenſu, quomodo Chriſtus factus ſit obediens uſque ad mortem; & concludemus, conciliari Chriſti impeccabilitatem cum libertate in præſenti providentia, dicendo cum Eſparz. Haun. Mauro, ex Lorca, Alberto Magno, Paludano, præceptum mortis Chriſto impoſitum non fuiſſe rigoroſum, ſed inſtar Conſilii

Digitized by Google

onerofi; quamvis in alia providentia potuiſſet etiam conciliari, dicendo, cum Arriaga, Hurt. & P. Thyrſo Gonzalez præceptum mortis rigoroſum fuiſſe impoſitum non Chriſto, ſed humanitati aſſumptæ ſpecificative acceptæ, prout diximus quæſtione antecedenti.

ARTICULUS I.

Rejicitur via Thomiſtarum, & Scotiſtarum.

II. THomiſtæ, ſicut docent Prædeterminationem phyſicam ad actum cohærere cum libertate, quia voluntas ſub prædeterminatione ad actum poteſt illum omittere in ſenſu diviſo a prædeterminatione, quamvis non poſſit voluntas ſe dividere ab illa; ita hic docent, præceptum mortis cohærere in Chriſto impeccabili cum libertate ad non moriendum; quia voluntas Chriſti poterat nolle mori in ſenſu diviſo a præcepto, quamvis inimpedibili.

Dico equidem cum communiſſima Societatis, Non poſſe hac via conciliari libertatem ad non acceptandam mortem præceptam cum Chriſti impeccabilitate.

Prob. Iisdem rationibus, quibus oſtendimus in de Gratia, non ſalvari libertatem actus cum prædeterminatione phyſica ad illum. Et primo quidem ab abſurdis: Si poſſet dici Chriſtus liber ad non acceptandam mortem præceptam per hoc, quod poſſet illam non acceptare in ſenſu diviſo a præcepto, a quo tamen non poſſet ſe dividere, ſequeretur quod poſſet etiam dici liber ad ambulandum, qui eſt ſub compedibus, per hoc quod poſſit ambulare in ſenſu diviſo ab illis, quamvis non poſſit ab iis ſe dividere. Poſſet etiam dici liber ad Deum amandum, qui cum cognitione ænigmatica haberet etiam viſionem beatam, vel gratiam Calviniſticam neceſſitantem ad Amorem; quia etiam in ſenſu diviſo ab iſtis poſſet voluntas non amare. Sic fatum, ſeu neceſſitas fatalis Aſtrorum, a Gentilibus admiſſa, neque tolleret libertatem, quia voluntas conſentiens poſſet in ſenſu diviſo a tali influxu Aſtrorum non conſentire.

Reſpondet Gonet. d. 21. ar. 3. §. 3. æque Calviniſtas, & Thomiſtas admittere potentiam ad non moriendum in ſenſu diviſo a præcepto; ſed Calviniſtæ dividunt potentiam ad non moriendum a præcepto; Thomiſtæ vero conſiderant potentiam ad non moriendum ſolum abſtractam, & præciſam, non ſeparatam a præcepto; ac proinde ſolum Thomiſtæ ſalvant libertatem; quia per Thomiſtas Chriſtus poteſt velle negationem mortis ut abſtrahentem, non ut conjunctam cum præcepto, ſeu poteſt nolle mortem negative, non privative; & ideo non poteſt peccare. Fatetur tamen Gonet. reſponſionem hanc eſſe ſatis difficilem, quæ percipiatur; & advertenti patet, ſemper poſſe inſtari a nobis inſtantiis adductis.

III. Prob. 2. a priori ex illa Maxima fuſius in de Gratia a nobis diſcuſſa: *Omne antecedens actum incompoſſibile cum omiſſione actus, & inimpedibile a voluntate, eſt everſivum libertatis*; ſed ad actum obedientiæ in Chriſto D. antecedit complexum unionis hypoſtaticæ, & præcepti, quod complexum eſt incompoſſibile cum omiſſione obedientiæ, & inimpedibile a Chriſti voluntate, cum non conferatur illud dependenter a voluntate Chriſti; ergo eſt everſivum libertatis in actu obedientiæ. Prob. hæc maxima 1. inductione; compedes enim, prædeterminatio phyſica in ſententia Societatis, gratia Calviniſtica, fatum, quod ex Aug. non ponunt niſi fatui, ideo evertunt libertatem, quia ſunt antecedens incompoſſibile, & inimpedibile: 2. quia voluntas ſub antecedenti incompoſſibili, & inimpedibili neque poteſt omittere actum in ſenſu compoſito, ſeu componendo illud antecedens cum omiſſione actus, neque in ſenſu diviſo, cum non poſſit ſe dividere ab illo, utpote inimpedibili; ergo ſimpliciter non poteſt actum omittere; atque adeo non eſt libera. Ideo voluntas amans v. g. poteſt odiſſe in ſenſu diviſo, quia poteſt impedire directe ſuum amorem, & ſic ponere odium: idcirco pariter Antichriſtus ſub præſcientia peccati, & prædeſtinatus ſub prædefinitione actus boni libere operantur, quia poſſunt indirecte impedire illos actus divinos; at Chriſtus non poteſt impedire præceptum mortis neque directe, quia voluntas ſolum proprios actus poteſt directe impedire, neque indirecte, eo modo quo poteſt impediri præſcientia peccati, & prædeſtinatio ſeu prædefinitio conſequens ad ſcientiam mediam; quia præceptum non imponitur dependenter ab ullo actu libero Chriſti; ergo præceptum tamquam incompoſſibile, & inimpedibile, libertatem evertit. Tertio a priori: *Illud eſt everſivum libertatis, ſeu potentiæ expeditæ ad utramque partem, quod eſt impedimentum rigoroſe dictum ad alteram partem*; ſed omne antecedens actum incompoſſibile, & inimpedibile eſt impedimentum preſſe dictum ad omiſſionem

actus;

Digitized by Google

actus; ergo eſt everſivum libertatis; atque adeo ſicut prædeterminatio phyſica, ita præceptum in caſu noſtro libertatem evertunt. Min. prob. Impedimentum nihil aliud eſt quam ratio ſufficiens, ne aliquid ponatur, inſuperabilis ab Agente; ut conſtat tum inductione, tum ex ipſa Etymologia nominis; Impedire enim nihil aliud ſonat, quam efficere ineluctabiliter, ne aliquid ſit; tum demum a priori, quia quoties datur ratio iſta ineluctabilis, neque poteſt poni effectus in ſenſu compoſito, ut patet, neque in ſenſu diviſo, cum non poſſit potentia ab ea ſe dividere; ergo hujuſmodi ratio ineluctabilis deſtruit potentiam expeditam, ſeu eſt impedimentum preſſe dictum ad actum oppoſitum.

Neque dicas, impedimentum debere ſe tenere ex parte actus primi requiſiti ad actum; præceptum vero non ſpectat ad actum primum requiſitum ad acceptationem mortis; cum ſine præcepto poſſit mors acceptari; ergo præceptum mortis non eſt impedimentum ad mortem non acceptandam; atque adeo non evertit libertatem.

Nam contra eſt, quia Compedes ſunt impedimentum, non quia conſtituunt actum primum, ſeu potentiam ad ambulandum, vel non ambulandum; ſed quia deſtruunt actum primum expeditum ad ambulandum; ergo præceptum mortis eſt impedimentum, non quia conſtituit actum primum, ſeu potentiam ad mortem acceptandam, ſed quia deſtruit actum primum expeditum ad mortem non acceptandam; Hinc diximus in loco, quod prædeterminatio phyſica, quamvis non ſe teneret ex parte actus primi, ſed ex parte actus ſecundi, ut volunt Recentiores Thomiſtæ, adhuc evertit libertatem, quia licet non conſtituat actum primum proximum ad conſenſum, deſtruit tamen actum primum proximum expeditum ad diſſenſum, eo quod ſit impedimentum ad illum; non ſecus ac compedes. Deinde quamvis præceptum non conſtituat actum primum, ſeu potentiam ad acceptandam mortem, conſtituit tamen actum primum relate ad acceptationem mortis, quæ ſit actus obedientiæ; Chriſtus autem meruit per acceptationem mortis, quæ eſſet actus obedientiæ, juxta illud, *Factus obediens* &c. ergo præceptum mortis ſe tenet ex parte actus primi relate ad hunc actum obedientiæ.

IV. Confirm. 1. Concluſio, quia ex dictis in de actibus humanis, ut potentia dicatur libera, debet poſſe componere cum omnibus requiſitis ad agendum tam actum, quam non actum; idcirco enim voluntas non eſſet libera ſub gratia Calviniſtica, ſub fatali influxu Aſtrorum, & ſub prædeterminatione phyſica, in ſententia Societatis, quia cum iſtis non poſſet componere omiſſionem actus; atqui voluntas Chriſti ſub præcepto, quod eſt prærequiſitum ad actum obedientiæ redemptivum, non poteſt componere omiſſionem talis actus; ergo voluntas Chriſti ſub præcepto mortis non eſt libera ad mortem non acceptandam; ſicut voluntas noſtra non eſt libera ſub prædeterminatione, ſive hæc dicatur ſe tenere ex parte actus primi, ſive ſecundi: Aliter poſſet etiam ex cohærentia doctrinæ dari prædeterminatio ad peccatum, quod tamen quamplures Thomiſtæ non admittunt, eo quod Deus eſſet author peccati, utpote volens prædeterminationem ineluctabiliter inducentem peccatum. Neque valet dicere, quod Deus prædeterminando ad peccatum, illud non amaret, quippe quod prohiberet. Nam Deus ſe haberet inſtar Præceptoris ducentis manum pueri ad efformandos malos characteres, quos interim prohiberet. Propterea diximus in loco, Prædeterminationem non eſſe de mente D. Tho. ſed a Bannez inventam, ad quam expungendam Molina noſter oſtendit libertatem creaturæ ſalvari non poſſe citra præſidium ſcientiæ mediæ.

Confirm. 2. Ex Regula ſummuliſtica, quam examinavimus in de Gratia ex Mauro qu. 81. de Deo, & Cattan. in metaphyſica: ex neceſſario non ſequitur niſi neceſſarium; ergo ex præcepto mortis, quod eſt neceſſarium Chriſto, & eſſentialiter connectitur cum actu obedientiæ, non poteſt ſequi, niſi actus neceſſarius obedientiæ. Et ſenſus hujus Regulæ eſt, quod ſi A eſt antecedens neceſſario connexum cum B, implicat quod A ſit neceſſarium, & B ſit contingens; v. g. quia homo eſt neceſſario connexus cum animali, implicat, quod Petrus ſit homo neceſſario, & quod ſit animal contingenter; ſi enim poſſet non eſſe animal, & neceſſario eſſet homo, ſequeretur quod homo non connecteretur neceſſario cum animali; atqui unio hypoſtatica, & præceptum trahunt neceſſario obſervantiam præcepti, ſeu actum obedientiæ; ergo cum complexum unionis, & præcepti ſit neceſſarium voluntati Chriſti, (quatenus non datur illi dependenter a ſua voluntate) ſequitur quod actus obedientiæ ſit pariter neceſſarius.

V. Ex dictis ſequitur, Neque ſubſiſtere viam Scotiſtarum dicentium apud Arriagam,

gam,

gam, Chriſtum fuiſſe liberum ad non moriendum, quia præceptum mortis erat extrinſecum voluntati Chriſti; Nam tam lædit libertatem quod eſt extrinſecum potentiæ, quam quod eſt intrinſecum, ſi ſit antecedens incompoſſibile, & inimpedibile; ſicuti tam compedes, quam carcer tollunt libertatem ad egrediendum; tam viſio beata, quam Decretum Dei extrinſecum de non concurrendo ad odium evertunt libertatem ad Deum odio habendum. Præterquamquod, quamvis præceptum mortis ſit extrinſecum voluntati Chriſti, cognitio tamen præcepti eſt intrinſeca; atque adeo ſi minus præceptum, cognitio ſaltem præcepti libertatem evertit.

ARTICULUS II.

Rejicitur via recurrentium cum Suario ad Principium Proximum indifferens.

VI. Appingitur Suar. d. 37. De Incar. hæc via conciliandi libertatem Chriſti cum impeccabilitate, per hoc quod Chriſtus, ſpectato principio proximo, nempe voluntate, & auxilio indifferenti, poterat omittere actum præceptum, quamvis ſpectato principio remoto, ſeu unione exigente ſemper auxilia præviſa per ſcientiam mediam efficacia, erat inconjungibilis cum peccato, & ſic impeccabilis. Immerito tamen hæc ſententia adſcribitur Suar. ut oſtendit P. Thyrſus Gonzalez. Ille enim potius loquitur de unione hypoſtatica conſequente ſcientiam mediam, & impedibili a voluntate Chriſti; ſicut eſt prædefinitio conſequens, non vero de unione inimpedibili, quæ cohærere cum libertate non poteſt, juxta doctrinam ejuſdem Suarii l. 5. de Aux. c. 54. n. 12. & c. 23. n. 8. ubi aſſumit hoc principium in ſchola Soc. familiare: *Impoſſibile eſt, me habere in mea poteſtate effectum, niſi habeam in mea poteſtate quidquid eſt neceſſarium, ut effectus fiat*. Ex quo ſequitur Chriſtum non habere in ſua poteſtate omiſſionem actus præcepti, ſeu peccatum; cum non habeat in ſua poteſtate carentiam unionis, vel præcepti, quæ eſt neceſſaria, ut talis omiſſio ponatur.

Nonnulli tamen putant quod Suar. doctior factus retractaverit in lib. de Auxil. quæ docuerat in tertia parte: ſed quidquid ſit de mente Eximii Doctoris:

VII. Dico inhærendo doctrinæ Societatis, Poſita unione hypoſtatica exigente infruſtrabiliter auxilia efficacia, atque adeo incompoſſibili cum omiſſione actus præcepti, ſalvari non poteſt libertas Chriſti ad mortem non acceptandam per hoc, quod principium proximum, ſeu voluntas Chriſti, & auxilium cum cognitione Dei ænigmatica de ſe fuerit indifferens ad mortem acceptandam, vel ſecus. Concluſio conſtat ex iis, quæ diximus in de Gratia, contra prædefinitionem antecedentem.

Prob. breviter ex eadem maxima Articuli ſuperioris. *Omne antecedens incompoſſibile cum omiſſione actus, & inimpedibile evertit libertatem*, ſeu potentiam expeditam ad utramque partem, tamquam impedimentum rigoroſum: ſed unio hypoſtatica eſt hujuſmodi; ergo evertit libertatem in actu obedientiæ.

Reſp. Adverſarii, eam Maximam eſſe veram, ſi antecedens incompoſſibile, & inimpedibile ſe teneat ex parte principii *proximi*, ut ſunt compedes, viſio beata, prædeterminatio phyſica, non vero ex parte principii *remoti*, ut eſt unio hypoſtatica, & prædefinitio antecedens ſcientiam mediam, quæ non ſunt requiſita ad actum.

Sed contra eſt, quia, ut diximus in de Gratia, ſi ea Maxima non eſſet univerſaliter vera in ſchola Societatis, non poſſemus ea nos uti ad impugnandam prædeterminationem Bannezianam; quia pariter Prædeterminatores poſſent illam diſtinguere, dicendo eſſe veram, ſi Antecedens illud incompoſſibile, & inimpedibile ſe teneat ex parte actus primi proximi ſpectantis ad cauſas ſecundas, non vero ſpectantis ad cauſam primam; & ſe habeat tanquam inſtrumentum Dei applicantis cauſas ſecundas ad operandum; ſeu, ut loquuntur Thomiſtæ, ſi illud antecedens determinet ad actum per modum naturæ, ut eſt viſio beata; non vero ſi determinet per modum libertatis, relinquendo judicium indifferens, ut eſt prædeterminatio. Quare vel ea Maxima debet eſſe inconcuſſa, vel obtunditur præcipuum telum Societatis adverſus Prędeterminationem, quam dicimus obſtare libertati; & hoc ideo quia quamvis relinquat judicium indifferens indifferentia negativa, quatenus de ſe eſt compoſſibile cum utraque parte; non relinquit tamen indifferens indifferentia poſitiva, hoc eſt excluſiva omnis impedimenti, ut mox clarius explicabitur.

Confir. quia ſicut poſita prædeterminatione ad conſenſum neque poteſt poni diſſenſus in ſenſu compoſito, neque in ſenſu diviſo; & ideo tollitur libertas; ita poſita unione hypoſtatica inimpedibili, neque poſſet Chriſtus

ſtus.

ſtus omittere acceptationem mortis præceptæ, & peccare in ſenſu compoſito, hoc eſt componendo unionem, & peccatum, cum ſupponantur incompoſſibilia; neque in ſenſu diviſo, cum non poſſet ſe dividere ab unione, quæ ſupponitur inimpedibilis; ergo corruit libertas. Et ratio a priori eſt, quia omnis neceſſitas antecedens ex Aug. & Anſel. eſt everſiva libertatis; Illa autem ex iiſdem Doctoribus dicitur neceſſitas antecedens, quæ facit rem eſſe; illa vero dicitur neceſſitas conſequens, quam facit ipſa res; v.g. viſio beata dicitur neceſſitas antecedens ad amorem Dei, quia efficit quod ponatur talis actus; contra vero præſcientia peccati, vel revelatio ferunt neceſſitatem peccati conſequentem, quia ipſa exiſtentia peccati eſt in cauſa, cur præcognoſcatur, & poſſit revelari; in caſu noſtro ſicut prædeterminatio efficit quod ponatur conſenſus creaturæ; ita unio hypoſtatica eſt in cauſa quod ponatur in Chriſto actus obedientiæ; ergo in utroque caſu habetur neceſſitas antecedens everſiva libertatis.

Confirm. 2. ex Lugo, quia non poteſt intelligi quod Deus offerat concurſum paratum ad peccatum Chriſto domino, quem videt ratione unionis impeccabilem; Sicut intelligi non poteſt, quod offerat concurſum paratum ad peccatum Beato, aut dormienti, qui peccare non poſſunt; atqui ſine concurſu ſimultaneo parato ad utramque partem non habetur principium proximum indifferens indifferentia tum negativa, tum poſitiva, prout requiritur ad libertatem; ergo cum unione hypoſtatica nequit conciliari libertas ad mortem præceptam non acceptandam ratione principii proximi indifferentis; quippe quod indifferentiam ſolum negativam habere poteſt, non poſitivam, ſeu excluſivam cujuſcumque impedimenti. Unde fit, quod unio hypoſtatica eſſentialiter conjungatur cum auxiliis efficacibus, non quidem ſeligendis poſt ſcientiam mediam, ſed quia quodcumque auxilium conferatur Chriſto, (etiamſi cæco modo conferretur) neceſſario eſt efficax ratione ſuæ impeccabilitatis.

VIII. Dicunt 1. Adverſarii, voluntatem Chriſti ſub præcepto mortis poſſe mortem non acceptare, ſpectato principio proximo, quamvis non poſſit ſpectato remoto, ſeu unione hypoſtatica inductiva principii proximi indifferentis, & hoc tantum ſufficere ad libertatem; quia ex D. Tho. 1. p. q. 18. a. 8. neceſſitas, vel contingentia effectus unice deſumitur a cauſa proxima, non a voluntate divina, quæ eſt cauſa remota, applicans cauſas proximas ad agendum; quare ſicut ignis v.g. dicitur effectus neceſſarius, quando cauſatur a ſole, quod eſt principium proximum determinatum ad unam partem, quamvis voluntas divina, quæ eſt principium remotum, ſit cauſa indifferens ad ponendum, vel non ponendum ignem; ita e converſo actus dicitur liber, ſi principium proximum ſit indifferens; quamvis remotum ſit determinatum ad unam partem.

Sed contra eſt, quia duplex indifferentia conſiderari debet in principio proximo, ſeu in cauſa immediata; videlicet indifferentia negativa, quatenus de ſe eſt compoſſibilis cum utraque parte, & indifferentia poſitiva, quatenus excludit quodcunque impedimentum ad alteram partem: utraque indifferentia ad libertatem requiritur; idcirco enim potentia progreſſiva v.gr. non dicitur libera ad ambulandum ſub compedibus, nec voluntas libera ad odio habendum Deum, ſi præter cognitionem ænigmaticam habeat etiam viſionem beatam, quia carent indifferentia poſitiva. In caſu noſtro voluntas Chriſti non haberet indifferentiam poſitivam, ſeu excluſivam impedimenti ad mortem non acceptandam; ergo non acceptaret libere mortem præceptam, quamvis principium proximum haberet indifferentiam negativam. Verum quidem eſt, quod effectus ſit neceſſarius, quando principium proximum eſt determinatum, quamvis remotum ſit indifferens; at non e converſo; cum enim bonum ſit ex integra cauſa, libertas tam deſtruitur a principio proximo, quam a remoto determinato ad unam partem. Quare Angelicus ſolum vult, quod neceſſitas effectus non ſit deſumenda a voluntate Divina impedibili, qualis eſt prædefinitio conſequens; deſumenda tamen eſt non ſolum a principio proximo determinato ad unam partem, ſed etiam a remoto, puta a voluntate Divina, ſi ſit inimpedibilis, necnon a quacunque alia cauſa remota incompoſſibili, & inimpedibili, ut eſt unio hypoſtatica, quæ licet non influat in actum, eſt tamen impedimentum ad omiſſionem actus præcepti.

Dicunt 2. Non eſſe impedimentum relate ad voluntatem, quod eſt incompoſſibile cum omiſſione actus, & inimpedibile; quia impedimentum eſt illud, quo ſublato ponitur effectus, ſicut, ſublata diſtantia, ignis comburit paſſum; at ſublata unione hypoſtatica incompoſſibili cum non acceptatio-

ne

Digitized by Google

ne mortis, & inimpedibili, non proinde voluntas Chriſti acceptat mortem; ergo unio non eſt impedimentum.

Sed contra eſt; Quia male aſſignatur ab adverſariis notio impedimenti, ut patet, tum in cauſis neceſſariis, tum in liberis; in cauſis quidem neceſſariis, quia ſi duo ſint impedimenta, & alterum tollatur, non eatenus ponitur effectus; neque in liberis; nam ſublatis compedibus, non eatenus ponitur ambulatio; ideo enim cauſa dicitur libera, quia ſublatis omnibus impedimentis poteſt non agere; propterea diximus articulo ſuperiori, Impedimentum eſſe, quodcunque incompoſſibile inimpedibile, ſeu quodcunque eſt ratio ſufficiens, ne effectus ponatur, inſuperabilis ab Agente: ut autem potentia dicatur libera, & proxime expedita, carere debet quolibet hujuſmodi impedimento; atque adeo debet quodvis incompoſſibile poſſe impedire vel directe, ut voluntas amans poteſt directe impedire ſuum amorem, & ſic ponere odium; vel indirecte, ut Antichriſtus poteſt impedire indirecte præſcientiam Dei de ſuo peccato, & ſic bene operari; vel ſaltem debet ſupponere ſublatum, quod eſt incompoſſibile cum ſuo actu, ut potens libere videre ſolem debet ſupponere ſublatam negationem ſolis incompoſſibilem cum tali viſione; cum autem Chriſtus Dominus nullatenus poſſit impedire unionem hypoſtaticam incompoſſibilem cum omiſſione actus præcepti, Chriſtus non eſt liber ad obediendum.

IX. Ex dictis ſequitur 1. Quod ſicut unio hypoſtatica deſtruit libertatem ad obediendum, quia eſt incompoſſibilis cum actu oppoſito, & inimpedibilis; ita prædefinitio conſenſus Petri, ſi per impoſſibile daretur ante ſcientiam mediam, everteret pariter libertatem talis conſenſus, quia etiam eſſet incompoſſibilis cum diſsenſu, & inimpedibilis; unde Deus prædefiniendo talem conſenſum ſignate vellet illum liberum, exercite vero vellet neceſſarium.

Sequitur 2. Quod ſi Deus in poſteriori ad ſcientiam mediam prædefiniat conſenſum Petri, & conferat auxilium A prævisum efficax, eo animo, ut ſi eſſet inefficax, daretur aliud efficax ſeligendum ex tota collectione auxiliorum, adhuc everteretur libertas conſenſus prædefiniti per hanc prædefinitionem conſequentem, quia pariter hujuſmodi animus, ſeu voluntas Dei eſt antecedens incompoſſibile cum diſſenſu, & inimpedibile, & hujuſmodi prædefinitio conſequens eſset æquivalenter prædefinitio antecedens ſcientiam mediam, ut diximus in de gratia.

Sequitur 3. Deſtrui libertatem conſenſus etiam a Decreto, quod vocant disjunctivum, hoc eſt ſi Deus conferat Petro auxilium A efficax eo animo, ut ſi non prævideretur efficax, prædeterminaret Petrum ad conſenſum, aut tolleret aliter libertatem, puta cauſando dementiam, aut mortem Petri, aut non creando Petrum. Quare licet poſſit Deus ex ſpeciali benevolentia velle mortem, aut dementiam Petro, quem prævidet peccaturum, eo animo, ut ſi eſset bene operaturus, vita, & ſanitas prorogaretur; juxta illud; *Raptus eſt, ne malitia mutaret intellectum ejus*: Non poteſt tamen Deus eidem Petro, quem prævidet bene operaturum, conferre illæſa libertate auxilium efficax eo animo, ut ſi prævideretur inefficax, mortem Petro accelararet; Ratio eſt, quia hic animus deſtruit libertatem ad peccandum; unde in tali caſu Petrus haberet ad actum bonum libertatem ſolum quoad exercitium, non quoad ſpecificationem, atque adeo ad actum præceptum ſolum haberet libertatem quoad circumſtantias, non quoad ſubſtantiam.

Sequitur 4. Quod confirmati in gratia ſolum haberent libertatem ad actum bonum quoad exercitium, non quoad ſpecificationem; ſi Deus eo animo conferat illis auxilia præviſa efficacia, ut ſi prævidērentur inefficacia, illa denegaret.

Sequitur 5. Quod ſi Deus decernat compellere v.g. Petrum ad iter Romanum, in hypotheſi quod nollet libere ire Romam, in tali caſu eſſet formaliter liber actus internus Petri volentis ambulare, quia poteſt nolle ambulare; actus vero externus, ſeu ambulatio, eſset ſolum denominative liber, denominatione deſumpta ab actu interno libero imperante; abſolute tamen non eſt liber, quia antecedit illa Voluntas Dei incompoſſibilis cum negatione motus, & inimpedibilis.

ARTICULUS III.

Rejicitur via P. Vaſquii per libertatem ad mortis circumſtantias.

X. Conciliat Vaſq. Chriſti impeccabilitatem cum libertate in acceptatione mortis præceptæ per hoc, quod poterat Chriſtus libere mori hoc, vel illo tempore, aut loco, ex hoc, vel illo motivo, hoc, vel illo genere mortis; quæ circumſtan-

ſtantiæ mortis non ſupponuntur præceptæ, quamvis non eſſet liber quoad ſubſtantiam mortis, utpote præceptam.

Dico equidem cum communiori, minus apte conciliari hac via Chriſti impeccabilitatem cum libertate requiſita ad meritum obedientiæ in acceptatione mortis.

Prob. Salvari debet, quomodo Chriſtus meruerit in acceptatione mortis quoad ſubſtantiam; ſed hoc non ſalvaretur, ſi ſolum eſſet liber quoad circumſtantias; ergo non ſufficit quod fuerit liber quoad circumſtantias mortis. Prob. maj. quia ex Apoſt. *Factus eſt obediens uſque ad mortem*: Jo. 10. *Ego pono animam meam a me ipſo*: Iſa. 53. *Oblatus eſt, quia ipſe voluit*; ubi non dicitur oblatus hoc tempore, & loco, quia ipſe voluit; ergo non habuit libertatem ſolum quoad circumſtantias, ſed etiam quoad ſubſtantiam mortis: Quare ſicut damnatus ad ſuſpendium non diceretur liber ad moriendum, ſi ſolum eſſet liber ad circumſtantias mortis, puta ad moriendum hoc, vel illo modo, loco, tempore, aut ex hoc, vel illo motivo; ita Chriſtus neceſſitatus ratione ſuæ impeccabilitatis ad acceptandam mortem præceptam non diceretur liber ad moriendum, nec meruiſſet in acceptatione mortis quoad ſubſtantiam, ſi ſolum eſſet liber ad circumſtantias, ſeu ad mortem acceptandam ex hoc, vel illo motivo.

Confirm. Si Chriſtus non eſſet liber in acceptatione mortis quoad ſubſtantiam, neque eſſet liber quoad circumſtantias; atque adeo nullatenus meruiſſet in acceptatione mortis. Prob. ſequela, quia tam mors, quam circumſtantiæ mortis fuerunt de facto eodem modo præceptæ. Luc. 22. dicitur: *Filius hominis ſecundum quod definitum eſt, vadit*: Jo. 14. *Sicut mandatum dedit mihi Pater, ſic facio*: Matth. 23. *Verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu*; Ubi ly *ſicut* denotat modum, & circumſtantias. Item Jo. 13. *Sciens Jeſus quia venit hora ejus, ut tranſeat ex hoc mundo ad Patrem*; ubi Maldonatus notat, hoc intelligendum eſſe de hora a Patre præſtituta; ergo circumſtantiæ mortis fuerunt eodem modo præceptæ, ac ipſa mortis ſubſtantia.

XI. Dicunt Adverſarii, Indifferentiam quoad circumſtantias mortis reddere Chriſti obedientiam meritoriam etiam quoad mortis ſubſtantiam; quia fuit indifferentia ad circumſtantias redundans etiam ad ſubſtantiam actus; quod explicant multis exemplis: Primo enim Martyres quamvis ex intrinſeca conditione naturæ ſint determinati ad moriendum, dicuntur tamen ſimpliciter libere, ac meritorie mori, quia moriuntur hic & nunc, cum poſſent diutius vivere, aut non mori tali genere mortis violentæ. Secundo obligatio disjunctiva ad unum ex pluribus actibus pro libito eligendis bene cohæret cum libertate, ac merito in electione hujus actus; ſic nos, qui neceſſario vel ſtamus, vel ſedemus, vel genuflectimus ante altare, ſi libere eligimus genuflexionem, meritorie genuflectimus, etiam quoad ſubſtantiam genuflexionis. Tertio quilibet actus Chriſti Domini, quo mortem præceptam acceptavit ex hoc, vel illo motivo, fuit pleniſſime liber, cum potuerit mortem acceptare alio actu ex alio motivo; ergo quilibet actus Chriſti mortem acceptantis fuit plene meritorius etiam quoad ſubſtantiam.

Neque obſtat quod objicit Lugo, videlicet quod operanti non tribuatur laudi, & merito id, quod facit, niſi quatenus excedit id, ad quod antecedenter erat neceſſitatus; unde qui v. gr. neceſſitatur phyſice ad dandum 10. pauperi cum ſola libertate ad dandum citius, vel ad dandum manu ſiniſtra potius, quam dextera, non propterea dicitur libere, & cum merito donaſſe decem. Nam hoc eſt verum duntaxat, quando circumſtantiæ in genere moris non reddunt actum æſtimabiliorem; ſicut non eſt æſtimabilior donatio per hoc, quod fiat manu dextera potius, quam ſiniſtra; nec quod Chriſtus elegerit crucifigi clavis albis, vel nigris; ſecus vero quando in genere moris actus eſt æſtimabilior, ſicut eſt anticipate donare, aut mori, vel donare, aut mori ex motivo virtutis præſtantioris: Hinc quamvis nos phyſice neceſſitemur ad ægritudinem, vel paupertatem; ſi tamen eas patienter ſuſtineamus, dicimur libere, & meritorie ſuſtinere, per hoc quod liberi ſumus ſolum ad eas ſuſtinendas ex motivo virtutis; hæc enim circumſtantia redundat in ſubſtantiam actus.

XII. Sed contra eſt; Quia univerſim actus qua parte eſt neceſſarius, nullatenus dici poteſt liber, & meritorius; ſic qui neceſſitatur ad Deum diligendum v. gr. ſi ſolum ſit liber ad diligendum ex motivo v. g. ſuæ bonitatis, aut ſuæ miſericordiæ, vel potentiæ, non dicitur libere amare, nec poteſt mereri præciſe quia amat, ſed ſolum quia ex hoc motivo amat; ſic non meremur ſuſtinendo ægritudines, ad quas neceſſitamur, ſed ſolum quia libere ſuſtinemus patienter, & ex motivo virtutis; er-

go

go Chriſtus Dominus neceſſitatus ad moriendum ex præcepto, non poſſet dici libere, & meritorie mortem acceptare, ſed ſolum libere, & meritorie acceptaret ex hoc, vel illo motivo. Ubi adverte, aliud eſſe, quod actus ſit liber, aliud vero quod objectum actus ſit liberum; ſic qui libere ſuſtinet ægritudines a Deo immiſſas, ponit actum omnino liberum quoad ſubſtantiam, quamvis objectum actus non ſit liberum, ſed neceſſarium; unde habet meritum ratione actus omnino liberi, non ratione ægritudinis: quod ſi actus, quo acceptat ægritudines, eſſet neceſſarius, non mereretur per talem actum. In caſu noſtro, non ſolum erat Chriſto neceſſaria mors, ſed etiam actus, quo mortem acceptaret; quia, ut notat Pallav., talis actus fuit illi præceptus, eo quod fuerit præcepta mors, inquantum meritoria, atque adeo inquantum libere acceptata; ergo non meruit acceptando mortem, & obediendo; ſed ſolum quia acceptavit ex tali motivo, aut anticipate; unde non ſalvatur illud Apoſtoli: *Factus obediens uſque ab mortem, propter quod &c.*

XIII. Hinc patet ad rationes in contrarium. Ad 1. dico, Martyres eſſe liberos omnino ad actum, quo mortem violentam acceptant; & ideo libere, ac meritorie dicuntur mori, ſeu mortem acceptare: contra vero Chriſtus, poſito præcepto, non eſſet liber quoad ſubſtantiam ad actum obedientiæ, quo mortem acceptaret: unde non poſſet dici libere, ac meritorie mori, ſed ſolum libere ſic, vel ſic mori. Adde ex Valentia to. 3. d. 8. ad Martyris Coronam non requiri libertatem morientis, ſed ſufficere non repugnantiam, ut patet in Innocentibus; unde qui in ſomnis occideretur in odium fidei, non privaretur laureola Martyris, ſi decederet in gratia. Ad 2. qui genufleɛtit, poteſt nullum actum internum liberum Deo obſequioſum exercere; & ideo meretur quoad ſubſtantiam actus, ſi velit in Dei obſequium genufleɛtere. Ad 3. etiam dato quod actus, quo Chriſtus mortem acceptavit ex tali motivo fuerit liber, & quoad ſpeciem, & quoad individuum; at non poterat Chriſtus abſtinere a quocunque actu obedientiæ, quo mortem acceptaret; ergo ille actus non poterat dici liber, & meritorius quoad ſubſtantiam, ſeu quatenus mortem acceptavit, ſed ſolum quatenus hoc, vel illo actu acceptavit. Ad id quod additur diximus, poſſe ægros ab omni actu libero abſtinere; atque adeo dum libere ex motivo virtutis acceptant ægritudinem cæteroqui neceſſariam, talis circumſtantia redundat in ſubſtantiam talis actus omnino liberi; at Chriſtus Dominus non poterat abſtinere ab aliquo actu, quo mortem acceptaret, eo quod hic actus præciperetur: ergo acceptando mortem ex tali motivo, aut anticipate, talis actus non erat liber, & meritorius quoad ſubſtantiam acceptandi mortem: Aliter, ut notat Lumb. poſſet dici libera Chriſto Domino Incarnatio, quia fuit illi libera circumſtantia Incarnationis, videlicet vel in carne paſſibili, vel in impaſſibili, juxta illud Hebr. 12. *Propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit Crucem*; & antiqui PP. præciſe per hoc quod ſolum meruerint anticipationem Incarnationis, deberent dici quod ſubſtantiam Incarnationis meruerint, quod nemo dixerit.

XIV. Concludo, quod Chriſtus Dominus relate ad præcepta naturalia, v. gr. amandi Deum, non mentiendi &c. quæ præcipiebantur non quidem ſub comminatione odii, & pœnæ precepto preſſe dicto obligante in conſcientia, ſed præcepto inducente neceſſitatem ad tales actus, vera ſit ſententia Vaſquii, quod Chriſtus erat liber tantum quoad circumſtantias talium actuum, & relate ad has tantum poterat mereri: at relate ad mortem nec habuit præceptum rigoroſum comminans odium, nec præceptum neceſſitans, quia ex Scripturis conſtat Chriſtum libere mortuum eſſe, & meruiſſe per actum obedientiæ acceptando mortem quoad ſubſtantiam.

ARTICULUS IV.

Refellitur Via Cardinalis de Lugo per libertatem ad petendam diſpenſationem.

XV. Sicut Hurtado docuit conciliari Chriſti libertatem ad ſubeundam mortem præceptam, quia liberum erat illi non acceptare præceptum: ita Lugo diſp. 26., Moncæus, & plurimi Recentiores docent, conciliari hanc libertatem per hoc, quod liberum erat Chriſto petere diſpenſationem præcepti. Via tamen Hurtadi non habet multos Aſſeclas, quia ex Scripturis non colligitur eam libertatem fuiſſe in Chriſto Domino, & ſolum id aſſeritur, quia videtur congruum dignitati Chriſti Domini, non obligari ipſo nolente ad id, ad quod poterat non obligari. Via vero Lugonis nititur in Scripturis innuentibus, potuiſſe Chriſtum ſe eximere ab

ab obligatione præcepti ; dicitur enim Jo. 10. *Nemo tollit animam meam a me, ſed ego pono eam a me ipſo, & poteſtatem habeo ponendi eam &c.* Et Matth. 26. *An putas quia non poſſum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi pluſquam 12. legiones Angelorum?*

Quod hæc via ſalvet meritum obedientiæ, probant, tum quia iſta non petitio diſpenſationis libera, & meritoria facit unum moraliter cum actu obedientiæ neceſſario, qui conſequitur; non ſecus ac actio interna facit unum moraliter cum externa; atque adeo ſicut actio externa quamvis formaliter ſit neceſſaria, dicitur tamen libera, & meritoria denominative; ita actus obedientiæ in Chriſto formaliter neceſſarius dicitur denominative liber, & meritorius; tum etiam quia ad actum obedientiæ neceſſarium determinabat per modum efficacis imperii voluntas libera non petendi diſpenſationem; & ideo hæc voluntas erat æquivalenter, ſi minus formaliter, obedientia meritoria in ſua cauſa.

XVI. Sed hæc etiam via impugnatur. Primo. Quia, ut notat Arriag. diſt. 42. n. 27. ex Scripturis potius conſtat, non fuiſſe liberum Chriſto Domino petere diſpenſationem, aut acceptare præceptum, ſed hoc fuiſſe impoſitum a Patre abſolute; Aliter non dixiſſet Chriſtus Dominus; *Si poſſibile eſt, tranſeat a me Calix iſte*; ſed dixiſſet: Quamvis poſſibile ſit, quod hic Calix tranſeat a me, & præceptum mortis tollatur, fiat tamen Voluntas tua: Quis enim ſciens dandam diſpenſationem, ſi petatur, dicit, *Si poſſibile eſt?*

Secundo impugnatur ratione, quia ſalvandum eſt, quomodo formaliter, & non denominative, & in cauſa per obedientiam Chriſtus meruerit, juxta illud, *Factus obediens &c. propter quod*: verba enim Scripturæ ſumenda ſunt in ſenſu proprio, & uſitato, niſi quid obſtet; At juxta hanc ſententiam, Chriſtus non meruiſſet formaliter per actum obedientiæ, utpote neceſſarium; ſed per hoc quod noluerit petere diſpenſationem; ergo: Sic qui poſt projectionem breviarii non recitat horas, non dicitur formaliter peccare, omittendo horas; & qui ebrius patrat homicidium, nullatenus peccat, dum homicidium committit.

Confirm. Qui vult ingredi Religionem, & vovet ejus ingreſſum, non dicitur proprie velle obedire, & vovere obedientiam, ſed velle id, ad quod conſequitur votum obedientiæ; ergo Chriſtus nolens diſpenſationem præcepti, nec dicitur velle obedire, ſed velle id, ad quod conſequitur obedientia.

XVII. Neque dicas 1. quod actus, quo non vult petere diſpenſationem, ſit affectus erga honeſtatem, quæ reperitur in exequenda re præcepta, & ſic dici poſſit actus obedientiæ rigoroſæ. Nam contra eſt, quia etiam Angelus ſuadens homini caſtitatem habet affectum erga caſtitatem, nec tamen ille affectus dicitur eſſe proprie virtutis caſtitatis; ergo in caſu noſtro neque habetur affectus, qui proprie ſit virtutis obedientiæ, per hoc quod non petatur diſpenſatio præcepti ex amore exequendi præceptum, & obediendi; ſicut nec dicitur proprie exercere actum obedientiæ, qui vult ut alter obediat, quamvis talis actus ſit affectus erga virtutem obedientiæ. Quare ille dumtaxat proprie obedientiæ actum exercet, qui præcepto obtemperat, non qui renuit petere a præcepto diſpenſationem.

Neque dicas 2. cum nonnullis apud Arriag. n. 30. quod Chriſtus Dominus potuiſſet eodem indiviſibili actu nolle petere diſpenſationem, & velle obedire; in quo caſu haberetur libertas formalis, atque adeo meritum per ipſum actum obedientiæ.

Nam contra eſt, quia ſi actus obedientiæ in Chriſto Domino ſupponat pro priori duntaxat præceptum, non eſt actus liber, ſed neceſſarius; ergo ſi idem realiter ſit actus, quo nollet Chriſtus petere diſpenſationem, & ſimul vellet obedire, quamvis videatur hic actus liber, quatenus libere poterat nolle diſpenſationem; re tamen vera eſt actus neceſſarius, ſaltem quatenus vult obedire, & non præſupponit in priori diſpenſationem, ſed præceptum; Sicut qui in Patria eodem actu Deum amat neceſſario, & creaturas amat propter Deum libere, revera dicitur ponere actum neceſſarium, ſaltem qua parte Deum amat, & ſub illa formalitate, ſub qua Deum attingit; neque enim dici poteſt hujuſmodi actus ſimpliciter liber, cum non ſit liber uſquequaque.

Confirm. demum, quia juxta hanc viam C. de Lugo, conciliari non poteſt meritum Chriſti in obediendo præceptis naturalibus, v. gr. amandi Deum &c., utpote indiſpenſabilibus; ergo hæc via non ſubſiſtit, & ob eaſdem rationes nec ſubſiſtit via laudata Hurtadi.

AR-

Digitized by Google

ARTICULUS V.

Munitur via conciliandi in præſenti Providentia meritum obedientiæ cum impeccabilitate Chriſti.

XVIII. Ex hactenus dictis conſtat primo multipliciter potuiſſe imponi præceptum mortis. Et 1. quidem imponendo illud Humanitati aſſumptæ ſpecificative acceptæ ſub comminatione odii, & pœnæ in hypotheſi tranſgreſſionis. 2. Imponendo Chriſto Domino præceptum minus rigoroſum, nec comminativum odii, nec ſtricte pœnale, ſed inſtar legis pœnalis, ſeu conſilii oneroſi, a quo Chriſtus nec obligaretur in conſcientia, nec metaphyſice neceſſitaretur. 3. Imponendo Chriſto præceptum neceſſitans metaphyſice, eo pacto, quo a præceptis naturalibus neceſſitatur; & ſicut aliquando beatis a Deo aliquid præcipitur dirigendo eorum voluntatem ad divinam voluntatem exequendam citra libertatem ad oppoſitum; ut præcepit v. gr. Gabrieli, quod legatione apud B. Virginem fungeretur.

Conſtat 2. de facto præceptum mortis non fuiſſe neceſſitans metaphyſice; cum ex Scrip. & SS. PP. conſtet, Chriſtum libere mortuum eſſe, & oblatum, quia ipſe voluit; ſi tamen ſupponeremus, præceptum mortis fuiſſe neceſſitans inſtar præceptorum naturalium, in tali caſu vel ſupponitur hujuſmodi præceptum eſſe indiſpenſabile, ut ſunt præcepta naturalia, & tunc ſolum habere potuiſſet Chriſtus libertatem, & meritum relate ad circumſtantias mortis non præceptas, juxta viam Vaſquii; vel ſupponitur eſſe diſpenſabile; & tunc ſolum habere potuiſſet libertatem mediatam, relate ad ſubſtantiam mortis, & meritum obedientiæ ſolum in cauſa, per hoc quod non petierit diſpenſationem, juxta viam C. Lugo.

Quare ſupereſt inquirendum, Num præceptum mortis de facto fuerit minus rigoroſum inſtar conſilii impoſitum Chriſto? An vero fuerit rigoroſum impoſitum humanitati aſſumptæ ſpecificative acceptæ? & quomodo in utraque via concilietur cum impeccabilitate meritum obedientiæ?

XIX. Dico 1. Manifeſte conciliatur Chriſti impeccabilitas cum merito obedientiæ dicendo præceptum mortis fuiſſe inſtar conſilii oneroſi. Concluſio conſtat ex dictis q. 2., & 3.

Prob. Juxta hanc viam Chriſtus non acceptando mortem ſolum omitteret actum obedientiæ, non tamen eſſet inobediens, nec peccaret, nec contraheret ullam imperfectionem moralem, aut poſitivam, aut negativam ſtricte dictam, ut oſtendimus; ergo bene conciliatur hac via Chriſti impeccabilitas cum merito obedientiæ in acceptatione mortis.

XX. Dico 2. Conciliatur etiam impeccabilitas cum merito obedientiæ, etiamſi dicatur præceptum mortis fuiſſe rigoroſum obligans in conſcientia, & comminativum odii, & pœnæ; impoſitum tamen humanitati aſſumptæ ſpecificative acceptæ, quæ divinitus eſt peccabilis in ſenſu diviſo, ſaltem peccato impeditivo, ſi minus deſtructivo unionis hypoſtaticæ. Concluſio conſtat ex dictis quæſt. 4. cum Arri. Hurt., P. Thyrſo, ex Albert. M., Palud., Lorca, &c.

Prob. Quamvis Chriſtus ſit impeccabilis etiam in ſenſu diviſo, humanitas tamen aſſumpta ſpecificative accepta divinitus eſt peccabilis, ſaltem peccato impeditivo unionis, atque adeo capax fuit præcepti rigoroſi de morte acceptanda in priori ad ſubſiſtentiam, ut oſtendimus quæſt. 4.: ergo in priori ad ſubſiſtentiam ſicut poterat peccare, non acceptando mortem præceptam, & ſic impedire ſuam aſſumptionem, ita poterat libere obedire, & mereri in acceptatione mortis; ergo bene cohæret in hac via cum Chriſti impeccabilitate libertas humanitatis aſſumptæ ſpecificative acceptæ, & meritum in acceptatione mortis præceptæ.

XXI. Dico ult. In præſenti providentia concilianda eſt impeccabilitas Chriſti cum libertate, ac merito obedientiæ, juxta primam viam, negando præceptum mortis fuiſſe rigoroſum, non vero juxta ſecundam, dicendo præceptum fuiſſe rigoroſum, ſed impoſitum Humanitati in priori ad ſubſiſtentiam. Ita Eſparz., Maur., Haunoldus.

Probatur; Secunda hæc via admittens præceptum rigoroſum poſtulat, quod Deus miraculoſe velit concurrere ad operationes humanitatis aſſumptæ in priori ad ſubſiſtentiam; cum autem non conſtet de hac miraculoſa oblatione concurſus divini, negandum quod in præſenti providentia præceptum mortis fuerit rigoroſum: Eſto in alia providentia juxta hanc viam ſalvaretur libertas obedientiæ.

Confirm. Ex Regula Auguſtini, & Sacro-

Digitized by Google

erorum Interpretum, verba Scripturæ potius explicanda ſunt in ſenſu minus proprio excludente miraculum, quam in ſenſu proprio involvente miraculum, quoties de miraculo non conſtat; ergo potius dicendum, præceptum mortis non fuiſſe rigoroſum ad miraculum declinandum, quam admittendum ſit præceptum rigoroſum involvens præternaturalem Dei concurſum cum humanitate aſſumpta, in priori ad ſubſiſtentiam increatam; cum non conſtet de tali miraculo.

XXII. Objic. 1. contra ſecundam Concluſionem: Si humanitas aſſumpta ſolum ſupponatur peccabilis peccato impeditivo, non vero deſtructivo unionis, ſolum potuiſſet mereri in primo inſtanti, in quo poſſet impedire unionem per omiſſionem actus præcepti, non vero in ſequentibus inſtantibus; atqui Chriſtus non ſolum meruit per obſervantiam præceptorum in primo inſtanti, ſed etiam in toto vitæ decurſu; ergo hæc via non ſubſiſtit.

Reſp. 1. Ad Concluſionem ſufficere, quod juxta ſecundam viam ſalvetur in alia providentia impeccabilitas Chriſti, & præceptum mortis rigoroſum cum merito obedientiæ, quidquid ſit, An hoc meritum potuerit ſolum eſſe pro primo inſtanti. 2. Jam diximus qu. 4., humanitatem aſſumptam ſpecificative acceptam peccare divinitus poſſe etiam peccato deſtructivo unionis; & ſic ſalvari poſſet meritum obedientiæ pro toto vitæ decurſu.

Reſp. 3. Etiam dato quod humanitas ſolum peccare poſſet peccato impeditivo, non deſtructivo unionis, adhuc ſalvaretur, quod poſſet non ſolum in primo inſtanti, ſed etiam in reliquis vitæ inſtantibus mereri per obſervantiam præceptorum, dicendo, juxta ſubtiliſſimam viam Patris Thyrſi, quod unio hypoſtatica eſſentialiter pendeat a ſcientia media, & præfinitione conſequente de perpetua obſervantia præceptorum (non ſecus ac locutio Prophetæ inquantum Prophetæ, eſſentialiter pendet a Deo ut loquente), ac proinde, ſi prævideretur humanitas ſpecificative accepta in aliquo inſtanti vitæ peccatura, etiam in primo inſtanti caruiſſet unione hypoſtatica. Ex quo ſequitur quod obtenta ſemel unione pro primo inſtanti, neceſſario deinceps obtemperabit præceptis, neceſſitate tamen conſequente non everſiva libertatis, non neceſſitate antecedente; ſicut poſita præfinitione conſequente, vel præſcientia, aut revelatione actus liberi futuri, talis actus erit neceſſario futurus, neceſſitate tantum conſequente, unde non neceſſarius.

Quod ut planius intelligatur, fingamus, Deum decernere, ſe non collaturum gratiam Petro pro primo inſtanti, quo ponit v. g. contritionem præceptam, niſi prævideat illum in toto vitæ decurſu obtemperaturum præceptis; in tali caſu Petrus ſolum peccare poſſet peccato impeditivo gratiæ, omittendo contritionem præceptam pro primo inſtanti, non poſſet tamen peccare peccato deſtructivo gratiæ, & tamen libere in toto vitæ decurſu obtemperabit præceptis, poteritque ea tranſgredi, quamvis nunquam eſſet tranſgreſſurus, quia ſi eſſet tranſgreſſurus, gratia non fuiſſet collata pro primo inſtanti; ita prorſus in caſu noſtro, juxta viam P. Thyrſi, quam non admittimus in præſenti providentia ſolum ad declinandum miraculum, quod requireretur, ut poſſet humanitas operari in priori ad ſubſiſtentiam.

XXIII. Objic. 2. Etiamſi juxta ſecundam viam ſalvetur in alia providentia Chriſti impeccabilitas, & libertas humanitatis ad tranſgrediendum præceptum mortis rigoroſum, non ſalvatur tamen libertas requiſita ad meritum redemptionis, quod debet eſſe valoris infiniti; ergo hæc via non ſubſiſtit. Prob. ſequela, quia ut actus meritorius obedientiæ ad redemptionem requiſitus ſit valoris infiniti, prodire debet a Chriſto, non ab humanitate aſſumpta ſpecificative accepta; quia ſolum meritum Chriſti eſt infinitum; ſed hoc non haberetur; ergo juxta hanc viam non ſalvatur libertas, quæ ſalvari debet.

Reſp. nego ſequelam: ad probationem ſupponimus hic ex dictis in de merito cum Thomiſtis omnibus, Lugo d. 6. ſect. 3. Ovied. & aliis, quod poſſit ad meritum dignificare etiam forma, quæ eſt in poſteriori ad operationem meritoriam; ſicut contritio peccatoris dignificatur ad meritum condignum vitæ æternæ a gratia, quæ infunditur in poſteriori ad talem contritionem; unde diximus, primum gradum gloriæ poſſe cadere ſub meritum condignum. Quod ſi gratia collata in poſteriori ad actum contritionis poteſt illum dignificare ad merendum de condigno vitam æternam; a fortiori unio hypoſtatica collata in poſteriori ad actum obedientiæ poterit illum dignificare infinite; ratio eſt, quia actus obedientiæ poſitus ab humanitate aſſumpta tribuitur Verbo ſuppoſitanti humanitatem pro eo inſtanti, eo quod operationes ſint ſuppo-

ſitorum; contritio vero nullatenus tribuatur gratiæ.

XXIV. Objic. ultimo contra tertiam concluſionem. Si ſubſiſtit in præſenti providentia prima via negans præceptum mortis fuiſſe rigoroſum, nòn eſt ratio, cur non ſubſiſtat etiam via C. Lugo dicentis, obedientiam Chriſti fuiſſe minus rigoroſam, & in cauſa; ergo vel utraque, vel neutra via ſubſiſtit.

Reſp. nego antecedens. 1. enim juxta noſtram viam ſolum præceptum eſt minus rigoroſum; at juxta viam Lugonis, nec eſt rigoroſa obedientia, nec præceptum; quod non ponitur obligans in conſcientia, & moraliter, ſed neceſſitans metaphyſice. Secundo non conſtat ex ſcripturis, quod præcetum mortis eſſet diſpenſabile; ſed potius oppoſitum ex iis verbis Chriſti: *Pater, ſi poſſibile eſt &c.* Tertio magis eſt conſonum dignitati Chriſti filii Dei naturalis, quod præceptum mortis eſſet inſtar conſilii, quam quod eſſet rigoroſum, & diſpenſabile.

DISPUTATIO III.

De Cauſa Finali, & Meritoria Incarnationis.

QUærendum 1. Num cauſa finalis, & motivum primarium, ac adæquatum Incarnationis fuerit Redemptio generis humani; adeo ut Adamo non peccante, ac ceſſante eo fine, Verbum non fuiſſet incarnatum; An vero fuerit ipſa Chriſti excellentia, & communicatio divinæ bonitatis perfectiſſimo modo, adeo ut etiamſi nemo peccaſſet, adhuc Verbum incarnatum fuiſſet? Secundo, An Deus præfinierit Incarnationem in remedium peccati in priori ad peccati prævifionem? Ubi quærendum, An Deus omnia unico, ac ſimpliciſſimo actu decernat, abſq; ulla ſignorum multiplicitate? Tertio, an Chriſtus meruerit unionem hypoſtaticam; & quid ſibi, ac nobis meruerit? ubi an, & quomodo meruerit gratiam SS. Patribus, qui ipſum præceſſerunt, ac Deiparæ? Quarto an SS. PP. & Deipara mereri potuerint ſaltem de congruo Incarnationem? Denique in obſequium Magnæ Matris oſtendemus, non ſolum de congruo, ſed etiam de condigno Beatam Virginem meruiſſe divinam maternitatem.

QUÆSTIO I.

Utrum Adamo non peccante, Verbum fuiſſet incarnatum.

I. DUplex quæſt. hic agitatur; prima An ex vi præſentis Decreti colligatur, quod, Adamo non peccante, adhuc futura fuiſſet Incarnatio? Secunda An ſaltem ex vi alterius Decreti? Thomiſtæ, Vaſq., Amic. utrumque negant, putantes Chriſtum unice veniſſe ad nos redimendos, atque adeo, ceſſante culpa, Chriſtum non fuiſſe venturum: contra vero Scotiſtæ docent, Redemptionem non fuiſſe unicum, & adæquatum Incarnationis motivum; ſed etiam ipſam Chriſti excellentiam, & exaltationem naturæ humanæ; atque adeo, Adamo non peccante, Verbum incarnandum fuiſſe ad habendam in Chriſto ſummam complacentiam, & ad exaltandam naturam humanam innocentem. Suar. vero docet, motivum Incarnationis eſſe manifeſtationem divinæ gloriæ perfectiſſimo modo; & quia ad hanc conducit, quod ex ſuppoſitione peccati Chriſtus ſatisfaciat pro peccatoribus, non ſuppoſito vero peccato, Chriſtus exaltet naturam humanam innocentem; idcirco, Adamo peccante, Verbum incarnatum fuit in carne paſſibili ad ſatisfaciendum; Adamo vero non peccante, Verbum incarnatum fuiſſet in Carne impaſſibili ad exaltandam naturam humanam innocentem: ſicuti enim ſi Rex vellet ſuas divitias erogare perfectiſſimo modo, & ſupponatur, quod erogentur perfectiſſimo modo, ſi pauperibus diſtribuantur, &, pauperibus abſentibus, ſi conſtruantur templa, in tali caſu, non exiſtentibus pauperibus, Rex erogaturus eſſet opes ſuas ad templorum conſtructionem; ita Deus volens ſuam bonitatem oſtendere perfectiſſimo modo; quia perfectiſſimo modo ea oſtenditur, veniendo in carne paſſibili ad reparandum hominem lapſum, ſi peccaverit, & deficiente culpa, veniendo in carne impaſſibili ad exaltandam naturam innocentem; idcirco Adamo non peccante, & deficiente culpa, adhuc Verbum incarnatum fuiſſet in carne impaſſibili ad oſtendendam perfectiſſimo modo bonitatem ſuam.

II. Dico 1. Ex vi præſentis Decreti, Adamo non peccante, Verbum fuiſſet incarnatum; atque adeo motivum Incarnationis non fuit ſola redemptio, ſed etiam, & principalius ipſa Chriſti excellentia, ac humanæ naturæ exaltatio. Ita Scotiſtæ, Suar. Ma-

Digitized by Google

Martinon. & alii contra Thomiſtas. Angelicus vero qu. 1. 2. 3. ſententiam noſtram cenſet probabilem, quamvis probabiliorem putet oppoſitam.

Prob. cum Alenſi ex neceſſitate Dei ad optimum ſic: Quoties ex Scripturis non conſtat redemptionem fuiſſe unicum Incarnationis motivum, dicendum ex vi præſentis Decreti, etiam Adamo non peccante, Verbum incarnandum fuiſſe, ad ponendum optimum, nempe unionem hypoſtaticam, & Chriſti glorificationem, & ad manifeſtationem ſuæ bonitatis perfectiſſimo modo; cum ſupponamus dari in Deo moralem neceſſitatem ad optimum ponendum; atqui ex Scripturis non ſolum non conſtat, motivum Incarnationis fuiſſe ſolam redemptionem, ſed potius conſtat oppoſitum, videlicet fuiſſe ſummam communicationem divinæ bonitatis, ipſam Chriſti excellentiam, & exaltationem naturæ humanæ; ergo, Adamo non peccante, ex vi præſentis decreti, Verbum fuiſſet incarnatum. Maj. patet, omnino cum imprudentiſſime negatur, quod Deus poſiturus eſſet optimum, ad quod inclinatur, atque adeo ad ponendam Incarnationem, Adamo non peccante, niſi conſtet ex revelatis, quod Deus noluiſſet illam ponere, & quod unice poſuerit ob redemptionem: minor prob. Nam Jo. 5. dicitur, *ſic Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret*, ubi pro motivo Incarnationis aſſignatur dilectio erga homines, & communicatio ſuæ bonitatis. 1. Cor. 2. dicitur Chriſtus prædeſtinatus in gloriam noſtram; & c. 1. dicitur Factus nobis a Deo *Sapientia, Juſtitia, & Satisfactio*, quæ duæ primæ rationes ſunt independentes a peccato. Luc. 12. Chriſtus Dominus dixit, ſe veniſſe, *ut ignem mitteret in terram*; Jo. 10. *ut vitam homines habeant, & abundantius habeant*; & c. 17. *ut teſtimonium perhibeat veritati*; quæ omnia motiva ſunt independentia a peccato.

Confirm. 1. quia Deus, ſi minus neceſſitatur ad optimum, ſaltem ex omnium ſenſu de facto fecit optimum tum formaliter, tum materialiter, ut oſtendimus, cum de neceſſitate Dei ad optimum; ergo de facto Deus decrevit Incarnationem ponendam optimo modo poſſibili; atqui perfectiſſimus modus ponendi Incarnationem eſt, quod Adamo peccante veniat Verbum in carne paſſibili ad præſtandam condignam ſatisfactionem pro peccato; Adamo vero non peccante, veniat in carne impaſſibili ex motivo excellentiæ ipſius Chriſti, & ad exaltandam naturam humanam, & ultimate ad oſtenſionem ſuæ bonitatis, ut ratiocinatur Suar.; ergo de facto ſic fuit decreta Incarnatio, atque adeo non fuit unicum motivum præſentis decreti ſola redemptio. minor patet, nam, ſi Adamo non peccante, Verbum non veniſſet, non oſtendiſſet bonitatem ſuam perfectiſſimo modo, quo poterat; ſicuti ſi conderet hominem in pura natura, & non elevaſſet illum ad gloriam, non communicaſſet ſe nobis perfectiſſimo modo.

Confirm. 2. Excellentia hujus myſterii poſtulat, ut factum ſit propter finem excellentiſſimum; ſed excellentiſſimus finis, ad quem poteſt ordinari Incarnatio, non eſt ſola Redemptio, ſed eſt ipſa oſtenſio divinæ bonitatis perfectiſſimo modo, quod fert Verbi adventum etiam ceſſante motivo redemptionis; ergo de facto propter hunc finem excellentiſſimum poſita fuit Incarnatio. major patet, quia Deus ordinatiſſime procedit, & conſequenter effectus excellentiſſimos ordinat ad fines præſtantiſſimos juxta eorum exigentiam. minor etiam patet, quia finis præſtantior ultimatus excogitari non poteſt, quam oſtenſio divinæ bonitatis perfectiſſimo modo: & idcirco Jo. 5. dicitur: *Sic Deus dilexit mundum*, &c. ad ſignificandum primarium Incarnationis finem fuiſſe oſtenſionem divinæ bonitatis, & dilectionem ſuam erga homines, quæ maxime oſtenditur per maximam ſui communicationem factam in Incarnatione.

Confirm. 3. ex Suar., & Martinon.: Poteſt idem actus voluntatis, etiam naturaliter, in ordine ad eundem effectum ponendum procedere ex duplici motivo totali ſufficienti; v. g. poteſt quis petere Romam, & ad inviſendum amicum, & ad lucrandas indulgentias, adeo ut alterutro motivo ceſſante, adhuc peteret Romam, propter alterum motivum; ergo potuit Deus velle Incarnationem propter hoc duplex motivum totale, & adæquatum, videlicet & propter remedium peccati, & propter oſtenſionem ſuæ bonitatis, & dilectionis erga homines; ergo cum de facto utrumque motivum aſſignetur in Scripturis, & hic ſecundus finis ſit excellentiſſimus, & maxime conſonus excellentiæ myſterii, dicendum, utrumque motivum fuiſſe primarium, & totale; atque adeo circumſcripto peccato, adhuc Deus ex vi præſentis Decreti incarnatus fuiſſet propter ſecundum motivum.

III. Dico 2. etiamſi Deus ex vi præſentis decreti, quod ex Scripturis innoteſcit,

P 2 non

non fuiſſet incarnatus præciſo peccato, adhuc dicendum, quod Incarnatus fuiſſet ex vi alterius decreti, quod in ea hypotheſi haberetur. Concluſio eſt contra Suar. d. 5. ſect. 5. deſcendit tamen ex morali neceſſitate Dei ad optimum, quam propugnavimus diſp. 1. qu. 2.

Prob. quamvis Deus de facto decreviſſet aſſumere carnem præciſe ob remedium peccati, nec habuiſſet aliud motivum partiale, aut totale præter redemptionem, adhuc tamen præſumendum, quod, ceſſante eo unico fine, decreturus fuiſſet Incarnationem ob alium finem præſtantiſſimum, vid. ad oſtenſionem ſuæ bonitatis, & dilectionis, & ob ipſam Chriſti excellentiam, in qua ſibi bene complaceret; ergo, Adamo non peccante, ſaltem ex vi alterius decreti, Verbum incarnatum fuiſſet. Antecedens prob. quia præſumendum eſt de Deo moraliter ad optimum neceſſitato, quod ponat optimum, & quod ponat optimo modo, videlicet ob finem optimum; atqui in hypotheſi, quod Adam non peccaſſet, finis optimus Incarnationis optimæ eſſet oſtenſio divinæ bonitatis, & dilectionis, ac Chriſti excellentia; ergo præſumendum eſt, quod, Adamo non peccante, Deus incarnatus fuiſſet vi alterius decreti ob hunc alium finem excellentiſſimum conſonum excellentiæ myſterii.

Confirm. quia Theologi communiter cum D. Thoma docent, Incarnationem fuiſſe Deo convenientem, per hoc præciſe, quod per illam maxime Divina bonitas nobis communicetur; ſed hoc motivum, ceſſante peccato, adhuc perſeverat: ergo adhuc præciſo peccato conveniens fuit Deo Incarnatio, atque adeo præſumendum eſt, quod etiam in ea hypotheſi Incarnatus fuiſſet ſaltem ex vi alterius decreti. Adde quod omnes aliæ convenientiæ Incarnationis a D. Tho. aſſignatæ ſunt independenter a peccato; videlicet ad roborandam fidem, ſpem, charitatem; ad inſtructionem, ad exemplum, ad humilitatem &c.

Confirm. demum efficaciter, quia Chriſtus eſt finis omnium creaturarum; ergo fuit intentus, & decretus principaliter propter ſe ipſum ante omnem creaturam, atque adeo ante Adamum, ejuſque peccatum; adeo ut omnia propter ipſum ſint condita, & peccatum propter ejus gloriam permiſſum ſit; ergo præciſo peccato, adhuc Chriſtus condi debuit, ſaltem ex vi alterius decreti, propter ejus gloriam, utpote principaliter intentam. Conſequentia ſequitur, antecedens probatur ex Apoſt. Coloſs. 1. ubi dicitur Chriſtus *Primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipſo condita ſunt univerſa in Cælis, & in terra, omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt ante omnes, & omnia in ipſo conſtant*. quæ verba, ut notant Hieron., Aug., Chryſoſt. Naz., & Concilia Epheſinum, & Sardicenſe, intelligenda ſunt de Chriſto ut homine, non ut Deo; Nam ut loquitur utrumque Concilium, Chriſtus in quantum Deus non eſt Primogenitus, ſed Unigenitus; ergo Chriſtus ut homo dicit prioritatem ante omnem creaturam; atqui non aliam, niſi in genere cauſæ finalis; ergo Chriſtus eſt finis omnium creaturarum. Prob. hæc minor: Non enim habet prioritatem in genere cauſæ efficientis, cum Chriſtus non potuerit cauſare creaturas ante ſe conditas; neque in genere cauſæ formalis, aut materialis, ut patet; neque habuit prioritatem ſecundum durationem, cum conditus fuerit poſt plurimas creaturas; ergo prioritatem ad omnem creat[illegible] habet in genere cauſæ finalis.

Neque dicas cum Vaſq., Chriſtum habere relate ad omnes creaturas ſolum primitatem excellentiæ, non vero in genere cauſæ finalis. Nam, ut omnes Scripturales docent, *tò in ipſo condita ſunt univerſa*, importat genus cauſalitatis; ergo cum non importet cauſalitatem in genere cauſæ efficientis, formalis, & materialis, importat cauſalitatem in genere cauſæ finalis, & non meram primitatem excellentiæ, quæ ſtat ſine ulla cauſalitate. Antecedens conſtat ex conſueto modo loquendi Scripturarum; ſic Oſeæ 5. dicitur: *Iſrael, & Ephrem corruent in iniquitate ſua*, ideſt propter iniquitatem ſuam: & infra: *In gregibus ſuis, & in armentis vadent ad quærendum dominum*, ideſt per ſacrificia gregum, & armentorum. Et cap. 12. *ſervivit Iſrael in uxorem*, hoc eſt propter uxorem. Gen. 19. in hebræo habetur, *Non delebo in decem univerſam urbem*, quod vulgata vertit, *propter decem*. Denique Sacrorum Bibliorum Oedipodes verba Apoſtoli ad Coloſſ. 1. *Omnia in ipſo creata ſunt*, interpretantur, *propter ipſum*, hoc eſt propter Chriſtum; & illud Epheſ. 1. *Elegit nos in ipſo ante Mundi conſtitutionem, ut eſſemus Sancti*, interpretantur, *propter ipſum*, tamquam propter finem.

IV. Objic. 1. contra primam Concluſionem. Paſſim in Scripturis dicitur motivum Incarnationis fuiſſe redemptionem; ergo

ex

ex vi præſentis decreti, Adamo non peccante, Chriſtus non veniſſet. Antec. prob. ad Gal. 4. dicitur: *Chriſtus venit in Mundum peccatores ſalvos facere*. Luc. 19. *Miſit Deus filium ſuum factum ſub lege, ut eos, qui ſub lege erant, redimeret*: item: *Venit Filius hominis quærere, & ſalvum facere quod perierat*; & in Symbolo Fidei: *propter noſtram ſalutem deſcendit de Cœlis*.

Confir. Quia ſæpe SS. PP: difertis verbis docent, Chriſtum non fuiſſe venturum, præciſo peccato: Aug. tr. 49. in Jo. *Si peccatores Deus non amaret, de Cœlo ad terram non deſcenderet*: & in c. 1. Matth. *Si homo non peccaſſet, Virgo non peperiſſet*. idem docent Athan. ſer. 3. contra Arium, Naz. &c. quibus accedit Hymn. Eccleſiæ ad B. Virginem: *Peccatores non abhorres, ſine quibus nunquam fores tanto digna Filio*. & illud Eccleſiæ: *O neceſſarium Adæ peccatum, quod Chriſti morte deletum eſt!*

Reſpond. Quamvis redemptio fuerit motivum & ſufficiens, & adæquatum Incarnationis, non per hoc fuit præciſum, & unicum, vel primarium; cum etiam in Scripturis aſſignentur alia motiva de ſe magis proportionata ad Incarnationem inducendam, ut oſtendimus: Verum quidem eſt, quod ſæpius a Scripturis, & PP. adducatur pro motivo Incarnationis redemptio, hoc tamen ideo fit, tum quia Incarnatio in carne paſſibili unice propter peccatum, atque adeo propter redemptionem fuit poſita: (præciſo enim peccato Chriſtus veniſſet in Mundum glorioſus, & impaſſibilis) Tum etiam, ut gravitatem peccati nobis inculcent, & majorem gratitudinem excitent, cum majus beneficium ſit, Chriſtum veniſse ut Redemptorem ſimul, & glorificatorem, quam ut pure glorificatorem.

Ad confirm. Sæpiſſime etiam SS. PP. apud Suar. d. 5. ſect. 5. docent, quod etiam præciſo peccato Verbum fuiſset incarnandum, *Ad delicias charitatis cum hominibus habendas*, ut loquitur Rupert., itemque Aug. & alii. Adde, D. Anſelm. lib. 1. *Cur Deus homo*, c. 18. probare, homines futuros fuiſse Beatos, etiamſi Angeli non peccaſsent, quia alioqui prædeſtinatio hominum penderet a peccato Angelorum, quod eſt abſonum; atqui magis abſonum eſt, quod exiſtentia, & gloria Chriſti Domini pendeat a peccato Adami; ergo a fortiori ex D. Anſelmo Chriſtus futurus fuiſset in Cœlo glorioſus, etiam non peccante Adamo. Quare Authoritates adductæ explicandæ ſunt, quod Verbum, præciſo peccato, non fuiſset Incarnatum in carne paſſibili; quia deeſset motivum exhibendi condignam ſatisfactionem.

Neque replices, falſam eſſe propoſitionem hanc: Petrus non venit ex Hiſpania, per hoc quod non venerit v. g. rheda, cum potuiſſet venire navi; ergo falſæ eſſent propoſitiones SS. PP., quod Verbum non fuiſſet Incarnatum, per hoc quod non fuiſset Incarnatum in carne paſſibili; aliter poſſet dici, quod, Adamo peccante, Chriſtus de facto non venerit, intelligendo quod non venerit in carne impaſſibili. Nam contra eſt, quia quamvis homo abſolute dictus ſecundum ſe præſcindat a paſſibili, & impaſſibili; at in communi acceptatione ſumitur pro homine paſſibili; & præſertim dum ſermo eſt de Chriſto Domino, qui in veteri Teſtamento ſemper præfiguratus eſt, & promiſſus paſſibilis, & mortalis, & in novo Teſtamento dicitur ſemetipſum exinaniſſe. Hinc non poteſt dici, quod, Adamo peccante, Chriſtus de facto non venerit, eo quod non venerit impaſſibilis: Ratio eſt, quia in communi acceptione homo non ſumitur pro homine impaſſibili, & ideo propoſitio eſt falſa; Contra vero quia in communi acceptione, præſertim in Scripturis loquentibus de Chriſto, homo ſumitur pro homine paſſibili, & mortali, ideo vera eſt hæc propoſitio, quod, Adamo non peccante, Chriſtus non veniſſet, videlicet in carne paſſibili, ſed in impaſſibili, & indutus immortalitate.

X. Objic. 2. Ex vi præſentis Decreti Chriſtus venit in carne paſſibili propter peccatum; ergo, ſublato peccato, Chriſtus non veniſſet paſſibilis; ergo non haberetur præſens Decretum, quod reſpicit Chriſtum ut paſſibilem; ergo, Adamo non peccante, ad ſummum Verbum Incarnatum fuiſſet vi alterius decreti reſpicientis Chriſtum impaſſibilem, non vi præſentis reſpicientis paſſibilem.

Confirm. Vel Incarnatio de facto decreta fuit in carne paſſibili, vel in impaſſibili; vel demum præſcindendo ab utraque circumſtantia, ita tamen ut ſi Adam peccaſset ſub auxilio A, incarnatio fuiſſet in carne paſſibili, ſecus in impaſſibili; ſed nihil horum dici poteſt; ergo. Prob. min. ſi enim dicatur quod de facto decreta fuit abſolute in carne paſſibili; ergo, ſublato peccato, non daretur hoc Decretum; quia tunc non veniſſet in carne paſſibili, atque adeo Verbum non fuiſſet Incarnatum vi præſentis, ſed vi alterius Decreti. Secundum di-

Digitized by Google

ci non poteſt, ut patet; Neque poteſt dici tertium, quia illæ præciſiones dedecent actus divinos tam in intellectu, quam in voluntate, quippe quæ indicant imperfectionem in potentia; præſertim quia Decretum præſcindens a carne paſſibili, vel impaſſibili requireret ſecundum Decretum, quod determinaret has circumſtantias; unde in Deo deberet dari pluralitas decretorum.

Reſp. Incarnationem de facto decretam fuiſſe in carne paſſibili, ſed intendendo principaliter, juxta ratiocinationem Suarii, oſtenſionem Divinæ bonitatis perfectiſſimo modo: in quo Decreto virtualiter continetur decretum de Incarnatione in carne impaſſibili, ſi Adam non peccaſſet, quia tunc hoc pacto oſtenderetur Divina bonitas perfectiſſimo modo; unde ex vi præſentis decreti, ut virtualiter continentis aliud, Adamo non peccante, Verbum Incarnatum fuiſſet in carne impaſſibili. Decretum enim præſens eſt hujuſmodi: Volo oſtendere bonitatem, & dilectionem meam erga Mundum perfectiſſimo modo, & quia conferendo auxilium A Adæ, video ſequi peccatum, ideo abſolute decerno Incarnationem in carne paſſibili; ſi tamen peccatum non viderem, incarnarer in carne impaſſibili: Sicut Rex volens diſtribuere divitias ſuas perfectiſſimo modo, quia videt pauperes, decernit eas dare pauperibus, eo tamen animo, ut ſi deeſſent pauperes, eas diſtribueret in templorum ædificationem; Quare nego ſecundam conſequentiam. Idem enim eſt decretum, quod abſolute reſpicit nunc Chriſtum ut paſſibilem, & quod conditionate reſpicit Chriſtum ut impaſſibilem, ſi Adam non peccaſſet; ſicut idem eſt decretum Divinum, quod reſpicit abſolute damnationem Judæ, & conditionate reſpicit ejus ſalvationem, ſi ſub auxilio A collato noluiſſet peccare.

Ad Confir. dico, Optime ſtare unicitatem decreti Divini, quin Decretum præſens præſcindat a carne paſſibili, ſed ſimul decernat virtualiter, & conditionate Incarnationem in carne impaſſibili, ſi Adam non peccaſſet, modo explicato.

Inſtabis: Deus abſolute voluit permittere peccatum Adæ, ut magis Divina bonitas oſtendatur; ergo gratis dicitur in eo decreto virtualiter, & conditionate contineri decretum de Incarnatione in carne impaſſibili, Adamo non peccante; ſicuti gratis dicitur, quod in decreto abſoluto de creando Petro virtualiter contineatur decretum hoc conditionatum, ſi non creaſſem Petrum, creaſſem Paulum.

Reſp. Quamvis Deus poſſit corda hominum obdurare, atque adeo peccatum permittere, non poteſt tamen conferre auxilium inefficax, ut inefficax, citra amorem peccati, ut diximus in de Gratia. Quare dum poſt ſcientiam mediam decrevit permittere peccatum Adæ, conferendo auxilium præviſum inefficax, debuit eo animo conferre auxilium A, ut etiam illud eſſet collaturus animo libentiori, ſi eſſet præviſum efficax; Hinc pariter eo animo decrevit Incarnationem in carne paſſibili, poſito peccato Adæ, ut præciſo peccato non eſſet illam decreturus in carne paſſibili; quia tamen debuit perfectiſſimo modo Incarnationem decernere, & ſic ad finem præſtantiſſimum ordinare, idcirco decrevit illam primario ad oſtenſionem Divinæ bonitatis perfectiſſimo modo, ita ut in decreto præſenti de Incarnatione in carne paſſibili virtualiter includeretur decretum conditionatum de Incarnatione in carne impaſſibili: contra vero in decreto de creando Petro non debet virtualiter includi decretum conditionatum de condendo Paulo, ſi non conderetur Petrus; cum ea diſparate ſe habeant.

VI. Objic. 3. Si Verbum Incarnatum fuiſſet ex vi præſentis decreti præciſo peccato, quia primarius finis Incarnationis eſt oſtenſio Divinæ bonitatis, & excellentia Chriſti, ſequeretur, quod etiam orbe non condito, Verbum Incarnatum fuiſſet, quia etiam perſiſteret hic primarius finis Incarnationis; ſequela non admittitur; ergo.

Confir. Quia ſi primarius finis Incarnationis eſſet oſtenſio Divinæ bonitatis perfectiſſimo modo, ſequeretur quod etiam, Adamo non peccante, Chriſtus veniſſet in carne paſſibili, non quidem ad reparandum genus humanum, ſed ad offerendum Deo ſacrificium cruentum Crucis perfectiſſimum; quod neque admittitur.

Reſp. nego ſequelam: Finis enim primarius Incarnationis eſt oſtenſio bonitatis Divinæ, & excellentia Chriſti perfectiſſimo modo poſita; atqui, orbe non condito, non fuiſſet poſitus Chriſtus perfectiſſimo modo, videlicet cum debito famulatu, qui ab Angelis, & hominibus præſtatur; ergo, orbe non condito, Verbum non fuiſſet Incarnatum. Neque dicas, quod ſicut Chriſtus de facto venit perfectiſſimo modo, quamvis in carne paſſibili, ita orbe non condito veniſſet perfectiſſimo modo, quamvis ſine congruo

gruo

Digitized by Google

gruo famulatu. Nam contra eſt, quia omnes PP. conveniunt, Deum actu feciſſe optimum, atque adeo perfectiſſimo modo veniſſe Chriſtum in carne paſſibili, ordinando paſſionem ad exhibendam Deo condignam ſatisfactionem, ut ſic Divina bonitas ſimul, & Juſtitia oſtenderetur; quod tamen, orbe non condito, non haberetur; unde diſpar ratio.

Ad confirm. conc. quod, Adamo non peccante, Chriſtus non ſolum veniſſet, ſed etiam offerendus fuiſſet in Sacrificium, ne deeſſet Deo hic perfectiſſimus cultus Latreuticus, & Euchariſticus; ſed tunc Sacrificium Chriſti impaſſibilis non fuiſſet cruentum, nec fuiſſet memoriale paſſionis, ſed incruentum, ut eſt nunc in Euchariſtia, & ideo non fuiſſet opus, quod Chriſtus veniret in carne paſſibili.

VII. Quærit hic Angelicus, Utrum Incarnatio principalius decreta fuerit ad delendum originale, an actualia peccata? & utrum Verbum Incarnatum fuiſſet, etiam ſi ſolum fuiſſet peccatum originale, vel ſi fuiſſent ſola actualia; aut ſi pauci, vel unus tantum homo peccaſſet?

Cenſeo equidem 1. Verbum de facto incarnatum eſſe ad redimendum nos tam ab originali, quam ab actualibus peccatis, ut definit Concil. Toletan. VI. c. 1. ex illo 1. Jo. 1. *Sanguis ejus emundat nos ab omni peccato*: Nihilominus principalius incarnatum fuit ad delendum originale, quam actualia. Ita communiter cum D. Th. Ratio eſt, quia quamvis ſecluſo originali, adhuc potuiſſent poſteri Adæ peccare, originale tamen eſt radix virtute continens omnia actualia, utpote quod relinquit inordinatum hominem, & ſuis affectibus ſubjectum, cum carnis fomite, qui proprie radix eſt omnium peccatorum. Præterquamquod originale de ſe privat nos auxiliis gratiæ neceſſariis ad vitanda mortalia; ergo Deus ad oſtendendam ſuam bonitatem perfectiſſimo modo, debuit principalius intendere deletionem originalis, utpote gravioris in radice, quam actualium; ſicuti omnes docent, principalius veniſſe Chriſtum ad delenda mortalia, utpote graviora, quam venialia.

Neque dicas, peccatum actuale eſſe gravius originali, eo quod habeat magis rationem voluntarii. Nam quamvis in hac ratione intenſive ſit gravius, originale tamen eſt gravius extenſive; utpote quod inficit totam ſpeciem naturæ humanæ; unde ſe habent ut excedens, & exceſſum; ſimpliciter tamen, & abſolute originale eſt gravius, eo quod totam naturam inficiat: ſicuti quamvis Cœlum ſit perfectius homine in incorruptibilitate, & homo excedat Cœlum in rationalitate, homo tamen eſt ſimpliciter Cœlo perfectior; quia excedit in prædicato præſtantiori.

Cenſeo 2. Si præter originale, nulla fuiſſent peccata actualia, adhuc Verbum incarnatum fuiſſet; necnon ſi, non poſito originali, fuiſſent ſola actualia. Ratio eſt, quia in utroque caſu perſiſteret finis primarius Incarnationis, nempe oſtenſio divinæ bonitatis perfectiſſimo modo; communicando nobis merita Chriſti, quibus poſſimus condigne ſatisfacere in omni rigore Juſtitiæ.

Cenſeo 3. Etiamſi unus, aut pauci tantum homines peccaſſent, probabiliter Verbum incarnatum fuiſſet, etiam in carne paſſibili. Ita communius contra Suar. Ratio eſt quia etiam in hoc caſu perſiſteret idem finis primarius Incarnationis; unum enim mortale, utpote gravitatis infinitæ, ſufficit ut requiratur infinita Chriſti ſatisfactio ad oſtendendam Dei dilectionem, & Juſtitiam: dicitur autem Rom. 3. *Quem propoſuit Deus propitiationem per fidem ad oſtenſionem juſtitiæ ſuæ.*

Confirm. ex illo ad Gal. 2. *Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum propter me*; quibus verbis indicat Apoſtolus, Chriſtum veniſſe ut Redemptorem in carne paſſibili, & pro ſingulis peccatoribus. Idemque inſinuatur Eccli. 29. ubi habetur: *Gratiam fidejuſſoris tui ne obliviſcaris, dedit enim pro te animam ſuam.* Quod etiam conſtat ex eo quod narrat D. Dionyſ. in epiſt. ad Demophil. dicens, Chriſtum apparuiſſe Carpo, qui nimio zelo mortem duorum ſceleſtorum cupiebat, & illi dixiſſe: *Carpe, iterum paratus ſum pro peccatoribus mori*; & Chryſoſt. apud Platel. n. 102. dicit: *Unius dumtaxat animæ tanta eſt jactura, ut ob eam Filius Dei fieret homo.*

Neque dicas cum Suario: Si unus, vel pauci peccarent, poſſet in remedium adhiberi aliquis actus amoris Dei elicitus a Chriſto Domino, citra atrociſſimam mortem, eo quod non videatur decere, ut ob unum, vel paucos homines tot cruciatus ſuſtineat Chriſtus. Nam contra eſt, quia etiam unicus actus Chriſti Domini ſatis eſſet in ſatisfactionem pro omnibus culpis, & tamen ad oſtenſionem ſuæ charitatis, & juſtitiæ voluit unda lavare noſtra crimina, quæ poterat gutta ſanguinis abſter-

gere, ut loquitur D. Bernardus; ergo etiamſi unus tantum homo peccaſſet, Chriſtus mortuus fuiſſet ad oſtenſionem ſuæ juſtitiæ, & dilectionis: peccati enim gravitas ſolum extenſive major eſt in omnibus hominibus, quam in uno, & a Deo non magis diſtat unus homo, quam omnes: ut enim dicitur Iſ. 40. *Omnes gentes quaſi ſtillæ ſitulæ, & tamquam momentum ſtateræ reputatæ ſunt.*

QUÆSTIO II.

Utrum Deus prædefinierit Incarnationem in remedium peccati in priori ad ſcientiam Viſionis de peccato abſolute futuro?

CEleberrima, & ſubtiliſſima hæc quæſtio coincidit cum illa alia in de Pœnitentia, ubi quæritur, An poſſit prædefiniri actus bonus eſſentialiter præſupponens peccatum (puta contritio) ante ſcientiam viſionis de peccato abſolute futuro: & his affinis eſt alia quæſtio in de Prædeſtinatione, Utrum Deus poſſit prædeſtinare ad gloriam ut coronam, aut poſitive reprobare aliquem damnando illum ad gehennam in priori ad prævisionem meriti, aut demeriti abſolute futuri? Explicabimus primo ſtatum quæſtionis: deinde oſtendemus, Deum omnia decernere unico, ac ſimpliciſſimo decreto citra ſignorum multiplicitatem, unde deſcendet harum omnium, & plurimarum aliarum quæſtionum reſolutio.

ARTICULUS I.

Explicatur ſtatus Quæſtionis.

I. PRæmitto 1. ex Tract. De Voluntate Dei varias eſſe DD. ſententias circa conſtitutionem Decretorum liberorum: Inter Celebriores prima eſt Nominalium putantium Decreta importare modum quendam indiſtinctum a Deo, & contingentem, & ſic invicem inter ſe decreta diſtingui. Secunda aliorum cum Vaſq. docentium decreta diſtingui realiter tum a Deo, tum inter ſe ſolum ratione connotatorum: v. gr. decretum intentivum finis diſtingui realiter a decreto electivo mediorum, non ratione ipſius actus divini cum Deo identificati, ſed ratione illius complementi extrinſeci, quod conſtituit denominationem actus divini liberi libertate actus ſecundi. Tertia, quæ mihi magis arriſit, eſt Suarii, Perez, & aliorum apud Cattan. in Metaph. diſp. 14. ſect. 5. docentium Decreta virtualiter tantum diſtingui tum ab eſſentia, & voluntate divina, tum inter ſe, non ſecus ac Perſonalitates divinæ diſtinguuntur ab eſſentia, ut proinde unum decretum, puta electivum mediorum, ſit poſterius altero, puta intentivo finis, non poſterioritate cauſalitatis, vel productivitatis, ſed originis. Ubi diſtinguunt prioritatem a quo, & in quo. Dicitur Decretum habere prioritatem a quo, ſi originetur ab altero, ut decretum de danda gloria ut corona, dicitur prius prioritate a quo, relate ad Decretum de conferendis meritis; dicitur vero habere prioritatem in quo, quoties poſſit eſſe ſine altero decreto, quod tamen nequit eſſe ſine illo priori, v. g. Decretum de morte Chriſti Domini habet prioritatem in quo, relate ad decretum de circumſtantia mortis, quia poteſt illud eſſe ſine hoc ſecundo, non tamen hoc ſine illo primo; ſicut anima poteſt eſſe ſine homine, non tamen homo ſine anima.

Præmitto 2. Actus intellectus divini conſtitui pariformiter ad actus voluntatis; quare ſcientia ſimplicis intelligentiæ attingens objecta neceſſaria identificatur cum amore Dei neceſſario, non ſecus ac intellectus divinus identificatur cum voluntate. Scientia vero media attingens futura libera conditionata, vel eſt modus indiſtinctus a Deo, & contingens, juxta viam Nominalium; vel completur a connotato extrinſeco, nempe a futuritione conditionata actus liberi, juxta viam Vaſquii; vel conſtituitur per virtualitatem identificatam cum Deo contingentem, juxta viam Suarii: Scientia vero viſionis attingens contingentia abſoluta, ſi eſt de objecto non libero, puta de exiſtentia Petri, identificatur cum decreto libero de Petri exiſtentia, ut proinde ſicuti Deus ideo eſt volitivus quia eſt intellectivus; & homo ideo eſt riſibilis quia rationalis, per meram diſtinctionem rationis extrinſecam citra diſtinctionem ex parte objecti inter hæc prædicata; ita verum ſit, quod Deus ideo cognoſcat per ſcientiam viſionis exiſtentiam Petri, quia libere decernit de illa, citra diſtinctionem objectivam inter ſcientiam viſionis, & decretum liberum de tali objecto: Quod ſi ſcientia viſionis ſit de actibus liberis creatis, ea in ſententia Societatis contra Thomiſtas

con-

conſtitui non poteſt per Decretum collativum auxilii, & concurſus indifferentis, cum non poſſit in cauſa omnino indifferenti cognoſci effectus determinatus, ſed conſtitui debet per complexum hujus decreti, & ſcientiæ mediæ de actu ſub tali auxilio indifferenti, quo complexo poſito impoſſibile eſt, quin actus liber ſit abſolute futurus.

Præmitto 3. Communiſſime in actibus divini intellectus a DD. admitti plura ſigna, quatenus alter actus eſt poſterior altero ex parte objecti. In primo enim ſigno intelligitur in Deo ſcientia ſimplicis intelligentiæ omnimode identificata cum intellectu, & eſſentia divina; In ſecundo ſcientia media conſtituta, vel per modum indiſtinctum a Deo contingentem, vel per complementum extrinſecum, nempe per futuritionem conditionatam actuum liberorum, vel per quandam virtualitatem contingentem realiter cum Deo identificatam, juxta varias ſententias laudatas: In tertio ſigno ſcientia viſionis ſimiliter conſtituta. Idcirco autem ſcientia ſimplicis intelligentiæ dicitur eſſe in primo ſigno, & ſcientia media in ſecundo, & ſcientia viſionis in tertio, quia ſcientia media eſſentialiter præſupponit ſcientiam ſimplicis intelligentiæ, & ſcientia viſionis ſcientiam mediam; Cum non poſſit Deus libere quidquam decernere, niſi poſt conſultationem ſcientiæ mediæ; unde etiam ſcientia viſionis de objecto non libero, puta de exiſtentia Petri, quæ omnino cum Decretis liberis identificatur, eſſentialiter ſupponit mediam.

II. Difficultas nunc eſt, Utrum etiam in Decretis liberis admittenda ſint neceſſario hujuſmodi ſigna importantia diſtinctionem ex parte objecti in ipſo actu libero Dei, ita ut v. g. in priori ſigno ſit intentio finis, puta Prædeſtinatio ad gloriam, vel Incarnatio ut redemptiva; & in poſteriori ſigno electio mediorum, puta collatio meritorum, vel permiſſio peccati? An vero poſſit Deus in eodem ſigno intendere finem, & eligere media, ſicut in omnium ſententia, in eodem ſigno vult Solem, & lucem, quin volitio ſolis præſupponatur ad volitionem lucis, quamvis ſol præſupponatur ad lucem?

Communius DD. admittunt in Decretis divinis pluralitatem ſignorum importantium ex parte objecti prioritatem, & poſterioritatem, non ſecus ac in actibus divini intellectus admittuntur plura ſigna, ita ut in primo ſigno ſit ſcientia ſimplicis intelligentiæ omnino neceſſaria; in ſecundo ſcientia media aliqualiter neceſſaria, & aliqualiter contingens; in tertio ſcientia viſionis omnino contingens. At Recentiores cum Molin. Gran. & aliis apud Maur. qu. 67. de Deo, volunt unicum, & ſimpliciſſimum eſſe Decretum divinum, omnia omnino in eodem ſigno decernens; (ad eum modum quo unica, & ſimpliciſſima eſt ſcientia viſionis in Deo, vi cujus in eodem ſigno Deus omnia contingentia cognoſcit) adeo ut prioritas, & poſterioritas in Decretis divinis non ſit ex parte objecti, ſed logica, & per diſtinctionem rationis ratiocinatæ extrinſecam, eo modo quo Rationale eſt in priori ad riſibile, & intellectivum in Deo eſt in priori ad volitivum, citra ſignorum multiplicitatem: Idque explicant, vel quia idem Decretum æquivalet pluribus, quæ ſi diſtinguerentur, alterum eſſet altero poſterius, ut Decretum intentivum finis, & electivum mediorum; vel quia objecta ejuſdem Decreti habent prioritatem, & poſterioritatem, ut quando decernit Solem, & lucem. Hinc docent, Deum in eodem ſigno unico ſimpliciſſimo Decreto voluiſſe permiſſionem peccati, & Incarnationem in ejus remedium, quin Decretum prædefinitivum Incarnationis habuerit ex parte objecti ullam diſtinctionem, aut prioritatem ad Decretum permiſſivum peccati; cum poſſit optime ſalvari per ſolam diſtinctionem rationis ratiocinatæ cauſalis iſta, Ideo Deus prædefinit Incarnationem ut redemptivam, quia permittit, ac prævidet peccatum; ideo eligit media, quia intendit finem; ſicuti per ſolam diſtinctionem rationis ſalvatur, quod ideo Deus ſit volitivus, quia eſt intellectivus; ideo homo ſit riſibilis, quia rationalis. Quare in voluntate divina admittitur ſolum, quod in priori ſigno ſit amor neceſſarius, & in poſteriori Decretum liberum, utpote contingens; (ſicut in priori ſigno eſt ſcientia neceſſaria, ſeu ſimplicis intelligentiæ in intellectu divino, & in poſteriori ſcientia contingens, ſeu media, & viſionis) in ipſo tamen Decreto nulla admittitur ſignorum pluralitas ex parte objecti; ſicut nulla pluralitas ex parte objecti admittitur aut in ſola ſcientia ſimplicis intelligentiæ, qua Deus omnia objecta neceſſaria attingit; aut in ſola ſcientia Viſionis, qua Deus attingit omnia contingentia.

III. Qui tamen in divinis Decretis ſignorum pluralitatem admittunt, variant in iis aſſignandis in negotio Redemptionis.

Digitized by Google

Cajet. 3. p. q. 1. a. 3. diſtinguit tria inſtantia, ſeu ſigna rationis, ita ut in primo Deus decreverit orbem condere, ac in eo viderit per ſcientiam viſionis ordinem Naturæ, ac defectus phyſicos, & morales; in ſecundo decreverit ordinem Gratiæ; in tertio unionem hypoſtaticam in remedium peccati. Scotus vero in 3. d. 29. diſtinguit quinque ſigna: in primo Deus intellexit ſe ipſum, in ſecundo decrevit ponere mundum, in tertio prædeſtinavit quoſdam ad Gloriam, prius prædeſtinando Chriſtum ut venturum in carne abſtrahendo a paſſibili, & impaſſibili, ac deinde prædeſtinando electos in Chriſto, in quarto prævidit electos caſuros in Adamo, in quinto decrevit remedium per paſſionem Chriſti, & ſic decrevit Chriſtum in carne paſſibili. Suar. d. 5. de Inc. aliter diſponit hæc ſigna accommodando illa ſcientiæ mediæ, ſicut etiam Vaſq. 3. p. d. 11. c. 6. apud Maur. loc. cit.

Denique circa præſentem quæſtionem, Num prædefiniri poſſit Incarnatio ut redemptiva in priori ſigno ad permiſſionem peccati, ſeu ad ſcientiam viſionis de peccato abſolute futuro, ita ut ex affectu erga Chriſtum ut redemptorem oriatur, ac deſcendat in ſecundo ſigno permiſſio peccati? Affirmant Arriag. d. 30. de Deo, ſect. 4. Amic. de prædeſt. n. 172. Gran. Arrub. Lumb. de Inc. n. 610. & n. 1918. Negant tamen Suar. l. 3. de Prædeſt. c. 8. Vaſq. d. 93. P. Thyrſ. to. 2. d. 18. Aldret. Nos, rejecta ſignorum hac multiplicitate, ſtabilimus in poſteriori ad ſcientiam mediam, non expectata ſcientia viſionis de peccato abſolute futuro, Deum in eodem ſigno permiſiſſe peccatum, & prædefiniiſſe Incarnationem in remedium peccati, atque adeo poſſe Deum in priori ad ſcientiam viſionis de peccato abſolute futuro prædefinire actum bonum eſſentialiter præſupponentem malum, puta actum contritionis; quod acriter controvertitur in de pœnitentia.

ARTICULUS II.

An Deus unico, & ſimpliciſſimo decreto omnia decernat, præſertim Incarnationem, ut redemptivam, & Peccati permiſſionem.

IV. DIco 1. Deus non poteſt quidquam decernere in priori ad ſcientiam mediam, & ſpecialiter repugnat quod ante ſcientiam mediam de peccato conditionate futuro prædefiniat Incarnationem in remedium peccati abſolute futuri. Ita communiter.

Prob. prima pars, ſi Deus aliquid decerneret in priori ad ſcientiam mediam, minus perfecte cognoſceret objecta; non enim cognoſceret futura conditionata ſtatim ac poſſet, (nempe in priori ad decreta) minus etiam ſapienter, & cæco modo decerneret decernendo, inconſulta ſcientia media; ergo non poteſt ante ſcientiam mediam quidquam prædefinire; præſertim quia omne liberum fundatur in neceſſario, & illud præſupponit; ergo decreta libera præſupponunt ſcientiam mediam, utpote Deo aliquatenus neceſſariam.

Prob. etiam 2. pars: Quia ſi Deus in priori ad ſcientiam mediam prædefiniret Incarnationem in remedium peccati, teneretur deinde conferre auxilium inefficax qua inefficax, ut ponatur peccatum, ne fruſtretur fine intento, & ſic teneretur amare peccatum: præterquam quod hujuſmodi peccatum non eſſet liberum, quia præiret ad illud prædefinitio Incarnationis ut redemptivæ incompoſſibilis cum omiſſione peccati, & inimpedibilis a voluntate creata: oſtendimus autem in quæſtione ultima diſputationis antecedentis, quod omne antecedens, omnino antecedens actum, incompoſſibile cum altera parte contradictionis, ſeu cum actus omiſſione, & inimpedibile a voluntate, ſit everſivum libertatis.

V. Dico 2. Deum omnia contingentia in eodem ſigno decreviſſe in poſteriori ad ſcientiam mediam; atque adeo eodem ſimpliciſſimo decreto ſimul permiſit peccatum, & prædefinivit Incarnationem in remedium peccati, ac totum negotium Redemptionis decrevit. Ita D. Th. 1. p. q. 19. a. 5. dicens: *Vult Deus hoc eſſe propter hoc, ſed non propter hoc vult hoc*; quaſi dicat, Datur v. g. lux, quia datur ſol; non vero datur volitio lucis, quia datur volitio ſolis; non enim debet volitio lucis volitionem ſolis præire, licet ſol præeat lucem; Ita etiam Maur. q. 63. de Deo, Eſp. q. 3. Gran. Mol. Ruiz d. 22. de Vol. ſect. 3., & fuſe Aranda l. 3. d. 1.

Prob. Niſi poſitive oſtendatur neceſſitas ſignorum inducentium diſtinctionem, & compoſitionem ex parte objecti in divinis decretis, ſtandum pro unicitate, ac ſimplicitate Decreti, utpote de ſe perfectiori; ſed nulla datur hujuſmodi neceſſitas, ut conſtabit ſolutione argumentorum; ergo Deus unico ſimpliciſſimo Decreto omnia decernit; non ſecus ac omnia contingentia eodem actu ſcientiæ viſionis cognoſcit.

Con-

Digitized by Google

Confirm. multiplicitas actuum, ſeu ſignorum in eodem actu non poteſt aliunde haberi, niſi vel ex limitatione potentiæ inſufficientis ad attingendum omnia ſimul, vel ex diverſa habitudine motivi formalis ad materiale, (ut proinde in diverſo ſigno ſit ſcientia divina neceſſaria, & contingens, nec non amor neceſſarius, & liber) Atqui potentia quælibet divina eſt illimitata, & relate ad omnia contingentia Deus habet uniformem habitudinem, videlicet continentis in ſe tanquam in cauſa & in ultimo fine omnem eorum veritatem, & amabilitatem; ergo citra multiplicitatem actuum, vel ſignorum omnia contingentia ſimul Deus decernit, & cognoſcit, ſicut eodem ſimpliciſſimo actu attingit omnia neceſſaria.

VI. Ex quibus ſequitur 1. ſimul & in eodem ſigno eſſe Prædefinitionem Incarnationis in remedium peccati, & peccati permiſſionem immediate poſt ſcientiam mediam, non expectata prius ſcientia viſionis de peccato abſolute futuro: vult enim Deus ad peccatum permiſſum conſequi Incarnationem reparativam; quin Decretum præfinitivum Incarnationis reparativæ conſequatur ad Decretum permiſſivum peccati. ſimiliter in eodem ſigno Deus prædefinit contritionem v. gr. D. Petri, & permittit ejus peccatum, quamvis peccatum ex parte objecti præcedat contritionem; ſicut in eodem ſigno Deus decernit, & cognoſcit durationem hodiernam, & craſtinam, quamvis hodierna præcedat craſtinam; ſic pariter in eodem ſigno prædefinit martyrium, & permittit peccatum Tyrannorum, quamvis peccatum antecedat martyrium.

Sequitur 2. Deum in eodem ſigno prædeſtinare ad gloriam ut coronam, & velle conferre auxilia efficacia, quibus ponantur merita; vult enim ſimul ex parte actus merita cauſare gloriam moraliter, & ipſam gloriam; ſicut ſimul vult ſolem cauſare lucem; quamvis enim verum ſit, quod Decretum collativum auxilii efficacis ſit actus liberalitatis divinæ, & Decretum collativum gloriæ ut coronæ ſit actus juſtitiæ; at idem indiviſibilis actus ſimul gerit utrumque munus; ſicut idem actus poteſt eſſe miſericordiæ, & juſtitiæ etiam in creatis, ſi procedat ex motivo utriuſque virtutis, cum ſola diſtinctione rationis ratiocinatæ per æquivalentiam pluribus actibus diverſis.

Sequitur 3. Prædeſtinationem, & reprobationem poſitivam (qua ſcilicet decernitur pœna Reprobis) neque eſſe ante, neque poſt præviſa merita, aut demerita, ſed in eodem ſigno videri merita, & decerni gloriam, videri demerita, & decerni pœnam; ita tamen ut hujuſmodi actus ſimpliciſſimus æquivaleat pluribus, qui in creatis ita ſe habent, ut unus cauſet alterum; ſicuti in Deo intellectio, & amor neceſſarius ſuimet eſt idem actus indiviſibilis æquivalens duobus, qui in creatis, ubi diſtinguuntur realiter, ita ſe habent, ut intellectio cauſet amorem, non e contra; propterea ſicuti per ſolam diſtinctionem rationis ratiocinatæ verum eſt, quod ideo Deus amat ſeipſum, quia ſeipſum cognoſcit, & non e converſo, quin tamen ex parte objecti cognitio ſuimet præeat amorem; ita verum eſt, quod ideo decernit pœnam, quia videt peccatum actu exiſtens, quin decretum pœnæ conſequatur ex parte objecti ad præviſionem, aut permiſſionem peccati. Quare in eo tantum ſenſu admitti poteſt doctrina communior, quod Deus decernat gloriam poſt merita præviſa, (juxta illud Apoſtoli, *Quos præſcivit prædeſtinavit*; ubi addit Ambroſ. *Non enim ante prædeſtinavit, quam præſciret, ſed quorum merita præſcivit, eorum præmia prædeſtinavit*) nec non Doctrina communiſſima, quod Deus decernat pœnam æternam poſt præviſionem demeritorum; quatenus æquivalenter præviſio meritorum, aut demeritorum præcedit Decretum gloriæ, aut pœnæ, non vero formaliter; idem enim actus divinus, qui ſimul eſt præviſio demeritorum, & decretum pœnæ, æquivalet duobus, qui in creatis ita diſtinguuntur, ut præviſio culpæ antecedat, & dirigat ad decernendam pœnam; ſicut in Deo ſolum æquivalenter actus intellectus præcedit actum voluntatis.

Sequitur 4. quod cum ſola diſtinctione rationis ratiocinatæ bene ſalventur iſtę cauſales: ideo Deus decernit gloriam, quia confert auxilium efficax, & meritum, non e contra; & ſimiliter, ideo prædefinit Incarnationem ut reparativam, quia permittit peccatum, & non e contra: Ad eum modum quo ideo Deus eſt volitivus, quia eſt intellectivus, & ideo homo eſt riſibilis, quia rationalis, & non e contra: propterea nullatenus ex parte objecti diſtinguuntur Decretum intentivum finis, & decretum electivum mediorum, ac executivum tum mediorum, tum finis; quia ſicut perfectiſſime eodem actu Deus cognoſcit finem, & media; ita eodem actu intendit finem, eligit media, & finem, ac media vult exequi.

Se-

Sequitur 5. Deum nunquam dirigi ad quidquam decernendum a Scientia ulla viſionis; cum enim Decretum Dei ſit unicum, & indiviſibile, non præſupponit aliud ante ſe, atque adeo non præſupponit ſcientiam viſionis, quæ in Decreto libero fundatur. Hinc ad præfiniendam Incarnationem ut redemptivam, vel ad decernendam pœnam æternam, non poteſt dirigi a ſcientia viſionis de peccato abſolute futuro, quæ conſequitur ad peccati permiſſionem, quia Decretum permiſſivum peccati non antecedit Decretum præfinitivum Incarnationis, vel pœnæ æternæ.

VII. Sequitur 6. Facile in noſtra ſententia explicari, quomodo Beatiſſima Virgo ex meritis Chriſti non ſolum non contraxerit peccatum originale, conſiſtens (ut dicemus in de Pœnitentia) in reatu odii divini, & pœnæ damni; ſed etiam caruerit debito proximo contrahendi originale; eo quod voluntas Virginis non fuerit moraliter incluſa in voluntate Adæ. Salazar. c. 24. ap. Lugo d. 7. ſ. 3. inhærendo doctrinæ D. Tho. quod, Adamo non peccante, Verbum non fuiſſet incarnatum, hoc explicat admittendo plura ſigna in negotio redemptionis; videlicet quod 1. Deus decreverit homines condere, & conſtituere Adamum caput phyſicum, & morale reliquorum, cum quo pactum iniret de transfundenda gratia ad poſteros; Secundo quod viderit lapſum Adæ; Tertio quod præviderit Chriſtum redemptorem; Quarto quod illi providerit in matrem non unam ex iis fœminis prævifis in primo ſigno futuris, ſed aliam ſanctiſſimam, & undique immaculatam, quæ cum ceteris pactum non intraverat; quia ſolum initum fuerat pactum pro Poſteris, qui pro illo ſigno videbantur futuri, non pro omnibus poſſibilibus: unde infert B. Virginem non habuiſſe debitum proximum contrahendi originale, cum non fuerit incluſa in pacto cum Adamo; ſed ſolum habuiſſe debitum remotum, quatenus erat una ex deſcendentibus ab Adamo: quod autem ex meritis Chriſti fuerit ſic præſervata, & redempta, explicat Salazar dicendo, quod poſt Chriſtum conſtitutum Redemptorem deſtinata fuerit ex meritis Chriſti talis mater. Hanc viam fuſe impugnat Lugo loc. cit. tum quia videtur imperceptibile, quod Deus pro primo ſigno Beatam Virginem non præviderit ut futuram; tum etiam quia inveriſimile eſt, quod ſola B. Virgo condita ſit ex meritis Chriſti, cum potius dicendum ſit, omnia propter Chriſtum condita eſſe, utpote *Primogenitum omnis creaturæ*.

Nos, negatis his, aliiſque ſignis in divino Decreto, utpote invehentibus præciſiones ex parte objecti, diſtinctionem, compoſitionem, aliaſque imperfectiones, dicimus cum Munieſſa hic, quod Deus poſt ſcientiam mediam de omnibus actibus liberis conditionate futuris, ac præſertim de lapſu Adæ, unico indiviſibili Decreto ſimul decreverit ponere Chriſtum, ejuſque intuitu mundum, omneſque homines futuros, & ſimul iniiſſe pactum cum Adamo; ſimul etiam ob futurum lapſum Adæ decreviſſe Chriſtum redemptorem, ejuſque matrem, quam excluſerat a pacto, eo quod intuitu meritorum Chriſti contulerit illi ſapientiam, & gratiam pene immenſam; adeo ut non debuerit in voluntate Adæ includi, illumque habere ut Tutorem; quæ omnia eodem actu præſtari poſſunt, citra ſignorum multiplicitatem.

VIII. Sequitur 7. Admitti poſſe, quod permiſſio peccati ſæpe ſit effectus Prædeſtinationis; quod licet negent Vaſq., Becan. & alii, admittunt tamen Suar. lib. 3. de Præd. c. 8. Amic. Granad. ex D. Tho. qui 1. 2. q. 79. art. 4. hæc habet: *Deus permiſit aliquos cadere in peccatum, ut peccatum ſuum agnoſcentes humilientur, & convertantur*; quod etiam docent communiter PP. unde ad illud Apoſtoli: *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*; addit Gloſſa, *etiam peccata*; & ad Timoth. 1. dicitur: *Tradidit eos ſatanæ, ut diſcant non blaſphemare*. In eo autem ſenſu admitti poteſt, quod permiſſio peccati ſit effectus prædeſtinationis, non quaſi vero Decretum prædeſtinativum formaliter cauſet permiſſionem peccati, ſed ſolum æquivalenter, quatenus in Deo datur unus indiviſibilis actus æquivalens pluribus, qui ſi darentur in creatis, voluntas dandi præmium cauſaret permiſſionem culpæ, ad quam conſequatur humilitas, converſio, & meritum: Propterea Deus vult permiſſionem peccati propter prædeſtinationem, & medium propter finem non ſubjective, ſed objective, quatenus eodem actu vult, unum objectum cauſare alterum; adeo ut prioritas, & poſterioritas ſit ſolum in objectis, non in ipſo decreto, ſeu actu divino, niſi per æquivalentiam, quatenus æquivalet pluribus actibus, qui ſi diſtinguerentur realiter, alter eſſet altero prior.

Similiter in hoc ſenſu poteſt Deus in pœnam unius peccati velle permiſſionem alterius, quatenus Deus eodem indiviſibili actu æquivalente duobus vult ſimul permiſſio-

miſſionem peccati prioris, & poſterioris, ita tamen, ut ſi duo illi actus diſtinguerentur, permiſſio peccati prioris cauſaret permiſſionem poſterioris, non e contra.

In hoc eodem ſenſu poteſt eſſe verum, ſaltem in alia Providentia, quod prædeſtinatio ad Gloriam ſit æquivalenter in priori ad prævisionem meritorum: quatenus dari poteſt actus Dei indiviſibilis æquivalens duobus, qui ſi diſtinguerentur, Prædeſtinatio ad gloriam cauſaret collationem meritorum: quamvis autem plurimi DD. doceant, de facto Prædeſtinationem ad gloriam eſſe in hoc ſenſu ante præviſa merita; nullus tamen e Catholicis, ut notat Platel. 1. p. n. 208. docuit, quod pariter reprobatio poſitiva de facto ſit ante præviſa demerita, ne æquivalenter quidem; videtur enim repugnare, quod Deus eodem indiviſibili actu decernat pœnam æternam, & permittat peccatum, ita ut ſi diſtinguerentur, Decretum pœnæ cauſaret permiſſionem peccati; quia ſic Deus directe, & primario intenderet pœnam, & in ordine ad pœnam vellet permiſſionem peccati; quod videtur diſſonum Divinæ benignitati, de qua dicitur: *Nolo mortem peccatoris* &c. unde communiter rejicitur Arriaga, qui qu. 39. de Deo, n. 8. putat, in alia providentia probabiliter id non repugnare.

IX. Utrum autem poſſit ſimiliter Præfinitio Incarnationis ut redemptivæ eſſe æquivalenter in priori ad permiſſionem peccati Adæ, ſicut poteſt electio ad gloriam eſſe æquivalenter in priori ad merita præviſa? Affirmant probabilius recentiores cum Lumb. n. 661. & Quiros de Prædeſtinatione diſt. 22. Ratio eſt, quia in hoc caſu directe, & primario intenderetur a Deo Gloria Redemptoris, & Adamo non conferretur auxilium inefficax, qua inefficax, ſed conferretur eo animo, ut ſi prævideretur efficax, illud ipſum daretur, ſed tunc non præfiniretur Incarnatio ut redemptiva. Idcirco autem ſi Præfinitio Incarnationis ut Redemptivæ eſſet in priori ad ſcientiam mediam, traheret in Deo amorem peccati, quia poſita ea præfinitione conferendum eſſet Adamo auxilium inefficax qua inefficax, ut ponatur peccatum per Incarnationem reparandum: at ſi præfinitio Incarnationis ut Redemptivæ conſequatur ad ſcientiam mediam de peccato Adæ ſub auxilio A, non traheret in Deo amorem peccati; quia quamvis ea præfinitio æquivalenter cauſaret permiſſionem peccati, ſeu collationem auxilii inefficacis, auxilium tamen inefficax non conferretur ut inefficax, ſed eo animo, ut ſi præviſum fuiſſet efficax, illud ipſum fuiſſet dandum, ſed non fuiſſet præfinita Incarnatio ut Redemptiva, unde non traheret amorem peccati.

ARTICULUS III.

Diluuntur Objecta.

X. OBjic. 1. ex Scot. in 3. d. 29. Qui vult aliquid ordinate, prius vult finem, deinde media; ſed Deus vult omnia ordinatiſſime; ergo prius vult finem, puta Prædeſtinationem ad gloriam, deinde vult media, nempe auxilia efficacia; ergo danda eſt pluralitas Decretorum.

Confirm. 1. Intentio finis præire debet electionem mediorum; cum debeat movere ad talem electionem; ergo ut prius.

Confirm. 2. Decretum volens remedium peccati per Incarnationem eſſentialiter ſupponit peccatum exiſtens, atque adeo permiſſionem peccati; cum non ſit capax remedii peccatum conditionate futurum; ſicut non eſt capax meriti, aut demeriti, niſi actus bonus, aut malus abſolute exiſtens: Qua de cauſa etiam Decretum de danda gloria ut corona eſſentialiter ſupponit merita exiſtentia, atque adeo præſupponit aliud Decretum de conferendis auxiliis efficacibus, quibus merita ponantur; ergo negari non poteſt pluralitas Decretorum, ſeu ſignorum ex parte objecti.

Reſp. diſt. maj. Si ſit Agens intellectivum limitatum, conc., ſi illimitatum, & comprehenſivum, non indigens conſultatione, nego maj. & conſeq. Agens limitatum intendens v. gr. victoriam, debet conſultare de mediis, & ſucceſſive ab uno eventu dirigi ad alia media capeſſenda; at Deus omnia comprehendens per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ, & per mediam poteſt eodem actu intendere finem, & eligere media, cum ſola prioritate objecti ad objectum, non actus ad actum. Auxilia efficacia, & merita præire debent ad gloriam, quam moraliter cauſant; ſicut duratio hodierna præire debet craſtinam, quin debeat unum Decretum præire alterum, cum ſufficiat idem indiviſibile Decretum æquivalens pluribus, quæ ſi diſtinguerentur, unum alteri præiret; ſicut intellectio, & volitio Divina eſt idem indiviſibilis actus æquivalens duobus, qui ſi diſtinguerentur, intellectio præiret volitioni, non e converſo.

Ad 1. confirm. diſtin. ſimiliter antec. in

Agen-

Agente intellectivo limitato, concedo; in illimitato, quod non debet moveri ab intentione finis ad conſultandum de mediis, nego antec. & conſeq.

Ad 2. Deus volens remedium peccati per Incarnationem, non debet præſupponere exiſtentiam abſolutam peccati, antequam remedium prædefiniat; ſed ſolum debet velle, quod remedium conſequatur ad peccati exiſtentiam; unde poteſt eodem Decreto, & in eodem ſigno permittere peccatum, & velle remedium; ad eum modum, quo ſimul vult durationem hodiernam, & craſtinam, quæ non ſunt ſimul; ſicut enim Deus cognoſcit, ita pariter vult, videlicet ſucceſſiva ſimul, dependentia independenter, æternaliter temporalia; propterea ſimul vult auxilia efficacia, merita, & gloriam ut coronam; ita ut idem actus Divinus quatenus conferens auxilia efficacia ſit actus liberalitatis, & quatenus conferens gloriam ut coronam, ſit actus juſtitiæ, ſicut homo qua animal ſentit, qua rationalis diſcurrit, citra diſtinctionem objectivam inter animal, & rationale. Idemque dicas de Decreto ſimpliciſſimo, quo ſimul vult permiſſionem peccati, & pœnam; quamvis enim non ſit punibile peccatum conditionate futurum, nihilominus poſt ſcientiam mediam de peccato conditionate futuro poteſt Deus velle permiſſionem peccati, ratione cujus peccatum erit abſolute futurum, & ſimul velle quod pœna conſequatur ad exiſtentiam peccati abſolute futuri, ut mox clarius explicabimus.

XI. Objic. 2. Eſto Deus poſſit unico Decreto velle cauſam phyſicam, & effectum; non tamen cauſam moralem, ejuſque effectum, nempe meritum, & præmium, permiſſionem peccati, & pœnam; ergo unicitas Decreti non ſubſiſtit. Prob. antec. meritum eſt cauſa moralis præmii intentionaliter, per hoc quod moveat præmiantem ad conferendum præmium; atqui non poteſt movere præmiantem ad collationem præmii, niſi ſolum meritum exiſtens in ſtatu abſoluto, non vero in ſtatu conditionato, ut patet; aliter quilibet puniri poſſet ob culpas conditionate futuras; ergo antequam decernatur præmium, præſupponi debet meritum exiſtens in ſtatu abſoluto, atque adeo ad Decretum præmii præire debet Decretum de conferendis auxiliis efficacibus, a quibus meritum cauſatur.

Confirm. Deus ideo decernit pœnam, quia prævidet peccatum exiſtens, atque adeo permiſſum; ergo Decretum permiſſivum peccati antecedit Decretum collativum pœnæ.

Reſp. cum Mauro qu. 76. de Deo n. 11. Meritum cauſare intentionaliter præmium, non quia Deus rigoroſe movetur ab ullo objecto creato, nec per hoc, quod debeat prius decerni meritum, & deinde præmium, ſed per hoc, quod debeat prius exiſtere meritum exigitivum præmii, ac deinde præmium; unde ante Decretum præmii ſolum præire debet ſcientia media, quod ſi conferatur auxilium efficax, & decernatur præmium, meritum erit in ſtatu abſoluto, antequam exiſtat præmium; ſicut ut poſſit decerni duratio craſtina, non debet prius cognoſci per ſcientiam viſionis duratio hodierna, ſed ſufficit, quod per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ præcognoſcatur, quod ſi decernatur utriuſque durationis exiſtentia, duratio hodierna antecedat craſtinam. In forma neg. antec. ad prob. diſting. maj. meritum cauſat intentionaliter præmium movendo præmiantem ad collationem præmii poſt exiſtentiam abſolutam meriti, ſi ly *poſt* importet poſterioritatem objectivam præmii ad meritum, concedo; ſi formalem actus ad actum, nego maj. & conſ. ſufficit quod meritum in ſtatu abſoluto præcedat præmium, & quod vi meriti præmium conferatur, quin debeat præcognoſci meritum exiſtens in ſtatu abſoluto, antequam præmium decernatur.

Ad confirm. diſt. cum eodem Mauro antec. ideo decernit pœnam, quia prævidet peccatum exiſtens in ſigno antecedenti, nego; quia videt peccatum abſolute exiſtens in eodem ſigno, ad eum modum quo ideo Deus eſt volitivus, quia intellectivus, cum ſola prioritate objectiva, ſeu connotatorum, conc. antec., nego conſeq.

XII. Objic. 3. Si idem eſſet actus prædefiniens Incarnationem in remedium peccati, & ſimul permiſſivus peccati, ſequeretur quod Deus amaret peccatum: Prob. ſequela, quia qui vult finem efficaciter, vult etiam media, & omnia prærequiſita ad talem finem; atqui ad ponendam Incarnationem, ut curativam vulneris, efficaciter a Deo intentam, eſſentialiter prærequiritur vulnus, ſeu peccatum; ergo Deus amaret peccatum, quod tamen non ſequeretur, ſi Deus prius prævideat peccatum abſolute exiſtens ex culpa Adæ, & deinde decernat Incarnationem redemptivam.

Reſp. Medium in rigore eſſe illud, quod habet virtutem cauſandi, vel diſponendi ad finem, non vero quod utcunque prærequiritur;

Digitized by Google

ritur; hinc ægritudo v. g. non eſt rigoroſe medium ad curationem, ſed dicitur prærequiſitum tamquam materia deſtruenda; ſicut etiam beneficium eſt prærequiſitum, non medium ad actum ingratitudinis; & eodem modo peccatum non eſt medium, ſed prærequiſitum ad Incarnationem ut redemptivam. Hoc poſito, qui amat efficaciter finem, debet quidem velle media, non tamen prærequiſita ad talem finem, ſi ea poſſint poni, & videantur ponenda ab alio; ſic qui videt vulnus ab alio ponendum, poteſt efficaciter velle curationem, quin teneatur velle ipſum vulnus; eodem modo Deus prævidens per ſcientiam mediam peccatum ponendum a creatura, ſi conferat animo ſyncero auxilium inefficax, poteſt eodem actu velle auxilium inefficax, & permiſſionem peccati, & ſimul intendere Incarnationem ut redemptivam, citra amorem peccati. In forma nego antec. ad prob. diſt. maj. vult prærequiſita ad finem, ſi ea ſint ponenda ab ipſo intendente finem, conc.; ſi ea poſſint ab alio poni, & prævideantur ponenda, nego maj. & diſtincta min. nego conſeq. Sic qui vult ædificare prope fluvium, non eſt neceſſe, quod velit aquam ad ædificium neceſſariam adducere, ſed ſufficit quod videat ibi aquam non defuturam.

XIII. Objic. 4. Si Deus eodem Decreto prædefiniret Chriſtum Redemptorem, ſeu remedium peccati, & ſimul peccatum permitteret, non poſſet odiſſe peccatum, quamvis peccatum non ſit medium, ſed prærequiſitum ad redemptionem; ergo &c. Prob. ſequela; ſi Deus odiſſet, ſeu nollet peccatum, ſequeretur quod ſimul vellet finem, nempe remedium peccati, & ſimul nollet requiſitum ad talem finem, nempe peccatum, quod repugnat.

Confirm. Deus volens efficaciter Incarnationem, ut redemptivam, non poteſt ſimul ſerio velle, quod impedit talem finem; ſed carentia peccati utpote prærequiſiti impedit talem finem: ergo non poſſet ſerio velle carentiam peccati, atque adeo non poſſet peccatum odiſſe.

Confirm. 2. apud Lumb. loc. cit. Volitio efficax finis eſt nolitio efficax tum finis contrarii, tum mediorum inducentium finem oppoſitum; v. gr. volitio efficax vitæ Petri eſt nolitio efficax tum mortis, tum vulneris inducentis mortem; ergo nolitio efficax Incarnationis Redemptivæ eſt nolitio efficax tum carentiæ Redemptionis, tum carentiæ peccati, quæ negationem Redemptionis induceret; atqui nolitio efficax carentiæ peccati eſt amor peccati; ergo unicitas Decreti traheret amorem peccati.

Reſp. Argumentum ſolvendum etiam ab Adverſariis ponentibus in eodem inſtanti pluralitatem Decretorum, ut patet conſideranti. In forma, nego ſequelam: ad prob. diſt. maj. ſimul vellet finem, ſeu remedium peccati efficaciter, & nollet requiſitum, ſeu peccatum inefficaciter, concedo; utrumque vellet, & nollet efficaciter, nego maj. & conſeq. Non pugnat amor efficax alicujus objecti, & diſplicentia inefficax, & conditionata ejuſdem objecti, ex diverſis motivis: ſic projiciens efficaciter merces ad vitandum naufragium habet etiam diſplicentiam inefficacem, & conditionatam de tali projectione ex amore illarum; ſic Deus in eodem inſtanti vult efficaciter damnationem Judæ poſt peccatum, & inefficaciter ejus ſalvationem; ergo etiam poteſt in caſu noſtro Deus eodem actu æquivalente pluribus efficaciter velle redemptionem ſupponentem peccatum, & inefficaciter velle carentiam peccati. Univerſim enim Deus conferendo auxilium inefficax vult carentiam peccati, ſolum efficaciter, quantum eſt ex parte ſua, cum det omnem ſufficientiam ad bonam operationem, quam ſuadet, vel præcipit, quamvis nolit impedire peccatum efficaciter, ut poſſet.

Ad primam confirm. diſt. pariter maj. Non poteſt ſimul ſerio velle efficaciter carentiam peccati, quæ impedit redemptionem, conc.; inefficaciter, nego maj. & conſequentiam.

Ad ſecundam: verum eſt, quod volitio efficax finis ſit nolitio efficax tum finis contrarii, tum mediorum inducentium finem oppoſitum; at poteſt eſſe nolitio ſolum inefficax prærequiſitorum ad finem oppoſitum; In caſu noſtro volitio efficax Redemptionis eſt ſolum nolitio inefficax carentiæ peccati, ſeu innocentiæ prærequiſitæ ad negationem redemptionis, hoc eſt ad finem oppoſitum; ſufficit enim quod Deus inefficaciter nolit carentiam peccati, quæ eſt impedimentum ad redemptionem intentam. Sic quando Deus efficaciter prædefinit Martyrium ſupponens peccatum Tyranni, ſufficit quod inefficaciter velit innocentiam Tyranni, quæ eſt impedimentum ad martyrium.

XIV. Objic. 5. Si Deus poſſet eodem actu poſt ſcientiam mediam præfinire Redemptionem, & ſimul conferre auxilium inefficax, amando inefficaciter carentiam pec-

Digitized by Google

peccati impeditivam Redemptionis intentæ, poſſet etiam in priori ad ſcientiam mediam præfinire Redemptionem, & deinde conferre auxilium inefficax citra amorem peccati, intendendo etiam inefficaciter carentiam peccati impeditivam redemptionis præintentæ; ſequela non admittitur; ergo: probatur ſequela, quia ſicut Deus intendit poſt ſcientiam mediam redemptionem ex ſuppoſitione, quod auxilium A ſit inefficax, & ideo non confert illud qua inefficax amando inefficaciam, & peccatum; ita poſſet intendere Redemptionem in priori ad ſcientiam mediam ex ſuppoſitione quod aliquod auxilium vage ſit inefficax, & ſic poſſet deinde animo ſyncero conferre auxilium inefficax, citra amorem inefficaciæ, & peccati.

Confirm. 1. Quia in utroque caſu Deus confert auxilium inefficax ut utile Redemptioni intentæ, & eſt utile, quia inefficax; ergo vel in utroque caſu confert auxilium inefficax, ut inefficax, amando peccatum, vel in neutro.

Confirm. 2. Reprobatio poſitiva neque in priori ad ſcientiam mediam cauſare poteſt formaliter, neque in poſteriori ad ſcientiam mediam cauſare poteſt æquivalenter collationem auxilii inefficacis, ſeu permiſſionem peccati; ergo neque præfinitio Redemptionis, atque adeo nequit Deus poſt ſcientiam mediam eodem actu præfinire Redemptionem, & permittere peccatum,

Reſp. nego ſequelam. Diſparitas eſt, quia ſi poſt ſcientiam mediam Deus præfiniat Redemptionem, poteſt ſimul conferre auxilium A præviſum inefficax, animo ſyncero, ut ponatur bona operatio, quia poteſt eo animo illud conferre, ut ſi poneretur bona operatio, illud ipſum daret, ſed non præfiniret Redemptionem; unde confert auxilium A inefficax, ſed non qua inefficax, & citra amorem peccati: contra vero, ſi in priori ad ſcientiam mediam præfiniret Deus inefficaciter redemptionem, teneretur ſeligere auxilium inefficax, ne impediatur redemptio præintenta, & ideo auxilium inefficax conferretur ut inefficax.

Ad primam Confirm. Nego antecedens: Si Redemptio præfiniatur poſt ſcientiam mediam, tunc auxilium inefficax utile redemptioni ordinatur quidem ad redemptionem, ſed non confertur ut utile illi, ſeu quia inefficax; Eo enim animo confertur, ut ſi eſſet efficax, & non eſſet utile redemptioni intentæ, adhuc illud conferretur, ſed non intenderetur Redemptio: quod tamen non poſſet accidere, ſi in priori ad ſcientiam mediam præfiniretur Redemptio.

Ad ſecundam: Sicut Reprobatio poſitiva, & permiſſio peccati poſt ſcientiam mediam ſunt idem indiviſibilis actus æquivalens duobus, qui ſi diſtinguerentur, permiſſio peccati præiret reprobationem, non e contra; ita ſufficit nobis, quod præfinitio redemptionis, & permiſſio peccati ſint idem actus æquivalens duobus, qui ſi diſtinguerentur, permiſſio peccati præcederet, non vero decretum Redemptionis. Diximus tamen Art. antecedente, probabiliter a Recentioribus ſuſtineri, quod poſſit dari actus divinus æquivalens duobus, qui ſi diſtinguerentur, præfinitio Redemptionis præiret, tamquam principalius, & finaliter intenta ipſam permiſſionem peccati, ſicut in multorum ſententia poteſt prædeſtinatio ad gloriam æquivalenter præire ad præviſionem meritorum; quin tamen poſſit reprobatio præire permiſſionem peccati; quia alienum eſt a divina benignitate principaliter, & directe intendere pœnam, & in ordine ad illam permittere culpam.

XV. Objic. ult. Si Deus unico Decreto præfiniret cauſam, & effectum, ſequeretur quod poſſet voluntas creata impedire exiſtentiam ſuæ cauſæ, atque adeo ſeipſam, unde eſſet prior, & poſterior ſe ipſa. Probatur ſequela, voluntas poteſt impedire ſuum actum liberum; ergo poſſet impedire Decretum prædefinitivum talis actus; ſed hujuſmodi Decretum identificaretur cum Decreto cauſante exiſtentiam ipſius voluntatis; ergo voluntas potens impedire Decretum præfinitivum ſui actus poſſet impedire cauſam ſuam, atque adeo ſeipſam.

Confir. 1. Quia ſi idem eſſet Decretum collativum concurſus indifferentis voluntati creatæ, & ſimul præfinitivum actus, ſequeretur quod quando in ſcientia media ex parte hypotheſis videtur Decretum collativum concurſus indifferentis, videretur etiam Decretum prædefinitivum actus liberi, quod eſſentialiter connectitur cum tali actu; atqui ſi ex parte hypotheſis datur aliquid eſſentialiter connexum cum actu, tunc hujuſmodi objectum non pertinet ad ſcientiam mediam, ſed ad ſcientiam ſimplicis intelligentiæ; ergo unicitas Decreti deſtruit ſcientiam mediam.

Confirm. 2. Si Deus eodem actu præfiniret Incarnationem, & permitteret peccatum Adæ, vellet chimæram, nempe quod

bona

Digitized by Google

bona operatio conjungatur cum peccato Adæ. Probatur ſequela; Deum velle dare Adæ auxilium ſufficiens animo ſyncero, eſt velle, quod bona operatio Adæ conjungatur cum tali auxilio tamquam cum ſua cauſa immediata, & cum ſuo Decreto collativo talis auxilii, tamquam cum cauſa mediata bonæ operationis; Atqui ſi idem Decretum eſſet ſimul volitivum Redemptionis, eſſentialiter coexiſteret cum peccato prærequiſito ad Redemptionem volitam; ergo Deus volens, quod bona operatio Adæ coexiſtat cum ſuo decreto coexiſtente cum peccato, vellet etiam quod bona operatio, & peccatum Adæ coexiſtant inter ſe.

Reſp. Voluntatem creatam poſſe impedire Decretum Dei ſimpliciſſimum, qua prædefinitivum actus boni, non qua cauſativum ipſius voluntatis, quatenus ſi voluntas non poneret actum bonum, tunc daretur aliud Decretum, quod ſimul eſſet permiſſivum actus mali, & cauſativum voluntatis; ſicuti ſi idem ſit actus v. g. ſcientiæ, & opinionis, voluntas poteſt impedire hunc actum indiviſibilem, prout eſt opinionis, non prout eſt ſcientiæ, quatenus ſi nollet voluntas, quod intellectus opinetur, daretur alius actus, qui ſolum eſſet ſcientiæ, non opinionis.

Ad primam Confirm. In ſcientia media ex parte hypotheſis venit Decretum qua collativum auxilii indifferentis, non qua prædefinitivum conſenſus; quod tamen decretum eſt tantum objective in mente divina, non ſubjective in divina voluntate; ad eum modum, quo per ipſos Thomiſtas (ut notat Henao n. 57. 36.) ut Deus habeat ſcientiam conſenſus conditionate futuri in Decreto, quod ipſi admittunt, abſoluto ex parte actus, conditionato ex parte objecti, debet ex parte hypotheſis venire vocatio præſcindens a vocatione prædeterminante ad conſenſum, vel a prædeterminante ad diſſenſum.

Ad ſecundam, Argumentum ſolvendum ab Adverſariis etiam poſita multiplicitate Decretorum. Directe nego ſequelam, Deum conferendo Adæ auxilium ſufficiens, velle quod bona operatio Adæ coexiſtat cum ſuo Decreto qua collativo auxilii ſufficientis, non qua præfinitivo Redemptionis, quæ reduplicative important ſolum diſtinctionem rationis raciocinatæ; ſicuti cum dicitur, homo, qua rationalis diſcurrit, non qua animal. Deinde ſicuti qui deſiderat bonum abſens, non deſiderat, quod bonum coexiſtat cum actu deſiderii eſſentialiter præſupponentis abſentiam boni concupiti; ſed vult quod bonum coexiſtat ſibi, adeo ut poſſit de illo gaudere, non deſiderare: ita Deus conferendo Adæ auxilium ſufficiens, non vult bonam operationem Adæ conjungi cum ſuo Decreto præfinitivo Redemptionis, & coexiſtente cum peccato, ſed vult conjungi ſecummet, adeo ut non poſſit Redemptionem præfinire.

XVI. Ex quibus omnibus ſequitur, probabile eſſe, quod poſſit Decretum Redemptionis habere prioritatem etiam formalem, nedum æquivalentem relate ad permiſſionem peccati in hypotheſi, quod daretur in Deo pluralitas Decretorum. Ratio eſt, quia ex Amore Redemptionis finaliter intentæ debet quidem oriri amor permiſſionis peccati, quæ eſt medium ad talem finem; non tamen amor peccati, quod eſt merum prærequiſitum; propterea Deus efficaciter intendens Redemptionem in priori ad permiſſionem peccati, deberet conferre auxilium inefficax, ſolum ut utile ad ponendam bonam operationem, non vero ut utile ad Redemptionem ratione ſuę inefficaciæ; intendens enim finem non tenetur amare prærequiſitum, aut ejus utilitatem in ordine ad finem; ſed ſufficit quod prævideat illud eſſe utile, & quod ab alio ponendum ſit.

Et ratio a priori eſt, quia quamvis pro illo priori, quo intelligitur Decretum Incarnationis in remedium peccati, nondum exiſtat pro illo ſigno permiſſio peccati, atque adeo non exiſtat pro illo ſigno peccatum reparandum in ſtatu abſoluto, non proinde ſequitur, quod decretum præfinitivum Incarnationis redemptivæ debeat eſſe cauſalis translatio peccati de ſtatu conditionato ad abſolutum; (quatenus ſcilicet debeat trahere Decretum collativum auxilii inefficacis qua inefficacis; quod certe ferret in Deo amorem peccati) etenim Decretum prædefinitivum Incarnationis redemptivæ ſolum debet trahere permiſſionem peccati transferendi de ſtatu conditionato ad abſolutum ex culpa voluntatis creatæ; quod non fert in Deo amorem peccati: Et ratio eſt, quia ex hoc quod Deus in poſteriori ad ſcientiam mediam de auxilio A inefficaci præfiniat Incarnationem in remedium peccati, ſequitur ſolum quod debeat dari peccatum reparandum pro ſtatu abſoluto, atque adeo ſolum ſequitur quod debeat conferre auxilium illud A præviſum inefficax per ſcientiam me-

diam, ſub quo voluntas prævisa eſt peccatura, & translatura peccatum ad ſtatum abſolutum ; non tamen ſequitur quod auxilium illud A debeat dari qua inefficax, ſeu ex animo quod cum peccato conjungatur ; cum bene poſſit illud auxilium dari ex intentione ſeria, quod ſequatur operatio bona ; atque adeo quod ſi cum illo conjungeretur operatio bona, & eſſet efficax, illud ipſum Deus eſſet daturus, ſed non eſset prædefiniturus pro tali hypotheſi Incarnationem redemptivam. Idcirco enim dicimus, quod Incarnatio redemptiva prærequirat ſcientiam mediam de auxilio A, ne Deus cæco modo præfiniat, & decernat ; nam ſi auxilium A per ſcientiam mediam prævideretur efficax, non poſset tunc præfinire Incarnationem redemptivam peccati conjungendi cum auxilio pro ſtatu abſoluto ; ſecus vero ſi auxilium A per ſcientiam mediam prævideatur inefficax. Poteſt itaque citra amorem peccati præfinire Deus Incarnationem Redemptivam in poſteriori ad ſcientiam mediam de peccato ſub auxilio A, & in priori ad ſcientiam viſionis de eodem peccato abſolute futuro ſub eodem auxilio A.

Confirm. Poteſt Deus permittere peccatum, prout defacto illud permittit, dando auxilium A prævisum per ſcientiam mediam inefficax, & non qua inefficax, ſed daturus illud idem libentius, ſi prævisum fuiſset efficax, eo quod conferat illud intendendo bonam operationem ; (eſto intendat illam inefficaciter, ſeu potius efficaciter quantum eſt ex parte ſua, ita tamen ut non impediat, prout poſset, quod illud reddatur inefficax vitio voluntatis) ergo etiam poteſt Deus præfinire Incarnationem redemptivam in priori ad ſcientiam viſionis de peccato ſub auxilio A prævisſo per ſcientiam mediam inefficaci. Probatur conſeq. quia ex vi talis præfinitionis Deus ſolum tenetur permittere peccatum ſub auxilio A, (prout defacto illud poteſt permittere) conferendo auxilium A prævisum inefficax per ſcientiam mediam, daturus illud idem, ſi eſset prævisum efficax, ſed non præfiniendo Incarnationem redemptivam talis peccati ; ergo ſicut defacto citra amorem peccati Deus poteſt permittere peccatum ſub auxilio A prævisſo per ſcientiam mediam inefficaci ; ita poterit præfiniendo in priori Incarnationem redemptivam obligari ad ponendam eodem pacto ejuſdem peccati permiſſionem.

XVII. Dices. Si præfinitio Incarnationis redemptivæ ſit in priori ad permiſſionem peccati, & trahat peccati permiſſionem, eo ipſo debet vi talis præfinitionis traduci cauſaliter peccatum de ſtatu conditionato ad abſolutum, atque adeo peccatum quamvis ponendum eſſet a creatura, adhuc tribueretur Deo, ut proinde non poſſet Deus conferre auxilium A prævisum inefficax, niſi qua inefficax, non daturus illud, ſi prævisum fuiſſet efficax ; ergo repugnat hoc ſyſtema. Prob. antec. Tunc deberet vi talis præfinitionis traduci cauſaliter peccatum de ſtatu conditionato ad abſolutum, quando niſi ita traduceretur, non poſſet haberi talis præfinitio ; ſed niſi ſic traducatur, talis præfinitio haberi non poſſet ; ergo vi talis præfinitionis cauſaliter traduceretur peccatum de ſtatu conditionato ad abſolutum : Probatur minor, quia impoſſibile eſt quod repararetur peccatum pro ſtatu conditionato, ſeu peccatum ſolum conditionate exiſtens ; (ſiquidem peccatum pro tali ſtatu ſicut non poteſt a Deo puniri, ita neque eſt capax remedii) ergo ut poſſit præfiniri Incarnatio reparativa, debet in eo ſigno intelligi peccatum futurum pro ſtatu abſoluto ; (cum correlativa ſint ſimul natura, & cognitione, ex Philoſopho cap. 3. de Prædicamentis) atqui in eo ſigno non intelligitur traductum de ſtatu conditionato ad abſolutum ex culpa voluntatis creatæ, eo quod in tali ſigno nondum intelligitur decretum permiſſivum peccati ponendi a creatura ; ergo debet intelligi traductum ad ſtatum abſolutum ſaltem cauſaliter ab ipſa præfinitione Incarnationis ; atque adeo peccatum tribueretur Deo intendenti Incarnationem reparativam.

Reſp. In eo ſenſu Philoſophum loco laudato velle, quod correlativa ſint ſimul non ſolum cognitione, ſed etiam natura, quatenus forma denominans unum correlativum debet ſimul denominare alterum : E. gr. quamvis cauſa ſit in priori ſigno naturæ ad effectum, & ſcibile ſit in priori natura ad cognitionem, quam cauſat ; nihilominus eadem forma, nempe eadem actio, quæ denominat Solem V. gr. eſſe cauſam lucis, denominat lucem eſſe effectum Solis ; & eadem forma, quæ ſcibile denominat potens cognoſci, denominat poſſibilem cognitionem talis ſcibilis. Quinimo poſſunt duo correlativa in hoc ſenſu eſſe ſimul natura, & cognitione, quin tamen ſint ſimul tempore, ut prius, & poſterius ; quamvis enim eadem forma, qua A denominatur prius, denominet ſimul B, quod ſit poſterius ;

Digitized by Google

rius; B tamen eſt in poſteriori tempore ad A, & ſic a fortiori poteſt unum correlativum eſſe in poſteriori ſigno naturæ ad alterum; quamvis in ſenſu explicato utrumque ſit ſimul natura, & cognitione. Ad rem noſtram: In eo ſigno, quo intelligitur Prædefinitio Incarnationis reparativæ, debet ſimul intelligi peccatum reparandum pro ſtatu abſoluto; & quamvis in eo ſigno debeat intelligi, non debet tamen pro eo ſigno intelligi exiſtens, aut futurum pro ſtatu abſoluto, ſed ſufficit, quod intelligatur abſolute futurum pro ſigno poſteriori, pro quando intelligitur permiſſio peccati, ſeu collatio auxilii A, cum quo voluntas creata conjunget peccatum traducendo illud ad ſtatum abſolutum. Sicut enim in eo ſigno, in quo Sol intelligitur eſſe cauſa lucis, debet intelligi lux, ſed non debet lux intelligi pro illo priori ſigno; cum effectus debeat intelligi pro ſigno poſteriori; ita in caſu noſtro, in illo ſigno, quo intelligitur Decretum præfinitivum Incarnationis redemptivæ, debet intelligi peccatum reparandum fore pro ſtatu abſoluto; at non debet intelligi futurum pro ſtatu abſoluto tale peccatum niſi pro ſigno poſteriori ad talem præfinitionem. Sic etiam in eo ſigno, in quo intelligitur dies A eſſe prior die B, intelligitur dies B, ſed quamvis in eo ſigno intelligatur, non tamen intelligitur exiſtens dies B pro illo eodem ſigno, immo nec pro illo eodem tempore, quo exiſtit dies A: Quare ſicut in eo ſigno, quo intelligitur exiſtens prius in quantum prius, in eodem ſigno intelligitur exiſtens poſterius in quantum poſterius, ſed non intelligitur exiſtens pro eodem ſigno, ſed aut pro diverſo ſigno naturæ, ut lux relate ad ſolem, aut pro diverſo tempore, ut dies craſtina relate ad hodiernam; ita in eo ſigno, quo intelligitur præfinitio Incarnationis reparativæ, intelligitur exiſtens peccatum futurum in ſtatu abſoluto reparandum; non tamen intelligitur exiſtens talis futuritio abſoluta peccati reparandi pro illo eodem priori ſigno, ſed pro ſigno poſteriori, quo intelligitur permiſſio peccati, & voluntas creata traducens peccatum ad ſtatum abſolutum; Cum ſupponatur, quod illud decretum præfinitivum ſit in priori, & in poſteriori ſit Decretum permiſſivum peccati. Quod luculentius patet in ipſa Præfinitione Incarnationis, ſeu in Decreto volente V. gr. mundi exiſtentiam in tempore; in eo quippe ſigno, quo intelligitur exiſtere ab æterno tale Decretum, intelligitur etiam Mundus exiſtens, ſed non intelligitur mundus exiſtens pro eo ſigno ab æterno, ſed exiſtens in tempore, eo quod Decretum illud dicat relationem ad Mundum in tempore tanquam illius cauſa.

In forma ad argumentum nego antecedens. Ad probationem nego minorem. Ad cujus probationem conceſſo antecedente diſtinguo conſequens, debet in eo primo ſigno intelligi peccatum abſolute futurum, per hoc quod etiam abſoluta futuritio peccati debeat etiam pro illo primo ſigno intelligi, nego, per hoc quod debeat intelligi pro ſecundo ſigno, pro quando intelligitur permiſſio peccati, concedo conſequentiam; & diſtincta ſimiliter minori ſubſumpta, nego ultimam conſequentiam.

QUÆSTIO III.

De Merito Chriſti relate ad unionem hypoſtaticam, & alia bona ſibi, & nobis collata.

Communiſſime Theologi, & PP. docent cum Aug. de Præd. SS. c. 15. Incarnationem de facto fuiſſe opus ſummæ liberalitatis, & miſericordiæ, ac nullis præcedentibus meritis condignis humanitatem Chriſti evectam eſſe ad unionem hypoſtaticam: Dubitatur tamen 1. An Chriſti Humanitas mereri ſibi potuerit unionem hypoſtaticam per operationes natura priores, aut poſteriores ad illam? 2. An Chriſtus per operationes ſuas tempore poſteriores mereri potuerit Incarnationem; & quomodo Gratiam meruerint SS. PP. qui tempore illum præceſſerunt? 3. Quid ſibi, & nobis Chriſtus meruerit?

ARTICULUS I.

An Chriſti Humanitas mereri potuerit unionem per operationes natura priores, ſeu poſteriores ad illam?

I. Certum eſt, Humanitatem non meruiſſe de facto unionem hypoſtaticam per operationes tempore præcedentes ad illam, cum a Conciliis Epheſino, & Toletano definitum ſit, Humanitatem Chriſti nunquam fuiſſe ante unionem hypoſtaticam. Prætcrea connaturaliter mereri non potuit unionem per operationes natu-

tura priores ad unionem, quia connaturaliter operari non poteſt in priori ad ſubſiſtentiam, cum actiones ſint ſuppoſitorum. Hinc verba illa Script.. *Dilexiſti juſtitiam, &c. propterea unxit te Deus oleo lætitiæ*, non ſignificant cauſam meritoriam, ſed finalem, ſi intelligantur de oleo unionis hypoſtaticæ, quo fuit humanitas delibuta; adeo ut ſenſus ſit; uncta es, ut diligeres juſtitiam; vel ex Aug. ſignificant cauſam efficientem, & ſenſus eſt, quia inuncta es, dilexiſti &c. vel ea verba intelligenda ſunt de gloria corporis, quam Chriſtus meruit diligendo juſtitiam. Idemque dicas de illis verbis Apoc. *Dignus eſt agnus, qui occiſus eſt, accipere virtutem, & divinitatem*. Quæritur itaque ſolum, An potuerit divinitus humanitas unionem mereri per operationes naturæ ordine priores, ſeu poſteriores ad illam?

II. Dico 1. Potuit divinitus Humanitas aſſumpta mereri unionem cum Verbo tum de congruo, tum etiam de condigno per operationes non ſolum tempore, ſed etiam natura priores ad illam. Ita communius cum Bec., Perez, Arr. contra Gonet. d. 7. a. 2. Suar., Vaſq.

Prob. Potuit divinitus humanitas in priori ad unionem cum Verbo terminari ſubſiſtentia Patris, aut Spiritus Sancti, & ſic operari operationes infinite meritorias; ergo potuit de condigno mereri unionem cum Verbo pro eodem inſtanti conferendam in præmium operationis natura prioris. Præterea ſi ſupponatur ex Philoſophia poſſe divinitus humanitatem terminari ſimul ſubſiſtentia propria, & aliena, ut docet Arriag., poterat humanitas ut habens propriam ſubſiſtentiam, & gratiam habitualem operari, & ſic de congruo mereri unionem cum Verbo. Denique quamvis non poſſit connaturaliter operari humanitas in priori ad quamcunque ſubſiſtentiam, poteſt tamen divinitus, ut hic ſupponitur; atqui ſi humanitas denudata quavis ſubſiſtentia, prædita tamen gratia ſanctificante intenſiſſima operetur, mereri poteſt de congruo unionem hypoſtaticam; prout defacto Deipara meruit Incarnationem de congruo, ut dicemus quæſtione ultima hujus diſputationis; ergo ut ſupra. Et ſane, ſi poteſt connaturaliter ipſa ſubſiſtentia propria emanare a natura, quæ in priori caret alia ſubſiſtentia, quidni poſſit divinitus antecedenter ad quamcunque ſubſiſtentiam operari, ut poſſunt accidentia Euchariſtica citra inhærentiam agere?

Neque obſtat, quod hoc Axioma, Actiones ſunt ſuppoſitorum, fuerit uſurpatum in Synodo Florentina a Joanne Theologo, nemine ex Latinis, aut Græcis reclamante. Nam primo uſurpatum fuit in ſenſu explicato, ideſt connaturaliter; Deinde non omnia, quæ in Conciliis aſſumuntur a diſputantibus, cenſeri debent approbata, cum poſſit Concluſio eſſe de fide, & ratio aliqua, qua videtur concluſio probari, eſſe falſa.

III. Dico 2. Poteſt divinitus Humanitas mereri de congruo unionem hypoſtaticam etiam per operationes præceptas natura priores ad illam. Ita Arriag., Mendoz., contra Suar. Vaſq. Lugo apud Platel. nu. 280. Concluſio deſcendit ex dictis Diſp. antec. qu. 4. ar. 2.

Prob. Tum quia poteſt Humanitas mereri unionem per operationes natura priores non præceptas; ergo a fortiori per operationes præceptas, utpote præſtantiores; tum etiam quia poteſt humanitas mereri unionem per operationes præceptas poſitas in inſtanti antecedente; ergo etiam per operationes præceptas poſitas in ſigno antecedente; adeo ut in primo ſigno fuerit potentia ad omittendum actum præceptum, atque adeo potentia ad peccandum, in ſecundo actus præceptus, in tertio unio collata in præmium. Antecedens admittitur ab omnibus; quamvis enim nonnulli cum Aranda negent aſſumi poſſe humanitatem, quæ peccavit, nemo tamen negat aſſumi poſſe humanitatem, quæ poſuit operationes præceptas, atque adeo quæ potuit peccare: conſequentia ſequitur, quia ſicut non derogat infinitæ Sanctitati humanitatis potentia ad peccandum pro inſtanti antecedente ad unionem, ita nec potentia ad peccandum pro ſigno antecedenti. Ratio in utroque caſu eſt, quia ſi ea potentia in actum reduceretur, non eſſet Chriſtus, qui peccaret, ſed humanitas in ſenſu diviſo ab unione. Et ſane Sanctitas, & amabilitas infinita communicata humanitati per unionem, ſicut non reddit illam pro priori inannihilabilem, ita nec impeccabilem, cum non poſſit unio, quæ conſequitur, evertere prædicatum annihilabilitatis, & peccabilitatis, quod antecedenter præſupponitur: quare ſolum Sanctitas Dei imparticipata excludit a ſubjecto quamcunque potentiam ad peccandum, non vero Sanctitas Divina participata; quippe quæ per potentiam hanc potius perficitur, quam imperficiatur, cum per illam reddatur compoſſibilis cum operatio-

ratio-

Digitized by Google

rationibus antecedenter præceptis humanitati, cum quibus non poſſet componi, ſi excluderet potentiam quamcunque ad peccandum.

Dices: Humanitas per unionem redditur ſumme, & infinite ſancta, & a ſcelere elongata; ergo debet excludere omnem illam potentiam ad peccandum, quam poteſt excludere; ſed poteſt excludere potentiam ad peccandum pro ſigno antecedenti, ſi ſcilicet conferatur unio vel in priori ad quamcunque operationem, vel ſolum in poſteriori ad operationes non præceptas; ergo debet eam potentiam excludere. Unde ſic debet unio conferri, ut non poſſit cadere ſub meritum operationum præceptarum.

Reſp. Argumentum probare, quod neque poſſit conferri unio humanitati in præmium operationis præceptæ poſitæ in inſtanti antecedenti, quia hanc etiam potentiam ad peccandum poteſt excludere: quare nego conſequentiam; Etenim ſi non poſſet conferri unio in præmium operationis præceptæ, derogaretur tum Divino dominio, tum etiam ipſi Sanctitati humanitatis, quæ componi non poſſet cum operationibus præceptis præſtantioribus, ut fuſe oſtendimus loco laudato.

IV. Dico 3. Non potuit Chriſtus mereri de condigno pro primo inſtanti unionem per operationes naturæ ordine poſteriores ad illam. Ita communius cum Angelico, Vaſq., Lugo contra Suar. d. 10. ſect. 4. Perez, Martinon.

Prob. Tum a poſteriori, quia aliter de facto illam meruiſſet, eo quod glorioſius ſit illam habere ex proprio merito, quam gratis; quod tamen non admittitur; tum a priori, quia Principium meriti non poteſt cadere ſub meritum; ſed unio hypoſtatica in Chriſto Domino eſt principium meriti condigni relate ad tantum præmium; ergo non poteſt illud cadere ſub meritum operationum conſequentium unionem, a qua dignificentur, & hauriant in linea meriti valorem infinitum. Major, in qua eſt tota difficultas, probatur, tum authoritate Conciliorum, & PP. docentium contra Pelagium, primam gratiam non cadere ſub meritum, eo quod prima gratia omne meritum antecedat, tanquam ejus principium. Tum authoritate Theologorum fere omnium cum D. Thom. 1. 2. q. 114. a. 5. ſupponentium effatum illud, velut axioma inconcuſſum; Tum demum ratione, quia non poteſt idem ſimul eſſe cauſa, & effectus reſpectu ejuſdem, & ſecundum eandem rationem; ergo principium meriti, quod eſt cauſa meriti, non poteſt ſimul eſſe effectus, ſeu præmium ejuſdem meriti, atque adeo unio hypoſtatica, quæ eſt cauſa meriti infiniti in Chriſto, non poteſt ſimul eſſe effectus, ſeu præmium ejuſdem meriti; Aliter eadem unio ſecundum eandem exiſtentiam realem eſſet prior, & poſterior ſe ipſa.

V. Objic. 1. contra hanc tertiam Concluſionem. Poteſt Finis eſſe cauſa, effectuſque ſui medii; v. g. ſanitas amata cauſat ambulationem, & ab ea recauſatur; ergo poteſt etiam meritum eſſe cauſa, & effectus ſui principii; atque adeo poteſt unio hypoſtatica dignificare meritum Chriſti Domini, & ſimul conferri in præmium. Prob. conſeq., quia ſicut finis cauſat intentionaliter amorem medii, & medium cauſat realiter finem, & ideo ſecundum diverſam rationem idem eſt cauſa, & effectus; ita meritum cauſat intentionaliter præmium, & a præmio dignificatur realiter.

Reſp. nego conſeq. quamvis enim cauſa finalis, & cauſa meritoria conveniant in hoc, quod cauſent effectum intentionaliter, ſeu prout ſunt in mente objective; diſcrepant tamen in modo cauſandi; quia finis cauſat, ut ſit; meritum cauſat, quia eſt; propterea finis non cauſat media ſecundum ſuum eſſe reale, ſed ſecundum eſſe objectivum; v. gr. ſanitas non exiſtens, ſed cognita cauſat ambulationem, a qua recauſatur ſecundum exiſtentiam realem; at meritum cauſat quia eſt, ſeu quia apprehenditur futurum ſecundum exiſtentiam realem in aliqua differentia temporis, & ſic movet præmiantem ad conferendum præmium; unde ſi præmium cauſaret id, quod conſtituit meritum in ratione meriti, (ut in caſu noſtro eſt unio hypoſtatica) jam cauſaret ſe ipſum ſecundum idem eſſe reale, quod repugnat. Quod autem cauſa meritoria non cauſet per modum cauſæ finalis, videlicet ut ſit, ſed per modum cauſæ efficientis, videlicet quia eſt, conſtat non ex conceptu ſuo tantum, ſed etiam ex Trid. ſeſſ. 6. c. 7. ubi cauſam meritoriam noſtræ juſtificationis recenſet inter cauſas efficientes, dicendo, Cauſam principalem eſſe Deum, meritoriam Chriſtum, inſtrumentalem Sacramentum Baptiſmi; Cauſa autem efficiens non operatur ut exiſtat, ſed quia exiſtit; propterea influit in effectum (ſive phyſice, ſi cauſet phyſice; ſive moraliter, ſi moraliter) ſecundum exiſtentiam realem ſuam pro illa differentia

Digitized by Google

temporis, qua exiſtit; unde non poteſt meritum exiſtens realiter movere ad conferendum in præmium id, per quod ipſum meritum conſtituitur, & a quo cauſatur, citra mutuam cauſalitatem inter meritum, & præmium, ſecundum eandem exiſtentiam realem, quod repugnat.

VI. Objic. 2. cum Suario loc. cit. Coninc. diſp. 8. dub. 7. Unio poteſt dupliciter conſiderari, & quatenus eſt in intentione, ſeu prædeſtinatione Dei, & quatenus eſt in executione; dici poteſt, quod, quatenus eſt in intentione, ſit cauſa meriti, quatenus vero in executione, ſit effectus, ſeu præmium talis meriti, & ſic declinatur contradictio; Sicuti æterna gloria, quatenus eſt in intentione Divina, eſt principium meriti, & quatenus eſt in executione, eſt præmium, ſeu effectus meriti, citra contradictionem; ergo poteſt principium meriti cadere ſub meritum, non quidem ſecundum eandem rationem, ſed ſecundum diverſam.

Reſp. Si hæc diſtinctio, & doctrina ſubſiſteret, rueret Doctrina Conciliorum, & PP. dicentium primam gratiam non cadere ſub meritum, quia poſſet etiam a Pelagianis dici, quod prima gratia ſit cauſa meriti, prout eſt in intentione Divina, & ſit præmium, ſeu effectus meriti, prout eſt in executione, quod nemo dixerit, ut notat Becan. hic qu. 6. ex Vaſq. d. 21. Quare ſicut prima gratia, etiam quatenus eſt in executione, eſt principium meriti, & ideo non poteſt cadere ſub meritum; ita unio hypoſtatica.

Adde quod præmium, cum ſit ordinatum ad remunerationem, debet eſſe aliquid realiter diſtinctum a merito, & reddere merentem ditiorem; atqui ſi daretur in præmium meritorum Chriſti ipſa unio, ſeu executio Incarnationis, quæ eſt meriti infiniti conſtitutiva, præmium non ſuperadderetur merito; ergo non poteſt in præmium meritorum Chriſti conferri Incarnationis executio.

Ad id quod additur, Gloria æterna, quatenus eſt in intentione Divina, ſeu prædeſtinatio ad gloriam, poteſt eſſe principium noſtrorum meritorum ſolum in genere cauſæ finalis, quatenus ex intentione dandi nobis gloriam Deus confert auxilia efficacia, & merita, a quibus recauſatur gloria in executione in genere cauſæ moralis efficientis; eo modo, quo intentio ſanitatis cauſat ambulationem, a qua ſanitas recauſatur in diverſo genere cauſæ: At in caſu noſtro unio hypoſtatica non eſt principium meriti infiniti in genere cauſæ finalis, ſed in genere cauſæ formalis ſecundum exiſtentiam ſuam realem; unde non poteſt a merito Chriſti ſecundum eamdem exiſtentiam realem recauſari.

VII. Objic. 3. cum Martinon. & Perez: Saltem poteſt unio decerni per duo Decreta totalia ob duo motiva diverſa, ita ut primum Decretum ponat unionem ob excellentiam Incarnationis, vi cujus decreti unio ſit principium meritorum Chriſti: ſecundum decretum ponat unionem ob merita Chriſti; unde eadem unio haberet rationem præmii ut ſubſtans huic ſecundo decreto, ſub quo non eſſet principium meriti; ergo ſaltem in hoc caſu poteſt principium meriti cadere ſub meritum.

Reſp. nego antecedens: Tum quia neque in tali caſu haberetur præmium diſtinctum realiter a merito, reddens merentem locupletiorem; tum etiam quia hinc ſequeretur, quod omnia merita juſti poſſent compenſari per ſe ipſa, prout ſecundo decreto volita, quod nemo dixerit.

VIII. Objic. ult. ex Suar. Si Rex det arma militi in præmium facinoris per illa patrandi, principium meriti cadit ſub meritum, citra inconveniens; ergo poteſt etiam unio hypoſtatica eſſe principium meriti, & cadere ſub meritum.

Reſp. Hoc etiam argumentum probare, quod poſſit homo mereri primam gratiam; quare nego antecedens: etiamſi Rex per revelationem prævideat egregia militis facinora patranda per ea arma, nego quod poſſit illa conferre in præmium eorum facinorum; cum non poſſit præmium in ratione præmii conferri ante exiſtentiam meriti, ut mox dicemus; poteſt ſolum illa conferre in donum, & tanquam medium propter facinus ut finem obtinendum, vel tanquam mercem ob pretium ſolvendum; & idem dicas de unione relate ad humanitatem.

ARTICULUS II.

An Chriſtus meruerit ſibi unionem per operationes tempore poſteriores? Et quomodo Gratias Sanctis Patribus meruerit?

IX. QUæſtio hæc tangit celebrem difficultatem, An poſſit præmium conferri ante meriti exiſtentiam, & quomodo verum ſit, quod Gratia SS. PP. collata ſit intuitu meritorum Chriſti? prout com-

communiſſime docent PP., & Scholaſtici; & conſtat ex Scripturis; dicitur enim Act. 4. *Non eſt in alio aliquo ſalus, præterquam in Chriſto Domino*: atque adeo ex meritis Chriſti ſalus, ſeu gratia juſtificans collata fuit antiquis PP. & 1. Cor. 5. dicitur: *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur*. Imo etiam SS. Angelis gratiam collatam fuiſſe intuitu meritorum Chriſti videtur probabilius; decuit enim omne bonum etiam naturale propter merita Chriſti infinita conferri. Verum quidem eſt, quod Chriſtus non ſit mortuus pro Angelis, nec illos redemerit; dicitur enim 2. Cor. 5. *Chriſtus pro omnibus mortuus eſt; ergo omnes mortui ſunt*; ſi autem pro Angelis mortuus eſſet, deberet etiam inferri, quod etiam SS. Angeli mortui ſint, ut notat D. Tho. quæſt. 49. quare cum SS. Angeli non ſint mortui, Chriſtus non eſt mortuus pro illis: Cum hoc tamen bene ſtat, quod Chriſtus gratias SS. Angelis collatas promeruerit; quid enim obſtat, quod non fuiſſet mortuus Chriſtus, ſi homines non peccaſſent, & tamen nunc ſua morte non ſolum hominibus, ſed etiam SS. Angelis bona collata meruerit? Et ſane hoc fuit convenientiſſimum, cum Chriſtus ſit caput non ſolum hominum, ſed etiam Angelorum: dicitur enim ad Coloſſ. 1. *qui eſt caput omnis principatus, & poteſtatis*. & clarius infra: *Ipſe eſt caput omnis Eccleſiæ, primogenitus ex mortuis, pacificans per ſanguinem crucis, ſive quæ in terris, ſive quæ in Cœlis ſunt*, idest homines, & Angelos, ut interpretantur Doctores communiter cum D. Tho. Perveſtigandum tamen quomodo potuerit Angelis, & PP. antiquis mereri gratias, poſito, quod illum præceſſerint? Nonnulli putant, poſſe præmium conferri ante exiſtentiam meriti; alii admittunt hoc accidere poſſe ſolum, quando meritum eſt infiniti valoris; Alii aliter, ut mox explicabimus.

X. Dico equidem cum communiori: Repugnat præmium in ratione præmii conferri ante meriti exiſtentiam; atque adeo non potuit Chriſtus mereri ſibi unionem hypoſtaticam per operationes tempore poſteriores ad illam. Ita Eſpar. qu. 41. Martinon. Lumb. n. 2065. contra Coninc. d. 8. & alios putantes, poſſe quidem conferri præmium ante exiſtentiam meriti, ita ut exerceatur juſtitia quoad ſubſtantiam, & liberalitas quoad modum, nempe quoad anticipationem; non poſſe tamen conferri pœnam ante exiſtentiam delicti; quia non poteſt ea libertas exerceri relate ad pœnam; ut poteſt relate ad præmium; quia quilibet habet jus, ne puniatur ante delictum, non vero ne præmietur ante meritum.

Prob. tum authoritate Aug., qui c. 21. de Mor. Eccl. hæc habet: *Præmium non poteſt præcedere meritum, & prius homini dari, quam dignus ſit*; tum a poſteriori, quia de facto Chriſtus meruiſſet ſibi unionem per merita ſuæ paſſionis, ſi potuiſſet illam mereri, quia glorioſius habuiſſet illam ex merito, & aliquatenus ex ſe, quam gratis.

Prob. deinde a priori: Quamvis meritum non cauſet præmium phyſice, ſed moraliter, videlicet exigendo quod a præmiante conferatur; nihilominus non poteſt meritum, antequam exiſtat, exigere præmium; cum nihil poſſit quidquam exigere, antequam exiſtat, quamvis præcognoſcatur futurum; ex. gr. materia diſpoſita ad formam ignis non poteſt exigere quod ab Agente producatur forma ignis, antequam ipſa exiſtat: propterea ſi Deus cauſet formam ignis, antequam creet materiam diſpoſitam, non dicitur formam ignis ponere ut exigitam: ergo ſi Deus præmium conferat, antequam meritum exiſtat, non dicitur illud ponere ut exigitum, atque adeo ut præmium, ſed ut donum liberaliter collatum.

Neque obſtat, quod meritum cauſet, & exigat præmium, prout eſt in mente præmiantis, & in quantum cognitum. Nam ſicut bonum in quantum cognitum amatur, & ignis in quantum approximatus comburit, ita ut reduplicetur mera conditio, non ratio formalis; ita in caſu noſtro; ſic etiam materia diſpoſita ad formam ignis, in quantum cognita a Deo ſub talibus diſpoſitionibus, exigit, ut Deus ponat formam ignis, ea tamen cognitio divina eſt mera conditio, non vis exigitiva formæ ignis; & ideo non ſufficit, quod cognitio hujus exigentiæ fuerit ab æterno, ut poſſit poni forma ut exigita, antequam exiſtat materia.

Confirm. Si meritum futurum poteſt exercere nunc cauſalitatem erga præmium, exigendo illud per hoc præciſe, quod nunc ſit in mente præmiantis, non eſſet ratio, cur meritum conditionatum, & pure poſſibile non poſſet pariter eandem cauſalitatem exercere, & exigere præmium; ſequela non admittitur, quia meritum conditionatum, & pure poſſibile, cum habeant exiſtentiam mere logicam, non poteſt phyſice præmium exigere; ergo idem dicendum de merito futuro.

Digitized by Google

Confirm. 1. quia præmium condignum dicit rationem debiti, utpote quod poſita promiſſione ex juſtitia debetur; atqui præmians, qui nihil accepit, non poteſt quidquam debere; ergo non poteſt conferre præmium in ratione præmii ex juſtitia debiti, ante meriti exiſtentiam. Adde, præmium natura ſua eſſe ſtimulum, & eſcam ad præſtandum obſequium; quod ſi præmium obtentum ſit, ceſſat excitare, & ſtimulare, unde non habet rationem præmii, aut coronæ, relate ad victoriam jam obtentam; quare ſicut in phyſicis, niſi præcedat laſſitudo, non poteſt dari quies, ut virium refectiva; ita in moralibus, niſi præcedat meritum, & victoria, non poteſt dari præmium, ut compenſativum obſequii præſtiti; ſicuti nec poteſt dari reſponſio qua talis, niſi præcedat interrogatio.

XI. Objic. 1. Dari poteſt pretium debitum, antequam merx ſit exhibita; ergo poterit etiam dari præmium exigitum, antequam meritum ſit poſitum, atque adeo potuit Chriſtus unionem mereri per operationes tempore poſteriores.

Reſp. Nego conſequentiam, differt enim præmium a pretio in hoc, quod præmium dari non poſſit, niſi homo per operationem honeſtam ſit eo dignus; actio autem honeſta ſolum probabiliter futura, & in ſpe non reddit hominem prænuio dignum, nec exigit præmium: contra vero pretium dari poteſt propter bonum ſolum in ſpe, & probabiliter futurum, ut patet in jactu retis, qui poteſt eſſe materia contractus, & permutationis, quamvis ſolum in ſpe, & probabiliter contineat piſces. Et ratio a priori eſt, quia eſt pretio æſtimabile quodcumque eſt utile in ordine ad uſus humanos, & ad commercium; cum autem utile ſit etiam bonum probabiliter futurum, ideo hoc etiam eſt pretio æſtimabile; unde dari poteſt pretium, antequam merx ponatur, dummodo ſit probabiliter futura; quia tamen non eſt præmio dignus, niſi qui jam poſuit actionem honeſtam, ideo non poteſt dari præmium ante exiſtentiam meriti.

Adde quod ſolvens anticipato pretium, quamvis non recipiat tunc mercem, acquirit tamen jus ad illam, quod tanti valet, quanti merx ipſa; at conferens præmium (niſi confundatur cum pretio) non acquirit jus ad meritum, & ideo emens ſolvendo pretium anticipato non facit jacturam pretii, quam faceret præmians, ſi daret præmium anticipato.

XII. Objic. 2. Gratia collata antiq. PP. ex omnium PP. & Scholaſticorum conſenſu collata fuit intuitu meritorum Chriſti; cum Chriſtus pro omnibus mortuus ſit, omneſque redemerit, nec ſit in aliquo alio ſalus, quam in Chriſto Domino; ergo admittendum, quod poſſit præmium conferri ante meriti exiſtentiam, ſaltem ſi meritum ſit infiniti valoris; atque adeo potuit Chriſtus unionem ſibi mereri.

Reſp. Multos multa ad hoc ſolvendum. Prima via eſt nonnullorum cum Platel. n. 152. docentium ex Ripalda, quod Chriſtus ut prævisus in Decreto præſcindente ab hac, vel illa duratione potuit mereri gratias progenitoribus ſuis, & ſibi etiam unionis accelerationem. Sed hujuſmodi præciſiones non eſſe admittendas in actibus divinis, diximus quæſtione antecedenti.

Secunda via eſt Eſpar. qu. 41. docentis cum aliis, præmium non poſſe dari antecedenter ad meritum finitum, ſed poſſe antecedenter ad meritum infinitum Chriſti Domini; & diſparitas eſt, quia meritum Chriſti dignificatur a forma, quæ fuit ab æterno ante quodcunque præmium creatum; & quamvis ea forma dignificans meritum non ſit adæquate ipſum meritum, nec ſe ſola exigat præmium; at eſt pars nobilior meriti infiniti Chriſti; & idcirco actus meritorius Chriſti Domini ab hac forma æterna in tempore dignificatus exigere poteſt præmium pro quavis differentia temporis, quia ſic præmium ſemper conſequitur tempore ad meritum ſecundum partem ejus formalem, & digniorem. Sed hæc etiam via facile impugnatur cum Lumb. n. 2077. quia quamvis forma dignificans meritum fuerit ab æterno; at meritum re vera non eſt ab æterno; ergo cum ſit inintelligibile, quod præmium antecedat meritum, & effectus ſuam cauſam efficientem, eſt etiam inintelligibile, quod præmium dari poſſit antecedenter ad meritum Chriſti infinitum, quamvis forma dignificans fuerit ab æterno; non enim tenet illatio ab incluſo ad includentem; puta, datur ab æterno forma dignificans meritum; ergo datur ab æterno meritum; ſicut non tenet hæc illatio, Anima eſt immortalis; ergo & homo.

Tertia via expeditior eſt Haunol. n. 356. Avendanno, Arandæ, & aliorum diſtinguentium duplex genus meriti: Alterum Remunerandum, quod ſcilicet movet ad dandum præmium poſt ipſum: Solutivum alterum, ſeu Compenſativum, quod ſcili-

cet

Digitized by Google

ect datur, ſeu ponitur poſt præmium ad compenſandum illud, habetque rationem pretii pro merce antecedenter collata; & hujuſmodi fuit meritum Chriſti relate ad gratias collatas antiquis PP. a Patre Æterno intuitu talis meriti.

In forma ad argumentum diſt. antec. Gratiæ collatæ antiquis PP. fuerunt intuitu meritorum Chriſti habentium rationem meriti ſolutivi, & compenſativi, ſeu tamquam pretii pro merce jam collata, concedo, rationem meriti remunerandi, de quo eſt præſens quæſtio, nego antec. & conſequentiam.

XIII. Quamvis hæc tertia via ſit expedita, ſubtilior tamen eſt via Lumb. 2081. qui nixus revelationibus S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis, & Venerabilis Mariæ de Agrada docet, quod poſito contractu ab æterno inter Patrem Æternum, & Verbum tamquam legitimum ſuæ Humanitatis Procuratorem, & caput morale, de ponenda morte, & meritis a Chriſto Domino, Pater Æternus obligavit ſe ad conferendas gratias antiquis PP. propter ea merita, tamquam mercem ob pretium ſolvendum; in quo caſu merita Chriſti habuerunt rationem meriti, ſeu obſequii exigentis recompenſationem, & ſimul rationem pretii ob mercem antecedenter collatam, & gratiæ antiquis PP. collatæ habuerunt rationem præmii ſimul, & mercis ob pretium ſolvendum.

Neque dicas, Non poſſe inter Patrem Æternum, & Verbum intercedere contractum, cum non detur diſtinctio voluntatum requiſita ad contrahendum; Nam ſicuti quando Tutor nomine proprio contrahit ſecummet tamquam eum Tutore pupilli, ſufficit diſtinctio voluntatum inter Tutorem, & Pupillum; ita quando Deus contraxit nomine proprio cum Verbo tamquam cum Tutore Humanitatis, ſatis erat diſtinctio voluntatum inter Deum, & humanitatem, qui ſunt contrahentes principales.

Præterquamquod ad contractum inter Patrem Æternum, & Verbum ſufficit diſtinctio Perſonarum; quarum altera poſſit velle aliquid ſpeciale, quod non dicatur velle formaliter, ſed ſolum identice alia perſona; ſolum relate ad effectus ad extra una eſt Trium Perſonarum volitio, cum una ſit potentia in ordine ad effectus ad extra; Non tamen una eſt Trium volitio ad intra; Nam Pater generat, & conſequenter vult generare Filium; quin tamen Filius generet, aut velit generare ſe ipſum; ſed ſolum velit generari a Patre. Sic Pater mittit in terras Filium, & utraque Perſona Spiritum Sanctum; quin Filius, aut Spiritus Sanctus mittant ſe ipſos; ergo eodem modo Pater Æternus poteſt velle contrahere cum Filio, non tamen ſecummet. Sic Pater vocat Beatam Virginem filiam, non Matrem, aut Sponſam, Filius vero Matrem &c. Sic Pater dicit: *Hic eſt Filius meus dilectus*, quod tamen non dicit Verbum; quæ omnia ſupponunt diverſos actus notionales in Divinis, cum ſumma concordia voluntatis relate ad objecta volita. Quare poterit eodem modo Pater dicere: Si filius meus, nempe Chriſtus, ponat merita, dabo gratiam ejus Progenitoribus; & Verbum nomine Humanitatis poterit dicere: Ponam merita, quo poſito contractu, gratiæ Progenitoribus Chriſti dantur ante merita, & ſimul dantur ob merita, cum dentur poſt contractum de meritis ponendis.

ARTICULUS III.

Quid Chriſtus Dominus ſibi, & nobis meruerit.

XIV. Dico 1. Probabiliter Chriſtus meruit ſibi continuationem unionis hypoſtaticæ per operationes meritorias in primo inſtanti ſuæ vitæ poſitas; non ſecus ac per merita ſuæ paſſionis, & mortis meruit ſibi glorificationem corporis, & nominis exaltationem, juxta illud Apoſtoli: *factus obediens &c. propter quod &c.* Ita Martinon. & alii.

Prob. Meruit ſibi Chriſtus glorificationem Corporis, ſeu gloriam accidentalem, quamvis naturaliter exigitam; ergo etiam meruit ſibi continuationem, & perpetuitatem unionis hypoſtaticæ, quamvis etiam naturaliter exigitam. Prob. conſeq., quia quod poſſidetur ex duplici titulo, (videlicet exigentiæ naturalis, & meriti) glorioſius poſſidetur, ut diximus in de merito, oſtendentes primum gradum gloriæ poſſe cadere ſub meritum condignum; ergo non eſt negandum Chriſto Domino, quod ex hoc duplici titulo poſſideat continuationem unionis, ſicut poſſidet corporis glorificationem.

XV. Dico 2. Chriſtus Dominus non meruit de facto ſibi gloriam eſſentialem, ſeu viſionem beatificam, nec ſcientiam, aut gratiam accidentalem per operationes meritorias in primo inſtanti ſuæ vitæ poſitas, quamvis potuiſſet divinitus hæc omnia promere-

mereri. Ita communius Theologi cum D. Th. q. 13. ar. 3. contra Albert., Altiſiodor. & alios, quorum ſententiam Suarius putat probabilem.

Prob. Quæ connaturaliter debentur naturæ, conferuntur ſtatim ab Authore naturæ ante quamcunque liberam operationem ejuſdem naturæ; ſed gloria eſſentialis, ſcientia, & gratia accidentalis debentur connaturaliter Humanitati aſſumptæ; ergo ſtatim illi collata ſunt in priori ad quamcunque ejus operationem; quamvis potuerit Deus miraculoſe differre hujuſmodi bona exigita, ſicut diſtulit conferre Chriſto gloriam corporis naturaliter exigitam; & in eo caſu potuiſſet Chriſtus illa omnia mereri, ſicut de facto meruit gloriam corporis. Maj. prob. quia niſi conſtet quod Deus miraculoſe voluerit differre collationem boni naturaliter exigiti a Chriſto Domino, dicendum quod ſtatim contulerit, ne ille careret perfectionibus debitis: Ex Scripturis autem ſolum conſtat, quod Deus miraculoſe voluerit differre gloriam corporis naturaliter a Chriſto exigitam; ut ſic poſſet pro nobis pati: non tamen id conſtat de gloria eſſentiali, de ſcientia, & gratia; ergo non eſt dicendum quod voluerit pro ullo aut inſtanti temporis, aut ſigno naturæ horum bonorum collationem differre.

XVI. Dico 3. Chriſtus Dominus meruit ſufficienter nobis omnium peccatorum remiſſionem.

Conſtat id ex Scripturis. 1. Joan. 2. dicitur: *Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius mundi*. Dixi, quod hanc remiſſionem meruerit ſufficienter, quia non omnibus meruit illam abſolute, ſed conditionate, niſi ſcilicet per nos ſtaret; obtulit enim ſua merita infiniti valoris, quæ movere poſſent Patrem ad remittenda omnibus peccata, & ad liberandos omnes e diaboli poteſtate, ſi nos ad id cooperaremur; & quia non omnes auxiliis gratiæ cooperantur, ideo non meruit omnibus efficaciter, ſed ſolum ſufficienter peccatorum remiſſionem.

Hinc fit 1. Chriſtum meruiſſe defacto omnibus ſufficienter etiam juſtificationem, ſeu gratiam habitualem, cum non deleatur in præſenti providentia peccatum, niſi per gratiam; meruiſſe etiam omnibus ſufficienter gloriam æternam, quippe quæ ad gratiam præſentis ordinis conſequitur.

Fit 2. neminem in præſenti providentia ſalvum eſſe independenter a meritis Chriſti: proinde dicitur Act. 4. *Neque enim eſt aliud nomen ſub cœlo datum, in quo oporteat nos ſalvos fieri*.

Fit 3. omnia dona gratiæ, quæ juſtificationem ſive per ſe, ſive per accidens conſequuntur, conferri intuitu meritorum Chriſti; quin imo ipſa etiam diſpoſitio ad gratiam, & applicatio meritorum Chriſti ex meritis ejuſdem Chriſti nobis confertur, ut communiſſime DD. docent contra Nonnullos, quorum ſententiam taxat Suarius. Ratio eſt, quia Chriſtus Dominus Jo. 15. dixit: *Sicut palmes non poteſt ferre fructum a ſemetipſo, niſi manſerit in vite; ſic nec vos &c. quia ſine me nihil poteſtis facere*: ubi addit Aug. *Non dixit, quia ſine me parum poteſtis facere, ſed nihil poteſtis facere; ſive ergo parum, ſive multum, ſine illo fieri non poteſt, ſine quo nihil fieri poteſt*. Quare ex meritis Chriſti conferuntur nobis auxilia excitantia, & adjuvantia, remiſſio culparum, meritum augmenti gratiæ, & gloriæ, ſatisfactio pro culpis venialibus, & pro mortalibus remiſſis, finalis perſeverantia, & omnia alia dona, quæ juſtificationem conſequuntur; & ratio horum omnium eſt, quia hoc ſpectat ad perfectam Redemptionem.

XVII. Objic. 1. illud Jo. 6. *Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum*; ergo vocatio ad Chriſtum eſt gratuita, & non ex meritis ipſius Chriſti.

Reſp. nego conſeq. Pater enim neminem trahit, niſi propter Chriſti merita; voluit enim omnia media ſalutis noſtræ a morte, & meritis Chriſti pendere, juxta illud Rom. 8. *Qui proprio Filio ſuo non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum; quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?*

Objic. 2. Infideles non ſunt membra Chriſti; ergo non influit Chriſtus gratias in infideles; atque adeo vocatio ad Chriſtum non eſt ex meritis Chriſti.

Reſp. quod ſicut calor naturalis non ſolum agit in membra corporis ea conſervando, ſed etiam in cibum, & potum ea transmutando, ut fiant partes corporis; ita Chriſtus influit etiam in infideles, non quia ſunt ejus membra, ſed ut fiant. Damnata proinde eſt ab Alex. VIII. Propoſitio V. negans Infideles habere influxum a Chriſto Domino.

XVIII. Dubitatur hic, Quomodo Chriſti merita nobis applicentur? Ad quod dicendum, applicari, quoties aliquod gratiæ do-

donum ſive in Sacramento, ſive extra conſertur nobis ex ejus meritis: quare cum omnia noſtra merita procedant ex auxiliis gratiæ, intuitu meritorum Chriſti collatis, ſequitur, quod omnia noſtra merita pendeant, tamquam a cauſa, a meritis Chriſti: quin imo multi docent, quod merita noſtra ſpecialem valorem merendi hauriant ex hoc, quod conferantur nobis auxilia gratiæ ex Chriſti meritis; quem valorem non haberent, ſi Deus liberaliter independenter a Chriſti meritis eadem auxilia efficacia nobis conferret, quod videtur colligi ex illo Jo. 10. *Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant*. Sed de hoc fuſius, Deo dante, in de Sacramentis diſp. 3. qu. ult.

QUÆSTIO IV.

An SS. PP. de congruo meruerint Incarnationem, & B. Virgo etiam de condigno Maternitatem.

I. Certum eſt, non poſſe puram Creaturam condigne mereri unionem hypoſtaticam, ut docent communiſſime, propter diſtantiam infinitam inter meritum puræ creaturæ, & tale præmium, quod eſt æſtimabilitatis infinitæ; cum per illam non habeatur ſolum divinæ naturæ participatio, ſicut habetur per gratiam, ſed ipſa etiam Divinitatis plenitudo habitans in homine; propterea quodvis meritum puræ Creaturæ improportionatum eſt tanto præmio, quod eſt ſupremi ordinis, & divini.

Dubitatur itaque ſolum, An poſſit cadere ſub meritum congruum? & An de facto Antiqui PP. & Beatiſſima Virgo meruerint de congruo non ſolum accelerationem, ſed etiam ſubſtantiam Incarnationis?

II. Dicendum de facto Beatam Virginem, & SS. PP. Incarnationem de congruo meruiſſe non ſolum quoad circumſtantiam accelerationis, ſed etiam quoad ſubſtantiam. Ita D. Th. hic q. 2. art. 11., ubi hæc habet: *Ex congruo tamen meruerunt SS. PP. Incarnationem deſiderando, & petendo*. Ita etiam alii cum Platel. n. 134. contra quamplures putantes id repugnare, eo quod principium meriti caderet ſub meritum.

Prob. & 1. quidem quod poſſit Incarnatio quoad ſubſtantiam cadere ſub meritum congruum Juſtorum; quia in eodem ordine ſupernaturalitatis ſunt merita Juſtorum, & unio hypoſtatica, quamvis in gradu diſtantiſſimo; ergo quamvis ob hanc diſtantiam infinitam merita juſtorum non poſſint de condigno mereri unionem hypoſtaticam; poterunt tamen de congruo. Verum quidem eſt, quod non quilibet juſtus de congruo mereatur Incarnationem, quia, ut habet Angelicus loc. cit., bonum alicujus puri hominis non poteſt eſſe cauſa boni totius naturæ; unde nequit de congruo mereri Incarnationem totius naturæ reformativam; potuerunt tamen omnes SS. PP. illam mereri; imo ſola Beatiſſima Virgo, utpote prædita gratia pene immenſa, adeo ut ejus meritum ſuperaret meritum totius humanæ, atque Angelicæ Reipublicæ.

Dices: Plus ſuperatur meritum juſti ab unione hypoſtatica, quam meritum naturale a gratia; ſed meritum ordinis naturalis non poteſt de congruo mereri gratiam ſupernaturalem; ergo neque meritum juſti unionem.

Reſp. diſt. maj. plus diſtat meritum juſti ab unione entitative, conc. in ratione ordinis, habitudinis, & proportionis, nego maj., & conſeq. Sic plus diſtat entitative Deus ab intellectu creato, quam Angelus ab oculo, & tamen intellectus poteſt divinitus Deum videre; non tamen oculus Angelum.

Ratio autem, cur detur proportio inter meritum juſti, & unionem, non vero inter meritum naturale, & gratiam, ex Suar. eſt, quia natura non poteſt ſuis actibus evidenter attingere ordinem ſupernaturalem, nec credere, aut ſperare gratiam fide, & ſpe ſupernaturali; contra vero juſtus poteſt viribus ſupernaturalibus evidenter cognoſcere, credere, & ſperare unionem hypoſtaticam, & Chriſtum; ergo hæc magis proportionantur, cum poſſit gratia nos alligare Chriſto per actus ſuos, & efficere ejus membra. Præterea, ut notat Lugo, ordo naturalis, & ſupernaturalis reſpiciunt diverſum finem ultimum; ille enim tendit ad beatitudinem naturalem; iſte ad ſupernaturalem: contra vero meritum juſti, & unio hypoſtatica ad eundem finem ultimum ſupernaturalem collineant, & ideo hæc magis proportionantur.

III. Prob. deinde quod de facto SS. PP. de congruo meruerint ſubſtantiam Incarnationis, quia, ut notat D. Thom. loc. cit., orarunt, & deſiderarunt Chriſti adventum, ut paſſim legitur in Scripturis. Neque apte quidam opponunt, SS. PP. non potuiſ-

potuiſſe a Deo Incarnationem petere, eo quod crederent illam omnino futuram. Nam poteſt aliquid eſſe futurum ſub ea conditione, quod preces præcedant; ſic Ninive ſubverſionem evaſit a Jona prædictam, quia preces præceſſerunt: Præterea Chriſtus Dominus ſæpe oravit, & petiit, quod ſciebat omnino futurum, puta Lazari reſurrectionem &c.

Confirm. quia non ſolum precibus SS. PP., ſed etiam aliis ſanctis operibus ad tantum beneficium ſe diſpoſuerunt; bona autem diſpoſitio ſupernaturalis, ut notat Suar. diſput. 10. ſect. 6., eſt meritum congruum relate ad effectum obtinendum, quoties eſt in perſona juſta; ergo PP. antiqui de congruo meruerunt Incarnationem. Quod ſi potuerunt ſubſtantiam Incarnationis mereri, a fortiori etiam circumſtantias, nempe accelerationem; conſtat enim Daniel. 9. quod illius Prophetæ precibus factum ſit, ne Incarnatio ultra 70. illas hebdomadas differretur; non quaſi vero Deus Decretum mutaverit; ſed quia, ut advertit Suar. loc. cit. Deus in ſua præfinitione diſpoſuit, quod hoc myſterium non differretur, poſitis præviis precibus Sanctorum.

Quomodo autem merita SS. PP. potuerint de congruo habere in præmium Chriſti adventum, & ſimul ex meritis Chriſti habere gratiam, & merita ſupernaturalia citra mutuam cauſalitatem? Diximus qu. antecedente, oſtendentes merita Chriſti relate ad gratias antiquis PP. collatas habuiſſe rationem meriti non remunerandi, ſed ſolutivi inſtar pretii ob mercem antecedenter collatam.

IV. Progredimur nunc ad inquirendum, An ſicut B. Virgo meruit de congruo Incarnationem, ita meruerit etiam de condigno ſuam maternitatem? quod illam ſaltem de congruo meruerit, certum eſt apud Theologos, ut notant Suar. d. 10. ſect. 8., & Vaſq. diſp. 23.; Ad illam enim de facto precibus, ac SS. operibus ſe diſpoſuit præ reliquis, adeo ut potuerit ab Angelo audire: *Benedicta tu in mulieribus*. Aug. dicit: *Concipere meruit, & parere:* Gregor. *ut ad Conceptionem Verbi pertingeret, meritorum verticem uſque ad ſolium divinitatis erexit*: Hieron. *Propone tibi Mariam, quæ tantæ extitit puritatis, ut mater Domini eſſe mereretur:* & Bernard. Senen. dicit, Beatam Virginem eo actu, quo conſenſit Angelo nuncianti, plus meruiſſe, quam omnes Angelos, & homines omnibus ſuis actibus, & idcirco tunc plene ſe diſpoſuiſſe ad maternitatem; adeo ut poſito Divino decreto de ſumenda carne ex muliere, ex nulla alia potuerit Deus ita congruenter illam ſumere, quam ex Beata Virgine.

Difficultas tamen eſt, an hujuſmodi meritum fuerit condignum? Ad condignitatem enim duo requiruntur, ut diximus in de merito, & quod detur proportio inter meritum, & præmium, velut inter ſemen, & fructum maxime conſentaneum munificentiæ præmiantis, & ſimul quod detur in prænuante promiſſio talis præmii ſub conditione oneroſa: idcirco de utroque hoc requiſito dubitatur, An de facto interceſſerit, adeo ut ex Juſtitia deinde præmium conferendum eſſet? Affirmant Gabr. in 3. d. 4. Almain., Abul., Mart. Perez., Bernal. Gabrera apud Vegam palæſtra 28. n. 1695. Communius vero negant cum Thomiſtis, dicente Angelico in 3. d. 4. q. 3. *Præſuppoſita Incarnatione, meruit B. Virgo, ut per eam fieret, non merito de condigno, ſed de congruo;* Cui inhærens Suar. diſt. 10. ſect. 7. docet, ſpectata proportione inter meritum, & præmium, potuiſſe de condigno maternitatem mereri; de facto tamen non meruiſſe ex defectu promiſſionis, ſeu ordinationis divinæ ad tale præmium illi conferendum.

V. Dico equidem 2. Beatam Virginem potuiſſe maternitatem de condigno mereri, ſi ea a Deo ſub conditione oneroſa promitteretur. Ita Suar. & alii contra Rhodes.

Prob. Tum ex SS. PP. paſſim fatentibus, condigne Beatam Virginem ſe diſpoſuiſſe ad maternitatem, ut dicemus concluſione ſequenti; tum ratione, quia ſi ſpectetur cumulus pene immenſus gratiæ, & donorum ſupernaturalium, jam inde a primo inſtanti conceptionis Virgini datus, ſimul cum aliis privilegiis, puta perpetuæ innocentiæ, carentiæ fomitis &c. necnon augmentum gratiæ, & virtutum per proprios actus in decurſu vitæ acquiſitum, præſertim per illum ultimum conſenſum Angelo nuncianti præſtitum, negari non poteſt, quod detur & apta diſpoſitio ad maternitatem, & proportio geometrica inter ejus merita, & tale præmium; quod licet non ſit bonum inferius filiatione Dei adoptiva, (ut nonnulli putant, minus apte interpretantes illud Auguſtini, *Melius eſt concipere Deum mente, quam ventre*) ſed ſit donum excellentiſſimum, quod vel formaliter ſanctificat, ut vult Rip. vel ſaltem radicaliter: nihilominus ſpectata Dei infinita munificentia non videtur adeo præſtare, ut non poſſit cadere ſub meritum condignum

pu-

puræ creaturæ affectæ gratia ſanctificante in gradu intenſiſſimo ; cum maternitas non reponatur in ordine divino , ut unio hypoſtatica , ſed ſolum dicat reſpectum ad talem unionem ; ergo potuit B. Virgo maternitatem condigne mereri, ſi promitteretur .

VI. Dices : Maternitas eſt infinitæ dignitatis, non ſecus ac unio hypoſtatica ; ergo quamvis promitteretur in præmium , non per hoc cadere poſſet ſub meritum condignum operationis Juſti ; ſicut gratia promiſſa contritioni peccatoris non cadit ſub meritum condignum talis actus . Antecedens fuſiſſime conatur oſtendere Rhodes de Incar., & Rip. , præſertim primo quia ea dignitas eſt infinita , qua major nequit in eo genere intelligi , & hujuſmodi eſt maternitas, dicente Bernardo, *Ipſa eſt, qua majorem facere non poteſt Deus*: & ex Anſelmo *Excedit omnem altitudinem, quæ poſt Deum dici, aut cogitari poteſt*; unde ipſa dixit: *Fecit mihi magna qui potens eſt, & ſanctum Nomen ejus*; quaſi dixerit , menſuram ſuæ dignitatis eſſe divinam omnipotentiam, & ſanctitatem . Secundo quia trahit jus juriſdictionis erga Chriſtum , qui proinde , ut dicitur in Euangelio , *Erat ſubditus illi* . unde Bernardinus Senenſis dixit : *Imperio Virginis omnia famulantur, & Deus* . Nos etiam dicimus, *Monſtra te eſſe matrem*, quaſi dicamus , materna authoritate ſupplica Filium. Tertio quia eſt Regina, & Domina creaturarum omnium ; Maria enim Syriace interpretatur Domina ; unde idem Bernardinus Senenſis habet : *Tot Creaturæ ſerviunt Beatæ Virgini, quot ſerviunt Trinitati* . Quarto quia a Deo honoranda eſt , cum ipſe præceperit parentum honorationem ; unde Bernardus . *Quis non credat, Dei filium honorare Matrem?*

Reſp. His rationibus non evinci maternitatem eſſe dignitatis infinitæ ; aliter B. Virgo poſſet pro mortali ſatisfacere , & de condigno mereri Incarnationem ; quod eſt contra ſenſum SS. PP. Ideo unio hypoſtatica , licet phyſice finita , eſt moraliter dignitatis infinitæ, quia eſt ratio qua humanitati ipſa dignitas , & ſanctitas verbi immediate communicatur ; unde conſtituit Deum hominem ; at per maternitatem ſolum communicatur vis productiva unionis hypoſtaticæ , & participatur divina Paternitas ; unde ſolum eſt dignitatis quodammodo infinitæ. In forma nego antecedens. Ad primam probationem , quamvis Deus non poſſit facere Filium adoptivum digniorem filio adoptivo Dei , non per hoc juſtus eſt infinitæ dignitatis ; ergo nec maternitas: ſicut enim juſtum non dignificat Deus in recto, ſed in obliquo ; nec juſto immediate communicatur Deus , ſed participatio divinæ naturæ ; ita B. Virgini ſolum communicatur participatio divinæ Paternitatis, ut explicabimus diſp. ſequenti . Ad ſecundam : jus juriſdictionis erga Chriſtum non ſolum non erat facultas præcipiendi aliquid filio in ordine ad aſſequendam felicitatem eſſentialem , ſed præterea erat dominio ipſius Filii ſubjectum ; non ſecus ac jus proprietatis , quod habet creatura promiſſaria erga Deum , eſt ſubjectum dominio eſſentiali Dei . Quare ſicut hujuſmodi jus non reddebat B. Virginem ſuperioris dignitatis, ita nec æqualis , & infinitæ dignitatis cum filio. Ad tertiam: Beata Virgo titulo maternitatis eſt Regina, & Domina, ut Chriſtus eſt omnium Princeps ; unde dicitur: *Pro Patribus tuis nati ſunt tibi filii*, (ideſt, ut Irenæus , pro Adamo, & Eva, Chriſtus & Maria) *conſtitues eos Principes* &c. Principatum tamen hunc habet Filius a ſe tamquam Dei Filius , & Deus homo , Mater vero cum dependentia debita erga Filium ; ſicut creatura promiſſaria poteſt habere erga Deum jus juſtitiæ , ſed cum dependentia debita . Ad quartam : ſicut juſtus citra infinitatem habet jus ut a Deo ametur, ita mater habet jus ut a Deo honoretur, utrumque tamen jus Deo ſubordinatur , & ideo non dignificat infinite.

VII. Dico ultimo , ſicut non deeſt proportio inter meritum B. Virginis , & Maternitatem, ita nec defuit de facto ſecunda conditio ad meritum condignum requiſita, nempe promiſſio talis præmii ſub conditione oneroſa , videlicet ſi firma fide Angelo nuncianti credidiſſet , & conſenſum præſtitiſſet, ut fieret Dei mater ; atque adeo de facto condigne meruit maternitatem . Ita DD. cit. apud Bernal. contra quamplur. ap. Arri. diſt. 18.

Prob. ex verbis Angeli , *Ne timeas Maria, inveniſti gratiam apud Deum , ecce concipies &c.* ubi ſubintelligitur, dummodo fidem , & conſenſum præbeas ; voluit quidem B. Virgo ante conſenſum de Virginitate reddi ſecura, dicens, *Quommodo fiet iſtud , quoniam virum non cognoſco ? &c.* ſtatim autem ac audivit, quod Spiritus S. ſuperveniret, credidit, conſenſit , & dixit : *Ecce Ancilla Domini* ; ergo non defuit promiſſio ad condignitatem meriti requiſita . Quod etiam explicant verba Eliſabeth dicentis: *Beata quæ credidiſti ; perficientur in te , quæ dicta*

ſunt

Digitized by Google

ſunt tibi a Domino. Propterea D. Bonav. in 3. d. 4. dixit: *Poſtquam conſenſit, & Spiritus S. in copioſitate gratiæ in eam deſcendit, non ſolum congruitatem, ſed etiam condignitatem habuit*.

Confirm. 1. quia Eccleſia ſæpe condignitatem hanc meriti commemorat, dicendo; *Ut dignum Filii tui habitaculum effici meretur*: *Quem meruiſti portare* &c. Verba autem Eccleſiæ, ut verba Scripturæ, & Conciliorum ſumenda ſunt in ſenſu proprio, ſi nihil obſtet; atque adeo verba hæc intelligenda ſunt de condignitate meriti ſtricte dicta, cum nihil obſtet.

Confirm. 2. quia communiter DD. docent, tribuendum eſſe B. Virgini quidquid poſſumus, quin unquam tribuatur nimium, niſi ubi ratio, vel authoritas adverſatur; atqui in caſu nihil obſtat, quominus dicamus promiſſam illi eſſe maternitatem, ſi conſentiret legationi Angeli paranymphi, & ſic meruiſſe de condigno maternitatem; ergo ita dicendum de facto.

VIII. Objic. 1. Si B. Virgo meruiſſet condigne maternitatem, de condigno etiam meruiſſet Incarnationem; conſequens eſt falſum; ergo & antecedens. Probatur ſequela, quia non poterat ipſa eſſe mater Dei, niſi Chriſtus incarnaretur, eſſetque ſuus Filius.

Reſp. cum D. Thom. qu. 2. art. 11. ad 2. poſſe cadere ſub meritum aliquod bonum, quamvis non poſſit ſub meritum cadere id, quod requiritur ad tale bonum: ſicut poteſt ſub meritum cadere gloria, non tamen prædeſtinatio ad gloriam prærequiſita: quare poteſt ſub meritum condignum cadere maternitas, quamvis non poſſit Incarnatio ad maternitatem requiſita; ratio eſt, quia poſſumus mereri aliquid ſub hypotheſi, quod ponatur id, quod non meremur; unde B. Virgo potuit mereri maternitatem ſub hypotheſi, quod Deus vellet incarnari. Sic ut notat Suar. ſi Princeps decrevit venire in aliquam civitatem, poteſt civis aliquis impetrare, & mereri, ut potius in ſuam, quam in alterius domum divertat, quamvis non potuerit mereri ejus adventum in urbem.

IX. Objic. 2. Merita B. Virginis habebant in præmium condignum augmentum gratiæ, & gloriæ; ergo non potuit illis correſpondere in præmium maternitas; aliter ut obtineret maternitatem, caruiſſet augmento gratiæ actibus meritoriis debito, & ſic in perpetuum caruiſſet augmento gloriæ, quo non caruiſſet, ſi non fuiſſet Deipara.

Reſp. 1. etiam dato quod maternitas non juſtificet formaliter, ſed ſolum radicaliter, adhuc vi maternitatis in præmium collatæ poſſet lucrari ingens gratiæ augmentum, & ſic non caruiſſet gloria ulla in cœlo ex eo, quod vice gratiæ obtinuiſſet in præmium maternitatem: ſic qui in præmium non habet 100. aureos, ſed habet facultatem lucrandi mille, non diceretur amittere 100. aureos exigitos.

Reſp. 2. quod præmium condignum, utpote dicens proportionem geometricam, non arithmeticam cum merito, non conſiſtit in indiviſibili; ut diximus in demerito: unde ſicut pro merito intenſo ut unum promittitur defacto in præmium condignum, v. gr. augmentum gratiæ ut unum; ita poterat promitti augmentum gratiæ ut duo; ergo potuit B. Virgini ob conſenſum præſtitum promitti tum augmentum gratiæ conſonum, tum maternitas, & ſic utrumque dari in præmium condignum; ſicuti ſubeunti martyrium præter augmentum gratiæ confertur in præmium Laureola martyrii, ut notat D. Th. in 4. d. 49. q. 3.

DISPUTATIO V.

De Unione Hypoſtatica, & ejus extremis.

Explicata poſſibilitate, & neceſſitate Incarnationis, ejuſque motivo, & cauſa meritoria, aggredimur enucleare ejuſdem quidditatem, quæ præſertim in unione hypoſtatica conſiſtit. Plurima inquiri poſſent cum Angelico de unione tum ſpectata ſecundum ſe, tum relate ad perſonam aſſumentem, & ad naturam aſſumptam; Nos celebriora inquiremus, & 1. quidem utrum unio ad ſolam perſonalitatem Verbi, an etiam ad Deitatem immediate terminetur? 2. Num formaliter ſanctificet humanitatem ut quod? 3. An inſtrumentaliter, & phyſice debuerit a Beata Virgine produci, ut ea proprie diceretur Deipara? 4. Utrum una perſona poſſit plures naturas aſſumere, & viciſſim una natura aſumi a pluribus perſonalitatibus? Denique, an etiam natura Angelica, aut irrationalis poſſit aſumi?

QUÆ-

QUÆSTIO I.

Utrum unio immediate terminetur ad ſolam Verbi Perſonalitatem, an etiam ad Naturam?

I. COmmunius docent cum Scot., Suar. diſt. 12. Vaſq., Gonet d. 8. ad ſolam perſonalitatem terminari: Nominales vero, & alii apud Lumb. nu. 796. cum Aranda putant terminum adæquatum unionis eſſe integrum ſuppoſitum Verbi, atque adeo tam Perſonalitatem, quam Deitatem, non quidem ſub ea ratione, ſub qua Deitas eſt communis tribus, ſed ſecundum rationem contractam ad Perſonalitatem Verbi, ſeu quatenus modificata eſt, & incluſa in Relativo, ut loquitur Suar. ex D. Thom. q. 3. a. 2. De fide enim eſt ex Concilio Toletano, quod Filius ſuſceperit humanitatem in id, quod eſt proprium Filii, non in id, quod eſt commune Trinitati; unde Deitas prout eſt communis Trinitati, de facto non eſt terminus unionis. Ad quod explicandum ſæpe DD. utuntur paritate virtutis generativæ (quæ, ut docet Fides, reſidet in ſolo Patre) importantis Deitatem ut contractam, & ut modificatam a Paternitate; quamvis enim dubitetur a Theologis, Utrum virtus generativa, ſeu Principium *quo* ſit formaliter, & in recto ſola Paternitas, ita ut Deitas veniat de connotato, ſeu requiſito; an e contra ſit ſola Deitas in recto, & Paternitas veniat de connotato? An utrumque veniat in recto? Certum tamen eſt, quod virtus generativa importet eſſentialiter, ſi minus de formali, ſaltem de connotato naturam Divinam, non ut communem tribus, ſed ut modificatam a Paternitate, & prout eſt propria Patris; cum non poſſit dici, nec quod Filius, nec quod Spiritus, nec quod ipſa Deitas generet, ſed ſolus Pater. Sic in caſu noſtro, Unio terminari poteſt in id, quod eſt proprium Filii, ita ut terminetur etiam ad Deitatem, ſed prout contractam ad Filium, non prout communem tribus. Diſtinguit hic D. Thom. Principium a termino aſſumptionis: *Principium*, inquit, *eſt ipſa natura Divina ſecundum ſe ipſam, quia ejus virtute aſſumptio facta eſt: terminus vero aſſumptionis non eſt natura ſecundum ſe ipſam, ſed ratione Perſonæ, in qua conſideratur, & ideo primario quidem, & propriſſime Perſona dicitur aſſumere: ſecundario autem poteſt dici, quod etiam natura Divina aſſumpſerit humanitatem ad ſui Perſonam, & ſecundum hunc modum dicitur natura Divina incarnata*: Unde Damaſc. habet: *Dicimus naturam Dei incarnatam eſſe ſecundum beatos Athanaſium, & Cyrillum*. Hactenus D. Thom.

II. Quoniam DD. hac in re implexe loquuntur, ut planius id explicetur, ſupponimus ex prima parte, inter Naturam, & Perſonalitates intercedere diſtinctionem virtualem ex parte objecti, quin ſufficiat illa diſtinctio eminentialis non pura, ſeu mixta identitate reali, quæ intercedit inter Perſonas, & eſt propria hujus Myſterii, adeo ut a Catholicis negari non poſſit: Ex illis enim verbis Chriſti Domini: *Ego, & Pater unum ſumus*, conſtat inter Patrem, & Filium dari diſtinctionem realem non puram, ſeu diſtinctionem perſonalem mixtam identitate eſſentiali. Præter hanc realem diſtinctionem non puram docent recentiores cum Thomiſtis apud Maur. q. 98. de Deo contra Nominales intercedere ex parte objecti inter eſſentiam, & perſonalitates diſtinctionem non quidem realem, ſed virtualem, ut propugnavimus in de Deo diſp. 4. qu. 1. tum quia verificant hæc prædicata contradictoria primo intentionalia, quod eſſentia ſit una, non triplex; perſonalitas vero triplex, non una; ergo diſtinguitur ex parte objecti eſſentia a perſonalitatibus; ſicut diſtingueretur natura ab hæcceitatibus ex parte objecti, ſi una eſſet in omnibus individuis natura, & multiplex hæcceitas; aliter diſtinctio numerica eſſet etiam diſtinctio formalis, ſeu eſſentiæ identificatæ cum hæcceitate, & identitas eſſentiæ eſſet etiam numerica: Tum etiam quia ad virtutem generativam Patris, ſeu ad Principium *quo* requiritur ſive de formali, ſive de connotato Deitas, non vero filiatio; ergo diſtinguitur ex parte objecti Deitas a Filiatione: & in caſu noſtro terminus unionis hypoſtaticæ vel eſt ſola filiatio, & non Deitas; ergo Filiatio, & Deitas diſtinguuntur; vel terminus unionis eſt Filiatio ſimul, & Deitas, non vero Paternitas; ergo Deitas diſtinguitur a Paternitate; quidquid in contrarium dicant Adverſarii, qui ad difficultates has enodandas in labyrintho verborum diſtinctionem ex parte objecti occultant potius, quam excludant.

III. Supponendum etiam hic cum Suar. diſt. 11. ſect. 5. Gonet. d. 5. de Deo, Lumb. n. 864. contra quamplures apud Maur. qu. ult.

ult. de Deo, præter tres ſubſiſtentias relativas incommunicabiles alteri ut ſuppoſito, dari etiam in Deo ſubſiſtentiam abſolutam identificatam cum Deitate, & communicabilem tribus perſonalitatibus, ut fuſe oſtendemus quæſtione ſequenti; cum enim deitas in priori ad Perſonalitates conſiderata ſit cumulus omnium perfectionum, includit etiam perfectionem ſubſiſtentiæ conſiſtentem in hoc, quod deitas ſit completa in ratione ſubſtantiæ, quin poſſit ab alio dependere in exiſtendo. Hæc autem ſubſiſtentia abſoluta ex D. Thom. 3. p. q. 3. art. 3. poteſt immediate, & adæquate aſſumere humanitatem; in quo caſu haberetur homo Deus, qui non eſſet formaliter Perſona, aut ſuppoſitum, (cum hæc verba, ut notat Suar. loc. cit., importent incommunicabilitatem) ſed eſset formaliter ſubſiſtens, eo quod uniretur tantum ſubſiſtentiæ abſolutæ, quæ de ſe eſt communicabilis tribus Perſonalitatibus.

IV. Hinc fit 1. Dari in Deo tres tantum Perſonas, ſeu hypoſtaſes, & tria ſuppoſita; dari tamen quatuor ſubſiſtentias, nempe tres relativas, & unam abſolutam. Fit 2. Poſſe aſſumi adæquate humanitatem tam a ſingulis Perſonalitatibus ſeorſim, quam a deitate, & ſimul poſſe aſſumi inadæquate a deitate, & inadæquate ab aliqua ex Perſonalitatibus; hoc eſt a deitate ut contracta, non ut communi. Si deitas in priori ad Perſonalitates adæquate humanitatem aſſumat, habetur formaliter homo Deus, non tamen formaliter Perſona aut Patris, aut Filii, aut Spiritus Sancti; ſed ad ſummum radicaliter, ut notant Bernal., & Lumb.: Si vero humanitas aſſumatur vel adæquate ab aliqua Perſonalitate, v. gr. Patris; vel inadæquate ab aliqua Perſonalitate, puta Patris, & inadæquate a deitate, tunc habetur formaliter homo Deus, qui eſt formaliter Pater; ſicut de facto Chriſtus eſt formaliter Filius Dei, & licet in Chriſto ſpecialiter etiam ſint aliæ Perſonæ, videlicet per circumceſſionem, & phyſicam concomitantiam, ut notat Lumb. nu. 816. ſolus tamen Filius dicitur Incarnatus; quia unio ad ſolam Perſonalitatem Filii immediate terminatur. His præmiſſis

V. Dico 1. Non datur defacto in Chriſto Domino duplex unio hypoſtatica adæquata, altera terminata ad deitatem, altera ad Perſonalitatem verbi. Ita communiter contra Dur., & Capr. apud Maurum. Probatur, tum quia unica ſufficit; tum etiam quia ſi duplex daretur unio, duplex daretur actio productiva unionis inter humanitatem, & Verbum, & conſequenter duplex daretur Incarnatio; ſequela eſt contra mentem Eccleſiæ; ergo. Probatur ſequela, quia Incarnatio idem ſonat, ac actio productiva unionis hypoſtaticæ; ergo ſi duplex daretur unio, duplex pariter daretur actio productiva harum unionum, & ſic duplex Incarnatio.

VI. Dico 2. De facto unio hypoſtatica immediate terminatur ad totum verbum ſeu ad deitatem ſimul, & Perſonalitatem verbi, tamquam ad terminum adæquatum: & quidem æque primo ad utrumque, non vero primario ad Perſonalitatem, & ſecundario ad deitatem, ut contendit Capr. cum Thomiſtis, aut e contra, ut forte contendit Durand. Ita Okam, Gabr., & alii cit.

Prob. 1. ex verbis illis Jo. 1. *Verbum caro factum eſt*, &c. ergo unio ad totum verbum terminatur immediate æque primo; cum non ſit major ratio, cur primario reſpiciat deitatem, quam Perſonalitatem; vel e contra; ſicuti quia verbum unitum eſt naturæ humanæ, unio terminatur æque primo ad animam, & corpus; cum non ſit major ratio, cur primario terminetur ad animam, & ſecundario ad corpus, aut e converſo.

Neque dicas 1. quod verbum ratione ſolius Perſonalitatis ſit incarnatum. Nam hoc aperte contradicit authoritati Cyrilli lib. de recta in Jeſum Chriſtum Fide, ubi dicit, quod totum verbum toti naturæ humanæ ſit unitum; ergo ſicut non recte dicitur, quod verbum ſit unitum naturæ humanæ ratione ſolius animæ, ita nec quod humanitas ſit unita verbo ratione ſolius Perſonalitatis. Et ratio a priori eſt, quia propoſitiones dogmaticæ debent in ſenſu proprio, & ſine ulla limitatione intelligi, ſi nihil obſtet.

Neque dicas 2. Ruſticum Diaconum in Diſp. contra Acephalos aperte aſſerere, quod Incarnatio non ſit communis, ſed propria ſubſiſtentiæ verbi. Nam ut notat Vaſq. d. 125., & Suar. de Trin. lib. 3. c. 4. Nomen ſubſiſtentiæ apud Patres, & Concilia non ſumitur pro forma veluti abſtracta, qua verbum ultimo conſtituitur, prout ſumitur a Scholaſticis; ſed ſumitur pro tota Perſona, & ideo recte dicitur Incarnatio eſſe propria ſubſiſtentiæ, hoc eſt Perſonæ verbi conſtitutæ per naturam ſimul, & Perſonalitatem.

Prob. 2. Auctoritate SS. Patrum dicentium paſ-

Digitized by Google

paſſim, Naturam Dei eſſe incarnatam, ut notat D. Th. q. 41. a. 5., ubi hæc habet: *Damaſcenus dicit, Dicimus naturam Dei incarnatam eſſe ſecundum beatos Athanaſium, & Cyrillum*. Præterea Palacius in 3. d. 1. notat, quod in Decretis Synodal. ſub Martino Papa dicatur: *Qui dixerit, quod natura Dei non ſit incarnata, anathema ſit*. Aug. de Fide ad Petr. c. 2. dicit, *Humanitatem ſibi unitam ſumma divinitas gerit*: idemque docent alii PP. apud Vaſq. d. 14. c. 4.

Neque dicas, Naturam Dei dici incarnatam mediate, hoc eſt media Perſonalitate Verbi. Nam ſic etiam poſſet dici incarnatus Pater, quippe qui etiam mediate eſt unitus humanitati. Neque obſtat, quod magis remote ſe habeat Pater ad Verbum, a quo diſtinguitur realiter, quam Natura divina, quæ realiter identificatur cum Perſonalitate Verbi, & ideo ex unione humanitatis cum ſola Perſonalitate Verbi poteſt dici natura Dei incarnata, non Pater. Nam ſicut Verbum identificatur cum natura, ita natura cum Patre; ergo, ſi natura poſſet dici incarnata, quia identificatur cum Verbo, etiam Pater poſſet dici incarnatus, quia identificatur cum natura. Sic poſito v. g. ligno tripalmari, quod uniatur parieti, ſi ſecundus palmus dici poteſt unitus parieti, eo quod uniatur illi mediate, etiam tertius palmus dici poterit unitus parieti, quia pariter unitur mediate.

Confirm. quia ſi unio hypoſtatica non terminaretur ad naturam Verbi, quamvis poſſet aliquo modo dici, Verbum eſſe Incarnatum, non poſſemus tamen cum Athan., Cyrillo, Damaſc. laudatis a S. Tho. dicere, quod natura Dei ſit incarnata: ergo. prob. ſequela, quia quod convenit formaliter uni parti, quamvis poſſit dici de toto denominative, & in concreto, at non poteſt ullatenus dici de alia comparte in abſtracto; v. g. quia intelligere formaliter convenit homini ratione animæ, quamvis poſſit homo dici denominative intelligens, at nullatenus poteſt dici materia intelligens; ergo, ſi Verbum ratione ſolius Perſonalitatis uniretur humanitati, quamvis poſſet dici denominative, Verbum eſt Incarnatum, ſumpta denominatione ab una comparte; non poſſet tamen ullatenus dici, Natura divina eſt Incarnata.

Prob. demum concluſ. ratione, & 1. negative: Poſſibilis eſt unio terminata ad naturam ſimul, & Perſonalitatem; ergo talis eſt unio de facto; quia ſic melius ſalvatur, quod Verbum caro factum ſit; & quod natura Dei ſit incarnata, juxta locutiones SS. PP. 2. poſitive, ſupponendo hic ex dicendis Diſp. ſequenti, Chriſtum Dominum eſſe Perſonam compoſitam, cum Damaſcenus l. 3. c. 4. dicat: *In Domino noſtro Jeſu Chriſto duas quidem naturas, & unam duntaxat Perſonam ex utraque natura compoſitam agnoſcimus*. & VI. Synod. Act. 4.: *Confitemur Chriſtum ex duabus naturis compoſitum*. Nunc ſic arguo. Unio, & compoſitio hypoſtatica ad illud debet formaliter terminari, quod per ſe requiritur ad conſtituendum unitum, ſeu compoſitum hypoſtatice; atqui ad hujuſmodi compoſitum per ſe requiritur etiam natura divina; ergo unio hypoſtatica immediate terminatur etiam ad naturam divinam. minor patet, quomodo enim dari poſſet Perſona compoſita ex utraque natura divina, & humana, niſi utraque natura per ſe faceret ad tale compoſitum? major conſtat inductione in aliis unionibus, & compoſitis: Nam unio ſubſtantialis v. g. ad id formaliter terminatur, quod per ſe requiritur ad conſtituendum compoſitum ſubſtantiale, nempe ad materiam, & formam; ſic unio accidentalis immediate terminatur ad ſubjectum, & formam accidentalem, quæ per ſe requiruntur ad compoſitum accidentale; ſic unio continuativa, & ſimiles. Et ratio a priori eſt, quia compoſitum conſtituitur ab extremis, & unione terminata formaliter ad extrema; ergo illa extrema, quæ conſtituunt compoſitum, debent immediate terminare unionem; atque adeo natura Divina, & humana, quæ conſtituunt Chriſtum perſonam compoſitam ex utraque natura, debent immediate terminare unionem hypoſtaticam.

Neque dicas, ad Chriſtum conſtituendum requiri naturam Divinam non per ſe, & ratione ſui, ſed ratione identitatis cum Perſonalitate Verbi, & ideo unionem ad ſolam Perſonalitatem terminari. Nam contra eſt, quia ſi natura Divina non requireretur per ſe, & ratione ſui ut virtus terminandi ad Chriſtum conſtituendum compoſitum ex duabus naturis, ſequeretur primo, quod, ſi per impoſſibile tolleretur a Chriſto natura Divina per locum intrinſecum, non deſtrueretur Chriſtus, ſeu perſona compoſita ex duabus naturis; quod ex terminis repugnat. Sequeretur ſecundo, quod etiam Paternitas requiratur in Chriſto ratione identitatis cum natura divina; at-

Digitized by Google

atque adeo ſicut Chriſtus dicitur compoſitus ex natura humana, & Divina, quamvis unio ad naturam Divinam non terminetur; ita poſſet dici compoſitus etiam ex perſonalitate Patris, quamvis unio ad Paternitatem non terminetur; atque adeo ſicut Chriſtus dicitur Deus, quamvis unio mediate ad Deitatem terminetur, ita poſſet dici Pater Dei, quamvis unio mediate terminetur ad Paternitatem; quod tamen nemo dixerit.

VII. Objic. 1. Si unio hypoſtatica terminaretur etiam ad naturam Divinam, humanitas faceret unum per ſe cum Verbo etiam in ratione naturæ; unde daretur in Chriſto tertia quædam natura, juxta hæreſim Eutychianam.

Confirm. 1. Quia uniri humanitatem cum Perſonalitate Verbi eſt uniri in ratione Perſonæ; ergo uniri cum natura Divina, eſt uniri in ratione naturæ; & ſic facere unum per ſe in ratione actus, & potentiæ.

Confirm. 2. Quia duplex daretur in Chriſto Perſona, altera per unionem ad Perſonalitatem Verbi, altera per unionem, quatenus terminatam ad naturam Divinam, quæ reddit humanitatem ſubſiſtentem, atque adeo perſonam; cum Perſona nihil aliud ſit, quam natura rationalis ſubſiſtens.

Reſp. huic, & ſimilibus argumentis ſatisfaciendum ab omnibus, qui negant diſtinctionem virtualem inter naturam Divinam, & perſonalitates; quos tamen nemo dixerit errare cum Eutychianis. Quare nego ſequelam. Illud enim dicitur facere unum per ſe in ratione naturæ, ſeu in ratione actus, & potentiæ, quod unitur ſubſtantialiter cum altero ad complendam naturam, ſeu principium operationum, ad quas utrumque illud extremum ſuo modo concurrat, ita ut alterum ſine altero operationes communes exercere non poſſit; ſicut materia unitur formæ ſubſtantiali; contra vero illud facit unum per ſe in ratione ſubſtantiæ, ſeu Perſonæ, hoc eſt in ratione termini, & terminabilis, quod licet ſit ſecundum ſe principium completum operationum, unitur tamen alteri, ut ſubſtantialiter compleatur, & terminetur; cum non poſſit ſine tali complemento naturaliter exiſtere, ſicut nequit accidens naturaliter exiſtere ſine inhærentia: hoc pacto qualibet natura ſubſtantialis unitur cum propria ſubſiſtentia, & humanitas Chriſti cum Perſonalitate Verbi, quæ humanitatem complet, ſuſtentat, ac perficit, quin ab illa perficiatur; ut proinde operationes humanitatis dicantur eſſe Verbi habentis humanitatem tamquam ſuam; ſicut actiones omnes dicuntur eſſe ſuppoſitorum, ſeu naturæ in ſe ſubſiſtentis, & incommunicabilis alteri. Hinc patet, quomodo humanitas Chriſti, etiamſi immediate uniatur naturæ divinæ, non proinde faciat unum per ſe cum illa in ratione naturæ, aut cum confuſione naturarum, juxta hereſim Eutychianam, ſed ſolum in ratione ſubſtantiæ: Ratio eſt, quia humanitas eſt completa in ratione naturæ, ſeu principii operativi; unde a Verbo ſolum completur in ratione ſubſtantiæ, & quidem multo perfectius, quam perficeretur a propria ſubſiſtentia; ita tamen ut a ſubſiſtentia abſoluta Verbi humanitas ſolum compleatur in ratione ſubſtantiæ, ſed communicabiliter; a Perſonalitate vero Verbi compleatur in ratione Perſonæ, ſed incommunicabiliter.

Ad 1. Confirm. nego conſequentiam: humanitatem uniri cum natura Divina non fert, uniri cum illa in ratione naturæ, ſeu in ratione actus, & potentiæ. Univerſim enim ut duo uniantur in ratione naturæ, & tamquam actus, & potentia, requiritur ut aliqua operatio communis procedat active ab uno, & paſſive ab altero, ita ut indigeat hujus ſuſtentatione; ſicut in homine anima, & corpus faciunt unum per ſe in ratione naturæ, quia ſenſationes ſunt operationes communes utrique, ita ut procedant active ab anima, & indigeant ſuſtentari a corpore: cum autem nulla detur operatio communis naturæ divinæ, & humanæ in Chriſto, ne ipſa quidem operatio theandrica, quæ procedat active a ſolo Deo, & indigeat ſuſtentari ab humanitate; ideo natura Divina, & humana non poſſunt facere unum per ſe in ratione naturæ; ſicut nequit Diabolus facere unum per ſe in ratione naturæ cum energumeno; (quidquid ſit, utrum poſſit facere unum per ſe in ratione Perſonæ: de quo infra) quia nulla operatio Diaboli indiget energumeno, a quo ſuſtentetur; & quamvis divinitus poſſet aut motus localis, aut alia operatio Diaboli ab energumeno ſuſtentari, quia tamen hujuſmodi operatio de ſe non indiget ſuſtentatione energumeni, ideo Diabolus non poteſt cum illo facere unum per ſe in ratione naturæ.

Ad 2. nego ſequelam; ſicut enim ſubſiſtentia abſoluta in Deo non eſt quarta Perſona diſtincta a Tribus, ita humanitas Chriſti unita ſimul ſubſiſtentiæ abſolutæ, & Perſonalitati Verbi non eſt dupliciter perſona-

ſonata. Et ratio eſt quia Perſona ex Boetio eſt *Rationalis naturæ ſubſtantia incommunicabilis*; humanitas autem Chriſti prout terminata a ſubſiſtentia Dei abſoluta adhuc eſt communicabilis; ſicut de facto ipſa ſubſiſtentia Dei abſoluta communicatur, & identificatur cum perſonalitatibus divinis; ergo non datur in Chriſto duplex Perſona, licet detur duplex ſubſiſtentia; videlicet naturæ Divinæ, & Verbi. Quinimo nec dicitur dupliciter completa ſubſtantialiter Chriſti humanitas; quia unio hypoſtatica terminatur indiviſibiliter ad utramque illam ſubſiſtentiam, adeo ut non poſſit naturaliter exiſtere prout completur de facto ab alterutra ex his ſubſtantiis ſeorſim; quia ſeorſim ſumptæ ſolum exhibent influxum ſuſtentativum inadæquatum, & complexim ſumptæ adæquatum.

VIII. Objic. 2. Si unio hypoſtatica immediate terminaretur etiam ad naturam divinam, ſequeretur quod tota Trinitas de facto eſſet incarnata, quod eſt hæreticum. probatur ſequela, quia univerſim prædicatum quod competit naturæ divinæ, competit Tribus.

Confirm. quia ſi poſſet eſſe terminus aſſumptionis natura Divina, ut modificata a Perſonalitate Verbi tantum, pariter poſſet eſſe principium productivum unionis natura Divina, ut modificata ab una tantum Perſonalitate, quod nemo dixerit.

Reſp. Argumentum ſolvendum ab Adverſariis; Nam licet unio ad ſolam Verbi perſonalitatem terminaretur, debet eſſe verum quod natura ſit incarnata, juxta locutiones laudatas Patrum; ergo etiam tota Trinitas poſſet dici incarnata: ſicuti ſi natura divina poſſet dici generans, tota Trinitas poſſet etiam dici generans.

Directe nego ſequelam; ſicut enim ſolus Pater generat, quamvis virtus generativa importet etiam naturam Divinam ſive de formali, ſive de connotato; ita ſolum Verbum terminat unionem, & dicitur incarnatum, quamvis etiam Deitas ſit virtus terminandi unionem, & illam terminet immediate. Ad probationem diſt. maj. Prædicatum, quod convenit naturæ Divinæ ſecundum ſe ſumptæ, convenit Tribus, concedo; Naturæ ut modificatæ ab aliqua Perſonalitate, nego; virtus enim generativa, quia convenit naturæ ut modificatæ a Perſonalitate Patris, convenit ſoli Patri; & generatio Paſſiva, ſeu acceptio naturæ a Patre, quia convenit Deitati ut modificatæ a Filiatione, convenit ſoli Filio.

Ad confirm. nego ſequelam: diſparitas eſt, quia actiones ſunt ſuppoſitorum, ita ut ſuppoſitalitas non ſit virtus activa, ſed mera conditio requiſita ad agendum; quandoquidem nihil poteſt extra ſe operari, quin ſit antecedenter ad intra completum per ſuum ultimum complementum ſubſtantiale, quod eſt ſubſiſtentia; & ideo cum eadem ſit virtus productiva, ſeu omnipotentia in Tribus, operatio ad extra ſemper convenit Tribus: contra vero Perſonalitas non eſt conditio, ſed ratio formalis terminandi; ita ut humanitatem terminare poſſit vel ſola Perſonalitas, vel ſola Deitas, vel utrumque; & ideo poteſt Deitas ut modificata a Perſonalitate Verbi terminare humanitatem, quin tota Trinitas dicatur incarnata. Adde, diſparitatem dandam eſſe ab ipſis Adverſariis: Nam qua ratione ipſi admittunt poſſe ſolam perſonalitatem Verbi terminare unionem, non vero poſſe quidquam producere; eadem ratione poteſt Deitas terminare unionem, quin illam terminent tres Perſonæ: Non poteſt vero Deitas operari, quin tres perſonæ operentur; & ratio eſt, quia operari, & diffundere ſe ad extra ſpectat unice ad naturam continentem omnem omnino perfectionem, ſub conditione quod ſit completa per ſubſiſtentias relativas, quin ullatenus conveniat operari ſolis perſonalitatibus Divinis, quæ vel non ſunt perfectiones, vel ſunt perfectiones ſimplices, non ſimpliciter ſimplices: At terminare unionem, ſeu ſuſtentare humanitatem, ſicut poteſt competere Perſonalitatibus independenter a natura, ita poteſt naturæ ſeorſim a perſonalitatibus, & utriſque ſimul; quia ſuſtentare non eſt perfectionem diffundere, ſed unire ſe alteri ſupplendo munus ſubſiſtentiæ creatæ.

IX. Objic. 3. Si Deitas ſecundum ſubſiſtentiam abſolutam adæquate terminaret unionem, tota Trinitas diceretur incarnata; ergo etiam ſi Deitas terminet unionem inadæquate ſimul cum Perſonalitate Verbi; cum in utroque caſu Deitas communis Tribus terminet unionem. Antec. prob. quia de facto tota Trinitas dicitur producens ſaltem denominative, quamvis productio immediate ſit a ſola natura; ergo tota Trinitas dicenda eſt incarnata ſaltem denominative, ſi ſola natura adæquate unionem terminaret.

Reſp. 1. nego antec. Si ſola Deitas terminaret unionem, nulla Perſona diceretur incarnata; nec talis unio diceretur hypoſtatica, ſeu perſonalis, ſumpta Perſona pro

ſubſtantia naturæ rationalis incommunicabili, juxta definitionem Boetii ab omnibus admiſſam; quare in tali caſu humanitas ſolum eſſet completa in ratione ſubſtantiæ, non in ratione Perſonæ, & Deus eſſet incarnatus formaliter, non vero ulla ex Perſonis. Ad prob. nego conſeq. diſparitas eſt, quia productio non poteſt aliter perſonalitatibus competere, quam denominative; & idcirco dum dicitur tota Trinitas producens, unicus ſenſus eſt, quod productio ſit a natura ſubſiſtente in Tribus: contra vero terminare unionem poteſt competere Perſonalitatibus immediate, & formaliter, & ideo ſi diceretur, quod tota Trinitas ſit incarnata, ſenſus proprius eſſet, quod omnes tres Perſonæ immediate unionem terminent, & ſint formaliter incarnatæ, quod eſſet falſum.

Reſp. 2. tranſmiſſo antecedente, quod ſcilicet tota Trinitas dici poſſet incarnata denominative, ſi unio adæquate ad Deitatem terminaretur, nego conſeq. diſparitas eſt, quia in eo caſu ſenſus eſſet, quod eodem modo competat incarnatio Tribus, quod eſſet verum: At in caſu noſtro non eſt verum, quod eodem modo competat Tribus; ergo ne denominative quidem poteſt dici tota Trinitas incarnata: quare ſicuti quia anima videt prout eſt in oculo, non prout in manu, ideo ſolum dici poteſt, quod oculus videat, non manus; ita quia Deitas incarnatur prout in Verbo, non prout in Patre, ideo ſolum Verbum dici poteſt incarnatum. Et ratio a priori eſt, quia quoties denominatio requirit plura indiviſibiliter, non poteſt ea reperiri, niſi ubi ſunt ea plura; ſic ſi quis videat eſſentiam Divinam, prout in Verbo, cognitione præciſiva ab aliis Perſonis, ſolum Verbum denominari poteſt formaliter viſum, non tota Trinitas.

X. Objic. 4. celeberrimam Authoritatem Concil. Toletani VI. & XI. dicentis: *Solus Filius ſuſcepit humanitatem in ſingularitate Perſonæ, non in unitate naturæ; in id, quod eſt proprium Filii, non in id, quod eſt commune Trinitati*: Ubi diſtinguunt Perſonalitatem a Natura, & proprium Filii a communi in ratione aſſumendi. Neque obſtat quod hujuſmodi Concilia non fuerint Oecumenica, ſed Nationalia; Nam ex hoc non ſequitur, ea non habere apud Theologos, & totam Eccleſiam graviſſimam Authoritatem, cui aperte refragari non liceat.

Confirm. 1. quia VI. Synod. act. 6. ait: *Solum Verbum eſſe incarnatum, quia Pater, & Spiritus Sanctus nihil in incarnatione habens commune, præter benigniſſimam voluntatem*; in ſententia autem noſtra haberent etiam communem naturam, quæ pariter eſt incarnata; ergo.

Confirm. 2. quia verba Conciliorum interpretanda ſunt in ſenſu proprio, niſi obſtet ratio valida, vel authoritas; in caſu autem noſtro nec ratio, nec authoritas cogit ad dicendum, quod unio ad Deitatem ſimul, & perſonalitatem Verbi terminetur, cum pro hac ſententia ſolus Gabr. citetur, teſte Hurt. apud Haunol.; & communiſſime Theologi oppoſitum ſentiant; ergo.

Reſp. 1. Conciliis Toletanis opponi a nobis tum Acta Synodalia ſub Martino Papa, ubi anathematizatur, qui dixerit naturam Dei non eſſe incarnatam; Tum Tridentinum ſeſſ. 13. c. 3., ubi dicitur in Euchariſtia exiſtere per concomitantiam Divinitas, propter admirabilem ejus cum corpore, & anima hypoſtaticam unionem.

Reſp. 2. Concilia Toletana loqui adverſus errorem Acephalorum dicentium, in Incarnatione ita naturam Divinam, & humanam eſſe unitas, ut ex iis reſultaret Tertia quædam natura communis toti Trinitati, non vero una Perſona compoſita ex duabus naturis, ut docent Catholici. Propterea definitur, quod Filius non ſuſcepeꝛit humanitatem in id, quod eſt commune Trinitati, ſumendo *To commune* reduplicative, ſeu prout eſt commune Trinitati, ita ut tota Trinitas ſit incarnata; non vero ſumendo *To commune* ſpecificative, ſeu quod eſt commune, nempe in Deitate communi quidem Tribus, non tamen ut communi, ſed prout appropriata Verbo; aliter non eſſet verum, quod natura Dei ſit incarnata, prout Patres laudati fatentur. Hanc explicationem olim tradidit Mag. in 3. d. 5. dicendo, ſolum Filium aſſumpſiſſe humanitatem in id, quod eſt proprium Filii, non in id, quod eſt commune Trinitati, ſic oportet intelligi; ideſt proprie in hypoſtaſi Filii, non in tribus communiter Perſonis Divina natura humanam ſibi univit; quem ſenſum ex verbis Damaſceni confirmat; aliter enim Divina natura non poſſet dici incarnata.

Ad 1. confirm. VI. Synodus dicens, Patrem, & Spiritum Sanctum in Incarnatione nihil habere commune, præter benigniſſimam voluntatem, intelligenda eſt, quod nihil habeant commune, unde poſſint dici incarnati, quia Deitas, quæ eſt communis, non unitur humanitati ut communis, ſed

ſed ut appropriata Filio; quid autem eſt magis proprium Filii, quam Perſona Filii, quæ naturam ſimul, & perſonalitatem indiviſibiliter includit? Quare præter benigniſſimam voluntatem Pater, & Spiritus Sanctus in Incarnatione Filii nihil habent commune, unde dicantur Incarnati, non vero unde dicantur idem Deus, cujus natura dici poſſit incarnata.

Ad 2. Quare adverſarii non ſumunt in ſenſu proprio verba laudata Tridentini dicentis, Divinitatem eſſe unitam humanitati, dum dicit, Divinitatem exiſtere in Euchariſtia per concomitantiam propter ejus unionem hypoſtaticam cum corpore, & anima Chriſti? Quod ſi ipſi Concilium interpretantur, cur non liceat nobis etiam interpretari? utra autem aptior ſit interpretatio? alii dijudicent. Mirum tamen, quod dicatur ſententia noſtra deſtituta Authoritate, quando pro ea ſtant Gabr., Okam, Scoto, Victor. multi recentiores apud Haunol., & quotquot negant diſtinctionem virtualem inter naturam, & Perſonalitates Divinas. Ipſe etiam Suar. nobis favet diſp. 12. ſect. 2. dicens, unionem factam eſſe in abſoluto, quatenus includitur in relativo; ac demum ipſe D. Thom. qui q. 3. art. 2. hæc habet: *Terminus Aſſumptionis non eſt natura ſecundum ſeipſam, ſed ratione Perſonæ, in qua conſideratur, & ideo primo quidem, & propriiſſime Perſona dicitur aſſumere*. Ecce quomodo ex Angelico, non ſola Perſonalitas, ſed Perſona conſtituta ex Perſonalitate, & natura humanitatem aſſumpſit.

XI. Inſtabis: In Perſona Filii importante naturam ut contractam ad verbum & datur natura, quæ eſt communis tribus, & datur Perſonalitas, quæ eſt propria Filii; ſed ex Conciliis laudatis Filius ſuſcepit humanitatem in id, quod eſt proprium, non in id, quod eſt commune; ergo ſola Perſonalitas terminat unionem.

Reſp. Naturam ſeorſim ſumptam a Perſonalitate eſſe communem Trinitati, eſſe vero propriam Filii ut ſumptam indiviſibiliter cum Filiatione; ſicut denominatio videntis habetur per id, quod eſt proprium oculi, quia habetur per animam, & organum viſivum ſumpta indiviſibiliter; ſic etiam virtus generativa eſt propria Patris, & generatio paſſiva eſt propria Filii, quia important deitatem ut contractam ab his Perſonalitatibus, non ut communem Trinitati.

XII. Neque dicant Adverſarii, paritatem hanc non eſſe ad rem; quia ſcilicet vis generativa, ſicut etiam generatio activa, & paſſiva, ſunt prædicata notionalia, quæ non poſſunt competere tribus; contra vero virtus terminandi humanitatem, & unio non eſt quid notionale, cum poſſit competere tribus; ergo unio deberet de facto competere tribus, ſi competeret naturæ; ſicut productio ad extra neceſſario competit Trinitati, quia non eſt quid notionale.

Nam contra eſt, quia vis paritatis in eo conſiſtit, quod ſicut poteſt competere naturæ divinæ aliquod prædicatum, nempe eſſe virtutem generativam, quin tale prædicatum competat tribus, eo quod competat Deitati ut contractæ per Paternitatem; ita poſſit competere naturæ Divinæ prædicatum *Incarnati*, quin tale prædicatum competat tribus, quia poteſt competere Deitati ut contractæ per Perſonalitatem verbi. Ex hoc autem quod generare ſit actus notionalis, non vero terminare unionem, ſeu incarnari, ſolum ſequitur, quod virtus generativa neceſſario competat ſoli Patri, eſſe vero Incarnatum non competat neceſſario ſoli Filio, ſed poſſit etiam aliis competere. Productio ad extra ideo neceſſario competit tribus, quia ratio formalis producendi non eſt Perſonalitas, ſed omnipotentia, quæ eſt eadem in omnibus; unde unus eſt omnipotens: contra vero ratio formalis terminandi non eſt una in omnibus; unde tres ſunt Perſonæ terminantes naturam divinam, & ideo poteſt terminatio humanitatis competere uni tantum Perſonæ, quamvis poſſit etiam competere tribus, immo etiam ſoli naturæ divinæ.

QUÆSTIO II.

Utrum detur in Natura Divina ſubſiſtentia abſoluta, quæ poſſit unionem hypoſtaticam terminare?

I. Sicut Deitas ex ratione ſui eſt exiſtens exiſtentia abſoluta communicata tribus perſonalitatibus exiſtentibus exiſtentia relativa; ita multi docent cum D. Thoma, Scoto, Suar., Nominalibus contra Bonaventuram, Vaſq., & alios, ut diximus quæſtione ſuperiore, Deitatem eſſe per ſe, & ratione ſui ſubſiſtentem ſubſiſtentia abſoluta communicata tribus perſonalitatibus, ſeu ſubſiſtentiis reſpectivis; repugnat enim in Deo prædicatum abſolutum, quod tribus non communicetur per identitatem rea-

realem. Notandum tamen, controverſiam de re eſſe inter Theologos, num in Divina natura abſtracta per intellectum a perſonalitatibus intelligatur eſſe perfectio aliqua poſitiva, ratione cujus Deitas ſit in ſe ipſa per ſe exiſtens, & completa in linea ſubſtantiæ abſolute, licet communicabiliter: eſſe vero litem de voce, num, ſi daretur iſthæc perfectio, dicenda eſſet ſubſiſtentia abſoluta. Qui enim dicunt, quod ſubſiſtere importet incommunicabilitatem, procul dubio negant in Deo ſubſiſtentiam abſolutam; qui vero dicunt, quod ſubſiſtere importet completam perſeitatem eſſendi excludentem dependentiam ab alio tum ut ſubjecto, tum ut aſſumente, ſeu ut ſuppoſito, admittunt in Deo præciſis Perſonalitatibus ſubſiſtentiam abſolutam, ſi ea perfectio competat naturæ Divinæ, licet communicabiliter. His explicatis, omiſſa quæſtione de vocabulo

II. Dico cum laudatis Auctoribus, Divinæ naturæ præciſis Perſonalitatibus competere perſeitatem eſſendi, non ſecus ac eidem præciſis Perſonalitatibus competit exiſtere ratione ſui; ut proinde admitti debeat in Deo ſubſiſtentia abſoluta præter tres relativas, vi cujus Deitas poſſit unionem hypoſtaticam terminare, & incarnari; quamvis de facto non ſit incarnata Deitas ſeorſum a perſonalitatibus, & ut communis tribus, ſed Verbum caro factum ſit, ut explicavimus quæſtione antecedente.

Prob. Divina natura præciſis Perſonalitatibus eſt in linea entis ſubſtantialis ſumme perfecta; ergo illis præciſis continet in ſe perfectionem tum exiſtendi, tum perſeitatis, utpote facientem ad ſubſtantiam in eſſe completo ſubſtantiæ. Antec. patet, tum quia Deitas eſt cumulus omnis perfectionis ſimpliciter ſimplicis; tum etiam quia ex perfectione Deitatis habet quælibet Divina Perſona, ut ſit ens ſumme perfectum in linea entis; relationes enim, ſeu Perſonalitates vel nullam dicunt perfectionem, vel dicunt ſolum infinitam in proprio genere Paternitatis, Filiationis, & Spirationis paſſivæ: quare ut quælibet Divina Perſona dici poſſit infinita ſimpliciter in linea entis ſubſtantialis, debet Deitas in ſeipſa eſſe ſumme perfecta, atque adeo completa in ratione ſubſtantiæ.

Prob. itaque conſeq. & primo, quia modus perſeitatis, & in ſe ſubſiſtendi eſt perfectio ſimpliciter ſimplex nullam includens imperfectionem ex proprio conceptu; ergo includi debet in conceptu Divinitatis, utpote cumuli omnis perfectionis ſimpliciter ſimplicis. Secundo, quia aliter de natura Divina ſumme perfecta prædicari non poſſet, quod ſit Deus per modum concreti, ac per ſe ſubſiſtentis, ſed ſolum quod ſit Deitas in abſtracto; nam de natura abſtracta non includente modum perſeitatis non prædicatur concretum; ideoque non recte dicitur, humanitas eſt homo, & per hoc quod Verbum aſſumpſerit humanitatem, non poteſt dici, quod aſſumpſerit hominem. Tertio quia, ut advertit Lumbier diſt. 3. de attributis, n. 207. Deus ut Deus eſt communis tribus Perſonis, & ut actus puriſſimus, & perfectiſſimus; atqui ut ſic eſt concretum, & ſubſiſtens; ergo Deus ſecundum rationem abſolutam communem tribus dicit ſubſiſtentiam, & perfectiſſimam perſeitatem. Quarto denique quia in tantum negari poſset ſubſiſtentia abſoluta in Deitate, licet infinite perfecta in linea entis ſubſtantialis, in quantum eſset incompoſſibilis cum communicabilitate Deitatis, quæ debet tribus perſonis communicari; ſed hoc eſt falſum, ut patebit in decurſu; ergo negari non poteſt in Deitate ſubſiſtentia abſoluta, tanquam perfectio ſimpliciter ſimplex, quæ ſcilicet melior eſt ipſa, quam non ipſa, ſeu aliud cum ipſa incompoſſibile.

Confirm. perfectio ſubſiſtentiæ eſſentialis in Deitate ſufficienter habetur per ipſummet poſitivum naturæ Divinæ, prout ratione ſui eſſentialiter independens ab alio ut ſuſtentante; atqui vere in Deitate præciſis Perſonalitatibus eſt hujuſmodi poſitivum eſſentialiter independens ab alio ut ſuſtentante; ergo &c. Minor ſupponitur; major probatur, quia poſitiva excluſio imperfectionis, quam dicit inaleitas, eſt propria perfectio perſeitatis; ſed poſitive excludere dependentiam a ſuſtentante (quod certe competit naturæ Divinæ præciſis perſonalitatibus) eſt poſitive excludere imperfectionem, quam dicit inaleitas; ergo poſitive excludere dependentiam a ſuſtentante eſt propria perfectio perſeitatis, quæ habetur in Deitate, atque adeo in Deitate habetur perfectio ſubſiſtentiæ eſſentialis, & abſolutæ.

III. Hinc fit primo, quod in natura creata eadem ſubſiſtentia, ſeu perfectio perſeitatis formalis duplex munus præſtet eidem naturæ; alterum eſt, quod illam compleat, ac terminet in linea ſubſtantiæ, excludendo dependentiam ab alio ſive ut ſubjecto inhæſionis, ſive ut ſuppoſito, ſeu termino ſu-

ſten-

ſtentante: alterum eſt, quod eandem naturam creatam reddat alteri incommunicabilem ut ſuppoſito: contra vero in natura Divina duplex hoc munus a duplici ſubſiſtentia præſtatur; Per ſubſiſtentiam enim abſolutam communem tribus Deitas eſt completiſſima in linea ſubſtantiæ, excludens formaliter capacitatem ad dependendum ab alio tanquam a ſubjecto ſuſtentante: & hæc perfectio non multiplicatur; tum quia in Divinis prædicata abſoluta non poſſunt multiplicari; tum etiam quia talis perſeitas eſt infinitæ perfectionis, ſicut eſt Divina exiſtentia, quæ proinde una eſt, & immultiplicabilis. Per ſubſiſtentiam vero relativam eadem Deitas ita terminatur, ut fiat incommunicabilis alteri tanquam ſuppoſito, & hæc triplex eſt pro numero Perſonarum. Ratio autem cur in natura creata una tantum ſit ſubſiſtentia, non vero in natura Divina, eſt, quia in natura creata tum perfectio independentiæ, tum incommunicabilitas, quæ non dicit ullam relationem, recte tribui poteſt eidem formæ; At perfectio perſeitatis, ſeu independentiæ a ſuſtentante, ſicut quælibet alia perfectio abſoluta, non poteſt tribui perſonalitatibus relativis, quippe quæ ratione ſui vel perfectiones non ſunt, vel ſaltem ſupponunt neceſſario totam perfectionem Deitatis in exiſtendo perfectiſſimo modo; ac proinde datur ſubſiſtentia abſoluta, & eſſentialis. Rurſus quia in Divinis datur aliqua incommunicabilitas; (non enim Pater dat Filio eſſe Patrem, ſed eſſe Deum, nec multiplicatur Pater qua Pater) & cum hæc incommunicabilitas ferat multiplicitatem, ac realem diſtinctionem Perſonarum ob relativam oppoſitionem inter illas, idcirco pro hac incommunicabilitate alteri ut ſuppoſito, admittenda eſt triplex ſubſiſtentia relativa pro triplicitate Perſonarum immultiplicabilium.

Fit ſecundo, quod abſtractis per intellectum perſonalitatibus poſſit Deus aſſumere naturam creatam, ut docet Angelicus 3. p. qu. 3. ar. 3., cum enim Deus etiam ut præciſus a perſonalitatibus ſit pleniſſime ſubſiſtens, poterit ſeipſo eminenter ſupplere ut purus terminus totum id, quod præſtat ſubſiſtentia creata; ſicut de facto ſubſiſtentia relativa Verbi ſupplet in natura humana Chriſti defectum propriæ ſubſiſtentiæ.

Fit tertio, quod exiſtentia abſoluta Dei reipſa ſit eadem perſeitas, ſeu ſubſiſtentia Divinæ naturæ: atque ita, ut convenienter Deitas per ſe exiſtens dici poſſit ſubſiſtens; etenim D. Th. 1. p. qu. 19. ar. 2. *Res*, inquit, *dicitur ſubſiſtere ex eo, quod per ſe exiſtit*: Hinc ſubſiſtentia juxta hanc ſignificationem non dicit ex ſuo conceptu incommunicabilitatem.

IV. Objic. 1. Subſiſtentia latine idem eſt, ac Græce Hypoſtaſis, juxta Concilia, & Patres; ſed non eſt ponenda in Deo ulla hypoſtaſis abſoluta; ergo nec ſubſiſtentia.

Confirm. quia ſi daretur in Deo ſubſiſtentia abſoluta, hæc eſſet Perſona, & propterea faceret quaternitatem Perſonarum damnatam in Lateranenſi; vel ſaltem eſſet ſemiperſona, quod pariter eſt inconveniens; ergo ea non datur. Probatur prima ſequela, quia Perſona eſt Natura intellectualis per ſe ſubſiſtens; ſed deitas per ſubſiſtentiam abſolutam eſſet hujuſmodi; ergo eſſet Perſona. Probatur etiam ſecunda, quia ſi idcirco non eſſet Perſona integra, quia eſt communicabilis tribus, certe cum ſit complete perſeitas, quod ſaltem inadæquate pertinet ad rationem perſonæ, erit inadæquate perſona; ergo eſſet ſaltem ſemiperſona.

Reſp. diſt. maj. pro eodem uſurpatur ſubſiſtentia, ac Hypoſtaſis a Conciliis, & Patribus valde frequenter, concedo; ſemper, nego majorem, & diſtinguo pariter minorem; non eſt ponenda in Deo hypoſtaſis abſoluta juxta valde frequentem uſurpationem hujus vocis hypoſtaſis, quæ ſolet ſignificare perſonam, ſeu perſonalitatem, concedo, juxta latiorem ſignificationem, videlicet ſumpta pro ſubſtantia excludente dependentiam ſive a ſubjecto, ſive a termino, ſeu ſuppoſito, nego minorem, & conſequentiam. Sicut enim nomen ſubſtantiæ dupliciter ſumitur in divinis; aliquando enim ſumitur pro ſuppoſito, & in hoc ſenſu admittentur in Deo tres Subſtantiæ, prout ſunt tria ſuppoſita; aliquando ſumitur pro natura ſubſtantiali, & in hoc ſenſu una dumtaxat in Deo admittitur ſubſtantia; ita dupliciter ſumitur in divinis nomen hypoſtaſis, aliquando ſumitur pro perſeitate incommunicabili alteri ſuppoſito, & in hoc ſenſu tres tantum dantur in Deo hypoſtaſes, ſeu ſubſiſtentiæ relativæ; aliquando etiam ſumitur pro ſubſtantia, ſeu natura excludente omnem dependentiam ſive a ſubjecto ſuſtentante, ſive a termino, ſeu ſuppoſito aſſumente; & in hoc ſenſu una tantum datur in Deo hypoſtaſis, ſeu ſubſiſtentia naturæ abſoluta.

Ad Confirm. nego utramque ſequelam.

Ad probationem primæ nego majorem; ex Boetio enim definitur Perſona, quod ſit Naturæ intellectualis ſubſtantia incommunicabilis incommunicabilitate tum formæ ſubjecto, tum termini termino, idque vel cum diſtinctione naturæ, ut in creatis; vel ſine diſtinctione, ut in divinis; in hac autem communi acceptione Perſona in Deo eſt ſolum triplex. Ad ſecundam nonnulli tranſmittunt ſequelam, ſed verius neganda; quia ratio Perſonæ conſiſtit in indiviſibili, ut ratio numeri; unde non poteſt dici, quod ſubſiſtentia abſoluta ſit ſemiperſona; ſicut non poteſt dici quod brutum ſit ſemihomo, per hoc, quod competat illi unum ex prædicatis hominis, videlicet ratio animalis. Ubi autem D. Th. dicit, quod abſtractis perſonalitatibus divinitas eſſet Perſona, ſenſus eſt de abſtractione reali, & non rationis, tunc enim vere deitas eſſet hoc ſubſiſtens, & una dumtaxat Perſona abſoluta.

V. Objic. 2. Divina natura de ſe petit exiſtere in tribus Perſonis; ergo abſtracta a perſonalitatibus non habet ſubſiſtentiam abſolutam. Prob. conſeq., quia ſubſiſtere per ſe, ſeu habere ſubſiſtentiam abſolutam, & exigere eſſe in alio, ſeu in tribus perſonis videntur pugnare.

Reſp. diſt. antec. petit eſſe in tribus perſonis, a quibus in ſua exiſtentia dependeat, nego; in tribus perſonis pure terminantibus, non vero ſuſtentantibus naturam, conc. antec., & nego conſeq. Unde patet ad probationem. Ubi notandum, quod Deitas exigat in perſonalitatibus ſubſiſtere ſolum, quia eſt eſſentialiter fœcunda, non quia iis indiget ad exiſtendum: Et quamvis admitti poſſit, quod perſonalitates compleant naturam Divinam; non tamen complemento fundato in indigentia ejuſdem ad exiſtendum, cum hoc non cohæreat cum ſumma Divinitatis perfectione, ſed fundato in eſſentiali fœcunditate inducente neceſſario Trinitatem perſonarum; Ad eum modum, quo in valde probabili ſententia Omnipotentia neceſſario connectitur cum poſſibilitate creaturarum in hypotheſi, quod creaturarum poſſibilitas ab Omnipotentia diſtinguatur, & tamen quamvis ſine tali poſſibilitate exiſtere non poſſit, non proinde dependet ullatenus a creaturis; cum ea connexio non fundetur in indigentia, ſed in pariformi eſſentiali fœcunditate Omnipotentiæ; quatenus debet poſſe ad extra libere ſe diffundere; non ſecus ac Pater neceſſario producit ad intra terminum ſibi conſubſtantialem, tam per intellectum, quam per voluntatem notionalem, generando Filium, & cum Filio ſpirando Spiritum S.

VI. Objic. ult. Si poſſet ſubſiſtentia abſoluta Deitatis aſſumere naturam humanam, ſequeretur primo, dari poſſe a parte rei humanitatem ſubſiſtentem, & non ultimo terminatam per ſubſiſtentiam incommunicabilem, quod videtur abſonum; Sequela patet, quia hujuſmodi humanitas ſic ſubſiſtens ſubſiſteret per ſubſiſtentiam naturæ Divinæ de ſe communicabilem tribus, atque adeo humanitas eſſet ſubſiſtens, & non ultimo terminata per ſubſiſtentiam incommunicabilem.

Secundo ſequeretur, quod daretur a parte rei aliquis homo individuus, qui non eſſet Perſona; cum enim ſubſiſtentia abſoluta Deitatis non ſit perſonalitas, complendo humanitatem non poteſt conſtituere Perſonam.

Tertio humanitas cum tali ſubſiſtentia abſoluta haberet, & non haberet propriam ſubſiſtentiam creatam; non haberet quidem, quia ea non indigeret, poſito quod ſit ultimo completa; haberet vero, quia ſubſiſtentia abſoluta, cum non ſit perſonalitas, non impediret, quominus ab humanitate profluat propria ejus perſonalitas creata.

Quarto denique ſequeretur, quod humanitas haberet ſubſiſtentiam aliquam, cujus eſt ſimpliciter incapax. Probatur, quia humanitas non eſt ſimpliciter capax niſi ſubſiſtentiæ perſonalis; tota enim dependentia humanitatis eſt in ſubſiſtendo perſonaliter & incommunicabiliter; ſubſiſtentia autem abſoluta non eſt perſonalis; ergo.

Reſp. ad ſingula. Prima ſequela tranſmitti poteſt; ſicut enim non eſt inconveniens, quod detur Divinitus humanitas denudata qualibet ſubſiſtentia; (non ſecus ac dari poteſt Divinitus materia ſpoliata omni forma ſubſtantiali) in quo caſu humanitas neque eſſet poſitive communicabilis, neque poſitive incommunicabilis alteri, ut ſuppoſito, ſed ſolum exigeret compleri per ſubſiſtentiam propriam, ratione cujus redderetur alteri incommunicabilis: ita poteſt dari humanitas ſubſiſtens ſubſiſtentia abſoluta deitatis, ita ut ab illa ſubſtantialiter compleatur in ratione independentis ab alio ut ſubjecto, quamvis non eſſet alteri ut ſuppoſito incommunicabilis, quandoquidem poſſet ſimul ſuppoſitari ſuppoſitalitate relativa trium Perſonarum. Reſponderi etiam

iam poteſt negando ſequelam, ſi Adverſarius velit illam eſſe abſurdam. Etenim hoc ipſo quod ſubſiſtentia abſoluta Deitatis non ſit perſonalitas, terminando aliquatenus, & complendo humanitatem, non impediret in illa propriam perſonalitatem creatam, a qua ulterius, & ultimate compleretur ſubſtantialiter, ac redderetur perſona, & alteri incommunicabilis. Sicut enim de facto Perſona Verbi tam per ſubſiſtentiam abſolutam Deitatis communem, quam per ſubſiſtentiam relativam propriam conſtituitur formaliter in eſſe per ſe, & incommunicabilis alteri ut ſubjecto; & ſolum per ſubſiſtentiam relativam propriam conſtituitur formaliter in eſſe per ſe, & incommunicabilis alteri ut ſuppoſito; ita hæc humanitas ſubſiſtens per ſubſiſtentiam abſolutam Deitatis, & per propriam perſonalitatem, per utramque conſtitueretur formaliter in eſſe per ſe, & ſolum per propriam perſonalitatem creatam conſtitueretur formaliter in eſſe in ſe perſonaliter, & incommunicabiliter alteri ut ſuppoſito. Tertio reſponderi poteſt, quod in tali humanitate præter unionem terminatam ad ſubſiſtentiam abſolutam Deitatis, a qua formaliter conſtituitur in eſſe per ſe independens ab alio ut ſuſtentante, daretur etiam altera unio terminata ad ſubſiſtentiam relativam alicujus perſonæ Divinæ, ratione cujus redderetur incommunicabilis alteri ut ſuppoſito; ſicut natura Divina non ultimo terminata per ſubſiſtentiam abſolutam, ultimo deinde terminatur per ſubſiſtentias relativas, non quidem quoad effectum eſſendi per ſe, ſed quoad effectum eſſendi in ſe, & incommunicabiliter.

Ad ſecundam dico ſimiliter, non repugnare, quod a parte rei detur natura humana ſingularis abſque ulla ſubſiſtentia, quæ proinde non eſſet formaliter, ſed tantum radicaliter perſona. Quod ſi hoc repugnet, humanitas, quæ ultimo compleretur in eſſe per ſe, & independenter a ſubjecto per ſubſiſtentiam abſolutam, ulterius deinde compleretur in eſſe in ſe, & incommunicabiliter alteri ut ſuppoſito, ſive per perſonalitatem propriam, ſive per ſubſiſtentiam relativam alicujus perſonæ divinæ.

Ad tertiam dico, quod haberet propriam perſonalitatem, ſi non terminaretur etiam aliqua ſubſiſtentia relativa Trinitatis, ut reddatur ultimo completa in ratione eſſendi in ſe incommunicabiliter alteri ut ſuppoſito.

Ad quartam nego ſequelam. Ad probationem nego majorem; obedientialiter enim natura creata eſt capax unionis ad ſubſiſtentiam abſolutam, qua reddatur in eſſe per ſe completa, & incommunicabilis alteri ut ſubjecto; non ſecus ac eſt capax unionis ad ſubſiſtentiam relativam Trinitatis, qua reponitur in eſſe perſonaliſeu in ſe, & redditur incommunicabilis alteri ut ſuppoſito.

QUÆSTIO III.

Utrum Unio Hypoſtatica ſanctificet Humanitatem non ſolum ut quo, ſed etiam ut quod?

I. Supponimus hic ex Philoſophia, modos eſſe diſtinctos a re, quam congruenter modificant; atque adeo ſicut datur inter corpus, & animam unio ſubſtantialis diſtincta ab extremis in homine, ita cohærenter dari debeat in Chriſto unio hypoſtatica, quæ ſit modus ſubſtantialis diſtinctus ab humanitate, & ſubſiſtentia verbi.

Supponimus etiam, unionem hypoſtaticam differre ab Aſſumptione, & Incarnatione: differt enim ab Aſſumptione, quia unio importat tantum modum nectentem extrema; Aſſumptio vero non ſolum importat unionem, ſed etiam connotat perſonam ut aſſumentem, (ſeu producentem ſimul, ac terminantem unionem) ac naturam ut aſſumptam, ſeu ſubjectantem unionem. Differt etiam unio ab Incarnatione, quia hæc importat actionem productivam unionis, quæ dicitur unitio; & propterea Verbum nunc eſt unitum, & incarnatum, non tamen dicitur nunc incarnari, quia non habetur nunc productio unionis. Denique differt etiam Aſſumptio ab Incarnatione, quia Aſſumptio connotat in recto naturam, Incarnatio vero Perſonam: propterea natura humana dicitur aſſumpta, non incarnata, Verbum vero dicitur incarnatum, non aſſumptum.

Supponimus demum, unionem hypoſtaticā eſſe maximam tum in ratione unionis, tum in ratione doni, ut docet Angelicus: eſt maxima in ratione unionis, quia conſtituit unum ſubſtantialiter completum, quod nullam patitur diviſionem in ea ratione, in qua eſt unum: etenim unum in ratione ſpecifica poteſt pati diviſionem numericam, unum in ratione individuali poteſt pati diviſionem perſonalem, ut in Tri-

Trinitate; At unum in ratione Perſonæ eſt unum ſubſtantialiter completum, (quod non competit uni in ratione naturæ) nullam habens diviſionem neque numericam, neque perſonalem; & ideo unio hypoſtatica in ratione unionis eſt maxima. Eſt etiam maxima in ratione Doni, cum per illam homo fiat Filius Dei naturalis, quod a nullo alio poſſibili dono præſtari poteſt; ideo Apoſt. Hebr. 1. loquens de Chriſto domino dixit: *Tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditavit; Cui enim Angelorum dixit Deus: Filius meus es tu?* ideſt proprius, & naturalis. His ſuppoſitis

Certum eſt, unionem ſanctificare humanitatem *ut quo*, quatenus eſt id, quo humanitati communicatur ſanctitas increata, a qua denominatur ſancta infinite, ut dicemus diſput. ſequenti. Certum etiam eſt, quod unio ſanctificet humanitatem *radicaliter*, cum radicet, ſeu exigat ſanctitatem accidentalem, a qua etiam formaliter ſanctificatur. Dubitatur nunc, an ipſa etiam unio ſanctificet humanitatem formaliter, & *ut quod*; ita ut denominetur ſancta formaliter tum a ſanctitate increata Verbi, tum a ſanctitate accidentali gratiæ, tum etiam a ſanctitate ſubſtantiali unionis?

II. Ut quæſtio decidatur, recolendum ex dictis in de Gratia, ſanctitatem formalem eſſe munditiem a peccato, juxta definitionem D. Dionyſ. 12. de div. Nom. dicentis: *Sanctitas eſt omni ſcelere libera, perfectaque, & penitus incoinquinata munditia*; debet tamen ſanctitas eſſe mundities a peccato ratione ſui, non ratione alterius, cum quo connectitur; & ideo unio gratiæ cum anima non eſt formalis ſanctitas, quamvis ſit incompoſſibilis cum peccato, quia hanc incompoſſibilitatem non habet ratione ſui, ſed ratione gratiæ, cum qua connectitur. Præterea ſanctitas debet reddere ſubjectum diſpoſitum ad opera ſupernaturalia exercenda, & ad acquirendam Beatitudinem; ſicut enim ſanitas corporis, quæ eſt elongatio ab ægritudine, debet etiam reddere corpus diſpoſitum ad exercenda munia ſalubria; ita ſanitas animæ, ſeu ſanctitas, quæ a D. Petro dicitur eſſe participatio Divinæ naturæ: cum enim duo prædicata ſint peculiaria naturæ Divinæ, videlicet habere incompoſſibilitatem cum peccato, (nulli enim creaturæ competit ratione ſui eſſentialis impeccabilitas, ex communi PP. ſenſu) ut oſtendimus in de Angelis diſp. 5. qu. 2. & poſſe viribus propriis Deum videre: (quod nulli creaturæ competit, cum repugnet ſubſtantia ſupernaturalis, cui ſit debita viſio Dei) ideo Gratiæ, quatenus eſt participatio naturæ Divinæ, hæc duo prædicata ſpecialiter competunt, & habere incompoſſibilitatem cum peccato ſaltem exigitive, & radicaliter; & ſimul ſuis habitibus infuſis, & actibus ſupernaturalibus diſponere ſubjectum rationale ad Deum videndum, ut proinde Gratia dicatur ſemen gloriæ, & natura ſupernaturalis, ſeu prima radix omnis ſupernaturalitatis. Hinc fit, quod homo per gratiam reddatur Dei Filius, non quidem naturalis, cum non participet in ſuo eſſe reali naturam Divinam; ſed adoptivus, participando naturam Divinam ſimilitudinarie, quatenus per gratiam convenit cum natura Divina in iis duobus peculiaribus ejus prædicatis, videlicet in hoc, quod ſit immunis a culpa, & quod exigat Deum videre. Ex hoc vero quod homo per gratiam ſit Dei Filius, recte infert Apoſtolus, quod ſit hæres, ſeu habens jus ad bona Patris, hoc eſt ad Deum videndum, & poſſidendum: ſequitur etiam, quod ſit Dei amicus, cum Filius teneatur amare, & exigat redamari a Patre, in quo mutuo jure ad amorem conſiſtit forma amicitiæ.

III. Diximus etiam in de Gratia, quod ſi gratia conſideretur ſecundum ſe, quatenus eſt participatio divinæ naturæ, ſeu natura ſupernaturalis, ſolum exigat connaturaliter Dei viſionem, & amorem Dei amicabilem; unde cum Deus poſſit fruſtrare exigentias naturales, dari poteſt divinitus gratia, quæ componatur cum peccato, non ſecus ac calor, & frigus ut 8. poſſunt divinitus cohærere. Gratia vero præſentis ordinis non ſolum exigit hos effectus connaturaliter; ſed etiam eſſentialiter ratione ſui conſtituit Juſtum cum jure ineluctabili ad amorem Dei, & hæreditatem, atque adeo immunem a peccato: quod oſtendimus ex Tridentino dicente, unicam eſſe cauſam formalem noſtræ juſtificationis, videlicet juſtitiam inhærentem, qua reddimur amici Dei, Filii, & Hæredes; Non eſſet autem unica cauſa formalis noſtræ juſtificationis gratia præſentis ordinis, ſi tantum connaturaliter exigeret eos effectus, quia effectus gratiæ haberentur tum ab ipſa gratia nobis inhærente, connaturaliter exigente promiſſionem divinam de dando nobis ſuo amore, & hæreditate; tum ab ipſa divina promiſſione: quare in tantum de facto unica eſt cauſa formalis, quia gratia inhærens eſt ipſa Dei ex-

externa promiſſio eſſentialiter pendens a promiſſione interna de dando nobis ſuo amore, & hæreditate; non ſecus ac Revelatio externa eſſentialiter pendet ab interna locutione divina. Quod videtur innuiſſe D. Petrus dicens, *Magna Deus, & pretioſa nobis promiſſa donavit, ut per hæc efficiamini divinæ conſortes naturæ;* ſignificans gratiam eſſe ipſam divinam promiſſionem externam eſſentialiter pendentem ab interna; propterea ſicut eadem prædicata tribuuntur actui externo, & integro; ita idem jus ad amorem amicabilem, & hæreditatem, quod tribuitur nobis a Deo per ſuam promiſſionem internam, tribuitur etiam per promiſſionem externam, ſeu per gratiam præſentis ordinis, quæ proinde eſt eſſentialiter incompoſſibilis cum peccato. His in memoriam revocatis

IV. Dico cohærenter primo, unionem hypoſtaticam non eſſe de ſe formam Sanctificantem ut *quod*, ſed ſanctificare humanitate ſolum ut *quo*; quatenus trahit ſanctitatem increatam, a qua infinite ſanctificatur; propterea poſſibilis eſt unio hypoſtatica, quę non ſanctificet formaliter ut *quod*. Ita communius cum Gonet. d. 12. Haun. & aliis.

Prob. Ad hoc ut unio ratione ſui ſanctificaret humanitatem ut quod, deberet ſecluſa qualibet alia forma, cauſare in Chriſto domino effectus ſanctitatis, ſeu gratiæ, reddendo illum juſtum, Dei amicum, Filium, & hæredem; ſed hoc non convenit unioni hypoſtaticæ ſecundum ſe; ergo unio hypoſtatica ſecundum ſe non ſanctificat ut quod. Prob. minor. Ideo gratia ſecundum ſe, quatenus eſt participatio divinæ naturæ, & radix omnis ſupernaturalitatis, non eſt forma ſanctificans, quia, ut diximus in loco cum Manſtrio, Gratia eſt entitas creata, quæ ſolum poteſt connaturaliter exigere, quod Deus det nobis ſuum amorem, & hæreditatem, quin de ſe ſit jus ineluctabile ad amorem Dei, & hæreditatem, per quod conſtituitur homo amicus Dei, & hæres; atqui etiam unio hypoſtatica eſt entitas creata; ergo ſolum poteſt exigere naturaliter, non vero eſſentialiter obligare Deum ad dandum ſuum Amorem, & hæreditatem; atque adeo unio hypoſtatica ſi non pendeat eſſentialiter a promiſſione Dei interna, non eſt forma ſanctificans. Verum quidem eſt, quod quelibet unio hypoſtatica ſit incompoſſibilis cum peccato; hoc tamen non ſufficit, ut ſit forma ſanctificans, niſi ſimul ratione ſui reddat ſubjectum Dei amicum: ſic etjam unio gratiæ habitualis cum anima eſt incompoſſibilis cum peccato: quia tamen non ratione ſui, ſed ratione gratiæ, quam unit animæ, reddit hominem Dei amicum; ideo unio gratiæ habitualis præſentis ordinis cum anima non eſt forma ſanctificans, ſeu non ſanctificat ut quod, & ſanctitate ultima, ſed ut quo, & ſanctitate viali, quæ ſcilicet ſe habet ut via ad ſanctitatem ultimatam, & principalem. Idem dicas de unione hypoſtatica, qua unitur humanitati ſanctitas increata Verbi.

V. Objic. Unio hypoſtatica eſt participatio divinæ naturæ perfectiori modo, quam gratia præſentis ordinis; ſed gratia præſentis ordinis non ſolum exigitive, ſed etiam formaliter reddit Juſtum, Dei amicum &c.; ergo a fortiori unio hypoſtatica: major patet, quia unio hypoſtatica eſt participatio divinæ naturæ in ſuo eſſe reali, cum realiter divinitas communicetur humanitati, gratia vero eſt participatio divinæ naturæ tantum ſimilitudinarie; ergo unio eſt perfectior participatio.

Confir. primo, quia unio hypoſtatica virtualiter continet omnia dona, atque adeo eſt donum præſtantius, quam ſit gratia præſentis ordinis; ergo &c.

Confir. ſecundo. Per unionem humanitas ſanctificatur infinite, & Chriſtus etjam quatenus homo, fit Filius Dei proprius, & naturalis; ſed Filius adoptivus eſſentialiter a Deo amatur; ergo a fortiori Chriſtus quatenus homo, utpote Filius naturalis; ergo vi unionis hypoſtaticæ habetur perfectiori modo, quidquid habetur per gratiam; atque adeo ſi gratia præſentis ordinis formaliter juſtificat ut *quod*, a fortiori unio.

Reſp. quod ſicut dicitur participatio formæ ignis tam unio ſubſtantialis formæ ignis cum materia, quam calor, quamvis diverſimode ignem participent; ita tam dicitur participatio divinæ naturæ unio hypoſtatica, quam Gratia; diverſimode tamen utraque naturam divinam participat: unio enim eſt participatio divinæ naturæ tranſitiva, & in ſuo eſſe reali; Gratia vero participat intranſitive, & ſimilitudinarie; perfectior proinde participatio eſt unio hypoſtatica. Hinc tamen non ſequitur, quod quæcunque prædicata competunt gratiæ præſentis ordinis, competant etiam unioni hypoſtaticæ ſecundum ſe; ſicuti licet ſit perfectior participatio formæ ignis, unio ſubſtantialis cum forma ignis, quam calor, non propterea ſequitur, quod ſi calor calefacit, etiam unio ſubſtantialis formæ ignis cum mate-

te-

teria debeat calefacere; ſic etiam homo eſt perfectior muſca, nec proinde competit homini vis productiva formæ ſubſtantialis, (nimirum animæ rationalis) quæ competit muſcæ. In forma, conceſſa majore, atque minore, nego conſequentiam: gratia præſentis ordinis formaliter juſtificat, non quia eſt participatio divinæ naturæ quomodocunque, ſed quia eſt etiam promiſſio Dei externa de dando nobis ſuo amore, & hæreditate; unio autem hypoſtatica non habet hoc de ſe; ergo quamvis ſit perfectior participatio divinæ naturæ, quam gratia præſentis ordinis, non per hoc eſt forma juſtificans ut quod. Hinc ad primam Confirm. conceſſo antecedente, nego conſequentiam.

Ad ſecundam. Humanitas Chriſti infinite ſanctificatur, tanquam a ratione *quæ*, unice per ſanctitatem increatam verbi ipſi communicatam, non vero per unionem hypoſtaticam, quæ eſt ſolum conditio requiſita, ut infinita ſanctitas verbi communicetur humanitati; ſicut unio animæ cum corpore non eſt forma vivificans, ſed conditio requiſita, ut anima vivificet corpus; ſic etiam unio cum gratia accidentali non ſanctificat ut quod, ſed eſt conditio requiſita, ut homo per gratiam ſanctificetur. Hinc Chriſtus Dominus non fit Filius Dei naturalis formaliter per unionem, ſed per ſubſiſtentiam Verbi, quæ poſita unione communicatur humanitati. Propterea infinite amatur Chriſtus ratione ſanctitatis increatæ, non vero ratione unionis, qua talis: quare nego ultimam conſequentiam.

VI. Dico ſecundo: unio hypoſtatica præſentis ordinis eſt forma juſtificans, & ſanctificat humanitatem Chriſti formaliter ut *quod*. Ita Suar. & alii contra Vaſq. Lugo d. 16.

Prob. primo Authoritate PP., præſertim D. Bern. hom. 4. ſuper *Miſſus eſt*, dicentis expreſſe, humanitatem Chriſti fuiſſe ſanctificatam ipſa unione, & aſſumptione.

Prob. ſecundo ratione: Ideo (ut diximus in loco) Gratia præſentis ordinis eſt forma ſanctificans ut quod, & ratione ſui eſt incompoſſibilis cum peccato, reddens hominem Dei amicum, filium, & hæredem, quia eſſentialiter pendet a divina promiſſione, atq; adeo eſt ipſa Dei promiſſio externa de dando nobis ſuo amore, & hæreditate: atqui etiam unio hypoſtatica preſentis ordinis connaturalius eſt conſimilis externa Dei promiſſio de dando humanitati Chriſti ſuo amore, & hereditate; ergo pariter unio hypoſtatica præſentis ordinis juſtificat Chriſti humanitatem formaliter ut *quod*. Prob. minor: Ideo gratia præſentis ordinis dicitur eſſe externa Dei promiſſio, quia cum gratia ſecundum ſe exigat divinam illam promiſſionem, connaturalius eſt, quod de facto gratia præſentis ordinis habeat utrumque munus, videlicet exigendi divinam illam promiſſionem, & ſimul conferendi Jus ad amorem per dependentiam eſſentialem ab ea promiſſione; atqui etiam unio hypoſtatica, cum ſit radix gratiæ, exigendo illam in humanitate, exigit pariter divinam promiſſionem de dando ſuo amore humanitati; ergo pariter connaturalius eſt, quod unio præſentis ordinis utrumque illud munus habeat, tamquam externa Dei promiſſio. Major patet, quia perfectiori modo, atque adeo connaturalius per unam formam intrinſecam animæ præſtatur utrumque illud munus, videlicet exigendi divinam promiſſionem, & conferendi Jus ad amorem; & ideo Tridentinum docet, cauſam formalem noſtræ juſtificationis eſſe unicam, non duplicem.

Confir. quia communiſſime DD. docent, præter ſanctitatem increatam dari in Chriſto Domino etiam ſanctitatem accidentalem, ut humanitas fiat ſancta omni modo poſſibili; ſicut præter ſcientiam beatam datur infuſa, & naturalis, ut fiat ſapiens omni modo poſſibili; atqui eſt etiam poſſibilis hic alius modus, quo fiat ſancta Chriſti humanitas, nempe per unionem hypoſtaticam, quæ eſſentialiter pendeat ab ea promiſſione divina, quam exigit tamquam radix gratiæ; ergo de facto etiam per unionem formaliter ſanctificatur.

VII. Juxta hanc viam ratiocinandi, idem dicendum de maternitate B. Virginis; quod ſcilicet ſecundum ſe, quatenus eſt participatio virtutis generativæ Patris æterni, cum ſit entitas creata, ſolum naturaliter exigat divinam promiſſionem de dando B. Virgini ſuo Amore amicabili, & hæreditate: maternitas vero præſentis ordinis probabilius, & connaturalius ſit forma juſtificans, prout fuſe oſtendit Rip. d. 79. Ratio eſt, quia cum Maternitas ſecundum ſe ſit radix gratiæ, atque adeo promiſſionis divinæ multo magis, quam Filiatio Dei adoptiva, connaturalius eſt, quod ſicut gratia præſentis ordinis eſſentialiter pendet ab ea divina promiſſione, quam exigit, & formaliter juſtificat, ita pariter maternitas præſentis ordinis. Nomine autem Maternitatis divinæ, ut dicemus quæſt. ſequenti cum Lum. n. 756., venit qualitas quædam ſupernaturalis perticipativa virtutis generativæ Patris æter-

Digitized by Google

ni, & elevativa virtutis maternæ naturalis in ordine ad producendam unionem; non ſecus ac lumen gloriæ elevat virtutem intellectivam naturalem in ordine ad producendam viſionem beatam; ea tamen qualitas ſuperna collata fuit Beatæ Virgini in die Annunciationis permanenter, non ut ſemper per illam generaret, ſed ut per illam ſemper formaliter juſtificaretur, quia ſic videtur magis conſonum dignitati matris.

VIII. Objic. primo. Nulla forma creata, ut diximus, obligare poteſt Deum, & illum metaphyſice neceſſitare ad amandam creaturam, aut ad dandam creaturæ viſionem beatam; ſed gratia, Unio hypoſtatica, & maternitas præſentis ordinis ſunt formæ creatæ; ergo non poſſunt tribuere creaturæ jus ineluctabile, quo Deus obligetur, & cogatur ad dandum ſuum amorem, & hæreditatem.

Confirm. Si unio hypoſtatica præſentis ordinis juſtificaret formaliter, quia unio de ſe eſt radix gratiæ exigens divinam promiſſionem de dando ſuo amore, & connaturalius unio præſentis ordinis eſt hujuſmodi externa Dei promiſſio, ſequeretur, quod etiam actio productiva unionis hypoſtaticæ formaliter juſtificaret humanitatem, quia pariter hujuſmodi actio eſt radix mediata gratiæ; præſertim quia ſi virtus generativa unionis formaliter juſtificat Beatam Virginem, etiam ipſa actio generativa, & productiva unionis formaliter juſtificabit ſubjectum ſuum.

Reſp. diſtinguo antecedens: Nulla forma creata poteſt Deum obligare ratione ſui, concedo; ratione promiſſionis divinæ, quam eſſentialiter præſupponit, & cujus eſt externa manifeſtatio, nego antecedens, & conſequentiam: ſic nulla creatura poteſt cogere Deum ad creandum v. g. Antichriſtum; ſi tamen detur revelatio externa de Antichriſto futuro, hujuſmodi Revelatio tamquam manifeſtatio Decreti divini infert in Deo neceſſitatem ad creandum Antichriſtum.

Ad Confirmationem. Quæſtio eſt in phyſicis, utrum actio ſubjectetur in Agente, an in paſſo? Si dicas in Agente, jam actio productiva unionis hypoſtaticæ deberet ſubjectari in B. Virgine; & concedi poteſt, quod ſicut maternitas, ſeu virtus generativa unionis hypoſtaticæ formaliter juſtificavit Beatam Virginem permanenter; (eo quod munia matris, quæ ſunt alere, educare, diligere prolem, de ſe ferant ſtatum permanentem) ita actio generativa talis unionis formaliter juſtificarit Beatam Virginem tranſeunter. Sin velis, quod actio ſubjectetur in paſſo, poteſt etiam tranſmitti, quod actio productiva unionis hypoſtaticæ ſubjectata in humanitate Chriſti illam tranſeunter juſtificarit; vel poteſt hoc negari, quia quamvis actio ſubjectetur in paſſo, non per hoc eſt perfectio paſſi, ſed agentis.

IX. Objic. 2. Intantum unio hypoſtatica, maternitas, & gratia præſentis ordinis juſtificant formaliter, quia pendent eſſentialiter a divina promiſſione de dando ſuo amore, & hæreditate, atque adeo ſunt quædam externa Dei promiſſio conferens formaliter jus ad amorem, & hæreditatem; ergo ſi qualitas aliqua naturalis, puta calor, pendeat ab hujuſmodi divina promiſſione, etiam talis calor juſtificaret formaliter, tamquam externa Dei promiſſio, quod nemo dixerit.

Reſp. diſt. antecedens, quia eſſentialiter pendent ab ea divina promiſſione, quam exigunt natura ſua, concedo; quam non exigunt, nego antecedens, & conſequentiam. Calor pendens eſſentialiter ab ea divina promiſſione non ratione ſui, & quidditative, ſed ratione illius promiſſionis, quam præſupponeret, hoc eſt connexive, eſſet incompoſſibilis cum peccato, & exigeret habitus infuſos, &c. Contra vero unio hypoſtatica, maternitas, & gratia ratione ſui exigunt eam divinam promiſſionem, & ſunt radix omnis ſupernaturalitatis; & ideo ratione ſui formaliter juſtificant, ſi ab ea promiſſione pendeant eſſentialiter, tamquam externa Dei promiſſio: ſic actus fidei ſupernaturalis, quo Petrus credit ſe habere gratiam, & ſe nunquam peccaturum, eſt incompoſſibilis cum peccato, non tamen formaliter juſtificat, quia de ſe non eſt ſpecialis participatio naturæ divinæ, ſicut eſt gratia ſanctificans: unde dicitur juſtificare ſolum connexive, non quidditative.

QUÆSTIO IV.

Utrum B. Virgo phyſice in unionem Hypoſtaticam influxerit, & quomodo?

I. Certum eſt, Nullam creaturam poſſe eſſe cauſam principalem unionis hypoſtaticæ; tum quia extrema inter ſe infinite disjuncta nemo poteſt conjungere,

re, præter omnipotentem Deum; tum etiam quia hujuſmodi conjunctio eſt in vertice ſupernaturalitatis, atque adeo etiamſi poſſibilis eſſet ſubſtantia creata ſupernaturalis, non per hoc ea poſſet unionem hanc principaliter cauſare, quia deberet vi talis cauſalitatis ſubſiſtentia verbi ſubſtitui ſubſiſtentiæ creatæ. Difficultas ſolum eſt inter Theologos de Cauſa inſtrumentali, Num ſcilicet poſſit Creatura eſſe inſtrumentum ſive obedientiale, ſive etiam connaturale ad unionem producendam? & num de facto B. Virgo fuerit, habueritve hujuſmodi inſtrumentum?

II. Dico primo. Non repugnat, Creaturam eſſe inſtrumentum Dei ſaltem obedientiale in ordine ad productionem unionis hypoſtaticæ. Ita communius cum Suar. Bece. Gonet. contra Vaſq. d. 15. c. 1. Med. Alvar.

Prob. tum negative ſolutione difficultatum; Tum etiam quia, quamvis repugnet, quod Creatura ſit inſtrumentum ad creandu m, ut putant Thomiſtæ cum Gran. & aliis, eo quod actio debeat ſupponere ſubjectum, ex quo terminus extrahatur; At non repugnat, quod Creatura ſit inſtrumentum ad phyſice producendam unionem hypoſtaticam, quia hæc ſufficienter extraheretur ab humanitate, quæ in priori natura ſupponeretur; Eo modo quo formæ Cœlorum in eodem inſtanti, in quo fuerunt concreatæ cum materia cœleſti, in communiori ſententia fuerunt eductæ ab ipſa materia.

Dices: Agens inſtrumentale debet aliquo modo ſibi ſubjicere terminum, quem producit; nulla autem Creatura poteſt ſibi ſubjicere verbum, quod per productionem unionis attingitur; ergo nulla Creatura poteſt eſſe inſtrumentum, ne obedientiale quidem, relate ad unionem hypoſtaticam.

Reſp. Creaturam cauſando inſtrumentaliter unionem debere ſibi ſubjicere ſolam unionem, non vero verbum; quod in caſu noſtro non debet produci, ſed ſolum communicari humanitati; Sicuti homo producens unionem cum anima ſpirituali non debet poſſe producere animam ſpiritualem, ſed ſolum unionem cum anima, quia anima ſpiritualis ſolum debet communicari materiæ. Quare conceſſis præmiſſis, nego conſequentiam. Neque hinc ſequitur, quod poſſit etiam Creatura principaliter cauſare unionem hypoſtaticam; Nam ad cauſandum principaliter, deberet Creatura præcontinere perfectionem unionis; quod repugnat, cum unio ſit in apice ſupernaturalitatis; ad cauſandam vero inſtrumentaliter unionem ſufficit, quod perfectio unionis præcontineatur in Deo cauſa principali; ſicuti ut aqua in baptiſmo cauſet gratiam, tamquam inſtrumentum obedientiale Dei, ſufficit, quod perfectio gratiæ præcontineatur in Deo, qui eſt cauſa principalis.

III. Dico ſecundo. B. Virgo fuit a Deo elevata tamquam inſtrumentum phyſicum ſaltem *obedientiale* ad unionem hypoſtaticam producendam. Ita Bernal. d. 12. Lumb. quod probabile judicant Suar. Becan. & alii contra Amic. d. 13. Gonet.

Prob. primo Authoritate PP. dicentium cum Ambr., Heſychio, B. Virginem fuiſſe *inſtrumentum* Incarnationis, & adumbratam fuiſſe in illa muliere, quæ miſcuit tria ſata farinæ, ideſt tres ſubſtantias, Corpus, animam, & divinitatem. Neque dici poteſt, quod ſolum diſpoſitive ea miſcuerit, administrando materiam: Nam ſi non repugnat, quod formaliter, & proprie ea miſcuerit attingendo unionem hypoſtaticam, ſic debent PP. intelligi; cum hoc cedat in magnam Virginis gloriam. Propterea Alb. Mag. verba illa, *Virtus Altiſſimi obumbrabit tibi*, explicat de umbra, ſeu imagine, & participatione virtutis generativæ Patris data Virgini, quæ juxta Savedram de Sacra Deip. diſp. 7. ſemper in Virgine permanſit, ut dicemus Concl. ſequenti.

Prob. ſecundo ratione: B. Virgo eſt proprie mater Dei; ſed non eſſet proprie Deiparens, niſi phyſice influxiſſet in unionem hypoſtaticam; ergo phyſice influxit, tamquam inſtrumentum, ſaltem obedientiale. Probatur minor: ſi ſolum influxiſſet in unionem humanam inter animam, & corpus Chriſti Domini, ſolum influxiſſet in hominem, qui præciſe ex vi influxus eſſet indifferens ad hominem purum, & ad hominem Deum; ergo B. Virgo non eſſet proprie, & determinate Mater hominis Dei, niſi ad unionem etiam hypoſtaticam influxiſſet.

Confirm. Si mater hominis puri ſolum adminiſtraret materiam, & non influeret phyſice in unionem inter animam, & corpus, hujuſmodi purus homo non eſſet proprie Filius, & non eſſet ab illa matre, ſed ſolum eſſet in illa; ergo pariter ſi B. Virgo poſuit humanitatem ut materiam, non vero influxerit in unionem hypoſtaticam humanitas cum Verbo, homo Deus non eſſet proprie Filius Virginis, nec eſſet factus a B. Virgine, ſed in B. Virgine.

IV. Dices primo: ſufficit, quod B. Virgo poſuerit unionem inter animam, & corpus dei-

Digitized by Google

deificata, ſeu unita divinitati, ut dicatur proprie mater Dei: Sicut enim mater Regis non debet influere in Regiam dignitatem, ita nec mater hominis Dei in unionem hypoſtaticam.

Reſpond. nego antecedens: ſi B. Virgo non influxiſſet phyſice in unionem, non fuiſſet proprie, & ex vi proceſſionis mater Dei, ſed ex contingenti Deificatione partium jam præſuppoſita. Ad paritatem primo poteſt retorqueri: Nam Regina proprie eſt mater hominis, qui eſt Rex, non vero Regis formaliter, cum nullatenus influat in Regiam dignitatem; ergo B. Virgo, ſi non influeret in unionem, ſolum eſſet mater hominis, qui eſt Deus, non vero formaliter, & proprie hominis Dei. Deinde tranſmiſſo, quod Regina dici poſſit mater Regis, non per hoc B. Virgo dici poſſet proprie cum tanta ſua gloria mater Dei. Diſparitas eſt, quia Dignitas Regia, cum ſit forma moralis, non poteſt attingi influxu phyſico; & ideo ſufficit, quod Berta ſit Mater Titii habentis Regiam dignitatem, ut dicatur mater Regis eo ſtricto modo, quo poteſt eſſe: At unio hypoſtatica poteſt influxu phyſico attingi; ergo ſi Virgo illam non attingeret, non eſſet Mater Dei in eo ſtricto ſenſu, in quo poteſt intelligi; ſed ſolum eſſet mater habentis divinitatem, quod dici non poteſt.

Dices ſecundo: Berta eſt proprie mater hominis, quamvis non influat in unionem animæ rationalis, & materiæ cum ſubſiſtentia creata; ergo B. Virgo eſt etiam proprie Mater Dei, quamvis non influat in unionem hypoſtaticam humanitatis cum ſubſiſtentia Verbi.

Reſpon. Nego conſequentiam. Diſparitas eſt, quia Berta eo ipſo, quod influit in unionem humanam, influit in terminum habentem jus ad ſubſiſtentiam creatam, & ideo eſt proprie mater hominis: At B. Virgo, niſi influeret in unionem hypoſtaticam, non influeret in humanitatem habentem jus ad ſubſiſtentiam Verbi; ergo non eſſet proprie, & formaliter, ſed per accidens, & materialiter Mater Dei; ſicut ſi ſol producat ignem, & Deus igni producto uniat frigus, Sol per ſe & proprie ſolum eſſet cauſa ignis, & per accidens, ac materialiter eſſet cauſa frigidi.

Dices ultimo. Ex Scripturis habetur, quod Incarnatio ſit opus ſolius Dei; Dicitur enim Pſ. 71. *Qui facit mirabilia* (i. Incarnationem) *ſolus*; ergo ſine coinfluxu B. Virginis facta eſt. Præſertim quia Philoſophus, & D. Th. negant influxum activum matris in prolem.

Reſpond. Solum Deum eſſe cauſam principalem Incarnationis, B. Virginem vero eſſe inſtrumentalem; ſicuti ſolus Deus poteſt peccata remittere, juxta illud Marci 2. *Quis poteſt peccata remittere, niſi ſolus Deus?* & tamen Sacerdos eſt etiam cauſa inſtrumentalis: ſolus Artifex facit artefactum, tamen utitur inſtrumento. Præterquamquod antonomaſtice Incarnatio dici poteſt opus Dei ſpecialiſſime excogitantis artificium tam ſummum. Denique quamvis Ariſtoteles negarit concurſum activum matribus, Medici tamen, & communior ſententia illum admittit.

V. Dico tertio. Non repugnat qualitas ſupernaturalis, quæ ſit inſtrumentum connaturale, quo elevetur virtus materna ad producendam unionem hypoſtaticam, inſtar luminis gloriæ, quod eſt inſtrumentum connaturale, quo elevatur potentia intellectiva ad ponendam viſionem Beatam; & probabiliter hujuſmodi qualitas (quæ dicitur Dei maternitas) fuit in B. Virgine permanenter, non ut per eam ſemper generaret, ſed ut per eam ſemper formaliter ſanctificetur. Ita Suar. d. 10. contra Rip. d. 41.

Prob. prima pars, quod hujuſmodi qualitas non repugnet. Inſtrumentum connaturale relate ad effectum ſupernaturalem non eſt illud, quod ab aliqua natura, ſeu ſubſtantia exigitur, ſicut v. gr. calor exigitur ab igne; (aliter non eſſet inſtrumentum ſupernaturale, ſed naturale) ſed illud dicitur inſtrumentum ſupernaturale intrinſece, quod ex ſua ſpecifica ratione ponit effectum ſupernaturalem ſimilem effectui naturali, quem poneret eadem cauſa, ſi non eſſet inſtructa tali inſtrumento; atqui dari poteſt qualitas ſupernaturalis, vi cujus potentia generativa materna ponat hominem ſupernaturalem, videlicet Hominem Deum, ſimilem homini naturali, quem poneret eadem potentia generativa, ſi non eſſet inſtructa tali qualitate; ergo dari poteſt qualitas ſupernaturalis, quæ ſit inſtrumentum connaturale ad ponendum hominem Deum, ſeu ad ponendam unionem hypoſtaticam. Minor conſtat ſolutione argumentorum: major conſtat inductione: lumen gloriæ v. g. dicitur inſtrumentum connaturale ad ponendam viſionem beatam, quamvis a nulla natura, ſeu cauſa principali exigatur; per hoc præciſe, quod ex ſua ratione ſpecifica ponat intellectionem Dei ſupernaturalem ſimilem

in

intellectioni naturali, quam poneret intellectus ſine lumine gloriæ: ſic habitus infuſi, puta charitatis, ſpei &c. dicuntur ſimiliter inſtrumentum connaturale relate ad actus ſupernaturales, quos cum voluntate producunt.

Secunda pars Concluſionis, quod ſcilicet hujuſmodi qualitas ſupernaturalis, in qua conſiſtit Dei Maternitas, fuerit in B. Virgine, probatur, quia connaturalius producuntur effectus etiam ſupernaturales per virtutem intrinſecam; & ideo admittimus lumen gloriæ, & habitus infuſos potentiæ intrinſecos. Præterea quod hujuſmodi qualitas in B. Virgine fuerit permanenter inſtar luminis gloriæ, probatur, quia maternitas fert de ſe ſtatum permanentem; non enim munera matris ſunt ſolum generare, ſed etiam alere, procurare bona, ac diligere prolem. Denique quod per eam qualitatem formaliter B. Virgo ſanctificetur, conſtat ex dictis quæſt. antecedenti.

VI. Objic. primo. Inſtrumentum connaturale intrinſece ſupernaturale, hoc eſt relate ad effectus ſupernaturales, illud eſt, propter quod potentiæ ut elevatæ debetur effectus ſupernaturalis; (ut eſt lumen gloriæ, propter quod viſio Beata debetur potentiæ intellectivæ præditæ tali lumine) ſed unio hypoſtatica nulli virtuti phyſicæ, quamvis elevatæ deberi poteſt; ergo repugnat inſtrumentum connaturale relate ad unionem hypoſtaticam efficiendam. Probatur minor, quia ſi deberetur potentiæ creatæ, ut elevatæ unio hypoſtatica, deberetur illi Perſonæ divina ſubſiſtens in natura aſſumpta, quod repugnat.

Confir. quia unio hypoſtatica ratione ſuæ excellentiæ eſt ſupra quamcunq; exigentiam moralem creatam, adeo ut nulli actui meritorio puræ creaturæ, quamvis ſupernaturali, debeatur de condigno in præmium; ergo a fortiori ſuperat exigentiam phyſicam creaturæ, quamvis elevatæ; quandoquidem exigentia moralis ferri poteſt ad præmium majus ipſo merito, quod exigentia phyſica non poteſt.

Reſpond. Effectum inſtrumenti intrinſece ſupernaturalis non deberi potentiæ ut elevatæ, tamquam cauſæ principali, ſed Deo, cujus eſt inſtrumentum illud; & idcirco quæ Deus operatur mediis ſuis inſtrumentis, ipſi Deo tribuuntur; v. gr. Deo tribuitur abſolvere, & remittere peccata; quamvis abſolutio conferatur per Sacerdotem: Deus dicitur loqui, quamvis loquatur per Angelos, aut Prophetas: ſic etiam viſio beata, quamvis connaturaliter ſequatur, poſito lumine gloriæ, Deo tamen debetur tamquam cauſæ principali talis effectus: & idem dicendum de unione hypoſtatica; quæ quamvis connaturaliter ſequatur, poſito hoc inſtrumento connaturali, & reliquis requiſitis; debetur tamen Spiritui Sancto, qui eſt illius cauſa principalis. Quare ad argumentum diſtinguo major., propter quod debetur effectus potentiæ ut elevatæ, tamquam cauſæ principali, nego: tamquam inſtrumentali, concedo major. & diſtincta minori, nego conſequentiam.

Ad Confirm. Recurrit eadem Reſponſio: unio hypoſtatica ſuperat omnem exigentiam moralem puræ Creaturæ, & a fortiori phyſicam principalem, non vero inſtrumentalem.

VII. Objic. ſecundo, ſi daretur inſtrumentum connaturale ad unionem producendam, illud eſſet diſpoſitio ad talem unionem; ſed hoc repugnat; ergo. Major conſtat, quia omne connaturale inſtrumentum eſt diſpoſitio ſubjecti ad effectum: ſic calor, qui eſt inſtrumentum connaturale ignis, eſt diſpoſitio paſſi ad productionem ignis: ſic lumen gloriæ diſponit intellectum ad viſionem beatam, & habitus infuſi ad actus ſupernaturales. Probatur itaque minor, quia univerſim diſpoſitio ad aliquam formam debet eſſe in eodem ordine cum forma, ad quam diſponit; & propterea non poteſt actus naturalis diſponere ad gratiam; ſed inſtrumentum connaturale ad unionem hypoſtaticam, quod eſſet diſpoſitio ad illam, non eſſet in eodem ordine cum unione; Nam illud inſtrumentum eſſet in ordine creato, unio vero, utpote ferens Verbum ſubſiſtens in natura aſſumpta, eſſet in eodem ordine, in quo eſt Verbum, atque adeo in ordine divino, & increato; ergo.

Confirm. quia omnis diſpoſitio debet coaptare ſubjectum ad formam, ad quam diſponit; ſed nihil dari poteſt ex parte humanitatis, quod illam coaptet ad unionem cum Verbo; ergo repugnat diſpoſitio, atque adeo inſtrumentum connaturale ad unionem.

Reſpond. Nego minor. ad probationem nego etiam minor. Sicut enim inſtrumentum connaturale ad unionem eſſet in ordine creato ſupernaturali; ita etiam unio, quæ paſſive eſt quid creatum terminatum ad increatum; non ſecus ac viſio Dei eſt in ordine creato, quamvis terminetur ad objectum increatum. Verum quidem

dem eſt, quod unio hypoſtatica ſit in gradu altiori ſupernaturalitatis creatæ, quam ſit illud inſtrumentum, & quodvis aliud ens intrinſece ſupernaturale; At hoc non obſtat, quominus dari poſſit diſpoſitio ad unionem: ſic ignis, utpote ſubſtantia, eſt in gradu altiori, quam ſit calor, qui eſt accidens; & tamen bene poteſt calor eſſe & diſpoſitio, & inſtrumentum connaturale ad ignem.

Ad confir. ſufficit, quod inſtrumentum connaturale diſponat ipſum Agens, etiam ſi non recipiatur in ſubjecto talis effectus: Sic ſi daretur inſtrumentum connaturale in aqua ad producendam gratiam, vel in Chriſto domino ad patranda miracula, ſufficit, quod hujuſmodi inſtrumentum diſponat ipſum Agens; ergo in caſu noſtro illud inſtrumentum connaturale ad unionem, nempe Maternitas, ſufficit, quod diſponat B. Virginem ad productionem unionis in humanitate. Quare nego univerſaliter majorem: Satis eſt, ſi coaptet Agens, & ratione Agentis coaptati coaptetur extrinſece ſubjectum; propterea D. Tho. 1. p. q. 23. a. 2. & q. 1. de Virt. ar. 1. duplicem diſpoſitionis ſpeciem agnoſcit: Alteram ex parte patientis, ut patiatur; Alteram ex parte agentis, ut agat. Adde, quod etiam in caſu noſtro illud inſtrumentum connaturale poſſet ſe tenere ex parte paſſi, hoc eſt ex parte humanitatis, quatenus eo poſito in B. Virgine, materia exhibenda ad concipiendum Chriſtum evaſit idonea ad unionem hypoſtaticam recipiendam.

QUÆSTIO V.

An plures Perſonæ poſſint eandem naturam aſſumere, & una Perſona plures Naturas?

I. DIco primo. Poſſunt plures Perſonæ Divinæ ſimul eandem Naturam aſſumere. Ita communius cum D. Th. q. 3. ar. 6. contra Scot., Albertum, & alios apud Suar. d. 13.

Prob. tum negative, tum a pari: Poteſt enim eadem natura divina ſimul terminari, ac perſonari Tribus Perſonalitatibus; ergo etiam poterit eadem humanitas v. g. ſimul aſſumi a Tribus divinis Perſonalitatibus, quæ non ſe excludunt a communione ejuſdem naturæ: quare ſicut per potentiam obedientialem poteſt eadem humanitas a ſingulis divinis perſonalitatibus aſſumi ſeorſim, ita & ſimul.

II. Objic. primo cum Scotiſtis: Non poteſt idem effectus ſimul pendere a pluribus cauſis totalibus; ergo nec eadem natura creata poterit ſimul a pluribus Perſonalitatibus ſuſtentari, ac terminari: utrobique enim eadem ſuperfluitas eſſentialis, & eadem contradictio ſequeretur: quod ſcilicet a ſingulis penderet, & non penderet.

Reſpond. omiſſo antecedente, nego conſequentiam. Diſparitas eſt, quia vel ſupponimus humanitatem aſſumptam dependere a ſubſiſtentia divina, tamquam a priori, ſeu influxu quodam materiali, eo modo, quo forma materialis pendet a materia tamquam a priori; vel ſupponimus dependere a ſubſtantia divina tamquam a poſteriori; ſicut dependet tamquam a poſteriori corpus a ſua ubicatione, ignis a calore, & quælibet ſubſtantia a ſuis proprietatibus, ſine quibus naturaliter eſſe non poteſt; qua in re variant DD. in Philoſophia: Si ſupponimus primum, ſicut poteſt divinitus eadem forma ſubſtantialis materialis uniri duplici materiæ, ita ut inadæquate pendeat a ſingulis illam ſuſtentantibus; ita poterit eadem humanitas uniri Tribus divinis Perſonalitatibus, & inadæquate a ſingulis pendere, ac ſuſtentari; non ſecus ac poteſt idem effectus pendere a duplici cauſa effective, quæ inadæquatum influxum effectivum exhibeat; unde non haberetur multiplex dependentia totalis in actu ſecundo. Si vero ſupponamus ſecundum, ſicut poteſt idem corpus v. g. divinitus habere duas ubicationes totales per replicationem, eo quod duplex iſta cauſa formalis cauſaret duplicem effectum formalem; ita poteſt eadem humanitas triplici ſubſiſtentia divina totali terminari, quia pariter haberetur multiplex effectus formalis a multiplici iſta forma logica; quæ perficit humanitatem, quin ab illa perficiatur.

III. Objic. ſecundo ex Scoto: Natura divina ideo poteſt a Tribus Perſonalitatibus terminari, quia eſt infinita, & idcireo fœcunda ad intra; ſed natura creata non eſt infinita; ergo non poteſt a pluribus Perſonalitatibus aſſumi.

Confirm. Si eadem natura aſſumeretur a Tribus Perſonalitatibus, neque haberetur unus homo, quia tria eſſent ſuppoſita; neque tres homines, quia una eſſet humani-

Digitized by Google

tas ; ſicut non dantur tres Dii in tribus Perſonis , quia una eſt divinitas ; ergo repugnat, &c.

Reſpond. Naturam divinam ratione infinitatis , & fecunditatis non ſolum poſſe, ſed etiam debere a Tribus Perſonalitatibus terminari , & cum illis realiter identificari : Naturam vero creatam non debere , ſed poſſe divinitus a Tribus Perſonalitatibus aſſumi , quin poſſit cum illis identificari . In forma nego major. Ratione enim infinitatis neceſſario a tribus terminatur , natura vero creata non neceſſario.

Ad confirmationem, humanitas aſſumpta a tribus eſſet unus homo , ſicut unus eſt Deus in Tribus , ut communiter docent cum D. Tho. a. 6. contra Nominal. apud Becan. Ratio eſt , quia ad multiplicitatem concreti ſubſtantialis multiplicari debet forma ſubſtantialis ; ſic ſi una anima eſſet in tribus corporibus , haberetur unus homo ; quamvis enim daretur triplex compoſitum materiale inadæquate diſtinctum , ratione trium corporum, unumquodque tamen compoſitum eſſet idem homo ob unitatem animæ.

IV. Objic. ult. Non poteſt humanitas terminari ſimul ſubſiſtentia propria , & Divina ; ergo a fortiori neque poterit ſimul terminari pluribus ſubſiſtentiis Divinis ; quandoquidem magis perficitur humanitas a perſonalitate Divina , quam a ſubſiſtentia propria ; & conſequenter ſi ſubſiſtentia propria excludit conſortium ſubſiſtentiæ Divinæ, a fortiori una Perſonalitas Divina excludit conſortium alterius. Antec. prob. quia aliter de facto in Chriſto daretur cum ſubſiſtentia Verbi etiam ſubſiſtentia propria , ut omnibus modis perficiatur ; ſicut datur in Chriſto præter Sanctitatem increatam Verbi etiam Sanctitas accidentalis , ut omnibus modis ſanctificetur.

Reſp. 1. nego antec. Supponi enim poteſt ex Philoſophia cum Arriag. & aliis , quod ſicut poteſt divinitus idem Corpus replicari , & ſimul eſſe hic , & alibi ; ita poſſit divinitus eadem humanitas ſimul eſſe in ſe, ſeu juris ſui per ſubſiſtentiam propriam, & eſſe in alio , ſeu juris alieni , per ſubſiſtentiam alienam, puta Verbi ; nec proinde ſequitur quod de facto Chriſtus deberet habere præter ſubſiſtentiam Verbi etiam propriam creatam ; Nam hæc eſt naturaliter ſuperflua , cum abunde præſtetur a ſubſiſtentia Verbi in Chriſto quidquid præſtaretur per propriam ; quare ſicut eſt naturaliter ſuperflua ver. gr. duplex unio hypoſtatica in Chriſto , ita eſſet ſuperflua duplex ſubſiſtentia , altera increata , altera creata ; quod eſt autem naturaliter ſuperfluum , non eſt admittendum in Chriſto Domino . contra vero multiplex Sanctitas , & ſcientia in Chriſto non dicitur naturaliter ſuperflua , ſed exigita ab unione hypoſtatica ; quia perfectius eſt omnibus modis ſanctificari , & ſcire , quam uno tantum ; ideo multiplex Sanctitas , & ſcientia eſt Chriſto concedenda , ut dicemus diſp. ſequenti.

Reſp. 2. Tranſmiſſo antec., nego conſeq. diſparitas eſt , quia poteſt ſupponi, quod ſubſiſtentia propria, & aliena repugnent, ut aſſenſus, & diſſenſus, curvitas, & rectitudo , & ſicut eſſe per ſe , & inhærere alteri : non oſtenditur tamen ab Adverſariis , quod repugnet , eandem naturam compleri ſimul a pluribus Perſonalitatibus alienis ; ſicut enim natura Divina eſt ſimul in Tribus , & ex abundantia perfectionis neceſſario completur a Tribus Perſonalitatibus ; ita poteſt eadem natura creata ex indigentia propria compleri ſimul pluribus Perſonalitatibus Divinis.

V. Dico 2. Poteſt viciſſim eadem Perſona Divina plures ſimul naturas aſſumere . Ita communiter cum Angelico qu. 3. art. 7.

Prob. Tum negative : neque enim hoc repugnat ex parte Divinæ perſonæ, quippe quæ vim habet infinitam terminandi æquivalentem infinitis Perſonalitatibus creatis ; neque ex parte naturarum , cum ſingulæ ſint aſſumptibiles, nec appareat , unde habeant incompoſſibilitatem ad aſſumi : Tum a pari , quia poteſt eadem Perſonalitas Verbi terminare naturam Divinam ſimul , & humanam ; ergo poterit etiam ſimul duas naturas humanas terminare.

VI. Objic. 1. Vis generativa Patris Æterni , licet ſit infinita , nequit tamen niſi unicum Filium ad intra generare ; ergo vis terminandi in ſubſiſtentia Divina , quamvis ſit infinita , non poteſt tamen niſi unam tantum naturam terminare.

Reſp. hinc probari, quod ſubſiſtentia Verbi non poſſit terminare ſimul naturam Divinam, & humanam in Chriſto ; quare nego conſeq. diſparitas eſt , quia vis generativa adæquatur omnino unico Filio ad intra ; vis tamen terminandi æquatur ad intra , terminando naturam Divinam , at ad extra non adæquatur terminando unam naturam creatam : Sicut vis cognoſcendi , & amandi in Deo , licet adæquetur ad intra , cognoſcendo , & amando ſe ipſum , at non

adæ-

adæquatur ad extra per quemcunque terminum creatum.

VII. Objic. 2. Non poteſt explicari, Num unus, an duplex haberetur homo, ſi eadem Perſona Divina duas ſimul humanitates Petri, & Pauli aſſumeret; ergo non poteſt illas aſſumere.

Reſp. D. Thom. in 3. d. 1. qu. 2. art. 5. cum Scot. & aliis apud Bec. docere, quod in ea hypotheſi duo haberentur homines, quia ad multiplicitatem concreti ſubſtantialis videtur ſufficere multiplicitas formæ. Unde ſicut unus datur Deus in Tribus Perſonis, & unus daretur homo, ſi eadem humanitas a Tribus Perſonis aſſumeretur; ita vice verſa duo darentur homines, ſi eadem Perſona duas humanitates aſſumeret. Oppoſitum tamen docuit idem Angel. 3. p. q. 3. a. 7. veluti palinodiam canens, dicendo, unum eſſe hominem, ſi una Perſona duas humanitates aſſumeret; quia quamvis ad unitatem concreti ſubſtantialis ſufficiat unitas formæ, ad multiplicitatem tamen concreti ſubſtantialis non ſufficit formæ multiplicitas, ſed requiritur etiam multiplicitas ſuppoſitorum habentium plures formas, ſeu naturas. Quod ex eo probatur. Tum quia Chriſtus non dicitur plures ſubſtantiæ, quamvis habeat duas naturas ſubſtantiales, eo quod in Chriſto unicum eſt ſuppoſitum; Tum etiam quia ſi Verbum habens duas humanitates eſſet duplex homo, quorum alter vocetur Petrus, alter Paulus, non poſſet dici, quod Petrus ſit Paulus; atqui ſi eadem eſt Perſonalitas utriuſque, dici deberet, quod Petrus ſit Paulus; (ſicut in Chriſto verum eſt, quod Deus ſit homo, ob unitatem perſonæ) ergo ſi una Perſona duas humanitates aſſumeret, unus haberetur homo, non duplex.

Equidem cenſeo in hac quæſtione, quæ, ut notant DD. eſt ſolum de voce, non eſſe immorandum; facilius tamen, & cohærentius ſuſtineri poteſt, quod, ſicut habetur duplex homo, quando in eadem materia habetur duplex anima rationalis; ita pariter habeatur duplex homo, quando eadem Perſona Divina duas humanitates aſſumit: ſicut e converſo unus eſt homo, ſi eadem humanitas a pluribus aſſumatur, & ſi eadem anima rationalis pluribus materiis totalibus divinitus uniatur. Neque obſtat primo, quod Chriſtus continens duas naturas ſubſtantiales non dicatur duplex ſubſtantia; Nam nomine ſubſtantiæ antonomaſtice venit ſuppoſitum; unde cum in Chriſto unum ſit ſuppoſitum, ideo in Chriſto una eſt ſubſtantia, quæ ſimul eſt Deus, & homo. Neque obſtat ſecundo, quod ſi idem ſuppoſitum haberet duas humanitates Petri, & Pauli, tunc Petrus poſſet negari de Paulo, & dici, Petrus non eſt Paulus; quod videtur abſurdum, cum in Chriſto Deus ſit homo: Nam contra eſt, quia ſicut in Chriſto idem eſt Deus, & homo, quatenus idem ſuppoſitum habet Deitatem, & humanitatem, quin tamen Deus ut Deus reduplicando Deitatem ſit homo ut homo; ita in caſu noſtro idem eſſet Petrus, & Paulus ratione Perſonæ, & ſolum ratione naturæ poſſet negari Petrus de Paulo: quare univerſim concreta ſubſtantialia multiplicantur ſolum ratione formæ; ſicut e contra concreta accidentalia ſolum ratione ſubjecti, ut propterea triplex ſit album v. g. ſi eadem albedo ſit in triplici ſubjecto, & unum ſit album, ſi triplex albedo ſit in eodem ſubjecto.

QUÆSTIO VI.

Num poſſit a Deo aſſumi Natura irrationalis, & forma accidentalis?

I. Certum eſt, non ſolum naturam Humanam, ſed etiam Angelicam poſſe a Deo aſſumi; quod colligitur ex illo Hebr. 2. *Nuſquam Angelos apprehendit, ſed ſemen Abrahæ apprehendit:* quæ locutio eſſet inepta, ſi non poſſet Deus apprehendere, ſeu aſſumere naturam Angelicam. Ubi notandum, quod ſi naturam Angelicam poſt peccatum aſſumeret, ea non foret amplius diabolica, ſeu cum reatu odii, & pœnæ, ſed Angelica, & juſta; quia, ut ſupra dixi, natura aſſumpta per unionem hypoſtaticam redditur infinite ſancta, & eſſentialiter incompoſſibilis cum quavis etiam leviſſima culpa. Dubitatur nunc, An poſſit etiam aſſumi natura irrationalis, & ſola materia, aut ſola forma materialis, necnon forma accidentalis; & Num proprium Divinæ Perſonæ ſit aſſumere?

II. Dico 1. Poteſt a Deo aſſumi etiam natura irrationalis. Ita D. Thom. Scot. & alii apud Bec.

Prob. Tum quia in triduo mortis Corpus Chriſti fuit hypoſtatice unitum Divinitati; Tum etiam quia quælibet natura ſubſtantialis eſt capax ſubſiſtentiæ; ergo terminari poteſt a ſubſiſtentia Divina habente virtutem terminandi infinitam.

S 2 III.

Digitized by Google

III. Objic. 1. Indecens eſt quod Deus naturam lapidis, vel leonis aſſumat, & fiat lapis, vel Leo; ergo niſi natura irrationalis ordinetur ad rationalem, ut cadaver ad hominem, non poteſt aſſumi.

Reſp. Sicut non eſt indecens, quod dicatur Deus mortuus, crucifixus, flagellatus; adeo ut poſſet metaphorice dici Pſal. 21. *vermis, & non homo; opprobrium hominum, & abjectio plebis*; nec fuit indecens, quod in triduo mortis Deus diceretur Cadaver per idiomatum communicationem; ita neque quod dicatur lapis, aut Leo; ut diſerte Tertull. lib. de Carne Chriſti, contra Marcionem putantem, indignum Deo eſſe, quod ex muliere natus ſit, dicens apud Merat. d. 9. *Si de lupa Deus prodire voluiſſet, & feræ, aut pecoris corpore indutus prædicare Regnum Cælorum, ei videretur indecens, qui res divinas ponderat ſenſu ſuo, non advertens, quod ſtulta mundi elegit Deus, ut confundat fortia*. Ratio itaque eſt, quia poteſt hæc omnia Deus ad altiſſimos fines ordinare, puta ad oſtenſionem exinanitionis ſuæ majeſtatis, ad confuſionem ſuperbiæ noſtræ; &c.

IV. Objic. 2. Nequit competere lapidi viſio beata, amicitia cum Deo; ergo a fortiori repugnat illi unio hypoſtatica; probatur conſequentia, tum quia cui repugnat minus, a fortiori repugnat majus; tum etiam quia ad unionem hypoſtaticam deberet conſequi viſio beata, & amicitia cum Deo, ac filiatio Dei naturalis; qui videtur primarius effectus unionis.

Reſp. nego conſequentiam: poteſt alicui competere majus, quin competat minus, quod ſit in diverſo ordine; ſicut homini competit vis generandi hominem, non vero muſcam; quæ eſt minus. Deinde unio hypoſtatica ſolum exigit viſionem beatam, amicitiam, filiationem in ſubjecto capaci: unde in triduo mortis hæc non exigebat in cadavere Chriſti. Quare primarius effectus unionis eſt reddere naturam ſubſiſtentem, & completam; ita ut poſſit naturaliter exiſtere independenter ab alio ſuſtentante; quod haberetur in caſu noſtro, etiamſi lapis non redderetur filius Dei naturalis, nec amicus ob incapacitatem harum denominationum.

V. Objic. 3. Si lapis aſſumeretur, deberet ſanctificari infinite a Sanctitate increata, quod repugnat. Præterea deberet etiam perſonari, quod etiam repugnat; cum Perſona ſit natura rationalis ſubſiſtens.

Reſp. nego utramque ſequelam: ſicut Sanctitas increata non dignificat operationes Chriſto Domino neceſſarias, puta ſomnum &c. ſed illas tantum, quæ ſunt capaces meriti; nec ſanctificavit cadaver Chriſti, niſi ſanctitate tantum extrinſeca propria rerum inanimatarum, quæ per contactum ad rem ſanctam ſanctificantur; ita non deberet alio pacto ſanctificare lapidem ſibi hypoſtatice unitum, qui nec deberet dici perſonatus ob incapacitatem talis denominationis, ſed ſolum ſuppoſitatus; ſicut gratia in Chriſto Domino non denominat illum Filium adoptivum ob incapacitatem talis denominationis, cum non ſit Perſona extranea.

VI. Dico 2. Poteſt aſſumi a Deo tam ſola materia, quam ſola forma etiam materiales. Hæc concluſio deſcendit ex antecedente, & nonnulli putant, corpus Chriſti Domini in triduo mortis abſque ulla forma cadaverica manſiſſe unitum Verbo; ne dicatur, quod illam Verbum aſſumpſerit, ac deinde dimiſerit, contra illud Axioma communiter a PP. & Theologis uſurpatum, *quod Deus ſimel aſſumpſit nunquam dimiſit*: quamvis hoc intelligendum ſit ſolum de partibus eſſentialibus, & pertinentibus ad integritatem corporis; cum certum ſit, unionem inter animam, & corpus dimiſſam fuiſſe a Verbo in Chriſti morte: & probabilius etiam ſit ex Suar. d. 15. ſect. 6. quod particulæ aliquæ ſanguinis, quæ in ſpinis, cruce, lancea, linteaminibus remanſerunt, fuerint dimiſſæ, hoc ipſo quod non pertinebant ad integritatem corporis, atque adeo illum duntaxat ſanguinem in paſſione effuſum remanſiſſe unitum cum Verbo, qui ad eandem integritatem pertinebat.

Quod autem ſanguis, quamvis non ſit animatus, fuerit divinitati hypoſtatice unitus, eſt adeo certum, ut oppoſita ſententia, teſte Suar. non vacet errore; aliter in Calice, ubi vi verborum venit ſolum ſanguis Chriſti, non veniret per concomitantiam divinitas: Neque dici poteſt, quod veniat mediate divinitas, eo quod ſanguis ſit incluſus in corpore unito Divinitati; Nam ſaltem quando ſanguis Chriſti fuit effuſus, non veniret Divinitas in conſecratione Calicis, quod nemo dixerit; cum Chriſtus abſque ulla reſtrictione ad tempus vitæ dixerit Jo. 6. *Caro mea vere eſt cibus, & ſanguis meus vere eſt potus* &c.

VII. Ex quibus ſequitur, quod ſicut aſſumptus fuit a Verbo ſanguis, quia pertinet ad integritatem corporis, ita aſſumpti etiam fuerunt alii tres humores, nempe flava

Digitized by Google

flava, & Atrabilis, ac phlegma; nec non ſpiritus vitales, & animales; imo etiam ungues, & capilli, quia deſerviunt perfectioni, & ornatui corporis, & non ſunt mere partes excrementitiæ, (ut eſt ſudor, lacrymæ, & alia hujuſmodi) quæ proculdubio non fuerunt a Verbo aſſumpta.

Dices, ſi Deus poſſet aſſumere ſolam materiam, poſſet per communicationem idiomatum dici, quod Deus ſit pars eſſentialis hominis, & bruti, ſicut eſt materia; quod videtur abſonum.

Reſp. quod ob reverentiam abſtinendum ſit ab aliquibus locutionibus cæteroqui veriſſimis, v. g. quod Deus ratione immenſitatis ſit ſub pedibus noſtris, & in locis fœtidiſſimis; pariter in caſu noſtro abſtinendum eſt ab iis locutionibus, quod Deus per communicationem idiomatum dici poſſit materia prima, lapis, leo: quamvis autem poſſit ſic dici materia prima, non poteſt tamen dici, quod ſit pars hominis: quia communicatio idiomatum eſt ſolum inter prædicata abſoluta, non reſpectiva; unde nequit dici, quod Verbum ſit caput, aut manus, per hoc quod uniatur manui, vel capiti Chriſti Domini.

VIII. Dico 3. etiam forma accidentalis ſeparata a ſubjecto, puta albedo, poteſt hypoſtatice uniri Deo: Dixi, ſeparata a ſubjecto; Nam quod accidentia unita humanitati Chriſti fuerint mediate aſſumpta a Verbo, non dubitatur. Concluſio eſt Almain. Marſil. apud Suar. contra quamplures.

Prob. Formam accidentalem ſeparatam aſſumi, non repugnat ex parte Perſonæ divinæ, ut patet; quia cum poſſit Deus aſſumere formam ſubſtantialem, a fortiori poterit accidentalem: Neque ex parte accidentis; quia ſicut in Euchariſtia poteſt accidens habere modum exiſtendi per ſe, perinde ac ſi ſubſiſteret; ita Deus per ſuam ſubſiſtentiam poterit eum modum ſupplere, & reddere accidens ſubſiſtens, hoc eſt non indigens inhærentia ad exiſtendum; eo quod ſuſtentatio, quæ haberetur a ſubjecto, ſuppleatur a ſubſiſtentia divina, quæ poteſt ſuſtentare, ac perficere, quin perficiatur; ut proinde influxus ſuſtentativus, qui habetur a ſubſiſtentia divina, ſimilis ſit influxui ſuſtentativo, qui habetur a materia relate ad formam materialem; depuratus tamen ab imperfectione; etenim dum Deus ſuſtentat formam, non perficitur ab illa, ſicut perficitur materia; quia Deus eſt purus terminus, materia vero eſt ſubjectum.

IX. Objic. 1. Si Deus uniret ſibi hypoſtatice albedinem, non ſolum deberet dici habens albedinem, ſed etiam albus; ſicuti dum ſuſtentat humanitatem, dicitur homo; ſed hoc repugnat; ergo non poteſt albedinem, nec aliud accidens ſibi unire hypoſtatice.

Confirm. Ex unione hypoſtatica fit unum per ſe; atqui cum forma accidentali non poteſt fieri unum per ſe; ergo forma accidentalis non poteſt uniri Deo hypoſtatice.

Reſp. nego antecedens: Nomine enim albi venit albedo unita ſubjecto materiali perfectibili ab illa, quod non haberetur in caſu; unde Deus aſſumendo albedinem diceretur ſolum habens albedinem, non albus; aſſumendo vero humanitatem, dicitur homo, quia nomine hominis venit principium completum operationum humanarum.

Ad confirm. diſt. maj. ex unione hypoſtatica fit unum per ſe, quando extrema ſunt ſubſtantialia, & apta conflare unum per ſe, concedo, ſecus, nego maj. & conſequentiam; propterea unio hypoſtatica terminata ad formam accidentalem non eſſet ſubſtantialis, ſed accidentalis.

X. Objic. 2. Illa tantum poſſunt ſubſiſtere, ac terminari ſubſiſtentia aliena, quæ poſſunt propria; hujuſmodi non eſt accidens; ergo non poteſt accidens ſubſiſtere ſubſiſtentia Divina.

Reſp. hallucinari adverſarios putantes, quod natura ſubſiſtens ſubſiſtentia aliena poſſit dici abſolute ſubſiſtens; cum re vera non ſubſiſtat, nec ſit ſui juris, ſed alterius; non in ſe, ſed in alio. Quare humanitas Chriſti in Verbo non ſubſiſtit; ſicut accidens non ſubſiſtit in ſubjecto; cum hoc tamen diſcrimine, quod accidenti connaturale ſit inhærere, & non ſubſiſtere; humanitati vero non ſit connaturale ſuſtentari a verbo, & non ſubſiſtere, cum naturaliter exigat eſſe ſui ipſius, & ſubſiſtere per ſubſiſtentiam propriam: propterea ſi accidens miraculoſe aſſumeretur, miraculum non conſiſteret in eo, quod accidens non ſubſiſteret, ſicut quando aſſumitur humanitas, ſed in eo, quod accidens non exiſteret in ſubjecto, cui connaturaliter inhæreret, & quod intrinſece perficit. In forma, nego maj.

XI. Inquirendum ſupereſt, Num ſoli Perſonæ Divinæ competat aſſumere, An poſſit etiam Perſona Creata ſibi alienam naturam hypoſtatice unire? v. g. An poſſit

Digitized by Google

Angelus humanitatem aſſumere, ita ut ex Angeli incarnatione fiat Angelus homo? Negant communius id poſſe fieri etiam divinitus ap. Suar. d. 13. ſect. 4. cum D. Tho. q. 3. ar. 1. ubi dicit, *Proprium eſſe divinæ Perſonæ propter ejus infinitatem, ut fiat concurſus naturarum ſecundum ſubſiſtentiam*: Affirmant tamen probabiliter Scot. Nomin. cum Bec. c. 4. q. 5. Arri. & aliis; quia nulla apparet repugnantia, quod humanitas uniatur ſubſiſtentiæ Angelicæ per unionem diſtinctam, & ab ea ſubſtantialiter compleatur, tanquam a puro termino, qui perficiat humanitatem, & non perficiatur ab illa, non ex defectu perfectibilitatis, ſed quia hujuſmodi unio eſſet illi extrinſeca, non ſecus ac cognitio, quæ eſt unio intentionalis, quia pure terminatur ad objectum, non perficit illud, niſi extrinſece; & ſicuti in ſententia admittente in compoſito ſubſtantiali duas uniones, unam ex parte materiæ, alteram ex parte formæ, & duas uniones inter partes quantitatis, unio, quæ ſubjectatur in uno extremo, & terminatur ad aliud, non perficit intrinſece extremum, ad quod pure terminatur, quamvis illud recipiat effectus formales unionis intrinſecæ, exigendo præſentialitatem extremorum &c. eo quod hujuſmodi uniones mediæ inter intrinſecam, & extrinſecam participent aliquem effectum formalem unionis intrinſecæ, & aliquem unionis extrinſecæ; ut explicavimus in prima diſp. qu. 1.

Confirm. quia ut notat Bec. loc. cit. multi PP. docuerunt, de facto Joannem Baptiſtam, Malachiam, Aggæum, & Melchiſedech fuiſſe Angelos incarnatos, ut videre eſt apud D. Hieron. Multi etiam apud Bellar. l. 3. de Pontif. c. 12. docent, Antichriſtum fore Dæmonem incarnatum.

XII. Dices 1. ſi ſubſiſtentia Angeli poſſet divinitus perſonare unam humanitatem, poſſet non tot, quin plures; ergo eſſet infinitæ perfectionis.

Reſp. ſicut Albedo poteſt divinitus albificare non tot, quin plura ſubjecta, per novam, & novam unionem, ſine infinitate perfectionis; & ſicut intellectus poteſt cognoſcere non tot, quin plura objecta, & per novas, & novas cognitiones; ſeu uniones intentionales; & ſicut eadem anima poteſt divinitus informare non tot, quin plura corpora; ita in caſu noſtro; Et ratio eſt quia ſicuti quando anima unitur pluribus corporibus, creſcit in compoſitis perfectio non ratione animæ, quæ non multiplicatur, ſed ratione novæ unionis; ita quando ſubſiſtentia Angeli ſuppoſitat naturam humanam, non creſcit perfectio ratione novæ ſuppoſitalitatis, ſed ſolum ratione novæ unionis cum eadem Perſonalitate.

XIII. Dices 2. Perſonalitas, ſeu ſubſiſtentia eſt modus, atque adeo ultima actualitas actu præſtans quidquid præſtare poteſt; ergo ſubſiſtentia Angeli, quæ non complet naturam humanam ſubſtantialiter, ne divinitus quidem, poteſt illam complere, & perſonare; ſicut unio inter animam, & corpus Petri non poteſt divinitus unire animam, & corpus Pauli; aliter non eſſet modus, ſed res; ut albedo v. g. quæ poteſt divinitus duplex ſubjectum dealbare.

Reſp. multos cum Hurt. & Arri. putare, quod ſubſiſtentia ſit res, non modus. Sed tranſmiſſo quod ſit modus, atque adeo ultima actualitas, ſufficit quod actu præſtet quidquid præſtare poteſt relate ad ſubjectum ſuum, etiamſi poſſit divinitus in ſubjecto extraneo alium effectum formalem præſtare per novum modum ſuperadditum; v. g. ubicatio formæ ſubſtantialis eſſentialiter ubicat hic formam ſubſtantialem; cum hoc tamen ſtat, quod poſſit etiam divinitus hic ubicare materiam, vel accidentia per hoc, quod in materia, ſeu in accidentibus detur novus modus ſuperadditus, qui non ſit ubicatio, ſed ſit unio cum ubicatione formæ ſubſtantialis: pariter non repugnat, quod unio inter animam, & corpus Petri divinitus uniat animam, & corpus Pauli poſito alio modo, qui non ſit unio inter corpus, & animam Pauli, ſed ſit unio ſubjectata in anima, & corpore Pauli, ac terminata ad unionem Petri; Idemque dicas de Figura accidentali; ergo hoc etiam dici poterit de ſubſiſtentia Angeli, quæ per modum ſubſtantialem diſtinctum, qui non ſit ſubſiſtentia, poterit divinitus perſonare humanitatem.

Quod autem modus non ſit ultima actualitas in eo ſenſu, quod non poſſit divinitus alium effectum præſtare ab eo, quem natura ſua eſſentialiter præſtat, interveniente alio modo ſuperaddito, conſtat tum in ſententia admittente poſſibilem replicationem ubicationis, apud Semery diſp. 7. Phyſ. qu. 5. ar. 2. tum in ſententia admittente apud Arriag. diſp. 1. metaph. ſect. 1. n. 14. modos eſſe divinitus ſeparabiles a re, quam modificant; in ea quippe ſententia modus eſt ſolum ultima actualitas in actu primo, ſi non exiſtat ejus ſubjectum; & eſt eſſentia-

tialiter ultima actualitas in actu ſecundo, exiſtente ſuo ſubjecto. Utrum autem ea ſententia ſubſiſtat? examinent Philoſophi, illud omnibus inconcuſſum eſt, quod niſi poſitive oſtendatur, quod ex modorum ſeparatione a ſuo ſubjecto ſequatur contradictio, ſtandum ſemper pro ſeparabilitate in favore omnipotentiæ; Nulla autem videtur ſequi contradictio, ſi unio hypoſtatica v.g. vel unio inter materiam, & formam exiſtant, non exiſtente altero ex extremis, v.g. non exiſtente humanitate, vel forma ſubſtantiali, aut materia; ſicut enim communius concedunt, poſſe cognitionem v.g. eſſe vel extra ſubjectum, vel in lapide, ita ut denominet lapidem habentem cognitionem, non cognoſcentem; ita videtur dari poſſe unio hypoſtatica humanitatis, humanitate non exiſtente, in quo caſu ſolum daretur denominatio uniti in actu primo, & exigitive, non vero in actu ſecundo, & formaliter, ex defectu ſubjecti exigiti a tali unione.

XIV. Neque obſtat 1. quod ſi modus, puta unio hypoſtatica, eſſet ſeparabilis, daretur proceſſus in infinitum in modis, quia ſcilicet unio deberet uniri per aliam unionem, & hæc per aliam. Nam in hac ſententia impoſſibile eſt, exiſtere modum, & ſubjectum, quin detur denominatio modificati, ſeu uniti; unde declinatur proceſſus.

Neque obſtat 2. quod non differret modus a re, ſi tam modus ſeparari poſſet a re, quam modificat, quam res a ſuo modo. Nam in eo differret res a modo; v.g. materia, & forma ab unione, quia res, ſeu materia, & forma ita poſſunt exiſtere non exiſtente unione, ut tamen habeant indifferentiam ad uniri hac potius, quam illa unione; contra vero unio poteſt exiſtere ſine extremis, quin tamen hæc unio ſit indifferens ad unienda hæc, vel illa extrema, cum eſſentialiter ſit addicta iis extremis; & ideo major eſt indifferentia rei, quam modi, etiamſi poſſint invicem ſeparari. Hæc tamen obiter dicta ſint pro ſententia admittente Modorum ſeparabilitatem a re modificata, de qua fuſe diximus in Philoſophicis.

QUÆSTIO VII.

Quid de facto aſſumpſerit Verbum in Chriſti Humanitate?

I. IN natura humana dantur partes eſſentiales, nimirum anima, & corpus; Integrales, ut quatuor humores, ſanguis, phlegma, flava, & atra bilis; Ornantes, ut capilli, ungues, dentes; & Excrementitiæ, ut ſudor, lacrymæ, ſaliva, & ſimiles. Non dubitatur, quod Verbum partes eſſentiales aſſumpſerit, nec dubitatur, quod non aſſumpſerit excrementitias; controverſia ſolum eſt de integralibus, ac de ornantibus, & præſertim de ſanguine, quamvis eadem ſit deinde ratio de reliquis humoribus. Durandus, & Gabriel apud Amicum diſp. 15. ſect. 7. negarunt, ſanguinem fuiſſe immediate aſſumptum a Verbo, eo quod non ſit actu, ſed ſolum potentia pars corporis humani. Cajet. 3. p. qu. 54. a. 2. & Sylveſt. docent, aſſumptum fuiſſe ſanguinem vitalem, ſeu perfectum, non vero alimentalem, ſeu nutrimentalem nondum concoctum. Rich. Abul., & alii, ſanguinem immediate fuiſſe aſſumptum a Verbo, ſed poſt ſeparationem a corpore fuiſſe dimiſſum. Communiter tamen docent cum D. Th. Suar., Vaſq., Lugo diſp. 14. fuiſſe totum ſanguinem aſſumptum, & nunquam dimiſſum a Verbo, eſto multæ partes ſanguinis converſæ ſint in alias partes corporis, videlicet in carnem, oſſa, nervos &c. multæ aliæ fuerint continua exhalatione a Chriſti Corpore ſecretæ, & in alias ſubſtantias converſæ, ac proinde a Verbo dimiſſæ, utpote nunquam reaſſumendæ. Sanguinis vero maculas, quæ in clavis Chriſti, aut alibi videntur, communius cenſent non eſſe hypoſtatice unitas Verbo, quia non ſtant ſub propria forma Sanguinis: ſicut nec præputium retinet veram formam carnis, ut proinde vi conſecrationis ea non ſint in Euchariſtia; propterea docent, totum quidem ſanguinem, ac totam carnem ſemel aſſumptam nunquam eſſe dimiſsam, ſumendo ly totum moraliter, non phyſice, quatenus retinuit Chriſtus ſemper quod ad integritatem Corporis deſerviebat.

II. Dico itaque primo: Verbum immediate ſanguinem aſsumpſit ad ſuam hypoſtaſim; nec ſolum vitalem, ſed etiam nutrimentalem.

Prima pars eſt certa, ita ut oppoſita ſententia Durandi notetur ut hæretica, & erronea a Capreolo, ab aliis ut temeraria. Sed præſcindendo ab his cenſuris, Patres, & Concilia, Verbum aſsumpſiſse carnem, ac ſanguinem, paſſim aſserunt; carnem autem aſsumpſit immediate; ergo & ſanguinem. Secunda pars ex eo conſtat, quia uterque ſanguis eſt pars naturæ humanæ; (quamvis ex Angelico diverſum ſit munus ſan-

guinis vitalis a munere nutrimentalis) ergo utrumque ſanguinem aſſumpſit; Ex eo autem quod corpora glorioſa alimento non indigeant, ſolum ſequitur, quod ſanguis qua nutritivus non reſurgat ad gloriam, non vero quod non reſurgat in tanta copia, quanta neceſſaria eſt ad humana corpora nutrienda.

Confirm. quia Scripturæ, Concilia, & Patres, dum docent, Verbum carnem, & ſanguinem aſſumpſiſſe, non diſtinguunt inter ſanguinem vitalem, & nutrimentalem; ergo utrumque eodem modo immediate aſſumpſit, & poſito quod uterque ſpectet ad humani corporis integritatem, ut docet D. Th. 3. p. q. 54. ar. 2. ad 3., & Ariſtoteles l. 2. de partibus cap. 2. & 8. ubi ſanguinem inter partes animalis recenſet; nec in alio ſenſu Philoſophus loco laudato cap. 3. & 10. negat ſanguinem eſſe partem corporis, niſi quia non eſt pars animata; unde Galenus lib. 2. de Elementis appellat ſanguinem quaſi partem, quia ſcilicet cum non ſit animatus, non dicitur abſolute pars, ſpectat tamen ad animalis integritatem, non ſecus ac aliæ partes animatæ, cum non ſit purum nutrimentum partium.

Neque dicas, chylum in venis meſaraicis attractum, antequam recipiatur in hepate, habere ſimilitudinem ſanguinis, ſed nondum habere formam ſanguinis ſubſtantialem, & idcirco eſſe purum nutrimentum, non partem animalis actu, ſed ſolum in potentia, atque adeo hunc ſanguinem, quem Thomiſtæ vocant nutrimentalem, non eſſe a Verbo aſſumptum; fruſtra enim aſſumeretur, cum ſtatim eſſet dimittendus, eo quod mox eſſet corrumpendus, & in ſanguinem vitalem tranſmutandus. Non concedimus Adverſariis, chylum, & quodcumque habet rationem puri alimenti, non eſſe aſſumptum a Verbo; & ſolum contendimus, eſſe aſſumptum ſanguinem tã vitalem, ſeu perfecte concoctum, quam nutrimentalem, ſeu nondum perfecte concoctum, dummodo habeat formam ſanguinis ſubſtantialem, & non ſit purum alimentum, ſed pertineat ad integritatem naturæ humanæ; quicquid ſit, an ſit hujuſmodi, antequam perveniat ad hepar, ſeu ad cor chylus in venis meſaraicis attractus, quod ſpectat ad Philoſophos, & Medicos diſcutere; ſicut ad eoſdem ſpectat examinare, num ſanguis ſit animatus; quod communiſſime negant, cum nullam vitæ operationem exerceat, ne vegetativam quidem, nec creſcat per intuſaſſumptionem alimenti, ſed per juxtapoſitionem partium, quæ generantur, ſicut creſcit aqua in vaſe. Dicitur quidem Levit. 17. *Anima carnis in ſanguine eſt*; Sed ex Auguſtino ſenſus eſt, quod anima, ſeu vita animalium a ſanguine pendeat, quatenus ab eo vivens accipit & alimentum, ut nutriatur, & juvamen ut ſentiat, eoque ſublato, nec nutriri amplius poſſit, nec ſentire. Ariſtoteles etiam 3. de Hiſtoria animal. dixit, ſanguinem eſſe animatum; quia apud Antiquos, ut notat Suar. lib. 2. de Anima cap. 5. Calor naturalis anima vocabatur. Cæterum ad noſtram Concluſionem ſufficit, quod ſanguis ſpectet ad integritatem corporis humani, etiamſi animatus non ſit, ut debeat dici aſſumptus a Verbo immediate. Quod autem ad hanc integritatem ſpectet, ex eo etiam evincitur, quia ex communi Sanctorum Patrum, ac Theologorum ſuffragio ſanguis futurus eſt in corporibus hominum reſurgentium, & non aliam ob cauſam, niſi ad integrandum corpus humanum. Hinc Tridentinum ſeſſ. 13. cap. 3. ſupponit, ſanguinem eſſe partem Chriſtum integrantem, dum dicit, *Corpus Chriſti eſſe ſub ſpecie vini, & ſanguinem ſub ſpecie panis, & animam ſub utraque vi naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Chriſti D., qui jam ex mortuis reſurrexit non amplius moriturus, inter ſe copulantur.*

III. Dico 2. Tres alii humores, videlicet phlegma, flava, & atra bilis, ſeu pituita, cholera, & melancholia fuerunt pariter a Verbo immediate aſſumpti, non ſecus ac ſanguis. Ratio eſt eadem, quia pariter ſpectant ad humanæ naturæ integritatem, & per ſe requiruntur ad convenientem ſtatum corporis, magnumque habent uſum ad operationes animalis; unde pariter reperientur in corporibus beatorum redivivis; immo ſæpe nomine ſanguinis veniunt omnes quatuor humores; quia tres iſti cum ſanguine commiſcentur, & unam totalem maſſam conflant, quæ a principaliore humore ſumit denominationem ſanguinis.

Propter eandem pariter rationem communiter docent, quod Verbum immediate etiam aſſumpſerit ſpiritus vitales, & animales, quia pariter ad integritatem ſpectant corporis animati, & in corporibus glorioſis reſurgent; requiruntur enim ad operationes vitales, & ſine illis corpus eſt valde debile, ac pene exanime; ſunt enim flos ſanguinis puriſſimi, ac maxime defæcati.

Den-

Dentes ſimiliter fuerunt Verbo perſonaliter uniti, cum non ſolum ad integritatem corporis pertineant, ſed etiam juxta communem Philoſophorum informentur anima rationali. Ungues pariter, & capilli unione hypoſtatica uniuntur Verbo, ut communius docent contra Vaſquez; cum ad integritatem etiam corporis pertineant: & probabilius eſt eos animari, non ſecus ac oſſa, ſive animentur anima rationali in homine ſecundum eſſe vegetativum, ut videtur docere D. Th. in 4. diſt. 44. qu. 1. ar. 2. qu. 2. ad 3. ſive anima ſpeciali vegetativa; deſerviunt enim non ſolum ad ornatum, ſed etiam ad conſervationem reliquarum partium corporis, videlicet capitis, manuum, ac pedum, ſicut folia ad conſervationem fructuum, quæ proinde in arboribus vivunt, & ab intrinſeco nutriuntur. Hinc in Euchariſtia Corpus Chriſti continetur etiam cum capillis, & unguibus, ut ipſe Vaſquez admittit, non ſecus ac cum ſanguine, & aliis humoribus, non vero cum chylo, quem Chriſtus in ſtomacho habuit tempore cœnæ, quando panem, & vinum tranſubſtantiavit; quia chylus non eſt pars corporis, ſed unice ad nutrimentum deſervit.

IV. Objic. 1. Si Verbum aſſumpſiſſet ſanguinem, poſſet denominari ſanguis; ſicuti quia naturam humanam aſſumpſit, denominatur homo; ſed Verbum nequit dici, quod ſit ſanguis; ergo ſanguinem non aſſumpſit, & eadem eſt ratio de aliis humoribus.

Reſp. cum Suar. loc. cit. quod Verbum non poſſit denominari ſanguis ob illam eandem rationem, ob quam in triduo mortis non poterat denominari anima, aut corpus, quamvis animæ, & corpori eſſet unitum; quia ſcilicet iſtæ ſunt partes ordinatæ ad hominis naturam complendam; cum autem Verbum naturam hominis completam per ſe aſſumpſerit, non vero ejus partes, niſi in ordine ad illam, idcirco ſolum poteſt denominari homo, non vero ſanguis, ſicut neque dens, aut nervus, aut cartilago.

V. Objic. 2. Sanguis non pertinet ad integritatem corporis humani, ſicut nec reliqui humores; ergo non fuerunt a Verbo immediate aſſumpti. Probatur antecedens primo, quia non habet rationem partis integrantis, quod non eſt pars actu, ſed ſolum in potentia; aliter etiam chylus ſpectaret ad integritatem corporis, & fuiſſet a Verbo aſſumptus; ſed ſanguis eſt ſolum in potentia pars corporis humani, cum deſerviat nutritioni carnis, & aliarum partium ſolidarum; ergo. Secundo quia homo non nutritur ex ſuiimet partibus, nutritur autem ex ſanguine; ergo ſanguis non eſt pars hominis. Tertio ſanguis cum ſit fluxibilis, non continuatur cum partibus corporis, ſicut nec aqua cum terra; ergo non eſt ejus pars. Quarto ſi ſanguis eſſet pars corporis, in conſecratione panis ex vi verborum veniret etiam ſanguis, quod eſt contra Tridentinum dicens, ſanguinem venire per concomitantiam.

Reſp. nego antec. Ad primam probationem: In corpore humano, ut notat Angelicus in 4. diſt. 44. q. 1. art. 2. aliæ ſunt partes, quæ non ſunt ulterius tranſmutabiles in alias, ut caro, oſſa, nervi; aliæ ſunt partes, quæ ſunt ulterius tranſmutabiles, ut ſanguis, & reliqui humores; qui proinde & ſunt actu partes, quatenus integrant corpus humanum, & ſunt potentia partes, quatenus poſſunt in alias partes tranſmutari; Chylus tamen nullatenus eſt actu pars. Ad ſecundam, non eſt abſurdum, quod homo nutriatur ex illis partibus, quæ ſunt tranſmutabiles in alias, ut propterea habeant rationem partis ſimul, & alimenti. Ad tertiam, ſanguis cum habeat quaſdam partes craſſiores, quas Medici appellant fibras, quæ continuantur venis, ſicut venæ etiam carni continuantur, hinc ſanguis mediate continuatur cum reliquis corporis partibus. Ad quartam ex vi verborum in conſecratione panis venit corpus Chriſti cum omnibus ſuis partibus ſolidis, non vero fluidis, ſicut eſt ſanguis, & reliqui humores; & ratio eſt, quia verba illa ſignificant corpus Chriſti per modum cibi, cui ſolum aptæ ſunt partes ſolidæ, non vero fluidæ; quæ proinde vi verborum veniunt in conſecratione Calicis, quibus Sanguis Chriſti ſignificatur per modum potus.

VI. Objic. 3. juxta commune Theologorum effatum ex Damaſceno deſumptum: *Quod Filius Dei ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit*; atqui ſanguinem in paſſione effuſum, ſi minus totum, ſaltem ſecundum aliquas ejus partes dimiſit; ergo illum non aſſumpſit. Minor probatur; quia multum ſanguinis in paſſione fuſi reliquit Chriſtus ad conſolationem fidelium, ut habetur in Bulla Pii II. apud Sylveſtrum in Roſa aurea tr. 3. q. 31. Sic in Sacra Syndone Taurinenſi habentur reliquiæ ſanguinis fuſi, ut declaravit Julius II.; necnon in vultu Sancto Ro-

Digitized by Google

Romano, ſeu in linteo Veronicæ, ut multi docent apud Bzovium anno 216. Niceephorus etiam l. 1. cap. 30. refert, ſanguinem, & aquam ex Chriſti latere effuſam in vaſculo quodam exceptam fuiſſe, & conſervatam a B. Virgine, & S. Joanne. Idemque dicas de ſanguine, qui Mantuæ ſervatur, approbato a Leone II. ut refert Platina in vita hujus Pontificis, & Baron. anno 804. & de aliis multis. Neque dici poteſt cum Valentia hic diſp. 1. qu. 5. has ſanguinis particulas adhuc eſſe Verbo hypoſtatice unitas, cum id communiter a Theologis negetur; tum quia iſtæ particulæ ſanguinis non amplius dicunt ordinem ad Chriſti humanitatem, quippe quæ ſine illis ſuam habet integritatem; tum etiam quia aliter dici etiam deberet, quod præputium Chriſti Domini ſit pariter Verbo unitum; immo etiam omnes partes materiæ, quæ aliquando in Chriſto fuerunt unitæ Verbo, ac poſtea reſolutæ ſunt in lacrymas, in ſudorem, per continuam actionem, & repaſſionem caloris naturalis, necnon capilli, qui aliquando e Chriſti capite deciderunt: Unde fieret, aliquam naturam eſſe hypoſtatice unitam Verbo, quæ nec eſſet in Cœlis, nec in Euchariſtia, quod non eſt admittendum.

Reſp. Effatum illud intelligendum eſſe de partibus Humanitatis aſſumptæ, quæ neceſſariæ ſunt ad integritatem corporis Chriſti reſurgentis, non vero de aliis non neceſſariis, ut aperte ex eodem Damaſceno colligitur; propterea ſanguis in paſſione effuſus, qui fuit neceſſarius ad corpus Chriſti reſurgentis integrandum, nunquam fuit a Verbo dimiſſus, ſecus vero non neceſſarius, ſicut etiam præputium, capilli, & aliæ partes materiæ, quæ deinde in lacrymas, & ſudorem fuerunt reſolutæ. Particulæ autem ſanguinis, quæ ad conſolationem fidelium Chriſtus in terris reliquit, vel eſt ſanguis miraculoſus, non vero ſanguis ille, qui fuit in paſſione fuſus, ut habet D. Th. q. 54. a. 2. de ſanguine ex aliquibus imaginibus transfixis fuſo; vel ſunt ſolum maculæ ſanguinis, ut in Sacra Syndone, & in Sudario Veronicæ, quin retineant amplius formam ſubſtantialem ſanguinis, ſicut nec præputium formam carnis, ut docet Amicus diſp. 15. ſect. 7., & alii; vel eſt verus ſanguis, dimiſſus tamen a Verbo, quia ad integritatem Chriſti non pertinebat, ut eſt ſanguis collectus a B. Magdalena ſub Cruce Domini, & conſervatus in vitrea ompulla apud S. Maximinum, ubi Magdalena pœnitentiam egit, qui toto tempore, quo legitur Paſſio Domini die Paraſceves ebullire cernitur, ut plures teſtes oculati in regio Conventu S. Maximini commorati retulerunt apud Gonetum diſp. 9. art. 6. Hinc totus Sanguis moraliter loquendo reaſſumptus fuit in Chriſti reſurrectione, non vero totus phyſice, cum non fuerit reaſſumptus, qui ad integritatem corporis non pertinebat; ex Bulla enim laudata Pii II. apud eundem Amicum veritati fidei non repugnat affirmare, quod aliquam partem ſanguinis in paſſione fuſi Chriſtus reliquerit in terris ad fidelium conſolationem, ac devotionem.

VII. Utrum autem in triduo mortis ſanguis a corpore Chriſti ſeparatus fuerit Verbo hypoſtatice unitus, an vero dimiſſus? lis fuit celeberrima inter Fratres Prædicatores, & Minores, ut refert Spondanus anno 1462. cum enim B. Jacobus de Marchia Ordinis Minorum aſſeruiſſet in quodam Sermone, quod fuerit dimiſſus, acriter ſententiam hanc Fratres Prædicatores inſectati fuerunt, tanquam rationi, ac fidei diſſentaneam. Pius II. in Bulla de hoc edita ſtatuit, nulli licere ſententiam B. Jacobi de Marchia tanquam hæreticam proſcribere. Communiſſime tamen illam rejiciunt; ea quippe, ut loquitur Suarez, neque pia eſt, neque ſecura. Et ratio eſt, quia ſicut corpus, & anima Chriſti quamvis inter ſe ſeparata in triduo mortis adhuc erant Verbo unita, ita ſanguis, quamvis tunc eſſet a corpore ſeparatus; eo quod non ſolum corpus, & anima, ſed etiam ſanguis ad integritatem Humanitatis Chriſti pertinebat; propterea ſi quis ex Apoſtolis in eo triduo vinum conſecraſſet, ſanguis, qui ſub ſpeciebus vini eſſet, eodem modo fuiſſet unitus Verbo, ac nunc, ſiquidem tunc etiam vera fuiſſent Verba Chriſti D. Jo. 6. *Qui bibit meum Sanguinem, in me manet*. Quod tamen dicimus de Sanguine in paſſione effuſo, non eſt dicendum de Sanguine effuſo in circumciſione, ut notat Gonetus loco laudato; hic enim poſt ſeparationem a Corpore fuit a Verbo dimiſſus, eo quod ad integritatem Corporis Chriſti non pertinebat: & eadem eſt ratio de præputio; quod remanſit in terris, ut notat Innoc. III. lib. 4. de Myſteriis Miſſæ. Hinc quod dicitur in Extravag. *Unigenitus* Clementis VI. vid. unam ſanguinis guttam pro nobis in Cruce effuſam fuiſſe ſufficiens pretium noſtræ Redemptionis propter Unionem ad Verbum, intelligendum eſt de quacun-

Digitized by Google

cunque ſanguinis gutta pro ſtatu Unionis ad Verbum, non vero de ſanguine non requiſito ad Humanitatis integritatem pro ſtatu ſeparationis.

DISPUTATIO V.

De Termino unionis hypoſtaticæ, ſeu de ipſo Chriſto Domino.

TErminus unionis eſt Chriſtus, quo nomine ſignificatur Verbum ſubſiſtens tum in divinitate ungente humanitatem, tum in humanitate uncta, propterea idem ſonat *Chriſtus*, ac unctus: Nomina vero Jeſus, vel Deus, licet ſupponant pro Perſona Verbi, non ſignificant tamen utramque naturam; ſed nomen *Deus* ſignificat naturam divinam, cui etiam Perſona Verbi identificatur, & Nomen *Jeſus* ſignificat naturam humanam, cui Perſona Verbi miſericorditer eſt unita; & ideo ad tantæ dignationis, ac miſericordiæ memoriam, ſacroſanctum Jeſu nomen veneramur, quippe quod Hebraice Salvatorem ſonat. In hac poſtrema Diſputatione Chriſti Domini conſtitutionem, ac idiomata inquiremus, & quia duæ ſunt in eo Naturæ in unitate Perſonæ, ideo examinandum primo, An Chriſtus ſit Perſona compoſita trahens idiomatum communicationem? Secundo quotuplex ſit in eo ſanctitas? Tertio quotuplex Scientia? Ad extremum inquiremus de ejus Sacerdotio, oratione, Adoratione, & aliis, prout dabitur.

QUÆSTIO I.

An Chriſti Perſona ſit Compoſita, & quomodo trahat Idiomatum communicationem?

I. DE fide eſt contra hæreſim Eutychianam, in Incarnatione Naturam divinam, & humanam manſiſſe diſtinctas, & inconfuſas, atque adeo cum proprietatibus ſuis, terminatas tamen eadem Verbi ſubſiſtentia; ut proinde Verbum dicatur in duabus naturis ſubſiſtere. De fide etiam eſt contra Neſtorium, in Chriſto non eſſe duas Perſonas; aliter Verbum ſolum dici poſſet humanatum, non vero homo; ſicut Petrus dici poteſt veſtitus, non veſtis, quia cum veſte ſolum habet unionem accidentalem, non ſubſtantialem in unitate Perſonæ; idcirco autem in caſu noſtro idem eſt Deus, & homo, quia eadem eſt Perſonalitas habens utramque naturam, alteram ſibi identificatam, alteram ſubſtantialiter unitam. Advenit quidem Verbo natura humana per accidens, ſeu contingenter; & ideo Verbum dicitur Incarnatum; quia tamen unio, quæ per accidens advenit, eſt ſubſtantialis, ideo dicitur etiam Verbum factum eſſe caro, ac eſſe homo. Difficultas eſt, utrum Perſona Chriſti, cum ſit una, dici debeat ſimplex, an compoſita? Negant plurimi, eſſe compoſitam. D. Tho. q. 2. ar. 4. docet, quod Chriſti Perſona ſecundum ſe conſiderata ſit ſimplex, & incompoſita; ſecus vero ſi conſideretur, prout ſubſiſtit in duplici natura. Quæſtio eſt de modo loquendi; qui tamen in re tam gravi non eſt contemnendus, ut ipſis vocibus utraque hæreſis declinetur.

II. Dico equidem cum Angelico, Chriſti Perſonam verius dicendam eſſe compoſitam, quam ſimplicem.

Prob. 1. Auctoritate Conciliorum, & PP. Nam VI. Synodus act. 4. *Confitemur*, inquit, *Chriſtum ex duabus naturis compoſitum*; & D. Damaſc. laud. a D. Tho. loc. cit. habet: *In Chriſto duas naturas cognoſcimus, unam autem hypoſtaſim ex utraque compoſitam*.

Secundo Ratione: Illud dicitur compoſitum, quod conſtat ex pluribus ordinatis ad faciendum unum; ſed Perſona Chriſti conſtat tum ex Perſonalitate, & natura Verbi, tum etiam ex humanitate ordinatis ad faciendum unum per ſe in ratione Perſonæ; ergo eſt Perſona compoſita.

Confirm. ex eodem S. Tho., quia Perſona Chriſti vel conſideratur ſecundum quod eſt in ſe, & ſic eſt omnino ſimplex, ut eſt natura Verbi; vel ſecundum quod ſubſiſtit in aliqua natura, & quia ſubſiſtit de facto in natura divina ſimul, & humana, ideo eſt Perſona compoſita: quare Chriſtus dicitur eſſe unum ſubſiſtens, & quia in duabus naturis ſubſiſtit, dicitur Perſona compoſita.

III. Objic. 1. Si Chriſtus eſſet Perſona compoſita ex duplici natura, ſequeretur primo, quod natura divina, & humana in Chriſto unirentur; quod ſapit hæreſim Eutychianam. Secundo, quod vera eſſet hæc propoſitio; Chriſtus eſt natura divina, & humana; qui fuit error Joan. Hus, damnatus

tus

tus in Concil. Conſtantienſi act. 5.

Reſp. Naturam divinam, & humanam uniri in Chriſto ſolum in ratione Perſonæ, ſeu in ratione habentis, & habiti; non vero in ratione naturæ, ſeu actus, & potentiæ, ut pluries explicavimus contra Eutychem. Ad 2. ſi hic terminus Chriſtus, ſupponat materialiter, & ſpecificative pro ſola Perſona Verbi habente humanitatem, falſum eſt, quod Chriſtus ſit etiam humanitas; ſi vero ſupponat formaliter, & reduplicative pro omnibus, quæ Chriſtum conſtituunt, verum eſt quod ſit utraque natura. Similiter reſpondendum interroganti, Num Chriſtus ſit res creata, an increata? ſi ſupponit materialiter, eſt res increata; ſi formaliter, reduplicando utramque naturam, eſt res partim increata, partim creata. Jo. Hus damnatus fuit, quia, ut notat Valdenſis, de Chriſto materialiter ſumpto dicebat, quod ſit natura utraque permixta, & confuſa, juxta hæreſim Eutychianam.

IV. Objic. 2. Si Perſona Chriſti eſſet compoſita, alterum ex componentibus eſſet natura divina; ſed naturæ divinæ repugnat eſſe partem componentem ordinatam ad faciendum unum per ſe; cum de ratione partis ſit eſſe quid imperfectum, & incompletum; ergo &c.

Confirm. Si Chriſtus eſſet Perſona compoſita, darentur in Chriſto duæ Perſonæ, altera ſimplex propria Verbi, altera compoſita propria Chriſti; ſicut ſi anima habeat ſubſiſtentiam propriam, & uniatur corpori, in homine darentur duæ ſubſiſtentiæ, altera propria animæ ſimplex, altera propria hominis compoſita.

Reſp. non eſſe confundendum nomen Partis cum nomine componentis; pars dicitur, quæ ſola non adæquat totum; componens vero dicitur quod cum alio componente conflat totum, eſto ſe ſolo poſſit totius compoſiti perfectionem adæquare; ſic complexum ex Deo, & creatura conflatur ex Deo tamquam ex componente, non tamquam ex parte, quia ſolus Deus complectitur totam perfectionem complexi ex Deo, & creatura. In caſu noſtro verum eſt, quod natura divina non poſſit eſſe pars conſtituens Perſonam Chriſti; poteſt tamen eſſe unum ex componentibus Perſonam Chriſti compoſitam: propterea D. Dionyſ. 1. de Div. nom. dicit, Chriſtum eſſe compoſitum *ineffabiliter*, quia non eſt aſſignabilis alia ſubſtantialis compoſitio, in qua componentia non ſint etiam partes, quæ mutuo perficiantur.

Ad Confirm. Nego ſequelam; ſicut in compoſito accidentali non datur duplex ſuppoſitum, alterum præjacens & ſimplex, alterum compoſitum, eo quod accidens non concurrat in compoſito accidentali ut habens ſuam partialem ſubſiſtentiam; ita in Perſona Chriſti non datur duplex ſuppoſitum, alterum Verbi ſimplex, alterum Chriſti compoſitum, quia humanitas non concurrit ad conſtituendum Chriſtum, ut habens ſuam partialem ſubſiſtentiam; ubi e contra anima, & corpus concurrunt ad conſtituendum hominem, ut habentia ſuam partialem ſubſiſtentiam; propterea homo eſt Perſona compoſita ex duplici partiali ſubſiſtentia; contra vero Chriſtus eſt perſona compoſita non ex duplici partiali ſubſiſtentia, ſed ex duplici natura.

V. Ex hoc quod Chriſtus Perſona ſit compoſita ex utraque natura, ſequitur in Chriſto idiomatum communicatio; hoc eſt, quod de eodem Chriſto verificentur idiomata, ſeu proprietates utriuſque naturæ, adeo ut dici poſſit; Hic homo creavit mundum, eſt impaſſibilis, æternus, immenſus, omnipotens, genitus a Patre Æterno &c. & e converſo: Hic homo patitur, moritur, eſt in hoc loco, & tempore, natus ex B. Virgine. Hæc idiomatum communicatio fundatur in unitate Perſonæ compoſitæ, ratione cujus ſicut Deus eſt vere, & non metaphorice homo; & vice verſa homo, ſeu habens humanitatem eſt proprie Deus, ſeu habens etiam divinitatem; ita pariter vere, & proprie de hoc homine dicuntur, quæ proprie dicuntur de Deo, & de Deo proprie dicuntur, quæ proprie dicuntur de hoc homine. Propterea Suar. diſp. 35. dicit, hanc idiomatum communicationem eſſe adeo certam, ſicut certa eſt unitas Perſonæ in Chriſto Domino, atque adeo negari non poſſe, ſalva fide; ſicut enim quando duæ formæ uniuntur in eodem ſuppoſito, v. g. logica, & muſica, & Anima, & corpus, tunc poſſunt illæ invicem prædicari in concreto, ſeu nomine importante idem ſuppoſitum in recto; v. g. logicus eſt muſicus, & e contra, logicus cantat, & muſicus ſyllogizat; ita in caſu noſtro dici poteſt, Deus eſt homo, & homo eſt Deus; Deus moritur, & hic homo eſt immortalis. Et ratio a priori eſt, quod ad veritatem propoſitionum non requiritur identitas obliqui, ſed ſola identitas ſubjecti importati in recto cum prædicato; unde fit, quod idiomatum communicatio fieri non

poſſit

Digitized by Google

poſſit in terminis abſtractis; non enim dici poteſt, Divinitas eſt humanitas, ſicut non poteſt dici, logica eſt muſica; ſed ſolum in terminis concretis, Deus eſt homo, uti logicus eſt muſicus.

VI. Porro ad hanc idiomatum communicationem percipiendam, nonnullæ Regulæ aſſignantur.

Prima eſt: Quidquid dicitur de Deo eſſentialiter, & de Filio Dei ſive eſſentialiter, ſive perſonaliter, illud ſolum prædicari poteſt ſimpliciter, & abſolute de hoc homine, nempe de Chriſto; Et ratio eſt, quia ſuppoſitum hujus hominis vere eſt Deus, & Filius Dei. Hinc dici poteſt, Hic homo eſt omnipotens, Immortalis, Mundi Creator, & ſic de aliis prædicatis, quæ competunt Deo, quatenus Deus eſt: Et rurſus de eodem dici poteſt, hic homo eſt Genitus a Patre Æterno, & ſpirat Spiritum Sanctum, quæ ſunt prædicata quæ competunt Filio Dei; non poteſt tamen dici, hic homo eſt Pater, aut eſt Spiritus S., neque quod generet, aut ſpiretur, cum hæc prædicata neque ſint propria Dei, quatenus Deus eſt, neque Filii Dei.

Secunda ex D. Th. eſt: Quæcunque prædicata conveniunt naturæ ſive divinæ, ſive humanæ, ut habenti oppoſitionem cum ſuppoſito, ſeu cum toto, non poſſunt de Chriſto prædicari; v. g. quia natura divina, inquantum eſt pars, & oppoſita ſuppoſito, dicitur communicabilis, & humanitas dicitur ſuſtentata a verbo, non poteſt dici, quod Chriſtus, ſeu verbum ſit communicabile, aut quod ſuſtentetur, vel uniatur verbo: contra vero prædicata, quæ competunt naturæ, ſeu parti, non ut dicenti oppoſitionem cum toto, poſſunt de toto, ſeu de Chriſto prædicari in concreto. Ratio eſt, quia ſicut de toto prædicatur ipſa natura, ita prædicari etiam poſſunt omnia prædicata naturæ. Hinc quia humanitas eſt mortua, & ſepulta, & ſimiliter deitas eſt ab æterno, immenſa &c. ideo per communicationem idiomatum Chriſtus, verbum, Deus, & Filius Dei dicitur mortuus, ſepultus, & vice verſa Chriſtus, ſeu hic homo per communicationem idiomatum dicitur eſſe ab æterno, immenſus &c.: abſtinendum tamen ab his prædicatis abſolute prolatis, ne videamur convenire cum Ubiquetariis, qui volebant, Chriſti humanitatem eſſe ubique. Sic quamvis dicere poſſimus, verbum eſt homo, non poſſumus tamen abſolute dicere, verbum eſt creatura; non ſolum quia, ſi faciat ſenſum abſtractum, propoſitio hæc eſt falſa; ſed etiam quia, ſi faceret ſenſum concretum, & ſignificaret, quod verbum ſit habens naturam creatam, ſeu Creaturam eo modo, quo verbum eſt homo, quatenus eſt habens humanitatem, dicendo, verbum, ſeu Chriſtus eſt Creatura, videremur cum Arianis convenire, dicentibus, quod ſuppoſitum verbi ſit creatum, ut notat D. Thom. qu. 16. art. 8.

Utrum autem vera ſit hæc propoſitio: verbum, inquantum homo, eſt creatura, Angelic. ib. reſpondet, quod ſi ly inquantum homo reduplicet humanitatem, propoſitio eſt vera; ſecus vero ſi reduplicet ſuppoſitum: abſtinendum tamen ab hac propoſitione abſolute proferenda; quia niſi addatur debita explicatio, videmur cum Arianis convenire; ſicut neque dicendum abſolute: Chriſtus eſt incorporeus, ne videamur convenire cum Manichæis.

Tertia Regula. Quamvis de Chriſto Domino ob dualitatem Naturarum dici poſſint prædicata contraria, non tamen contradictoria. Quare dici poteſt, quod hic homo, ſeu Chriſtus ſit paſſibilis, & ſit impaſſibilis; mortalis, & ſit immortalis; etenim quatenus eſt habens humanitatem eſt mortalis, & quatenus eſt habens deitatem eſt immortalis; non poteſt tamen dici, quod ſit paſſibilis, & non ſit paſſibilis &c. Ratio eſt, quia ſi negatio cadat ſupra copulam dicendo, quod non ſit paſſibilis, diſtribuit, & negat omnem naturam paſſibilem, & mortalem, quod eſt falſum; ſi vero negatio cadat ſupra prædicatum, dicendo quod Chriſtus ſit non paſſibilis, ſeu ſit impaſſibilis, tunc non ſit propoſitio negativa, ſed affirmativa de prædicato infinito, & ideo ſolum negatur paſſibilitas, & mortalitas de natura divina, quod eſt verum; quod ſi paſſibilitas negaretur de natura etiam humana, eſſet falſum.

QUÆSTIO II.

De Chriſti Sanctitate.

QUærendum, utrum Chriſti humanitas ſanctificetur formaliter, ſeu potius ſuppoſitaliter, an ſolum radicaliter a ſanctitate increata ſubſtantiali naturæ divinæ ſibi unitæ? & An etiam ab ipſa Perſonalitate verbi? & Num finite, an infinite? Num phyſice, an ſolum moraliter?

Dein-

Deinde an fuerit in Chriſto etiam gratia accidentalis? & quomodo dicendus ſit Chriſtus, Filius ne Dei adoptivus proprius, an naturalis?

ARTICULUS I.

Utrum Chriſti humanitas formaliter ſanctificetur a ſanctitate increata? & An etiam phyſice, ac infinite.

I. Usque adeo certum eſt apud Theologos, Chriſtum fuiſſe ſubſtantialiter ſanctum a ſanctitate Verbi, ut Hurtadus putet, id eſſe de fide. Alii apud Lumb. n. 939. cenſent, oppoſitum eſſe temerarium, & cenſura dignum: abſtinendum tamen ab his cenſuris, cum in oppoſita ſententia ſint Rada, Felix, & alii Scotiſtæ putantes, Chriſtum a ſanctitate verbi non fuiſſe ſanctum formaliter, ſed ſolum cauſaliter, & exigitive, exigendo ſcilicet plenitudinem ſanctitatis creatæ; unde ſi humanitas, quæ peccaſſet, aſſumeretur a verbo, & non conferretur ei gratia habitualis, putant, hujuſmodi Chriſtum in hac hypotheſi fore cum macula peccati habitualis.

II. Dico 1. Humanitatem Chriſti eſſe formaliter, & ſubſtantialiter ſanctam a gratia ſubſtantiali increata. Ita communiter Theologi ex PP. & Conciliis apud Vaſq. diſt. 41. cap. 3. paſſim aſſerentibus, Chriſtum fuiſſe ſubſtantialiter unctum, hoc eſt ſanctificatum, ac deificatum unguento, ſive unctione divinitatis. VI. Synod. apud Bernal. diſp. 29. hæc habet: *Aſſumptæ humanitatis voluntas ideo non eſt contraria Deo, quia deificata*; atqui non eſt deificata cauſaliter, ſed formaliter, ut patet; ergo pariter eſt formaliter ſanctificata; quod enim ſufficit ad deificandum, ſufficit ad ſanctificandum; cum ſit communis notio, quod deificatio ſit ſanctificatio.

Prob. ulterius ex conceptu ſanctitatis: Sanctitas ex D. Dionyſio eſt, ab omni labe libera, perfecta, & immaculata mundities, & ex D. Petro eſt participatio divinæ naturæ; unde, ut oſtendimus diſputatione antecedenti, non ſolum fert incompoſſibilitatem, ſaltem exigitive, cum culpa, ſed etiam exigentiam potentiarum, ſeu habituum ſupernaturalium, quibus poſſimus ad Deum videndum tendere, & quia eſt participatio Divinæ naturæ, facit Dei filiationem, amicitiam, & jus ad hæreditatem. Unde Sanctitas ex Tridentino reddit hominem filium Dei adoptivum, amicum, & hæredem; atqui hæc omnia præſtat perfectiori modo ſanctitas increata erga Chriſti humanitatem, cui ſubſtantialiter unitur; ergo Chriſti humanitas non exigitive, ſed formaliter ſanctificatur ſanctitate verbi. Prob. min. Sanctitas increata communicata humanitati reddit Chriſtum Filium Dei, non adoptivum, & extraneum, ſed proprium & naturalem, ut dicemus articulo ſequenti; ergo perfectiori modo reddit Chriſtum Dei Filium, amicum, & hæredem; atque adeo perfectiori modo præſtat effectus formales ſanctitatis ſanctitas increata communicata humanitati, quam ſanctitas accidentalis.

Confirm. Gratia habitualis ideo reddit hominem formaliter ſanctum, quia eſt incompoſſibilis cum peccato, redditque hominem Deo gratum, amicum, & cum jure ad hæreditatem; ſed hæc omnia præſtat perfectiori modo ſanctitas increata relate ad humanitatem Chriſti; ergo, &c. Prob. min. & primo, quod reddat Chriſtum incompoſſibilem cum peccato etiam leviſſimo, conſtat ex dictis, cum de Chriſti impeccabilitate diſp. 2. quæſt. 1. Quod etiam reddat illum Deo gratum, & amicum, patet, quia, ut dicitur Eth. 6., Amicitiæ cauſa eſt communicatio, & quod facit communicationem, facit amicitiam, & quod facit ſummam communicationem, facit ſummam amicitiam; unde amicitia paterna, & materna, & omnis ea, quæ intercedit inter conſanguineos, fundatur in communicatione naturæ, & gratia ipſa accidentalis ideo eſt cauſa amicitiæ divinæ, quia eſt communicatio, ſeu participatio divinæ naturæ: atqui per unionem hypoſtaticam natura Divina communicatur humanitati perfectiſſimo modo; ergo fundat amicitiam perfectiſſimam. Et ſane longe perfectior eſt participatio Divinæ naturæ in ſuo eſſe reali, & ſubſtantiali, quæ habetur per unionem hypoſtaticam, quam participatio Divinæ naturæ ſimilitudinaria, quæ habetur per gratiam accidentalem; ergo ſi iſta fundat jus amicitiæ inter Deum, & creaturam, a fortiori illa.

Et hinc deſcendit tertia pars min., quod ſcilicet ſanctitas increata det etiam humanitati jus ad hæreditatem: Si enim Filiatio Dei adoptiva fundat jus ad hæreditatem, juxta illud Rom. 8. *Si Filii, & hæredes*, a fortiori filiatio Dei naturalis; propterea uſurpare poteſt humanitas Chriſti illud Apoſtoli Rom. 8. *Quomodo non etiam*

cum

cum illo omnia mihi donavit?

III. Dico ſecundo: quamvis dici poſſit, quod ſanctitas increata ſanctificet humanitatem formaliter, in eo ſenſu, quod excludatur ſanctificatio cauſalis, & radicalis aſſerta a Scotiſtis; dicendum tamen verius, quod ſanctificet ſuppoſitaliter, quam formaliter.

Prob. Sanctitas increata non ſanctificat humanitatem tamquam forma phyſica, (de cujus ratione eſt perficere ſubjectum, & ab eo perfici) ſed ut forma logica, quæ perficit, & ſuſtentat humanitatem, quin ab ea perficiatur; non ſecus ac ſubſiſtentia verbi denominat humanitatem ſubſiſtentem tamquam forma logica; ergo ſanctificat humanitatem potius ſuppoſitando illam, quam informando; atque adeo potius dicendum, quod ſanctificet ſuppoſitaliter, quam formaliter; per hoc enim, quod ſanctitas increata ſuppoſitet humanitatem, facit illam ſuam, redditque incapacem omnis culpæ, ac dignam amore amicabili Dei, & beatitudine, in quibus prædicatis conſiſtit perfecta ſanctitas.

IV. Objic. 1. contra primam concluſionem: humanitas non denominatur formaliter immenſa, æterna, omnipotens, per conjunctionem ſubſtantialem cum his attributis divinis; ergo neque denominatur formaliter ſancta per conjunctionem cum ſanctitate increata; eſto Chriſtus per communicationem idiomatum dici poſſit Immenſus, Æternus, omnipotens, atque etiam infinite ſanctus.

Reſp. 1. per inſtantiam; ergo neque humanitas denominatur formaliter ſubſiſtens per conjunctionem cum ſubſiſtentia divina. 2. Nego conſequentiam: diſparitas habetur ex natura ipſarum denominationum; non enim omnes denominationes ſunt ejuſdem indolis, nec habentur eodem modo: Nam quod ſufficit ad unam, non ſufficit ad aliam; v. g. ad denominationem cogniti ſufficit forma extrinſeca, non tamen ad denominationem albi; ſic ad denominationem Sancti ſufficit conjunctio cum ſanctitate; propterea Reliquiæ Sanctorum dicuntur ſanctæ ob conjunctionem habitam cum anima habente ſanctitatem. Hinc humanitas Chriſti præciſe per conjunctionem cum ſanctitate verbi dicitur ſancta ſanctitate propria creaturæ rationalis, hoc eſt Deo amabilis, & incompoſſibilis cum peccato: contra vero humanitas per conjunctionem cum Immenſitate non dicitur formaliter immenſa, nec eſt ubique; ſicut intellectio, quamvis uniatur animæ, quæ eſt in pede, non idcirco ipſa eſt in pede. Et eodem modo humanitas nequit denominari omnipotens, æterna, immortalis, impaſſibilis; quia hujuſmodi denominationes ex propria natura haberi non poſſunt, niſi per formam identificatam, aut per formam phyſicam, quæ perficiat, & perficiatur a ſubjecto; quare ſicut poteſt ſtare conjunctio cum forma immortali, ſine denominatione immortalis, ut corpus conjungitur cum anima immortali, quin denominetur immortale; ita poteſt ſtare in humanitate Chriſti conjunctio cum omnipotentia, quin ea denominetur omnipotens; eſto non poſſit conjungi cum ſanctitate infinita, quin denominetur formaliter infinite ſancta.

V. Objic. 2. Si homo uniatur Angelo habenti gratiam, non redditur formaliter ſanctus a ſanctitate illa Angeli; ergo quamvis humanitas uniatur verbo identificato cum ſanctitate increata, non propterea fit formaliter ſancta ſanctitate increata.

Reſp. nego conſequentiam: ſanctitas enim non denominat niſi ſubjectum, cui immediate unitur; ergo ſi gratia immediate uniatur Angelo, non homini, Angelum denominat ſanctum, non hominem; at in caſu noſtro ſanctitas verbi immediate unitur humanitati, cum tota Perſona verbi ſit terminus formalis unionis; ergo humanitas a ſanctitate verbi denominatur formaliter ſancta; non ſecus ac a ſubſiſtentia verbi denominatur formaliter ſubſiſtens.

VI. Dubitatur hic 1. Num humanitas reddatur formaliter ſancta per ſolam naturam, ſeu ſanctitatem divinam, an vero per ſolam Perſonalitatem verbi; an per utramque ſimul; an demum per utramque ſeorſim?

Cenſeo equidem, ab utraque ſimul, & diviſive ſanctificari. Ita Lugo, Lumb., Amic. diſput. 16. ſect. 5. Martinon., & alii communius contra Gonet, & Vaſqu. putantes, quod a ſola deitate, & contra Lorcam putantem, quod a ſola Perſonalitate verbi.

Prob. quia humanitas tam ſi uniatur ſoli naturæ Divinæ, quam ſi ſoli Perſonalitati, ut formaliter a natura diſtinctæ, habet incompoſſibilitatem cum peccato, jus ad amorem Dei, & hæreditatem; ergo ab utraque habet ſanctitatem, ſeu participationem naturæ Divinæ in eo ſenſu, in quo gratia habitualis dicitur naturæ Divinæ participatio; ergo ab utraque ſanctificatur formaliter. Antec. prob. ex dictis in pri-

ma

ma Concluſione; impoſſibile enim eſt, humanitatem eſſe ſubſtantialiter unitam aut Divinæ naturæ, aut Perſonalitati, quin ſit a peccato immunis, ſumme Deo dilecta, & cum jure ad hæreditatem; ſiquidem hypoſtaſis Divina, etiam ut virtualiter indiſtincta a deitate, ſi uniatur ſubſtantialiter humanitati, non poteſt non reddere illam infinite amabilem, non ſecus ac ſi uniatur deitati, per hoc quod reddat Chriſtum Filium Dei naturalem.

VII. Dices 1. Hypoſtaſis verbi non ſanctificat formaliter ipſum verbum; ergo neque humanitatem: antecedens patet, quia ſanctitas formalis eſt prima radix beatitudinis; hypoſtaſis autem verbi non eſt id, a quo verbum formaliter habet primam radicem ſuæ beatitudinis, cum id competat formaliter naturæ Divinæ. Quare prob. conſeq. quia quod non eſt ſanctitas formaliter, non poteſt ſanctificare formaliter; hypoſtaſis autem verbi non eſt ſanctitas formaliter, alioquin ſanctificaret ipſum verbum; ergo non poteſt formaliter ſanctificare humanitatem.

Confirm. 1. Sanctitas eſt radix habituum, & operationum ſupernaturalium, atque adeo eſt operativa per potentias ſuas; ſed hypoſtaſis verbi non eſt operativa; ergo.

Confirm. 2. Hypoſtaſis Divina ut diſtincta a natura, juxta probabilem ſententiam non importat perfectionem; ergo non poteſt tribuere formaliter denominationem perfectiſſimam infinite ſancti.

Confirm. 3. Perſonalitas Divina non ſanctificat qua Perſonalitas, ut patet, neque qua divina, quia ſic omne attributum divinum ſanctificaret formaliter; ergo.

Reſp. cum Lumb. nu. 960. duplicem dari ſanctitatem, alteram puritatis ſummæ excludentis omnem immunditiem, quæ ſolum trahit jus ad beatitudinem, ſed de ſe non eſt operativa; alteram vero puritatis ſummæ de ſe operativam. Hypoſtaſis divina eſt ſanctitas primi, non ſecundi generis: quamvis non diceret ratione ſui perfectionem. In forma, omiſſo antecedente, de quo valde dubitat Martinon. d. 9. nego conſequentiam, ad probationem diſtinguo antecedens: quod nullo pacto eſt ſanctitas, non poteſt ſanctificare humanitatem, concedo; quod non eſt ſanctitas operativa, ſed eſt ſanctitas puritatis ſummæ, excludentis omnem immunditiam, nego antecedens: propterea non ſanctificat verbum tanquam prima radix operationum divinarum, & beatitudinis divinæ; ſed excludit eſſentialiter ratione ſui omnem immunditiam, etiam a verbo, redditque illud infinite amabile, quod pariter præſtat erga humanitatem. Quibus adde, quod licet Perſonalitas verbi non ſit ipſi Perſonæ verbi prima radix beatitudinis; poteſt tamen eſſe prima radix beatitudinis naturæ aſſumptæ, quatenus ratione talis perſonalitatis, ut condiſtinctæ a deitate, debetur humanitati beatitudo, & hæreditas æterna.

Ad primam Confirmationem, juxta primam reſponſionem datam argumento propoſito nego, ſanctitatem puritatis, de qua loquimur, debere eſſe radicem potentiarum, & operationum ſupernaturalium; ſufficit, ſi excludat omnem immunditiem, & trahat jus ad Dei amorem amicabilem, & ad beatitudinem: quicquid ſit, an poſſit etiam dici radix potentiarum, & operationum ſupernaturalium in natura aſſumpta.

Ad ſecundam, tranſmiſſo quod hypoſtaſis divina ratione ſui non dicat perfectionem, adhuc ratione ſui eſt ſanctitas puritatis ſummæ; ſicut enim poteſt intelligi, quod Paternitas v. gr. non ſit perfectio, & tamen ſit principium generativum *ut quo*, vel ſaltem conditio; ita poteſt intelligi, quod non ſit perfectio, & tamen ratione ſui excludat a deitate, & ab humanitate omnem immunditiem.

Ad tertiam, Perſonalitas divina ſanctificat humanitatem, non qua Perſonalitas, præſcindens a divina; ſed qua divina; ſic enim eſt puritas ſumma fundans jus ad beatitudinem: propterea quodvis attributum divinum, ſi poſſet ſubſtantialiter humanitati uniri ſeorſim a deitate, illam ſanctificaret.

VIII. Dices ſecundo. Si deitas ut diſtincta a Perſonalitate verbi etiam ſanctificaret formaliter humanitatem, ſequeretur quod humanitas unita hypoſtatice Angelo habenti ſanctitatem deberet formaliter ſanctificari, quod non admittitur; quia non niſi mediate humanitas uniretur ſanctitati Angeli; atqui etiam mediate unitur humanitas deitati, hoc eſt media Perſonalitate verbi; ergo a deitate non ſanctificatur formaliter.

Confirm. 1. Deitas non poteſt reddere humanitatem formaliter Deam, ſapientem, &c.; ergo nec ſanctam.

Confirm. 2. Si deitas humanitatem ſanctificaret, omnes tres Perſonæ illam ſanctificarent, quia quod competit deitati, competit tribus.

Reſp.

Reſp. nego ſequelam; Juxta noſtram ſententiam humanitas immediate unitur Deitati; ſed transmiſſo, quod uniatur mediate, hoc ſufficit, quod humanitas dicatur deificata; ergo & ſanctificata; cum deificatio eſſentialiter ferat ſanctificationem, & immunitatem a culpa, & jus ad Dei amorem, ac ad beatitudinem; ſicuti enim ſi gratia ſit ſolum in voluntate realiter diſtincta ab anima, etiam anima diceretur ſancta, quamvis eſſet mediate unita gratiæ; ita a fortiori ſi humanitas mediate unitur ſanctitati ſolum virtualiter diſtinctæ a ſubſiſtentia Verbi. Et ratio a priori eſt, quia etiam mediata communicatio ſatis eſt, ut reddat humanitatem immunem a culpa, & cum jure ad beatitudinem: Non ſic, ſi humanitas uniatur Angelo habenti ſanctitatem: quia per accidens conjungeretur cum Angelo ſanctitas, non vero per ſe; ut unitur ſanctitas Divina cum ſubſiſtentia Verbi.

Ad 1. confirmationem, humanitas eſt incapax, ut dicatur Dea; ſolum poteſt denominari deificata, & hoc formaliter habetur a Deitate; ergo formaliter poteſt etiam a Deitate denominari ſancta, ſeu digna Dei amore: non poteſt tamen denominari formaliter ſapiens, immenſa ab his attributis divinis ob diverſam naturam denominationum, ut oſtendimus, & dicendum eſt ab ipſis adverſariis: qui licet concedant, operationes Chriſti formaliter dignificari a dignitate Verbi, cui mediate uniuntur; negant tamen, eas immenſitari, per hoc quod mediate uniantur immenſitati Verbi.

Ad 2. unio hypoſtatica, ut diximus, terminatur ad naturam, & perſonalitatem Verbi indiviſibiliter, & ideo non terminatur ad tres Perſonas; ergo nec ſanctificatur humanitas formaliter a Tribus perſonis: reſpicit enim unio hypoſtatica Deitatem communem Tribus, non tamen ut communem, ſed tantum prout eſt in Filio, ut explicavimus diſp. 4. qu. 1. Et ratio a priori eſt ex Amico diſp. 16. n. 100. quia prædicatum quod convenit formæ non quidem abſolute, ſed prout informanti unum ſubjectum, non poteſt eidem convenire, prout informanti aliud ſubjectum: ex. gr. anima, quæ dicitur poſſe intelligere proxime prout eſt in capite, non dicitur poſſe proxime intelligere prout eſt in pede; & albedo ſi replicetur, & terminet viſionem prout eſt in loco A, non dicitur eandem viſionem terminare prout eſt in loco B; ergo pariter natura Divina, quæ terminat unionem hypoſtaticam, prout eſt incluſa in Verbo, non dicitur eandem terminare prout eſt in Patre; atque adeo non ſanctificatur humanitas a perſona Patris. Quamvis autem humanitas indiviſibiliter ſuſtentetur a Deitate, & ſubſiſtentia Verbi, ita ut utraque ſeorſim præbeat de facto erga humanitatem influxum ſuſtentativum ſolum inadæquatum; utraque tamen ſeorſim, ac diviſive ſanctificat humanitatem formaliter; ſicut enim unio inadæquata terminata ad Deitatem denominat humanitatem formaliter deificatam, & unio inadæquate terminata ad perſonalitatem Verbi denominat humanitatem formaliter perſonatam; ita utraque ſeorſim, ac diviſive ſufficit, ut humanitas dicatur formaliter ſancta.

IX. Dubitatur ulterius, utrum Humanitas ſanctificetur a Verbo moraliter ſolum, an etiam phyſice? Et num finite, an infinite?

Dicendum 1. Humanitatem a ſanctitate increata moraliter dignificari, ac ſanctificari infinite; adeo ut in morali æſtimatione hujuſmodi ſanctitas ſit infinitæ dignitatis. Ita communiter cum Angelico, qui apud Lumbier n. 980. expreſſiſſime dicit, Carnem Chriſti fuiſſe infinite dignificatam a Perſona aſſumente; erat enim Caro Dei, ex quo habebat dignitatem infinitam.

Prob. Merita Chriſti, quamvis ſolum mediate uniantur Verbo, adhuc moraliter dignificantur infinite a dignitate Verbi; ergo a fortiori humanitas, quæ unitur Verbo immediate; cum enim propter unionem deificetur, conſequenter ſit condigna amore Dei, & æſtimatione ſimpliciter infinita magis, quam una Chriſti operatio.

Confirm. quia Humanitas habens ſibi unitam hypoſtatice Deitatem habet donum ſimpliciter infinitum; ergo eſt moraliter æſtimabilis, ac digna infinite.

Dices, Si humanitas dignificata a Verbo eſſet infinite æſtimabilis, & moraliter digna, eſſet æque digna, ac Verbum, ſeu Chriſtus; hoc autem non videtur dicendum, cum humanitas etiam ſub hac dignificatione ſit quid limitatum; ergo.

Reſp. quod ſicut merita Chriſti infinite digna non ſunt æque digna moraliter, ac ipſe Deus, cum Deus habeat ſuam dignitatem infinitam per identitatem, merita vero per communicationem; ita prorſus humanitas, quippe quæ per ſanctitatem Verbi ſit ſancta adjective, & in concreto, non eſt ipſa ſanctitas in abſtracto, ut eſt Deus; propterea differunt in modo participandi ſan-

Digitized by Google

ſanctitatem; quamvis conveniant in forma infinita ſanctitatis.

X. Dicendum 2. Humanitatem Chriſti etiam phyſice dignificari infinite a ſanctitate increata, cui phyſice unitur. Ita etiam communiter apud Arri. Haun. Lumb. contra Eſparz. & Lugo diſp. 16. n. 71. qui obſervat, quæſtionem hanc habere plurimum de modo loquendi.

Prob. Merita Chriſti dignificantur moraliter infinite a dignitate Verbi, cui non uniuntur phyſice, ſed moraliter; ergo humanitas, cui Verbum phyſice unitur, dignificatur phyſice infinite a ſanctitate, & dignitate Verbi.

Confirm. Si ſanctificaretur phyſice finite, poſſet creſcere in ſanctitate; non videtur autem, quomodo poſſit humanitas aſſumpta phyſice creſcere in ſanctitate, etiam ſi uniretur tribus Perſonis divinis; ergo ſanctificatur phyſice infinite.

Dices: Per hoc quod ſubſiſtentia Verbi communicata humanitati ſit infinita, humanitas non ſubſiſtit infinite; ergo nec phyſice ſanctificatur infinite. Et ratio utriuſque eſt, quia humanitas ſubſiſtit, & ſanctificatur media unione finita, & juxta capacitatem finitam; ergo tantum finite.

Confirm. ſi ſanctitas increata uniatur lapidi, nullatenus illum ſanctificat propter ſubjecti incapacitatem; ergo ſi uniatur Humanitati, nec ſanctificabit illam phyſice infinite, cum ſubjectum finitum non ſit capax recipiendi effectum formalem infinitum.

Reſp. quæſtionem hanc eſſe plurimum de nomine, & ideo diſtinguo antecedens: humanitas non ſubſiſtit infinite, ſi ſpectetur unio, qua ſubſiſtit, concedo; ſi ſpectetur totum ſubſiſtens, & denominatio ſubſiſtentis, quæ habetur a ſubſiſtentia divina, nego antec. & diſtinguo etiam conſeq. Ad id, quod additur, capacitas obedientialis humanitatis ſicut eſt ad unionem cum ſubſiſtentia, & ſanctitate infinita, ita eſt ad denominationem ſubſiſtentis, & ſancti infinitam; & quamvis unio ſit finita, quia tamen forma eſt infinita, ideo conſtituit denominationem phyſicam infinitam, eo modo, quo in meritis Chriſti domini conſtituit denominationem moralem infinitam; & ratio eſt, quia ad has denominationes unio finita non ſe habet ut menſura, ſed ut conditio.

Ad confirm. ſicut meritum Chriſti licet phyſice finitum, eſt capax recipiendi effectum formalem moraliter infinitum; ita Chriſti humanitas, quamvis finita, poteſt recipere phyſice effectum formalem infinitum, & denominari phyſice ſancta, ſeu dignificata a Verbo infinite, eo quod unio hypoſtatica, quantumvis ſit finita, poteſt eſſe conditio ſufficiens, ut humanitati communicetur effectus formalis infinitus, non ſecus ac communicatur meritis Chriſti. Quare nego conſequentiam.

Inſtabis. Si denominatio ſancti infinita habetur a ſanctitate Verbi tamquam a forma infinita, ſolum infertur quod Chriſtus, ſeu tota denominatio ſit infinite ſancta, quod non revocatur in dubium, non vero quod humanitas unita ſanctitati ſit ſancta infinite; ergo.

Reſp. 1. quod ſi argumentum probat, humanitatem non eſſe ſanctam infinite, probat etiam, quod nullatenus ſit ſancta ſanctitate Verbi; quia denominationem a ſanctitate Verbi habere non poteſt, niſi a tali forma. Directe dico, Chriſtum eſſe ſanctum infinite quidditative, & per incluſionem ſanctitatis increatæ; humanitatem vero eſſe infinite ſanctam ſolum per unionem, & denominationem contingenter ſuperadditam; ita ut ſanctitas increata, quæ hanc denominationem conſtituit, non veniat in recto, ſed in obliquo, dum dicitur humanitas ſancta: contra vero dum dicitur Chriſtus ſanctus, ſanctitas increata venit in recto ad talem denominationem.

ARTICULUS II.

Utrum fuerit in Chriſto etiam Sanctitas Accidentalis?

XI. Quod Chriſti humanitas formaliter ſanctificetur non ſolum ſanctitate ſubſtantiali increata, ut hactenus diximus, ſed etiam ſanctitate ſubſtantiali creata, nempe per unionem hypoſtaticam præſentis ordinis, oſtendimus Diſputatione antecedente q. 2. ubi diximus unionem hypoſtaticam de facto ſanctificare Humanitatem non ſolum ut quo, ſed etiam ut quod. Inquirimus nunc, An etiam ſanctificetur formaliter per gratiam accidentalem, qua juſti de facto ſanctificantur? Et ſane quod hæc ſanctitas accidentalis fuerit in Chriſto, eſt adeo certum apud Theologos, ut multi putent eſſe de fide. Difficultas ſolum eſt in explicanda neceſſitate. D. Thom. q. 7. art. 1. docet gratiam habitualem fuiſſe in Chriſto ex triplici capite. Primo quia Anima Chriſti propter unionem hypoſtati-

cam

cam erat propinquior Deo, quam quævis alia anima hominum; ergo majorem influxum gratiæ ab eo recepit. Secundo quia ad ſupernaturales operationes indigebat hac gratia, tamquam principio intrinſeco; ſicut beatus indiget lumine gloriæ tamquam principio intrinſeco ad connaturalius ponendam viſionem beatificam. Tertio quia Chriſtus influxit gratiam in homines, juxta illud Jo. 1. *De plenitudine ejus omnes accepimus*; ergo debuit illam in ſe habere.

XII. Dico equidem, fuiſse in Chriſto gratiam habitualem tum ad connaturalem modum operandi ſupernaturaliter, tum etiam ad hanc novam animæ pulchritudinem participandam, ut eſset omnibus modis ſanctus, & pulcher.

Prob. 1. pars, quia ſicut in Beatis requiritur lumen gloriæ intrinſecum ad connaturalem modum ponendi viſionem Dei, ita in Chriſto requiritur principium intrinſecum habituum, & operationum ſupernaturalium ad connaturalem modum operandi ſupernaturaliter; & quamvis ipſa unio hypoſtatica præſentis ordinis, quam diximus eſse formam juſtificantem, bene poſſit dici principium intrinſecum exigens habitus infuſos; illos tamen exigit tantum mediate, exigendo immediate gratiam, cujus ſunt proprietates habitus infuſi.

Deinde quod gratia accidentalis ſpectet etiam ad novam pulchritudinem animæ Chriſti, patet, quia ſanctitas ex ſuo conceptu eſt animæ pulchritudo, qua redditur anima Deo placens, ac dilecta; atqui diverſa eſt pulchritudo, quæ habetur per gratiam exigitam ab unione hypoſtatica, ab ea, quæ habetur per ipſam unionem; ſicut in corpore humano diverſa eſt pulchritudo, quæ habetur per harmoniam humorum exigentium proportionem membrorum, & congruas qualitates, a pulchritudine, quæ habetur per ipſam membrorum proportionem exigitam, & qualitates congruas, necnon a pulchritudine, quæ habetur per ornamenta extrinſeca; ergo ſicut Corpori Chriſti Domini competit quælibet ſpecies pulchritudinis, ita animæ Chriſti quælibet ſpecies ſanctitatis, ſeu pulchritudinis ſpiritualis, non ſecus ac intellectui Chriſti competit quælibet ſpecies ſcientiæ.

Confirm. Sicut diverſa eſt pulchritudo ordinis naturalis in anima Chriſti, quæ habetur per potentias intrinſecas naturales, ab ea quæ habetur per unionem hypoſtaticam, quæ illas exigit; ita in ordine ſupernaturali diverſa eſt pulchritudo, quæ habetur in anima Chriſti per gratiam, & per potentias ſupernaturales, ab ea, quæ habetur per unionem, quæ illas exigit; ergo ſicut non negatur Chriſto Domino, præter unionem hypoſtaticam, pulchritudo illa in ordine naturali, ita nec illa in ordine ſupernaturali.

XIII. Dices 1. cum Vaſq. quod non auget ſanctitatem præſuppoſitam, non pertinet ad complementum, & conſummationem ſanctitatis: ſed gratia accidentalis in Chriſto non auget ſanctitatem præſuppoſitam per unionem cum ſanctitate increata, a qua ſanctificatur infinite; ergo non ſpectat ad ſanctitatis complementum. Neque obſtat, quod ſanctitas per gratiam ſit novus modus ſanctitatis; Nam ſanctitas infinita non ſolum abſorbet omnem ſanctitatem, ſed etiam omnem modum ſanctitatis; quare ſicut candela in præſentia Solis non perficit lucem, ita nec gratia accidentalis ſanctitatem Chriſti infinitam.

Confirm. quia non poteſt explicari, Num gratia iſthæc ſit finite, an infinite intenſa? Non infinite, ſi repugnet infinita intenſio; neque finite, quia in quocunque gradu ponatur, eſt improportionata unioni hypoſtaticæ, quæ reddit Chriſtum dignitatis infinitæ; ergo ut prius.

Reſp. quod ſanctitas accidentalis non auget intenſive ſanctitatem infinitam in Chriſto præſuppoſitam, ſed extenſive, quatenus perficit ſubjectum alio genere ſanctitatis; ſicut meritum Chriſti utpote infinitum non poteſt intenſive creſcere, poteſt tamen extenſive. Quamvis autem ſanctitas infinita contineat eminenter omnem modum ſanctificandi; at non communicat humanitati omnem modum ſanctitatis; ſicut non communicat in ordine naturali potentias naturales animæ, quamvis eas contineat eminenter.

Ad confirm. Nominal. Bernal., Arriag. docent, gratiam accidentalem in Chriſto eſſe infinite intenſam. At D. Th., Suar., & alii negantes poſſibilitatem infiniti categorematici docent, gratiam habitualem in Chriſto fuiſſe ſummam juxta taxam Divinæ providentiæ, hoc eſt ſummam inter naturaliter poſſibiles, ut proinde ſolum de potentia extraordinaria poſſit Deus producere gratiam intenſiorem: & ratio eſt, quia ſic bene ſalvatur, quod Chriſtus dignitatis infinitæ habuerit gratiam in gradu conſentaneo; non poteſt enim illam exigere in gradu infinito, qui ſupponitur impoſſibilis, nec in quocunque gradu finito,

ſed in eo gradu finito, qui excedat quemcunque gradum poſſibilem ſervatis naturæ legibus, & ſervata proportione debita inter partes univerſi optimi. Hinc tam D. Stephanus Act. 7. dicitur *Plenus gratiæ*, quam Beata Virgo dicitur *Gratia plena*: & ſic etiam ipſe Chriſtus Dominus dicitur Jo. 1. *Plenus gratiæ, & veritatis*; verum quia capacitas, & exigentia iſtorum eſt diverſa, ideo diverſa in iis eſt gratiæ plenitudo.

Dices 2. In Chriſto non datur fides habitualis; quia ejus munus præſtatur modo præſtantiori a viſione beata, & ſcientia infuſa; nec datur ſubſiſtentia propria, quia ejus munus eminentius præſtatur a ſubſiſtentia Verbi; ergo neque datur gratia habitualis; quia eminentius præſtatur ejus munus a ſanctitate increata, & ab unione hypoſtatica præſentis ordinis.

Reſp. nego conſeq. Sanctitas enim increata, & unio hypoſtatica non conferunt humanitati, quod præſtatur a gratia, nempe eſſe Principium intrinſecum immediate exigitivum potentiarum ſupernaturalium: quare ſicut unio hypoſtatica exigit potentias naturales in Chriſto, eo quod ipſa non præſtet earum munus; ita exigit gratiam, & habitus infuſos, qui ſunt proprietates gratiæ, eo quod non præſtet earum munus; ſicut nec confert pulchritudinem illam, quæ habetur per gratiam immediate exigitivam virtutum ſupernaturalium.

Quamvis autem caruerit Chriſtus fide habituali, non caruit tamen habitu ſpei infuſæ, ut oſtendimus, cum de virtutibus Theologicis diſp. 5. qu. ult. & probabiliter, ut docet Lumb. habuit etiam virtutem pœnitentiæ infuſam, ut dicemus in de Pœn. diſp. 3. qu. 4.

XIV. Quæritur hic, Utrum Chriſtus, ſeu ejus humanitas ratione gratiæ habitualis dici poſſit Filius Dei adoptivus; An vero dici debeat Filius Dei proprius, ut putant Scotiſtæ cum Lumb., juxta illud Apoſt. *proprio filio ſuo non pepercit*; An vero, ut docent communiſſime, Filius Dei naturalis? & An dici poſſit Filius Dei in quantum Trini, an vero Filius ſolius Dei Patris?

Certum eſt contra Duran., Chriſtum non poſſe dici Filium Dei adoptivum, quod videtur colligi ex Concilio Francofordienſi apud Lumb.; cum Chriſtus non ſit Perſona extranea, prout requiritur ad denominationem Filii adoptivi. Certum etiam eſt, Chriſtum, ſeu hunc hominem, per communicationem idiomatum, poſſe dici Filium Dei naturalem, & genitum a Patre Æterno. Solum dubitatur, An Chriſtus, in quantum homo, dici poſſit Filius Dei naturalis, cum in quantum homo non ſit productus in ſimilitudinem naturæ Divinæ, prout requiritur ad Filiationem naturalem, quæ eſt *Origo viventis a vivente principio conjuncto in ſimilitudinem naturæ*.

XV. Dico equidem cum communi, Chriſtum inquantum hominem eſſe Filium Dei naturalem in ſenſu accommodo, & quidem ſolius Patris Æterni.

Prob. & 1. quidem, quod Chriſtus inquantum homo ſit Filius Dei naturalis, ſi fiat ſenſus, quod in quantum eſt ſuppoſitum habens humanitatem, ſit Filius Dei naturalis per generationem æternam, negari non poteſt. Ratio eſt, quia cum Chriſtus importet Verbum ut habens utramque naturam, ſi reduplicetur ut habens humanitatem, non reduplicando humanitatem, ſed reduplicando ſuppoſitum ut habens illam, ſeu cum reſpectu ad humanitatem venientem in obliquo, procul dubio eſt ipſum Verbum, quod eſt Filius Dei naturalis. Deinde ſi ſermo ſit de Chriſto, inquantum homine, reduplicando tum ſuppoſitum, tum etiam humanitatem, (in quo ſenſu non eſt Filius adoptivus) poteſt etiam in ſenſu accommodo dici Filius Dei naturalis, quatenus hic homo, inquantum eſt homo ſubſtantialiter completus per Perſonalitatem, quæ eſt filiatio Dei naturalis, eſt Filius Patris Æterni, cum importet conſtitutive ipſum ſuppoſitum Verbi. Quare aliud eſt, reduplicare ſolam humanitatem, aliud reduplicare totum ſuppoſitum conſtituens hunc hominem: ſi reduplicaretur ſola humanitas, certe non poſſet abſolute dici Filius Dei naturalis, cum non habeatur ſimilitudo in natura Divina, ut mox dicemus; ſecus vero ſi reduplicetur humanitas ut perſonata Perſonalitate Verbi; In hoc enim ſenſu Chriſtus inquantum homo dupliciter dici poteſt Filius Dei naturalis; Primo quia includit Perſonalitatem Verbi, & ſic eſt Filius Patris; Secundo quia, ut notant Suar. & Haunol., humanitas ſic perſonata habet jus ad hæreditatem, ſeu ad viſionem Dei; atqui quod habet jus ad hæreditatem, in communi acceptione dicitur Filius; ergo humanitas ſic perſonata eſt filius Dei, nempe totius Trinitatis; ſed non extraneus, ſeu adoptivus; ergo naturalis. Et juxta hanc acceptionem, ut notat Suar., ſi Spiritus Sanctus incarnaretur, humanitas

iſthæc

Digitized by Google

iſthæc diceretur ſimiliter Filius Dei naturalis; quamvis in tali hypotheſi per communicationem idiomatum hic homo diceretur etiam a Patre, & Filio ſpiratus.

Denique ſi in hac propoſitione, Chriſtus inquantum homo, non reduplicetur aut ſolum ſuppoſitum habens humanitatem, aut ſuppoſitum ſimul, & humanitas, ſed reduplicetur ſola humanitas, Chriſtus in hoc ſenſu nec dicitur Filius Dei naturalis, ut jam diximus, nec adoptivus: quamvis humanitas ſit affecta gratia habituali. Ratio eſt, quia, ut notat Platelius, ut gratia poſſit denominare Filium Dei adoptivum, debet habere conceptum naturæ ſupernaturalis, ſeu primæ radicis omnis ſupernaturalitatis; atqui gratia in humanitate aſſumpta non eſt prima radix, cum gratia ipſa exigatur ab unione hypoſtatica; ergo non poteſt denominare Filium Dei adoptivum. Utrum autem humanitas denudata quavis ſubſiſtentia, & affecta gratia habituali dici poſſit filia Dei adoptiva? lis eſt apud Theologos. Communius apud Suar. d. 49. ſect. 4. negant; quia humanitas in hac hypotheſi eſſet quidem natura extranea, ſed non eſſet Perſona extranea, quod videtur eſſentialiter requiri ad rationem adoptionis.

QUÆSTIO III.

De multiplici Chriſti Scientia.

SUpponimus ex dictis in de Beatitudine diſp. 1. qu. 7. non poſſe intellectum Beati reddi formaliter intelligentem per intellectionem Increatam; unde Chriſtus quamvis qua Deus omnia intelligat intellectione increata; qua homo tamen non niſi per creatam intellectionem objecta cognoſcit. Inquirimus nunc primo, Quotuplex Scientia fuerit in creato Chriſti intellectu. Secundo, Utrum in Verbo clare, & diſtincte cognoſcat omnia poſſibilia, aut ſaltem omnia futura?

ARTICULUS I.

Quotuplex Scientia fuerit in Chriſto Domino?

I. CErtum eſt, in Chriſto non fuiſſe ullum errorem, (quidquid ſit, an potuerit Deus illi infundere errorem aliquem ſpeculativum) ſicut nec fuit in Chriſto opinio, aut fides, quæ de ſe aliquam imperfectionem præſeferunt. Neque obſtat, quod in Conciliis, & Hebr. 2. Chriſtus dicatur fuiſſe per omnia ſimilis nobis, abſque peccato: Nam hoc intelligendum cum reſtrictione; videlicet ſecundum ea, quæ non dedecent Chriſtum, & ad noſtram ſalutem conducunt; Aliter deberet dici Chriſtus ſimilis nobis in conceptione, in fomite, & aliis, quæ de ſe peccata non ſunt. Quare omnia cognoſcebat cognitione ſcientifica; & ſolum quæritur, Quotuplex eſſet in Chriſto hujuſmodi cognitio?

II. Dico 1. In intellectu Chriſti Domini fuit ſcientia, ſeu viſio beatifica, qua intelligebat Divinam naturam in ſe ipſa cum ſuis Attributis, & perſonalitatibus, tanquam objectum formale, & immediatum; & ſimul in Divina natura tamquam in ſpeculo voluntario attingebat Creaturas tamquam objectum materiale, & mere terminativum. Concluſio hæc a Theologis admittitur tamquam dogma Fidei, ut videre eſt apud Vaſq. diſp. 41. c. 2. Ratio eſt, quia Chriſtus etiam in via fuit comprehenſor; ergo habuit ſcientiam beatam perfectiori modo, quam omnes Beati, atque adeo non defuit illi viſio iſthæc beatifica.

III. Dico 2. Fuit etiam in Chriſto alia ſcientia intrinſece ſupernaturalis habitualis per ſe infuſa, conſtituta vel per ſpecies impreſſas ſupernaturales ordinatas ad cognoſcendas creaturas ſive exiſtentes, ſive poſſibiles, tamquam objectum formale; & ad cognoſcendum abſtractive Deum in Creaturis, tamquam objectum materiale: Vel, ut alii docent, conſtituta per aliquam qualitatem habitualem ſupernaturalem tenentem ſe ex parte potentiæ, quæ ſimul cum ſpeciebus impreſſis naturalibus cauſet cognitionem ſupernaturalem de iis objectis. Ita communiſſime cum D. Tho. qu. 9. a. 3.

Prob. Angelis, ex Auguſtino, competit, præter cognitionem matutinam, qua vident creaturas in Verbo, etiam cognitio veſpertina, qua vident creaturas in ſe ipſis: Similiter in Deo, præter cognitionem poſſibilium in ſe ipſo, admitti debet cognitio poſſibilium in ſe ipſis, ſi hæc non importet imperfectionem; ergo pariter in Chriſto præter viſionem beatam, qua videat creaturas in Verbo, admittenda eſt ſcientia ſupernaturalis per ſe infuſa, qua videat eaſdem creaturas in ſe ipſis; cum in intellectu Chriſti Domini ſint omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ Dei. Pertinet enim

ad perfectionem intellectus, idem objectum multiplici via attingere, quoties diverſus modus attingendi non ferat de ſe imperfectionem; ſcientia autem per ſe infuſa, prout illam explicavimus, non importat imperfectionem, ſed ſpecialem perfectionem; quia de ſe eſt independens a ſenſationibus tum præexiſtentibus, tum concomitantibus; adeoque in ſuo modo exiſtendi, & operandi aſſimilatur omnino ſcientiæ Angelorum, quorum operationes non habent reſpectum ad phantaſmata.

IV. Hanc ſcientiam per ſe infuſam Theologi apud Suar. volunt fuiſſe etiam in Beata Virgine exigitam a Divina Maternitate; ratione cujus ſcientiæ poterat independenter a phantaſmatibus cognoſcere objecta, atque adeo libere operari etiam dum ſomnum caperet, & ſic continenter mereri, juxta illud: *Ego dormio, & cor meum vigilat.*

Cum autem hujuſmodi ſcientia directe terminetur ad creaturas, & in creaturis Deum attingat, ſequitur, quod per hanc ſcientiam Chriſtus non ſolum attingebat Deum ut unum, ſed etiam ut Trinum, & reliqua myſteria Fidei; Tum quia per hanc ſcientiam immediate attingebat revelationes de talibus myſteriis, quæ erant cum iiſdem myſteriis eſſentialiter connexæ, tum etiam quia per illam immediate attingebat viſiones beatas omnium intellectuum repræſentantes myſteria Fidei, atque adeo in iis viſionibus hæc myſteria abſtractive attingebat.

Dices: Chriſtus Dominus perfectiſſimo modo attingebat omnia objecta ſibi debita per viſionem beatam; ergo ſuperflua erat ſcientia per ſe infuſa, qua eadem attingeret.

Reſp. argumentum probare, quod in Angelis ſuperflua ſit cognitio veſpertina, præter matutinam, quod nemo dixerit: & ratio eſt, quia ſpectat ad perfectionem intellectus idem cognoſcere alio modo, ac medio; quandoquidem novum medium ſciendi eſt nova res ſcita. Hinc experimur, quod cognita aliqua concluſione ſcientifico medio, conetur intellectus ad eandem cognoſcendam alio medio, non ſolum demonſtrativo, ſed etiam opinabili.

V. Dico 3. Præter ſcientiam beatam, & per ſe infuſam intrinſece ſupernaturalem, habuit etiam Chriſti intellectus ſcientiam per accidens infuſam, naturalem quoad ſubſtantiam, & ſupernaturalem quoad modum; quatenus omnem ſcientiam naturalem, quam ſucceſſive poterat acquirere, habuit ſimul ſupernaturaliter a primo inſtanti ſuæ conceptionis. Hæc autem ſcientia, cum ſit naturalis quoad ſubſtantiam, habet pro objecto ſolum res naturales, quas poterat Chriſtus per hanc ſcientiam cognoſcere modo connaturali, hoc eſt per converſionem ad phantaſmata.

Prob. Scientia iſthæc eſt perfectio naturalis intellectus humani; ergo non eſt deneganda Chriſto, cui debentur omnes perfectiones naturales, quarum eſt capax natura humana. Quod ſi poterat hanc ſcientiam ſucceſſu temporis acquirere, decentius fuit, ut tota ſimul infunderetur ſupernaturaliter; ne quoad hoc Chriſtus eſſet inferior Adamo, de quo dicitur Eccl. 17. *Creatus fuit plenus ſcientiæ, & intellectus.* Propterea poterat ea ad libitum uti, non ſecus ac Adam.

VI. Dico 4. Fuit pariter in Chriſti intellectu ſcientia experimentalis, ſeu acquiſita, conſiſtens in ſpeciebus relictis a cognitionibus objectorum, a quibus perſeverantibus habitualiter in memoria inclinabatur ad experimentaliter judicandum de iiſdem, aut ſimilibus objectis. Hæc autem ſcientia non potuit eſſe ab inſtanti conceptionis tota ſimul infuſa, quia ejus veritas erat eſſentialiter connexa experientiæ ſucceſſu temporis habendæ. Et de hac ſcientia dicitur Lucæ 2. *Jeſus proficiebat ſapientia, & ætate, & gratia apud Deum, & homines.* & ad Hebr. 5. *didicit ex iis, quæ paſſus eſt, obedientiam;* didicit enim experimentaliter; quatenus exercens actus patientiæ, & obedientiæ ab iis ipſis actibus ſumpſit in ſe patiendi, atque obediendi experientiam, ut communiſſime docent Theologi.

ARTICULUS II.

Utrum Chriſtus Dominus clare, & diſtincte cognoſcat in Verbo omnia poſſibilia, aut ſaltem omnia futura?

VII. Chriſto Domino competit cognitio in gradu conſentaneo Filio Dei naturali, adeo ut niſi repugnet cognitio infinite perfecta, ea illi debeatur; ſicut deberetur Chriſto gratia accidentalis infinite intenſa, niſi ea repugnaret; quod ſi repugnet viſio Dei infinite intenſa, admittenda eſt in Chriſto viſio finite intenſa, ſumma inter naturaliter poſſibiles, prout diximus de gratia habituali. Si vero repugnet etiam cognitio, quæ clare, & diſtincte omnia poſſibilia, aut ſaltem omnia

futu-

Digitized by Google

futura attingat, examinandum, Quænam objecta clare, & diſtincte de facto Chriſtus cognoſcat; quænam vero ſolum habitualiter?

VIII. Dico 1. ſuppoſita repugnantia infiniti Categorematici, repugnat cognitio clare, & diſtincte attingens infinita individua, nedum omnia poſſibilia; atque adeo Chriſtus in hac hypotheſi ſicut non habet gratiam infinite intenſam, ita non cognoſcit clare, & diſtincte infinita objecta, nec in Verbo per viſionem beatam, nec in ſe ipſis per ſcientiam infuſam. Ita Lumb. n. 1509. Amicus, Platel. & communius.

Prob. In hypotheſi, quod repugnet infinitum, repugnant infinitæ cognitiones v. g. claræ ut unum, quarum ſingulæ ſingulos homines attingant; ergo a fortiori repugnabit una indiviſibilis cognitio, quæ attingat clare, & diſtincte infinitos homines claritate ut unum. Prob. conſeq., quia iſta cognitio indiviſibilis contineret omnem perfectionem illarum infinitarum, & ſimul haberet perfectionem ſimplicitatis, qua carerent illæ infinitæ cognitiones diſtinctæ; ergo ſi illæ cognitiones infinitæ repugnant, adeo ut eſſent, & non eſſent ipſe Deus, & comprehenſio Dei, a fortiori repugnabit iſta cognitio indiviſibilis attingens infinitos homines, utpote perfectior illis cognitionibus infinitis collective acceptis.

Confirm. Evidens eſt, quod cognitio indiviſibilis attingens Petrum, & Paulum claritate ut unum perfectior ſit duabus cognitionibus, quarum una attingat Petrum, altera Paulum claritate ut unum; eo quod illa cognitio indiviſibilis contineat formaliter quidquid perfectionis eſt in his duabus, & ſimul contineat perfectionem ſimplicitatis, qua carent illæ duæ diſtinctæ: ſic perfectior eſt calor indiviſibilis intenſus ut duo, quam duo gradus caloris intenſi ut unum; ergo pariter perfectior eſt cognitio indiviſibilis attingens infinitos homines clare, & diſtincte claritate ut unum, quam infinitæ cognitiones claræ ut unum attingentes ſingulos homines; atque adeo ſi iſtæ cognitiones infinitæ deberent dicere perfectionem infinitam, & Divinam, ut proinde earum collectio repugnet; a fortiori illa cognitio indiviſibilis attingens clare, & diſtincte claritate ut unum infinitos homines importare deberet perfectionem infinitam commenſuratam perfectioni cognitionis Divinæ, atque adeo ipſius Dei, unde etiam repugnat.

Neque dicas, quod cognitio indiviſibilis attingens infinitos homines, ſeu omnia poſſibilia claritate ut unum eſſet ſolum ſuperioris ordinis, non vero infinita: ſicut viſio Dei eſt ſuperioris ordinis ad infinitas cognitiones Dei ænigmaticas; & potentia ſupernaturalis relate ad infinitas naturales; & ſubſtantia ignis relate ad infinitos calores.

Nam ſicut calor indiviſibilis continens perfectionem caloris intenſioris in infinitum non dicitur eſſe ſuperioris ordinis, ſed infinitus; & eodem modo virtus naturalis indiviſibilis continens perfectionem infinitarum virtutum naturalium; ita pariter infinita eſt cognitio indiviſibilis attingens infinitos homines eadem claritate, qua attingerentur ab infinitis cognitionibus. Et ratio a priori eſt, quia ſi A continet formaliter quidquid perfectionis eſt in B, & aliquid plus, implicat quod B ſit infinitum, & A non ſit infinitum. Hinc meritum Chriſti dicitur eſſe infinitum, ſi contineat quicquid perfectionis eſt in meritis infinitis; Vis ſuſtentativa ponderum infinitorum dicitur infinita; & omnipotentia eſt infinita, non vero ſuperioris ordinis ad infinitas potentias creaturarum. Quare illud ſolum dicitur eſſe ſuperioris ordinis, & non infinitum, quod per tranſitum indiviſibilem ad gradum ſuperiorem eſt perfectius infinitis, quin formaliter contineat perfectionem infinitorum; ut eſt viſio beata relate ad infinitas cognitiones Dei abſtractivas; quippe quæ non continet formaliter perfectionem cognitionis terminatæ ad hominem, Angelum &c. Idem dicas de cognitione confuſa omnium poſſibilium relate ad infinitas cognitiones claras, & diſtinctas ſingulorum poſſibilium, & de ſubſtantia ignis relate ad infinitos calores. Cum autem in caſu noſtro cognitio illa indiviſibilis attingens infinitos homines contineat formaliter quidquid perfectionis eſt in cognitionibus infinitis, non debet dici ſuperioris ordinis, ſed infinite perfecta, ſaltem extenſive, ſicut eſſent illæ infinitæ cognitiones; atque adeo ſi iſtæ repugnant, etiam illa: aliter poſſemus ſomniare poſſibilitatem unius creaturæ continentis in identitate perfectionem omnium creaturarum, quæ tamen ſolum ſit ordinis ſuperioris ad illas.

Dices: Intellectus finitus poteſt producere cognitiones in infinitum, quin ſit infinitus; ergo cognitio finita poteſt etiam attingere diſtincte objecta infinita.

Confirm. Cognitio attingens Deum infinitum, & infinitas ejus perfectiones, non

eſt infinita; ergo neque cognitio attingens infinita poſſibilia.

Reſp. Intellectum eadem tendentia concurrere ad cognitiones, & ab hac vel illa ſpecie impreſſa determinari ad hanc, vel illam cognitionem; unde non debet eſſe infinitus, ut poſſit producere cognitiones in infinitum: Contra vero cognitio attingens infinita continet formaliter, (imo etiam eminenter, hoc eſt ſine imperfectione diſtinctionis) perfectionem infinitarum cognitionum; ergo debet eſſe infinite perfecta ſaltem extenſive, quæ proinde non minus repugnat, ac infinita collectio cognitionum, quarum ſingulæ ſingula objecta attingant eadem claritate.

Ad confirm. diſt. antec. Cognitio attingens infinitas Dei perfectiones confuſe, & ſub una tendentia, eſt finita, concedo; attingens clare, & diſtincte infinitas perfectiones ſub tendentiis infinitis, continendo formaliter perfectionem infinitarum cognitionum terminatarum ad ſingulas Dei perfectiones, eſt infinita, nego antecedens, & conſequentiam.

IX. Dico 2. etiam admiſſa poſſibilitate infiniti, adhuc repugnat, eſſetque Dei comprehenſiva cognitio indiviſibilis attingens, ſive in Verbo, ſive in ſe ipſis clare, & diſtincte omnia poſſibilia; atque adeo quamvis competere poſſent Chriſto Domino infinitæ cognitiones, quarum ſingulæ ſingula poſſibilia attingant, non poteſt tamen ei competere cognitio indiviſibilis attingens clare omnia poſſibilia.

Prob. argumento, quod proponit N. P. Thyrſus to. 1. d. 5. ſect. 8. & quo in de Angelis diſp. 4. qu. 1. impugnavimus poſſibilitatem ſpeciei impreſſæ univerſaliſſimæ. Repugnat Creatura, quæ in ordine reali contineat perfectionem omnium creaturarum perfectiorum, & perfectiorum, nempe hominis, Angeli, Archangeli, &c. ergo pariter repugnat creatura, quæ in ordine intentionali contineat perfectionem cujuſcumque cognitionis terminatæ ad omnes ſpecies creaturarum, ad hominem, Angelum, &c. Atqui hujuſmodi eſſet cognitio indiviſibilis attingens clare, & diſtincte omnia poſſibilia; ergo ea repugnat. Antecedens ab omnibus admittitur, aliter defendi etiam poſſet poſſibilitas creaturæ continentis omnem perfectionem Divinam, præter aſeitatem; quod juxta noſtras leges dici non poteſt. Minor ſubſumpta conſtat ex dictis in prima Concluſione. Prima conſequentia probatur; ideo repugnat creatura, quæ contineat perfectionem omnium ſpecierum creaturarum, quia eſſet intenſive perfectiſſima, atque adeo Deus; ſed etiam in ordine intentionali cognitio continens perfectionem omnium cognitionum terminatarum ad omnes ſpecies creaturarum, nempe ad hominem, Angelum, &c. eſſet intenſive perfectiſſima ſecundum gradus heterogeneos, ſeu diſſimiles; ergo hujuſmodi cognitio eſſet divina, & ipſa Dei comprehenſio. Minor hæc patet explicatione; ſicut enim Angelus eſt intenſive perfectior homine ſecundum gradus diſſimiles perfectionis; ita cognitio terminata ad Angelum cæteris paribus eſt intenſive perfectior cognitione terminata ad hominem, cum cognitio ſpecificetur a ſuo objecto; ergo ſicut complexum ex homine, Angelo, & aliis infinitis ſpeciebus creaturarum perfectiorum eſt complexum infinite perfectum intenſive ſecundum gradus heterogeneos, ita complexum ex infinitis cognitionibus terminatis ad hominem, Angelum &c. eſt complexum cognitionum infinite perfectum intenſive ſecundum eoſdem gradus heterogeneos; ergo ſicut creatura, quæ contineret in identitate omnes ſpecies creaturarum, eſſet creatura infinite perfecta intenſive, ita cognitio quæ contineret in identitate omnes ſpecies cognitionum terminatarum ad hominem, Angelum &c. eſſet infinite perfecta intenſive ſecundum eoſdem gradus heterogeneos, hoc eſt prout ipſa objecta eſſent perfectiora, & perfectiora in infinitum.

Dices: Iſta cognitio indiviſibilis terminata ad omnes ſpecies creaturarum, quamvis eſſet infinite perfecta intenſive ſecundum gradus heterogeneos modo explicato, attingeret tamen ſingulas ſpecies creaturarum claritate finita, eſſetque v. g. intenſa ut unum; ergo ſecundum gradus homogeneos claritatis poſſet intenſive creſcere, & eſſe clarior in infinitum; ergo non eſſet cognitio divina, & comprehenſio Dei, ſed ſolum eſſet ſuperioris ordinis ad infinitas cognitiones creatas.

Reſpon. primo per inſtantiam: creatura continens perfectionem omnium ſpecierum creaturarum, quamvis eſset infinite perfecta intenſive, eſset tamen finite perfecta extenſive, quatenus poſset numerice multiplicari, & ſic extenſive creſcere; ergo hujuſmodi creatura non eſset Deus, nec repugnat, ſed eſset ſuperioris ordinis ad ſingulas creaturas, quod nemo dixerit.

Reſp. ſecundo directe, quod in utroque caſu

Digitized by Google

caſu utraque pars contradictionis ſequeretur: creatura enim continens perfectionem omnium creaturarum, quia non poſſet intenſive creſcere, ideo poſſet, & non poſſet creſcere extenſive, ac numerice multiplicari; ergo pariter cognitio attingens omnes ſpecies creaturarum, quia eſſet intenſive perfecta infinite ſecundum gradus heterogeneos, ideo poſſet, & non poſſet creſcere ſecundum gradus homogeneos claritatis; atque adeo eſſet, & non eſſet Dei comprehenſio.

Ratio a priori in utroque caſu eſt, quia implicat A eſſe infinitum in una ratione, & non eſſe ſimpliciter, & in omni ratione infinitum, atque adeo Deum; ſi enim habet perfectionem infinitam in aliqua ratione, habet infinitum de ente, atque adeo in ratione entis eſt infinitum. Quod ſi hæc maxima claudicaret, non poſſet impugnari poſſibilitas creaturæ continentis perfectionem omnium creaturarum, quæ ſolum intenſive eſſet infinite perfecta, non vero extenſive, utpote numerice multiplicabilis.

Confir. concluſio, & maxima adducta, quia creatura, quæ in ordine reali eſt infinite perfecta, quatenus continet perfectionem omnium ſpecierum creaturarum, in omnium ſententia deberet etiam eſſe infinite perfecta in ordine intentionali, hoc eſt deberet eſſe comprehenſio Dei, eo quod deberet eſſe ipſe Deus; ergo pariter creatura, quæ in ordine intentionali eſt infinite perfecta ſecundum gradus heterogeneos, prout explicavimus (quatenus continet perfectionem cognitionum terminatarum ad omnes ſpecies creaturarum) deberet etiam eſſe infinite perfecta in ordine reali, ſeu continere perfectionem omnium creaturarum, atque adeo eſſet, & non eſſet Deus, ac Dei comprehenſio; quæ conſequentia ſequitur ex illa maxima.

Confirm. ſecundo ex celebri Auguſtini effato: *In iis, quæ non mole magna ſunt, hoc eſt majus eſſe, quod eſt melius eſſe*: quod eſt dicere, eodem modo diſcurrendum eſſe in quantitate molis, ac in quantitate virtutis, ſeu perfectionis; atqui quantitas molis, quæ in una ratione eſt infinita, puta in longitudine, eſt æquivalenter infinita in omni ratione quantitatis molis, atque adeo immenſa; ſicut multitudo infinita in una ratione quantitatis diſcretæ, puta in unitatibus, eſt infinita etiam in binariis &c. ergo quantitas virtutis, ſeu perfectionis in una ratione infinita eſt æquivalenter infinita in omni ratione quantitatis virtutis, atque adeo Deus.

X. Ex quibus infertur, quod etiam data poſſibilitate infiniti, adhuc repugnat una cognitio indiviſibilis attingens clare, & diſtincte infinita individua, puta infinitos homines; ratio eſt, quia hæc etiam cognitio eſſet infinita in una ratione, nempe extenſive; ergo deberet eſſe in omni ratione infinite perfecta. Aliter recurrit, quod non poſſet impugnari creatura continens in identitate omnes ſpecies creaturarum. His adde, quod ſi poſſet dari cognitio ſolum extenſive, & non intenſive perfectiſſima, non poſſet impugnari poſſibilitas cognitionis, quæ ſolum eſſet intenſive, & non extenſive perfectiſſima; nec non poſſibilitas alterius cognitionis, quæ ſimul eſſet intenſive, & extenſive perfectiſſima; quod ſi admittatur, non poſſet deinde impugnari poſſibilitas intellectus creati infinite perfecti, & diſtincti a cognitione, ſicut vice verſa ea cognitio eſt infinite perfecta, & ab intellectu diſtinguitur; quæ tamen nemo dixerit.

XI. Dico ultimo cum D. Th. 3. p. q. 10. a. 3. Scot. Gabr. Bonav. Vaſq. diſp. 50. q. 10., contra Duran. Chriſtum Dominum de facto videre clare, & diſtincte quæcunque futura uſque ad diem judicii; Cognitiones vero proprias, & cogitationes creaturarum rationalium per totam æternitatem futuras, utpote infinitas, necnon omnia poſſibilia non videt clare, & diſtincte actu, ſed habitu: quod explicatur a Scoto per hoc, quod Chriſtus dominus in Verbo tamquam in ſpeculo voluntario poſſit ad arbitrium videre clare, & diſtincte quamcunque collectionem finitam quarumcunque creaturarum, exigendo ratione unionis hypoſtaticæ, quod Deus concurrat ad manifeſtanda ſibi quæcunque objecta maluerit cognoſcere, in quacunque collectione finita.

Prob. prima pars, quod ſcilicet omnia futura uſque ad diem judicii clare, & diſtincte cognoſcat. Ex Concilio enim Senonenſi apud Lumb. Beati vident in Verbo omnia quæ pertinent ad eorum ſtatum; ergo Chriſtus cum ſit caput electorum, & Primogenitus ante omnem creaturam, Judex vivorum, & mortuorum, debet diſtincte cognoſcere quæ ſpectant ad electos, & reprobos uſque ad diem judicii. Deinde quod reliqua videat habitu, non actu, patet; quia ex una parte repugnat cognitio clara, & diſtincta infinitorum; Ex alia parte exigit Chriſtus Dominus cognitionem conſonam unioni hypoſtaticæ, & filio Dei na-

tu-

turali; ergo in actui primo cognoſcere debet omnia cognoſcibilia, ita ut ad arbitrium cognoſcat quæcunque maluerit in quacunque collectione finita.

QUÆSTIO IV.

De Chriſti Domini Sacerdotio, Adoratione, Paſſionibus, & quodnam ſit ejus dominium in temporalia?

I. PRo temporis anguſtiis plurimas Chriſti domini proprietates primoribus labris delibabimus. Quod attinet ad Sacerdotium, de fide eſt, Chriſtum Sacerdotem fuiſſe; cum illi tribuat Apoſtolus illud Pſal. *Tu es Sacerdos in æternum*; & ratio eſt, quia Sacerdotis eſt Sacrificium offerre; Chriſtus autem duplex obtulit Sacrificium, alterum cruentum in Ara Crucis, alterum incruentum in Euchariſtia. Non requiritur ad Sacerdotium, quod a Sacerdote occidatur victima, ſed ſolum quod ea offeratur nomine totius communitatis ab habente ad id ſpecialem deputationem. Hinc fit, martyres ſe ipſos ad mortem offerentes non eſſe Sacerdotes, ſicut fuit Chriſtus Dominus; quia ſcilicet Martyres non ſunt deputati, ut ſe ipſos offerant in verum Sacrificium, pro peccatis populi, tamquam mediatores inter Deum, & populum, ut fuit Chriſtus Dominus. Hujus autem Sacerdotium eſt ſempiternum, juxta illud Apoſt. *Eo quod maneat in æternum, ſempiternum habet Sacerdotium*. Tum quia miniſterio Sacerdotum adhuc pergit ſacrificare, & ſe ipſum offerre. Ex Triden. ſeſſ. 22. c. 2. prout ſe obtulit in Cruce; & ex phraſi Scripturæ dicitur ſempiternum, quodcunque durat uſque ad finem mundi, ut notat Platel. n. 301. Tum etiam quia in æternum manet in Chriſto poteſtas Sacerdotalis; quamvis ea non ſit amplius uſurus poſt diem judicii: Tum demum quia in æternum perdurat effectus Sacrificii ab eo oblati, nempe ſalus Beatorum.

II. Circa Chriſti orationem, Certum eſt Chriſtum in hac vita oraſſe: dicitur enim Luc. 6. *Exiit in montem orare. Et erat pernoctans in oratione, &c.* Quamvis autem per ſcientiam infuſam Chriſtus cognoſceret futura, non proinde ejus oratio erat imprudens; Tum quia dependenter ab oratione Chriſti erat futura v. g. pœnitentia Petri; Tum etiam quia poterat ad orationem non dirigi a ſcientia futurorum, ſicut ad actus liberos non dirigebatur ab eorum ſcientia. Præterea communius Theol. docent quod etiam in Cœlo Chriſtus oret pro nobis; præſertim quia Hebr. 6. dicitur, *Semper vivens ad interpellandum pro nobis*, & Jo. 2. *Advocatum habemus apud Patrem Jeſum Chriſtum juſtum*: & ratio eſt, quia etiam in Cœlo eſt Pontifex, mediator, Caput, & Advocatus noſter; atqui ad horum munus ſpectat orare; ergo.

Quomodo autem in Cœlo oret, proprie-ne, & expreſſe, an vero improprie, ſeu interpretative, repræſentando ſcilicet ſuam paſſionem, & merita? variant DD. apud Becan. Probabilius eſt, quod oret proprie, quia non eſt indecens, Chriſtum orare, cum in terris proprie oraverit; ergo quando aſcenſurus in Cœlum dixit, *Ego rogabo Patrem* &c. intelligendum eſt de oratione proprie dicta; ſic enim magis commendatur Chriſti charitas erga homines. Neque obſtat, quod non oret, qui in ſua poteſtate habet omnia, ut Chriſtus, qui dixit: *Data eſt mihi omnis poteſtas in cælo, & in terra:* Nam quamvis Chriſtus poſſit ratione talis poteſtatis authoritate propria applicare nobis ſua merita, aut immediate conferre dona, quæ maluerit; congruum tamen fuit, quod Patrem oraret, ut contentus ſit, quod propria merita nobis applicentur, & vi meritorum dona conferantur. Ne tamen videamur humanitati Chriſti hanc poteſtatem, aut Chriſto divinitatem cum Hæreticis denegare, non dicimus, Chriſte ora pro nobis, ſed dicimus, Chriſte miſerere nobis.

III. Quod attinet ad Chriſti adorationem, Quæritur quomodo Chriſtus, ejuſque humanitas adoranda ſit?

Reſp. De fide eſſe, Chriſtum adorandum eſſe adoratione latriæ, hoc eſt debita ſoli Deo, quod conſtat tum ex Epheſino Can. 4. ubi damnatur qui dixerit, hominem aſſumptum coadorari debere cum Verbo tamquam alterum cum altero, & non potius una adoratione honorificari Emmanuelem, ſecundum quod Verbum caro factum eſt: Tum etiam ratione, quia Chriſtus eſt Deus; ergo competit illi adoratio latriæ. Unde dicitur, *In nomine Jeſu omne genu flectatur cæleſtium, terreſtrium, & infernorum*.

Humanitas autem Chriſti, quamvis non ſit Deus, adhuc adoranda eſt adoratione latriæ, quando adoratur ut conjuncta cum Verbo, ex VII. Synodo, & ex PP. apud Suar., & Vaſq. Ratio eſt, quia conſtituit unum, & idem eſſe Perſonale, ad quod indiviſibiliter adoratio dirigitur; ac proinde una cum Verbo partialiter terminat adoratio-

rationem latriæ, quippe quæ Verbo competit tamquam objecto primario, humanitati vero tamquam ſecundario, & concomitanter ad primarium, propter increatam excellentiam ipſi communicatam per unionem hypoſtaticam. Hinc multi cum Epiphanio docent, humanitatem coadorari potius, quam adorari cultu latriæ. Quod ſi humanitas Chriſti mentaliter a Verbo præſcindatur, & conſideretur cum gratia habituali in ſummo gradu, tunc adorari poteſt adoratione hyperduliæ, ut docet hic D. Tho., quia ſicut Sanctis Dei ſervis ob propriam excellentiam, & ob gratiam habitualem, debetur adoratio duliæ; ita humanitati aſſumptæ, & B. Virgini, prout habentibus gratiam habitualem in gradu valde excellenti, debetur Adoratio Hyperduliæ. In praxi tamen non eſt præſcindenda mentaliter humanitas Chriſti a Verbo, ut cultus hyperduliæ ei conferatur; ne videamur convenire cum Neſtorianis damnatis a Conciliis, & PP., qui dum duas Adorationes Chriſto exhibebant, hyperduliæ, ut homini, & duliæ, ut Deo, duas Perſonas in Chriſto ſomniabant.

IV. Adorantur etiam adoratione latriæ Imagines, & ſimulacra Chriſti Domini, ut definitum eſt in VII. Synod. generali contra Iconoclaſtas, & in Tridentino ſeſſ. 25. Idemque dicas de Cruce, quæ habetur tamquam Crucifixi imago. Tunc enim in iſtorum adoratione haberetur idololatria, quando lignum, & picturæ adorarentur ratione ſui, credendo iis ineſſe aliquam divinitatem; non vero ſi adorentur ſimul cum Prototypo per illa repræſentato, adorando primario, & abſolute prototypum, ſecundario, & reſpective imaginem. Quare quando adoratio terminatur ad Chriſti imaginem', tunc imago non eſt totalis terminus adorationis; neque eſt mera conditio requiſita, ut excitemur ad Chriſtum adorandum, ut putant nonnulli; cum ex Conciliis Imagines ipſæ ſint adorandæ. Unde etiam rejicitur ſententia Vaſq. quod ſcilicet adoratio externa terminetur ad imaginem, interna ad Chriſtum; utrumque enim ſimul adoratur, Chriſtus quidem adoratione abſoluta, tamquam Deus; imago vero adoratione reſpectiva, hoc eſt per reſpectum ad exemplar, quod repræſentat: Sicuti quando quis præſtat Omagium legato Regis, agnoſcit quidem ſe Vaſſallum ſolius Regis, honorem tamen præſtat legato ſimul, & Regi per modum unius; Regi abſolute, legato reſpective.

Omnia etiam Inſtrumenta Paſſionis adorantur adoratione latriæ; non quatenus dolorem, & ignominiam Chriſto attulerunt, ſed quatenus ſunt ſigna amoris Chriſti in nos, & pignora triumphi de peccato, ac morte reportati. Quælibet etiam Crux adoratur eadem adoratione latriæ, non vero quælibet lancea, ſpina, clavus: quia ſola Crux non habet amplius alium uſum profanum, poſt edictum Conſtantini vetantis in poſterum reos crucifigi; & ideo cenſetur velut Crucifixi imago. Adoranda denium ſunt latria quæcunque Chriſtum tetigerunt; quia ratione contactus ſacri faciunt unum moraliter cum Chriſto, non ſecus ac ejus Imagines. Non expedit tamen adoratione latriæ B. Virginem, quæ Chriſtum tetigit, adorare, ne videamur illam reputare Deam; neque terram, quam tetigit Chriſtus, aut aſinam, aut alia hujuſmodi, utpote ad humanos etiam uſus deputata; neque manum percuſſoris; facit enim unum cum illo ſacrilego.

V. Præterea quod attinet ad Chriſti paſſiones, ſeu motus appetitus ſenſitivi, certum eſt ex Damaſc. Chriſtum omnes naturales, & innoxias paſſiones noſtras aſſumpſiſſe; quia ſecundum naturam humanam fuit in omnibus ſimilis nobis, excepto peccato; unde dicitur Hebr. 4. *Tentatum per omnia pro ſimilitudine abſque peccato*. Paſſiones autem animi in Chriſto vel deſerviebant ad materiam meriti, vel ad comprobandam naturam aſſumptam. In nobis tamen excitantur nobis invitis; ſed in Chriſto ipſo volente: unde ſequebantur, non ante vertebant uſum rationis, & ideo, ut docet Hieron. in cap. 26. Matth. motus appetitus ſenſitivi in Chriſto dicebantur eſſe Propaſſiones potius, quam Paſſiones.

Hinc fit, Fomitem peccati in actu ſecundo (nempe ipſos actus inordinatos, & rationi contrarios appetitus ſenſitivi) in Chriſto nunquam fuiſſe: ſi enim hujuſmodi motus inordinati non fuerunt in Adamo in ſtatu innocentiæ, nec in B. Virgine, nec ſunt in Beatis; a fortiori nec in Chriſto Domino. Fomes vero peccati in actu primo (hoc eſt ipſa inclinatio appetitus ſenſitivi in bonum delectabile contrarium rationi, ſeu diſpoſitio ad actus appetitus ſenſitivi inordinatos, & contra rationem) neque fuit in Chriſto expeditus, ſicut nec in Adamo in ſtatu Innocentiæ, nec in B. V., quia virtutes morales in gradu perfectiſſimo impediunt inclinationem in bonum delectabile diſſonum rationi. Quinimo Fomes peccati in actu primo neque dicitur fuiſſe in Chriſto, & B. Virgine ligatus

gatus

gatus per externam Dei aſſiſtentiam; (ut de nonnullis Sanctis legitur, in quibus per ſpecialem Dei protectionem non excitabantur motus inordinati) ſed dicitur fuiſſe omnino extinctus, ut notat Gonet. quia unioni hypoſtaticæ, & maternitati Dei debebatur talis Dei aſſiſtentia, ut paſſiones non poſſent erumpere, niſi ad præſcriptum Sanctiſſimæ voluntatis Chriſti, & Deiparæ.

Neque dicas, Chriſtum fuiſſe in omnibus tentatum ad noſtrum exemplum; ergo etiam per motus concupiſcentiæ, & carnis, ſeu fomitis. Nam non decuit, Chriſtum tentari per hujuſmodi motus inordinatos, qui ſæpe cum aliqua culpa conjunguntur; victoria in iis eſt occulta, unde non debuit Chriſtus dare nobis hoc exemplum ſuperandi tentationes carnis; cum ſufficienter ad id impulerit multis aliis modis ſibi conſonis.

VI. Illud faceſſit negotium, quomodo potuerit Chriſtus habere dolorem, triſtitiam, metum, iram, admirationem &c.? Dicendum tamen, dolorem, & triſtitiam potuiſſe in Chriſto cum beatitudine eſſentiali miraculoſe componi; ita ut beatitudo verſaretur circa objectum increatum; dolor, & triſtitia circa objecta creata. Idem dicas de timore; ex Euangelio enim *Cœpit pavere, & tædere*. Poteſt autem dari timor etiam de malo certe futuro; propterea vere timuit, non ſolum timore ſenſibili propriam mortem certo futuram, ſed etiam timore filiali Dei offenſas ab hominibus patrandas. Exercuit etiam iram, quando fecit flagellum de funiculis, juxta illud: *Zelus Domus tuæ comedit me*. Poteſt enim ira citra culpam, immo meritorie exerceri, juxta illud Apoſtoli ad Eph. 4. *Iraſcimini, & nolite peccare*. Admirationem pariter exercuit videns fidem Centurionis; quamvis enim nulla res poterat eſſe Chriſto inopinata, eo quod omnia ſciret per ſcientiam beatam, & infuſam; non tamen omnia cognoſcebat per ſcientiam acquiſitam, & ideo ex defectu ſcientiæ acquiſitæ poterat affectum admirationis exercere ſaltem in priori ad ſcientiam beatam, & infuſam de eodem objecto.

VII. Dubitatur ulterius, An Chriſto qua homini competat poteſtas directa in temporalia? qua in re varii varia. Dicendum tamen cum Lumb. Munieſs. & aliis, unioni hypoſtaticæ competere hujuſmodi proprietatem, non ſecus ac competit quælibet alia præſeferens perfectionem, & Chriſto non repugnans. Hinc re vera Chriſtus etiam qua homo fuit Rex Regum, & dominus dominantium, cum de ſe dixerit, *Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra*: Noluit tamen regiam hanc poteſtatem exercere relate ad temporalia, & in hoc ſenſu dixit: *Regnum meum non eſt de hoc mundo*; eo quod ad humilitatis exemplum non venerit miniſtrari, ſed miniſtrare.

Neque obſtat primo, quod non competat Vicario Chriſti Domini poteſtas directa in temporalia, ſed ſolum indirecta, prout ſcilicet expedit ea uti in bonum animarum. Nam ſicut Chriſto Domino competit ratione unionis hypoſtaticæ poteſtas patrandi miracula, inſtituendi Sacramenta; quam tamen noluit Pontifici ſuo Vicario communicare; ita competit poteſtas directa in temporalia, quam nec voluit in terris exercere, nec ſuo Vicario communicare.

Neque obſtat ſecundo, quod daretur dominium in ſolidum in Chriſto, & aliis dominis temporalibus. Nam in dominis creatis dominium directum in temporalia eſt plenum tantum poſitive; in Chriſto vero eſt plenum poſitive ſimul & excluſive relate ad dominos creatos; quatenus domini temporales creati poſſunt uti ſuis rebus ad quoſvis uſus, non tamen invito Chriſto; Chriſtus vero poteſt uti iiſdem rebus ad omnes uſus etiam invitis dominis temporalibus, & eodem modo Chriſtus ut homo habet dominium plenum tantum poſitive, non vero excluſive relate ad Deum; quia poteſt uti rebus ad libitum, non tamen Deo invito, ut explicavimus in de Juſtitia, & Jure.

VIII. Dubitatur etiam, An Chriſtus inquantum homo dici poſſit Dei ſervus? Ad quod diximus diſp. 2. qu. 2. n. 3. quod cum Chriſtus habeat jus ad hæreditatem, & communicet in bonis, ac honore cum Deo, non poſſit dici Dei ſervus ſtricte, ſed ſolum late, quatenus divinæ ſubeſt poteſtati, ac Dominationi.

IX. Dubitatur demum, Num Chriſto competat non ſolum moralis, & meritoria, ſed etiam phyſica poteſtas relate ad patranda miracula, & ad gratiam nobis cauſandam, alioſque effectus ſupernaturales? Ad quod dicendum cum Suar. Gonet. diſp. 19. & aliis contra Vaſqu. utramque illi poteſtatem competere. Chriſto enim utpote Filio Dei naturali competit quodcumque prædicatum præſeferens perfectionem ipſi non repugnantem; ſed hujuſmodi eſt poſſe, etiam phyſice, patrare miracula; ergo non ſolum poteſt ea cauſare moraliter, ſeu meritorie, ſed etiam per phyſicum influxum. Aliter quo-

quomodo dixiſſet Matth. ultimo, *Data eſt mihi omnis poteſtas*, &c. Hinc Luc. 6. dicitur: *Virtus de illo exibat, & ſanabat omnes*: & Lucæ 7. poſt curatam mulierem emorrhoiſſam, Chriſtus dixit, *Novi, virtutem de me exiſſe*; Quæ intelligenda ſunt de virtute, ſeu influxu phyſico; quia verba Scripturæ ſumenda ſunt in ſenſu proprio, ſi nihil obſtet; virtus autem moralis non niſi improprie, ac valde metaphorice dicitur exire de corpore.

Confirm. ex Epheſin. 1. Can. 11. ubi dicitur, *Caro Chriſti eſſe vivificatrix propter unionem cum Verbo, quod vitam habet divinam*: Atqui non eſt vivificatrix Caro Chriſti ratione meriti, quod ſoli animæ competit; ergo ratione influxus phyſici: propterea notat Cyrill. lib. 4. in Joan. c. 14. quod Chriſtus in mortuis exſuſcitandis non ſolum uſus eſt verbo, & imperio, ſed etiam adhibendo carnem ſuam cooperatricem; ſic Lucæ 7. in reſuſcitatione unici filii viduæ Naim *Acceſſit, & tetigit loculum*: ut nimirum oſtenderet, inquit Cyrillus, *Carnem quoque ſuam, quoniam Verbo conjuncta erat, vivificam eſſe*; & Euthym. addit: *Quemadmodum ferrum ignitum habet ignis operationes, ita Sancta Chriſti Caro divinitati unita, quæ divinitatis ſunt, operatur*.

X. Ex quibus ſequitur, ut notat Gonet. ex D. Thom. hic q. 8. art. 1. Chriſti humanitatem, non ſolum dum erat in terris, ſed etiam nunc exiſtentem in Cœlis cauſare phyſice gratiam, miracula, & effectus omnes ſupernaturales; non ſecus ac Sol in Cœlo exiſtens cauſat metalla in aurifodinis. Ratio eſt, quia ex Concil. Eph. can. 9. & PP. humanitas Chriſti etiam in Cœlis exiſtens eſt inſtrumentum divinitatis relate ad effectus ſupernaturales; atqui non eſt inſtrumentum morale; ergo phyſicum. Probatur minor, quia Deus non eſt cauſa moralis, ſed phyſica gratiæ, & miraculorum; ergo Chriſti humanitas, quæ eſt Dei inſtrumentum, eſt pariter inſtrumentum phyſicum, non morale; cum debeat cauſa inſtrumentalis principali proportionari. Sed hac de re recurret ſermo in de Sacramentis, ubi Deo dante oſtendemus, ſacramenta tamquam Chriſti Domini inſtrumenta non ſolum moraliter, ſed etiam phyſice gratiam cauſare. Sit itaque hic hujus annui penſi,

(*Sed oh ubi Æternitatis!*)

F I N I S.

L. D. & B. V. ſine labe Concepta.

THE-

THESES PROPUGNATÆ

EX HOC TRACTATU

DE DIVINI VERBI INCARNATIONE.

I. TAnti myſterii poſſibilitas creati ingenii aciem obtundit, adeo ut naturali lumine poſitive demonſtrari non poſſit, neque a priori, aut quaſi a priori, neque a poſteriori. Poterit tamen negative oſtendi, dilucide evacuando quæcumque adverſus illam impie ab hæreticis objectantur. Unio hypoſtatica verbum non immutat intrinſece, quamvis illi de novo adveniat, præſtetque effectus formales unionis intrinſecæ, compingendo unum per ſe ex extremis unitis, exigendo mutuam eorum præſentialitatem, & trahendo idiomatum communicationem; propterea appellanda eſt cum Concilio Toletano XI. Unio quædam ſingularis, quippe quæ verbo terminative tantum eſt intrinſeca, non ſubjective; atque adeo inter intrinſecam, & extrinſecam unionem mediat, particeps effectuum utriuſque.

II. Incarnatio fuit Deo ſumme conveniens, necnon Univerſo, cui maximam contulit venuſtatem, ac ipſi humanæ naturæ, quam ad ſolium divinitatis evexit. Neque metaphyſicam, neque phyſicam in Deo neceſſitatem agnoſcimus ad illam ponendam, aut ſimpliciter, aut ex ſuppoſitione orbis conditi, aut ex ſuppoſitione peccati. Agnoſcimus ſolum in Deo neceſſitatem moralem ad hoc myſterium, & univerſim ad optimum ponendum, defæcatam tamen ab omni imperfectione, & a quavis difficultate ad ponendum oppoſitum. Propterea neceſſitas iſthæc quoad modum verius eſt metaphorica, non ſecus ac metaphorice de Deo dicitur pœnitere, cogi, iraſci; quoad effectum vero non eſt metaphorica, ſiquidem univerſim Deus perinde operatur, ac ſi vere, & proprie ad optimum neceſſitaretur, ut proinde communiſſimus ſit Scholaſticorum, & Patrum ſenſus, Deum ſemper ad extra optimum poſuiſſe, & ipſum Francofordienſe Concilium doceat, Deum ſemper velle, quæ meliora ſunt.

III. Radix in Deo inclinationis ad optimum eſt ipſa eſſentia Bonitatis, quæ ad ſui diffuſionem neceſſitatur moraliter, non ut hauriat, ſed ut communicet aliis perfectiones ſuas, atque adeo non fundatur in defectu, ſed in ſuperabundantia perfectionis; propterea fundat judicium prudentiſſimum, & moraliter certum de optimo ſemper ponendo, redditque inopinabile oppoſitum. Hinc illa communis perſuaſio indita a natura, quod plerumque Deus cauſarum ſecundarum exigentias ſecundet; quod pronus ſit ad preces exaudiendas; quod præmia, ac ſupplicia debita largiatur; quod univerſum condiderit numeris omnibus abſolutum: ut proinde jure merito dicamus, in eo de facto omnia genera, & gradus entium contineri, & relate ad ea, in quibus non eſt abire in infinitum, dari quod eſt præſtantius; relate vero ad ſpecies, & individua dari optimum ordinis., per hoc, quod omnia in numero, pondere, & menſura ſint diſpoſita. Facit itaque Deus ſemper optimum, non ſolum quia ſapientiſſime ſemper, ac honeſtiſſime operatur, adhibendo media congrua ad finem efficaciter intentum manifeſtandi gloriam ſuam; ſed etiam quia præſtituit ſibi finem præſtantiſſimum manifeſtandi gloriam ſuam optimo modo.

IV. Ad condigne ſatisfaciendum pro mortali Incarnatio fuit ſimpliciter neceſſaria. Neque enim creatura quantumvis affecta gratia ſanctificante condignam Deo ſatisfactionem exhibere poteſt pro offenſa, etiamſi mortale ſupponatur finitæ gravitatis; idque ob ordinis diverſitatem inter offenſam divinam, & ſatisfactionem creatam. Quinimmo neque poteſt juſtus condigne mereri peccatori gratiam peccati remiſſivam; poteſt tamen eidem mereri gratiam habitualem alterius ordinis compoſſibilem cum mortali; quæ divinam naturam participaret ſolum per hoc, quod eſſet natura ſupernaturalis, & prima radix habituum, & actuum ſupernaturalium, quin ſimul eſſet formaliter deletiva peccati; quam ſupponimus non repugnare.

V. Abſolute tamen loquendo dicimus, mortale in linea injuriæ eſſe ſimpliciter gra-

gravitatis infinitæ, & pelagus interminabile; atque adeo ex hoc etiam capite ad condignam ſatisfactionem pro peccato exhibendam, & ad meritum condignum gratiæ remiſſivæ peccati neceſſariam fuiſſe Incarnationem. Hanc mortalis infinitudinem plene evincit a priori Infinita Dei Majeſtas, quam affective peccator deprimit; plenius vero illam a poſteriori ſuadet reatus exhibendi ſatisfactionem etiam cruciativam, ac luendi pœnam ſyncategorematice in intenſione, ac duratione infinitam. Hoc tamen non impedit, quominus peccata ſint inæqualia, tum in ratione malitiæ, tum in ratione injuriæ ortæ ex modo, quo Deus contemnitur; quamvis æqualia ſint in ratione injuriæ ortæ ex dignitate perſonæ offenſæ.

VI. Chriſti Domini pariter meritum, ac ſatisfactio fuit valoris infiniti in ordine ad merendum, & ſatisfaciendum; quamvis enim in actu ſecundo non omne, ſed limitatum præmium condigne meruerit ob limitati præmii promiſſionem, & pro culpis hominum finitis condigne ſatisfecerit, quatenus pro finita culparum multitudine, earum ſcilicet, quæ uſque ad diem judicii futuræ ſunt, oblata fuit Chriſti mors, & acceptata; nihilominus quodcumque præmium poſſibile poſſet condigne mereri, ſi illud promitteretur, & pro culpis omnibus poſſibilibus condigne ſatisfacere, ſi pro illis offerretur, & acceptaretur.

VII. Infinita culpæ gravitas non obſtat, quominus quælibet Chriſti ſatisfactio ſuperabundet ad omnes omnino offenſas, etiam ad infinita Chriſticidia, &, ſi fuerint peccata ut coccinum, quaſi nix dealbari poſſint Chriſti meritis, & ſatisfactionibus. Quamvis autem modica Sanguinis Chriſti gutta, ut habet Clemens VI. ob unionem ad Verbum pro redemptione humani generis ſufficiſſet; integra tamen paſſio, & mors ad hunc effectum oblata, & acceptata fuit; & quidem pro omnibus omnino hominibus, etiam pro reprobis, ut fides Catholica docet contra Janſenium; eſto pro electis oblata, & acceptata fuerit quoad efficaciam, pro reprobis vero tantum quoad ſufficientiam.

VIII. Suppoſita poſſibilitate juſtitiæ preſſe dictæ inter Deum, & Creaturam, nihil eſt cauſæ, cur negetur, Chriſti ſatisfactionem fuiſſe de toto rigore juſtitiæ; interfuit quippe ſufficiens jurium alteritas ob dualitatem voluntatum in unitate perſonæ; necnon æqualitas ad actum ſtrictæ juſtitiæ requiſita. Porro ſatisfactio non fundabatur in gratia creditoris debitum ullatenus remittentis; neque poterat ab offenſo repudiari, poſito conſenſu, quod per Chriſtum vadem, ac fidejuſſorem compenſaretur offenſa; fuit etiam ea ſatisfactio ſufficienter de bonis debitoris, quamvis ſimul eſſet ſub Dominio eſſentiali Dei offenſi. Neque fuit ex alias debitis, cum libere mortuus ſit; & oblatus, quia ipſe voluit. Denique Deus etiam poſt exhibitas a Chriſto ſatisfactiones ex juſtitia tenebatur culpas remittere, prout ad id ſe obligaverat contractu oneroſo.

IX. Chriſtus Dominus fuit eſſentialiter impeccabilis in ſenſu compoſito: trahit quippe unio hypoſtatica ſanctitatem ſubſtantialem in humanitatem, illamque reddit infinite ſanctam, & ſumme elongatam ab immunditie, etiam leviſſima; ut proinde independenter a Viſione beatifica competat Chriſto Domino tanquam Dei Filio naturali ſumma impeccabilitas; nec ſolum actuale peccatum eſt inconjungibile cum unione hypoſtatica, ſed etiam habituale, adeo ut nequeat humanitas, quæ peccavit, aſſumi, & remanere odibilis.

X. Hinc fit, Chriſtum Dominum incapacem fuiſſe præcepti preſſe dicti obligantis in conſcientia, & comminantis indignationem, ac vindictam in hypotheſi tranſgreſſionis; quare nec a præcepto poſitivo de morte ſubeunda, nec a præceptis naturalibus potuit ſic obligari; ſed præceptis naturalibus obtemperabat neceſſario citra libertatem, ac meritum quoad ſubſtantiam rei præceptam, quatenus a divina voluntate dirigebatur ad ea præſtanda, quæ ex dictamine naturali erant debita. Potuit quidem Chriſtus conſimili præcepto poſitivo minus rigoroſo ad mortem acceptandam neceſſitari, adeo ut nullatenus poſſet illam declinare; in quo caſu mereri non poterat in acceptatione mortis quoad ſubſtantiam præceptam, etiamſi mereri potuiſſet quoad circumſtantias non præceptas. De facto tamen Præceptum Mortis fuit inſtar Præcepti pænalis, ſeu Conſilii oneroſi, quod citra culpam, aut defectum moralem poterat libere præterire; ea tamen lege, ut ſi renuiſſet mori, non fuiſſet generis humani Redemptor, ut de facto non fuit Redemptor Angelorum; caruiſſetque glorificatione Corporis, & nominis exaltatione ut collata ex merito, non tamen ut collata ex titulo naturalis exigentiæ: propterea non fuit præceptum comminans pœnam,

nam, ſed indicens tantum carentiam boni indebiti in hypotheſi renutus. Univerſim in Chriſto Domino fuit libertas ad actus inæqualis perfectionis, & laudabilitatis tam intra eandem ſpeciem, quam in ſpeciebus diverſis; adeo ut poſſet citra ullam imperfectionem moralem tum poſitivam, tum negativam ſtricte dictam actum minus perfectum, aut intenſum elicere præ perfectiori, & intenſiori.

XI. Humanitas aſſumpta, quatenus videns Deum, peccare divinitus poteſt in ſenſu diviſo, peccato tum impeditivo, tum deſtructivo viſionis Dei; adeo ut poſſit cum viſione componi potentia ad peccandum, non ſecus ac de facto componi poteſt cum gratia ſanctificante, ut proinde Juſtus peccare poſſit peccato tam impeditivo, quam deſtructivo gratiæ. Eodem modo humanitas aſſumpta dum eſt unita Verbo, ſpecificative accepta, divinitus poteſt peccare peccato ſaltem impeditivo, ſi minus deſtructivo unionis hypoſtaticæ; non tamen connaturaliter, quippe quæ nequit connaturaliter, licet poſſit divinitus, in priori ad ſubſiſtentiam operari, ut hic ſupponimus: Propterea ſicut viſio Dei, ita etiam unio hypoſtatica componi poteſt cum potentia ad peccandum in ſenſu diviſo; adeo ut ſi potentia iſthæc peccandi humanitatis aſſumptæ in peccatum prodiret, tunc nullatenus dici poſſet, Chriſtus peccare, ſed humanitas; quæ ſicut potuit ante aſſumptionem peccare; ita peccare poteſt in priori natura ad aſſumptionem in ſenſu diviſo. Licet admittamus poſſibilem humanitatem aſſumptam divinitus peccabilem in ſenſu diviſo, pro quando ſcilicet, ſi peccaret, non eſſet Chriſtus; negamus tamen, poſſibilem eſſe Chriſtum peccabilem etiam in ſenſu diviſo, quatenus nequit per operationes Chriſti, ſeu hujus ſuppoſiti proprias ſe dividere humanitas ab unione hypoſtatica. Ex eo autem quod tam humanitas aſſumpta, quam Juſtus peccare poſſint in ſenſu diviſo, non ſit, quominus longe præſtet impeccabilitas humanitatis aſſumptæ; tum quia non poteſt hæc peccare in ſenſu diviſo connaturaliter, ut poteſt Juſtus; tum etiam quia ne venialiter quidem peccare poteſt humanitas in ſenſu compoſito aſſumptionis; quod tamen poteſt Juſtus in ſenſu compoſito gratiæ; tum demum quia peccatum nequit tribui divino ſuppoſito humanitatis aſſumptæ, poteſt vero tribui ſuppoſito habentis gratiam.

XII. In hypotheſi præcepti preſſe dicti Chriſto impoſiti de morte ſubeunda ad Redemptionem Generis Humani, non videtur apte conciliari ejus impeccabilitas cum libertate ad meritum obedientiæ requiſita per hoc, quod potuerit Chriſtus mortem non acceptare in ſenſu diviſo a præcepto; Neque per hoc quod Præceptum fuerit voluntati extrinſecum; Neque per hoc, quod unio hypoſtatica fuerit principium remotum exigens infruſtrabiliter auxilia ſemper efficacia, & Chriſtus fuerit liber ad mortem non acceptandam ſpectato tantum principio proximo, non vero ſpectatis omnibus. Reiicimus etiam viam ea conciliandi per hoc, quod Chriſtus ſolum fuerit liber ad circumſtantias non præceptas; non vero ad ſubſtantiam mortis, quam omnino declinare non poterat: Necnon viam admittentium Chriſti libertatem ſolum relate ad non acceptandum præceptum, aut relate ad petendam diſpenſationem.

XIII. Cenſemus tamen, optime cohærere Chriſti Impeccabilitatem cum libertate in actu obedientiæ, tam in hypotheſi, quod de potentia extraordinaria verum, ac preſſe dictum præceptum fuiſset impoſitum humanitati aſſumptæ ſpecificative acceptæ; quam in hypotheſi, quod fuerit impoſitum Chriſto Domino præceptum minus rigoroſum, ſeu mandatum inſtar conſilii onerofi. In prima hypotheſi cohæret impeccabilitas Chriſti cum libertate humanitatis aſſumptæ ad præceptum tranſgrediendum; eo quod poſſit humanitas aſſumpta ſpecificative accepta divinitus peccare in ſenſu diviſo, peccato ſaltem impeditivo, ſi minus deſtructivo unionis hypoſtaticæ, ac Viſionis Dei; proinde poterat juxta hanc viam mereri etiam per obſervantiam præceptorum naturalium; neque enim obſtat ad meritum condignum, quod forma dignificans ſit in poſteriori ad actum meritorium, quod hic ſupponitur. In ſecunda vero hypotheſi cohæret pariter Chriſti impeccabilitas cum libertate ad non acceptandam mortem præceptam, eo quod poterat citra culpam, & citra quamcunque imperfectionem mandatum illud præterire. In præſenti providentia juxta ſecundam hanc viam concilianda eſt impeccabilitas cum libertate; cum non conſtet de miraculo requiſito, ut poſſet juxta primam viam humanitas aſſumpta operari in priori ad ſubſiſtentiam, & unionem hypoſtaticam.

XIV. Adamo non peccante, adhuc verbum fuiſſet incarnatum ex vi præſentis decre-

decreti, cujus motivum fuit & Chriſti Domini Excellentia, & humanæ naturæ exaltatio, ejuſdemque Redemptio ex ſuppoſitione peccati. Etiam dato, quod ſola generis humani Redemptio fuerit motivum adæquatum præſentis decreti, adhuc dicendum, quod Adamo non peccante incarnatus fuiſſet Deus ex vi alterius decreti, quod in ea hypotheſi haberetur. Incarnatio de facto fuit in carne paſſibili ad redimendos homines tam ab originali, quam a culpis actualibus.

XV. Deus unico, & ſimpliciſſimo decreto permiſit Adæ peccatum, decrevit Incarnationem, & totum negotium Redemptionis humanæ citra multiplicitatem ſignorum; non ſecus ac omnia contingentia unico, ac ſimpliciſſimo actu Deus cognoſcit citra ullam prioritatem, ac poſterioritatem in ipſo actu, cum ſola prioritate, & poſterioritate in objectis. Hinc dicimus, Deum in poſteriori ad ſcientiam mediam, non expectata ſcientia viſionis de peccato Adæ abſolute futuro, de facto Incarnationem prædefiniviſſe ut redemptivam, conferendo Adæ auxilium inefficax, non qua inefficax, ſed eo animo ut ſi prævidiſſet efficax, illud ipſum eſſet daturus, at non prædefiniendo ſimul Incarnationem in remedium peccati. In priori tamen ad ſcientiam mediam Incarnationem ut redemptivam prædefinire non poteſt citra amorem culpæ.

XVI. In præſenti providentia Chriſti Humanitas non meruit unionem cum Verbo per operationes aut tempore, aut natura illam præcedentes, quippe quæ nec extitit ante aſſumptionem, nec poteſt connaturaliter in priori ad ſubſiſtentiam operari. Divinitus tamen poterat illam promereri non ſolum de congruo, ſi præſupponeretur affecta gratia ſanctificante; ſed etiam de condigno, ſi præſupponeretur ſubſiſtentia Patris, aut Spiritus Sancti terminata. Non potuit pro primo inſtanti Unionem promereri per operationes natura poſteriores ad illam, cum nequeat principium meriti cadere ſub meritum. Probabiliter per opera antecedentia meruit unionis continuationem, ſicut meruit Corporis glorificationem, ac Nominis exaltationem; non tamen gloriam eſſentialem, quippe quæ connaturaliter ab unione hypoſtatica exigitur in priori ad quamcumque operationem humanitatis. Præmium in ratione præmii conferri non poteſt ante meriti exiſtentiam. Gratiæ Sanctis Patribus collatæ fuerunt intuitu meritorum Chriſti; ea tamen relate ad iſthæc dona magis habuerunt rationem meriti Compenſativi, ac Solutivi, quam Remunerandi. Idemque dicimus de Maternitate, ac aliis donis B. Virgini, ac Angelis intuitu meritorum Chriſti collatis. SS. Patres meruerunt de congruo Verbi Incarnationem; ſed B. Virgo de condigno meruit Maternitatem.

XVII. Unio hypoſtatica eſt Unionum maxima, tum in ratione unionis, tum in ratione doni. Non eſt de ſe formaliter ſanctificativa, niſi ut quo, quatenus trahit formam ſanctificantem, nempe increatam, ac ſubſtantialem Dei ſanctitatem. Unio tamen præſentis ordinis probabiliter eſt forma ſanctificans ut quod. Putamus, non repugnare Creaturam eſſe inſtrumentum Dei ſaltem obedientiale, in ordine ad productionem unionis hypoſtaticæ; Immo Beatam Virginem fuiſſe elevatam tanquam phyſicum inſtrumentum ad unionis productionem, cenſemus neceſſarium, ut poſſit proprie Deiparentis nomenclaturam ſuſcipere. Putamus pariter, non repugnare qualitatem ſupernaturalem, quæ ſit connaturale inſtrumentum, quo vis materna ad productionem unionis hypoſtaticæ elevetur, inſtar luminis gloriæ, quo vis intellectiva elevatur ad productionem Viſionis. In ea qualitate ſuperna reponitur Dei Maternitas participativa Virtutis generativæ Patris Æterni; & probabiliter ea permanenter fuit in B. Virgine, non ut per illam ſemper generaret, ſed ut per illam ſemper formaliter ſanctificaretur.

XVIII. In Chriſto Domino non datur de facto duplex unio hypoſtatica, altera ad Deitatem terminata, altera ad Verbi perſonalitatem: Unica ſufficit; Quæ tamen nec primario terminatur ad Verbi perſonalitatem, & ſecundario ad naturam divinam, nec e contra, ſed æque primo ad naturam ſimul, & Perſonalitatem, atque adeo ad totum Verbum terminatur. Poteſt una Perſona Divina plures naturas humanas ſimul aſſumere; necnon eadem humana natura a pluribus Perſonalitatibus aſſumi ſimul: Nec ſolum aſſumi poteſt natura humana, & Angelica, ſed etiam natura irrationalis.

XIX. Perſona Chriſti compoſita verius dicenda, quam ſimplex, juxta PP. & CC. locutiones; cum duplex natura, divina, & humana, per Incarnationem remanſerint inconfuſæ, & ad unum conflandum ordinatæ. Compoſitio iſthæc trahit neceſſario idiomatum communicationem, adeo ut

ut de eodem Chriſto prædicata contraria dici poſſint, puta paſſibilis, & impaſſibilis, & quæcumque de Deo, & de homine eſſentialiter, ac de Filio Dei eſſentialiter, & perſonaliter prædicantur. Chriſti humanitas uncta eſt unctione divinitatis, & ſanctitate Verbi ſubſtantiali ſanctificata, non radicaliter tantum, & exigitive, ſed formaliter etiam, ſeu potius ſuppoſitaliter. Sanctificatur autem, & quidem infinite, tum a ſanctitate divinæ naturæ, tum a ſanctitate Perſonalitatis Verbi cumulative. Fuit etiam in Chriſto ſanctitas habitualis accidentalis; a qua tamen denominationem filii adoptivi ſuſcipere non poterat. Fuit pariter in Chriſto præter Viſionem beatam ſcientia intrinſece ſupernaturalis, & per ſe infuſa; necnon ſcientia per accidens infuſa, naturalis quoad ſubſtantiam, & quoad modum ſupernaturalis: ac demum experimentalis, & acquiſita. Creaturas uſque ad diem Judicii futuras cognoſcit clare, ac diſtincte, & in individuo; reliquas vero tantum habitualiter, quatenus pro libito poteſt illas in quacumque collectione finita attingere diſtinctiſſime; omnes tamen Creaturas poſſibiles, aut etiam infinitas ſic attingere non poteſt; ſiquidem ſive ſupponatur infiniti categorematici repugnantia, ſive ea non ſupponatur, hujuſmodi indiviſibilis cognitio repugnat.

XX. Chriſtus fuit vere, & proprie Sacerdos, ſpecialiter deputatus ad offerendum duplex ſacrificium, cruentum ſcilicet & incruentum; quinimo ſempiternum habet Sacerdotium; tum quia uſque ad diem Judicii pergit ſacrificium incruentum offerre per Miniſtros ſuos; tum quia ejus Sacerdotalis poteſtas perdurabit æternum. Vere etiam ac proprie Deum oravit, & in Cœlo etiam orat tanquam noſter Advocatus, Mediator, Caput, Sacerdos, ſemper vivens ad interpellandum pro nobis. Non eſt tamen ſtricte Dei ſervus, cum ſit Dei filius naturalis, & communicet in honore, ac bonis cum Deo, propterea ſolum in lata ſignificatione qua homo dici poteſt Dei ſervus, quatenus divinæ ſubeſt poteſtati, ac dominationi. Humanitas Chriſti ut Verbo conjuncta coadoranda eſt adoratione latriæ, ita ut primarium talis cultus objectum ſit Verbum, humanitas vero ſecundarium, & per accidens, adoratur quippe concomitanter tanquam aliquid perſonæ, quæ per ſe, ac directe adoratur. Humanitas vero ut mentaliter a verbo præciſa ob ſuas creatas perfectiones, & gratiam habitualem in ſummo gradu participatam adorari poteſt adoratione Hyperduliæ; quamvis in praxi non ſit a divinitate præſcindenda, ut ei talis cultus deferatur.

F I N I S.

IN-

Digitized by Google

INDEX
RERUM NOTABILIUM,
Quæ in hac Sexta Parte
DE INCARNATIONE
Continentur.

Primus numerus deſignat Diſputationem, Secundus Quæſtionem, Tertius numerum Marginalem.

A

ADamo non peccante, Verbum fuiſſet incarnatum, etiam ex vi præſentis decreti. 3. 1. 2. & in hac hypotheſi fuiſſet etiam Chriſti ſacrificium, quamvis incruentum. 3. 1. 6.

Admiratio quomodo poterat Chriſto competere? 5. 4. 6.

Adoratio latriæ quomodo competat etiam imaginibus, & ſimulacris Chriſti Domini? 5. 4. 4. Cuilibet etiam Cruci ea adoratio competit; non tamen cuilibet lanceæ, aut ſpinæ, aut clavo; ſed iis duntaxat, quæ fuerunt inſtrumenta paſſionis Domini. ibid.

Æternitas, & Immenſitas Verbi cur non poſſint Humanitati Chriſti communicari, ſicut communicatur Sanctitas, & ſubſiſtentia. 5. 1. 4.

Angelus non videndo ſubſiſtentiam creatam in Humanitate Chriſti, non infert determinate exiſtentiam Incarnationis. 1. 1. 9.

Antiqui Patres num meruerint de congruo Incarnationem, etiam ſecundum ſubſtantiam. 3. 4. 2. Quomodo iis collatæ fuerint gratiæ intuitu meritorum Chriſti. 3. 3. 12.

B

BEata Virgo. V. Maria virgo.

Beatitudo eſſentialis in Chriſto D. quomodo potuerit componi cum timore, dolore, triſtitia, ac tædio. 5. 4. 6.

C

CHriſtus in quantum Deus, eſt Unigenitus; in quantum homo, dicitur Primogenitus omnis creaturæ, quatenus eſt omnium creaturarum finis. 3. 1. 3.

Chriſtus peccare non potuit in ſenſu compoſito unionis hypoſtaticæ. 2. 1. 1. Humanitas tamen divinitus peccare poterat peccato impeditivo Unionis. 2. 5. 20.

Chriſtus fuit liber ad actus perfectionis inæqualis. 2. 3. 2. Eligendo actus minus perfectos nullam ſubiret imperfectionem moralem, neque poſitivam, neque negativam. 2. 3. 4.

Chriſti meritum relate ad gratias antiquis Patribus collatas non habuit rationem meriti remunerandi, ſed rationem pretii pro merce antecedenter accepta; atque adeo compenſativum fuit potius, quam compenſandum. 3. 3. 12. An, & quomodo Chriſti Humanitas mereri ſibi potuerit Unionem Hypoſtaticam. 3. 3. 9. Meruit ſibi Chriſtus unionis Hypoſtaticæ continuationem, & Corporis glorificationem. 3. 3. 14. Non tamen gloriam eſſentialem, aut gratiam accidentalem; quamvis potuerit divinitus ea ſibi mereri. ibid. Meruit omnibus ſufficienter peccatorum remiſſionem; & ex Chriſti meritis dona quæcunq; ſupernaturalia nobis conferuntur. 3. 3. 16.

Chriſtus ratione gratiæ habitualis non eſt filius Dei adoptivus. 5. 2. 14. Eſt Dei filius naturalis, non ſolum per communicationem idiomatum, ſed etiam in quantum

V 2 homo

homo in ſenſu accommodo dicitur Dei filius naturalis, & filius naturalis ſolius Patris Æterni, quatenus ſcilicet reduplicatur ſuppoſitum Verbi habens Humanitatem. Quod ſi reduplicetur Humanitas ut perſonata a Verbo, adhuc dici poteſt filius Dei naturalis per hoc, quod jus habeat ad hæreditatem, & non ſit filius Dei extraneus Chriſtus in quantum homo. Si tamen ſola Humanitas reduplicetur, neque dici debet Dei filius naturalis, neque adoptivus; ſicut Humanitas denudata qualibet ſubſiſtentia per hoc, quod ſit affecta gratia habituali, non eſt dicenda ſtricte Dei filia adoptiva. 5. 2. 15.

Chriſti perſona verius eſt compoſita, quam ſimplex. 5. 1. 2.

Chriſti ſanctitas, & ſcientia quotuplex. V. Sanctitas. V. Scientia.

Chriſtus D. eſt Sacerdos in æternum multifariam. 5. 4. 1.

Chriſtus in hac vita oravit, & in Cœlo proprie pro nobis orat. 5. 4. 2.

Chriſtus in quantum homo dici poteſt Dei ſervus in lata ſignificatione, videlicet in quantum Divinæ ſubeſt dominationi. 5. 4. 8. Illi in quantum homini competebat poteſtas non ſolum moralis, & meritoria, ſed etiam phyſica relate ad patrandam iracula. 5. 4. 9. necnon poteſtas directa in omnia temporalia. 5. 4. 7.

Chriſti propaſſiones quænam fuerint, & quomodo excitarentur? 5. 4. 5. Ejus fomes in actu primo fuit extinctus, non ligatus; ſicut etiam in Deipara. ibid.

Chriſti humanitas quomodo adoranda? 5. 4. 3.

Chriſti dentes, & capilli fuerunt immediate Verbo uniti, & ſunt in Euchariſtia. 4. 7. 3.

Cognitio clare, & diſtincte attingens omnia poſſibilia, ſeu omnia futura repugnat; etiamſi non repugnarent infinitæ cognitiones, quarum ſingulæ ſingula futura, aut ſingula poſſibilia attingerent. 5. 3. 9.

Contractus inter Patrem Æternum, & Filium an ſit poſſibilis, eſto ſit una utriuſque voluntas? 3. 3. 13.

Creatura, quæ ſit ſaltem obedientiale Dei inſtrumentum in ordine ad productionem Unionis Hypoſtaticæ, non repugnat. 4. 4. 2. Nec repugnat qualitas ſupernaturalis, quæ ſit inſtrumentum connaturale, quo virtus materna elevetur ad producendam unionem hypoſtaticam. Et probabiliter ea qualitas fuit in Deipara permanenter. 4. 4. 5.

D

Decreta Divina virtualiter ex parte objecti diſtinguuntur ab actu voluntatis Dei neceſſario. 3. 2. 1. Multiplicitas decretorum non datur; ſed unicum, & ſimpliciſſimum eſt Dei decretum, quo omnia omnino ab æterno decrevit poſt conſultationem ſcientiæ mediæ. 3. 2. 5.

Deitas terminat Humanitatem, non prout eſt communis Tribus, ſed prout eſt coarctata ad Perſonam Verbi. 4. 1. 5. & 5. 2. 8.

Deus poteſt naturam irrationalem aſſumere; necnon formam accidentalem. 4. 6. 2.

Dignitas perſonæ ſatisfacientis arithmetice menſurat valorem ſatisfactionis; & ſimiliter dignitas perſonæ offenſæ gravitatem ipſius offenſæ. 1. 4. 1., & 1. 5. 3. Quid de dignitate accidentali? 1. 5. 6.

E

Eccleſia nihil poteſt ſtatuere in iis, quæ ſpectant ad ſubſtantiam, & valorem Sacramentorum. 2. 1. 18. Quare nuda manuum impoſitio, quæ ſufficit apud Græcos ad valorem Diaconatus abſque libri Euangeliorum traditione, non ſufficiat apud Latinos? ibid.

Effectus prædeſtinationis quomodo poſſit eſſe permiſſio peccati? 3. 2. 8.

F

Fides habitualis cur non fuerit in Chriſto D. 5. 2. 13.

Fomes peccati in actu primo non debet dici in Chriſto D., & in Deipara ligatus per extrinſecam Dei aſſiſtentiam, ſed extinctus. 5. 4. 5.

G

Gratia habitualis fuit in Chriſto D. aut infinite intenſa, ſi ea non repugnet; aut ſaltem in gradu conſentaneo. 5. 2. 13. Quamvis in ſacris Bibliis tam D. Stephanus, quam Deipara, & Chriſtus D. dicantur Gratia pleni, eorum tamen plenitudo eſt diverſa pro diverſa ſingulorum capacitate, & exigentia. ibid.

Gratia peccati alieni remiſſiva non poteſt cadere ſub meritum juſti condignum. 1. 3. 12.

Hu-

Digitized by Google

H

Humanitas a Verbo aſſumpta peccare divinitus poterat peccato impeditivo Unionis Hypoſtaticæ. 2. 5. 10. A Verbi ſanctitate moraliter dignificatur, ac ſanctificatur infinite. 5. 2. 9. Immo etiam phyſice. ibid. Sanctificatur autem a Sanctitate Increata, non radicaliter, ſed formaliter, ſeu potius ſuppoſitaliter. 5. 2. 3. Redditurque formaliter, ſeu ſuppoſitaliter ſancta tam a Natura Divina, quam a Perſonalitate Verbi, tum conjunctim, tum ſeorſim, quatenus etiam vi unionis cum Perſonalitate Verbi ſummam habet incompoſſibilitatem cum quacunque immunditie. 5. 2. 7.

Humanitas Chriſti quomodo ab Unione etiam Hypoſtatica ſanctificetur? 4. 3. 4. Num meruerit Hypoſtaticam unionem, aut ejus continuationem, & gloriam eſſentialem? 3. 3. 9.

I

Idiomatum communicatio quomodo habeatur in Chriſto D. 5. 1. 5.

Immenſitas Verbi nequit Humanitatem immenſitare; poteſt tamen Verbi Sanctitas, & ſubſiſtentia infinite ſanctificare Humanitatem, illamque reddere ſubſiſtentem. 1. 1. 6.

Impeccabilitas Chriſti cum merito in acceptatione mortis præceptæ duplici via poteſt optime conciliari, rejectis pluribus aliis celeberrimis. 2. 5. 1.

Incarnatio eſt neceſſaria ad condigne ſatisfaciendum pro mortali. 1. 3. 3

Incarnationis poſſibilitas negative tantum demonſtrari poteſt lumine naturali, non poſitive. 1. 1. 7.

Incarnatio ex vi præſentis decreti abſolute eſt præfinita in carne paſſibili, & in remedium peccati; conditionate vero in carne impaſſibili, ſi ſcilicet Adam non peccaſſet. 3. 1. 5. Principalius ea decreta fuit ad redimendum nos ab originali, quam a culpis actualibus. 3. 1. 8. Si pauci homines, immo ſi unus tantum peccaſſet, adhuc Verbum probabiliter incarnatum fuiſſet in carne paſſibili ad præſtandam Deo ſatisfactionem condignam. 3. 1. 8.

Incarnatam eſſe ipſam naturam divinam in Verbi Incarnatione, expreſſe docent Sancti Patres. 4. 1. 1. 5.

Juſtus non poteſt de condigno mereri alteri gratiam remiſſivam peccati. 1. 3. 12.

L

Libertas a coactione ſine libertate indifferentiæ, ſeu a neceſſitate, non ſolum in natura lapſa non eſt ſufficiens ad meritum, ſed neque etiam in Chriſto Domino. 2. 5. 1.

Libertas in Chriſto fuit etiam ad actus perfectionis inæqualis, quamvis cum morali neceſſitate ad actum optimum; non ſecus ac in Deo datur moralis neceſſitas ad objectum optimum cum phyſica libertate ad illud non ponendum. 2. 5. 1.

M

Maria Virgo meruit ſibi de condigno Maternitatem. 3. 4. 7. Meruit etiam cum Sanctis Antiquis Patribus de congruo Incarnationem, etiam ſecundum ſubſtantiam. 3. 4. 2. Elevata fuit tanquam inſtrumentum phyſicum ſaltem obedientiale, ad Unionem hypoſtaticam producendam. 4. 4. 3. Permanenter in ea fuit qualitas ſupernaturalis, quæ eſſet connaturale inſtrumentum, quo virtus materna elevaretur ad productionem Unionis hypoſtaticæ. 4. 4. 5. Utrum poſſit ea adoratione latriæ adorari eo modo, quo Chriſti Crux adoratur, per hoc quod tetigerit Redemptorem. 5. 4. 4.

Maternitas Dei non eſt dignitatis infinitæ. 3. 4. 6.

Meritum Chriſti D. fuit valoris infiniti; non ſecus ac ejus ſatisfactio. 1. 5. 2. Relate ad gratias Antiquis Patribus collatas meritum Chriſti non habuit rationem meriti remunerandi, ſed ſolutivi. 3. 3. 12. Quid ſibi, & nobis meruit Chriſtus? 3. 3. 1.

Modos, ſeu entitatulas modales eſſe divinitus ſeparabiles a ſubjecto, quod modificant, non eſt improbabile. 4. 6. 13.

Motivum Incarnationis non fuit ſola Redemptio a peccatis. 3. 1. 2.

Multiplicitas decretorum non eſt in Deo admittenda. 3. 2. 5.

Na-

N

NAtura irrationalis poteſt a Deo aſſumi. 4. 6. 2.
Natura humana ſi a tribus perſonis divinis aſſumeretur, non eſſent plures, ſed unus homo; Contra vero ſi una Perſona Divina plures humanitates aſſumeret, non eſſet unus homo, ſed multiplex. 4. 5. 7.
Neceſſitas moralis ad Optimum ponendum non eſt Deo deneganda. 1. 2. 6. Ea tamen eſt quædam neceſſitas metaphorica quoad modum, non tamen quoad effectum; ſicut cum dicimus Deum iraſci, ac pœnitere. 1. 2. 10.

O

OPtimum eſt de facto Univerſum. 1. 2. 1. Nec eſſet Optimum, ſi in eo deeſſent culpæ. 1. 2. 7. Deus, & Natura ſemper faciunt quod melius eſt. 1. 2. t. Immo Deus ad optimum ponendum neceſſitatur moraliter, neceſſitate metaphorica quoad modum, non quoad effectum. 1. 2. 5.
Ordo prioris, & poſterioris in rebus creatis non infert ſimilem ordinem in decretis divinis. 3. 2. 5.

P

PEccatum mortale eſt gravitatis infinitæ in linea injuriæ. 1. 4. 1. Cum hoc tamen ſtat, quod unum ſit alio gravius, ſpectata eorum malitia. 1. 4. 9. Num mereatur pœnam non ſolum æternam, ſed etiam infinite intenſam? 1. 4. 12.
Peccatum veniale eſt compenſabile a pura Creatura, non tamen mortale. 1. 3. 5.
Permiſſio peccati in quonam ſenſu poſſit eſſe effectus prædeſtinationis? 3. 2. 8. & quomodo poſſit peccatum poſterius permitti in pœnam prioris. ibid.
Perſonæ divinæ poſſunt ſingulæ plures naturas creatas aſſumere, & omnes eandem. 4. 5. 2. Si omnes eandem humanitatem aſſumerent, haberetur unus homo; & ſi una aſſumeret plures humanitates, haberetur multiplex homo. 4. 5. 7.
Perſona creata probabiliter poteſt alienam naturam aſſumere. 4. 6. 11.
Perſona Chriſti D. verius dicenda eſt compoſita, quam ſimplex. 5. 1. 2. & 4. 1. 6.
Poteſtas directa in temporalia Chriſto Domino, etiam qua homini, debebatur. 5. 4. 7.
Poteſtas pariter phyſica, nedum moralis, & meritoria, relate ad patranda miracula fuit debita Chriſto D. 5. 4. 9.
Preceptum mortis rigoroſum comminativum odii, & pœnæ in hypotheſi tranſgreſſionis Chriſto, utpote impeccabili, imponi non potuit. 2. 2. 1. Præceptis naturalibus quonam pacto Chriſtus tenebatur? 2. 2. 3. Præceptum mortis Chriſto impoſitum non fuit rigoroſum; neque etiam fuit neceſſitans inſtar præceptorum naturalium; ſed fuit inſtar legis pœnalis, ſeu conſilii oneroſi. 2. 2. 6.
Præceptum mortis rigoroſum imponi divinitus poterat Humanitati aſſumptæ ſpecificative acceptæ, quippe quæ poterat divinitus peccare in ſenſu diviſo ab Unione Hypoſtatica. 2. 5. 20.
Præceptum de ceſſando a Dei amore num poſſit Beato imponi? 2. 4. 15.
Prædeterminatio phyſica ad peccatum non ſtat ſine amore peccati. 2. 1. 4.
Prædeſtinatio, & reprobatio formaliter neque eſt ante, neque poſt abſolutam præviſionem meritorum, aut demeritorum. 3. 2. 6. Æquivalenter tamen tam reprobatio eſt in poſteriori ad demerita abſolute præviſa, quam Prædeſtinatio in poſteriori ad merita. ibid. In alia providentia poteſt Prædeſtinatio eſſe æquivalenter in priori ad merita abſolute præviſa; non tamen reprobatio in priori ad demerita. 3. 2. 8.
Præputium Chriſti D. quod in terris remanſit, non eſt amplius unitum Verbo. 4. 3. 7.

S

SAncti Patres Antiqui de congruo Incarnationem meruerunt, etiam quoad ſubſtantiam. 3. 4. 2. Quomodo iiſdem collatæ fuerint gratiæ intuitu meritorum Chriſti? 3. 3. 12.
Sanctitas ſubſtantialis Verbi Humanitatem Chriſti ſanctificat, ac dignificat infinite, tum moraliter, tum etiam phyſice. 5. 2. 9. Tam Sanctitas naturæ divinæ, quam Sanctitas Perſonalitatis Verbi, & ſimul, & ſeorſim humanitatem ſanctificant formaliter, ſeu potius ſuppoſitaliter. 5. 2. 6. Sanctificatur etiam Chriſti Humanitas formaliter ab Unione Hypoſtatica, quippe quæ in præſenti providentia eſt etiam Sanctitas ut quod. 4. 2. 6. Nec non

Digitized by Google

non a Sanctitate accidentali, ſeu a gratia habituali. 5. 2. 12. Plenitudo hujus gratiæ debita fuit Chriſto D. in gradu conſentaneo, ſi repugnat ejus intenſio infinita. 5. 2. 13.
Sanguis fuit immediate aſſumptus a Verbo, ſicut etiam tres alii humores. 4. 7. 2. In triduo mortis non fuit dimiſſus ſanguis, qui ad corporis integritatem pertinebat. 4. 7. 7.
Sanguis non venit ex vi verborum in conſecratione panis, quamvis ſpectet ad corporis integritatem, quippe qui non eſt pars ſolida. 4. 7. 5.
Satisfactio condigna pro mortali non poteſt exhiberi Deo offenſo a pura Creatura. 1. 3. 3. Secus vero pro veniali. 1. 3. 6.
Satisfactio, & meritum Chriſti fuerunt valoris infiniti. 1. 5. 2. Num fuerint valoris infiniti, non ſolum ratione Perſonæ ſatisfacientis, ſed etiam ratione rei oblatæ infinitæ. 1. 5. 8. Etiam relate ad Chriſticidium ſatisfactio Chriſti fuit ſuperabundans. 1. 4. 12. Eaque fuit ex rigore juſtitiæ. 1. 6. 2.
Scientia viſionis de peccato abſolute futuro non fuit in priori ad præfinitionem Incarnationis in remedium peccati. 2. 6.
Scientia in Chriſto Domino fuit multiplex, nempe Viſio beatifica, Scientia per ſe infuſa intrinſece ſupernaturalis, ſcientia infuſa per accidens, & quoad modum dumtaxat ſupernaturalis; ac ſcientia experimentalis, ſeu acquiſita. 5. 3. 2. Cognitio clare, & diſtincte attingens omnia poſſibilia, aut etiam omnia futura, utpote infinita, repugnat. 5. 3. 9. Hinc Chriſtus D. clare, & diſtincte actu attingit omnia futura uſque ad diem judicii, reliqua autem futura, ac poſſibilia omnia cognoſcit in Verbo, tanquam in ſpeculo voluntario, ſolum habitualiter, quatenus poteſt in Verbo attingere clare, & diſtincte quamcumque collectionem creaturarum ſyncategorematice infinitam ad libitum. 5. 3. 11.
Signa plurima a Doctoribus aſſignari ſolent in Divinis decretis pro negotio Incarnationis redemptivæ. 3. 2. 3. & 7.
Spes habitualis fuit in Chriſto D. 5. 2. 13.
Subſiſtere quid importet. 1. 1. 6.
Subſiſtentia abſoluta datur in Natura Divina præter tres ſubſiſtentias relativas. 4. 2. 2. Ea neq; conſtituit in Deo quaternitatem Perſonarum, neque dici poteſt Semiperſonalitas. 4. 2. 4.

T

Terminare, & complere naturam creatam poteſt ſingulis Divinis Perſonis ſeorſim competere; producere tamen neceſſario competit Tribus. 4. 1. 8.

V

Verbum non mutatur intrinſece per hoc, quod fiat caro, & intrinſece terminet Unionem Hypoſtaticam. 1. 1. 2. Quod ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit, relate ad ea, quæ ſpectant ad integritatem Humanitatis. 4. 7. 6. Per communicationem idiomatum dici poteſt flagellatum, mortuum, non tamen peccans. 1. 1. 3. Per hoc quod ſit unitum Sanguini, aut denti, non denominatur Sanguis, aut dens, eſto denominetur Homo per hoc, quod ſit unitum Humanitati. 4. 7. 4.
Videns Deum divinitus poteſt peccare peccato deſtructivo Viſionis beatæ. 2. 4. 6.
Videnti Deum num poſſit imponi præceptum de ceſſando ab amore Dei? 2. 4. 15.
Viſio beata componi poteſt cum potentia ad peccandum in ſenſu diviſo a Viſione 2. 4. 3.
Unio hypoſtatica per hoc, quod ſit Verbo ſolum terminative, non ſubjective intrinſeca, eſt ſingularis. 1. 1. 3. Ea compoſſibilis eſt cum potentia ad peccandum peccato impeditivo ejuſdem Unionis. 2. 4. 10. Immediate terminatur ad totum Verbum, nempe ad Deitatem ſimul, & Perſonalitatem. 4. 1. Eſt maxima tum in ratione Unionis, tum etiam in ratione doni. 4. 1. 1. In quonam differat ab Incarnatione, & ab Aſſumptione: ibid. Ea ſecundum ſe ſanctificat Humanitatem ſolum ut quo, & radicaliter; in præſenti tamen providentia ſanctificat etiam formaliter, & ut quod; ſicut Dei Maternitas ſolum in præſenti ordine ſanctificat formaliter. 4. 3. 4.
Unionem hypoſtaticam poterat in alia providentia mereri Humanitas, tum de congruo, tum de condigno per operationes ad illam priores; de facto tamen illam non meruit. 3. 3. 1. Per operationes tamen natura, & tempore poſteriores ad Unionem nullatenus potuit illam mereri.

3. 3. 4. & 10. Gratias Antiquis Patribus collatas meruit Chriſtus D. merito dumtaxat ſolutivo, non remunerando. 3. 3. 12.

Voluntas humana Chriſti nunquam fuit Divinæ voluntati contraria. 2. 3. 7. Petendo, ut Calix a ſe tranſiret, diſcrepavit ſolum in ſpeciem a Divina voluntate circa volitum materiale; verum in hoc etiam fuit illi valde conformis, non ſolum relate ad objectum formale, ſed etiam relate ad voluntatem ſigni. 2. 3. 9.

Voluntas Divina beneplaciti in quonam differat a voluntate ſigni? 2. 3. 8.

FINIS.

MAG 2006978

Digitized by Google